

પ્રાસ્તાવિક નિવેદન.

પ્રકાશન—પ્રસ્તુત વસુદેવહિંદી ગ્રન્થને “ધ્રેણિવર્ચ ધીમાન્ દેવચન્દ્ર લાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્ધાર ફંડ” તરફથી પ્રસિદ્ધ કરવાના દ્વારાદાયી તેના કાર્યવાહકોએ ન્યાય-ધ્યાત્મકરણતીર્થ પં. બેચરદાસ જીવરાજ ભાઈ દોસીને પસંદ કરી તેના સંપાદનને લગતું સર્વ કાર્ય તેમને સોંપ્યું હતું. પરન્તુ પાછળથી અમુક આર્થિક પ્રશ્ને કારણે તે કાર્ય ઉપરોક્ત ફંડ તરફથી પટનું મુકાતાં સં. ૧૯૮૨ માં અમે તેની તૈયાર થયેલ કૉપી પં. બેચરભાઈ પાસેથી લઈ લીધી, અને તેના સમ્પાદનનો સર્વ ભાર અમે સ્વીકારી લીધો. આજે ચાર વર્ષને અંતે અમે તેના પ્રથમ પાંડના પ્રથમ અંશને વિદ્વાનોના કરકમલમાં અર્પણ છીએ.

વસુદેવહિંદી અને તેના કર્તા—પ્રસ્તુત ગ્રંથ બે પાંડ, સો (૧૦૦) હંમક અને તેના અંતમાં ઉલ્લિખિત ગ્રન્થાગ્રં (શ્લોકસંસ્થા) ને આધારે ૨૮૦૦૦ હંમકમાં સમાપ્ત થાય છે. ૧૬૯૦ પાંડ ૨૯ હંમક અને ૧૧૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ છે તથા થીજો પાંડ ૭૧ હંમક અને ૧૭૦૦૦ શ્લોક પરિમિત છે. વધે પ પાંડ એક આચાર્યના રચેલા નથી પરન્તુ જુદા જુદા આચાર્યે રચ્યા છે. પ્રથમ પાંડના કર્તા ધ્રીસંઘદાસ ગણિ યાચક છે અને દ્વિતીય પાંડના કર્તા ધ્રીધર્મસેતગણિ મહત્તર છે. અત્યાર મુખીના અમારા અધ્યલોકનને આધારે પૂમ જગાય છે કે—પ્રથમ પાંડ વચમાં તેમ જ અંતમાં લેખિત થઈ ગયો છે. પ્રથમ પાંડના અંતમાં જે ૧૧૦૦૦ શ્લોકસંસ્થા નોંધવામાં આવેલ છે તે અમારી અક્ષર અક્ષર ગણીને ફરેલ નથી ન ગણતરી પ્રમાણે લગભગ ૧૦૦૦ શ્લોક જેટલી ઓછી થશે. આ ઉપરથી પૂમ અનુમાન કરી શકાય કે—પ્રથમ પાંડમાં છૂટો ભાગ તેટલો જ હોવો જોઈએ. જેટલો અમારી નવીન ગણતરીમાં નૂટો.

અત્યારે પ્રસિદ્ધ કરાતો પ્રથમ અંશ ધ્રીસંઘદાસગણિવાચકકૃત પ્રથમ પાંડનો અંશ છે. આ પાંડનો તેમ જ તેના કર્તાનો પરિચય દ્વિતીય અંશમાં આપવાનો અમારો સંકલ્પ છે. અહીં ટુંકમાં ફક્ત પૃથ્વું જ નિવેદન કરીએ છીએ કે—પ્રસ્તુત પ્રથમ પાંડના કર્તા આચાર્ય, આપ્યકાર પૂજ્ય ધ્રીજિનમદ્વગણિ ક્ષમા-સંમણ પહેલાં થઈ ગયા છે. આ ઘાત આપણે આપ્યકાર વિરચિત વિરોધગતી ગ્રન્થમાં આવતા પ્રસ્તુત ગ્રન્થના ઉલ્લેખને જોઈને જાણી શકીએ છીએ.

પ્રથમ અંશ—અત્યારે પ્રકટ કરાતો પ્રથમ અંશ સાત હમ્મક મુખીનો છે. અર્થાત્ ગ્રન્થકારે પ્રસ્તુત ગ્રન્થના આરમ્ભમાં (પૃષ્ઠ ૧ પંક્તિ ૧૭) જે મુલ્ય ૭ વિભાગો પાડ્યા છે તે પૈકી કહુપ્તતી પેઢિયા મુહં અને પઢિમુહં આ ચાર વિભાગો પૂરા થઈ પાંચમા સરીર વિભાગના ૨૯ હમ્મક પૈકી સાત હમ્મકોનો આ અંશમાં સમાવેશ થાય છે.

ધમ્મિહાહિંદી—પ્રસ્તુત ગ્રન્થનું નામ વસુદેવહિંદી છે છતાં આમાં ધમ્મિહાહિંદી અને વસુદેવહિંદી પૂમ બે હિંદીઓ વર્ણવાયેલી છે. કહુપ્તતી પૂર્ણ થયા પછી લાગતી જ ધમ્મિહાહિંદી પાલુ થાય છે. છતાં ગ્રન્થનો વધારે ભાગ વસુદેવહિંદીએ રોફેલ હોવાથી આ ગ્રન્થનું નામ વસુદેવહિંદી કહેવામાં આવે છે.

પ્રતિઓ—આ ગ્રન્થના સંશોધનમાં અમે નીચેની પ્રતિઓનો ઉપયોગ કરેલ છે—

૧ હીન્દવીના સંઘના મંદારની લી. સંજ્ઞક. ૨ વિસ્તુતિક ઉપાધ્યાયજી શ્રીમાન્ પતીન્દ્રવિજયજી મહારાજની ય. સંજ્ઞક. ૩ અમદાવાદના ડેલાના મંદારની ડે. સંજ્ઞક.

આ ગ્રંથ પ્રતિઓ પરસ્પર સમાન હોવાથી પાઠાંતર લેતી વેળા વારંવાર લી. ય. ડે. લખવું ન પડે માટે પૂની ટુંકી સંજ્ઞા અમે લી. ૩ રાખી છે.

૧ પ્રવર્તક પ્રજ્ઞાંશ શ્રીમાન્ લાભવિજયજી મહારાજની ક. સંજ્ઞક. ૨ પાટળના મોર્દાના મંદારની મો. સંજ્ઞક. ૩ પાટળના સંઘના મંદારની સં. સંજ્ઞક. આ ગ્રંથ પ્રતિઓ ટુંકી સંજ્ઞા ક. ૩ રાખવામાં આવી છે.

- ૧ ગોધાના સંઘના મંદારની મો. સંજ્ઞક. - ૨ પાટળના વાઢીપાર્શ્વનાથના મંદારની ઘા. સંજ્ઞક. ૩ સંભાતના શેઠ અચ્ચાલાલ પાનાચન્દની ધર્મશાલાના મુસ્તકસંપ્રદાની રૂ. સંજ્ઞક. આ ગ્રંથ પ્રતિની ટુંકી સંજ્ઞા મો. ૩ રાખેલ છે.

૧ અમદાવાદના શેઠ ડામાભાઈના મહારની ૩૦ સંજક. ૨ જામનગર શાંતિનાથના તાલપત્રીય મંદારની ૩૦ સંજક. આ પ્રતોની ટુંકી સંજા ૩ ૨ રાચેલ છે.

૧ હોમ્સલી સંજાદાના સ્થાનકવાસી મુનિ ધીમેધવીસ્વામિની ૩૦ સંજક.

ઉપર જણાવેલ ચાર પ્રતો પૈકી જામનગર શાંતિનાથના મંદારની પ્રતિ તાલપત્રીય છે અને સંવત્ ૧૩૮૬ માં લખાયેલ છે. તે સિવાયની બીજી ત્રણીયે પ્રતો કાગળ ઉપર લખાયેલ તેમજ ઉપરોક્ત તાલપત્રીય પ્રતિ કરતાં અર્વાચીન છે. આ સર્વ પ્રતિઓનો પરિષદ, પાઠાન્તરોનો ક્રમ, પ્રંયમાં વધતી અશુદ્ધિઓ તથા પાઠાન્તરોના પ્રકારો અને કારણો આદિ વાચતો અમે પ્રથમ સંકલના દ્વિતીય અંશમાં આપીશું.

અમારા સંકેતો—

૧ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં અમને જ્યાં જ્યાં પ્રતોમાં અશુદ્ધિ જ પાઠો મળ્યા છે ત્યાં ત્યાં અમે અમારી મતિ-કલ્પનાથી તે તે પાઠોને સુધારીને ( ) આવા કોષ્ટકમાં મૂક્યા છે. જુઓ પૃષ્ઠ ૧ પંક્તિ ૨-૧૦-૨૦-૨૩, પૃષ્ઠ ૧૫ પૃષ્ઠ ૧૩-૧૪-૨૦ દ્રશ્યોદિ.

૨ મૂળ પ્રતોમાં જ્યાં જ્યાં પાઠો સ્પષ્ટિત મળ્યા છે તેવે સ્થળે સમગ્ર જોડવામાટે વાચલ કરેલ પાઠો અમે [ ] આવા કોષ્ટકમાં આવેલ છે. જુઓ પૃષ્ઠ ૧૦ પંક્તિ ૨૨, પૃષ્ઠ ૧૩ પં ૨૮, પૃષ્ઠ ૩૪ પં ૧.

૩ લિખિત પ્રતોમાં જે પાઠો અમને લેખકના પ્રમાદથી પેતી ગપ્પલ જણાયા છે તે પાઠો અમે પ્રારમ્ભમાં [ ] આવા કોષ્ટકમાં આપી દિપ્તિમાં “કોટાન્તરોત્તમિદં પ્રમાદિકમ્” ઇમ જણાવ્યું છે, જુઓ પૃષ્ઠ ૧૬ પ ૨૪, પૃષ્ઠ ૨૫ પં ૧, પરંતુ આગળ ચાલતાં આ પદ્ધતિને જતી કરી તેવા પાઠોને અમે [* *] આવા કોષ્ટકમાં મૂક્યા છે. જુઓ પૃષ્ઠ ૨૬ પં ૧૧, પૃષ્ઠ ૫૦ પં ૨૦.

૪ જે જે સ્પષ્ટે અમને પાઠો સંદેહવાદ્ય જણાયા છે ત્યાં અમે આશું (?) ચિહ્ન મૂકેલ છે. અને જ્યાં હાંશા પદ્ધતિઓ અલગબલ જણાયા છે ત્યાં તેના આરમ્ભ અને અંતમાં આશું (??) ચિહ્ન મૂકેલ છે.

૫ પાઠાન્તરોમાં પ્રતિઓનાં નામ સાથે જ્યાં સં. જોડાયેલ હોય, જેમ કે—કર્સં સંસં. ગોસં. આદિ, ત્યાં સમગ્રયુ છે તે પાઠો તે તે પ્રતિના વિદ્વાન્ વાચકે માર્ગિનમાં અગર અદર ગુપારેલા છે.

૬ પ્રસ્તુત પ્રકાશનમાં ધણે જ સ્થળે (.) કોષ્ટકમાં આવેલ મૌંદારૂપ પૂર્ણવિરામ નગરે પડશે. તે અમે પટલામાટે પસંદ કરેલ છે કે—“વસુદેવેણ યનિયં-” “મય યનિય” દ્રશ્યોદિ સ્થાનોમાં તે તે સ્થિતિનું કથન થયાં સમાપ્ત થાય છે વ સ્પષ્ટ રીતે જાણી શકાય. અર્થાત્ એક સ્થિતિનું કથન પાંચ કે દસ વાક્યમાં પૂર્ણ થાયું હોય તે દરેક વાક્યને અંતે । આપુ પૂર્ણવિરામ કરવાથી કેટલીક વાર જે મોટા-ઘાનો સંભવ રહે છે તે આ વિદ્વદ્ધી દૂર થાય છે. જ્યાં એક સ્થિતિના કથનમાં બીજી બીજી સ્થિતિઓનાં કથનો ધણે જ દૂર મુખી ચાલતાં હોય ત્યાં અમે પરિમાલ પાસી ચાલુ । આ જાતનાં જ પૂર્ણ-વિરામ મૂક્યાં છે.

૭ દરેક પાનાના માર્ગિનમાં જે ફંગીના ઝંકો આપવામાં આવ્યા છે તે પંક્તિઓથી ગણતરીમાટે છે.

૮ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં સ્થાને સ્થાને જે સ્ત્રોકસંખ્યા મોંપવામાં આવી છે તે દ્રશ્યોદિ પ્રતોમાં થઈ, કિંમ્વુ અમારી અક્ષર અક્ષર ગણીને કરેલ થયાં ગણતરીને આધારે મોંપેલ છે.

પ્રસ્તુત ગ્રંથના મંત્રોચનમાં તેમ જ પાઠાન્તરો હંધામાં અમે ગુદ શિષ્યે સવિરોધ સાવધાની રાહી છે, છતાં ય અમારા પ્રગોષ્ઠપને કારણે સ્મૃતનાઓ થયેલી કોઈ વાચકોની મગરે આવે તેઓ અમને આત્માપે સૂચના કરે. તેનો અમે દ્વિતીય અંશમાં યોગ્ય રીતે ઉદ્દેશ કરવા પૂરીશું વદિ.

નિવેદનો—

પૂજ્યપાદ પ્રવર્તક શ્રીકાન્તિવિજયજી શિષ્ય-પ્રશિષ્ય
મુનિ ચતુરવિજય-મુન્યવિજય.

प्रास्ताविकं निवेदनम् ।

प्रकाशनाय—प्रकृतोऽयं वसुदेवहिण्डप्रत्ययः “अधिवर्षं देवचन्द्रं स्यात्माहं नैनपुस्तकोद्धारं फण्ड” द्वारा प्रकाशनेच्छया सत्कार्यवाहकैः “न्यायव्याकरणतीर्थं पण्डितं चैवचन्द्रासं वीवहासं दोसी” महाशयाय सम्पादयार्थं समर्पितं आसीत् । किञ्चाधिकद्वयव्यादिकारणैरेतत्प्रकाशनं एतिलक्षमित्यसामिः पण्डितः श्रीचैवचन्द्रासपत्रात् तत्पतिकृतिं (प्रेसकॉपी) गृहीत्वा तत्सम्पादनादिकैः समस्तोऽपि कार्यभारः स्वीकृतः । अथ वरपंचतुष्टयान्ते वयं तस्य प्रथमखण्डस्य प्रथममंशं विद्वत्करकमलेषु समर्प्य कृतार्थीभवामः ।

वसुदेवहिण्डस्तत्कालाचारश्च—ग्रन्थोऽयं खण्डद्वयेन छम्भकसंज्ञेन तत्प्राप्तोद्धिखितसोक्तसङ्ग्रहः नुसारोपाष्टाविसतिसहस्रमितैः श्लोकैश्च पूर्णो भवति । आप्यखण्ड एकोनविंशत्युपसंहारमात्रं एकादशसहस्रसोक्तमित्यत्र । द्वितीयः पुनरेकसततिलक्षम्भकसंज्ञकः सप्तदशसहस्रसोक्तप्रमाणश्च । ग्रन्थस्यास्य खण्डद्वयं नैकाचार्यविनिर्मितं किन्तु पृथक्पृथक्प्राचार्यसूत्रितम् । आप्यखण्डः श्रीसहृदासगणितवाचकसंज्ञकः, द्वितीयः पुनः श्रीधर्मसेनगणितमहत्कारविहितः । अद्यावधिकृत्यास्यद्वयोक्तनापारेणतद्वाक्ये यत्—आद्यखण्डो मध्ये प्रान्ते च युज्यते । एतत्खण्डप्रान्ते या एकादशसहस्रसंज्ञिता श्लोकसङ्ख्याोद्धिखिता घरीपुत्रते सा प्रत्यक्षरगणनाविहितासंज्ञोक्तसङ्ख्यानुसारेण सहस्रश्लोकमिता न्यूना भविष्यतीत्येतदनुमीयते यत्—प्रथमखण्डमध्ये युज्यतेऽतः पुतावानेव स्याद् यावानसङ्ख्यानायां युज्यते ।

साम्प्रतं प्रकाश्यमानोऽयं प्रथमोऽंशः श्रीसहृदासगणितवाचकविनिर्मितस्याप्यखण्डस्यांशः । एतत्खण्डस्यास्य कर्तुंश्च सविशेषं परिषदं द्वितीयोऽंशे कारयिष्यामः । अत्र तावत् संक्षेपेणैतदेवावेदयामः, यत्—प्रथमखण्डविनिर्माताऽऽचार्यो आप्यकारश्रीजिनभद्रगणितसमाधमणाचिरन्तन इति । एतच्च आप्यकारिचित्तविशेषणवतिप्रत्यान्तार्गतैर्नसङ्ख्यामिधानोद्धेयवर्षेणैवावबुध्यते ।

प्रथमोऽंशः—अधुना प्रसिद्धिं प्राप्यमाणोऽयमंशो छम्भकसंज्ञान्तो वर्तते । अर्थात् ग्रन्थारम्भे (पृष्ठ १ पंक्तिः १०) ग्रन्थकृद्भिः प्राधान्येन निर्दिष्टा ये पद्यार्थधिकाराः दूरीद्वयन्ते तानाश्रित्य ‘कटुप्यची पेडिया मुहं परिसुह’ इत्येते चत्वारोऽर्थधिकाराः, एकोनविंशत्युपसंहारमात्रं पद्यमस्य ‘सतीरा’ऽख्यस्यार्थधिकारस्य सप्त छम्भका अस्मिन् समावेदिताः सन्ति ।

अन्तिमहिण्डः—अद्यपि ग्रन्थस्यासामानिधानं वसुदेवहिण्डरित्यस्य तयाप्यस्मिन् धम्मिहहिण्डरित्यवसुदेवहिण्डरित्येवं हिण्डियुगं व्यापार्जितं दृश्यते । कटुप्यचीवर्णनान्तरं सद्यः पूर्वं धम्मिहहिण्डवर्तते । किञ्च महान् ग्रन्थसन्दर्भो वसुदेवहिण्डसम्बद्ध इति ग्रन्थस्यासामानिधानं वसुदेवहिण्डरिति ।

संज्ञितः प्रत्ययः—ग्रन्थस्यास्य संज्ञोपचरकर्मणि विज्ञोद्भूताः प्रत्ययः संज्ञिता वर्तन्ते—

१ छीन्मदी-सहभाषागारसत्का ली० संज्ञका । २ त्रिस्तुतिकोवाध्यायश्रीयतीन्द्रमित्रयजित्सत्का ध० संज्ञका । ३ राजनारीय (अमदाबाद) वेलाभाषागारसत्का डे० संज्ञका ।

पुतासिद्धः प्रत्ययः परस्परमतिसमामा इति पाठान्तरमण्डावलेखे मा स्तु ली० ध० डे० इति पुनःपुनर्लेखनमम इल्लामाभिरासो शिष्याणां प्रतीनां संक्षिप्ताऽभिधा ली ३ इत्यादि ।

१ प्रवर्षक-अर्थात्तलीलाभविजयजित्सत्का क० संज्ञका । २ पत्तनीय-मोदीसत्कज्ञानकोशगत मो० संज्ञका । ३ पत्तनीयसहभाषागारसत्का खं० संज्ञका । आसां प्रतीनां संक्षिप्ताऽभिधा फ० ३ विहिताः सन्ति ।

१ गोषा-श्रीसहभाषागारसत्का गो० संज्ञका । २ पत्तनीयवादीपात्रंवाधभाषागारसत्का या० संज्ञका । ३ अन्तिमतीर्थीय (एम्मात) धेहिअम्पालालपानाचंद्सत्कधर्मनालपुस्तकसमूहगत खं० संज्ञका । आसां संक्षिप्ताऽऽख्या गो ३ विहिताः सन्ति ।

१ राजनगरीयश्रेष्ठिदभाभाईभाण्डागारसत्का उ० संज्ञका । २ स्तम्भतीर्थीयश्रीशान्तिनाथप्रभुसत्का-
ताडपत्रीयभाण्डागारगता शां० संज्ञका । अनयोः संक्षिप्ताभिधा उ २ कृतास्ति ।

१ स्त्रीम्यदीसङ्घाटकान्तर्गतस्थानकवासिमुनिश्रीमेघजीकृपिसत्का मे० संज्ञका ।

उपरि निर्दिष्टासु प्रतिपु मध्ये स्तम्भतीर्थीयश्रीशान्तिनाथभाण्डागारसत्का प्रतिस्ताडपत्रीया सं०
१३८६ मितेऽन्दे लिखिताऽस्ति । एतदतिरिक्ता अन्याः प्रतयः कट्टलोपरि लिखितास्ताडपत्रीयप्रतेरवाचीनत-
राश्च वर्तन्ते । आसां विशिष्टः परिचयः, पाठान्तराणां क्रमः, ग्रन्थेषु वर्द्धमानानामशुद्धीनां पाठान्तराणां
च प्रकारा कारणानि चेत्यादिकं द्वितीयांशप्रकाशनावसरे सविस्तरं दास्यामः ।

अस्माकं संकेताः—

१ ग्रन्थेऽस्मिन्नास्मिन् यत्र लिखितप्रतिपुशुद्धा एव पाठा उपलब्धास्तत्र ते पाठाः स्वकल्प-
नया संशोध्य ( ) एतादृक्चक्रकोष्ठान्तः स्थापिताः सन्ति-पृष्ठं ९ पंक्तिः २-१०-२०-२७, पृष्ठं
१५ पंक्तिः १३-१४ २० इत्यादि ।

२ हस्तलिखितप्रतिपु यत्र यत्र खण्डिताः पाठा आसादितास्तत्र सम्बन्धयोजनार्थं निवेशिताः
पाठाः [ ] एतादृक्कोष्ठान्तर्मुक्तास्सन्ति-पृ० १० पं० २२, पृ० १३ पं० २८, पृ० २४ पं० १५ आदि ।

३ हस्तलिखितप्रतिपु ये पाठा लेखकप्रमादादन्तः प्रविष्टा ज्ञातास्तान् यद्यपि प्रारम्भे [ ]
एतादृक्कोष्ठान्तर्निवेश्य टिप्पण्यां “कोष्ठान्तर्गतमिदं प्रामादिकम्” इत्यस्माभिर्ज्ञापितम्-पृ० १६ पं० २४,
पृ० २५ पं० ९ किन्तुनन्तरमेवनां पद्धतिं विहाय तादृक्षाः पाठा अस्माभिः [* *] ईदृक्षत-
कुल्लिककोष्ठान्तर्दर्शितास्सन्ति-पृ० ४२ पं० १६ आदि ।

४ ग्रन्थेऽस्मिन् ये सन्दिग्धार्थाः पाठास्तद्विज्ञेयस्यः एतच्छिद्दं (?) विहितम् । यत्र च कियंश्चि-
द्ग्रन्थसन्दर्भं एव सन्दिग्धाधेयं तत्राऽऽदायन्ते चापि एतच्छिद्दं (! ?) विहितमिति ।

५ पाठान्तरेषु प्रतिनामभिः सार्धं यत्र सं० योजितः स्याद्, यथा-फसं० संसं० गोसं० आदि,
तत्र ज्ञातव्यम्, यत्-ते पाठास्तस्यास्तस्याः प्रतेः केनचिद्विदुषा वाचकेन मार्जनेऽन्तर्वा संशोधिता इति ।

६ मुद्रितेऽस्मिन् ग्रन्थे भूरिस्थलेषु (.) कोष्ठकान्तर्दर्शितो भिन्नाकारः पूर्णविरामो द्रव्यते,
स चास्माभिरेतदर्थमङ्गीकृतो यत्-“यमुदेवेण भणियं” “मए भणियं” इत्यादिवेषु स्थानेषु तत्तद्वर्ण-
सम्यं क समाप्यत इति स्पष्टं ज्ञायेत । अर्थादेकस्या व्यपेक्ष्यक्तस्य पद्यसु दशसु अधिवेषु वा वाक्येषु
यत्र पूर्वंते तत्र प्रतिवाच्यं । एतादृक्पूर्णविरामकरणे क्वचित्क्वचित् भ्रान्तिः सम्भवति साऽनेनाऽपकृतेति ।
यत्र पुनरेकस्या व्यपेक्ष्यक्तान्तरपरापरव्यक्तिवक्तव्यं दूरं यावत् स्यात् तत्र भ्रान्तिनियारणार्थं विभागं
(पारिप्राक) कृत्वा । एतादृक्प्रसिद्ध एव पूर्णविरामो विहित इति ।

७ प्रतिपत्रं मार्जने ये आहूता अत्रा इत्यन्ते ते तत्तत्पत्रगतपङ्क्तिसङ्ख्याधोतनार्थमिति शेषम् ।

८ ग्रन्थेऽस्मिन् स्थाने स्थाने वा श्लोकसङ्ख्या निर्दिष्टास्ति सा न हस्तलिखितपुस्तकादुद्गता किन्तु
प्रत्यक्षरगणनायिहिताक्षरगणनानुसारिणीति ।

ग्रन्थस्यास्य संशोधनं पाठान्तरसंग्रहणं चाप्यावाभ्यां गृह्यशिष्याभ्यामिति सावधानतया दृढमस्ति
तथाप्यस्मात्प्रज्ञादोषेण सज्जाताः स्थलना येः कैश्चिदपि वाचकैरेवैरन्ते ते ज्ञापयन्त्यस्मान् आहूमायेन ।
द्वितीयेऽंशे तदुत्तेजविधानमात्रं न विस्मरिष्याव इति ।

निवेदको—

पूज्यपाद मनोमर्त्यकत्रीमत्कान्तियिजय शिष्य-प्रशिष्या
मुनी चतुरपिजय-पुण्यपिजयो ।

આભાર પ્રદર્શન.

—૧૯૪૪—

આ ઘસુદેવહિંદી પ્રંથ જૈનોના પ્રાચીનમાં પ્રાચીન કથાસાહિત્યમાંનું એક અળમોલું રત્ન છે. તેનું સંપાદનકાર્ય પૂજ્ય પ્રવર્તક શ્રીમત્કાન્તિવિજયજી મહારાજના વિદ્વાન્ શિષ્ય-પ્રશિષ્ય મુનિ શ્રીચતુરવિજયજી મહારાજ તથા મુનિ શ્રીપુણ્યવિજયજી મહારાજે પોતાના અમૂલ્ય વચ્ચતનો ભોગ આપી અનેક પ્રતિભો મેઝરી ઘણી જ મહેનતે કર્યું છે.

આ સંપૂર્ણ પ્રંથ છપાવતાં જે રાચે થવાનો છે તેના પ્રમાણમાં અમોને જે સદ્ગૃહસ્થો તરફથી આર્થિક સહાય મળી છે તે ઓછી છે. અને આજના સમયમાં વધારે મદદ માટે કોઈને કહેવું ઘણું અયોગ્ય લાગવાથી સહાયકોની આજ્ઞાથી આ પ્રંથના ઉત્તરોત્તર માગો છપાય એવા ઉદ્દેશથી આ પ્રથમ રાંઠના પ્રથમ અંશની પૂરેપૂરી કિંમત રાસવામાં આવી છે. જે જે સરની સદ્ગૃહસ્થો આ કાર્યમાં ઉદારતા વતાવી છે તેઓની શુભ નામાવલી નીચે આપી છે—

નામને નહિં દિચ્છનાર એક સદ્ગૃહસ્થે કાગળોનો રાચે આપ્યો છે.

૧૦૦૦ નામને નહિં દિચ્છનાર એક સરની
ગૃહસ્થ

૧૦૦૦   "   "

૧૨૦૦ પૂજ્યપાદ આચાર્ય શ્રી ૧૦૮ બીવિ-
જયકમલસૂરીશ્વરના શિષ્ય મુનિ-
વર્ય શ્રીનેમવિજયજી તથા મુનિ
શ્રીઉત્તમવિજયજીના ઉપદેશથી
કપહવંજના શેઠ મીઠાભાઈ કલ્યા-
ણચંદના ઉપાશ્રય તરફથી. ૬૦
શેઠ પ્રેમચંદ રતનચંદ તથા શાં
ન્યહાલચંદ કેવલચંદ.

૫૦૦ શાં હિન્મતલાલ દલસુર નસવાહી.

૫૦૦ શાં જીવળલાલ કીશોરદાસ
વહોદરા.

૫૦૦ શ્રવેરી મોહનલાલ મોતીચંદ પાટળ.

૨૫૦ શ્રીજ્ઞાનવર્ધક સમા બેરાવલ. ૬૦
શેઠ સુશાલચંદ કરમચંદ.

૨૫૦ શાં ગોપાલજી દયાલ સીહોર.

૨૦૦ સંઘવી નગીનદાસ કરમચંદ પાટળ.

૨૦૦ સંઘવી મણિલાલ કરમચંદ પાટળ.

૨૦૦ શાં મોહનલાલ ચુનીલાલની
પત્ની બેન સમુચાઈ પાટળ.

૧૦૦ શ્રવેરી ઘાપુલાલ ચુનીલાલ પાટળ.

૧૦૦ સૌભાગ્યવતી બેન પાર્વતીશાઈ

જામનગર.

આ પ્રથમ અંશને ડાંચા કાગળોમાં (ક્રૉક્સ્ટલી લાયન લેઝર) અને નિર્ણયસાગર જેવા જગત્પ્રસિદ્ધ મુદ્રાલયમાં છપાવી પ્રગટકરી વિદ્વદ્ધર્ગના કરકમલમાં મૂકના અમો માગ્યશાહી થયા છીએ તેનો વધો જસ પૂજ્ય સંપાદકો અને સહાયદાતા ઉદાર સદ્ગૃહસ્થોને જ ધટે છે.

ત્રી.

સેક્રેટરી—

શ્રીજૈન આત્માનંદ સભા ભાવનગર.

प्रथमांशस्यानुक्रमः ।

विषयः	पत्रम्	विषयः	पत्रम्
कटुप्पत्ती	१	२ सामलीलंभो	१२२
धम्मिल्लहिंडी	२७	३ गंधदत्तालंभो	१२६
पेढिया	७७	४ नीलजसालंभो	१५६
सुहं	१०५	५ सोमसिरिलंभो	१८१
पडिसुहं	११०	६ मिच्चसिरी-घणसिरीलंभो	१९५
सरीरं	११४	७ कविलालंभो	१९८
१ सामाविजयालंभो	११४		

प्रथमांशस्य शुद्धिपत्रम्

पत्रम्	पंक्ति	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६	२३-२४	[सोऊण]	०
१४	२९	अनुत्ता	उ अनुत्ता
२६	१०	भविस्सं	भविस्संति
२७	२६	“धम्मिल्ल” इति	“धम्मिल्ल” इति
३९	२१-२२	चित्तिपं—एवं प सत्थं...एतो }	चित्तिपं एवं— एत्थं एतो }
१५६	१६	नीलजलसा°	नीलजसा°
१६०	१९	सैगाद	सैयगा
१८१	३२	एवमपे	एवमपे

॥ अहम् ॥

॥ नमो त्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स ॥

सिरिसंघदासगणिवायगविरइआ

वसुदेवहिंडी ।

। पढमं खंडं ।

॥ ॐ नमो सुयदेवयाए । नमो वीतरागाय ॥

* जयइ नवनलिणिकुवलंय-वियसियसयवत्तपंचलदलत्थो ।

उसभो गइंदमयगल-सुललियगंयविक्रमो भयवं ॥ १ ॥

नमो विणयपणयसुरिंदिविंदवंदियकमारविंदाणं अरहंताणं ।

नमो परिसुद्धनाणदंसणसमिद्धाणं सिद्धाणं ।

नमो जिणंपणीयायारविहिवियक्खणाणं आयरियाणं ।

नमो सीसगणपरमसुयसंपयड्झावयाणं उवज्झायाणं ।

नमो सिद्धिषसहिगमणकारणजोगसाहंगाणं साहूणं ।

पत्थावणा

एवं पंचनमोकारपरममंगलविहिविविद्धिउच्छाहो अणुओगघरे सिरसा पणमिऊणं विज्ञ-15
वेमि—अणुजाणंतु मं, गुरुपरंपरागयं वसुदेवचरियं नाम संगहं वज्रइस्सं ।

तत्त्व इमे अहिगारा, तं जहा—कहुप्पत्ती १, पेढिया २, मुहं ३, पडिमुहं ४,
सरीरं ५, उवसंहारो ६ ।

१ पंचलदहच्छो कसं ॥ २ च्छो कसं ० सं ० छी ० यं ॥ ३ रिंदवंदियं क २ ॥ ४ जण्यं उं ॥
५ हणाणं उं विता ॥ ६ उवलविं छी ३ विता ॥

* उ० पुस्तके नास्तीयं मङ्गलगाथा । अस्माकमप्येषा प्रक्षिप्तैवाऽऽप्ति, “एवं पंचनमोकारपरममंगल-”
इत्यादिग्रन्थकृदुल्लेखदर्शनात्, कथममङ्गलानन्तरं पञ्चनमस्कारमङ्गलोपन्यासस्यानौचित्यात् । बहुधादसौपु दृश्यत
इति मूल आहता । मङ्गलगाथा चेयं “उसभो” इति-स्थाने “वीरो” इति-परावर्तनमात्रा पादलिप्ताचार्य-
विरचितधीरस्तोत्रे मङ्गलरूपा दृश्यते, प्रक्षिप्ता चेयं तत्रापि गीयते दुर्धैः, उद्धृत्य इदं स्तोत्रमञ्जलगच्छीदै-
स्तृतीयस्वरूपेण । तथा धर्मसेनगणिमहत्तरविनिर्मितवसुदेवहिण्डिद्वितीयखण्डे इत्थंप्रकारा मङ्गलगाथा
वरीवृत्तये—“जयइ नवनलिणिकुवलंयवियसियवरकमलपत्तलदहच्छो । उसभो समावधुललियमयगलइल्लिय-
पत्थायो ॥” इति ॥

[कहुप्पत्ती]

तस्य ताव 'सुहम्मसामिणा जंबुनामस्स पढमाणुओगे तित्थंयर-चकनट्टि-इसारवंसप-
रूयणागयं वसुदेवचरियं कहियं' ति तस्सेव पभवो कहेयवो, तप्पभवस्स य पभवस्स ति ।

जंबुसामिचरियं

अत्थि मगहाजणवओ धणधन्नसमिद्धदाणसद्वियगहवइकुलवहलगामसतसन्निमहिओ,
छायापुप्फफलभोजतरुगणसमगवणसंडमंडिओ, कमलकुमुदकुवलयसोहिततलागपुक्करणि-
वप्पसाहीणकमलानिलओ ।

तस्य मगहाजणवए रायणिहं नाम नयरं दूरावगाढवित्थयसलिलसातोवगूढदंडतर-
तुंगपराणीयभयदप्रागारपरिगयं, बहुविहलयणाभिरामजलमारगरुयजलहरगमणविघातकरभ-
10 वणभरियं, अणेगैवाहुपरिमाणपवैयं^(१), दिवाचारपभवं, मंडसंगहविणिओगखेंमं, सुसील-
माहणसमणसुसयण^(२)अतिहिपूयैनिरयवाणियजणोववेयं, रहतुरयजणोपजणियरेणुगं, मयगल-
मातंगदाणपाणियपसमियवित्थिन्नरायमगं ।

तस्य रायणिहे नयरे सेणिओ नाम राया, 'पयासुहे सुह' ति ववसिओ, पडिहयपवि-
पक्खपणयसामंतमवडमणिजुइरंजियसुपसत्थचरणकमलो, 'सीह-समुद-ससि-सूर-धणदाण,
15 सत्त-नंभीर-कंति-वित्ति-विहयेहिं तुलो' ति लोर्कमुहसतविमलविभाईजमाणकित्ती । तस्स य
रायणो पढमहादेयी चिह्णणा नाम । ताणं पुत्तो कोणिओ नाम ।

तस्य य *मगहापुरे पुवपुरिससमजियधणपगवओ, विणयविज्जवियस्सरणो, दयापरो,
सयसंधो, दायवेकधुद्धी, अरहंतसासणरओ उत्तभदत्तो नाम ईहेओ । तस्स य
निरुवहयफलदुमणिविमलसभावा, सीलालंकारधारिणी धारिणी नाम भारिया । सा
20 कयाइ सयणगया मुत्त-जागरा पंच सुमिणे पासित्ता पडिबुद्धा, तं जहा—निधूमं हुयवहं १,
पवमसरं वियसियकमलपुमुदकुवलयउन्नटं २, फलभारनमियं च सालियणं ३, गयं च गलित-
जलनलाहकपंडुरं सैमूसियवउत्तिसाणं ४, जंबूफलाणि य धणरसगंधोववेयाणि ५ ति ।
जहा विट्ठा य णए उत्तभदत्तस्स निवेइया । तेण वि भणिया—पहाणो ते पुत्तो भवि-

१ ही १ ने ३ विनाज्यत्र—तस्सेसो प^० मो० सी० । तस्य सो प^० व० । तस्सेसे प^० उ० ॥ १ गयाह^०
ही० व० ॥ २ रं० विनाज्यत्र—अयदिवापार^० क० उ० । अयदिवापार^० ही १ ने ३ मो० भं० ॥
४ अयमट^० ही १ क० मो० ॥ ५ गममुमी^० क० मो० ॥ ६ जमुत्रि^० ही १ । अति^० उ० ॥
७ या^० डे० उ० ॥ ८ योगमुह^० उ० वि० ॥ ९ इहमा^० मो० वि० ॥ १० उ० विनाज्यत्र—तस्य
य राहो येत्ता पढमहादेयी । साण पुत्तो कोणिओ नाम राया क ३ । तस्य य येत्तुणए देयीए पुत्तो
कोणिओ नाम राया ही १ ने ३ ॥ ११ इहपुत्तो उ० वि० ॥ १२ तमुमिय चउ^० मो० । तस्यमगु-
नियचउ^० डे० रं० ॥

* मगपपुरं पत्रद्वितीये । तपहिं सुत्तनिपाते—“पाव य भोगाणं येणं ३ मगपपुरं ।” ५-१-२८.
अथ संत्तिपट्ठपण्णना—“मगप पुरं मगपपुरं-राजगहं ।” ३३ ॥

स्सति जहा वागरिओ अरहया । तओ तीसे परितोसविसप्पियहिययाण 'एवमेयं जहा भणिहि'—त्ति अहिलसिओ । आहूओ से गम्भो देवो वंभलोगुओ । समुप्पन्नो य से दोहलो जिणसाहुपूयाए, सो य विभवओ सम्माणिओ ।

पुण्णदोहला य अतीतेसु नवसु मासेसु पयाया पुत्तं, सारयससि-दिणयराणुवत्तिणीहिं कंति-दित्तीहि समालिगियं, मुधंतवरकणगकमलकणिगारसरसकेसरसवण्णं, अविसैन्नपुव्ववण्णं, 5 पसत्थलक्खणसणाहकरचरणनयणवयणं । कयजायकम्मस्स य से जंबुफल्लाम-जंबुदीवा-धिवतिकयसन्नेज्झनिमित्तं कयं नाम 'जंबु'त्ति । धाइपरिक्खित्तो य सुहेण पडिओ । कलाओ य णेण अणंतरभवपरिचिताओ दंसिअमेत्ताओ गहियाओ । पत्तजोव्वो य 'साणु-धोसो, पियंवओ, पुद्वाभासी, साहुजणसेवगो' त्ति जणेण परितोसवित्थिन्ननयणेण पसं-सिज्जमाणो, अलंकारभूओ मगहाविसयस्स जहासुहमभिरमइ । 10

तन्मि य समए भयवं सुहम्मो गणहरो गणपरिबुडो जिणो विव भवियजणमणप्पसा-दजणणो रायगिहे नयरे गुणसिलए चेइए समोसरिओ । सोऊण य सुहम्मसामिणो आगमणं, परमहरिसिओ वरहिणो इव जलधरनिनादं, जंबुनामो पवहणाभिरूढो निज्जाओ । नाइदूरे पमुक्खाहणो परमसंविग्गो भयवंतं तिपयाहिणं काऊण सिरसा नमिऊण आसीणो ।

तओ गणहरो(रेण) जंबुनामस्स परिसाए य पॅकडिओ—जीवे अजीवे य; आसवं, वंधं, 15 संवरं, निज्जरं, सोक्खं च अणेगपज्जवं । तं सोऊण भयवओ वयणवित्थरं जंबुनामो विरा-गमग्गमस्सिओ, समुट्ठिओ परं तुट्ठिसुव्हंतो, वंदिऊण गुरुं विन्नवेइ—सामि ! तुव्वं अंतिए मया धम्मो सुओ, तं जाव अम्मापियरो आपुच्छामि ताव तुव्वं पायमूले अत्तणो हियमा-यरिस्सं । भयवयां भणियं—किच्चमेयं भवियाणं ।

तओ पणमिऊण पवहणमारूढो, आगयमग्गेण य पडिओ, पत्तो य नयरदुवारं । तं च 20 जाणजुयसंवारं पासिऊण चित्तेइ—जाव पवेसं पडिवालेमि ताव कालाइक्कमो हवेज्जा, तं सेयं मे अन्नेण नयरदुवारेण सिग्गं पविसिउं । एवं चित्तेऊण सारही पभणिओ—सोम ! परावत्तेहि रहं, अन्नेन दुवारेण पविसिस्सं । तओ सारहिणा चोइया तुरया, संपाविओ रहो जहासंविट्ठं दुवारं । पस्सइ य जंबुनामो रज्जुपडिवद्धाणि सिला-सतग्गि-कालचक्काणि लंघ-माणानि परवलपहणणनिमित्तं । ताणि य से पस्समाणस्स चित्ता जाया—'कयाइ एयाइ 25 पॅडेज्ज रहोवरिं, तओ मे विसीलस्स मयस्स दुग्गइगमणं हवेज्ज' त्ति संकप्पिऊण सारहिं भणइ—सारहि ! पडिपहहुत्तं रहं पट्टेहिं, गुणसिलयं चेइयं गमिस्सं गुरुसमीवे । 'तह' त्ति तेण पडिवत्तं । गओ गुरुसमीवं, पयओ विन्नवेइ—'भयवं ! जावजीवं वंभयारी विहरिस्स' त्ति गिहीतव्वओ रहमारुहिऊण नगरमागतो, पत्तो य नियर्गमवणं ।

१ तीए परितोसवसविसं उ० ॥ २ कणिगयां उ० ॥ ३ सण्णं पसं उ० । सत्तपुत्रवधपसं क० ।
 ४ सत्तपुत्रवधं पसं सत्त० ॥ ५ परिकं ली ३ ॥ ५ ली ३ खं विनाज्यत्र-सुयमासंथायं गो० वा० । सुगो-
 पसंथायं क० स० ॥ ६ क ३ व० विनाज्यत्र जल्ली ३ । जं गो ३ ॥ ७ पाडेज्ज क ३ गो ३ उ० ॥ ८ गलयणं क ३ ॥

जंबुस्त अम्मा-पिअरोहिं संवादो

उइओ, पसन्नमुहवण्णो अम्मापियरं कयप्पणामो भणइ—अम्मयाओ! मया अज्ज सुहम्मसामिणो समीवे जिणोवएसो सुओ । तं इच्छं, जत्थ जरा-मरण-रोग-सोगा नत्थि तं पदं गंतुमणो पवइस्सं । विसज्जेह मं ।

- 5 तं च तस्स निच्छयवयणं सोऊण वाहसलिलपच्छाईज्जवयणाणि भणंति—सुहु ते सुओ धम्मो, अम्ह पुण पुवपुरिसा अणेगे अरहंतसासणरया आसी, न य 'पवइय'ति सुणामो । अम्हे वि वहुं कालं धम्मं सुणामो, न ण एसो निच्छओ समुप्पन्नपुवो । तुमे पुण को विसेसो अज्जेव उवलद्धो जओ भणसि 'पवयामि'ति ? । तओ भणइ जंबुतामो—अम्म-
ताओ! को वि बहुणा वि कालेण कज्जविणिच्छयं वचइ, अवरस्स थेवेणावि कालेण
10 विसेसपरिण्णा भवति । पेच्छ, सुणह, साहुसमीवे जहा मया अज्ज अपुवमवधारियं—
विसेसपरिण्णाए इव्वभपुत्तकहाणयं

- एगम्मि किर नयरे का वि गणिया खववती गुणवती परिवत्तइ । तीसे य समीवे
महावणा राया-उमन-इव्वभपुत्ता उवगया परिमुत्तविमया वचंति । सा य ते गमणनिच्छए
पभणइ—जइ अहं परिचत्ता, निग्गुणओ ता किंचि सुमरणहेडं वेप्पउ । एवं भणिआ य ते
15 हार-उद्धार-कडग-केऊराणि तीय परिमुत्ताणि गहाय वचंति । कयाइं च एगो इव्वभपुत्तो
गमणकाले तहेव भणितो । सो य पुण रयणपरिक्खराकुसलो । तेण य तीसे कणयमयं
पायपीढं पंचरयणमंडियं महामोहं दिट्ठं । तेणं भणिया—सुंदरि! जइ मया अवस्स घेत्तधं
तो इमं पायपीढं तय पादसंसग्गिसुभगं, एएण मे कुणह पसायं । सा भणति—किं एएणं
ते अप्पमोहेणं?, अज्जं किंचि गिण्हसु ति । सो निदियसारो, तीए वि वदिनं, तं गहेऊणं
20 तओ स्विसए रयणविणिजोगं काऊण दीहकालं सुहभागी जाओ । एस दिट्ठंतो ।

- अयमुपसंहारो—जहा सा गणिया, तहा धम्मसुई । जहा ते रावसुयाई, तहा मुर-मणुवतु-
हभोगिणो पाणिणो । जहा आभरणाणि, तहा देसविरतिसदियाणि तवोवहाणाणि । जहा
सो इव्वभपुत्तो, तहा भोक्खकंटी पुरिसो । जहा परिच्छावोमहं, तहा सम्मत्ताणं । जहा
रयणपायपीढं, तहा सम्महंसणं । जहा रयणाणि, तहा मदवयाणि । जहा रयणविणिजोगो,
25 तहा निप्राणसुहलाभो ति ॥

एवं अवधारैऊणं कुणह मे विसनंति ति ॥

तओ भणंति—जाय! जया पुणो एहिंति सुधम्मतामी विहरंतो तथा पणइस्सति ।

तओ भणइ, सुणह—

सुहहाय धम्मपत्तीए मित्ताणं कहा

- 30 इओ अहंए काले किर केइ ययंमया उज्जाणं निगया । तेदि य पाहदरे तित्थयरो

१ भणंतो एी ३ ॥ २ 'इयव' कटं कोप ॥ ३ 'यं न व' उ ॥ ४ डे ॥ विनयव—जहा पायपीढं
४० । जहा रयणीढं एी ४० व ३ एी ३ ॥

सुओ समोसरिओ । तओ कोऊइहेण पट्ठिया, पस्संति य विम्बियमणसा सीहचफज्झए
गगणतलमणुलिहंते, धम्मचक्रं च तरुणरविमंडलनिभं, छत्ताइच्छत्तभूसिअं च णभोभागं,
चामराउ य हंसधवलउ आगाससंचारिणीउ, चेइयपादवं च कप्परुक्खं पिव नयण-मणहरं ।
अइगया य देवा-उसुर-मणुयसोहियं समोसरणं, पस्संति य भयवंतं देवविणिम्मिए सिंहा-
सणे सुहणिसन्नं । तओ वंदिऊण परमविम्बिया परिसामज्जे उवविट्ठा । मुणंति य भयवओ 5
वयणं हियय-सुइहरं धम्मकहाँसंसिअं । तं च सोऊण परितोसविचसियाणणा वंदिऊण
गिहं पट्ठिया । तेसिं च अंतरा कहा समुट्ठिया ।

तत्थेक्को भणइ—वयंस ! अहो !!! अन्हेहिं मणुस्सजज्मस्स फलं सयलं गिंहीयं जं णे
सौयसओ तित्थयरो दिट्ठो, सब्भभावविभावणं च परमकंतं सुयं भासियं, 'ण एत्तो अइरियं
वट्ठवं सोयवं च अत्थित्ति मे मैथी । जो य संसारो तस्स य मुक्खोवाओ आमलगो विव 10
करतले दंसिओ भयवया सो तहामूओ, न एत्थ वियारो । तं दुक्खं एरिसी संपत्ती न
होहिइ, तो पव्वामो अविलंबियं तित्थयरपायमूले त्ति ।

अवरेण भणियं—सच्चमेयं जं तुमं भणसि, तं सुओ^१ ताव णे धम्मो, जओ पुणो एतं
अन्नं वा तित्थयरं दृच्छामो तथा पव्वइस्सामो ।

इयरेण भणियं—अन्हेहिं कह वि (प्रन्थाग्रम्-१००) तित्थयरो दिट्ठो, निरावरणो, 15
विगतिविग्घो, दुग्गाएहि च रयणरासी; तं कुणह ववसायं ।

इयरेण भणियं—कओ तुमे संवेदो तित्थयरदंसणं पडुच्च, तं नियत्तामो, सब्बणू अरिहा
छिदिहिइ संसयं ।

ते^२ गया, तित्थयरं वंदिऊण पुच्छंति—भयवं ! अतीए काले तित्थयरा आसी, अणागया वा
भविस्संति धम्मदेसगा ? । भयवया भणियं—भूरहेरवएसु ओसप्पिणि-उस्सप्पिणीणं दसमे 20
दसमे कालभागे चउवीसं तित्थयरा समुप्पज्जंति । विदेहेसु पुण जहन्नए चत्तारि चत्तारि
जुगवं भवंति, उक्कोसए यत्तीसं । तं एवं ताव तित्थयरदंसणं दुद्धभं, दंसणाउ वि दुद्धभं वयणं,
सं पि सोऊण कम्मगहययाए कोइ न सइहइ, जो य कम्मविमुंदीय सइहेजा सो संजमियवे
निरुच्छाहो भवेजा । जो वा सच्चक्खुओ उदिए सूरिए मूढयाए निमीलियल्लेयणो अच्छति
तस्स निरत्थओ आइयोदयो; एवं जो अरहंतवयणं सोउं न इच्छइ, सुयं वा न सइहइ, 25
सइहतो वा सफलं न करेइ तस्स मोहमरहंतदंसणं । तो एवं भयवया समणुसट्ठा ते तत्थेव
समोसरणे पव्वइया, तो^३ संसारंतकरा संवुत्ता ॥

१ '५ काले गग' ली ३ ॥ २ 'विसिय मुणंति' ली ३ ॥ ३ 'हामासियं क० मो० ॥ ४ गहीयं ली०
५० ॥ ५ साहसओ कसं० मोसं० उ० ॥ ६ अहरितं कसं० मोसं० उ० ॥ ७ मई कसं० मोसं० । मत्ती
उ० ॥ ८ 'सी हो' ली ३ गो० उ० ॥ ९ ते ति गो ३ सं० । 'लं ति उ० ॥ १० 'ओ भायेण धम्मो
क० सं० लं० उ० ॥ ११ ते सित्त' ली ३ गो १ सं० ॥ १२ 'दीए स' क ३ उ० ॥ १३ अचित्ति ली ३
क ३ गो ३ ॥ १४ से सं० उ० विना ॥

एवं अम्मतातो! अहमवि सुधम्मतामिसदेसं जइ संपइं न करेमि, तओ कालेग विस-
यवक्खित्तहिययस्स न मे धम्मे पडिवत्ती संभविज्जा, तं विसज्जेह मं ॥

तओ भणइ उसभदत्तो—जाया! अत्थि ते विउलो अत्थो विसयसंपायणहेउं, तं परि-
भुंजिऊण पगामं पघइस्ससि । तओ भणइ, सुणह—

5 इंदियविसयपसत्तीए निहणोवगयवाणरकहा

एगम्मि किर वणे वानरो जूह्वई सच्छंदपवारो परियसइ । सो कयाह परिणयवओ
वलयता वानरेण अभिभूओ । तेसिं च युद्धं लया-ल्लिहु-कड-पासाण-यंतनिवाएहिं संप-
लग्गं । सो जूह्वई पराजिओ पलाइउमादतो । इयरो वि अणुयइऊण दूरं नियत्तो । जूह्व-
वती पुण भित्तेइ—‘सो मे पच्छओ चेद वत्तइ’ त्ति पहारविधुरो तण्हा-छुहाभिभूओ एफं
10 पधयगुहं पत्तो । तत्थ य सिंलाजजं परिस्सवति । सो भयभेलवियदिट्ठी ‘जल’ति मन्नमाणो
‘पाह’ति मुहं छुम्मैति । तं वद्धं, ‘तं च जोएयव’ ति हत्थे पसारइ । ते वि घट्ठा, पाए
छुभति । ते वि घट्ठा, एवं सो अप्पाणं असत्तो मोएउं तत्थेव निधणमुवगतो । जइ पुण
मुहमेत्तवद्धो पयत्तं सेसेण सरीरेण अवहेण करंतो सतो निस्सरंतो दुक्कमरणं ॥

एवं अम्मयाओ! अहं संपयं घालभावेण भोयणाभिलासी जिद्धिमदियपडियद्धो, मुहमोयगो
15 मे अप्पा । जया पुण पंविदियविसयसंपलग्गो भवेज्जा तया जहा सो वानरो लुहमरणं पत्तो,
एवं अणेगाणं जम्म-मरणाणं आमागी भवेज्जै । ता मरणभीइरं विसज्जेह मं, पघइस्सं ॥

एवं भिंता कलुणं परुण्णा भणइ णं जणणी—जाय! तुमे कओ निच्छओ, मम पुण
चिरकालधित्तिओ भणोरहो—कया णुं ते वरमुहं पासिजं ति । तं जइ तुमं पूरेमि तो संपुण्णम-
णोरहा तुमे चेव अणुपघइज्जा । भणिया य जंबुनामेणं—अम्मो! जइ तुम्मं ऐसोऽभिप्पाओ
20 तो एवं भयउ, करिस्सं ते वयणं, ण उण पुणो पडिउंघेयघो त्ति कल्लागदियसेसु अतीतेसु ।
तओ तीए तुट्ठाए भणियं—जाय! जं भणति तं तह काहामो । अत्थि णे पुणवरियाउ इम्म-
फन्नगाउ । अत्थि इह सत्यवादा तिणसासणरया, तं जहा—समुहपिओ, समुहदत्तो,
सागरदत्तो, कुबेरदत्तो, कुबेरसेणो, वेसमणदत्तो, वसुसेणो, वसुपालउ त्ति । तेसिं
भारियाउ, तं जहा—पउमावती, कणगमाला, विणयसिरी, धणसिरी, कणगवती,
25 सिरिसेणा, हिरिमती, जयसेणा य । तासिं धूयाउ, तं जहा—समुहसिरी, मिंधु-
मती, पउमसिरी, पउमसेणा, कणगसिरी, विणयसिरी, कमलावती, जसमती य ।
ताउ तुहागुल्पाउ ‘पुयगरियाउ’त्ति करेमो तेसिं सत्यवादाणं विदित्तिं । संदिद्धं च तेसिं—
पघइदिइ जंबुनामो वहाणे निवत्ते, किं भणइ ति । मेमि च णं वयणं सोउम सद पग्गिणीदि

संलायो जातो विसण्णमाणसाणं 'किं कायव्वं'ति । सा य पवित्ती मुया दारियाहिं । ताओ एवेक(एक)निच्छयाउ अम्मापियरं भणंति—अम्हे तुम्हेहिं वत्तं दिजाव, धम्मओ सो ने य भवति, जं सो ववसिहीति सो अहं वि भग्गो ति । तं च तारिसं वयणं सोऊणं सत्थवाहेदिं विदिअं कयं उसभदत्तस्स ।

पसत्ये य दिणे पमक्खिओ जंबुनामो विहिणा, दारियाउ वि सगिहेसु । तओ महतीए 5 रिद्धीए चंदो विव तारगासमीव गओ वधूगिहाविं । ताहिं सहिओ सिरि-धिति-भित्ति-लच्छीहि व निअग्गभवणमागतो । तओ फोउगसएहिं ण्हविओ सघालंकारविभूसिओ च अभिणंदिओ पडरजणेणं । पूजिया समणमाहणा, नागरया सयणो य पओसे वीसत्थो मुंजइ । जंबुनामो य गणि-रयणपईवुज्जोयं वासपरमुषगतो सह अम्मापिजहिं, ताहि य नववह्मिं । ✓

पंभवसामिसंबंधो

10

एयम्मि वेसयाले जयपुरवासिणो विंझरायस्स पुत्तो पभवो नाम फळानु गदिय-सारो, तस्स भाया कणीयसो पहू नामं । तस्स पिउणा 'रजं विधं' ति पभवो माणेण निग्गओ, विंझगिरिपायमूले विसमपपसे सन्निवेसं फाऊणं थोरियाए जीवइ । सो जंबु-तामविभवमागमेऊण विवाहसयमिलिअं च जणं, तालुगघाडणिविहाडियकवाडो चोर-भडपरिबुडो अइगतो भवणं । ओसोवितस्स थ जणस्स पयत्ता चोरा यत्थाऽऽभरणणि 15 गहेउं । भणिया जंबुनामेण असंभवेण—भो ! भो ! मा छिय निमंतियागयं जणं । तस्स प्रयणसमं धंभिया ठिया पोत्थकम्मजकरा विव ते निविट्ठा । पभवेण य घट्टसहिओ विट्ठो जंबुनामो सुहासणगतो तारापरिविओ विव सरयपुण्णिमायंदो ।

जंबु-पभवसंवादो

ते य चोरे थंभिए दहूण भणिओ पभवेण—भइसुइ ! अहं विंझरायसुतो पभवो जइ 20 सुतो ते । मित्तभावमुवगयस्स मे तुमं देहि विज्जं थंभिणिं मोयणिं च, अहं तय दो विज्जाओ देमि—तालुगघाडणिं ओसोवणिं च । भणिओ जंबुनामेण—पभव ! सुणाहि जो एत्थ सध्मावो—अहं सयणं विमवं च इमं वित्थिअं चइऊण पभायसमए पघइउकामो, भावओ मया सघारंभा परिचत्ता, एवं च मे अप्पमत्तस्स न पभवति विज्जा देयता या । न.अ. मे सायज्जाहिं विज्जाहिं पओयणं दुग्गाइगमणणाइगाहिं । मया सुधम्मस्स गणहरस्स समीचे 25 संसारविमोयेणविज्जा गदिया । तं च सोऊण पभवो परमविन्दिओ उवविट्ठो 'अहो ! अच्छ-रियं !!!' जं इमेणं एरिसी विभूर्इ तणपुलिआ इय सघहा परिचत्ता, एरिसो सहप्पा बंद-णीउत्ति विणयपणओ भणइ—जंबुनाम ! विसया मणुयलोयसाय, ते इत्थिसहिओ परि-मुंजाहि । साहीणसुहपरिचायं न पंडिया पसंसंति । अकाले पघइउं कीस ते कया बुद्धी ? ।

१ 'या य जं' उ० ॥ २ 'त्थं' उ० विना ॥ ३ क ३ विनाज्यय—'य चित्ते नि' टी ३ । 'य नि नि' गो ३ । 'य नि' उ० ॥ ४ 'उत्त' गो० गो० स० उ० ॥ ५ 'यणीवि' उ० ॥ ६ अहो इति दे० उ० विना न ॥ ७ अइ इ० टी ३ ॥ ८ एरिसा उ० विना ॥

परिणयवया धम्ममाग्रंतो न गरहिया । तओ भणियं जंबुनामेणं—पभव ! जं पसंससि विसयसुहं तत्थ सुणसु दिहंतं—

विसयसुहोवमाण महुविंदुदिहंतं

कोइ पुरिसो बहुदेस-पट्टणवियारी अडविं सत्थेणं समं पविट्ठो । चोरेहि य सत्थो ५ अच्चाहृतो । सो पुरिसो सत्थपरिभट्ठो मूढदिसो परिद्वभमंतो दाणदुहिणमुहेण वणगएणांभि-भूओ । तेण पलायमाणेण पुराणकूवो तेण-द्वभपरिच्छन्नो दिट्ठो । तस्स तडे महंतो वड-पायवो, तस्स पारोहो कूवमणुपविट्ठो । सो पुरिसो भयाभिभूओ पारोहमवलंबिऊणं ठिओ कूवमज्जे, आलोएइ य अहो—तत्थ अयगरो महाकाओ विद्वारियमुहो गसिउकामो तं पुरिसमवलोएइ । तिरियं पुण चउदिसिं सप्पा भीसणा ङसिउकामा चिट्ठति । परोह- 10 मुवरिं किण्ह-सुक्खिला दो मूसया छिंदंति । हत्थी हत्थेण केसगो परामुसवि । तम्मि य पायवे महापरिणाहं महुं ठियं । गयसंचालिए य पायवे वातविधूया महुविंदू तस्स पुरिसस्स फेइ मुहमाविसंति, ते य आसाएइ । महुयरा य ङसिउकामा परिवयंति समंतओ ॥

तस्स एयंगयस्स जं सुहं मन्नसि वं भणाहि ॥

धितेऊण पभवो भणइ—जंबुनाम ! जे महुविंदू अहिलसइ तत्थियं तस्स सुहं, तथेमि, 15 सेसं दुप्पवं ति ।

जंबुनामेण भणिअं—एयमेयं । उवसंहारो पुण दिहंतस्स—

जहा सो पुरिसो, तहा संसारी जीवो । जहा सा अडयी, तहा जम्म-जरा-रोग-मरणवहुंला संसाराडवी । जहा वणहत्थी, तहा मधू । जहा कूवो, तहा देवमयो मणुस्समनो य । जहा अयगरो, तहा नरौ-तिरिअगईओ । जहा सप्पा, तहा कोथ-माण-माया-लोमा 20 चत्तारि कसाया दोम्माइगमूर्णनायगा । जहा परोहो, तहा जीवियफालो । जहा मूसगा, तहा फाल-सुक्खिला पफसा राइ-दियदसणेहिं परिविरवंति जीविअं । जहा दुभो, तहा पम्मनंधणहेऊ अन्नाणं अपिरति मिच्छत्तं च । जहा महुं, तहा सह-कारिस-रस-रूनगंधा इंदियत्था । जहा महुयरा, तहा आगवुगा सरीरुगया य वाही ॥

तस्मेयं भयसंपडे वट्टमाणस्स कओ सुहं ? महुविंदुरसैमाययओ वेयलं सुहवप्पणा ॥

25 जइ पुण पभव ! कोइ रिद्धिमं पभवंतो गगणचारी भणेत्ता—एहि सोम ! गिण्ह मे हत्थे, जा ते नित्यारेमि । पभव ! सो इच्छेत्ता ? । पभवो भणति—पहं न इच्छिहिति दु-फरपंजराउ मोइजंतो ? । जंबुनामो भणइ—कयाइ सो मूढयाए मधुमादी पमणेत्ता—दोउ ताय मे तिसी मधुमत्त, तो मे नित्यारेहिसि ति । कओ पुण तस्म वित्ती ? । परिच्छिन्नाधारो थपस्म पठिहिति अयगरसुहे । पभव ! अहं उपलब्धगम्भायो न भवित्सं पमादी ॥

. १ 'मः' ने ३ मे० सं० ॥ २ 'ति' क इ ॥ ३ 'अहृतो' य इ ने ३ ॥ ४ 'पारो' क इ उ० ॥ ५ 'भो' डि० दे० दिग ॥ ६ 'अडय' डी० सं० ॥ ७ 'सामायवो' क इ य० ॥ ८ 'मणुमोदी' क इ । 'मणुमोदी' य० ॥ ९ 'मुदेस' य० दे० ॥

तओ पभणइ पभवो—एवमेयं । को पुण तुब्भं निवेओ ? केण वा दुक्खेणं याहियत्थ ?
जओ अकंढे धंयुधग्गं परिणयइ । जंबुनामो भणइ—पभव । गम्भवासदुक्खं वियाणं(ण)तो
कुसलस्स किं बहुणा निवेयकारणेण ? । एत्थ दिट्ठंतं सुविहिया वण्णयति—

गम्भवासदुक्खे ललियंगयणायं

वसंतपुरे तयरे सयाउहो राया । तस्स ललिया देवी । सा किरं कयाइ ओलोय-5
णगट्ठिया किंयि पुरिसं रुद्धिस्स पत्तमाणी चिट्ठइ । चेडी य से 'अब्भासर्वत्तिणि' ति तद्दा-
गइ दहूणं चित्तेइ—किं मत्ते देवी पत्तमाणी चित्तकम्मजुवई विव निचलच्छी ठिया ? ।
तीर्यं वि अवलोईओ, दिट्ठो य णाप सो पुरिसो चक्खुरमणो । चित्तिं य णाप—असंसयं
एयस्मि पुरिसे (मंथायं—२००) निवेसिया णाप दिट्ठी । विण्णत्ता य णाप देवी—तुब्भं दिट्ठीए
सविन्दुओ(यं) मया विज्जायं, जं आयरेण पुरिसं एयं पत्तइ । कस्स थ नाम चंदे दिट्ठी 10
नं रमेज्जा ? । देवीए भणियं—साधु सधं, को पुण एस हवेज्ज चरणितलपुण्णचंदो देवो
विज्जाहो य ? ति । सा भणइ—विसजेह मं, जाव णं जाणामि ।

विसज्जिया, गहियत्था नियत्ता साहइ—इहेव नयरे म्मुहपियस्स सत्थवाहस्स पुत्तो
ललियंगओ नाम कलाविहणू गुणवं च । तओ सा ललिया देवी तं वयणं सोऊण भणइ—
हले ! मंदभागयाए मे चक्खुपहे पडिओ, जओ अनिग्रयं मे हिययं, एत्थ मे चक्खु अवरज्जति । 15
चेडीए भणिया—देवी ! मा विसायं वचइ, अहं तुब्भं पियनिमित्तं केणय अविज्जायं आणेमि ।
तीए भणिया—करहि जत्तं इमस्स सरीरस्स रक्खणनिमित्तं । 'एव' वि चोत्तूणं सा गया लेहं
देविसदिट्ठं गहेऊण ललियंगयसमीयं । नियेदिओ अ णाप देवीए वंसणुब्भवो चित्तविगतो
तओ सो तं वयणं सोऊण लेहगहियत्थो य चेहिं भणइ—सुयणु ! ईरव मे पत्ताओ, चंदलेहं
पुण को धरणितलं गओ छिवेज्जा, अणिदिओ धौं सवं (सयं) पासेज्जा । ताए भणितो—'अस-20
हायस्स हत्थगतो वि अत्थो नोसेज्ज, सुसहायस्स पुण न किंचि दुक्खं, अहं एस भारो' ति
चोत्तूण पडिनिर्यत्ता देवीए सधं कहेइ ।

ततो अभिगमणोवारं चित्तिऊण कोमुइयवारे 'देवी' सकय' ति वीसे विणोयहेउं लेण-
गपरंपरववदेसेणं पवेसितो देवीए वासघरं चेडीए । तत्थउत्तंकिओ सह देवीए परिवसइ
विसंतोवमोगवक्खिओ । इओ य अत्तेउरमहत्तरएहिं रायविदियं च कयं । विसोहेउं 25
पयत्ता । आगमितं च चेडीए निवणाए । तओऽजायं दोहि वि जणीहिं अपपरक्खणनिमित्तं
वीसत्थो अमेज्जाकूवे हुंहा(डो) मज्जे पविट्ठो(?) ।

१ तुम ली ३ । तुज्जं ओ ३ ॥ २ ण थायाहिं क ३ उ० ॥ ३ किरि ओ ३ ॥ ४ वत्तणि उ० विना ॥
५ ण विचित्ते क ३ ॥ ६ तीए वि क ३ । तीइ वि उ० ॥ ७ इय उ० ॥ ८ णविता दं दे० । णविता
थ उ० ॥ ९ वियणू उ० विना ॥ १० णिगओ ली ३ गो ३ ॥ ११ आणदिओ कसं मोस० विना ॥
१२ यासुओ पां ली ३ ॥ १३ नासेज्जा ली ३ क ३ । विणसेज्जा उ० ॥ १४ णीय उ० ॥ १५ सयोव
क ३ उ० ॥ १६ ली० य० विनाउत्तं—सुहामहामज्जे थ० दे० । सुहामज्जए० ओ ३ ॥
न० हिं २

तं च परमासुरं दहूण निर्वतो नियगविण्णाणं परमदुक्खिओ चित्तेइ—जइ इत्तो मे निग्गमो
 होज्जा तो अलं मे परिसपज्जवसाणेहिं भोगेहिं ति । ताओ य से अणुकंपणहा भुत्तसेसमाहारं
 पखिवंति । तं च छुहावसेण परिचयवसेण य तन्माविओ अहिलसति । पाउसकाले मे-
 होदण पुण्णो कूवो । निद्धमणोदयसायसंवद्धो उग्घाहिओ पुरिसेहिं । सलिलवेगेण निच्छु-
 5 भ्ममाणो निग्गओ साइतीरे । वाण सप्पाहओ मुच्छिओ, दिट्ठो य नियगघाईए, पक्खा-
 लिऊण संचारिओ य सघरं पवेसिओ । पटियरिओ कमेण जहापोराणसरीरो जातो ॥
 । एअस्स दिट्ठतस्स चवसंहारो—जहा सो ललियंगतो, तहा जीवो । जहा देवीदरिसण-
 संबंधकालो, तहा भणुस्सजम्भं । जहा सा चेही, तहा इच्छा । जहा वासघरे पवेसो, तहा
 विसयसंपत्ती । जहा रायपुरिसा, तहा रोग-सोग-भय-सी-उण्हपरितावा । जहा कूवो, तहा
 10 गम्भवासो । जहा भुत्तसेसाहारपरिक्खेवो, तहा जण्णिपरिणामियउत्त-पाणा परिसवादाणं ।
 जहा निग्गमो, तहा पसवसमतो— । जहा घाई, तहा देहोपगगहकारी कम्मविवागसंपत्ती ॥

पभव ! जइ तस्स देवी रूवविन्धिया पुणो पट्टवेज्जा तो पविसेज्जा ? । पभवो भणइ—
 फहं पविसिहइ तहाणुभूयदुक्खो ? । जंतुनामेण भणियं—अवि सो अन्नाणयाते विसयसं-
 भोगगरुययाए य पुणो पविसेज्जा, जहा अन्नाणिणो सत्ता विसयपट्टिवद्धा गम्भवासं । अई
 15 पुण गहिययंभ-भोक्कत्तसम्भावो पुणो राग-दोसवत्तिणिं न पवजिस्सं ॥

तओ पभवो भणइ—सोम ! सुणह, जहा तुम्हेहिं कहियं तहा तं । एगं पुण विन्नवेमि—
 कोगधम्माणुवत्तिणा भत्तुणा भज्जातो पालणिया लालणिया य । तं कयवि संवच्छराणि एयाहिं
 समं बहूहिं सुहमणुहविऊण तओ सोभिहइ पधयंतो । जंतुनामेण भणिओ—पभव ! न एस
 नियमो संसारे—जा इह भवे भज्जा माया वा सा भवंतरे वि, किं पुण माया भगिणी भज्जा
 20 दुहिया वा हवेज्जा । एवं सेसविज्जासो—भत्ता वि पुत्तो, पिया वि भाया परो वा, तहा
 इत्थि(त्थी) पुरिसो ननुंसगो य कम्मवसगो जीवो । जा पुण माया भगिणी दुहिया वा जम्मं-
 तरे आसी सा फहं भज्जायारेण लालणीया भवइ ? । [पभवो भणइ—] भयंतरगओ
 भावो दुविन्नेओ, पत्तमाणं पडुय भणइ—पुत्तो वि, पिया वि जओ । भणइ जंतुणांमो—
 पयमादी अन्नाणस्स दोसा, जेण अकजे । कज्जुद्धीअ पवत्तइ जणो, अयया भोगलोउंयाए
 25 संपइमुहमोहिओ अकजे पैवत्तिज्ज जाणतो वि । तं अच्छउ ताव भयंतरगतीसंवंधो, एअमय-
 युत्तवमन्नाणमयं सुणाहि—

पगमयम्मि पि संवंधविचित्तयाए कुबेरदत्त-कुबेरदत्ताकहाणयं

महुराए नयरीए कुबेरसेणा गजिआ परमगम्भदोहलीयेदिया जग्गीए तिगिच्छियरत
 दंसिआ । तेण भगिया—जमलगम्भदोसेण एइमे परिघाहा, नीत्थि कौद पादिदोसो दीमइ ।

एवमुक्त्वद्धत्याय जणणीए भणिया—पुत्ति! पसवणकालसमए मा णे सरीरपीडा भवेज्जा,
गालणोवायं गवेसामि, तओ निरामया भविस्ससि, परिभोगवाचाओ य न होहिदि,
गणियाण य किं पुत्तमंडेहिं? । तीए न इच्छियं, भणइ—जायपरिचायं करिस्सं । तहाणु-
मए ये समए पसूया दारगं दारिगं थ । जणणीए भणिया—उज्झिज्जंतु । तीए भणियं—
दुमुखायं ताव पूरिज्जउ । तओ अ णाए दुवे मुदाओ कारियाओ नामंकियाओ—‘कुवेर-5.
दत्तो’ ‘कुवेरदत्ता’ थ ।

अतीते दसराइए डहरिकासु नावासु सुवण्णरयणपूरिआसु छेदुण जउणान्हं पवाहि-
याणि । वुद्धंताणि य भवियवयाए सोरियनयरे पच्चूसे दोहिं इम्मदारएहिं दिट्ठाणि ।
धरियाउ नावाउ । गहिओ एणेण दारगो, इक्केण दारिया । ‘सघणाइं’ ति तुट्ठेहिं सयाणि
गिहाणि नीयाणि ति । कमेण परिवहियाणि पत्तजोवणाणि । ‘जुत्त संबंधो’ ति कुवेरदत्ता 10
कुवेरदत्तस्स दिन्ना । कझाणदिवसेसु य वट्टमाणेसु वहुसहीहिं घरेण सह जुयं पयोजितं ।
नाममुदा य कुवेरदत्तहत्याओ गहेऊण कुवेरदत्ताए हत्ये दिन्ना । तीसे पेच्छमाणीए-
सरिसघडणनामतो चिंता जाया—‘केण कारणेण मझे नाम-मुदाकारसमया इमासिं
मुदाणं?, ण य मे कुवेरदत्ते भत्तारचिचं, न य अम्हं कोइ पुव्वजो एयनामो सुणिज्जइ,
तं भवियवं एत्थ रहस्सेण’ ति चिंतेऊण वरस्स हत्ये दो वि मुदाउ ठावियाओ । तस्स 15
वि पत्तमाणस्स तहेव चिंता समुप्पन्ना । सो वहुए मुहं अप्पेऊण माउसमीवं गतो । सा
य णेण सैवहसाविया पुच्छिया । तीए जहासुतं कहियं । तेण भणिया—अम्मो! अजुत्तं ते
(मे) जाणमाणेहिं कयं ति । सा भणइ—‘मोहिया मो, तं होउ पुत्त! वधूहत्थग्गाहणमे-
त्तदूसिआ, न एत्थ पावगं । अहं विसज्जेहामि दारिगं सगिहं । तव पुण दिसाजत्तातो
पडिनियत्तस्स विसिट्ठं संबंधं करिस्सं ।’ एवं वोत्तूण कुवेरदत्ता सगिहं पेसिया । तीई 20
वि जणणी तहेव पुच्छिया । तीए अहावत्तं कहियं ।

सा तेण निव्वेण समानी पवइया, पवत्तिणीए सह विहरइ । मुदा य णाए सारक्खिया
पवत्तिणिवयणेण । विसुज्झमाणचरित्ताए ओहिनाणं समुप्पन्नं । आभोइओ अ णाए कुवे-
रदत्तो कुवेरसेणाए गिहे वत्तमाणो । ‘अहो! अन्नाणदोसु’ ति चिंतेऊण तेसिं संवोहण-
निमित्तं अज्जाहिं समं विहरमाणी महुरं गया, कुवेरसेणाए गिहे वंसहिं मणिऊण ठिया । 25
तीए वंदिऊण भणिया—अज्जाओ! अहं नाम गणिया कुलवह्विद्धिया, असंकियाउ वस-
हितिं । तीसे य दारगो वालो, सा तं अभिक्खं साहुणीसमीवे निक्खिवइ । तओ तेसिं
खणं जाणिऊण अज्जा पडिवोहनिमित्तं दारगं परियंदेइ—

१ ‘स्सामि ली ३ ॥ २ थ पसवसमए क० गो० उ० ॥ ३ ‘दत्ते गो ३ उ० ॥ ४ ‘नइए प० उ० ॥
५ ‘दाओ दाविं’ डे० क० गो० । ‘दा व(द)वाविं’ गो २ ॥ ६ ससवहं साहिया । तीए ली ३ ॥
७ ‘मुहं क० गो ३ सं० । सुयं तहा क० उ० ॥ ८ तीए क ३ । तीय गो ३ ॥ ९ वसहियं म० ली ३ ॥
१० ‘ह ति उ० ॥

बाल्य! भायो सि मे, देवरो सि मे, पुत्तो सि मे, सवत्तिपुत्तो [सि मे,] भत्ति-
ज्जओ सि [मे;] पित्तिज्जओ सि [मे;] जस्स आसि पुत्तो सो वि मे भाया, भत्ता,
पिया, पिआमहो, ससुरो, पुत्तो वि; जीसे गम्भजो सि सा वि मे माया, सासू, सवित्ती,
भाउज्जाया, पियामही, वधू ।

५ तं च तद्वाविहं परियं दण्यं सोऊण कुवेरदत्तो वंदिऊण पुच्छइ—अज्जे! कह इमं
च कस्से विरुद्धमसंवद्धकित्थं? उदाहु दारगविणोयणत्वं अजुज्जमाणं भणियं? । एवं पुच्छिअ
अज्जा भणइ—सावा! सच्चं एयं । तज्जो अ णाए ओहिणा दिट्ठं तेसिं दोण्ह वि जणाणं
सपच्चयं कहियं, मुहा य दंसिया । कुवेरदत्तो य तं सोऊण जायतिवसंवेतो 'अहो! अन्ना-
णेण अपदं कारिज्जो' ति विश्वं दारगस्स दाऊणं, अज्जाए कयनमोकारो 'तुम्हेहिं मे कज्जो
१० पडिवोहो, करिस्सं अत्तज्जो पत्थं' ति तुरियं निग्गओ, साहुसमीवे गहियलिंगा-ऽऽयारो,
अपरिवडियवेरग्गो, तपोवहाणेहिं विगिट्ठेहिं खविअदेहो गज्जो देयलोयं । कुवेरसेणा वि
गहियगिहिसासजोगनियमा साणुक्कोसा ठिया । अज्जा वि पवत्तिणीसमीवं गया ॥

पभव! तेसिं एवं पण्यं सोऊण विसयरगो होज्जा? । पभवो भणइ—कहं भविस्सइ? ।
जंघुनामो भणति—अवि तेसिं 'मूढया' ऐको तु इद्वाणी 'परिहारो' ति पमत्तया होज्जा,
१५ न य मम गुरुसयासे सपचये विसयदोसे सोऊण भोगाभिलासो हवेज्जा ॥

१ संसं० विनां सर्वेभ्योऽप्ययं पाठः—'पुत्तो सि, भत्तिज्जओ सि; जस्स आसि पुत्तो सो वि मे भाया
भत्ता पिया पुत्तो वि; जीसे गम्भजो सि सा वि मे माया सासू भणिया भाउज्जाया इति ॥ २ 'द्वकिथ'
ए १ गो १ क १ ॥ ३ 'पिट्ठया अ' व० ॥ ४ एवं सपचयं सोऊण पुत्तो वि' व० ॥ ५ गो ३ विनाऽप्यन्य-
एकोऽप्य इ' कंसं० मोसं० । एको व इ' दे० । एको साय इ' व० ॥

* एतदर्थविकल्पका इमे हेमचन्द्रीयपरिशिष्टपर्यद्वितीयसंगताः श्लोकाः—

ब्रुयते यो यथा जन्तुसं तथा बोधयेदिति । आर्या तत्प्रतिबोधार्थं तं बालमुदलापयत् ॥ २९३ ॥
आताऽसि तनुजन्माऽसि वरसावज्जोऽसि च । आहूय्योऽसि पितृभ्योऽसि पुत्रपुत्रोऽसि चामरं ॥ २९४ ॥
यच्च ते बालक ! पिता स मे भवति सोदरः । पिता पितामहो भर्ता तनयः श्वसुरोऽपि च ॥ २९५ ॥
यां च बालक ! ते माता सा मे माता पितामही । आतृजाया वधूः श्वश्रुः सपत्नी च भवत्यहो ! ॥ २९६ ॥
कुवेरदत्तः तपसूया जगादाऽयं । किमीदृशम् । परस्परविद्वदर्थं भाषसे । विमितोऽप्ययम् ॥ २९७ ॥
आर्येभ्ये मम बालोऽयं आतेका जदनी यतः । यदामि तनुजन्मानमयं भवतिपूति ॥ २९८ ॥
ममर्तुः सोदर इति देवरोऽपि भवत्यसौ । आनुस्सनय इति च आनुष्यं वीर्तयान्पुत्रम् ॥ २९९ ॥
पितृभ्यश्चैव भवति आता मानृपतेरिति । पुत्रः सपत्नीपुत्रश्वेतसौ पौत्रो भवोदितः ॥ ३०० ॥
योऽस्य वसु स मे भ्राता माता श्लोका यदावयोः । अयं तातश्च मे तातो भर्ता मानुरभूदिति ॥ ३०१ ॥
पितृभ्यस्व पितेरेनमुद्रोपामि पितामहम् । परिणीताऽहमनुना इक्षीति पतिरेव मे ॥ ३०२ ॥
ममैव तनुजन्मा च सपत्नीकुक्षिभूति । देवरास्व पितेरेव भवति श्वसुरोऽपि हि ॥ ३०३ ॥
दास्ताऽप्या सा ममाऽप्यम्मा तथा जाताऽप्यहं यतः । पितृभ्यश्च मातेति मम ताऽपि पितामही ॥ ३०४ ॥
आतृजायाऽपि भवति महापुण्यं हिनीत्यसौ । सपत्नीतनयस्यैवा गृहिणीति वधूरपि ॥ ३०५ ॥
माता पणुमंदीयस्यैवमी श्वश्रुसंतनयम् । भर्तुर्भापो द्वितीयेपिमिति जाता सपत्नरपि ॥ ३०६ ॥

† पौत्रोऽपीत्यर्थः ॥

पुणो पभवो भणइ—देव ! सातिसएहिं ते वयणेहिं कस्स सचेतणस्स पडियोहो न होज्जा ? तहा वि 'जुत्त' ति भणामि—अत्थो महंतेण जत्तेण संपाविज्जइ, सो तुभं विउलो अत्थि, तस्स परिभोगनिमित्तं संवच्छरं अच्छिज्जउ, छसूडुसु विणिजोए कए सुट्ठु कयं होज्ज ति, पच्छा जुत्तं पव्वइउं । जंतुनामो भणइ—पभव ! अत्थस्स परिचायं पत्तेसु पंडिया पसंसंति, न कामहेउं । एत्थ सुणह अक्खाणयं—

अत्थविणिओगविरूवयाए गोवदारगोदंतं

अंगाजणवए गोवा पभूयगोमहिसा परिवसंति । चोरेहिं गोदं पेड्डियं । एगा तरुणी रूवस्सिणी पढमपसूया दारगं छड्ढावियौ हिया । सा तेहिं विकीया नगरे गणियादट्टे । तीए धमणवियेयणादीहिं परिकम्मेहिं परिचरिया उवयारं च गाहिया लक्खभूया जाया । सो य से दारओ घयवड्ढिओ जोषणत्थो जातो, घयस्स सगढाणि भरेऊण धंयं गतो । विकीर्य १० धयं । पस्सइ य तरुणपुरिसे गणियाघरे सच्छंदं कीलमाणे । तेण चित्तिर्यं—मज्झ य धणेण किं जइ एवं न इच्छियजुवइसहिओ विहरामि ? ति । तस्स पस्समाणस्स गणियाउ माया चेव रुइया । तेण इच्छियं सुंऊ दिशं ।

सो संझाकाले ण्हायसमालद्धो पत्थिओ माउगणियासमीवं । देवयाए य अणुं(मन्थाप्रं—३००)कंपियाए सक्कं गावीरुवं काऊण पुरओ से दंसिओ अप्पा । 'पादो से असुइणा १५ विलित्तो' ति वच्छमुवरिं कुसिउभारद्धो । तेण वच्छेण माणुसीवायाए भणिया गावी—अम्मो ! एस को वि पुरित्तो अमेज्जलित्तं मे (से) पायं उवरिं कुसति । तीए भणियं—'पुत्त ! मा ते मभू भवउ, एस मंदभागो जणणीए समीवं अकिं सेविउं ववइ, न य एयस्स एयं गरुयं गोवदारगस्स' ति 'अदरिसणं गया । तेण चित्तिर्यं—'मम माया चोरेहिं हिया सुव्वए, किं मत्ते सा गणिया होज्ज ? ति नियत्तामि । अहवा पुच्छासि णं गंतूणं' ति पत्तो गणि-२० पागिहं । तीए निमतण-भोयण-गीय-वाइय-नचणेहिं हिययगहणसावराए उवगिज्जमाणो सो कज्जनिच्छयपरो भणइ—चिट्ठउ ताव सव्वं, कहेहिं, तुज्जं कहमुप्पत्ती ? । सा भणइ—जंनि-मित्तमागतो ति धणं दाऊणं ममं महिलागुणवित्थरं पुच्छ, किं ते कुलकहाए ? । सो भणइ—तुज्ज उप्पत्तीए पओयणं, तं अगूहमाणी कहेहिं, कुणसु पसायं । तीए चित्तिर्यं—कहेमि ? , से को वि दोसो हवेज्जा ? । ततो तीए सव्वं कहियं अस्मापिउसयणणामकालं साभिभाणं ॥२५

पभव ! देवयापडिवोहो जइ न होंतो वो केरिसो होंतो अत्थस्स उवओगो तस्स गोव-दारगस्स ? । पभवो भणइ—नत्थि मे एत्थ किंचि वत्तव्वं, जहा भणह तहा तं चेवेति । [जंतुनामो भणइ—पभव !] एवं नायपरमत्थो भोगाभिलासी भवेज्जा ? । पभवो भणइ—अभावो एस । जंतुणामेण भणिओ—पडिवुद्धाणं एस विसओ, न सुत्ताणं, "सवत्थ नाणं परित्ताणं" ॥

पुणो कयंजली विन्नवेइ पभओ—सामी! लोगधम्मो वि ताव पमाणं कीरउ, पिउणो उवयारो कओ होइ, तेसिं पुत्तपच्चयं तित्तिं वण्णंति वियक्खणा—“निरिणो य पुरिसो सग्गागामी होइ” । ततो जंबुनामो भणइ—न एस परमत्थो, पुत्तो पिउणो भवंतरग-
 5 “सयंकयकम्मफलभागिणो जीवा” । जं पुत्तो देइ पियरं उदिसिऊण सा भत्ती । जहा जम्मणं परायत्तं, तहा आहारो वि सक्कम्मनिविट्ठो(ट्टो) । जेय रीणवत्ता ते निराधारा अतित्ता सव्वमणागयकालं कहं वट्ठिहंति ? । पुत्तसंदिट्ठं वा भत्तपाणं अचेयणं कहं पिउसमीवमेहिंति ? , तमुद्दिस्स वा जं कयं पुण्णं ? । जो पिता पितामहो वा कम्मजोगेण कुंथु पिपीलिया वा तणु-
 सरीरो जातो होज्जा, तम्मि य पदेसे जइ पुत्तो उदगं तन्निमित्तं तस्स देज्जा, तस्स कहं
 10 पत्तसि उयगारं अवगारं वा ? । अहवा सुणाहि—

लोगधम्मासंगययाए महेसरदत्तकलाणयं

तामलिच्चीनयरीते महेसरदत्तो सत्यवाहो । तस्स पिया समुद्दनामो वित्तसंचय-सा-
 रक्खण-परिवुट्ठिलोभाभिभूओ मओ मायायहुलो महिसो जाओ तम्मि चेव विसए । माया
 वि से इवहि-नियडिकुसलां धहुला नाम चोक्खयाइणी पइसोकेण मैया सुणिया जाया
 15 तम्मि चेव नयरे । महेसरदत्तस्स भारिया गंगिला गुरुजणविरहिण घरें सच्छंदा इच्छिण
 पुरिसेण सह कयसंकेया पओसे तं उदिक्रमाणी चिट्ठइ । सो य तं पएत्तं सौउहो उवगतो
 महेसरदत्तस्स चक्खुभागे पडिओ । तेण पुरिसेण अत्तसंरक्खणनिमित्तं महेसरदत्तो
 तफिओ विवाडेउं । तेण लहुहत्थयाए गाढप्पहारीकओ नाइदूरं गंतूण पडिओ चित्तेइ—
 अहो !!! अणायारस्स फलं पत्तो अहं मंदभागो । एयं च अप्पाणं निंदमाणो जायसंवेगो
 20 मतो गंगिलाए उयरे दारगो जाओ । संयच्छरजायओ य महेसरदत्तस्स ‘पिओ पुत्तो मि’ ति ।

तम्मि य समए पिउकिंसे सो महिसो णेण किणेऊण मारिओ । सिद्धाणि य धंज-
 णाणि पिउमंसाणि, दत्ताणि जणस्स । धितियदिवमे तं भैंसं मज्जं च आसाएमाणो पुत्तमु-
 च्छंगे फाऊण तीसे गाउमुणिगाए मंसरंढाणि सिवइ, सा वि ताणि परिवुट्ठा भक्खइ ।

साहू य मासरक्खणपारणए तं गिहमणुपविट्ठो, पत्तइ य महेसरदत्तं परमपीतिसंपउत्तं ।
 25 तदवत्थं च ओहिणा आभोएऊण धितियमणेणं—अहो !!! अग्रणयाए एम सत्तुं उच्छंगेण
 यइइ, पिउमंसाणि य खायइ, सुणिगाए देइ मंसाणि । ‘अकजं’ ति य योत्तूण निग्गओ ।

महेसरदत्तेण धितियं—फीस मग्गे साहू अगहियभिररओ ‘अकजं’ ति य योत्तूण
 निग्गओ ? । आगओ य साहुं गयेसंतो, विवित्तपण्णे ददूण, धंदिऊण पुच्छइ—अययं !
 किं न गहियं भिररं मम गिहे ? , जं वा फारणमुदीरियं तं कहेइ । साहुणा भजिओ—
 30 सावग ! ण ते मंतुं फायवं । पिउगहस्सं कदियं, भज्जागहस्सं सत्तुरहस्सं च साभिज्जाणं

जहायत्तमकरायं । तं च सोऊण जायसंसारनिघेओ तस्सेव समीवे मुक्कगिहयासो पयइओ ॥

पभव ! परिसी लोगमुई, तं पमाणं करंतो अन्नाणयाए माणणिजं वा पीलेजा, अकजे कज्जबुद्धी निवेशिजा, कजं परिहरिजा, न पुण नाणी । तम्हा लोगदिट्ठी विसयाणु-
कूलवाइणी ॥

ससारं च दुक्खवंधुलं चित्तं तेण कायघो मोक्खत्थमुज्जमो । तत्थ नरगेसु निरुवमनि-
प्पडिगाराणि निरंतराणि दुक्खाणि, तिरिण्णु सी-उण्ह-छुहादीणि सपक्क-परपक्करज-
णियाणि, मणुण्णु य दारिइ-दोहग-नीअउच्चमज्झिममाव-परवत्तव-पियविप्पओगादीणि,
वेवेसु किब्बिसिया-ऽऽभिओग-पररिद्धिदंसण-चयणभयादीणि, तेसि उच्चिअंतेण जिण-
घरुइदिट्ठो निघाणपहो सेवियघो ।

तओ पभवो भणइ—सामि ! विसयसुहस्स सिद्धिसुहस्स य किं अंतरं होजा ? । जंजु-10
नामा भणइ—पभव ! सिद्धिसुहं निरुवमं, देवमुहाओ वि य अणंतगुणं अघावाहं ति
घुषति । जाव य सरीरं ताव य तदस्सिया पीडा हवइ, जाव मणो ताव माणसापत्तिजो य
दुक्खसण्णिवाओ । ‘लक्खे सरा णिवयंति’ चि दिट्ठंजा (दिट्ठंता) य भोयण-पाण-विलेवणा-
ऽऽसण्णोदी (दि) परिभोए मुहबुद्धी जणो परिकप्पेइ ते दुक्खं पडिक्कंति बोहेयथा ।

एत्थ य दिट्ठंत्तं मुणाहि—

15

दुक्खे सुहकप्पणाए विलुत्तभंडस्स घाणियगस्त दिट्ठंत्तं

एणो किर घाणियओ कोडीभंडसगढाणि भरिऊण सत्थेण समं अढविं पविट्ठो । तस्स
य एणो वेसरो संवक्कहारनिमित्तं पणाण भरिओ । तस्स य उप्पहपडिवन्नस्स फालिओ
भूरओ, परिगलिआ पणा । तेण दृढूण रुद्धाणि नियगसगढाणि, स मणुस्ता य पणा मग्गि-
ऊणं पवत्तो (त्ता) । पैत्ता य आइवाहिगा, तेहिं भणिओ—यच्चंतु सगढाणि, किं काणिणिनि-20
‘मित्तस्स कए कोडीं परिचयउकामो सि ? किं वा चोराण न बीहेसि ? । सो भणइ—लामो
संदिट्ठो, संतं कइं परिइस्सं ? । गतो य सेसो सत्थो । तस्स वि चोरेहिं विलुत्तं भंडं ॥

एवं जो विसयलोभेण मोक्खसुहसाहणपमुक्कतत्ती सो संसारमावन्नो बहं फालं सोइ-
दिति, जहा सो घाणियमो विणट्ठभंडसारो ॥

तओ पभवो एवमादीणि सोऊण पडिओ जंजुनामस्स पाण्णु, ‘अहं तुज्जं सीसो, 25
दंसिओ भे मोक्खमग्गो’ । वेणावि ‘तह’ चि पडिवन्नं । विसज्जिओ निग्गओ वेभारगिरि
समस्सिओ ठिओ ।

१ नामो उ० सं० ॥ २ ति । जाव ही ३ ॥ ३ मो० वा० विनाज्जय—‘साए’ चि जो सं० क ३ ।
‘सीए’ चि जो ही ३ उ० ॥ ४ ‘वणसिणाणादी’ क ३ ॥ ५ ‘दीण’ परिभोए सुहं बुद्धीअ जणो उ० ॥
६ ‘क्खपडिक्कं’ ति उ० ॥ ७ ‘पत्ताइयाइवाहि’ ही ३ मो० सं० ॥ ८ ‘कम्मत्ती’ उ० विना ॥ ९ ‘वणि’
क ३ मो० ३ ॥

विदितं काऊण पभाताए रयणीए पवजनिच्छियएहिं अम्मापिऊहिं ण्हाविओ विहीए,
अलंकियविभूसिओ जंबुदीवाहिबैवित्यसकयसनिद्धं पुरिससहस्सवाहिणी सीयमभिरुढो ।

तओ कुलविलओ विव जंबुकुमारो विन्धियमणेण जणेण पसंसिजमाणो मणि-कणव-
रिसं वेसमणो विव वरिसमाणो मगहापुराओ महतीए इड्डीए पत्तो गणहरसमीवं । उड्ढणो
5 सिविगाओ, विसजियकेसामरणो य पडिओ पाएस्स सुहम्मसामिणो, 'भयवं ! नित्यारेहिं
मं सह सयणेण' ति । तओ दिक्खियाणि विहिणा । जाओ वि य से भज्जाओ माया य
सुवयाए अज्जाए समीये सिस्सिणीओ । पभवो वि रायाणुत्राओ दित्रो सीसो जंबुनामस्स
गुरुणा । सामाइयमाईयं च सुयं सपुवगयं नाणावरणस्सओवसमलद्धीए भोवेण कालेण गहिर्यं
जंबुनामेण । पभवो वि सामण्णमणुपालेइ ॥

10 भगवं पि पंचमो गणहरो सगणो विहरमाणो गतो चंपं नयरिं । समोसरिओ पुण्ण-
भट्टे चेइए । कोणिओ राया धंदिओ निजातो । कयपणामो य जंबुणामरूवदंसणविन्धिओ
गणहरं पुच्छइ-भयवं ! इमीए परिसाए एस साहु घयपरिसित्तो इव किसाणू दित्तो मणो-
हरसरीरो य, तं किं मत्ते एएण सीलं सेवियं ? तवो वा चिण्णो ? केरिसं दाणं वा तवियं
दिन्नं ? जजो से एरिसी तेयसंपयत्ति चि । तओ भयधया भणिओ-सुणाहि रायं !, जइ
15 तव पित्ता सेणिएण रण्णा पुच्छिएण महावीरसामिणा कहियं—

पसन्नचंद-वक्कलचीरिसंबंधो

तस्मि समए अरहा गुणसिलए पेइए समोसरिओ । सेणिओ राया वित्तियरदंसण-
समूसुओ वंदिउं निग्गओ । तस्स वि अग्गाणीए दुवे पुरिसा कोडुयसंपद्धं पद्धं करेमाणा
पत्तंति एणं साहु एगचलणपयट्ठियं समूसियवाट्टजुगलं आयावेंतं । तत्थेणेण भणियं-अहो !
20 एस महणा रिसी सूरभिमुहो तप्पइ, एयस्स सगो वा मोक्खो वा हत्थगओ ति । धीएण
पचभिन्नाओ, तवो भेणइ-किं न याणसि ?, एस राया पसन्नचंदो, 'कओ एयस्स
धम्मो ?', पुत्तो येण घालो रज्जे ठविओ, सो य मंतीहिं रज्जाओ मोईज्जइ, सो य येण
वंसो विणासिओ, अंतैउरजणो य न नज्जइ किं पाविहिति ? ति । तं न से ययणं [सो-
कण] क्षाणवापायं करेमाणं मुविपैहमुवगयं । तओ सो भित्तिवं पयत्तो-अहो!!! ते
25 अणज्जा अमहा, भया सम्माणिया थियं पुत्तस्स जे विपट्ठिपप्पा । जइ हं होतो, एवं य
निहंता, तो ये सुसासिए वरितो । एयं य से संकप्पयंतस्स तं य कारणं घट्टमाणमिष
जायं । तेहिं समं जुद्धाणि भेणसा येव काउमारुहो ।

१ 'याण' क १ गे १ ॥ २ 'यत्तिहय' क १ दिगा ॥ ३ 'अतो क १ ॥ ४ 'यिधियमारु' व ॥
५ 'उपणो की १ दिगा ॥ ६ 'निपराया की १ ॥ ७ 'वदिउं २० व ॥ ८ 'एयं महतीप परि' व ॥
९ 'सी रूपसंपति तिणी १ ॥ १० 'ईए क १ ॥ ११ मणे हयं क ० मो ० गे १ ॥ अणइ य सी ॥ १२ मोवज्ज
क १ गे १ ॥ १३ 'पदमयण' की १ ॥ 'पदमयण' व ॥ १४ मि जी १ ॥ १५ महा येव की १ ॥

पत्तो य सेणिओ राया तं पएसं, वंदिओ णेण विणएणं, पिच्छइ णं झाणनिशलं ।
 'अहो! अच्छरीयं!!! एरिसं त्वैसि सामत्तं रायरिसिणो पसन्नचंदस्स' ति चितयंतो
 पत्तो तित्थयरसमीवं । वंदिऊण विणएणं पुच्छइ—भयवं! पसन्नचंदो अणगारो जम्मि
 समए मया वंदिओ जइ तम्मि समए कालं करेज्जा कं गतिं वषेज्ज? ति । भयवया
 भणियं—सत्तमपुदविगमणजोगो^१ । राया चितेइ—साहुणो व्हं नरकगमणं? ति । पुणो 5.
 पुच्छइ—भयवं! पसन्नचंदो जइ इयाणि कालं करेज्ज, का से गइ भवेज्जा? । भयवया
 भणियं—सद्यद्वसिद्धिगमणजोगो इयाणि ति । तओ भणइ—कहं इमं दुविहं धागरणं नरका-
 5मरेसु (ग्रन्थामं—४००) तवस्सिणो? ति । भयवया भणियं—झाणविसेसेणं तम्मि इमम्मि
 य समए परिसी तस्स असात-सातकम्मादाणत्ता । सो भणति—व्हं? । भयवया भणियं—तव
 अग्गाणियपुरिसमुहविणिग्गयं पुत्तपरिभववयणं सोऊण उज्झियपसत्थझाणो तुमे वंदिज्जमाणो 10
 मणसा जुज्झइ भिद्यपराणीएण समं, तओ सो तम्मि समए अहरगइजोगो आसी । तुमम्मि
 य अवगए जायकरणसत्ती 'सीसावरणेण पहरामि परं' ति ओइए सिरे हत्थं निक्खिअवंतो
 पडियुद्धो, 'अहो!!! अहं सकज्जं पयहिऊणं परत्थे जइजणविरुद्धं मग्गमोइओ' चिते-
 ऊण निदण-गरिहणं करंतो, ममं पणमिऊण तत्थं च्वेव आलोइयपडिक्कंतो, पसत्थझाई संपयं ।
 तं च णेण कम्मं रवियं अमुमं, पुन्नं अज्जियं, तेण कालविभागेण दुविहगतितिदेसो ॥ 15
 ततो कूणिओ पुच्छइ—कैह वा भयवं! बालकुमारं रज्जे ठविऊण पसन्नचंदो राया
 पवइओ?, सोयुमिच्छं । तओ भणति—

पोयणपुरे सोमचंदो राया । धारिणी देवी । सा कइयाइ वस्स रण्णो उलोयणगयस्स
 केसे रयंती पलियं ददूण भणइ—सामि! दूओ आगओ ति । रण्णा दिट्ठी वियारिया, नेय
 पत्तइ अपुवं जणं । तओ भणति—देवि! दिव्वं ते चक्कुं । तीए पलियं दंसियं 'धम्मदूतो 20
 एसो' ति । तं च ददूण परुण्णो राया । उत्तरीएण य से अंसूणि धरेमाणी देवी भणति—
 जइ लज्जइ युद्धत्तणेण, निवारिज्जहिंति जणो । ततो भणइ—देवि! न एवं, 'कुमारो बालो
 असमत्थो पयापालणे होज्ज' ति मे मंतुं जायं, 'पुवपुरिसाणुचित्रेण य मग्गेण न गओ हं' ति
 णे विचारो । तुमं पसन्नचंदं संरक्खमाणी अच्छसु ति । सा निच्छियं गमणा ।

तओ पुत्तस्स रज्जं दाऊण धाइ-देवीसहिओ दिसापोकिसयतावसत्ताए दिक्खिअओ चिर- 25
 मुत्ते आसमपए ठिओ । देवीए य पुष्पाहूतो गच्चो परिवव्वइ, पसन्नचंदस्स य चारपुरि-
 सेहिं निवेइओ । पुण्णसमए य पसूया कुमारं, 'वक्खलेसु ठनिओ' ति वफलचीरी । देवी
 सूइयारोगेण मया, वणमहिंसीदुद्धेण य कुमारो वद्धाविज्जइ । धाई नि थोवेण कालेण काल-

१ झाणि नि० क ३ गो ३ ॥ २ 'वस्सि सा' क ३ गो ३ । 'वस्स सा' उ० ॥ ३ 'ओ । ततो चिं
 ही ३ उ० विना ॥ ४ 'यगओ चे' उ० ॥ ५ कहं क ३ उ० ॥ ६ 'रिगहि' ली ३ । 'रिगिहि' उ० ॥
 ७ 'या गमणे कस० भोस० उ० ॥
 ४० हिं ३

गया । कठिणेण बहइ रिसी वँकलचीरी । परिवद्धियो य आलिहिऊण दंसिओ चित्तगारेहिं
 सो पसन्नचंदस्स । तेण सिणेहेण गणियादारियाओ रिसिरुविणीओ 'रंडमयमोय-
 विविहफलेहिं णं लोभेह' ति पढवियाओ । ताओ य णं फेलेहिं मडुरेहिं, मडुरेहिं य वयणेहिं,
 ✓ सुकुमार-पीणुन्नयथणपीलणेहिं य लोभेति । सो कयसमवाओ गमणेण जावँ उवगतो तावसभं-
 5 डगं संठवेउं, ताव रुक्खाहिरुडेहिं चारपुरिसेहिं सन्ना दिन्ना 'रिसी आगतो' ति । तावो
 दुत्तमबकंताउ । सो तासि पत्तिवीहिमणैगच्छमाणो अन्नउ गतो । सो अडवीए परिन्म-
 मंतो रहगयं पुरिसं वट्ठूण 'ताय ! अभिवादयामि' ति मणंतो रहिएण पुच्छिओ—कुमार !
 कत्य गंतव ? । सो भणइ—पोयणापुरं नाम आसमपयं । तस्स वि पुरिसस्स तत्थेव गंतव,
 तेण भणियं—समगं वचामो । रहिणो भारियं 'ताव' ति आलंबइ । तीए भणियं—को इमो
 10 उवयारो ? । रहिणा भणियं—सुंदरि ! इत्थिविरहिए नूणं एस आसमपए वद्धिओ न
 ✓ याणइ विसेसं, न से कुप्पियधं । तुरो य भणइ—किं इमे मिगा वाहिजंति ? । सारहिणा
 भणियं—कुमार ! एए एयन्मि चेव कज्जे उवउजंति, न इत्थ दोसो । तेण वि से मोदगा
 दिन्ना । सो भणइ—पोयणासमगासीहिं मे रिसिकुमारेहिं प्यारिसाणि चेव फलाणि
 दत्तपुष्पाणि ति । वधंताण य से इक्केण चोरेण सह जुज्झं जायं । रहिणा गाढप्पहारो कओ,
 15 सिक्खाराणपरितोसिओ भणइ—अत्थि विठळं धणं, तं गिण्हसु सूर ! ति । तेहिं तिदि
 वि जणेहिं रहो भरिओ ।

कमेण पत्तो पोयणापुरं नयरं, मोहं गहाय (१) विसज्जिओ—'उडयं मगासु' ति । सो
 भमंतो गणियाचरे 'ताव ! अभिवादेमि, देहि इमेण मोहेण उडयं' ति । गणियाए भणि-
 ओ—दिज्जइ, निवेसइ ति । तीए य कासवओ सहाविओ । तओ अणिच्छंतस्स फयं नह-
 20 परिक्कमं । अवणीयवकलो य धत्था-५५भरणभूसिओ गणियादारियाए पाणिं गिण्हाविओ ।
 'मा इमं रिसिवेसं अवणेहिं' ति अंपमाणो ताहिं भणइ—जे उडयत्थी इहमागच्छंति तेसिं
 पारितो उवयारो कीरति । तओ य गणियाओ उयगावनाणीओ बहू-वरं पिट्ठंति ।

जो य शुमारोयेलोमणनिमित्तं रिसिवेसेण जणो पेसितो सो आगतो कदेइ—शुमारो
 अट्ठमिगतितो, अन्हेहिं रिसिस्स भएण न तिण्णो सदावेउं । ततो राया विमण्णमागसो
 25 भणति—'अहो ! अक्कं, न य पिउसमीवे जाओ, न इहं, न नज्जइ किं पत्तो होइइ ?'
 ' ति कितापरो अच्छइ । सुणइ य भुंयंगसइ, तं य से सुइपहदूमणं जायं । भणइ य—मए
 दुक्खिएण को मग्गे मुहिओ गंधवेण रमइ ? ति । गणियाए य दिएण जणेण सहियं । सा
 आगया, पाययहिणा रायं पसन्नचंदं विप्रवेइ—देव ! निमित्तिसदसो मे—'जो तावसत्तेपी

१ यदइ एी १ ॥ १ फलेहिं मडुरेहिं वयं को १ व० ॥ २ व अङ्गगतो उ० ॥ ४ तयो क १ गो १ ॥
 ५ पुण्णमाओ को १ विना ॥ १ वेइ को १ ॥ ७ उडयं उ० विना ॥ ८ ताओ दे० उ० ॥ १ श्री १ उ०
 विनायक—रहिलो क० सो० ॥ १० मयं एी० ए० ॥ ११ रूपो क १ गो० उ० ॥

तरुणो गिहमागच्छेज्जा ता तस्स समागमेव दारियं देज्जासि ; सो उत्तमपुरिसो, तं संति-
या विउलसोक्खभाणिणी होहिइ' ति । सो जहा भणिओ नेमिन्तिणा अज्ज मे गिहमागओ ।
तं च संदेसं पमाणं कैरतीए दत्ता से मया दारिया, तन्निमित्तं उस्सयो, नै य णायं 'कु-
मारं(रो) पणद्धं(टो)' । एत्थ मे अवराहं मरिसेह ति । रत्ता संदिट्ठा मणुस्सा जेहिं
आसमे दिट्ठपुष्पो कुमारो, तेहि यं गएहिं पञ्चमिजाणिओ, निवेदितं च पिइं । रत्ता परमपी-5
इमुधहंतेण यहसहिओ सगिहमुवणीओ । सरिसकुल-रूव-जुघणगुणाण य रायकन्नगाणं पाणिं
गिण्हाविओ, कयरज्जसविभागो य जहासुहमभिरमइ ।

रहिओ चोरदत्तं दधं विकिणंतो रायपुरिसेहिं 'चोरो' ति गहिओ । वक्त्रचरित्राणां
मोहओ पसन्नचंदविदितं ति ।

सोमचंदो वि आसमे कुमारं अपस्समाणो सोगसागरावगाढो, पसन्नचंदपेसिपहिं 10
नगरगयं वक्त्रचरित्रं निवेदितेहिं कंहवि संठविओ, पुत्तमणुसरंतो अंधो जाओ । रिसीहिं
साणुकंपेहिं कथफलसंविभागो तत्थेव आसमे निवसति ।

गएसु य धारससु चासेसु कुमारो अद्धरत्ते पडिबुद्धो पियरं चित्तेउमारद्धो । 'किइ मन्ने
ताओ मया निष्पिणेण विरहिओ अच्छइ ?' ति पियदंसणसर्मसुगो पसन्नचंदसमीयं गंतूण
पायवडिउ विन्नवेइ—देव ! विसंजेहिं मं, उकंठिओ हं तावस्स । तेण भणिओ—समगं 15
घषामो, गया य आसमपयं, निवेइयं च रिसिणो 'पसन्नचंदो पणमइ' ति । वल्लणो-
वगओ अ णेण पाणिणा परामुद्धो 'पुत्त ! निरामओ सि ?' ति । वक्त्रचरित्री पुण 1 अज्ज-
यासिअ चिरकालधरियं से बाहं मुयंतस्स उम्मिअणि नयणाणि, पस्सइ य दो वि जणे
परमतुद्धो, पुच्छइ य सच्चकालकुसलं । वक्त्रचरित्री य कुमारो अइगतो उडयं, 'पस्सामि ताव
तावस्स भंडयं अपेहिज्जमाणं केरिसं जायं ?' ति । तं च उत्तरीयत्वेण पडिलेहिउमारद्धो जई 20
विष पायकेसरियाए । 'कथ मण्णे मया एरिसं करणं कयपुबं ?' ति विहमणुसरंतस्स तयाव-
रणखण्ण जायं जाईसरणं । सुमरति तं देव-माणसभवे य सामन्नं पुराकयं, संमरिऊण
वेरगमगंगमोइण्णो, इधम्मज्झाणविसयादीओ विमुद्धमाणपरिणामो य पितियसुक्खसाण-
भूमिमइक्तो निट्ठवियमोहावरणविग्गो केवली जाओ, निग्गओ च । पफहिंओ य धम्मं
जिणप्पणीयं पिउणो पसन्नचंदस्स य रण्णो । ते दो वि लद्धसम्मत्ता पणया सिरोहिं केव-25

१ समागमे धेव कसं मोसं । समागमेव उ० ॥ २ करितीए क ३ ॥ ३ न याणं कु० उ० ॥ ४ य
मणुपहिं ५० फ १ ॥ ५ पियं उ० ॥ ६ दत्तदण्यं ७० उ० विना ॥ ७ कसं मोसं विनाअज्ज—कट्टे सं०
की १ । कंहवि सं० उ० ॥ ८ मूसगो मोसं विना ॥ ९ ओह ए १ विना ॥ १० मणुपे सं० विना ॥
११ रीयंते ५१ उ० ॥ १२ ए । मया कसं मोसं उ० विना ॥ १३ मुग्गमां की १ उ० ॥
१४ हियं ५० ७० उ० विना ॥

• प्रयमान्तमेतद् द्वितीयार्थकमिति "वक्त्रचरित्रम्" इत्यर्थः ॥ † शिष्टा इत्यर्थः ॥
‡ धर्मप्यानधिपयातीत्य इत्यर्थः ॥

लिणो 'सुहु ते दंसिओ मंगो' ति । वकलचीरी पत्तेयबुद्धो गतो पियरं गहेऊणं महा-
वीरवद्धमाणसामिणो पासं । पसन्नचंदो नियगपुरं ।

जिणो य भयवं सगणो विहरमाणो^१ पोयणपुरे मणोरमे उज्जाणे समोसरिओ । पस-
न्नचंदो वकलचीरिवयणजणियवेरगो परमभणहरतित्ययरभासियामयवद्धिउच्छाहो वालं
५ पुत्तं रजे ठविऊण पवइओ । अहिगयंसुत्तत्यो तव-संजमभावियमती मगहापुरभागओ
तव पिउणा सायरं चंदिओ आयावंतो—एवं निक्खंतो ॥

जाय य भगवं नारगामरगतीसु उक्कोसट्ठिईजोगयं ज्ञाणपद्यं पसन्नचंदस्स वनेइ ताव य
देवा तस्मि पएसे ओवइया । पुच्छितो य अरहा सेणिएण रण्णा—किंनिमित्तं एस देवसंपाउ ?
ति । सामिणा भणियं—पंसन्नचंदस्स अणगारस्स ज्ञाणुप्पत्तीहरिसिया देवा उर्वयंति ॥

10 ततो पुच्छइ—एतं महाणुभावं केवलणाणं कत्थ मग्गे घोच्छिज्जिहिति ? ।

तं च समयं चंभिंदसमाणो विज्जुमाली देवो चउहि देवीहिं सहितो चंदिउं भयवंत-
मुयागतो उज्जोयितो दसदिसाओ । सो दंसिओ भगवया, 'एयस्मि घोच्छिज्जिहि' ति ॥

राया पुणो वि पुच्छइ—कहं देवो केवली होहिति ? , मणुस्से तवभवचरिमे केवलसं-
भवो तुव्मेहिं षण्णिओ विमुद्धचारिते । भयवया भणियं—एस देवो सत्तमे दिवसे धुओ

15 मणुस्सविग्गहलामी । तओ पुच्छति—चवणसमए देवा परिहीणजुतयो भवंति, एस पुण
अभिभवइ तेयसा सूरे, तं कहमेयं ? । भयवया भणियं—एस संपइ परिहीणजुई, पुवं
पुण अणंतगुणविसिद्धा से तेयलेसा आसी । राया पुच्छति—कहं पुण एएण कयं पुवभवे
जेण एरिसी से तेयसंपया ? । भयवं कहइ—

जंघुसामिपुषभकहाए भवदत्त-भवदेवजम्मसंवंधो

20 इहेय जणवए सुग्गामो नाम गामो । अज्जवो नाम रंहुउडो आसि । तस्स रेवती
नाम भारिया । तेसिं पुत्ता भवदत्तो भवदेवो य । तत्थ जेहो जोषणंभुदए सुद्धियस्स
अणगारस्स समीवे पवइओ, गुरुसमीवे विहरइ ।

एणेण साहुणा आयरिया विन्नविया—णायवसहिं गच्छिउमिच्छे तुव्मेहिं अन्नमणुजाओ ।
तव मे कणीयसो भाया मवि अईय सिणेहसंपद्धो, दट्ठण पद्यहिं सि । तेहिं विसज्जिओ

25 चटुमुयसाहुसाओ । दट्ठण नायओ पडिनियत्तो गुरुण आलोएई—तस्स दारसंगद फाउ-
मामा अम्मापियरो, उट्ठा य से दारिया, तओ न पवइओ । भवदत्तेण भणियं—ते कहं
भाउगो परकोउगे वि चट्ठमाणो भाउगं दट्ठण चिरस्स पच्छओ न लग्गो ? ति । इयेण
साहुणा भणियं—दट्ठामि तुज्जं (ग्रन्यापं—५००) भाउगं पद्यवंतं । भवदत्तेण भणियं—
जइ गमासगणा तओ विहरंति तओ भाउगं मे दट्ठिइ पद्यवंतं ।

१ ण वट्ठ २० ३० विना ॥ २ णो मग्गे २० ३० विना ॥ ३ वसरणपो क १ गो १ ॥ ४ णव
वि २० ३० ॥ ५ णमुहुदए ही १ । णमुहुदए क ३० ३० ॥ ६ वत्तो मवि २० ३० ४० विना ॥

विहरंता आयरिया य मगहाजणवयं गया, विन्नविद्या भयदत्तेण—भयवं! नायओ वट्टु-
मिच्छामि ति । ससहाओ तेहि विसज्जिओ । भयदेवस्स य तं समयं नागदत्तस्म दुदियाए
चासुगीए अत्तिगाए नाइलाए सह विवाहो^१ वत्तो । भयदत्तो य नायसमीवं गओ ।
परितुट्ठा नायओ भयदत्तागमेण । तेण य कुसलं पुच्छिया, आपुच्छिया य 'घणामि,
तुम्हे आउल' ति । निवंधे कए पडिलाभिओ विउलेणं भत्तपाणेणं । निवेदयं च भयदे- 5
वस्स जेट्टस्स भाउणो आगमणं । सो य सहिसहियं वट्टु पसाहेइ । गुरुआगमणं सोऊणं
च ससंभममन्नुट्ठिओ सहिहिं भणिओ—न ते अद्धपमाहियं वधुं मोत्तूण जुत्तं गंतुं ।
सो भणति—यालिया ! गुरुपणिवायं काऊण आगयमेव ममं दच्छिहह ति । सो निग्गओ
भवणातो, वंदिओ अ णेण जेट्टो भाया । तेण से^२ चियभरियं भायणं हत्थे दिन्नं । पथिया
साहवो । सो^३ णे अणुयाइ पत्तहत्थगतो । पढमं इत्थिजणो नियत्तो, पच्छा पुरिसा थोनं- 10
तरं गंतूण, 'साहू सायज्जं घयणं न भणई' ति नियत्तह । भयदेवो उण 'अन्निसज्जिओ
फहं नियत्तामि?' इति उवायपुवं दंसेइ से वप्पिण-पोक्करणि-अणसंडे नियए पंराए य । सो
वि भणइ 'सुमरामि, जाणामि' ति गतो गामसीमंतं, आसन्नो य गामो । ण भणई णं
भयदत्तो 'नियत्तसु' ति । एएण कमेण वसमाणो पत्तो गुरुसमीवं । दिट्ठो य वत्तेव-
त्थिओ । सुहेहिं भणियं—जेट्टजेहिं जहा भणियं तं कयं । आयरिएहिं पुच्छियं—किं इमो 15
आगओ तरुणो ? । भयदत्तेण भणियं—'पघइयुं' ति । गुरुहिं भणिओ—एवं ?
'मा भाउगस्स ओहावणा 'होउ' ति तेण 'एवं' ति पडिसुयं । पद्याविओ य साहुसंचाडण
सह विसज्जिओ । आगतो य सयणो, 'कहिं गतो?' ति पुच्छिण भयदत्तेण भणियं—
सो पत्तमित्तो चेव नियत्तो । ते एवं वुत्ता 'धुवमन्नेण ममेण गओ होहिति' ति सिग्गं
नियत्ता । भयदेवो अकामयो वंतयं (वंभवं) चरइ भज्जं हियएण परिवहंतो । वट्टुणा य 20
फालेण भयदत्तो कयभत्तपरिषाओ कालगतो समाहीए सबसमाणो देवो जाओ । .

इयरो वि 'सा सम भज्जा, अहं पि तीसे भत्ता पिओ, यणामि से वट्टुमारिणं घोडुं' ति
थेरे अणाउच्छिय गओ । सुग्गामवहिया य आययणं संवरियदुयारं, तस्साऽऽसन्ने 'वीसमा-
मि' ति संठितो^४ । तत्थ य एगा इत्थिया गंध-भल्लं गहाय एगाए माहणीए सह आगया ।
तीए 'साहु' ति वंदितो । तेण पुच्छिया—साविए ! तुम्भमवस्सं जाणिहिइ इह वसंती- 25
ओ, जीवइ अज्जवरट्टुडो, रेवई वा ? । तीए भणियं—तेसिं वैह कालो कालगयाणं ।
सतो विमणो जातो पुणो पुच्छइ—भयदेवस्स वह नाइला जीवई ? ति । तीए वितियं—

१ वयंतं गया ली ३ ॥ २ हो पारदो ली ३ ॥ ३ गमणे डे० । गमे उ० ॥ ४ वस० सवं विना-
अन्यत्र—सधियभरियं मो० । समवल्लभरियं उ० । से भरियं ली ३ गो ३ ॥ ५ से णे क ३ गो ३ डे० ॥ ६ इ
विनि गो ३ । इ नि गो ३ । इ, जह नि उ० ॥ ७ कस० विनाअन्यत्र—परायण य उ० । परा य ली ३
गो० स० गो ३ ॥ ८ इ हणं भव० क ३ ॥ ९ होइ छि उ० विना ॥ १० सोम ! पत्तमे ली ३ ॥ ११ एवं तवं
उ० ॥ १२ ति तो थेरे ली ३ ॥ १३ ठित्तो ली ३ ॥ १४ तीसे य० उ० विना ॥ १५ वट्टुका ली ३ उ० ॥
१६ वति ली ३ ॥

होज एसो भवदेवो, पुच्छामि ताव णं । तओ मणति—तुम्हे भवदेवं कओ जाणह ? ,
 किमत्थं वा इहं आगया ? । सो भणइ—अहं अज्जवपुत्तो कणिट्ठो, वंधुमणापुच्छिय जेह्वस्स
 भित्ताणुवत्तीए पवइओ । भाउगम्मि उवरए ‘भा अणभिजाओ होह’ ति तं द्दहुमागतो ।
 तीए भणियं—अहं सा नाइला, तुम्हेहिं पुण बहुं कालं तवो चिण्णो, तं द्दहुं जमेत्थ
 5 इहमागया, ममं ता केरिसं बहुत्तणं इमेण कालेण । सुणह इदं—तुम्हेसु पवइएसु साहुणो
 साहुणीओ य गुरुजणेण पूइजमाणाइं अयंति, सगिहे यसंति । तेहिं कयाइ कहियं अकराणयं—
पमत्तयाए लद्धमहिसजम्मणो माहणदारयस्स कहा

एगो किर माहणो उवरयभज्जो डहरां दारणं गहेऊणं निग्गओ गेहाओ, सुद्धमोक्कस-
 गमभेसमाणो साहुसमीवे उवलद्धसब्बावो पवइओ । सो पुण दारगो सीयभोजण-विरत्त-
 10 पाणग-अणुधाहण(वाणह)-कप्पत्तडसेज-असिणाणाइसु सीयमाणो संतेण जयणाए किंचि कालं
 बह्वाविओ । अन्नया भणइ—बच्चामि संतु !, अगारवासं वसामि ति । तेण परिचत्तो,
 ‘अलं मे तुम्हे निद्धम्मेण’ । सो गतो सहवासं, तत्थ पच्चभियाणियाओ, उवस्सिओ य एगस्स
 माहणस्स ठिओ घरे । केणय कालेण य से दारिया दत्ता, कुणइ कम्मं भोगपिवासित्तो ।
 विवाहकाले य चोरेहिं मिहुणनं चेव घहियं । सो भोगपिवासिओ अट्ठसाणविसए घट्टमाणो
 15 कालगतो महिसो जाओ ।

सो वि पिया से कयदेईसातो गतो देवलोगं । तेण पलोइओ पुत्तसिणेहेणं महिसो जातो ।
 सोयरियरुवं च काऊण कीओ गेणं गोवहत्थाओ । तओ लउडेणं हणमाणा णिति णं सोय-
 रिया । संतरुवं च काऊणं देवो दंसेइ से पुरओ अप्पाणं । तं च पस्समाणस्स भित्ता जा-
 या ‘कत्थ मग्गे एरिसं रुवं दिट्ठपुबं ?’ ति, तदारणजिजग्गओबसमेण जाइस्सरणं समुप्पन्नं ।
 20 तओ ‘संत ! परित्तायसु भगं’ ति रयति । संतेण भणिया समतिविग्रहिपिया सोयरिया—
 एम मे खुइगो, सोयरिका ! मा णं पीडेह । तेहिं भणिओ—एस तुज्जं न सुणइ, अवस-
 रमु । जाहे गेण जाणियं ‘पडिवज्जइ मगं’ ति ताहे अच्चत्थिएहिं मुक्को । अणुसासिओ
 देवेण । दिट्ठमओ पडिवज्जो घयाणि । कयभत्तपच्चक्काणो सोहम्मो कप्पे देवो जाओ ॥

पिउणा नित्यारिओ तिरियदुग्गईओ । तुम्भं पुण जेह्वो भाया सुरलोगं गतो, तुम्भं साधुरुवे
 25 दहणं न पुण पडिवोदणे चित्तं माहिइ ? । तुम्हे य पमत्ता अणियते जीविए कालं काऊण
 मा संसारं भमिहइ, नियत्तइ गुरुसमीयं ॥

एयम्मि देसयाले तीए मार्टणीए दारगो पायसं भुंजिऊण आगतो भणइ—अम्मो ! आ-
 नेह पोल्लं जाव पायसं ययामि, ततो पुणो भुंजीहं अदयमिट्ठो, पुणो दक्खिणादेउं अन्नत्थ
 भुंजामि । तीए भणियं—पुत्त ! धंतं न भुंजइ, पुणो अलं ते दक्खिणाए, यच्छ ! अच्छ-
 30 सु सुदं ति ।

तं पि से वयणं सोऊण बुद्धी जाया—सुहु मणइ माहणी 'वंतासी दुगुंछिओ होदिइ' ति । तओ मणइ नायलं—वचामि गुरुसयासं अणुसासिओ तुमए, काहं परलोगहियं, पत्तामि ताव सयणं ति । तीए भणिओ—किं सयणेणं मे दिहेणं वाघायकरेणं ? , वंचइ, सकज्जे निच्छिओ होइहि । अहं पि साहुणिसमीवे पवइस्सं ति । तं च वयणं पमाणं कुणं-तो वंदिऊण जिणंविचाणि पडिनियत्तो । गुरुसगासे आलोइयपडिक्कंतो निधियारो सामण्णम- 5 शुचरेऊण फालगतो सक्कस्स देवरण्णो सामाणिओ जातो ॥

सागरदत्त-सिवकुमारभवसंबंधो

भयदत्तो ठिइस्सएणं चुओ पोक्खलावइविजए पोंडरगिणीए नयरीए वइरदत्तस्स चक्कवट्टिणो जसोहराए देवीए गँव्वं उववन्नो । तीए य समुदमज्जणडोहले समुप्पन्ने । ततो राया महया इट्ठीए सीयं महानइं समुदभूयं गतो । तत्थ य जसोहरा देवी मज्झिआ 10 विणीयडोहला तत्थेव पुण्णे पसवणसमए पसूया कुमारं पसत्थलक्कणोयवेयं । तस्स य डोहलगुणसूइयं कयं नामं 'सागरदत्तो' ति । सो सुहेण वट्ठिओ गहियकँलाकलावो य पत्तजोवणो तरुणजुवइविदसहितो घणगओ इव करेणुपरिक्किओ अभिरमइ ।

पासायगओ य कयाइ पत्सइ मेरुसरिसप्पमाणं चलाहगं नयणमणोहरं । जइ कदिज्जइ रिसीहिं मेरु तारिसो इमो जलहरो । जइ य एरिसो मेरु तो सयं देवरमणो । सो य तेण 15 सपरियणेण दीसमाणो जलबुच्चुओ इय एणेणं विलीणो । तं च उवसंतो चित्तेइ—'एरिसी नाम सोहा नयणामयभूया खणेण विणट्ठा, मणुस्ताणं पि नूणं एरिसीओ रिद्धीओ विणा-सपज्जवसाणाओ । जो वि इमो सरीरसमुदाओ सो वि न नज्जइ, कम्मइ समए पडिहिइ । तं जाव देहो निरुवदवो ताव परलोयहिअं कायव' निच्छियमती अम्मा-पियरमापुच्छइ । तेहिं कहिंवि विसज्जिओ अणेगरायसुयसयपरिवारो अमयसागरस्स अणगारस्स समीवे 20 पवइतो, गतो य सुओयहिस्स पारं । विमुञ्जमाणचरित्तस्स य से ओहिनाणं समुप्पण्णं ।

भयदेवो वि देवलोयाओ चइऊण तत्थ विजए वीयसोगाए नयरीए पउमरहस्स रण्णो चणमालाए देवीए पुत्तो जाओ सिवो नाम । कमेण परियट्ठिओ, जोवणत्थो य राय-सुवाहिं सरिसजोवण-लायन्नाहिं सहिओ पासायगओ अभिरमइ ।

सागरदत्तो य अणगारो गणपरिवुडो विहरमाणो वीयसोगाए नयरीए उज्जाणे समो- 25 सरिओ । मासस्सघणपारणए य कामसमिच्छेण सत्यवाहेण गिहागओ पडिलाहिओ । तओ तस्स वच-भाव-पडिगाहगसुद्धिनिमित्तं वसुहारा पडिया । सुयं च सिवकुमारेण । सो सायरं वंदितं निग्गओ । सागरदत्तो य चउदसपुट्ठी सिवकुमारस्स सपरिवारस्स केव-लिपणीयं धम्मं आयक्खइ । संसयतिमिराणि य जणस्स जिणो विव विसोहेइ ।

पहतरे य सिवकुमारो मणइ—भयवं ! तुव्वं मे वस्समाणस्स सिणेहो वहुइ, हिय- 30

यस्स परा निबुई, तं किं मत्ते अत्थि कोइ पुत्रमविओ सयणसंवंधो तुम्हं नम य होत्रा ? ।

ततो सागरदत्तेण ओहिणा आमोएऊण भणिओ—सिंवा ! इओ तइयमवे जंबुहीव-
भरहे मगहाजणवए तुमं सि ने भाया कणिट्ठो, आसी, पाणेहि वि पिययरो । नया वि-
सिणेहेण मंदसत्तो वि होऊण पद्दाविओ । देवलोणे वि णे अणंतरमवे तहेव पीई आसी ।

इयाणि पुण वीयरगवाए न मे विसेतो सयणे परजणे वा ।

तं च सोऊण सिचकुमारो भणइ—‘अयवं ! एयमेयं, जहा भणह तुम्हे अवितहवा-
इणो । रोयइ मे जिणवयणं, भीओ न्हि संसरियवस्स, तं जाव ताव अन्मा-पियरो आ-
पुच्छामि, तओ तुम्हं पायमूले हियमप्पणो करिस्सं’ ति वंदिऊण सणिहमांगतो, अन्मा-पियं-
रो आपुच्छइ—सुतो ने घम्मो सागरदत्तस्स अणगारस्स समीवे । विसज्जेह मं, पवईस्सं ।

10 तेहिं भणिओ—पुत्त ! किह तुमं अम्हे विसज्जेहामो, तुमायत्ता ने (ने) पाणा, ना ने
(ने) परिचयसु । तओ सो तेहिं निहैम्ममाणो कयनिच्छयमणो मणसा परिचत्तगिहवातो
‘सीसो हं सागरदत्तस्स अणगारस्स’ ति सबसावज्जजोगविरओ मोणेण ठिओ । पत्तत्य-
ज्जाणो बहुप्पयारं छंदिओ मोयणेण । जाहे न कस्सइ वयणं करेति ताहे संबिग्गेण पद्धम-
रहेण रण्णा सीलघणो दद्धधम्मो इम्मपुत्तो समणोवात्तओ सदाविऊण (प्रयाप्तं-६००)

15 भणिओ—पुत्त ! सिचकुमारेण पद्दजाभिलासिणा अम्हेहिं अविसज्जिएण मोणं पडिवन्नं, संपयं
भोत्तुं न इच्छति, तं जहा जाणसि तहा णं मोयावेहि, एवं करेत्तेण ‘अम्ह जीवियं दिन्नं’
मणे ठविऊण पत्तमुविइन्नमूमिभागो असंकिंयं उवसप्पमु णं ति ।

साहगस्स पुण सरीरं धम्मस्स साहणैहेतुं, तं आहारेण विणा विणसेज्जा, तेण अणवज्जो आहारो जइजणस्स अवरुद्धो, तं तुम्हे फामुप्पसणिज्जं जवणमेतं भुंजमाणा निशाणफल-साहगा भविस्सह । ततो भणति—इध्मपुत्त ! कदमहं इहगण फामुप्पसणिज्जं आहारिस्सा-मि ? ददधम्मेण भणिओ—कुमार ! तुम्हे साहुभूया, अहं अज्जप्पभिड तुम्हं मीसो इह अणवज्जेणं पाण-भोयणेणं वेयावशं करिस्सं, हुणह मे विसग्गं । तओ सिवकुमारेण भणिओ—तुमं सि जिणवयणविसारतो कप्पा-ऽकप्पविहिण्णू, तं जइ ‘मया अवस्संभोत्तयं’ मन्नसी तो छट्ठस्स भत्तस्स आयंखिलं पारणं होउ । ‘तह’ ति ददधम्मेण पडिमुयं । सो य से वंध-भोक्खरफहं कहेइ । पारणगकाले य जहाभणियं भत्त-पाणमुवणेति ।

तस्सेवं [सिवकुमारस्स] अंतेउरमज्झगयस्स सारयगगणदेस्सस्सेय विमलसहायस्स अपरिविडियधम्मियवयसायस्स दुवालस वासाणि त्रियंछत्ताणि । तओ समाहीए कयदेहप-10 रिचाओ वंभलोगे^१ कप्पे इंदसमाणो देवो जाओ । जारिसी य वंभस्म देवरण्णो जुई^२ तारिसी तस्स वि आसि । एस दससागरोयमंपरिक्खएण चुओ तो सत्तमे दिवसे उसभ-दत्तस्स इध्मस्स धारणीए पुत्तो भविस्सति । एएण तवतेएण जुईसंपदा परिसि ति ॥

एवं च भयवओ सोऊण वयणं अणाढिओ जंबुदीवाहियई देवो परमपरितोसविय-सियहिययकमलो उट्ठिओ, तिईइ^३ वंदिऊण, अप्पोडेऊण, महुरेण सरेण मणति ‘अहो ! 15 मम कुलं उत्तमं’ ति ॥

तस्स य कुलपसंसावयणं सोऊण सेणिओ राया पुच्छइ—भयवं ! एस देवो सकुलपसंसणं कुणइ केण कारणेण ? ति । भगवया भणियं, सुणाहि—

अणाढियदेवस्सुप्पत्ती

इहेय नयरे गुत्तिमई नाम ईध्मपुत्तो आसि । तस्स दुवे पुत्ता, उसभदत्तो जिण-20 दासो य । तत्थ जेहो सीलवं, कणिट्ठो पुण जिणदासो मज्ज-वेस-ज्यूप्पसंगी । उसभद-त्तेण सयणविदितं काऊण परिचत्तो ‘अभाया अज्जप्पभिइं मे’ ति । सो अन्नया बलवइणा ज्यूकारेण सह रममाणो आयं विसंवायंतेण आउहेण आहओ । उसभदत्तो सयणेणोऽणु-णीवो—जिणदासं वसणदोसदूसियं परिच्छायसु, तओ जसमागी भविस्ससु ति । सो गतो तस्स समीवं । तेण य तदवत्थेण भणितो—अविणीर्यस्स मे अज्ज ! रमसु, परलोगपट्टियस्स 25 उयएससहातो होहि ति । उसभदत्तेण आसासिओ—जिणदास ! मा विमायं वध, अहं तह जत्तं करिस्सं जहा जीवसि । सो भणई—‘न मे जीवियलोभो, भत्तं पच्चस्पाइस्स’ नि कए

१ ‘म्मस्साह’ उ २ ॥ २ नो ३ उ २ विनाऽन्यत्र—‘णहेतुं तं क १ । णयं तं ली ३ ॥ ३ तुम्हे ली ३ ॥ ४ ‘सुयं ए’ क ३ ॥ ५ उ २ विनाऽन्यत्र—‘जमित्तं भुंजह, निव्वा’ ली० य० ॥ ६ कुण मे कय० उ० ॥ ७ ‘स्सं भोत्तव्वं ति मत्तेसी उ २ ॥ ८ विहक्कं’ उ २ ॥ ९ ‘पाक’ ली ३ ॥ १० ‘मकालपरि’ उ २ ॥ ११ ‘ए भा-रियाए पु’ उ २ ॥ १२ एयं उ २ ॥ १३ ‘वति छिदिऊण यम० उ २ ॥ १४ ‘वो कुल’ उ २ ॥ १५ इध्मो भा’ उ २ ॥ १६ जायं क ३ ॥ १७ ‘णणु’ ज्ञा० ॥ १८ ‘ययं मे ली ३ ॥ १९ ‘इ अज्ज ! न मे उ २ ॥

* कोष्ठान्तर्गतोऽयं पाठः टिप्पनकमन्त प्रविष्टमामासि ॥

यस्स परा निबुद्धे, तं किं मत्ते अत्थि कोइ पुत्रभविओ सयणसंवंधो तुच्चं मम य होजा ? । ततो सागरदत्तेण ओहिणा आभोएऊण भणिओ—सिंधा ! इओ तइयभवे जंघुहीय-
भरहे मगहाजणवए तुमं सि मे भाया कणिट्ठो, आसी, पाणेहि वि पिययो । मया वि सिणेहेण मंदसद्धो वि होऊण प्खाविओ । देवलोणे वि णे अणंतरभवे तहेव पीई आसी ।

५ इयाणि पुण वीयरगयाए न मे विसेसो सयणे परजणे वा ।

- तं च सोऊण सिवकुमारो भणइ—‘भयवं ! एयमेयं, जहा भणह तुच्चे अवितहवा-
हणो । रोयइ मे जिणवयणं, भीओ ण्हि संसरियवस्स, तं जाव ताव अम्मा-पियरो आ-
पुच्छामि, तओ तुच्चं पायमूले हियमप्पणो करिस्सं’ ति वंदिऊण सगिहमागतो, अम्मा-पियं-
रो आपुच्छइ—सुतो मे धम्मो सागरदत्तस्स अणगारस्स समीवे । विसज्जेह मं, पवइस्सं ।
- 10 तेहिं भणिओ—पुत्त ! किह तुमं अम्हे विसज्जेहामो, तुमायत्ता मे (ने) पाणा, सा मे (ने) परिचयसु । तओ सो तेहिं निद्वेचममाणो कयनिच्छयमणो मणसा परिचत्तगिहवासो ‘सीसो हं सागरदत्तस्स अणगारस्स’ त्ति सव्वसावज्जजोगविरओ भोणेण ठिओ । पसत्थ-
ज्जाणो बहुप्पयारं छंदिओ भोयणेण । जाहे न कस्सइ धयणं करेति ताहे संविग्गेण पडम-
रहेण रण्णा सीलधणो ददधम्मो इच्चपुत्तो समणोवासओ सदाविऊण (प्रथमं—६००)
- 15 भणिओ—पुत्त ! सिवकुमारेण पवज्जाभिलासिणा अम्हेहिं अबिसज्जिएण मोणं पडिवन्नं, संपयं भोत्तुं न इच्छति, तं जहा जाणसि तहा णं भोयावेहि, एवं करेतेण ‘अम्ह जीयियं दिअं’ मणे ठविऊण घत्तसुविइअभूमिभागो असंकियं उवसप्पसु णं ति ।

- ततो सो पणओ ‘सामि ! करिस्सं जत्तं’ ति उवगतो सिवकुमारसमीवं । निसीहियं का-
ऊण, इरियापडिअंतो ‘चारसावत्तं’ ति किइकम्मं फाऊण, पमज्जिऊण ‘अणुजाणह मे’ ति
- 20 आसीणो । सिवकुमारेण चित्तियं—एस इच्चपुत्तो अगारी साहूण विणयं पडेजिऊण ठिओ, पुच्छामि ताव णं । तेण भणिओ—इच्चपुत्त ! जो मया गुरुणो सागरदत्तस्स समीवे साहूहिं विणओ पडज्जमाणो दिट्ठो सो तुमे पडत्तो, तं तुमं कहेइ, किह न विरुज्जेति ? । दद-
धम्मेण भणिओ—कुमार ! आरहए पवयणे विणओ समणाणं सावयाणं च सामन्नो । ‘जिण-
वयणं सधं’ ति जा दिट्ठी सा वि साधारणा । समणा पुण महवयधरा । अणुवइणो सावगा,
- 25 जीवा-जीवाहिगमं बंध-मोक्खविहाणं च आगमे ति । सुए वि साहवो सम्मत्तमुयसागर-
पारगा । तवे दुवालसविहे के विसेसं ? ति । तं अहं सावगो तुच्चं समीवसागतो, कहेइ किंनिमित्तं भोत्तुं न इच्छइ ? ति । सो भणइ—सावग ! ममं अम्मापियरो न विसज्जति,
निकसमिउमणं, तंतो मया परिचत्तो भीवओ गिहवासो, जाव जीवामि ताव पवइओ हं ।
तेण भणिओ—कुमार ! जइ तुच्चे मुक्खगिहवासा ता मुहु, कयकजस्स अजुत्ता निराहारया,

१ सिंध ए १ भो० स० उ० ॥ २ भीओ हि मिह ए १ ॥ ३ प्छामो वस० विना ॥ ४ परमा० क १ उ० विना ॥ ५ अम्मा० छी० व० ख० ॥ ६ जयं वस० सत्तं उ० ॥ ७ साहवि० उ० ॥ ८ पडुज्ज० सी १ विना ॥ ९ अस्ते ते ॥ १० एवधयणा सा० क १ ॥ ११ भावओ इति वस० उ० विना न ॥

साहगस्स पुण सरीरं धम्मस्स साहणहेतुं, तं आहारेण विणा विणसेज्जा, तेण अणवज्जो आहारो जइजणस्स अवरुद्धो, तं तुम्हे फासुणसणिज्जं जवणमेत्तं भुंजमाणा निघाणफल-साहगा भविस्सह । ततो भणति—इच्चपुत्त ! कहमहं इहगए फासुणसणिज्जं आहारिस्सा-
मि ? ददधम्मेण भणिओ—कुमार ! तुम्हे साहुभूया, अहं अज्जप्पभिइ तुच्चं सीसो इह अणवज्जेणं पाण-भोयणेणं वेयावच्चं करिस्सं, कुणह मे विसमं । तओ सिवकुमारेण
भणिओ—तुमं सि जिणवयणविसारतो कप्पा-ऽकप्पविहिण्णू, तं जइ ‘मया अवस्संभोत्तं’ मन्नसी तो छट्ठस्स भत्तस्स आयंविळं पारणं होउ । ‘तह’ त्ति ददधम्मेण पडिसुयं । सो य से बंध-भोक्कएकहं कहेइ । पारणगकाले य जहामणियं भत्त-पाणमुवणेति ।

तस्सेवं [सिवकुमारस्स] अंतेउरमज्झगयस्स सारयगगणदेसस्सेव विमलसहावस्स अपरिवडियधम्मियवयसायस्स दुवालस वासाणि द्वियंत्ताणि । तओ समाहीए कयदेहप-
रिवाओ वंभलोगे^१ कप्पे इंदसमाणो देवो जाओ । जारिसी य वंभस्स देवरण्णो जुई^२ तारिसी तस्स वि आसि । एस दससागरोवर्मपरिक्खएण चुओ तो सत्तमे दिवसे उस्सभ-
दत्तस्स इच्चस्स धारणी^३ पुत्तो भविस्सति । एएण तवतेएण जुईसंपदा एरिसि त्ति ॥

एवं च भयवओ सोऊण वयणं अणाढिओ जंदुदीवाहिवई देवो परमपरितोसविय-
सियहिययकमलो उट्ठिओ, तिर्वई^४ वंदिऊण, अण्णोडेऊण, मधुरेण सहेण भणति ‘अहो ! 15
मम कुलं उत्तमं’ त्ति ॥

तस्स य कुलपसंसावयणं सोऊण सेणिओ राया पुच्छइ—भयवं ! एस देवो सकुलपसंसणं
कुणह केण कारणेण ? त्ति । भगवया भणियं, सुणाहि—

अणाढियदेवस्सुप्पत्ती

इहेव नयरे गुत्तिमई नाम ईच्चपुत्तो आसि । तस्स दुवे पुत्ता, उस्सभदत्तो जिण-
दासो य । तत्थ जेहो सीलवं, कणिट्ठो पुण जिणदासो मज्ज-वेस-जूयप्पसंगी । उस्सभद-
त्तेण सयणविदितं काऊण परिचत्तो ‘अभाया अज्जप्पभिइ मे’ त्ति । सो अन्नया थलवइणा
जूयकारेण सह रममाणो आयं विसंवायंतेण आउहेण आहओ । उस्सभदत्तो सयणेणो^५ णु-
णीतो—जिणदासं वसणदेसदूसियं परिचायसु, तओ जसभागी भविस्ससु त्ति । सो गतो
तस्स समीवं । तेण य तदवत्थेण भणितो—अविणीर्यस्स मे अज्ज ! रमसु, परलोगपट्टियस्स 25
उयएससहातो होहि त्ति । उस्सभदत्तेण आसासिओ—जिणदास ! मा विसायं वच्च, अहं
तह जत्तं करिस्स जहा जीवसि । सो मणई—‘न मे जीवियलोमो, भत्तं पच्चक्खाइस्सं’ त्ति कए

१ ‘ममस्साह’ उ २ ॥ २ गो ३ उ २ विनाऽन्यत्र—‘णाहेतुं तं क ३ । णत्थं तं री ३ ॥ २ तुज्जे ली ३ ॥
४ ‘सुयं ए’ क ३ ॥ ५ उ २ विनाऽन्यत्र—‘जमिच्चं भुंजह, निव्या’ ली० य० ॥ ६ कुण मे कस० उ० ॥ ७ ‘स्सं
भोत्तव्वं त्ति मग्गेसी उ २ ॥ ८ विइक्कं’ उ २ ॥ ९ ‘गक’ ली ३ ॥ १० ‘मकालपरि’ उ २ ॥ ११ ‘ए भा-
रियाए पु’ उ २ ॥ १२ एयं उ २ ॥ १३ ‘वत्ति छिदिऊण कस० उ २ ॥ १४ ‘वो कुल’ उ २ ॥ १५ इच्चो
भा’ उ २ ॥ १६ जायं क ३ ॥ १७ ‘णणु’ शा० ॥ १८ ‘ययं मे ली ३ ॥ १९ ‘इ अज्ज ! न मे उ २ ॥

* कोष्ठान्तर्गतोऽयं पाठः स्थिणवमन्त प्रविष्टमाभाति ॥
य० हि० ४

निबंधे वोसद्वारंमपरिगहो विहीए आराहियपईत्रो कालं काऊण जंबुदीवाहिवई जातो ।
 'जेद्वस्त भे भाउगस्त चरमकेवली पुत्तो भविस्सइ'ति बुद्धीए कुलप्पसंसणं काऊण गतो ति ॥

विज्जुमालीदेवे य गते देवीओ पसन्नचंदं केवलि पुच्छंति—भयवं! अम्ह इओ
 विज्जुमालिणा देवेण विवत्ताणं होज्ज पुणो समागमो? ति । तेण भणियाओ—'तुम्हे
 5 इहेव नयरे वेसमण-धणद-कुवेर-सागरदत्ताणं इन्भाणं धूयाओ भविस्सइ, तत्थ भे
 एतेण य देवेण मणुस्सभूएण सह समागमो भविस्सइ, सह तेण य संजममणुपालेऊण
 गेबिज्जेसु देवा भविस्सइ'ति वागरिए बंदिऊण गयाओ ॥

वसुदेवचरियउपत्ती

तवधिभूइं च से सेणिओ राया सोऊण पुच्छइ—भयवं! केवइया जीवा तयं इहं
 10 काऊण तवभव एव फलमणुभवित्तं?, परभवे वा केवइया सुकयफलं? ति । भयवया
 भणिओ—'इहलोगफलतवस्सिणो धम्मिहोइणो अणेगेइइक्कंता, परलोगे सुर-मणुयसुइं
 तवमोहकीयं ओसप्पिणिकाले वसुदेवाइ' ति भणिए समुप्पन्नकोऊहलो पणतो पुच्छति—
 कइं भयवं! वसुदेवेण सम्मतं लद्धं? कइं वा तवो चिन्तो? कइं तस्स फलं सुर-नरेसु
 पैत्तं? ति कहेइ । ततो भगवया सेणियस्स रण्णो सबभुमग्गेण वसुदेवचरियं कहियं ।
 15 तं च पयाणुसारीहिं अणगारेहिं अभयार्इहि य धारियं । ततो धम्म-अत्य-काम-मोक्खे
 उवदंसयंतेहिं कहियं जहाधरियं अज्ज वि धरइ ति ॥

धम्मिल्लहिंढी ।

ततो भययं सेणियस्म रज्जो सवण्णुमग्गेण धम्मिल्लचैरियं कहेउमारदो । तं ताव तुमं
पि अबहिओ मुहुत्तागं निसामेहि ति—

धम्मिल्लचरियं

अत्थि कुसगापुरं नाम नयरं बहुदियसयमणिजं । तत्थ य जियंसत्तु नाम राया । तस्म
य देवी धारिणी नाम । तत्थ य नयरे अन्नकुडं विजणमणोरहपत्थनिज्जेविदिपण्णविह्वमारो, 5
धण-सील-गुण-मुएहि य सकम्मवित्थारियकित्ती, सुरिंदसारसरिरूपविह्वो सुरिंददत्तो नाम
सत्ययाहो । तस्म य भज्जा कुलाणुरुवसरिसी धम्म-सीलसंपण्णा नामजो सुभद्दा नाम ।
तीसे य फिल उवकालविसेसेण गम्भो संभूओ । कमेण य से दोहलो जातो—सबभूतेमुं
अभयप्पयाणेणं, धम्मियज्जेण वच्छल्लया, दीणाणुकंपया बहुतरो य दाणपसंगो ।

ततो सो नयण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अद्धमाण य राइरियाणं वितीपंताणं जातो । 10
णामधेयं य से कयं, जं से माऊए धम्मे दोहलो जातो तेण होनु 'धम्मिल्लो' ति । ततो
पंचधावीपरिगहिओ मुहंसुहेर्णं वद्धिओ । फालेण य लेहाइयासु गणियप्पहागासु सउगदयप-
जवसाणासु धावत्तरीसु कलासु अभिगमो णेण कतो ।

उवारुहंतनवजोषणस्स य से अम्मापिउंहिं कुल-सीलसरिमाणुरूया तम्मि चेष नयरे
धणवसुस्स सत्यवाहस्स भज्जाय धणदत्ताए धूया निर्ययनेहुणया जसमती नाम दारिया 15
सिरी विष पउमरहिया, सिरिसमाणवेसा । तीसे सद कुत्ताजं से वत्तं । ततो मायुस्मयमो-
गरुपरम्मुहो सत्यंगेहणरत्तहियओ कमेणं फालं गमेइ ।

ततो अन्नया कयाइ सत्सु से धूयदंसणत्थं मुयापरमाणया । सम्मानिया म घरसामिना
विहवाणुरूवेणं संयंधसरिसेणं उवयारेण । अइगया य धूयं दईण, पुच्छिया अ पाए मरी-
रादिकुत्तलं । तीए वि पंगतविणीयलज्जोगयमुहीए लोणधम्मउवभोगवज्जं मव्वं जहामूयं 20
कहियं । तं जहा—

१ भण्ण ही १ ॥ २ चत्थियं डां ॥ ३ पूरा उ २ रिना ॥ ४ रे इम्मकुडं ही १ ॥ ५ अरिहो
उ २ रिना ॥ ६ ज्जे वं सं ० उ २ ॥ ७ माउये डां ॥ ८ प्प सं ० उ २ ॥ ९ प्पं कुडं उ २ ॥
१० आए धूया उ २ रिना ॥ ११ निदकप्पेपुणया डां ॥ १२ प्पाराहमं उ २ रिना ॥ १३ हुं, पुं
उ २ ॥ १४ पगतिविं उ २ ॥

* सर्वेचारसु वस्ति "धम्मिल्ल" इति च "धम्मिल्ल" इति पाठो दृश्यते । अन्धानि सुवेन प्रसिद्धः
"धम्मिल्ल" इति पाठो उपलब्धः ॥

पौसि कैप्पि चउरंसियं रेवाय(प)यपुण्णियं, सेडियं च गेणहेप्पि ससिप्पभवण्णियं ।
मइं सुयं पि एक्कहियं सयणि निवण्णियं, सव्वरत्तिं घोसेइ समानसवण्णियं ॥ *seeing*

तो सा एयं सोऊण आसुरुत्ता रुद्धा कुविया चंडिकिया मिसिमिसेमाणी इत्थीसहाव-
वच्छल्लयाए पुत्तिसिणेहेण य माऊए से संगसं गंतूण सव्वं साहिउं पयत्ता । जहाभूयत्वं तं
सोऊण से माया आकंपियसरीर-हियया वाहंसुपप्पुयच्छी णिरुत्तरा तुण्हक्का ठिया ।
पच्छा य णाए ससवहं पत्तियाविया । ततो सा तं धूर्यं आसासिऊण अप्पणा नियघरं गया ।
माया य से पइणो मूलं गंतूण सव्वं जहाभूयं परिकहेइ । तेण य भणिया—अजाणुए !
जाव वालो विज्जासु य अणुरत्तबुद्धी णणु ताव ते हरिसाइयव्वं, किं विसायं वव्वसिं ।
अहिणवसिक्खिया विज्जा अगुणिज्जंती णेहरहो विव पईवो विणासं वव्वइ, तं मा
अयाणुगा होदी । जाव वालो ताव विज्जाउ गुणेउ । तीए पुत्तवच्छलाए भणियं—किं वा
अइयदुष्णं पट्टिणं ? माणुस्सयसुहं अणुभवउ । 'उवमोगरइवियक्खणो होउ' ति वितेऊण
पइणा वारिज्जंतीए वि ललियगोद्धीए पवेसिओ । सो य अम्मा-पिउसंलावो धाईते से सबो
कहिओ । तओ सो गोट्टियज्जणसहिओ^१ उज्जाण-काणण-सभा-वणंतरेसु वित्राण-नाणाइसए
अण्णोणमत्तिसयंतो वहुं कालं गमेइ । *211/3 22. 3. 1. 4. 01. 1. 1. 5.*

15 वसंततिलयागणियापसंगो

इओ य सो सत्तुदमणो राया केणइ कालेण वसंतसेणागणियाधूयाए वसंततिलयाए
पदमं नट्टविहिदंसणं पेच्छिउकामो गोट्टियज्जणमहत्तरए भणइ—वसंततिलयाए नट्टविहिदं-
सणविणिच्छयं दट्टुकामो, पासणिए देह ति । तेहि य धम्मिल्लो नट्टपासणितो दिओ ।
अन्ने यं रण्णो आयरिया(?) । ततो सहोयविट्टेसु राया उवविट्टो । ततो तम्मि मणोरहदंसणीप
नट्टपसत्थे भूमिमाए कैयलायण्णसिंगाराभरणविलासावेसमहुरभणियणट्टपसत्थं, सत्थो-
वदिट्टपयनिक्खेत्यं, वण्णपरियट्टयं हत्थमंमुहासुहं, विव्वोय-गयणसंचारणजुत्तं, पसत्थनाइ-
अचम्मअं, हत्थकरणसंचारणयिहविहत्तं, तंती-सरी-त्ताल-गीयसइसम्मीसं सा प्रणधिया वसंत-
तिलया । तहिं च दिवसमाणे णट्टावसाणे णक्षिणं सैवपासणिणहिं 'अहो !!! विन्हुउ' ति
सहसा उक्कुहं । रण्णा य पुच्छिओ—धम्मिल्ल ! केणं पगारेणं णधिय ? ति । तेण य
नट्टगुणेण (मंधारं—७००) पसंसिऊण विन्नविओ—देव ! सुरवहूणट्टसमाणं णधिय ति ।

१ कप्प उ २ विना ॥ २ °सिउ खोययणु उ २ ॥ ३ एी ३ उ० विनाअव्व—सो सा एण सोऊं एां ।
तं सोऊं ना० ॥ ४ पयणो टे० ॥ ५ अजाणए एी ३ ॥ ६ उ २ विनाअव्व—'हिदे उ' क १ गो १ ।
°दिय उ' एी ३ ॥ ७ य रिउवाय' धां० ॥ ८ °णोहरसुहदंस' उ २ ॥ ९ कयूरुयला' उ २ ॥ १० °वादि'
एी ३ ॥ ११ °मसुह' एी ३ ॥ १२ °सुर' एी ३ ॥ १३ सव्वपासव्व(त्थ)पासिणहिं एी ३ ॥ १४ °हो उ० ॥

* पाथे कल्पयित्वा (स्थापयित्वा) चतुरस्रिका (पट्टिका) रेवापय-पूजिकाम् (!),
पेटिकां च गृहीत्वा शशिप्रभवर्णिकाम् ।

मां गुताम् एकानिनी शयने निर्वर्ण्य अपि,

पर्यवर्ति धोषयति समानवर्णितम् (समान-वर्णिकम्) ॥ इति च्छया ॥

‘ततो राइणा पेरितुट्ठेण रायाणुरुवेणं पूआभिसवारेणं संपूइया धसंततिलया विसद्धिआ
‘सयं भवणं यच्चसु’ ति ।

तीए धम्मिहो सविणओवयारं विण्णवेउणं पवहणे आरुहानिओ, अप्पणा त्रि य
आरुढा, गतो य तीए धरं । तओ सो तीए हसिय-भणिय-गीय-रैमिय-कलागुणविसेसेसु य
कलागुणे अणुभवमाणो, नवजोवणगुणे य सोवयारे अणुभवमाणो अइकंतं पि कालं न याणइ । 5
ततो से अम्मा-पियरो नियगचेडीए हत्थे पैइदिवस अइदसहस्सं वसंततिलयामारुए विस-
ज्जंति । ततो से अणेगपुवपुरिससमज्जियविउलो कुडुंवसारो तस्स भणियवयाए सुक-सण्ह-
वाळुयामुट्ठी विव चिप्पंतो चेव ओसरिओ ।

सुरिंददत्त-सुभहाणं परितावगम्भो आलायो

ततो सा पुत्तवच्छला अम्मया दीहं निस्ससिउण ‘हा पुत्त ! हा पुत्त !’ बिलविचा 10
परुण्णा । सत्थवाहेण भणिया—पुत्तवच्छले ! किमिदार्णि रोदसि ? , ममं तदा न सुणेसि
भण्णमाणी । ततो सा रुवंती भणइ—मया पुत्तवच्छलअइरिचिहिययाए न नायं, अहो !
मे वंचिओ अप्पा । तओ तेण भणिया—अइ पुत्तवच्छले ! उज्जुया सि, तओ तणमारयं गहे-
उण पलित्तं अभिगम्मइ, मा सतप्पसु । अप्पणा चेव य तं कओ दोसो, जहा तेण कोंक-
णएण धंभणएण कयं । ततो तीए सलत्तं—किं वा कोंकणएण वंभणेण कयं ? । ततो तेण 15
लविआ, सुणसु—

सकयकम्मविवागे कोंकणयवभणकहा

अत्थि मगहा नाम जणवओ । तरसंतिए पलासगामो नाम गामो । तत्थ कोंकणओ
नाम वंभणो परिचसति । तेण य खेत्तम्मासे क्षमिरुक्खरो रोविओ । तत्थ य तेण देवया
ठविया । सो य वंभणो वरिसे वरिसे तम्मि देवयाए रुक्खमूले वंभण-रुक्खण-यणीसुगारं 20
पभूयमन्न-पाणं देइ, छगलं च निवेदेति । एवं च सो कालेण बहुएण कालगतो । ततो
गिद्ध-गदित-मुच्छित्त-अज्जोववण्णो तव्वत्तियाए य तिरिक्खजोपिनिवत्तियाउओ अप्पणो चेव
परे छगलियापुत्तो जातो ।

ततो वेणइ कालंतरेण तस्स पुत्तेहिं ‘अम्हाणं उवरओ ताओ’ ति काऊणं भोयणं सज्जा-
वियं । ततो ते मित्त-वंधवसद्धिया उवाइउं जइउं गया । छगलो वि य मंडेउं तत्थेव नीओ । 25
गंध-पुष्प-माल-पूयाविसेसेण य अविद्या देवया । घरमहत्तरएहि य भणियं—छगलओ उव-
णिज्जउ । ततो तस्सं पुत्तो देवयदिण्णो णाम छगलयं आणेउं गतो । सो य तं गलए
वंचिऊणं वेवयंतं आणेइ ।

१ परमवुडे उ २ विना ॥ २ रैसियं ली इ ॥ ३ पयदिं डे ॥ ४ अट्टसं डे ५ उ २ ॥ ५ ञ्जिओ विं
६ २ ॥ ६ मारं गं उ २ विना ॥ ७ अणेण ली इ गं ॥ ८ विसदस्सो शां ॥ ९ जत्तिपं उ २ ॥
१० स्स देव उ २ विना ॥ ११ ञ्जुवयंत शां विना ॥

तेण य समएणं समणा समियपावा साहुजोग्गदेसमाए रुक्खाभासे वीसमंति । सो य तेण पएसेण अणिज्झइ । ततो अइसयसमावण्णेणं तत्थ साहुणा भणिओ—

सयमेव य रुक्ख रोविए, अप्पणियाए वितट्ठि कारिया ।

उवाइयलद्धया य से, किं छगल! 'वे वि' ति वाससे? ॥

5 तं च साहुणो वयणं तस्स पुत्तेण सुयं । सो य छगलओ तुण्हक्को ठितो । ततो से पुत्तो साहुसगासे उवगंतूण भणति—किं भयवं! तुब्भेहिं एस छगलओ भणितो जेण तुण्हक्को ठितो? । ततो तेण साहुणा अणलियवयणपरमत्थेण भणिओ—देवाणुप्पिया! एस छगलओ तुब्भं पिया भयति । एय तुब्भं साहति—अहं ते पिया, मा मं मारेह ति । तुब्भे न परियच्छह । ततो तेण वंभणपुत्तेण साहु भण्णति—किहं पुण अग्गेहिं पत्तिंयवं? 10 जहा 'एस अन्हं पिया भवति' ति । ततो सो साहु पुव्वुत्तंतं साहइ, सहेउयं सकारणं साभिण्णाणं से परिकहेइ ।

ततो से पुत्तो तदरिसाविओ पायवडिउट्ठिओ य, तेसिं भाउयाण सबं जहामूअत्थं साहइ । ततो ते परमविन्ध्यसमावण्णा साहुणो पायमूलं गंतूण वंदित्ता, मित्त-बंधव-सयण-परियण-सहियां सधे संवेगसभावण्णा सीलद्धयाइं धेत्तूण छगलयं च सघराइं गया । छगलओ वि 15 साहुपसाएण मुक्को । ताणं त्रिय सैप्पभिइं अरहंतदेवया, साहुणो य दक्खिणेया ॥

तं एयं जहा तेणं कौकणयवंभणेणं सयंकयकम्मविवागजणियं दुक्खं संसारो य संपत्तो, एयं तुमए विं अप्पणो पुत्तो सयमेव संसारमहाकडिल्ले छुट्ठो ॥

ततो तीए बाहभरंतनयणाए सगगारकंठाए महयादुक्ख-सोगाभिभूयाए भण्णति—न मए नायं, जहा वसुभूईस्स वंभणस्स पज्जंतो भविस्सइ ति । ततो महेवइणा भणिया— 20 को वा वसुभूईस्स वंभणस्स पज्जंतो ति? । ततो सा भणइ—सुणसु अज्जउत्त!—

चित्थियत्थवियज्जासे वसुभूईवंभणक्खाणयं

हे णं झल्ले णं ते णं समए णं नंदपुरं नाम नयरं । तत्थ वसुभूई नाम वंभणो अज्जा-धओ परियत्तइ । भज्जा य से जज्जदत्ता नाम । तीसे य दो पुत्तभंडाणि—सोमसम्मो पुत्तो, धूया य से सोमसम्मा । रोहिणी य से गावी । सो य वंभणो दूरिहो । तस्स य 25 इथेण धम्ममइणा गिहिणा खेतनियत्तणं दिण्णेत्थुयं । तेण य तहिं साली रुत्तो । रोवेऊण य पुत्तं संदिसइ—पुत्त! अहं नयरं गच्छामि, चंदग्गहणं भविस्सइ । तत्थ किंचि साहुपु-रिसं दघ्निमित्तं पत्थेमि । तुमं पुण एयस्स सोहणं परिरक्खणं करेज्जासि । ततो एएणं धण्णेणं, जं च आणेहामि, तेण तुब्भं सोमसंम्माए य विवाहधम्मो कीरिहि ति । रोहिणी य वियाइस्सइ ति । एयं यदित्ता गतो सो ।

१ 'ओ दे' उ २ ॥ २ 'अयस्' क २ गो ३ ॥ ३ 'सुणियं' दा० ॥ ४ 'अणसि' ली ३ ॥ ५ 'ह भण' उ २ विना ॥ ६ 'हापुत्तं' सा० उ ३ ॥ ७ 'तयम्' उ २ ॥ ८ 'भतेण' ली ३ ॥ ९ 'तो स सं' दा० ॥ १० 'यि अइउ-सुयाए' अण्' उ २ ॥ ११ 'भूताए' ली ३ ॥ १२ 'भूहस्स' उ २ ॥ १३ 'गिह' ली ३ ॥ १४ 'भूह' उ २ ॥ १५ 'सम्मयाए' गो ३ क ३ ॥ १६ 'धीरइ' चि उ २ विना ॥

तत्थ य अन्नया कयाइ नडो आगतो । सो य तस्स पुत्तो नडसंसुग्गीए नडो जातो ।
धूया य से वंटेण पडिवण्णा गुविणी जाया । रोहिणीए वि उक्कंतगंहाए गम्भो पडिओ
३ खेतसाली वि अक्कमिऊणं असोहिज्जंता तणा जाया । सो वि यै वंभणो अकयपुत्रयाए
७ रिक्तओ चेव आगओ सालिखेतस्स रोहिणीए य आसाए । वंभणी य दीणवयणा परि-
तप्पंती अच्छइ । वंभणेण घरं पविट्ठेण दिट्ठा । सा अच्चुट्ठिया, दिण्णासण-पायसोएण ५
पुच्छिया वंभणी—कीस दुम्मण ! ति । ततो ताए नीससिऊण जहाभूयत्थो परिक्खिओ ।
ततो णेण विसण्हियएण वंभणीं भणिया—पिच्छसु कयंतस्स परतत्तीतत्तिट्ठस्स, अम्हं च
मवियवयाए अण्णहा चितिया अत्था अण्णहा परिणामिया ।

‘साली रुत्तो तणो जातो, रोहिणी न वियाइया ।

सोमसम्मो नडो जाओ, सोमसम्मा वि गम्भिणी ॥’

10

ततो सो एव भणिऊण सुवहुयाणि य चित्तेऊण ठितो तुण्हिक्खो ॥

एवं मए वि अत्था अण्णहा चितिया अण्णहा होर्ये चि—जहा बसुभूइवंभणत्स ॥

ततो सा गहवइणा भणिया—भदे ! पुव्वकयाणं निययाणं कम्माणं सुभा-ऽसुभंफलविवागो
होति । ततो सो गहवती पुत्तविओगसोगसंतत्तहियओ कालगतो । माया वि य पुत्तविओ-
यदुहट्ठिया पइमरणेण य थलिययरं सोयदुक्खसंवत्तहियया पइमग्गामिणी जाया । 15

जसमई वि घरं विकेऊण कुलहरं गया । सव्वाभरणाणि य पडलए काऊण णियदासचे-
डीए हत्थे सेयवैत्थपच्छादिते गणियाघरं विसज्जेइ । दिट्ठा य ते वसंतसेनाए । पुच्छिया
य णाए दासचेडी—‘ए ! किमेयं ?’ ति । तीए भणियं—धम्मिल्लस्स भज्जाए पेसियं । ततो
ताए विचितियं—एत्तिओ धम्मिल्लस्स घरसारो ति । ‘किं मे आभरणेणं ?’ ति दासचेडी
भणइ—वयं, तद्देव धम्मिल्लस्सेव भज्जाते घरं । ततो अंगपडियारेण पल्लवएणं धम्मिल्लस्स 20
वित्तं परिक्खयनिमित्तं, पिउमाउविपत्तिकारणं, घरविक्रयं, जसमईए कुलभरगमणं, आभर-
णपेसणं च वसंततिलयाए सिट्ठं । पेंच्छा धम्मिल्लेण सुयं ।

वसंतसेनाए वसंततिलयासणवणं

तजो अन्नया कयाइ गणियामाया वसंततिलयं भणइ—पुत्ति ! निष्फलं दुमं पक्खिणो
वि परिचयंति, परिउक्के य नइ-दह-तलायादी हंस-चक्रवायपभिर्यओ सउणगणा परिचयंति, 25
किं पुण अम्हाणं गणियाणं निहंवेणं पुरिसेणं ? । ता एस धम्मिल्लो स्त्रीणविहवो जातो
परियइजाउ ति । ततो तीए लवियं—‘अंओ ! मम’ अत्थेण न कज्जं, तस्मि गुणाणुगतो

१ ए च उ० क ३ ओ ३ उ २ ॥ २ आत्माए उ २ ॥ ३ य णं वं० टे० ॥ ४ इय शां० ॥ ५ भविवागा
होति ति शां० ॥ ६ वसणप० ली ३ ॥ ७ ंडी ‘किं’ ली ३ उ २ ॥ ८ ताहे ताए ली ३ । ततो तीए गो
३ ॥ ९ एणेहि ध० उ २ ॥ १० क ३ टे० विनाज्जप—चित्तपरिक्खयनि० ली० य० बो ३ । चित्तपरि-
क्खयनि० उ० ॥ ११ पुत्तो ध० ली ३ ॥ १२ भित्तओ उ २ ॥ १३ निद्वेणेण क ३ ॥ १४ अंधं क ३ ।
अम्मो ! उ २ ॥

अधिकतरो य सिणेहो मे । सेल-काणण-वणसंडमंडियाए पुहवीए एयस्स सरिच्छयं अहमंत्रं
न पेच्छामि । किं वा अत्येणं मलसमेणं ? । अज्जउत्तमंतरेण य मा मं किंचि पुणो भणे-
ज्जासि, जइ ते मए जीवँतीए कज्जं । एयस्स विप्पओणेणं हसिय-भणिय-रमिय-पंकमिते च
से सुमरमाणी न जीविज्जा हं । एण य विरहियाए मम जीविउवायं चित्तेहि ति । गणिवा
५ भणइ—होउ पुत्ति ! अलाहि, मज्झ वि य परमो मणोरहो, 'जो तुज्झं पियो सो मज्झं
पिययरउ'त्ति वायाए सकलुसा भणिऊण, हियतेण बहुनियहि-कवड-मायाकुसला छिद्देवा-
याइं मग्गमाणी विहरइ ।

ततो य काले वचमाणे अण्णया कयाइ वसंततिलया ण्हाया सुइपयाया भवित्ता आदं-
सैणहत्थगया अप्पाणं पसाहेइ । माया य णाए भणिया—अम्मो ! आणेहि ताव अलत्तयं
१० ति । ततो सो तीसे निव्वुसणउत्तओ पणाभिओ । ततो सा भणइ—अम्मो ! किं एस अल-
त्तओ नीरसो ? । ततो सा भणइ—पुत्ति ! किं एण कज्जं न कीरइ ? । तीए भणिअं—
आमं, अम्मो ! । तओ सौ भणइ—पुत्ति ! जहा एस नीरसो एवमेव धम्मिल्लो वि, नत्थि
तेण कज्जं ति । ततो तीए लवियं—अम्मो ! एण तुमं न जाणसि किं पि कज्जं कीरइ ?
ति । [सा भणइ—] आमं, न याणामि । तीए भणिया—अयाणिए ! एणं वत्ती थलिज्जइ,
१५ ततो दीवओ बोहिज्जइ, मा अयाणिया होह, किह न कज्जं ? ति । एवं भणिया निरुत्तरवयणा
तुण्हिक्का ठिया ।

ततो कइवएसु दिवसेसु गएसु सुहासणवरगयाए वसंततिलयाए पंडुच्छुक्कपंडे पीले-
ऊण उवणेइ । ताए य गहिया, र्साइउं पयत्ता, नत्थि य सिं कोइ रसो । ततो सा
भणइ—अम्मो ! किं एए नीरसा ? । ततो तीए लवियं—जहा एए नीरसा एवमेव धम्मिल्लो
२० वि । ततो तीए भणिया—अम्मो ! एएहिं ताव कज्जं कीरति । [सा मणति—] किह कीरइ ?
ति । ततो णाए भणिया—देवकुल-घराईणं लिप्पणत्थं चिकप्पहो संजोहिज्जइ, तत्थ
उवओणं वणंति जि । एवं भणिया निरुत्तरवयणा तुण्हिक्का ठिया ।

ततो पुणो वि काले वचमाणे तिलपूलयं सुज्जोदियं काऊण उवट्ठाइ । ततो सा तं गहे-
ऊण उच्छंगे झोड्ढइ, नत्थि एको वि तिलरुणओ । ततो मायरं भणइ—अम्मो ! नत्थि
२५ तिला, फीस ते एस तिलपूलओ आणित ? ति । तीए भणियं—जहा एस पूलओ शोडि-
यप्पोडिओ वि, एवमेव धम्मिल्लो वि । नत्थि एण किंचि कज्जं, सा अलाहि एणं ।
ततो सा भणइ—मा एवं मण, अम्मो ! एएहि वि कज्जं कीरइ (ग्रन्थार्थ—८००) ।
तीए भणियं—कहं ? सा भणइ—अगिणा डहिता रारो कीरइ, ततो वत्थादीणं
सोहणनिमित्तं उवउज्जइ ।

ततो एवं भणिए पडिभणइ—किं तव पुरिसा न भविस्सन्ति ? वसंततिलयाए भणिया—
अहो तुमं सि कयग्घा, जहा वायसा तहं ति । ततो तीए लवियं—कहं वायसा कयग्घ ?
ति । ततो वसंततिलयाए भणियं—अम्मो ! सुणसु लोइअसुइ—

कयग्घयाए वायसकखाणयं

इओ य किर अतीते काले दुवालसवरिसिओ दुभिकसो आसी । तत्थ वायसा मेलयं ५
काऊण अण्णोण्णं भणंति—किं कायवमग्गेहिं ? यओ जुहमारो उवट्ठिओ, नत्थि जणवणसु
वायसपिडियाओ, अण्णं वा तारिसं किंचि न लब्भइ उज्झणधम्मियं, केहियं वचामो ? ति ।
तत्थ जुहुवायसेहिं भणियं—‘समुदतठं वचामो. तत्थ कायंजला अहं भायणेज्जा भवंति, ते
अहं समुदाओ मच्छए उत्तारिऊणं दाहिंति. अण्णहा नत्थि जीवणोवाओ’ संपहारेत्ता गया
समुदतठं । ततो तुहा कायंजला, सागय-ऊमागएण य सैम्माणिया, कयं ध तेसि पाहुण्णयं । 10
एवं ततो तत्थ कायंजला मच्छए उत्तारित्ता देंति । वायसा तत्थ सुहेण कालं गमेति ।

ततो वत्ते वारससंयच्छरिए दुभिकखे जणवणसु सुभिकखं जायं । ततो तेहिं वायसेहिं
संपहारेत्ता वायससंघादओ ‘जणवयं पलोएह’ ति पेसिओ, ‘जइ सुभिकखं भविस्सइ तो
गमिस्सामो’ । सो य संघादओ, अचिरकालस्स उवलही करेत्ता आगतो । साहति य वायसाणं,
जहा—जणवणसु—वायसपिडिआओ मुक्कमाणीओ अच्छंति, उट्ठेह, वचामो ति । ततो ते संप-15
हारेंति—किह गंतव ? ति । ‘जइ आपुच्छामो नत्थि गमणं’ एवं परिगणेत्ता कायंजले सहा-
वैत्ता एवं वयासी—भागिणेज्जा ! वचामो । ततो तेहिं भणियं—किं गम्मइ ? । ततो भणंति—
न सकेमो पइदिवसं मुहं अहोभागं पासित्ता अणुट्ठिए चेव सुरे । एवं भणित्ता गया ॥

एवमेयं तुमं पि वायससरिसीं, जानामि, धम्मिल्लसंतिएण अत्थेण उदुया समाणी
भणसि ‘उट्ठेह धम्मिल्लं’ ति । एवं च तीए भणिया लज्जियो तुण्हिक्का ठिया । 20

ततो तीए धुत्तीए अइरागरत्तं वसंततिलयं जाणिऊण ‘न सीरइ सोएउं’ ति परिगणे-
ऊण कैय्वडदेवयानिमित्तं काऊण घरे आणंदो सैहाविओ । वसंततिलयाए य सबो साहिजणो
निमंतिओ—नाणियाओ वारियाओ य । आमंतियाओ य गणियाओ । ततो गंध-धूव-पुष्प-भत्तेणं
जहेसुं घरदेवणसुं पच्छा धम्मिल्लो ण्हाओ पुयओ, परमसुईभूओ, सवालंकारभूसियसरीतो
लहे भोयणमंडवे रजज-पेज्ज-भोजावसाणे सज्जिए (?) सहियाजणपरिवारिओ वसंततिलयाए 25
साहिओ पाणं अणुभवति ।

धम्मिल्लनिवासणं तच्चिंता य

ततो अइपाणपसंगेण अचेयणभूओ जाओ, परिदुज्जलएगवत्थो य नयरवाहिरियाए अ-

१ इयं सुइ दा० ॥ २ ते दुवा० कसं० उ २ विना ॥ ३ हामा० उ २ ॥ ४ वासदि० छी ३ ॥ ५ छी
३ विनाज्जयत्र—कहिं क० उ० । कहं क० क ३ तो ३ ॥ ६ बुकागेहिं छी ३ विना ॥ ७ उ ति सं० उ २ ॥
८ स ति छी ३ शो० ॥ ९ विने क ३ ॥ १० सं जानामि छी ३ ॥ ११ यविलया तुं उ २ ॥
१२ गो० वा० विनाज्जयत्र—कवडदे० कस० संसं० खं० उ २ । कडदे० छी ३ गो० ॥ १३ सत्तावि० उ २ ॥
१४ पादा० उ २ ॥

दूरसामंते नेऊण छड्डिओ । पाभाइयसीयलेणं वाएणं आसासिओ समाणो परिवुद्धो अप्पाणं भूमीए पढिअं पेच्छइ । तओ य उट्ठिओ समाणो चित्तिउमारद्धो—अहो ! मुहुत्तंतररमणीयं गणियाहिययं विसमिव विवागफलं. सा नाम तारिसी पीई, सा मधुरया, अणुयत्तणा, पणओवेयारो य सब्बं कैयुत्तवं. अवि य—

१५

वेसविलयाण एसो, जाणामि कुलक्कमागओ धम्मो ।

घवलं रणेणं काठं, खणेण मसिकुच्चयं देति ॥

आंसीविसस्सं य मुयं-नामस्स रणेणं य वग्घपोयस्स ।

मधुस्स हुयवहस्स य, वेसाणं य को पिओ नाम ? ॥

चोप्पट्ठघइयं मसिम-क्खिअं पि रामेति अत्थलुद्धाओ ।

१०

सिरिविच्छलंछियंगी, मुहाए विण्हुं पि नेच्छंति ॥

अत्थस्स कए जाओ, वेसाणं वि नियमुहाइं अप्पंति ।

अप्पा जाणं वेत्तो, परो गु किह वट्ठहो तासि ? ॥

एवं चित्तिऊण पच्छा गंतुं पयत्तो । बहुकालेण पुब्वदिट्ठेण मग्गेणं किह वि निययधरं गतो ।

सत्य वि अण्णाणयाए दारनिवत्तं पुरिसं पुच्छति—भाय ! कस्स इमं धरं ? तेण लवियं—

१५ कस्स तुमं जाणसि ? । [सो भणइ—] धम्मिल्लस्स ति । ततो सो पढिभणइ—

माया सोएणं मया, पिया य गणियाधरे वसंतस्स ।

धम्मिल्लसत्याहसुय-स्स कामिणो अत्थनासो य ॥

ततो सो तं वयणं सोऊणं वजाहओ विव गिरिसिहरपायवो 'धस' ति धरणियले पढिओ । मोहावसाणे य उट्ठेऊण चित्तिउं पयत्तो—'पिउ-माउविप्पओगदुक्खियस्स विभवः

'२० हियस्स का मे जीविए आस ?' ति हियएणं सामत्थेऊणं नयराओ निग्गओ । जीवपरिवा-

गकयमईओ एक्कं जिण्णुजाणं नाणादुम-लया-शुच्छ-शुस्सगहणं, विधिहविहराणावितं, परिस-

हिय-भग्ग-ओसरियीभोत्तिपासं मौरियवोनीच्छयमत्तो तं अइंगओ । ततो अयसिक्कुसुमसंभि-

कासेणं तिक्खेण असिणा अप्पाणं विवाडेउं पयत्तो । तं य से आउहं देवयाविसेसेण

हत्थाओ धरणियले पाडियं । 'न वि सत्यमरणं मे' ति चित्तिऊण बहुए दारए साहरित्ता

'२५ अग्गि पविट्ठो । सो वि महानदिहहो विव सीयलीभूतो । सत्य वि न चेव मओ । ततो

तेण विसं रइअं । तं पि य मुक्कतिणरासी विय हुयवहेण उदरग्गिणा से वट्ठं । पुगरवि

चित्तेउं पयत्तो—'सत्य-उग्गि-विसमक्खणेण नत्थि मरणं' ति सरुसिहरं चिलगामि । ततो

य से अप्पा मुक्को, सुलरासिपढिओ विय उवविट्ठो ठिओ । ततो केग वि अविण्णायरुवेणं

अंधवायाए भणिओ 'मा साहसं, मा साहस' ति । ततो दीहं निस्ससिऊणं, 'नत्थि एत्थ

३० वियाओ' ति चित्तापरो शिपायंतो चिट्ठइ । एयं य ताव एयं !

वसंततिलयाए पइण्णारुहणं

इयए वि वसंततिलया पमायकाले उट्टिए विणयरे तेयसा जलंते मएण विप्पमुक्का स-
माणी मायरं भणति—अम्मो ! कहिं सो धम्मिल्लो ? ति । ततो तीए लवियं—को तेहिं
जुणवणंठाणमंतगमणं करेइ ? ति. पुत्ति ! न याणामि 'कहिं गतो' ति । ततो तीए नायं,
जहा—'एयनिमित्तं चेवं अव्वो ऊसवो कतो, वो एतीए एस दोसो' ति चित्तिऊण विमा-5

३. पिआ संती पइण्णमारुहइ—

एसो वेणीवंधो, कओ मए धणियसपइण्णाए ।

मोत्तवो य पिणं, मत्तूण य आवयंतेणं ॥

एवं य वदिता ववगयगंध-मल्ला-जलंकारुणा, णवरं सरीरअणुपालणत्थं सुद्धोदयविच्छ-
लिअंगी कालं गमेइ ।

10

धम्मिल्लस्स अगददत्तमुणिसमागमो

ततो धम्मिल्लो वि उट्टेऊण तहिं जिण्णुज्जाणे हिंढिअं पयत्तो । तत्थ य घणपत्तल-विसा-
ल-भांभीर-तरुणपत्तपल्लवनिबद्धनिर्उरंवभूयस्स, कुसुमभरोनमंतसंचयस्स, भमरसुहरोवगुंजिय-
सिहरस्स, वायवसपकंपमाणनचंतपल्लवगाहत्यस्स असोगयरपायवस्स हिट्ठा निविट्ठं, जिणसा-
सणसारविट्ठपरमत्थसच्चमावं, यहगुणंमणंतसुमणं, समणवरगंधहत्थि पेच्छति । तेण य मिड-15
महुपुष्पार्मिल्ला(भा)सिणा भणिओ—धम्मिल्ल ! अबुदजणो विव किं साहसं करेसि ? ।

तो वंदिऊण देयि-द्वंदियं तवगुणागरं साहुं ।

५. २५. वेइ दुहिओ मि भयवं !, पुविं धम्मं अक्राऊणं ॥

ततो साहुणा लवियं—किं ते दुक्खं ति । [तओ धम्मिल्लेण भणियं—]

जो य न दुक्खं पत्तो, जो य न दुक्खस्स निग्गहसमत्थो ।

जो य न दुहिए दुहिओ, तस्स न दुक्खं कहेयवं ॥ ति ।

20

ततो साहुणा भणिओ—

अहयं दुक्खं पत्तो, अहयं दुक्खस्स निग्गहसमत्थो ।

अहयं दुक्खसहायो, मज्झ य दुक्खं कहेयवं ॥

ततो तेण भणियं—किं पुण मयवं ! तुव्भेहिं ममाओ विअहरित्तं दुक्खं पत्तं ? ति । साहुणा 25

भणियं—आमं । तओ धम्मिल्लेण जहावत्तमप्पणो सव्वं परिकहियं । ततो साहुणा लवियं—

सुणसु धम्मिल्ल ! अणन्नहियओ सुह-दुक्खं जारिसं मए अणुमूयं तं ते परिकहेमि ति—

अगददत्तमुणिणो अप्पकहा

अत्थि पमुइयजणसव्वसारयहुविहनिप्पज्जमाणसव्वघणनिचओ विज्जाविणीअविण्णाणणा-

१ °व एस ऊसवो कओ उ० । °व एस वेइओ कओ शा० ॥ २ तो तीए शा० विना ॥ ३ °रा
णव० शा० ॥ ४ °निकुदंय० शा० ॥ ५ °युणगण सवण सम० उ० । °युणमणसुमणं सम० शा० ॥
६ °मिकासि० की ३ ॥

णवुद्धी अवन्ती णाम जणवओ । तत्थ य अमरावइसंसिलीलविलंबिया उज्जेणी
नाम नयरी । तत्थ य जणवए पयाणं परिपालणंसमत्थो, संपुण्णकोस-कोट्टागारविम्बो,
बहुसौहणवाहणो, अणुरत्तमंति-भिक्खवग्गो राया जियसत्तू नाम । तस्स य सारही ईस-
५ उत्थ-सत्थ-रहजुद्ध-निजुद्ध-तुरगपरिक्कम्मकुसलो, अमोहरहो नाम नामेणं । तस्स य कुलस-
रिसाणुत्तवा भज्जा जसमती नाम । ताण य अहं पुत्तो अगंढदत्तो नाम नामेणं ।

ततो ममे भवियव्वयोए शुद्धयाए य दुक्खाणं बालभावे चेव पिया उवरओ ।
भत्तुमरणदुक्खिया ममं च सोयमाणी माया मे सुक्ककोटरक्कसो इव वणइवेण सोयगिणा
१० अंतो अंतो ढज्जइ । तं च तद्वादुक्खियं सरीरेण परिहायमाणीं अभिक्खणं अभिक्खणं च
रोवमाणी पासित्ता पुच्छामि—अम्मो! कीस रोवसि? ति । ततो ममं निबंघे कए २
समाणे कहिउमारद्धा, जहा—एसं अमोहप्पहारी नाम रहिओ, एस ते पिउउवरयमेतस्स
संतियं सिरिं पत्तो. जइ ते पिया जीवंतो, तुमं वा ईस-उत्थ-सत्थकुसलो हंतो, तो नु
एस एरिससिरीए मायणं हंतो, एवं वा सिंघाडग-तिय-चउक्क-चउर-रच्छा मुहेसु उवल्लंतो
विहरेज्ज ति. तं एयं पक्कस्सकडुयं दहं पिउउवरमं च ते सुमरमाणी अंतो अतीव ढज्जामि ।
ततो मया माया भणिया—अत्थि अम्मो! अहं कोइ वयंसओ अण्णो ईस-उत्थ-सत्थ-
१५ कुसलो? । ततो ताए कहियं—अत्थि कोसंबीए पिउस्स वे परमसित्तो 'दढप्पहारि' ति
नाम एकलेइसालिओ य, तमहं एक्कं जाणामि । ततो मया माया भणिता—अम्मो! गच्छामि
कोसंबिं दढप्पहारिस्स रहियंस पायमूलं, ईस-उत्थकलाओ सिक्खिऊणागच्छामि । ततो
तीए महया विमहेणं अम्मणुण्णाओ ।

ततो हं गतो, पविट्ठो य कोसंबिं । तत्थ य मया दढप्पहारी 'ईस-उत्थ-सत्थ-रहव-
२० रियसिक्खाकुसलो आयरिउ' ति विण्णणण उवगंतुण पणसिओ । पुच्छिओ अहं तेण—
पुत्त! फओ आगओ सि? । ततो से मया कुलधरादीतो सवो पयंधो, पिउणो य नामधिअं,
अत्तणो य आगमणं सवंधं परिकहियं । ततो अहं तेण पिउणा पुत्तो विव समासांसिओ,
भणिओ य—वच्छ! अहं ते जहासिक्खियं सवंधं निरवसेसं सिक्खावेमि ति । मया य
विण्णविओ—धम्मो मि, अणुगिहिओ मि ति । ततो सो भणइ—नवरं धितं करेहि ति ।
२५ ततो सोहणंसि तिहि-करण-नक्खत्तदिवसमुद्धते सउण-कोउएहि ईसत्थाउवविट्ठो आरमो
फओ । फट्ठिआ सिल्लाग, गहितो पंचविहो मुट्ठी, जियं पुण्णागं, लद्धो मुट्ठिधंधो, ठिया
य जायलकरासिग्घया, दढप्पहारित्तं च, द्धुविहे ईस-उत्थे पांडि (मन्यामं-९००) यमे
जंतमुक्के य निष्फण्णो, अण्णेसु य तरुपटण-रोज्ज-भेज्ज-जंतफारचरियाविहाणेसु अवधा-
रिउपदिट्ठासु सत्यविहीसु ।

१ 'लायलं' ३०० ॥ २ 'णाल' १०० ॥ ३ 'सासण' ३०० ॥ ४ 'गाल' ३०० ॥ ५ 'पयमे' १०० ॥

६ 'याए कम्मगु' ३०० ॥ ७ 'मया भणि' १०० ॥ ८ 'पिच्छि' १०० ॥ ९ 'विच्छि' १०० ॥ १० 'पाड उव' १०० ॥ ११ 'पुणागं' १०० ॥ १२ 'पविणे' १०० ॥

अगददत्तस्स सामदत्ताए परिचओ

ततो अहं अण्णया कंयाई आयरियगिहुरुक्खवाडियाए अइगंतूण जोगं करेमि । तस्स य गुरुभवणस्स सएज्झयभवणे एगा वरतरुणी दिवसे दिवसे फलपत्त-सुमण-पुप्फदामसि-
वण-लेहुरहि य मे पहरेइ । ततो तं गुरुसंकाए विज्जागहणलोभेण य इच्छंतो वि न तत्थ
अणुरामं वंसेमि ।

5

ततो कइवएसु दिवसेसु अइकंतेसु जोगं करंतस्स मे तत्थेव रुक्खवाडियाए पलंबलंबंत-
कसण-रत्ततरपलंबस्स, कुसुमभरणेमियज्जासालंस्स, भमर-महुकरिकुलोवैगिज्जंतमहुलउव-
सइहुहरस्स, रत्तासोयवरपायवस्स हेइहा साहं वामहरथेण अबलंबिऊण एगुक्खित्ततरुक्ख-
धविट्ठितचलणा णवसारमूयं जोवणयं बहंती दिट्ठा मे तरुणजुवती । सा य नवसिरीससर-
सकुसुमोवमाणकंचणकुम्भसरिसएहिं चलणएहिं, अइविज्जमंचकिट्ठएणं कयलीखंभसमाणएणं 10
ऊहजुयलेणं, महानदीपुलिणंसंघंसाकारणं जंचणं फालियमज्जमज्जंततरंतसुयसन्निभं वत्थं
नियत्था, हंसार्यलिसइसन्निभेणं रसणाकलावएणं, ईसिसंजायमाणरोमराई, कामरइगुणकरेहिं
वरतइसोभाकरेहिं संघंसयपरिवहुमाणेहिं सज्जणमेत्ति व निरंबरेहि य पओहरेहिं, पसत्थल-
क्खणाहिं रोमोवचियाहिं बाहुलंतियाहिं, रत्ततलकोमलेहिं नाइरेइवहुलेहिं अणुपुंविजुजातं-
शुलीरत्तवंतनहेहिं अगहएथेहिं, नाइपलंब-रत्ताधरा, सुजाय-सुद्धं-चारुवंतपंती, रत्तुप्पलप- 15
ससन्निगासाए जीहाए, जकुण्णयतुंगएणं नासांबंसएणं, पसइपमाणैतिरियायतेहिं नील-
प्पलपत्तसच्छहेहिं नयणएहिं, सगयएणं भुमयाजुयलएणं, पंचमिचंदसरिसोवमेणं निडालपट्ट-
एणं, कज्जल-भमरावलीसन्निभेणं मिड-विसेय-सुगंधिनीहारिणा सबकुसुमाहिवासिएणं केसहु-
त्यएणं सोभमाणेणं, सवंगोवंगपसत्व-अवितण्हपेच्छणिज्जरूवा दिट्ठा मए ।

चिवियं च मे—किं नु एयस्स भवणस्स देवया होज्ज ? उदाहु माणुसि ? ति । ततो मए 20
उवरिं होती निज्जाइया, नवरि नयणा से णिमेसुम्मेस करंति, ततो मए नाया 'न एस
देवया, माणुसी एस' ति । पुच्छिया य मे—भरे ! कासि तुमं ? कस्स वा ? कुओ वा
पसि ? ति । ततो तीए ईसीसिहसिंयेदीसंतरूवलट्ठसुद्धदंवंपंतीए वामपायंगुट्टएणं भूमितलं
लिहंतीए अहं भणिओ—अजउत्त ! एयस्स सएज्झयभवणस्स गहवइज्जकलदत्तस्स धूया
इं सामदत्ता नाम. दिट्ठो य मया सि बहुसो जोगं करेमाणो, सैंमं च मे हियए पविट्ठो, 25
तैंपमिइं च अहं मयणसरपहारदूमिवहियया रइं अविदमाणी असरणा तुमं सरणं पवन्ना.

१ ०५हि हियय मे क १ ॥ २ ०५वत्तस्स उ २ विना ॥ ३ ०५विज्जं छी ३ । ४ ०५विज्जं क ३ गो १ ॥
५ ०५मविलक्खएणं उ ० । ६ ०५मचिक्खलएण छी ३ क ३ गो १ ॥ ७ ०५णसंघसाका क ३ गो ३ ॥ ८ ०५अं नियं क ३
शां विना ॥ ९ ०५सावलि क ० उ २ ॥ १० ईसि उ २ ॥ ११ ०५लायं उ २ विना ॥ १२ ०५पुण्वं उ २ ॥ १३ ०५दयादं
मो ० स ० गो १ ॥ १४ ०५आतिरेवाडिउ उ २ ॥ १५ ०५विततसुं जां ॥ १६ ०५दाहो उ २ ॥ १७ ०५सिउण
य दीसं छी ३ । १८ ०५सिय दीसं उ २ ॥ १९ ०५स्स महेम्मययं जां विना ॥ २० ०५प्रतिपु कचिद सोमदत्ता
कचिच सामदत्ता इति पाठान्तर इत्यन्ते । अस्माभिस्तु सर्वत्र सामदत्ता पाठो ज्ञातः ॥ २० मम च से हियं
शां विना ॥ २१ ०५सयणं उ २ ॥

सा य मे समागमं इमं अवमण्णेज्जासि. अवमाणिया तुमे अहं तुह विरहदुक्खिया खणं पि दुं न समत्था जीवितुं ति । एवं भणमाणी पाएहुं मे पडिया । ततो मए उट्ठावेऊण भणियं—सुयणु ! णणु एस अविणओ अयसो य, गुरुकुलपा(वा)से न खमो विणयातिकमो ति । सा य मे पुणो भणति—भट्टिदारय ! न किर सो कामी बुच्चइ, जो जा य कुले सीले य प्रवर्पायं च रक्खति । मया भणिया—एवमेयं ति, किंतु मम सरीरेण जीविण सौविया कइवए ताव दिवसे पडिक्खादि, जाव उज्जेणीए गमणोवायं चितेमि । ततो कहै कह वि ससवहं पतियाविया गया नियगभवणं । अहमवि तं तीह रुवाइसयं हिय-पणं बहंतो अण्णापरिसोसियसरीरो य तं चेव मणेणं बहंतो तीए समागमोवायं चितयंतो कह वि दिवसे गमेमि, गुरुजणलज्जाए अणायारं गूहंतो अच्छामि ।

- 10* ततो अण्णया कयाइ गुरुजणाणुआओ सिद्धविजो सिक्खादंसणं काळं रायकुलं गतो । तत्थ य असि-खेडयैगहणं, हत्थिखेलावणं, भमंतचक्कं, गतंतरगयं, बाउल्लयवेयविक्खयादीयं सिक्खियं सबं जहा पंगयं दाइयं । ततो पेच्छयजणो सबो विन्हाविओ हयहियओ जाओ, मज्झं सिक्खागुणे आयरिए य पसंसंति । यया भणइ—‘नत्थि किंचि अच्छेरयं’ ति । णेव विन्दिहो । भणइ य—किं ते देमि ? ति । ततो मया विण्णविओ—सामि ! तुम्हे मम 15 साहुकारं न वेह, किं ते अण्णेण दाणेणं ? ति । ततो भणति—

किं सिक्खिएण तुज्झं ? मज्झं सिक्खं तु अवहिओ सुणसु ।

इह चेव अहं नयरे, सिंहलिसुय नंदणो आसी ॥

सिरिओ दूयाणत्ती, आसविक्की य कुलवरविणासो ।

निगमण खाइयाए, जा दुप्पडतल्पणा बोही ॥

५३२५

- 20 एवं च वदित्वा साहिदे पयत्तो 'सो तीतं भवगाहणं । सुणसु देवाणुत्पिया !—

जियसत्तुरायपुण्यभवसंवंधो

- * अत्थि इहेव कोसंबीए नयरीए हरिसेणो नाम राया । तस्स य अगमहिस्सी धारणी देवी । तस्स य रण्णो अमबो सुलुद्धी नाम । तस्स म भज्जा सिंहली नाम । तीसे य पुत्तो आणंदो नाम, सो य अहं आसी । तत्थ य मम असुहक्कमोदयेणं कुट्टरोगो जातो । ततो 25 तेण रोगेण संतप्पमाणो अप्पाणं च निंदंतो आउं अणुपालेमि ।

ततो अण्णया येणइ कालेणं जरणविसयाहिचेणं सपेसिओ दूओ आगतो इमं नयरं । रायकुलं च पविट्ठो दूयाणुरुवेणं सफारेणं महतेणं सवारिओ । ततो अन्नया कयाइ अहं पिउणा समवणं नेऊण नाम-विभवसरिस संपूइओ, उयविट्ठा य आलाय-संक्खादि राय-

१ अमाणेज्जा ० ४० । वगणेज्जा ० छी ३ ॥ २ हु क र गो ३ ॥ ३ शु पिचि ० ४ २ विना ॥ ४ सहिया शां ० विना ॥ ५ विह विह शां ॥ ६ पडित्तो क र गो ३ ॥ ७ अमह ० मो ० रां ० वां ० शां ॥ ८ अवेक्काया ० ४ ॥ ९ पहायय ० २ ॥ १० सीह ० २ । पवमेय ॥ ११ अवेय ० शां ॥ १२ अिय प ० शां ॥ १३ सो बीय म ० ४ २ विना ॥ १४ अ वजायतो गो शां ॥

५१

- परिधायगावसह-रत्तंवर-वट्ट-कोट्टय-दासीधर-आरामुज्जाण-सभा-पवांसु सुण्णदेउल-विहारेसु संसिया अच्छंति. तत्थ य चोरा उम्मत्तपरिधायगनाणाविहर्लिगिवेसपरिच्छण्णां, बंभणवे-सधारिणो, विविहसिप्पकुसला य विगयविसरूवयाए य भमंति । ततो अहं एयाइं ठाणाइं
 १ अप्पणा चारपुरिसेहि य मग्गावेमिं चारावेमि । चारावेऊण य उवायकुसलो निग्गओ ।
 ५ निहाइऊण ईकओ चेव अहं एक्कस्स नवहरियपल्लववहुसाहसीअलच्छायस्स सहयारपायवस्स हेह्वा निविट्ठो दुव्वल-भइलवत्यो चोरगहणोपायं चित्तयंतो अच्छामि । नवरि य धाउरत्तव-त्यपरिहिओ, एगसाडियाउत्तरासंगो, संखरंडियवद्धपरिकरो, तिदंड-कुंडिओलइयवामहत्थ-खंधपदेसो, गणेत्तियावावढदाहिणकरो, नवरइअकेस-मंसुकम्मो, किं पि मुणमुणायंतो तं चेव सहयारपायवच्छायमुषगतो परिधायओ । विवित्तभूमिभागे तिदंडयं अवलंबेऊण, अंब-
 १० पल्लवसाहं भंजिऊण उवविट्ठो । पेच्छामिं य णं पदीहरूढणासं, उक्कुडुयसिरावेडियचलणं, उव्वद्धपिडियादीहजंभं । आसंकिंयं च मे हिययं तं दहूण—तक्करजणपावकम्मसूयगाइं च से इमाइं जारिसयाइं लिंगाइं दीसंति, नूणमेस चोरो पावकारि ति । भणइ य भमं—बच्छ! को सि तुमं अधिप्पिबलसंतत्तो? किंनिमित्तं हिंडसि? कत्तो वासी? कहिं वा बबसि? ति । ततो मया तस्स हिययहरणदक्खेण भणिओ—भयवं! उज्जेणीओ हं परि-
 १५ क्खीणविहयो हिंडामि ति । ततो तेण परचित्तहारिणा भणिओ हं—पुत्त! मा बीहेहिं, अहं ते विउलं अत्यसारं दइयामि । मया भणिओ—अणुगिहीओ मि पिउनिबिसेसेहिं तुम्भेहिं ति । जार्वयं एवं अण्णमण्णं संलयामो ताव य लोयसक्खी अदरिसणं गतो दिणयरो । अइकंता य संज्ञा । तेण च तिदंड (अन्यामं—१०००) गाडसत्थयं कट्ठिऊण बद्धो परियरो । छट्ठिओ य भणइ मंसं—अइ! नगरं गच्छामो ति । ततो अहमवि सससिओ छेयवुंढीप-
 २० थारेण तमणुगच्छामि । वित्तियं च मए—एस सो नयरपरिमोलेओ तक्करो ति । पविट्ठा भो य नयर । तत्थ य उत्ताणयणपेच्छणिजं फस्सइ पुण्णविसेससिरिसूयगं भवणं । तस्स य आरामुहेण नहरणेणं संधि छिदिवं पयत्तो सुहच्छेदभूमिभागे निविट्ठो । सिरिवच्छसं ठाणं च छेत्तूण अइगतो मज्झ वि य जणियसंको । णीणिआओ य णेणं णाणाविहभंडमरि-याओ पेडाओ । तत्थ य मं ठवेऊण गतो । ततो चित्तियं च मे—उत्तामणं से करेमि, मा
 २५ णं विर्णोसे मं ति । ताव य सी आगतो जक्खदेवलाओ सत्थिहए दरिदपुरिसे धेत्तूणं । ते य ताओ पेडाउ गेण्हाविया, निट्ठाइया भो नगराओ । भणइ य भमं—पुत्त! एत्थ जिण्णु-ज्जाणे सुहत्तागं ताव निहाविणोयं करेमि^१, जाव रत्ती गलइ ताव गमिस्सामि ति । ततो

१. गवेसहरत्तवट्ट^१ उ २ विना ॥ २. वामुण्ण^२ क ३ उ २ ॥ ३. मि चारावेऊण^३ ली० प० विना ॥ ४. इहामो कसं० उ० विना ॥ ५. यपल्लवपल्ल^४ उ २ ॥ ६. मि जाणरदी^५ उ २ विना ॥ ७. उक्कुडुय^६ उ २ विना ॥ ८. भमं भणइ य, वच्छति, वच्छ^७ उ २ विना ॥ ९. कत्तो तुम क ३ । कत्तो तुमं मो ३ उ २ ॥ १०. व य य^८ ली ३ ॥ ११. भमं, भमं अहं उ २ ॥ १२. दीव य^९ उ २ विना ॥ १३. ततो । एवं पवि^{१०} उ २ विना ॥ १४. सेमि णं ति शां० विना ॥ १५. निहाइ^{११} उ २ विना ॥ १६. रिस शां० । रिसो उ० ॥ १७. ततो गं उ २ ॥

मया लवियं—तात ! एवं करेमो । ततो जे एकपासं अइषंता । ततो तेहिं पुत्तिसेहिं ठवियाउ पेडाउ, निदावसं च उवगया । सो य अहं च सेजं अचछरिऊण अडियमइयं पाऊण अच्छामि ।

ततो अहं सइरं उठेऊण अवबंतो रुम्पसंछण्णो अच्छामि । तेण य निदावमणए जाणिऊण वीसंभपाइणा निग्घिणहियण्ण ते पुरिसा मारिया । तो पच्छा मज्झ समीयना-5 गतो, ममं रेतच्छयुमुमपत्तसत्थरे अपेच्छमागो मगिउं पयत्तो । ततो मया तदगहन-साहपच्छाइअसरीरेण पहाइऊण सिग्घयाए चक्कुं हरिऊण मम अहियदंतो अंसदेसे असिणा आहतो । ततो सो अद्वच्छिण्णसरीरो दहप्पहापीकओ पटिओ । पगागवसन्नेण य अहं भणितो—पच्छ ! मह इमो असीं, एयं च पित्तूण यम मसाणस्म पच्छिममागं. गंतूण संतिजंघरस्स, भित्तिभाए सहं करेज्जासि त्ति. तत्थ भूमिपरं मम भगिणी यत्तइ ताए 10 एयं अस्मि दाएज्जासि. सा ते भज्जा भविस्सइ, सब्बद्वस्स य सामी भविस्समसि, अण्णं च तं भूमिपरं. अहं पुण गादप्पहारो अइषंतजीवित्तो त्ति ।

ततो अहं असिज्जहिं गहाय मसाणम्भासे^१ सणिगविट्ठं संतिजंघरं गतो । फतो य मे सरो । निगगया य ततो भयणातो भयणवासिणी भयणवणदेवया पेच्छगिज्जरुया । सा भणइ—फतो सि तुमं ? ति । ततो मया से असिलही दावित्तो । विसण्णवयण-हिययाए य 15 सोयं निगहंतीए ससंभमं अतिनीओ सतिजंघरं, आसणं च मे दिव्वं । सुहयीसत्थोपायं चा-रुकुसलो सुसंकिंयं से चरियं अयलक्खेमि । सा य मम अभादरेण फूरहियया सयगिज्जं रयइ । भणइ य—एत्थ सरीरवीसामं करेसि त्ति । ततो अहं तत्थ निहालक्खरमुनगतो । यक्खित्तचिचाए य अण्णं ठाणं गंतूण ठितो पच्छण्णं । तहिं च सयगिजे पुबजंतजोगस-जिया सिला सा तीए पाइया, पुण्णिगया य सा सेज्जा । सा य हट्ठ-बुद्धमणसा भण-20 ति—हा ! हा ! हतो भायपायउ त्ति । ततो अहं निहा(दा)इऊण वं बालेसु घेत्तूण भणामि—दासि ! को मं पाएई त्ति ? । ततो सा मम पाएसु पडिया 'सरणागया मि' त्ति भणति । महिलासहायभयविम्भला मए आसासिया 'आ भाहि' त्ति । ततो तं घेत्तूण रायकुळं गतो । सब्बं च रण्णो जहावत्तं परिकहियं । सो य धोरो विवण्णसरीरो रंण्णा आइहेण जयरत्तजेण दिट्ठो । भगिणी से रायकुळं पनेसिया । जहासन्निहिअं च दवजायं जणस्स समहावियं । ततो 25 रंण्णा जणवण्ण य पूइतो हं । ततो पूया-सकारलद्वविहवो कयजयसहो पुरीए अच्छामि ।

अगडदत्तस्स सामदत्ताए सज्जिं सदेसगमणं

ततो सामदत्ताए अंगुस्सुस्सकारिया दूरिया संगमकारिया संगमिया नाम । सा य

१ रेमो । ततो जे एकपासं जेमो । ततो जे एक ए० य० डा० दिना ॥ २ जे रइऊण ही ३ ॥ ३ सत्तरउदपठं डा० ॥ ४ ज्ञायं उ २ । एवमज्जि ॥ ५ भूमिगृहे मम उ २ दिना ॥ ६ सेज निवि उ २ दिना ॥ ७ जीव मव डा० ॥ ८ पणहियं ही ३ ॥ ९ मयनी डा० ॥ १० पयाइ ही ३ ॥ ११ उवगं डा० ॥ १२ सम्पाद डा० ॥ १३ पुत्ति उ २ दिना ॥ १४ रण्णो उ २ दिना ॥ १५ पणा पुरज्जण उ २ ॥ १६ रिता आगया संगम उ २ ॥

ममं उवंगंतूण भणइ—अज्जवत्त! मयणसरपहारदूमियहिययाए सामदत्ताए नैवसमागम-
 संसग्गीसंभोगसलिलोदण आसासेहि सरीरयं. किं वहुणा? इच्छामहल्लकडोले आसात-
 रंगभंगपडरे फामसमुदे निबुडुभाणीए समागमउत्तारणपोतो होहिति असरणयाए सरणं।
 ततो सा मए करतलसंपुडेणं घेतूणं हियए निबोदणं (?) तीए अगहत्थे भणिया—‘सुयणु!
 ५सज्जो हं सदेसं गंतुं ति आणेह सामदत्तं’ ति भणिया। ततो सा गया, आगता य
 सामदत्ता। तं च अहं दट्ठूण नवपाउसकालकुसुमियकलंवख्खो विय कंटेइयसब्रोम-
 फूयो जातो। ततो रूवविम्हयमयणसरसंतत्तहियएणं धणियं उयगूहिया। सा वि य अणं-
 गसैस्तावसोसियसरीरा दहमिव अंगमंगेहिं मे अतिगया। ततो सूराययत्तत्तमिष वसुहं
 आसासंतो तीय विम्हयणीयरूवं पेच्छंतो न तिप्पामि। सुमासासेऊण सामदत्तं वद-
 १०धंभणेमीयं, पसत्थलकरणतुरयजुत्तं, तदत्तं, गमणजोगं, सब्बोवगरण-पहरणसज्जं रहं
 घेतूण आगओ। आरुहिया य मे सामदत्ता रहयरं। ततो मे नियगयलदप्पमसहमाणेणं,
 जणस्स कित्तिविवरं मग्गंतेणं नामतं पगडियं—‘जो मे देवाणुप्पिया! नवियाए माऊए दुद्धं
 पाउकामो सो मम पुरओ ठाठ ति. एस अहं अगडदत्तो सामं घेतूण वषामि’ ति
 भणित्ता पत्थिओ उज्जेणिं विविहदधंगहियपाहेओ। निर्गया य मो नयरीओ, कतो य मे
 १५दिसादेवयाणं पणामो, चोइया तुरया, तुरयवेअ-रहल्लहुयाए य दूरं गया मो। तत्थ य
 पुरगवीसामणनिमित्तं एणंते सीयलजलम्भासे [॥ आसे ॥] वीसमंतो सरीरजयणत्थं आहारं
 थोवं थोवं च अहिलसंतो सामदत्ताचित्तरक्खणनिमित्तं। सा वि य सामदत्ता वंधववि-
 प्पओगदुहियहियया मम अणुरागेणं सोयं निगूहमाणी कह कह वि आहारं आहारै। ततो
 एवं वषामो। पत्ता मो अंतियगामं वच्छाजणवयस्स। तस्स य गामस्स अबूरसामंतो पाणि-
 २०यसमीवे वंधावेऊण तुरए चारेमाणो अच्छामि।

पिच्छामो य गामसमीवे महंतं जणसमूहं। तओ दुवे पुरिसा आगंतूणं ममं भणंति—
 ‘सागं न्सति!’, ‘फो, आगमं’, ‘ति, फो, प, गम्भ’, ‘ति, प, त्ते, मय, न्त्थियं—कोसं-
 वीओ आगच्छामि, उज्जेणीं वषामि ति। ते भणंति—अम्हे वि तुग्गेहिं समं वषामो
 उज्जेणिं जइ पसाओ अत्थि। मया भणियं—वचहं ति। ततो ते पुणो वि ममं भणंति—
 २५सामि! सुणह, इत्थ किर पंधे हत्थी मारेति, दिट्ठीविसो सण्णो, दारुणओ वग्घो, अज्जु-
 णओ चोरसेणावई पंचहिं निअंइसएहिं सद्धिं संपरिवुडो सत्थे धाएमाणो अच्छइ ति
 किह गंतव? ति। ततो मया भणियं—नवरि मम छंढेण, वचहं ति, नत्थि’ मे पइभयं
 ति। एवं भणिया संता ‘जहा आणवेहं’ ति मणिउं गया। तेहि य तेसि सत्थेउउउ-
 रिसाणं जहाभणियं परिकहियं। ‘तह’ ति ते भणिकण सत्थे गमणसज्जा जाया।

१ अयमं उ २ विना ॥ २ मयसं मो० गो ॥ ३ एण हिय पृ निवेदेऊणं तीए शां० ॥ एण तीए उ० ॥
 ४ समागं शां० ॥ ५ कंसुइं श्री ॥ ६ सारसो शां० विना ॥ ७ एणं दट्ठूण गमं उ २ ॥ ८ पणामो
 य नं उ २ विना ॥ ९ पंहिउ उ २ विना ॥ १० निगुहसं उ २ ॥ ११ ते (मे) पं शां० विना ॥

इत्यंतरे य तिदंढ-कुण्डियवगहत्थो एगो परिखायगो तेसिं पुरिसाण समीवे आगंतूणं भणति—पुत्त! कथं भे गंतव्वं? ति । तेहिं भणियं—उज्जेणीं ति । ततो सो भणइ—अहं पि तुम्हेहिं समं उज्जेणीं वधेज्जा । तेहिं भणियं—सामि! अणुगहो णे, वधेइ । ततो से एगं पुरिसं सत्यमहत्तरयं उत्सारेऊण भणति—पुत्त! मम एगेण भिक्खायरेण देवस्स धूवमुद्धं पंचवीसं दीणारा दिज्जा^१ एवं भणिऊण धुत्तीए कूडदीनारे तस्स दाइए । ततो सो^२ सत्यमहत्तरओ भणति—भयवं! मा धीहेइ, अहं यहुतरा दीणारा अत्थि, जं अहं होहिंति तं तुम्भं पि होहिंति । ततो सो परितुट्ठो समाणो आसीसं पठंजिऊणं मम सगासं आगंतूणं तं चेव सधं परिकहेइ, कहित्ता य गतो । ततो चिंविंयं मया—‘न सोहणं, एएण समं गमणं, निच्छएण एस तक्को परिखायगो, जत्तं करेयधं, अप्पमाओ य’ एवं परिगणेऊण दिवससेसं खवेमि ।

10

अगदत्तस्स अडवीए गमणं

ततो सूरत्यमणवेलाए तुरए पाणियं पाएऊणं जोइओ रहवरो । सामदत्ता य कयसरी-रपाणियकज्जा रहं विलग्गा । ततो मे तुरया दुयं विलंबिया, ततो य मे अडविदेवैयाणं पणामो कतो, विलग्गो रहवरं, संगहिया आसरासीओ, चोइया तुरया, पयट्ठिओ रहवरो गंतुं पयत्तो । ततो ते सत्थेह्यपुरिसा तेण सह परिखायएणं पभूयगहियभत्त-पाहेज्जा रहवरं^३ मे समं^४ ति । समइकत्ता र्थं सो जणययं, पविट्ठा य सो अडविं, अप्पसुहाहिं वसदीहिं^५ येससाणा वचामो । पत्ता य मो णाणादुम-लयगहणसल्लणपायबुदेसं एगं गिरिनादिं । सत्य मे ठविओ रहवरो रहपरिहिंणसुहे भूमिभागो । सो वि य सत्थेह्यजणवओ अप्पगा जहि-च्छियासु कक्कच्छायासु आवासिओ ।

ततो सो परिखायओ ते भणइ—पुत्त! अहं भे अज्ज सवेसिं पाहुण्णयं करेमि, एत्थ^६ य अडवीते गोडलं, सत्य मया पयागं गच्छंतेण उज्जेणीओ आवंतेण वरिसारत्तो फओ, ते य मे गोवा परिचिया, तत्थ ब्रवामि, तं तुम्भे अज्ज मा रंघण-पयणं करेज्ज^७ ति भणिऊण गतो । तओ मज्झण्हुदेस-काले पायस-दहि-दुद्धमंढए य विससंजुत्ते काऊणं आगतो । ते भणइ—पुत्त! एह, देवसंतियं भत्त-पाणं भुंजह । ततो तेहिं मम समीवं एगो पुरितो पेत्ति-ओ—सामि! एह, भुंजह ति । ततो मया भणियं—सीसं मे^८ दुक्खइ ति, तुम्भे पुण एयं^९ अण्ण-पाणं मा भुंजेइ जइ मे सुणइ । ततो सो पडिसेहिओ । कहियं च णेण तेसिं पुरिसाणं, वत्स य परिखायगस्स । ततो परिखायगो आगंतूणं भणति—देवाणुप्पिया! गेण्ह देवकियं सेसं ति । मया भणियं—सविसेसं मे ण जीरइ ति । ततो सो ‘महादुट्ठो अयं’

१ एयं भ० क ३ गो ३ ॥ २ दाइइ उ २ ॥ ३ रिया दी० उ २ ॥ ४ कहेत्ता उ २ ॥ ५ पाणं उ २ विना ॥ ६ पा य मे रस्सीओ तां ॥ ७ भुंति क ३ ॥ ८ य मो भ० कनं उ २ ॥ ९ पत्तं तां विना ॥ १० ते उ २ विना ॥ ११ पा गंगं ग० जी ३ ॥ १२ भाणि उ २ ॥ १३ भत्तपाणं उ ० ॥ १४ इ विजइ दी० य० क ३ गो ३ ॥ १५ ता इमं चिं तां विना ॥

ति चिंतेऊण गतो, तेसिं पुरिसाणं सुहासणवरगयाणं तं भत्तमप्पणा एव परिकरवद्धो परि-
 वेसणं करेइ । ततो ते अण्णाणयाए विससंजुत्तं भत्त-पाणं सुहंसुहेणं उवमुजंति । ताव य
 सूरु अवरविसिं अंहिलसइ । ततो ते विसपरिगयसरीरा अचेयणा ठिया । ततो तिदंडक-
 द्वाओ असिं कट्ठिऊण तेसिं सीसाइं छिंदित्ता असिहत्यो मम मूलं धावमाणो आगतो ।
 ५ मम खंधे असिं निसिरंतो मया खेडणं वंचिकण खग्गेण निसिट्टमुट्ठिएण रोसेणं आहतो,
 जहा से ऊरुजुयलो धरेणिवडे पतितो ।

स. ११०० १३६५५५५५

ततो सो भणइ—पुत्त ! अहं धणपुंजतो (ग्रन्थाभम्-११००) नाम चोरो, न केणइ
 छलियपुब्बो. साहु तुमं सि सुपुरिसो एको साऊए जातो ति । पुणो य मे संलवइ—‘वच्छ !
 एयस्स पच्चयस्स पुरिच्छमिहे कोलथे दोण्हं नतीणं मज्झदेसभाए अत्थि महइमहालिया
 १० पत्थरसिळा. तत्थ भूमिघरं. तत्थ मया सुप्पभूयं धणं विदत्तं. वय, गेण्हसु ति. मम य
 अगिसक्कारं करेहि’ ति भणित्ता कालगवो । ततो अहं दारुते साहरित्ता ज्ञामेमि. ज्ञामेत्ता,
 हत्ये पाए य पक्खालेत्ता, रहवरं जोएत्ता पट्ठिओ । चितियं च मया—किं मे धणेणं ? ति ।

ततो मे पंथं समोयारिया तुरया । सामदत्ताए सद्धिं वच्चामि ति । पत्ता य मो णाणा-
 विहरकखगहणं, वैट्ठिलयापद्धगच्छ-गुम्भं, गिरिकंदरनिज्जारोदरियभूमिभागं, णाणाविहस-
 १५ उणरडियसहाणुणाइयं, अईवभीसणकरं, भिंगारविरसरसियपउरं; कत्थइ धग्घ-उत्तमहधु-
 घुरुधुरंतमुहलं, वानर-साहामिएहिं रवमाणसहं, पुक्कारिय-हुंदुयाइएण य कण्णसहालभी-
 सणकरं; पुलिंदवित्तासिएहि य वर्णहत्थिविदएहिं गुलगुलंतयहुलं, कत्थइ मडमडस्सभज-
 तसहइवणं, कत्थइ ‘धोच्छडियसमिति-तंदुल-मास-भिण्णघयचडिया कूरऊरलीओ य
 पविद्धतेहभायणे य बहुविधपयारे छत्तयउवाहणाउ य छड्डियाउ पासिऊण चितियं मया—इ-
 २० रियंघोरभयवित्तासियस्स सत्थिहयजणस्स इह विदवो नूनमासि ति । तत्थ उच्चासे पेच्छंता
 अट्ठवीए वच्चामो । पेच्छामि य जूहपरिमहं एकह्मेमहंतपलंबवालप्पमेयग पुरओ (?) मग-
 ग्मासे ठियं वणहत्थि । तं च दहूण सामदत्ता भीया । आसासिया य मए सामदत्ता,
 भणिया य—भीह ! अहं रहसहं सोऊण आलइयकण्णो रोसवसाइहो आहाइउकामो अ-
 उगायाए य भूमिनिसण्णेणं जहणेण वद्धो विव दीसइ । ततो सो संवेहियगसोडो, निहा-
 २५ रियच्छिजुयलो विरसं आरसिऊण अग्गहत्थेण भूमितलं आहंतूण मम वहाए हवमागतो ।
 ततो मए आहावंतस्स सिग्घयाए अमूढयाए य तिण्णिं सायगा कुंभीभागम्मि लाइया । तेहिं
 य सो गाढपहारदूमियसरीरो सरं आरसिऊण तरुसाहाउ भजंतो विपलातो । यवगयम-
 याए य भणियं सामदत्ताए—गतो सो गयवरो ? ति । मया भणिया—मुपणु ! गतो ति ।

१ अहियसं टी ३ ॥ २ णियव्हे क ३ गो ३ । णियले टी ३ ॥ ३ सो सो टी ३ गो ३ ॥ ४ कात् ३
 १ निना ॥ ५ वेत्तिपाव ३ ॥ ६ णयह ३ २ निना ॥ ७ कोट्टित्तमि ३ ॥ ८ वपूय ३ ॥
 १ निना ॥ ९ हं महंतं ३ ॥ १० मे आपत्तं ३ ॥ ११ णिग णाणा राय ३ ॥ १२ मंजितो
 ३ १ निना ॥

ततो पट्टिया मो, गया य थोवंतरं, सुणामि य लोहाकरधम्ममाणधमधमेंतसहं । आसं-
कियो णे हिर्येणं—सप्पेण य भवियघं ति । पेच्छामो य पंथम्मि ठियं पुरतो, अंजणपुं-
जनिगरप्पयासं, तिह्णालियजमलजुयलजीहं, उक्कड-फुड-वियड-कुडिल-कक्कड-वियडफडा-
डोवकरणदच्छं, तिभागूसियसरीरं, महाभोगं नागं । भीया य सामदत्ता, परिसंठविया य
मे । गुरग-रहसइसंजणियरोसो आहाइओ मुयंगमो, आघावंतस्स य मया आयतजंतपमु-5
केण अद्धयंदेणं सभोगं से सिरं धरणियले पोंडियं । तओ तं परलोयपाहुणं काऊण वणामो ।

पेच्छामो य अपरितंतकयंतनिघडियदुकरं, पुरतो पलंबंतकेसरसदं, महद्धविफालियनं-
गुलं, रत्तुप्पलपत्तनियरनिह्णालियग्गजीहं, आभंगुर-कुडिल-तिक्खदादं, ऊसवियदीहं गुलं,
अहमीसणकरं वगधं । अहमीसणं य तं दहूण सामदत्ता अविट्टपुवभया भीया थरंहरायमा-
णसधंगी उव्विग्गचित्ता वगधं पलोएइ । भणिया य मे—मुंदरि ! मा धीहेइ ति । सो वि 19
उच्छरंतो विव आहाइतो वगधो । तस्स य मे आहाधमाणस्स कणवीरपत्तसत्यसफला पंच
वाणा मुहे छुडा । ततो सो तेहिं वाणेहिं गाढप्पहारीकतो विपलाओ ।

ततो पुणो य पिच्छर्माणं णाणाविहपहरणावरणसंकुलं, उक्कटिपडिहत्थेडियउवुम्मीसं
विधिहपहरणावरणगहियसन्नाहं परयलं यं पत्तं । चितियं च मया—एए चोरा अग्गे परि-
मुसिडकामा इओ आगच्छंति । ते दहूण विविहवेसधारिणो पक्कंपमाणसव्वसरीरा मममवगू-15
हिं पयत्ता सामदत्ता । भणिया य मया—मा विसायं गच्छाहि, पेच्छ, मुहुत्तंतरे एते
पडरचोरे सब्बे जमनिलयं नेमि ति । ततो सा पयइकायरहियया मम वपणेण परिसंठ-
विया । अहमवि तेहिं र्समतओ परिवारिओ । मए वि अत्य-सत्यनिउणत्तणेण पडुयत्तणेण
य सरप्पहारवित्तासिया भग्गा समंततो विप्पलाया । ततो तेसिं सेणावती वायामकटिणगतो
धणुविकट्टणपलंबदीहधाहुजुयलो चोरे आसासितो रहप्पहारजोगे भूमिभागे सण्णदोवेडिओ 20
अज्जुणओ नाम । अहमवि तुरए आसासेऊण सव्वाउहपरिहत्थं अप्पाणं काऊण वाहिओ मे
रहयरो ततोहुत्तो । तेण वि य मर्महुत्तो पयट्टाविओ तुरओ । तओ सरपहकर-चडगर-परं-
राहिं अण्णोणस्स छिदं मग्गमाणा जुञ्झामो । ततो से अंतरं अलमंतेणं चितियं मए—
समत्थो एस चोरो. न एस सक्कइ एवं पराजिणिता. एस रहजुञ्जकुसलो अण्णहा छलेवं
न तीरइ. अत्यसत्थे य भणियं—

25

“विसेसेण मायाए सत्थेण य हंतवो अप्पणो विवद्धमाणो सत्तु” ति ।

‘इमं च एत्थ जुत्तं’ ति एसा सामदत्ता सवालंकारविमूसिया रहतुंडे पसिडिलअहो-
वत्था ठायउ. एईए रुवावेसियचक्खु हंतवो । ततो मे ठविया सामदत्ता रहतुंडस्स पुरतो ।
ततो सो रुव-जोवग-विलासविन्ध्यहियतो तत्यगयदिही । ततो से मया विहलं “दिहिं

१ ‘ययो ति सप्पे’ ज्ञा० विना ॥ २ ‘ता एमु’ उ २ ॥ ३ ‘द्वचं दे’ ली ३ ॥ ४ ‘एडि’ उ २ विना ॥
५ ‘रधरा’ उ २ ॥ ६ ‘भाणो’ उ २ ॥ ७ ‘च धंतं’ उ २ ॥ ८ ‘समं परि’ उ २ विना ॥ ९ ‘ओ’ विहिं उ २
विना ॥ १० ‘ममाइ’ उ २ ॥ ११ ‘दिहं जाणितं मी’ उ २ विना ॥

जाणिऊणं नीलुप्पलसन्निगासेण आरामुहेण थणपएसे आहतो । ततो सो तुरगाओ उयरिऊण भणइ—

नाहं वाणेण हओ, हओ मि वाणेण मगरकेउस्स ।

जो भंडणे पयत्तो, महिलाण मुहं पलोएमि ॥

* 5 एवं च सो वदित्ता कालगओ । ततो तस्स ते चोरपुरिसा सेणावइं मारियं दहूणं विव-
ण्णपहरणावरणा पलाया ।

अगडदत्तस्स गिहागमणमाइ

तो इं तिज्जियसत्तू अज्जुणयं हंतूण सामदत्तं च समासासेऊण पत्थिओ उज्जेणिं,
पत्तो च कमेणं, पविट्ठो य माऊए घरं । निद्धाइया य मम आगमणं सोऊण पुत्तवच्छला
10 मे माया । रोवमाणीए य रहाओ उहुण्णो अवयासिओ अग्याइओ य सीसे । सा वि य
सामदत्ता उयारिया रहितो, पढिया अम्मोपाएहुं । आणंदियहिययाए य अवयासिया,
अविहवमंगलेहि य अहिनंदिया, घरं च णाप पवेसिया । सयण-मित्त-बंधुवगो य पियपु-
च्छतो आगतो जहाविहयं संपूइओ । पेसजणेण य तुरया रहो य जहाठाणं पवेसिया
ओरुभिया य । सव्वदवा आउह-पहरणोपकरणाणि य घरं पवेसियाणि ।

15 ततो अवरदियसे मज्जिय-जिमिय-पसाहिओ रायकुलं रायदरिसणनिमित्तं गतो । तओ
पढिहारसाविओ पविट्ठो । विट्ठो य मे राया पणमिओ य । कहियं च से 'अमुगपुत्तो' ति ।
ततो परितुहेण राइणा सधं मे पिउसंतियं कम्ममणुण्णायं, दुगुणो य पूयासक्कारो कओ । ततो
अहं लद्धपायसक्कारो नियगघरं गतो माउसुस्सणपरायणो सामदत्ताए समं कालं गमेमि ।

ततो अन्नया कयाइ रत्ता पुरस्स उज्जाणजत्ता आणत्ता । निगगओ राया । जणयओ य
20 जहाविहय-इट्ठि-सक्कारविसेसेहिं अण्णोण्णं अइसयमाणो नियगविहवै-रूयए दायंतो निगगतो ।
अहमवि निययमित्त-बंधुयग्गपरियरिओ सविभवधियाणसुएण इट्ठिविहवेण सामदत्ताए सद्धिं
उज्जाणं गओ । तत्थ य विविहखज-पेज-गीय-वाइय-हासरयसद्वोमीसेणं उज्जाणे पीइसुइं
जणो अणुहवति, अन्दे वि ।

ततो जहामुहं अणुहविऊण परियणसद्धिओ अवरण्हवेलाए तओ अइगतुं पयत्तो पुर-
25 जणो । अन्दे वि य सज्जा नयरं पविसिउं, ताव य सामदत्ता अइमुत्तयवद्धिदोलाए खेळंती
काकोदरेण सप्पेण राइया । ततो धुणंती सा अगहत्थे आदाविऊण मम उच्छंगे पढिया
'अजउत्त! परितायह, अवरद्धा मि' ति भणति । ततो मया संमंतदियएण 'मा माहि' ति
मणिपा, उवगूदा य । विसवेगपुण्णा राणेग य अचेयगा जाया । तं च दहूग जीयविण-
मुयं मोहमुपगतो हं । पच्छाऽऽगतो य यहुं विलयामि, ताव य अत्थंगतो दिवसयरो । विस-
30 जिओ मे परिजणो घरं अम्माए मूलं । अइकंता य संसा । अहमवि तस्स उज्जाणदेवउ-

लस्स तं चेत्तूण दुवारमूले अच्छामि विलवंतो 'हां सामदत्ते ! बहुदुक्खसहाइए ! कीस मम परिचयसि ?' ति सोयपुण्णहियतो ।

तत्थ य अद्वरत्तवेलाए अद्वक्कमंतविज्जाहरजुयलस्स अम्हं चेव भवियवयाए अणुकंपा जाया । उव्वइयं च मिहुणयं । भणिओ य णेहिं अहं—केण एसा विवण्ण ? ति । ततो मया भणियं—अहिणा रइया । ततो तेण साणुकंपेण सहत्थेण छित्ता 'किं सुवसि ?' ति भणत्तेण । 5 ततो सा उट्ठिया । मया वि सो विज्जाहरत्तरुणो पणमिओ, गतो अहंसणं गयणमग्गेण ।

अम्हे वि देवउलं उवगया । भणिया.य मे सामदत्ता—मा यीहेसि, अच्छ मुहुत्तं जाव मसाणाओ अग्गि आणेमि । ततो हं अग्गि चेत्तूण आगतो, पेच्छामि य तम्मि देवकुले उज्जोवं । पुच्छिया य मे सामदत्ता—किमेस उज्जोवो ? ति । ततो तीए लविअं—हत्थग-यस्स ते अग्गिस्स देवउले उज्जोओ संकंतो दीसइ । ततो मया लविअं—असिलट्ठिं ताव 10 गिण्हसु जाव उज्जोवं फरेमि ति । गहिया य तीए असिलट्ठी । ततो अहमवि अग्गि उज्जालेडं पयत्तो । अग्गओ य मे असिलट्ठी पढिया । ससंभत्तेण य पुच्छिया—किमेयं ? ति । ततो तीए लविअं—संभमो मे जातो, जेण मे असिलट्ठी हत्थाओ भट्ठ ति । ततो अग्गि जालेऊण पविट्ठा मो देवकुलं, यसिया य । गया य सा रयणी । विमलं पभायं जायं । तओ य पभायफाले^१ मित्त-वंधव-सयण-परिजणो य सोऊण 'अण्हयसरीरा जाया सामदत्त' ति 15 आणदियाँ । हरिसिया यँ मो देवउलाओ घरमागया । अम्मा य मम सामदत्तासहियं दइण परं परितोसमुवगया । विसयमुहं च अणुहवंतो सामदत्ताए सद्धिं अच्छामि ।

अह अण्णया फयाइ रौइणा आणत्तो—वच्च दसपुरं अमित्तदमणस्स रत्तो दूयत्तणेणं ति । ततो हं तं आणं पढिच्छिऊणं नियगपरिवारसंपरि(मन्थापम्-१२००)बुडो गओ दसपुरं, पविट्ठो य, पढिहारसाविओ य रायसगासं उवगतो । दिट्ठो य मे राया । पणमिऊण य 20 जहासदेसं विण्णविओ । उवणीयाणि पाहुहाणि । दिण्णावसह-लद्धसक्कारो य अच्छामि ।

तत्थ य मज्झण्हदेस-याले सुतोवदिट्ठेण विहिणा तत्त-पाण-वीयरहिण्णं पंधेणं जुगंतर-दिट्ठी तयतणुइयसरीरो समणसघाडगो आवासं मे भिक्खान्मिम्तं अइगतो, साहुजोगे य पएसभागे ठितो । ततो मया पणमिऊण जहोववण्णसाहुजोगेणं फासुयदाणेण पढिलामितो, निगगतो य । तयणंतरं च पुणरवि विइओ संधाडगो आगतो, दिण्णा य से भिक्खा, ततो 25 ते वि जिगया । मुहुत्तंतरस्स पुणरवि तइओ संधाडगो पविट्ठो । वितियं च मया—किं मण्णे मग्गपरिभट्ठा, उदाहु मंदभिक्खयाए, घरगंभीरत्तणविवज्जासेण वा पुणो पुणो आगच्छंति इमे साहु ? । ततो मे भिक्खं दाऊण विन्नविया—भयवं ! कहिं परिवसह ? । तेहिं भणियं—उज्जाणे ति । एवं भणिऊण पढिगया । अहमवि मुहुत्तंतरेण कयमत्त-पाणा-SSV-

१ हे उ १ विना ॥ २ छे मे सब्बवं उ २ विना ॥ ३ 'यह' उ २ विना ॥ ४ क० गो० विनाअव्व-य माहपरं^२ ली ३ गो० शा० । य मो घट्ट उ० ॥ ५ रायणा शा० । रण्णा ली ३ ॥ ६ 'साहिओ शा० ॥ ७ 'वासधरे भि' शा० विना ॥

स्सए जाणिऊण एक्कओ चेव गओ उज्जाणं । पेच्छामि य ते तवसा सूरुओ इय दिप्पंते । उव-
 गंतुं पणमिया मे, उवविट्ठो य तेसिं पायमूले । पुच्छिया य मे—भगवं! भगवंतो को धम्मो? ।
 ततो तेहिं अहिंसादिलक्खणो साहुधम्मो सावयधम्मो गुत्तिमूलो य संखेवेण कहिओ । ततो
 मे अमयमिव कण्णजलीहिं पाउं विन्धिहियएण पुच्छिया—रुत्तोच्या भयवं! तुब्भे?
 5 किह वा पव्वजाभिमुहा जाया?, सरिसरूवधारिणो य पढमजोवणे वट्टमाणा दीसह, परमो
 य मे विम्हओ तुब्भे ददूण जाओ ति । ततो वाण जेट्ठेण लवियं । सुण सावय! अबहिओ—
ददधम्माइमुणिछकसंबंधो

अत्थि बिंज्जगिरिसन्निविट्ठा अमयसुंदरा नाम चोरपट्टी । तत्थ य चोरसेणावती अणेगप-
 ण्णिगयप्पयावो अज्जुणओ णाम । सो य बहुसमरलद्धलक्खो पट्टीजणमणुपालंतो परिवसइ ।

10 अहण्णया कयाइ कोइ रहेण तरुणीसमग्गो तरुणो अडवीए अइक्कमति । ततो तेण
 सेणावइणा अभिभूओ । तेण य रहचरियाकुसलेण विवाडिओ, सो य अन्ह जेट्ठो भाया ।
 ततो अन्ह छज्जणा भाउसोयसंतत्ताहियया, विसेसओ य इत्थिजणेण नेव्वच्छियंता तं रहम-
 गोण अणुसरंता उज्जेणिं गया भाउघाययं मारेउं । 'एत्तो से' ति तस्स य छिहाइं मग्गंता
 अणुगच्छामो ।

15 ततो अण्णया कयाइ उज्जाणजत्तं गतो । चित्थियं च अन्हेहिं—एत्थ वीसरुओ
 इंतवो ति । उज्जाणं गया मो, तत्थ य कणिट्ठो मे भाया अहिमरो पडत्तो,
 अन्ह वि एगंते अच्छामो । ततो सव्वजणे नियसे तस्स भज्जा सप्पेण खइया,
 उयरया य सा । तेण य सब्बो नियगजणो विसज्जिओ । एक्कओ चेव देवउल्लेखुवारमूले
 पेत्तूण विलयंतो अच्छइ । अन्ह य भाया दीवसमुगायहत्थो पुव्वपविट्ठो तस्मि देवउले तं

20 मारेउं कययवसातो । ततो तहिं विज्जाहरेण अइक्कमंतेण जायाणुकंकेण सा जीवाविया,
 उट्ठिया य । ततो य से तरुणो तं तरुणिं देवउले ठवेऊण अग्गिकारणा गतो । ताव य
 अन्ह भायैणा अगिसमुग्गो उग्गाडित्तो । सा य भणिया—अहं ते भत्तारं विवाडेऊण तुमं
 पेच्छामि, जइ य रहस्सेभेयं करेसि ता तुमं पि नत्थि ति । तीए भणियं—अहं चेव णं
 मारयामि । ततो तेण अन्ह भावणा लवियं—किह तुमं मारेहिसि? । तीए भणियं—एस

25 अग्गि पेत्तूण एहिति, भम य हत्थे असिलहिं दाहिइ, ततो अहं तस्स अग्गि जालितस्स
 सीसं छिंदामि ति । तओ अन्ह भाउणा अब्भुवगयं । आगओ य सो अग्गि पेत्तूण ।
 भणइ य—किं देवउले उज्जोउ? ति । ततो तीए लवियं—तुह हत्थगयस्स अगिस्स एस
 उज्जोउ ति । ततो तेण लविया—एयं ताव असिलट्ठी गिण्हसु ति, जाव अग्गि जालेमि
 ति । गहिया य ताए असिलट्ठी । सो य अग्गि जालेउं पयत्तो । सा य असिलहिं कट्ठिऊण

30 आहंतुं पयत्ता । ततो अन्ह भाउणा चित्थियं—'अहो!!! साहसं गहिलाणं' ति हियए चित्ति-

ऊण हत्ये आद्या । पडिया य सा भूमीए असिलट्टी । संभंतो सो तरुणो पुच्छ—‘भियं ?’
ति । ततो तीए लवियं—‘मोहो मे जाओ, तेण असिलट्टी हत्याओ मट्ट ति । ततो ते रत्ति
रावेऊण णाड्पणाए परं गया ।

‘सो य मे भाया पडियापटिच्छादितसरीरो रत्ति गमेऊण आगतो अम्ह पासं मधं
जहायसं साहद । ततो अम्हे छ वि जणा इत्थिजणसाहसं दट्टूण विरत्तपरयासा, इत्थिजणं ५
ए निर्दंता, निविन्नकामभोगा पयद्या जिणसासणधम्मं सोऊण ददंघित्तस्म पायमूले ।
तेणं य गुरुणा संयेगं जाणिऊण नामाणि कयाति, तं जहा—ददधम्मो, धम्मरुई,
धम्मदासो, सुवओ, ददयओ, धम्मपिउ ति ॥

ततो तेहिं साहदिं एयं फहिए धम्मिह ! मया पणमिऊणं विण्णविया—‘भयं ! अहं
सो तुम्हं भायपायओ म्हि. जहाफहियं ए तुम्हेहिं सधं मए अणुभूयं. जं तीए माहसं १०
गुरा समीवाओ उवलद्धं, इत्थीजणसद्धा य मे नट्टा. तं मम पसीयह, संसारद्वीकडिहे
पणस्संतस्स जिणमगाधंसणेणं अणुपेतुं सहत्यनित्यारणं फरेद’ ति बोत्ताए पलणेसु
निषवित्तो । ततो तेहिं अहं धम्मे ठविओ । रिण्णा य मे महवया, धम्मोउगरणं ए ॥

एयं मया संसारवासमुल्लं सुह-दुक्खमणुभूयं. तं मा अयुहजणपत्थमिज्जासु सुहजण-
परिवजियासु महिलासु अतीय रइपसत्तो होदि. अवि य—

15

‘नंगाए धालुयं सा-यरे जलं हिमयतो य परिमाणं ।

जाणंति पुद्धिमंता, महिलादियं न याणंति ॥

तं एवंगुणजाइयासु वेसविलासिणिमहिलियासु फो ते एत्तिओ अणुराओ ? जं अप्पाणं
परिसयसि. विरमसु महिलाजणपगमाओ ‘इह-परलोए वि दुहायहाउ’ ति परिणोऊणं ॥

ततो धम्मिहण आगददत्तो विण्णविओ—‘भयं ! न सवो इत्थिजणो एवंगुणजाइओ २०
ति. सोईणाओ वि अत्थि, जहा सा धणसिरी परपुरिसविदेसिणी अप्पाणं सारक्खरमाणी
पारस वरिसाणि अच्छिया. तारुणए वि वट्टमाणीए न येन सीटवयाणि रंढियाणि । ततो
भववया अगददत्तेण भणितो—‘का सा धणसिरी ? किह वा पारस संबच्छरानि अप्पाणं
सारक्खरमाणी अच्छियं ? ति । तेण भणियं—‘सुणह भयं !—

ददसीलयाए धणसिरीणायं

25

अत्थि अयंती नाम जणवओ । तत्थ चज्जेणी नाम नयरी रिदित्थिमियसमिद्धा । तत्थ
राया जियसत्तू नाम । तत्थ रण्णो धारिणी नाम देवी । तत्थ य चज्जेणीए नय-
रीए दसदिसिपयासो इम्मो सागरचंदो नाम । मत्ता य से चंदसिरी । तस्म पुत्तो चंद-
सिरीए अत्तओ समुहदत्तो नाम सुखो । सो न सागरचंदो परमभागवउदिस्यासं-

१ इत्थित्तस्स दे० नो १ । इत्थित्तस्स अ० ॥ २ एवे ये सुहं उ१ ॥ ३ से उ १ निग ॥
४ ‘सुपाण य सायरजलहिमव’ क १ ॥ ५ ‘एय अरितावहाउ अ० ॥ ६ इन्ने वि क १ ॥
७ ६० ॥

पत्तो भगवद्यमीध्रासु सुत्तओ अत्यओ य विदितपरमत्थो । सो यं तं समुद्धत्तं दागं
गिहे परिधायगस्स कलागहणत्थे^१ ठवइ, 'अन्नं सालासु सिकपंतो अण्णपासंडियविट्ठी हवेजा' ।

ततो सो समुद्धत्तो दारगो तस्स परिधायगस्स समीवे कलागहणं करेमाणो अण्णया
कयाइ 'फलं ठवेमि' ति गिहं अणुपविट्ठो । नवरिं च पासइ नियगजणणीं तेण परिधाय-
५ गेण सद्धि असत्थमायरमाणीं । ततो सो निग्गतो इत्थीसु विरागसमावण्णो 'न एयाओ
कुलं सीलं वा रक्खंति' ति चित्तिऊण हियएण निव्वज्जं करेइ, जहा—न मे वीणाहेयुवं ति ।
ततो से समत्तकलस्स जोवणत्थस्स पिया सरिसकुल-रूव-विहवाओ दारियाओ वरेइ । सो
य ता पडिसेहेइ । एवं तस्स कालो वयइ ।

अण्णया तस्स सम्मएणं पिया सुरद्धमागतो ववहारेणं । गिरिनगरे धणसत्थवाहस्स
१० धूयं धणसिरिं पडिरूवेणं सुंकेणं समुद्धत्तस्स वरेइ । तस्स य अन्नायमेव तिहिगहणं
काऊण नियनगरमागओ । ततो तेण भणितो समुद्धत्तो—'पुत्त! मम गिरिनयरे भंडं
अच्छइ, तत्थ तुमं सयंसो वय. ततो तस्स भंडस्स विणिओगं काहामो' ति वोत्तूण वयं-
साण य से दारियासबंधं संबिदितं कयं । ततो ते सविभवाणुरुवेणं निग्गाया, कहावि-
सेसेणं य पत्ता गिरिनयरं^२ । वाहिरओ य ठइऊणं धणंस्स सत्थवाहस्स मणुस्सो पेसिओ,
१५ जहा 'ते आगओ वरो' ति । ततो तेण सविभवाणुरुवा आवासा कया, तत्थ य आवा-
सिया । रत्तीए आगया भोयणववएसेणं धणसत्थवाहगिहे, धणसिरीए पाणिगहणं वा-
रिओ । ततो सो धणसिरीए वासगिहं पविट्ठो । ततो नेणं पहरिक्कं जाणिऊण तीसे
धणसिरीते धम्मदिं दाऊण निग्गाओ, वयंसाण य मज्जे सुत्तो । ततो पभायाए रयणीए
सरीरायस्सकहेइं सवयंसो चेव निग्गतो धहिया गिरिनयरस्स । तेसि वयंसाणं
२० अविट्ठतो चेव नट्ठो । ततो से वयंसेहिं आगतूणं [सागरचंदस्स] धणसत्थवाहस्स य
परिक्कदियं 'गतो सो' । तेहिं समंततो भग्गिओ, न दिट्ठो । ततो ते धीणययणं
कइययाणि दिवसाणि अच्छिऊण धणसत्थवाहमापुच्छिऊणं गत्ता नियगनयर ।

इयरो वि समुद्धत्तो देसंतराणि हिंदिऊण केणइ कालेण आगतो गिरिनयरं कप्पडियवेस-
छण्णो परुट्ठनइ-वेस-भंसु-रोमो । दिट्ठो नेण धणसत्थवाहो आरामगतो । ततो तेणं पणमिऊणं
२५ भणिओ—अहं तुज्जं आरामवम्मकरो होमि । तेण य भणिओ—भणसु, वा ते भर्त्ता दिज्जउ ।
ति । ततो तेण भणिंयं—न मे भइए कजं. अहं तुज्जं पसादाभिवंरि. मम तुट्ठीदाणं देजइ ति ।
एवं पटिरुए आरामे वम्ममारट्ठो काउं । ततो सो रुक्खाउवेयलुसलो तं आरामं पइवपदि
दिबसेहिं सघोउयपुप्फ-फलसमिद्धं परेइ । ततो सो धणसत्थवाहो तं आरामसिदिं पासिऊणं

१ छी इ निनान्न-०त्थे उवणइ अन्नं कइमो इ । ०त्थे उयणीओ अन्नं उ २ ॥ २ ०त्थित्थेनु
री ॥ ३ नियमपरमं उ २ ॥ ४ ०णसत्थं उ २ ॥ ५ धम्मदिं दां दां ॥ ६ ०ण सागरचंदो गतो
नियं वत्तं निना ॥ ७ ०त्तो नियगनयरं दां निना ॥ ८ अन्नं उ २ निना ॥ ९ ते विट्ठि दिं दां
निना ॥ १० इविधं उ २ ॥

परं हरिसमुपगतो । चित्तिं च जेणं—किंमेणं गुणादमयंभूण पुरिसेण आरामे अच्छंतेणं ?
परं मे औ(अ)वारीए अच्छउ त्ति । ततो ण्हविय-पसाहिओ दिण्णवत्थजुयलो ठवितो
आवणे । ततो तेण आय-वयकुसलेणं गंधजुत्तिनिवणत्तेणं पुरज्जणो उम्मत्ति मादितो । ततो
पुच्छित्तो जणेणं—किं ते नामवेयं ? । पमणइ य—‘विणीयओ’ ति मे नामवेयं । एवं सो
विणीयओ विणयसंपन्नो सधनयरस्स वीससणिज्जो जातो । ततो तेण सत्थवाहेण चित्तिं—5
न एमं मे एस आवणे य अच्छंतो । मा एस रायसंविदितो (मंथाप्रमं—१३००) हवेज्ज, ततो
रायुणा हीरइ त्ति । घरमेस गिहे भंडारसालाए अच्छंतो । ततो तेण सगिहं नेऊण परियणं
च सहावेऊण भणियं—एस यो विणीयओ जं देइ तं मे पडिच्छियधं, न य से आणा
फोवेयव त्ति । ततो सो विणीयओ घरे अच्छइ, विसेसओ य धणसिरीए जं चेडीरुम्मं
तं सयमेव फरेइ । ततो धणसिरीए विणीयको सधवीसमट्ठणितो जातो । 10

तत्थ य नयरे रायसेवी एको य डिंडी परिवसइ । इओ य सा धणसिरी पुषावरण्ह-
समए सत्ततले पासाए अट्टालगवरगया सह विणीयगेणं तंघोलं समानयंती अच्छइ । सो य
डिंडी ण्हाय-समालढो वस्स भवणस्स आसण्णेण गच्छति । धणसिरीए तंघोलं निच्छूढं
पडियं डिंडिसुपरि । डिंडिणा निज्झाइया य, दिट्ठा य जेणं देवयभूया । ततो सो अण-
गधागसोसियसरीरो तीए समागमुस्सुओ संवुत्तो । चित्तिं च जेणं—एस विणीयओ एणसिं 15
सद्यप्पवेसी, एवं उर्वत्तप्पामि, एवस्स पसातेणं एतीए सह समागमो भविस्सइ त्ति ।

ततो अण्णया तेण विणीयगो नियगभवणं नीओ । पूया-सफारं च काढं पायपडिएण
विण्णविओ—तद्वा चेद्वसु, जेण मे धणसिरीए सह संजोगं करेसि त्ति । ततो सो ‘एवं
होउ’ त्ति योत्तूण धणसिरीते सगासं गतो । पत्थायं च जाणिऊण भणिया जेणं धणसिरी
विडिययणं । ततो तीए रोसयसगयाए भणियो—देवलं तुमे चेव एयं संलत्तं, अण्णो 20
ममं न जीवंतो त्ति । ततो सो विडियदिवसे निग्गतो, दिट्ठो य डिंडिणा । भणितो जेणं—किं
भो वयंस ! कयं कज्जं ? ति । ततो तेण तवयणं गूहमाणेणं भणियं—घृत्तीहं ति । ततो
पुणरवि तेण दाण-माणेणं संगहिंयं करेत्ता विसज्जिओ । ततो सो आगंतूण धणसिरीए पुरतो
‘विमणो तुण्हको द्वितो अच्छति । ततो तीए धणसिरीए तस्स मणोगयं जाणिऊण भणि-
ओ—किं ते पुणो डिंडी किंचि भणइ ? । तेण भणियं—आमं ति । तीए निवारितो—न ते 25
पुणो तस्स दरिसणं दायधं । पुणो य पुच्छिज्जमाणो तद्देव तुण्हको अच्छइ । ततो तीए तस्स
विचरक्कं करंतीए भणियो—वध, देहि से सदेसं, जद्दा—असोगनणियाए तुमे अज्ज

१ ‘मेवंगुणा’ उ २ विना ॥ २ आवणे अच्छं ही ३ ॥ ३ ‘यं सवो विणी’ उ २ विना ॥ ४ ‘मोसुओ
शो ॥ ५ ‘णिम’ उ २ विना । एवमग्गेअणि वचित् वचित् ॥ ६ ‘ही ३ विनाअयव—वसप्पा’ उ २ कर्म०
शो ॥ ७ ‘स्तिरए’ उ २ विना । एवमग्गेअणि वचित् वचित् ॥ ८ ‘यमंतरेण । ततो ही ३ उ ३ ॥ ९ ‘ओ
वु’ उ २ विना ॥

पञ्चोसे आगंतव्वं ति । तेण तद्वा कयं । ततो सा असोगवणियाए सेज्जं पत्थरेऊण जोग-
मुज्जं च गिण्हिऊण विणीयगसहिया अच्छइ । सो आगतो । ततो तीए सोवयारं मज्जं से
दिण्णं । सो य तं पाऊण अचेअणसरीरो जाओ । ताते तस्सेव य सतियं असि कड्डिऊण सीस
छिण्णं । पच्छा विणीयगो भणिओ—तुमे अणत्थं कारिया, तुज्ज वि सीसं छिंदामि ति ।

५ तेण पायवडिण्ण मरिसाविया । विणीयगेण धणसिरिसदिट्ठेण कयं सणित्ता निहिओ ।

ततो अन्नया सुहासणवरगया धणसिरी विणीयगेण पुच्छिया—सुंदरि ! तुमं
कस्स दिन्ना ? । तीए भणियं—उज्जेणिगस्स समुद्दत्तस्स दिण्णा । तेण भणियं—‘वशामि,
अहं तं गवेसित्ता आपेमि’ ति भणिं निग्गओ । संपत्तो य नियगभवणं पविट्ठो, दिट्ठो
य अन्मापिऊहिं, तेहि य कयंसुपाएहिं उगगूहिओ । ततो तेहि धणसत्थवाहस्स लेहो
१० पेसिओ ‘आगतो भे जामाउओ’ ति । ततो सो वयंसपरिगहिओ माता-पुत्तीहि य सद्धिं
ससुरकुलं गतो । तत्थ य पुणरवि वीवाहो कओ । ततो सो अप्पाणं गूहेतो धणसिरीए
विणीयगवेसेणं अप्पाणं दरिसेइ । रयणीए य वासघरं गतो दीवं विज्जवेऊण तीते सह
भोगे भुंजइ । ततो तीए तस्सै रूवदंसणनिमित्तं पच्छण्णदीवं ठवेऊण तरस रूवोवल्लरी
कया । दिट्ठो य पाए विणीयओ । ततो तेण सबं संवादितं ॥

१५ त भयवं ! अणेगंतो एस महिलाणं ति ॥

धम्मिह्दस्स तवासेवणं तवफलपत्ती य

ममं पुण माउ-पिउ-विभवविओगविहुंरियस्स दुक्खिरयस्स उवायं साहिउं पसीयह, जेण
अहं विभवं पौवेमि. अवितिण्हकामभोगो इहलोइयसुहाइं इच्छामि ति । ततो तेण
उवियं—‘अत्थि जिणसासणे बहवे उवाया दिट्ठा विज्जाफल-देवयप्पसाया य. तत्थ देव-
२० याओ उववासेहिं भत्तीए य आराहियाओ जहावितियं फलं देंति. विज्जाओ य पुरचर-
ण-बलिबिहाणेहिं सिज्झंति. उववासविहीओ य बहुविहंपयाराओ, जा इहलोए परलोए
य फलं देंति. तत्थ पुण अमोहं उववास साहुणो भणंति. जो छम्मासे आर्यविलं करेइ
तस्स इहलोइयां इच्छियफलसंपत्ती होइ’ ति भणिए तेण भणियं—भयवं ! अहमायंविर्लं
करेमि ति । ततो सो तेण दवळिगं गिण्हाविओ, अणुरूवं च उवगरणं दत्तं । ततो उव-

२५ यास (आर्यविलं) वाउं पयत्तो । फामुण्णं भिक्खा पाणएणं अइयंता य से छम्मासा ।

ततो तेणं तयचरणेणं किलामियसरीरो परिचत्तोवगरणो अगड्ढत्तस्स पाए पणमिऊण
निग्गओ । वयंतेण य एणं भूयेघरं दिट्ठं, तत्थ य पविट्ठो अच्छइ, ताय य सूरो अत्थ-
मिओ । तवविलामियसरीरो पमुत्तो । देवयाए य उवियं—

आसस वीमस धम्मिल^१, उंमिसि माणुस्सए तुमं भोए ।

३० मत्तीसं यण्णाओ, विज्जाहर-राय-इच्छाणं ॥

१ कहिय दां॥ २ सा अप्पाण न दरिसेइ । रयणी^० उ २ विना ॥ ३ एत्थ स्वरसस्वर^० उ २
विना ॥ ४ ‘विदिहिय’ दां० विना ॥ ५ पावामि उ २ ॥ ६ भत्तीय य दां॥ ७ ‘विपप्प’ उ २ ॥
८ ‘विले’ दां॥ ९ ‘यगघरं’ उ २ विना ॥ १० उदियमि क ३ ॥

ततो सो तं अमयमिव आत्मासकं देवयाए वयणं सोऊण पडिबुद्धो विगयसोग-परिस्तनो जाओ । परिमुहुत्तंवरस्स य ततो पासइ रहवरं अवगुंठियपहरणं, तव्य आगयं, धवटतुरग-सुसंपउत्तं । ततो रहवराओ ण्णा इत्थिया ओयरिऊण पुच्छइ—एव्य धम्मिहो ? ति । ततो तेण उवियं—इमो ति । ततो तीए भणियं—एहि एहि ति । ततो सो निगओ । दिट्ठा य गेणं रहतुंडनिविट्ठा कुप्पासयपिहियकाया तोत्तयगहियवावट्ठगहत्था । तो तीए 5 भणितो—आरुह रहवरं, पयट्ठेहि य । ततो सो विलगो, पेच्छइ य एगं तव्य वरतरुणि सियदुगूलसंवयियदेहं । ततो तेण पयट्ठाविओ रहवरो, पयति य सुहेणं चंपापुरिमगमो-इण्णो । ततो सा तरुणी धम्मिहस्स रुवदंसणकोऊहुत्सुयहियया रयणीए रयं उवेहमाणी वयइ । पमायं च रणवाए । एगत्य पदेसे दग्गसमीवे तुरगवीसामणनिमित्तं परिसठियाइ, मोइया तुरया धम्मिहेण, वीसामिऊण पयत्तो । दिट्ठो य तीए तरुणीए 10 तयसोसियसरीरो, दट्ठूण य तं विरागमावजा । अवि य—

तवसा सुसियसरीरं, पागइसिरजाल-ण्डारुपरिणदं ।

दट्ठूण किलामियं, छुट्ठविलुणं च लोएणं ॥

भणइ य—किं ते अम्मो ! विसाओ विलइओ रहं ? दट्ठूण पि मे अणिट्ठो, किं पुण एण परिभोगो ? ततो सा भणइ—हा हा ! कुलदूसणी ! न जुजइ ते नियत्तणं ति । 'जाय-15 जीवं च ते पिड-माड-बंधवजणाओ परिभवो भविस्सइ' ति वर ते अन्नदेसगमणं, न य ते पिडपरगमणं, किं अन्नत्थ पुरिसा नत्थि तो नियत्तेसि ? यथामो एण ससं अप्पणो कज्जनि-मित्तं वित्तयंता । अइत्तंतकंताराए य जइ न रुचिहिइ ततो अप्पणो अं इच्छियं तं कदेहिस्सि ति । तं च धम्मिहेण सुणंतेणं तुण्हिकेण जोइया तुरया । ततो ताओ आरुढाओ, पयट्ठाविओ रहवरो, पत्ता य अंतिमगामं । रहवरं च वाहिं ठवेउं वसहिमगणदेउं धम्मिहो गंधुं पयत्तो 20

एस्स य गामस्स अट्ठासे पुरिसपरिवारिभो गामसामी आसं गहाय अच्छइ । ततो वरस सयासे गंतूणं कओ गेण अंजली, पुच्छिओ य—किमेस आसो ऐच्छइ ? ति । ततो सो भणइ—मम कूयं गयस्स एस आसो कंडेण विट्ठो, अंतस्सहो न य से दीसइ ति । तेण उवियं—किं इहं विज्जा नत्थि ? । 'नत्थि' सि भणिते तेण भणियं—पेच्छामो ताथ णं । गामसामिणा भणियं—पेच्छ, पसंयं मे करेइ जहा जीवइ ति । तओ तेण निज्झाइओ, 21 दिट्ठो य गृहसहो । तओ खेत्तमट्ठियं आणावेऊणं सघो आलित्तो । मुहुत्तंवरस्स य सो सट्ठ-पएसो सुओ । तओ तं पएसं फालेऊणं कट्ठिओ सट्ठो । धयमहेणा वस्स मुहं भूरेत्ताणं कयं से वणरोहणं । सत्थो जाओ । परिबुद्धो गामसामी भणइ—कहिं गंतवं ? ति । तेण भणियं—

१ एहि पीहि ति आ० विना ॥ २ एहइ २० आ० विना ॥ ३ एहुत्सुया रयं उ० । ४ हलसहिया रयं १० क ३ मो ३ ॥ ५ एह च उ २ ॥ ६ आसइ उ २ ॥ ७ उ २ विनाज्जव—कवियागयं कसं । कवियागयं १० ३ मो ३ ॥ ८ क ३ विनाज्जव—सायं च सह करे २० आ० ॥ ९ एहमेतरं उ २ ॥ १० इस्स भरे क ३ विना ॥

अहं समोणुसओ चंपे वंशामि' ति । ततो तेण परितुट्ठेण द्वाविंशो धसंही, पवेसिओ व
 रह्वरो, ओइन्नाओ य ताओ, मोइया य तुरया जवसजोगासणे य लंभिया । ततो गाम-
 सामिणा तेसिं सामिसरिसो उवयारो कओ । तओ सा तरुणी इच्छियजणस्स अलंभेण
 पच्छाताव-परिस्समेण य चिरं जग्गिऊण निदावसमुवगया । सो वि य ताए महत्तरियाए
 5 समं उहोवेउं पयत्तो । सा भणइ, सुणह अज्जउत्त!—

विमलसेणापरिचओ

अत्थि इहेव नयरे अमित्तदमणो नाम राया । तस्स य धूया विमला नाम । सा य
 पुरिससंसर्गि परिहरइ, कैहाए य रोसं गच्छइ । ततो राइणा परिचितिऊण रायमगस
 अम्भासे पासाओ कारिओ । तत्थ य बहूहिं वयणकारियाहिं मए य सद्धिं अच्छइ बहु-
 10 ववेससंछभे पुरिसे पिच्छंती । चेडीहिं य उल्लावियत्तं सुयं, जहा—इह मगहापुरे बहुल-
 गुणसंपन्नो धम्मिल्लो नाम सत्यवाहदारओ परिवसइ । सो य तीए अन्नया कयाई राय-
 मग्गेण वसंतो अवलोइओ, पुच्छिओ य 'को एसो?' ति । ताहिं कहियं—सामिणि! एस
 सो धम्मिल्लो । ततो एयं सोऊण पेसिया दासचेडी, पडिनियत्ता य गयसंदेसा भणइ—
 सामिणि! मया जहायत्तं सव्वं भणिओ । सो इहं नयरे विच्छिन्नविहवस्स समुहदत्तस्स
 15 सत्यवाहस्स पुत्तो धम्मिल्लो । तेण य भूयपरे संकेओ कओ ति । एसा य ममं भणति—
 कमलसेणे! किं एत्थ जुत्तं? ति । मया चितियं—एस अच्छेरयं, जं एयाए पुरिसो
 धरिओ । 'पावउ ताव इच्छियपुरिससमागमं' ति परिगणेऊणं मया भणिया—सुंदरि!
 एवं मयउ, वसामो, जत्थ तेण संगारो कओ । ततो अम्हे दो विजणीओ रहवरमारुढाओ
 मूयर्धमागयाओ । मयहरओ य णे वक्खेउपुवं विसज्जिओ, नियत्तो य । तत्थ य अम्हेहिं
 20 तुमं दिट्ठो । ततो एसा पुव्वगयनेहाणुरागेण 'सो एस' ति पभाए दट्ठुण विरागमुवगया ॥

तं अज्जउत्त! एस जियसत्तुस्स रण्णो धूया विमला नाम तह ते अणुणएयवा जइ
 मए समं आणत्तिकारिया होहि ति । ततो धम्मिल्लेण करयलसंपुवं रएऊण भणिया—
 कमलसेणे! तुज्जायत्तो भणोरहो । तहा कुणसु जहा से ममोवरिं चित्तोवसमो समारुहइ, अहं
 पि से आराहणापरो ति । ततो वेसि उल्लाव-मंथामप्—(१४००)समुल्लावेण गया सा रयणी ।
 25 कमेण य विमलं पभायं । तओ पभाए पुच्छिओ गामसामी । कयपाणीयकजेण य चोइओ
 रह्वरो, आरुढो य गंतुं पयत्तो । अवकंता गामाओ अहविं संपत्ता अणेगभीम-अज्जगर-
 वरागहणं, यदुसावय-सउणगणसेवियं, यदुसरजलाउलं । ततो थोवंतरागया य पेच्छंति पंप-
 च्मासे मदाभोगं, गुंजद्वरागरत्तनयणं, पायपुंजमिव गुमगुमायंतं, निह्वालियजमलजुयलजीइ

(भुयंगमं) दहूण य कमला विमलसेणा य भीयाओ । धम्मिहचरियं य आमासिऊण
साहुङ्गणपरंपरागयाहिं उस्सारणीहिं मग्गाओ दूरमुस्मारिओ ।

अयुवांता पेच्छंति नर-मियसोणियमंसरमेळुद्धं, जिन्नाए उट्टं पलिहंनं, रिफालिययणं;
तिरुपदावं चापं । पुणो वि ताओ भीयाओ महिलासहायहिययाओ । तओ पुणरवि समा-
सासेऊण मंतप्पभावेण उग्गो उसारिओ । गंतुं पयत्तो ।

पुरओ य पेच्छंति—कालमेपमिउ गुलगुलायंतं(तो), ननपाउसतुरिणेण त्रिय पच्छीप-
उरदाणसलिलेणं भूमिं आसासंतो, आलहयइंतमुसलगाहत्थो हत्थी पंथं रंभिऊण अच्छति ।
दहूण य तं गयवरं भणिया णेणं कमला—मुंदरि ! पेच्छह मुहुत्तंवरं जाय णं रोद्धावेमि
ति । एवं च भाणिऊण उदण्णो रहयराओ । तओ य विमलाए चित्तहरणं करंतो पोत्तय-
दलियं काऊण ह्यारिओ णेण हत्थी । तओ सो ऊसवियवालो पलाइऊण पाएण भूमि 10
अगाहत्थेण य ओहंतूणै मुरियत्तगाहत्थो तस्स यहाए हयमागतो । तओ तेण तस्स पुरओ
उत्तरिऊं अयस्सडिअं, तत्थ सो निवडिओ । तओ य से लहुयत्तणसिग्गयाणं य दंतमुमले
पाए काऊण रंघे आरुद्धो । ततो सो परिलुविओ आरुद्ध, धायइ, विघुणइ, निवडइ,
अगाहत्थेण उप्पुमिडं इच्छइ । सो य णं सिक्खालापवेणं रोद्धावेइ । तओ पाय-दंतमुसल-
अगाहत्थ-यालेहिं महंतुं इच्छंतो न चएइ तं चाएडं । ततो सच्छंदनणपियरणगुडुमा- 15
लियसरीरो पनुपो गयवरो यरं वरसिऊणो वरुगहणं मंजवो पंलाओ । सो वि हसिऊण
रहयरं समाखुओ । कमलसेणा-विमलसेणाओ वि य परं निन्दयं गयाओ ।

तओ पयट्ठिओ रहयरो । पेच्छंति य पुरओ महंतमासरासिसंकासं, विसमतंबवम्भीय-
पायतिक्खगासिगं, पुरओ अवप्पसुरायंतं, महंतकायं, पासिद्धियविट्ठियं (महिसं) । तओ
धितियमणेण—मुरयपहरणत्थं जाय एस इमं भूमिमागं ॥ पायइ ताउ उयरिऊण एयस्स 20
पलायणोदायं धितेमि । उइओ य रहाओ । गंतूणं कस्संतरेहिं तस्स पच्छिमभाए तिसम-
भूमितरुगहणेगदेसभाए संठिएणं महंतो सीहनाओ गुणो । तओ सो सीहसइसंजायमओ
गुम्म-वह्नि-लयागहणेहिं लुगंतअग्गसिगो पलाओ । सो वि रहवरंभासमागओ ।

पेच्छइ य यहुपहरण-अग्ग-सत्ति-फलए, जाणाविहदेसभासाविसारए, दयदवरम इतं,
दहूण य कमला विमला य (तक्करो) वेविडं पयत्ताओ । ततो तेण आसासियाओ 'मा 25
गोहइ'ति भणिऊण मग्गन्नासे ठितो । लउडं च णेण गहाय फलय-सत्तिहत्थो धारिऊण एको
तक्करो एकेण लउडपहारेण पाडिओ । तंफलय-सत्ती अणेण गहिया । तं च गेहियाउहं च दहूण
सहसा सूरमडा भुडवायं वहंता आवडिया । तेण वि य फुरचरियसिक्खगुणेणं मज्जमभि-

१ तत्तिदं क ॥ २ आभवं क इ गो ॥ ३ एव मुरिय... ४ उहं ली ॥ ५ मुरियपाच्छजहं
क ॥ ६ मुरियमागहं गो ॥ ७ एहाइ उ २ विना ॥ ८ एव वणगाहं ली ३ उगं विना ॥ ९ एतम-
सिगा ली ॥ १० एपाये तिक्खसिगा उ २ विना ॥ ११ सो संजयसीहसइमओ उ २ विना ॥ १२ ए
१ विनाज्यय—गहियं हयं च क ३ उगं । गहिमाहय च ली ३ ॥

गंतूणं पहया दिसोदिसिं विकिण्णा, फलह-सत्ति-तोमर-आउहाइं छड़ेऊण पलाया तक्करा । तेसु य पलायंतोसु चोरसेणावती गज्जंतो आगओ 'पहर पहर' त्ति नाम साधंतो । सो वि तेण जियकरणेण मायाए जंतमिव भमिऊण, छिहं च लहिऊण, एक्काए चैव सत्तिपहाए घाइओ । तं च ददूण पडियं पलाया हयसेणावइया चोरा ।

५ ततो सो पडिनियत्तो रहच्चासमागतो, आरूढो य रहवरं । सुणइ य पुलयायमाणसरीरं कमलसेणा(णं) गुणपरिकित्तणं करेमाणी । ततो विमलसेणाए लवियं—

मा मे दमगस्स कहं, कहेहि मा गेण्ह नाममेयस्स ।

जाणामि अहं अम्मो !, तुमं पि अच्छीहिं मा पेच्छ ॥

एवं योत्तूण सुणिह्का ठिया । तेण वि य पर्यट्ठिओ रहवरो । पुरओ य पडह-भंभारव-संख-
 10 सइयोमीस्सं, विजयवेजयंतीय सोहियं, भडकिलिकिलरयोमीसं उक्कट्टिसइं सुणेइ । चितियं
 च गेणं—नणु हएइय्याणं चोरणं अनुबलं आगयं ति । ततो तं च ददूण दुगुणतराणं
 भीया रायधूया विमलसेणा कमलसेणा य । तेण य समासासियाओ—न मए जीवतेणं
 परस्स परभवणिया होहि' त्ति जाव ताउ परिसंठवेति ताव ताउ परबलाउ वद्धपरिकरो,
 एको पडिमहो, पडिमणियययणउत्तरकुसलो, विणीयवेसगहणो, विक्खित्तपहरणो पुरिसो
 15 तस्स सयासमागतो । तओ तेण चितियं—नूण एस दूओ होहिइ त्ति । तेण य दूरट्ठिण्ण
 विणयरइयंजलिणा विण्णविओ—अज्जउत्त ! अन्ह सेणावती अजियसेणो णाम अंजण-
 गिरिदरित्तविट्ठाए असणिपल्लीए अहियइं विण्णवेति । जहा, सुयं मए—तुमए किर
 अज्जुणओ नाम चोरसेणावती मारिओ, बहुभयजणणो य इसो मगो खेमीकओ. अहो !
 परितुडो मि. सो अज्जुणओ मम वेरिओ होइ. तओ अहं अच्छेरयं मज्जंतो दुक्क
 20 वंसणंसद्धाकंपिरो इहमागतो. कोऊहलेण मे जाओ, तं अभयं ते, मा बीहेहि, पीसत्यो
 होहि इत्ति । ततो सो तं वयणं सोऊणं हट्ठुट्ठमाणसो गतो ततोहुत्तो । तेण वि य प्रओ-
 इओ तुरओ, उइण्णो आसाओ । ततो सो वि रहवराओ उयंतो चैव अवयासिओ ।
 मत्थए अग्घादूऊण भणिओ—यच्छ ! अहो ! ते साहसं कयं, जं एस अन्हहिं अवाहिय-
 पुओ, अण्णेहि य वइहिं, मगो ते थाहिओ. रोमो य कओ अज्जुणयमारणेणं ति । ततो
 25 तेण भणियं—तुमं पादंपभावेणेति । अभिनंदिओ य तं चेतूण पडिं पडिहो । दिण्णाव-
 सइं-भत्तयाविसेसो य तत्थ सुहं परिवसइ । सा य तओ कमलसेणा विमलसेणं गमेइ
 वस्स गुणकित्तण-पसंसणाहिं । तओ सा लवइ—

मा मे दमगस्स कहं, कहेहि मा गेण्ह नाम एयस्स ।

अच्छीहिं वि तेहिं अलं, जेहि उ दमगं पडोएमि ॥

१ साधंतो दा० ॥ २ यसेमिया दा० ॥ ३ पलोए दा० ॥ ४ यहो रह० उ २ रिता ॥ ५ 'योमी'
 उ २ रिता ॥ ६ यवविज० उ २ ॥ ७ ओ मणिआओ अ उ० ॥ ८ हिइ पि उ २ ॥ ९ अत्तववाइ
 कं उ २ गो ॥ १० अत्तवव कं० लीइ ॥ १० लवियं उ २ ॥ ११ अत्तववेणं ति उ २ ॥ १२ इमज-
 भूपाविं दा० । इएपाविं उ० ॥

तओ कइसु वि दिवसेसु गणसु तेण पढिसामी विण्णविओ—वयामि चंपं नयरिं, विसजेह मं ति । ततो तेण पूया-सक्कारिओ विसज्जिओ विमल-कमलसेणासहिओ पत्थिओ चंपापुरिं । ततो सुहंसुहेणं गामंतरवसहीसुं वसंता संपत्ता चंपानयरीए अग्भासं । तव य नाइजणाईण्णे उज्जाणव्भासे रहं ठवेऊण भनिया णेण कमलसेणा—अच्छह तुम्हे ईहं, जाय अहं चंपं गंतूणं आवसहं गवेसित्ता आगच्छामि । ततो कमलसेणाए 5 भणिओ—अज्जउत्त ! पाएणं पुर-नयर-जणवपसुं अइसंधओ जणो परिवसइ, तं कय-विक्का-यलुद्धो विव सागडिओ जहा न छिलेज्जासि तहा अपमत्तो होज्जासि ति । ततो तेण भनिया कमलसेणा—कहं कय-विणयलुद्धो सागडिओ ? । तओ सा भणइ—मुणह अज्जउत्त !—
नागरियछलिअस्स सागडिअस्स उदंतं

अत्थि फोइ कन्हिइ नामेल्लओ गहवती परिवसइ । सो य अण्णया कयाइं सगडं 10 धण्णभरियं फाऊणं, सगडे य तित्तिरिं पंजरगयं धंचेत्ता पट्ठिओ नयरं । नयरगतो य गंधि-युपुचेहिं दीसइ । सो य तेहिं पुच्छिओ—किं एयं ते पंजरए ? ति । तेण लवियं—तित्तिरि ति । तओ तेहिं लवियं—किं इमा सगडित्तिरी विक्कायइ ? । तेण लवियं—आमं, विक्का-यइ । तेहिं भणिओ—किं लम्भइ ? । सागडिएण भणियं—काहावणेणं ति । ततो तेहिं काहावणो दिण्णो, सगडं तित्तिरं धं घेतुं पयत्ता । ततो तेणं सागडिएणं भण्णति—15 कीस एयं सगडं नेहि ?-ति । तेहिं भणियं—भोलेण लइययं ति । ततो ताणं ववहारो जाओ, जितो सो सागडिओ, हिओ य सो सगडो तित्तिरीए समं ॥

तं अज्जउत्त ! एयं जाणिऊण अवहितो होज्जासि ति ।
सागडिअस्स कुलपुत्तदंसियपगारेण नागराणं छलणं

ततो णेण कमलसेणा भणइ—कमलसेणे ! सो सागडिओ हियसगढोवगरीणो जोग-येम-20 निमित्तं आणिएहिंयं वइलं घेतूणं विक्कोसमाणो गंतुं पयत्तो, अण्णेण य कुलपुत्तएणं दीसइ, पुच्छिओ य—कीस विक्कोससि ? । तेण लवियं—सामि ! एवं च एवं च अइसंधिओ हं । ततो तेण साणुकंपेण भणिओ—वच ताणं चेव गेहं, एवं च एवं च भणाहि ति । ततो सो तं वयणं सोऊण गओ, गंतूण य तेण भणिआ—सामि ! तुम्हेहिं मम भंडभरिओ सगडो हिओ ता इमं पि वइलं गेण्हइ. मम पुण तप्पणादुया(पा?)लियं वेह, जं घेतूण वयामि 25 ति. न य अहं जस्स व तस्स व हत्थेणं सत्तुयादुया(पा?)लियं गेण्हामि, जा तुम्ह घरिणी पाणेहि वि पिययरी सवालंकारभूसिया तीए दायवा, ततो मे परा तुढी भविस्सइ. जीवलो-गम्भंतरं व अप्पाणं मग्निस्सामि ! ततो तेहिं सक्खी आहूया, भणियं च—एयं होउ ति । ततो तौणं पुत्तमाया सत्तुयादुया(पा?)लियं घेतूण निग्गया, तेण सा हत्थे गहिया, घेतूण य तं

१ पट्ठियासा ० शां ॥ २ णाए स ० ही इ गो ३ ॥ ३ पीअ ० उ २ विना ॥ ४ इणिण शां ॥ ५ इहेव उ २ ॥ ६ छलिजसि शां ॥ ७ लविया उ १ ॥ ८ एह ति उ २ विना ॥ ९ विओ शां ॥ १० क्रिह ल ० ही ३ । कितिएण ल ० उ ॥ ११ चाडयाडं प ० उ २ विना ॥ १२ णो पुगं रुवयं बइत्तए य घेतू ० ही ३ ॥ १३ भियत्थियं वयत्तं उ २ विना ॥ १४ ताणं तुम्ह मया सत्तु उ २ कत्तं विना ॥
५० ई० ८

पट्टिओ । तेहिं वि भणिओ—किमेयं करेसि ? । तेण भणियं—सत्तुंदुया(पा?)लियं नेमि । ततो
ज्ञाणं सदेण महाजणो संगहिओ, पुच्छिया—किमेयं ? ति । ततो तेहिं जहावत्तं सव्वं परिकहियं ।
समागयजणेण य मज्झत्थेणं होऊण ववहारनिच्छओ सुओ, पराजिया य ते गंधियपुत्ता ।
सो य किलेसेण य तं महिलियं मोयाविओ, सगढो अत्थेण सुबहुएण सह परिदिण्णो ॥

६ तं कमलसेणे ! एरिसओ अवरो जो होहिइ सो किहं वंचिजिहिइ ? ति । ततो कम-
लसेणा तं सोऊण पहसिया । भणिओ य णाए—यच्चह पुणरागमणाए विजएणं ति ।
ततो कमलसेणा विमलसेणं भणइ—विमले ! पेच्छसु इमस्स पुरिसस्स विण्णणं वि ।
ततो विमलाए संलविया—

वेसा मे प्रेसकहा, पेसस्स य जंपियं च मे वेस्सं ।

10

जत्थ वि य ठिओ पेसो, सा भूमी होइ मे वेसा ॥

ततो सो तं वयणं सोऊण, गंतुं पयत्तो ।

१ चंपोए नयरीए अच्चासे चंदा नाम नदी, तहिं जलच्चासे मुहुत्ततरं निविट्ठो, ततो य नलि-
पिपत्ताइं घेत्तूण अणेगविहिप्पयारं पत्तच्छेज्जं च काऊण सुक्कहक्कल्लहिणावियाए नदीए छुट्ठा,
जुज्झमाणा (धंयाम्—१५००) य गंगं सपत्ता । तं च छोदूण नाणाविहाइं छेजाइं करंतो अच्छइ,
15 ताव य नदीतडेणं तुरियं तुरियं दोन्नि जणे इज्जंते पिच्छइ । ते य तस्स समीवमागंतूण
पुच्छंति—सामि ! पेण एयं पत्तच्छेज्जं कयं ? । ततो तेण भणियं—मए सि । ततो तेहिं
लवियं—सामि ! अत्थि इह नयरीए कविलो नाम राया, तस्स पुत्तो जुवराया रविसेणो नाम.
सो वि ललियागोढीए समं गंगाए खेहइ, तेण य खेहंतेण पत्तच्छेज्जं दिहं, तं च द्दूण अग्गे
पेसिया—जाणइ, केण इमं पत्तच्छेज्जं निउणेण कयं ? ति. तं अग्गेहिं विट्ठो सि, पसीयइ
20 रायपुत्तसयासं गंतुं । ततो सो गतो, पुष्पासासिणा य ससंभमं आभासिओ । तेण वि सवि-
र्णयंजलिउडेण सपूइओ । ततो तेण पुच्छिओ—कत्तो वचंति अज्जमिस्स ? ति । धम्मिल्लेण
विण्णवित्तो—कुसामपुराओ सपरियणो अहं ति । तओ तेहिं गोट्टिण्हिं आणत्तो सिगं
आवसहो से सज्जिओ सि । तओ गोट्टियमहत्तरण्हिं ‘सज्जो आवसहो’ ति नियेइओ । तओ
परितुट्ठेण य सो भणिओ—उट्ठेइ, वयामो माणुसगाणं सगासं, पशुगच्छामो ति । तओ
25 सो सव्वमुट्ठिसपरिवुहो धम्मिल्लेण सद्धिं हत्थिरंधमारूढो गतो माणुसगाणं सगासं ।
आणियाओ य कमल-विमलसेणाओ, पविट्ठा आवसहं । ततो सो जुवराया गोट्टियमह-
त्तरण सविसिऊण ‘संघं से कज्जं करेइ, जहा य एस दारगो दुनियओ न होइ’ ति भणि-
ऊण नियगमवणं गओ । गोट्टियमहत्तरण्हिं जं जं कायघं तं तं सघं कम्मं पाऊण सए सए
आवासए गया । सो वि य तत्थ मुहंमुहेण अच्छइ । भणिओ य कमलसेणाए—अज्जउत्त !

हेजो तुम्हें, एज्जते दइण विमला भणइ—के एते आगच्छंति ? ति. भया भणिया—धम्मिहो
स आगच्छइ. ततो भणइ—

मा मे दमगस्स कहं, कहेहि मा गेण्ह नाम दमगस्स ।

अच्छीणि ताणि मा होअ जेहिं दमगं पळोयमि ॥

ततो मए उवालद्धा. एवं च तीए पसादिजंतीए दिवसा वसंति ।

हेह अत्रया कयाइ रायपुत्तेण गोट्टियसहिण्ण वस्स परिक्खणनिमित्तं 'ईसालुओ' ति
उज्जाणजत्ता संमाणचा, जहा—सबेहिं गोट्टिएहिं सकलत्तेहिं निगच्छियव्वं दि । ततो तेण
कमलसेणा भणिया—कमलसेणे ! किं कायव्वं ? ति. एए मम निमित्तं उज्जाणं वसंति, किं
एसा एयस्स भज्जा होइ ? उयाहु न, होइ ? ति. वं जाणह 'किं कायव्वं ?' ति ।

ततो सा कमलसेणा एवं भणिया वस्स सयासाओ उट्टिया तीए सगासं गंतूणं अणु 10
मुहुत्तस्स आगया भणइ—सुणह अज्जउत्त !, मए भणिया—विमले ! हिजो किर रायवत्तो
खलियगोट्टीए सनगो उज्जाणजत्तं पीहिइ. वचामो अन्दे वि तत्थ उज्जाणं. मा अयाणुगा
होहि अणुणिजंती वं. जह ते एसो न रोयइ ततो तत्थ उज्जाणे अप्पणो हियइच्छियं वरं
वरेहिसि. अवि य—

अप्पच्छंदमईया, पुत्तय ! मा होह मा विणस्सिहिई ।

15

जह नद्धा वसुदत्ता, असुणंतो वा वि रिंहुदमणो ॥

ततो सा ऐयं सुणिज्जण भणइ—अम्हो ! का सा वसुदत्ता ? किह वा नद्ध ? ति. सजो
सा मए भणिया—सुण सुयण !—

सच्छंदयाए वसुदत्ताआहरणं

अथि उज्जेणी नाम नैयरी । वत्थ य वसुमित्तो नाम गहवई परिवसति, भज्जा से 20
धणसिरी नाम, पुत्तो से धणवस्स, धूया से वसुदत्ता । तेण य वसुमित्ततत्थवाहेण
कोसंबीवत्थवस्स धणदेवसत्थयाहस्स वाणिजपसणेण आगयस्स धूया वसुदत्ता दिण्णा ।
सो य वत्तकल्लाणो तं घेतुण कोसंविमागजो, पिउ-मावसहिजो सुहं परिवसइ ।

तत्स य कालेण धणदेवस्स वसुदत्ताए दोमि पुत्ता जाया । तइणण य गन्नेण आस-
णपसवा । भत्ता य से पवसिओ । सुयं च णाए—उज्जेणिं सत्थो वयइ । सा य पिउ-25
माव-बंधवाणं उक्कटिया गंतुमणा सस्स-ससुरमापुच्छइ—उज्जेणिं वचामि सि । ततो तेहिं
भणिया—पुंति ! एकहिया केहिं वधिहिसि ? भत्ता य से पवसियओ, पडिच्छ जाव आग-
च्छइ, ततो गच्छसि । सा भणइ—वचामि, कि मम भत्ता केहेहि ? ति । तेहिं पुणो दि
वरिजंती निहइ सोउं । सच्छंदा गुरुजणाइकमकारिया पुत्ते घेतूर्णे पत्थिया । ते वि य

१ अत्र शां० ॥ २ पुत्त व २ ॥ ३ एह व ३ विना ॥ ४ दिवदं व २ ॥ ५ पुं संज्जण धा० । पुं
सोज्जण धा० ॥ ६ णयरी व २ ॥ ७ वीद व ३ विना ॥ ८ देववत्तु व २ विना ॥ ९ पुत्त शां० ॥
१० क्व शां० ॥ ११ करिहिसि शां० ॥ १२ धारि शां० ॥ १३ जेच्छति व ३ ॥ १४ अ वाया व १ ॥

पट्टिओ । तेहिं वि भणिओ—किमेयं करेसि ? । तेण भणियं—सत्तुंदुया(पा?)लियं नेमि । ततो ताणं सहेण महाजणो संगहिओ, पुच्छिया—किमेयं ? ति । ततो तेहिं जहावत्तं सव्वं परिकहियं । समागयजणेण य सज्जत्येणं होऊण व्यवहारनिच्छओ सुओ, पराजिया य ते गंधियपुत्ता । सो य किलेसेण य तं महिलियं मोयाविओ, सगहो अत्येण सुवहुएण सह परिदिण्णो ॥

५ सं कमलसेणे ! परिसओ अवरो जो होहिइ सो किहं वंचिज्जिहिइ ? ति । ततो कमलसेणा तं सोऊण पहसिया । भणिओ य णाए—वच्चह पुणरागमणाए विजएणं ति । ततो कमलसेणा विमलसेणं भणइ—विमले ! पेच्छसु इमस्स पुरिसस्स विण्णाणं ति । ततो विमलाए संलविया—

वेसा मे पेसफहा, पेसस्स य जंपियं य मे वेस्सं ।

10 जत्य वि य ठिओ(पिसो), सा भूमी होइ मे वेसा ॥

ततो सो तं वयणं सोऊणं, गंतुं पयत्तो ।

! चंपीए नयरीए अम्भासे चंद्रा नाम नदी, तहिं जलम्भासे मुहुत्तं तरं निविट्ठो, ततो य नलि-
 णिपत्ताइं पेत्तूण अणेगविहिप्पयां पत्तच्छेजं च काऊण मुकरक्खल्लिणावियाए नदीए छुवा,
 बुद्धमाणा (मंयामम्—१५००)य गंगं संपत्ता । तं च छोदूण नाणाविहाइं छेजाइं करंतो अच्छइ,
 15 ताव य नदीतटेणं तुरियं तुरियं दोन्नि जणे इज्जंते पिच्छइ । ते य तस्स समीवमागंतूण
 पुच्छंति—सामि ! केण एयं पत्तच्छेजं कयं ? । ततो तेण भणियं—मए ति । ततो तेहिं
 लवियं—सामि ! अत्थि इह नयरीए कविलो नाम राया, तस्स पुत्तो जुवराया रविसेणो णाम.
 सो वि ललियागोटीए समं गंगाए खेहइ, तेण य खेहंतेण पत्तच्छेजं दिहं, तं च ददूण अम्हे
 पेसिया—जाणह, केण इमं पत्तच्छेजं निउणेण कयं ? ति, तं अम्हेहिं दिट्ठो सि, पसीयह
 20 रायपुत्तसयासं गंतुं । ततो सो गतो, पुष्पमासिणा य ससंभमं आभासिओ । तेण वि सवि-
 र्णयंजलिउडेण संपूइओ । ततो तेण पुच्छिओ—कत्तो यवन्ति अजमिस्स ? ति । धम्मिल्लेण
 विण्णवित्तो—कुसुमापुराओ सपरियणो अहं ति । तओ तेहिं गोट्टिएहिं आणत्तो सिगं
 आयासहो से सज्जिओ ति । तओ गोट्टियमहत्तरएहिं ‘सज्जो आवसहो’ ति निवेइओ । तओ
 परिलुट्ठेण य सो भणिओ—उट्ठेह, यथामो माणुसगाणं सगासं, पभुगच्छामो ति । तओ
 25 सो सव्वगुट्ठिसंपरिबुहो धम्मिल्लेण सद्धिं हत्थिरंभमारुहो गतो माणुसगाणं सगासं ।
 आणियाओ य कमल-विमलसेणाओ, पविट्ठा आवसहं । ततो सो जुवराया गोट्टियमह-
 त्तरए संदिसिऊण ‘संघं से कज्जं करेह, जहा य एम दारगो दुक्खिओ न होइ’ ति भणि-
 ऊण नियममयणं गओ । गोट्टियमहत्तरएहिं जं जं कायणं तं तं सव्वं कज्जं काऊण सए सए
 आयासए गया । सो वि य तत्थ मुहंसुहेण अऊइ । भणिओ य कमलसेणाए—अअउत्त !

द्विजो तुम्हे एज्जंते दद्वुण विमला भणइ—के एते आगच्छंति ? ति. मया भणिया—धम्मिल्लो एस आगच्छइ. ततो भणइ—

मा मे दमगस्स कहं, कहेहि मा गेण्ह नाम दमगस्स ।

अच्छीणि ताणि मा हो-ज्ज जेहिं दमगं पलोएमि ॥

ततो मए उवाळद्धा. एवं च तीए पसादिज्जंतीए दिवसा वचंति ।

5

अह अन्नया कयाइ रायपुत्तेण गोट्टियसहिण्ण तस्स परिक्खणनिमित्तं 'ईसालुओ' ति उज्जाणजत्ता समाणत्ता, जहा—सवेहिं गोट्टिएहिं सकलत्तेहिं निगच्छियव्वं ति । ततो तेण कमलसेणा भणिया—कमलसेणे ! किं कायधं ? ति. एए मम निमित्तं उज्जाणं वचंति, 'किं पसा एयस्स भज्जा होइ ? उयाहु न होइ ?' ति. तं जाणह 'किं कायधं ?' ति ।

ततो सा कमलसेणा एवं भणिया तस्स सयासाओ उट्टिया तीए सगासं गंमूणं अणु 10 मुहुत्तस्स आगया भणइ—सुणइ अज्जंते !, मए भणिया—विमल ! द्विजो किर रायउत्तो ललियगोट्टीए समगो उज्जाणजत्तं णीहिइ. वचामो अम्हे वि तत्थ उज्जाणं. मा अयाणुगा होहि अणुणिज्जंती तं. जइ ते एसो न रोयइ ततो तत्थ उज्जाणे अत्पणो हियइच्छियं वरं वरेहिसि. अवि य—

अप्पच्छंदमईया, पुत्तय ! मा होह मा विणस्सिहई ।

15

जह नट्ठा वसुदत्ता, असुणंतो वा वि रिबुदमणो ॥

ततो सा ऐयं सुणिऊण भणइ—अम्मो ! का सा वसुदत्ता ? किह वा नट्ठ ? ति. तओ सा मए भणिया—सुण सुयणु !—

सच्छंदयाए वसुदत्ताआहरणं

अत्थि उज्जेणी नाम नयरी । तत्थ य वसुमित्तो नाम गहवई परिवसति, भज्जा से 20 धणसिरी नाम, पुत्तो से धणवसू, धूया से वसुदत्ता । तेण य वसुमित्तसत्थवाहेण कोसंबीवत्थवस्स धणदेवसत्थवाहस्स वाणिजपसणेण आगयस्स धूया वसुदत्ता दिण्णा । सो य वत्तकहाणो तं चेत्तूण कोसंविमागओ, पिउ-भाउसंहिओ सुहं परिवसइ ।

तस्स य कालेणं धणदेवस्स वसुदत्ताए दोन्नि पुत्ता जाया । तइण्ण य गम्भेणं आस-णप्पसवा । भत्ता य से पवसिओ । सुयं च णाए—उज्जेणिं सत्थो वचइ । सा य पिउ-25 माउ-वंधवाणं उकंठिया गंतुमणा सस्स-ससुरमापुच्छइ—उज्जेणिं वचामि ति । ततो तेहिं भणिया—पुत्ति ! एकहिया कंहिं वधिहिसि ?, भत्ता य ते पवसियओ, पडिच्छ जाव आग-च्छइ, ततो गच्छसि । सा भणइ—वचामि, किं मम भत्ता कहेहि ? ति । तेहिं पुणो वि वीरिज्जंती निच्छइ सोउं । सच्छंदा गुरुजणाइकमकारिया पुत्ते चेत्तूर्णं पत्तिया । ते वि य

१ अध शां० ॥ २ पुत्त उ २ ॥ ३ 'हह' उ २ विना ॥ ४ रिउदं उ २ ॥ ५ एनं सोऊण शां० । एवं सोऊण उ० ॥ ६ णारी उ २ ॥ ७ 'वीए' उ २ विना ॥ ८ 'देववसु' उ २ विना ॥ ९ पुत्त शां० ॥ १० कइ शां० ॥ ११ करिहिसि शां० ॥ १२ धारिं शां० ॥ १३ जेच्छति उ २ ॥ १४ 'ण' मया उ २ ॥

परिहीणकुटुंब-विहवा 'अम्हं न करेइ वयणं' ति तुण्हिका ठिया । सा वि य मंदभग्गा गया, ताव सत्थो दूरमतिकंतो । सा वि सत्थपरिन्मट्ठा अन्नेण भग्गेण गया । भत्ता य से, तद्विसं चेव आगओ । पुच्छिया तेण माया—अम्मो! कहिं वसुदत्ता गय? ति । तौ ए य भणिओ—पुत्त! उज्जेणीसत्थेण समं अम्हेहिं वारिज्जमाणी वि गय ति । ततो सो 5 'अहो! अक्कं कयं' ति भग्गेऊण पुत्त-कलत्तवद्धनेहाणुरागो गहियपत्थयणो मग्गंतो अन्ने-संतो गतो । अणुसरतेण य सा अहंभी अइंती दिट्ठा भममाणी । तोसिया अणेणं पुणरवि अणुणेउं, पत्थिया पविट्ठा य अडर्चिं मुहुलं, अत्थमि ए विणयरे आवासिओ ।

तस्मि य समए वसुदत्ताए पोटे वेयणा जाया । ततो धणदेवसत्थयाहेण रुक्खसाहा-पल्लवे भंजिऊण भंडवो से कओ । तत्थ य वसुदत्ता पसूया दारयं पयाया । तत्थ य अंप- 10 फारे रत्तिं रहिरांघेणं मिगमंसाहारो अडवीसावयस्सकरो महापइभओ बाघो आगतो । तेण य सो धणदेवो वीसत्थो चेव गलए चेतूण नीओ । सा वि य पइवियोगजणियदुक्खा भय-कलुण-सोगसंततहियया रोयमाणी 'तं जायमेत्तयं अमवो' ति भणंती मोहं गया । ते वि य कलुणा असरणा भयवेवियसवंगा घाला मोहं गया । सो वि य तद्विस जायओ दारओ धणं अलभमाणो उवरओ । सा वि य चिरेण पचागयचेयणा समाणी परिदेयंती 15 पभाए पुत्ते चेतूण पत्थिया । अकालवरिसेण गिरिनदी पुत्ता । सा य तं दइण एगं पुत्तं उत्तारेऊण 'विवियं उत्तारंती विसमसिलातले निसिरियचलणा पविया । दारओ य से हत्थाओ पप्पट्ठो । सो य अघरो दारओ उदगम्भासे ट्ठिओ तं मावं पाणि ए पडियं दइण तेण वि य जले अप्पओ छूटो ।

सा वि य तवस्सिणी चंडवेगवाहिणीए गिरिनदीए दूरं वूढा, तत्थ य नदीफूले पडि- 20 यस्स पायवस्स साहाए लग्गा, मुहुत्तंतरस्स य आसत्था सेइरं उट्ठिया । तत्थ य सा अचछंती नदीतटे घणगोयरेहिं तक्कपुरिसेहिं गहिया, पुच्छिया य आणीया सीहगुहं नाम पडि, अट्टिया य चोरसेणावइस्स कालदैडस्स । तेण य सा 'रूपस्सिणि' ति फाऊण मज्जा कया, अंइनीया य अंतोइरं । सा य सघाणं सेणावइमहिलाणं अगमहिंसी जाया ।

तओ साओ तक्करमहिलाओ पइणो सरीरपरिभोगमलभमाणीओ उवायं पिंदिवि—विह- 25 मेयं परिणएज्ज? ति । तस्स य तीसे कालेण पुत्तो जातो, सो य मार्गसरिसओ । तओ ताहिं सेणावइ विण्णविजो—सामि! तुमं अइयहंभाए इमाए चरियं न याणसि. एसा परपुरिसासत्तहियया. एस य से पुत्तो अन्नेण जायओ ति. जइ ते विपयओ, अप्पाणं एयं च पेच्छइ ति । तेण यलुसहियएण रय्यं कट्ठिऊण अप्पा जोइओ, दिट्ठं यं णेण मुहं ।

१ 'या य णेण दां० ॥ २ ताए उ मं उ २ विना ॥ ३ णिं स' दां० ॥ ४ म्मातो उ २ ॥ ५ 'द्वि' उ २ ॥ ६ अयंती दां० ॥ ७ बीरं उ २ विना ॥ ८ एडा टी० व० दां० विना ॥ ९ सवर् उ २ विना ॥ १० अपनीया दां० ॥ ११ 'रूप' स' उ २ विना ॥ १२ क इ विना ॥ १३—'तुमेणं इमा' टी १ । 'तुमेणं इमा' टी २ उ २ ॥ १४ 'आलो' क इ ॥

विच्छिन्नं, महंतविहत्तगंडलेहं, रत्तायंविहालनयणं, विगित-दुग्गम-वक्कनासं, विहालिय-
धूल-लंबोदं अप्पणो सुदं ददूण तं च दारयं 'एवमेयं' ति भणति । ततो तेण ॥ अपरिच्छिय-
बुद्धिणा पावेण तेण य रामेणं दारओ मारिओ । सा वि य वेत्त-कसप्पहारामिहया मुंडेऊण
तकरो सैमादिसइ—यधइ, भो ! एयं रुम्मे वंधइ ति । ततो ते तक्करपुरिसा तं गहाय दूरं
गया । तत्थ य ते पंथग्भासे एगस्स सालक्कप्पस्स मूले रत्तौए वेदिऊण कंटयसाहा समं-5
ततो परिकिरविऊण नियत्ता । सा वि वरई पुषक्कम्मनिवत्तियं दुक्कमणुभनंती धहूणि थ
हियणं चित्तयंती अणाहा असरणा य अच्छति ।

तत्थ य तीए भागधेज्जेहिं उज्जेणिगमणीओ सत्थो तत्थेव तम्मि चेय दिवसे पाणि-
यमुलभे पणसे आधासिओ । ततो सत्थाओ तण-कट्ट-पत्तहारया फेइ दूरं गया । तेहि य
सा कंटकसाहाहिं रुद्धा रत्तुपरिवेदियसरीर कक्कमूले एणालिया दिट्ठा, पुच्छिया य । 10
तीए य सकलुणं रोवंतीए सद्या अण्णहदुक्कपरंपरा परिकहिया । ततो सा तेहिं जायाणु-
कंपेहिं मुक्का, तं थ घेत्तूण सत्थं गया, सत्थवाहस्स जहावत्तं परिकहियं । ततो सत्थवाहेण
समासासेऊण विण्णऽच्छायण-भोयणा भणिया—पुत्त ! सत्थेण समं यधसु धीसत्था,
मा बीहेइ ति । ततो सा आसासिया धीसत्था तेण सत्थेणं समं उज्जेणिं यधइ । तेण
य सत्थेण समं बहुसिस्सिणिपरिधारा जिणवयणसारविट्ठपरमत्था सुवया नाम गणिणी 15
जीवंत्तसामिवंदिया यधइ । सा य तीसे पायमूले धम्मं सोऊण सत्थवाहेणाणुन्नाया
पवइया, नामं थ से 'कट्टियज्जय' ति । ततो सा ताहिं अज्जाहिं समं उज्जेणिं पत्ता, पिड-
माड-भंधुवणेण थ सहमल्लीणा । कहेऊण थ अप्पणो दुक्कं दुग्गुज्जायसंवेगा सज्जाए तवे
य उज्जुत्ता धम्मं करेइ ॥

ततो हं सुंदरि ! तुमं भणामि—एयाणि अण्णाणि थ अप्पच्छंदमइया धहूणि दुक्काणि 20
पावेंति. ता मा तुमं अयाणिया होहि. भमं मुणसु—मा ते वसुदत्तापज्जंतो भविस्सइ ति.

ततो सा भणइ—एयं ताव वसुदत्ता नट्ट, रिन्दमण्णे उण कट्ट नट्टो ? ततो सा
मए भणिया—मुण सुयणु !— ✓

• सच्छंदयाए रिबुदमणनरवइणायं

अत्थि तामलिच्ची नाम नयरी । तत्थ रिबुदमणो नाम राया, मज्जा य से पियमती 25
नाम । तस्स य रत्तो सहपंसुकीलियओ महाधणो धणवती नाम सत्थवाहो । तत्थ य
नयरीए धणओ नाम कोट्टाओ परिवसइ । तस्सऽण्णया कयाइ पुत्तो जातो । ततो सो
धणओ परिवरिहो, मज्जा य से परिस्तीणविभवा, चित्ताए दो वि कालगया । सो वि य

• १ 'सायतवि' शा० ॥ २ विमिदवुग्गमहुक्कनासं ली ३ गो ३ । विसिदवुग्गमहुक्कनासं क ३ ॥
३ विसालि' उ २ विना ॥ ४ संदि' शा० ॥ ५ उज्जा वंधिऊण ली ३ ॥ ६ अज्जाहिं उ २ विना ॥ ७ पुत्ति
शा० विना ॥ ८ जीवसा' संस० शा० विना ॥

से मुत्तो धणवइस्स घरे संबद्धिओ कंठियसालाप कुकुसे खायमाणो अच्छति, नामं च से कयं 'कोक्कासो' ति । एवं च सो संबद्धिओ ।

अण्णया य धणवतिसत्यवाहस्स पुत्तो धणवसू नाम । तस्स य जाणवत्तं जवणविस-
यगमणजोगं सज्जियं । तेण य पिया विज्रविओ—एस मे कोक्कासो दिज्जव, मए समयं
5 जवणविसयं वव्वत्ति । ततो तेण विसज्जिओ । संपत्थिओ वहणो समुदवायाणुवायणेणं
इच्छियं पट्टणं संपत्तो । लंढियाव संगराओ दिसासुं, ओसारिणसु सियवढेसु उइत्ता संज-
त्तयवाणि(मंयाप्रमू—१६००)यया । अंतेवासिणो य भंडयं उपारियं, दिण्णा य रायदाणा ।
तत्थ य संजत्तयवाणियया ववहरिउं पयत्ता ।

अह सो कोक्कासो सएज्जयस्स सत्य-संजत्तयकुलस्स कोट्ठागरस्स घरं गंतूण दिवसं खवेइ ।
10 तस्स य पुत्ता नाणाविहाइं कम्माइं सिक्खंति । तेण य पिउणा सिक्खाविज्जाता न गेण्हंति ।
ततो तेण कोक्कासेण भणिया—एवं करेइ, एवं होउ ति । ततो तेण आयरिणण विन्हियहि-
यण भणिओ—पुत्त ! सिक्ख उवएसं वि. अहं ते कहेहांमि । तओ तेण भणिओ—सामि ।
जहइज्जवेइ ति । ततो सिक्खित्तं पयत्तो । आयरियसिक्खागुणेणं सबं कट्ठकम्मं सिक्खिओ ।
निष्फण्णो य गुरुजणाणुण्णाओ पुणरवि सो वहणमारुहिऊण तामलित्तिं गतो ।

16 तत्थ थ. रामो फालो वट्ठइ । ततो तेण अण्णो जीवणोवायनिमित्तं रण्णो ज्ञाणावणत्थं
सज्जियं कपोतजुंवल्यं । ते य कपोइया गंतूण पइदिवसं आयासतले सुफमाणं रायसंतियं
कलमसालिं पित्तूण पंति । ततो खखुर्वालेहि धण्णं हीरमाणं दट्ठूणं रण्णो सत्तुदमणस्स
निवेदिं । तेण थ अमया आणत्ता—जाणह ति । ततो तेहिं नीइकुसलेहि आगमियं,
✓ निवेदिं च रण्णो—देव ! कोक्कासघरस्स जंतकवोयमिहुणयं चेत्तूणं गेइ । राइणा आग-
20 ता—आणेइ ति । आणीओ य सो पुच्छिओ । कहियं च गेणं सबं रण्णो अपरिसेसं ।
तओ राइणा परिवुट्ठेण संपूइओ कोक्कासो, भणिओ य—आगासगमं जंतं सेजेहि ति ।
तेण दो वि जणा इच्छियं देसं गंतुं एमो ति । ततो तेण रण्णो आणासमकालं जंतं
सज्जियं । तहिं च राया सो य आरुढो इच्छियं देसं गंतूण इति । एवं च फालो पयइ ।

तं च दट्ठूणं राया अगमहिसीए विज्रविओ—अहं पि तुब्भेहिं समं आयासेण देसंतरं
25 कावमिच्छामि । ततो राइणा कोक्कासो बाहरिऊणं भणइ—महादेवी अणेहिं समं वव्वत्ति
ति । ततो तेण उवियं—सामि ! न जुजइ वइयस्स आरोहुं, दोरिज जणे इमं जाणवत्तं पइइ
ति । ततो सा निव्यंथं करेइ वारिजंती वि अप्पच्छंदिआ, राया य अयुहो सीए साह
समारुढो । ततो कोक्कासेण उवियं—'पच्छायावो भे, खलियमवस्सं भवित्ताइ' ति भणि-

१ बुद्धो सी ३ उ २ ॥ २ उरेणु विधियुत्तकारेणुं वपिउ बुद्धमो वपिउ बुद्धमो वपिउ बुद्धमो
वपिउ बोद्धमो वपिउ बोद्धमो वपिउ बोद्धमो वपिउ बोद्धमो वपिउ बोद्धमो इत्येवमनारायणत्ताणि
इत्येव, भाषाभिरु बोद्धास इवेव वाट आइयः ॥ ३-४ उवमं सी ३ गौ ३ ॥ ५ विहृण्ण भो क ३ रिता ॥
६ पमहागुणे ३ ॥ ७ उवत्तं उ २ ॥ ८ वारिजंति उ २ रिता ॥ ९ सज्जिहि तां ७

ऊण आरुढेण कट्ठियाओ तंतीओ, आहया जंतकीलिया गगणगमणकारिया, तो उप्पइया आयासं । वचंतण य बहुएसुं जोयणेसुं समइकंतेसु अइमरकंताउ छिन्नाओ तंतीओ, भैटं जंतं, पडिया कीलिया, सणियं च जाणं भूमीए द्वियं । सो य राया देवीसहिओ असुणंतो पच्छायावेण संतप्पिउं पयत्तो । ततो सो कोक्कासो रायं भणइ—‘मुहुत्तंतरे एत्थ अच्छह, जाव अहं तोसल्लिं नगरिं अइगंतूणं जंतसंघाउवगरणं मग्गामि’ ति भणिऊणं गतो । राया 5 देवीए सहिओ अच्छइ ।

सो य बहुइधरं गंतूण वासिं मग्गति । णाओ य णेण ‘सिप्पियपुत्तो’ ति । तेण य सो भणिओ—सुत्तुरिएण रण्णो रहो सज्जेयवो, तेण वासी नत्थि ति । कोक्कासेण य भणिओ—आणेहिं, सैज्जामि’ ति । ततो तेण तस्स वासी अप्पिया । गहिया य णेण वासी । जाव य सो वक्खित्तचित्तो ताव य मुहुत्तंतरेण संजोइया दो वि चक्का । ततो सो विन्दिओ जाओ, 10 नाओ य णेण ‘कोक्कासो’ ति । तेण य सो भणिओ—मुहुत्तंतरे ताव पडिक्खइ जाव धराओ आगच्छामि अन्नं वासीं गहेऊण. तओ वासिं चेत्तूणं वच्चिहइ ।

ततो सो काकजंघस्स रण्णो समीयं गंतूण सघं परिकहेइ । गहितो कोक्कासो रत्ता, पूइओ य विडलाए पूयाए । पुच्छिओ य रण्णा—कहिं तुमं एहि ? ति । तेण सघं रत्तो परिकहियं । आणिओ य राया अमिस्सदमणो सह देवीए । ततो रायं थंवेऊण देवी 15 अंतैडरे पवेसिया । कोक्कासो वि भणिओ—कुमारे सिक्खावेहि ति । ततो तेण लवियं—किं कुमारणं एयाए सिक्खाए ? ति । तओ राइणा वारिज्जेतेण वि वल्लकरणिं काराविओ । सो य ते सिक्खाविउं पयत्तो । घडिया णेण दो घोडगजंता, सज्जिया य आगासग्गमा । ततो तस्स काकजंघस्स रण्णो दो पुत्ता जाव आयरिओ सुत्तओ ताव जंतघोडए आरुढा, ते य उप्पीलियजंततुरया आगासं उप्पइया । आगएण कोक्कासेण पुच्छिया—कहिं अच्छंति 20 कुमार ? । ततो तेहिं लवियं—कुमार आरुहिऊणं गया । ततो तेण भणियं—अकजं कयं, विणट्ठा कुमार, पैरायत्तणकीलियं न याणंति ति । राइणा सुयं, पुच्छियं च—कहिं ते कुमारे ? ति । ततो तेण भणियं—गया सह घोडएहिं ति । रुद्धेण रण्णा कोक्कासस्स बहो आणत्तो । तं च तस्स एगेण कुमारेण परिकहियं ।

ततो तेण तं वयणं सोऊण वक्कजंतं सज्जियं । भणिया य णेण कुमार—सवे तुम्हे 25 आरुढा अच्छइ. जाहे अहं संखसहं करेमि ततो तुज्जे समगं मज्झिमखील्यस्स पहार देज्जइ. ततो आगासं उप्पिहिइ जाणं ति । ततो ते ‘एवं’ भणित्ता चकजंतमारुढा अच्छंति । कोक्कासो मारेउं नीओ । मारिज्जेतेण य संखो आपूरिओ । ततो तेहिं संखसहं सोऊण आहओ मज्झिमखीलओ । मिण्णा ते य सवे सुलेसु । कोक्कासो य मारिओ । पुच्छियं च रत्ता—कहिं ते कुमार ? ति । किंकरपुरिसेहिं से परिकहियं—सवे वक्कजंतं सुले 30

भिण्णा । ततो सो राया कागवन्नो सुन्नो 'हा हा!!! अकज्ज' ति भाणिऊण सोयसंवत्तहि-
यओ विलवन्तो चेव कालगओ ॥

सो य सत्तुदमणो रया कुमार य अप्पच्छंढेण विणट्ठा. ता तुमं पि विमले! अप्प-
च्छंदिया मा होहि, मा एवं विणस्सिहिसि. एस य सबकलापसद्धो नवजोवणो तरुणो,
५ अन्नो को एत्तो लट्ठयरो धम्मिल्लो? ति. सधं च णाए पडिवण्णं ।

ततो धम्मिल्लो हट्ठ-लट्ठमणसो सधं जहावत्तं सोऊण । अइकंते य तम्मि दिवसे, सम-
इच्छियाए रयणीए, पमाए विमले, सबलोयसंकिरम्मि उगोए दिवसयरे जुवराया ललिय-
गोटीए समगो निगगतो सफलतो उज्जाणं । ततो सोऊणं धम्मिल्लो वि णाणाविहमणि-
रयणएणोविद्याभरणो, विविहरागवत्थवेसधारी अप्पाणं काऊण कमल-विमलसेणाए समं
१० रहवरं समारुढो उज्जाणं गतो, पविट्ठो य उधवणं । ताव य किकरजणेण कूसवियाओ
दूसकुडीओ, विरइयाऽतुला मंडवा, परिवेदिया य अप्पणो पच्छायणानिमित्तं पडिसरा,
पडिवोक्खिया य कुलयधूसयणिज्जा । जुवरणो य आणत्तीए विरइओ भोयणमंडवो सुभू-
मिमाए, कुंभगसो विइओ कुसुमोवयारो, रइया य जहारिहं आसणा, गहियगंध-वत्थ-महा-
ऽऽमरणा गोटीए अप्पणो अप्पणो सविभवेणं जहाणुण्णायं जुयरणा णिविट्ठा मणिभूमि-
१५ याविट्ठरेसु, कणग-रयण-मणिनिम्मियाणि दिण्णाणि य भायणाणि । ततो धम्मिल्लो वि पियाए
विमलाए समं निविट्ठो, पासे य से कमलसेणा । ततो पकए हत्थसोए णाणाविहं रज्ज-
भोज्ज-पेज्जं दिज्जउमाढत्ता । एवं च ते अण्णोण्णेणं समं पीइविसेसं अणुमवन्ति । जुवराया
समं गोट्टिपहिं धम्मिल्लं विमलाए समं पेच्छन्तो न तिप्पति, परं च विम्हयमुवगओ ।
तजो य तत्थ मदभिंमल्लस्स जुवईजणस्स मधिय-गीय-वाइयावसाणं पंस्सिऊण धम्मिल्लं च
२० अभिनंदन्तो गोटीए सहिओ उट्ठितो जुवराया, जाण-वाइणाऽरुढो य पत्थिओ समयणं ।

ततो सो विमल-कमलसेणाए समं रहवरारुढो सभवणं गतो । पढमसमागमसमुखु-
एण य हियएण विमलसेणाए सह दिवसावसेसं गमेइ । ततो अइच्छिए दिवसयरे, सम-
इवंताए संज्ञाए पज्जालिएसुं पईवेसुं, रइए य सयणिजे, गहिए रइजोगे तुमुम-नंध-महा-
ऽलंकारे, तओ कमलाए विमलसेणाए ननयह्वेसाऽलंकारो कओ । तओ सा लज्जोणधमुहिं
२५ गहाय धम्मिल्लसगासमइगया । भणिओ य णाए—अज्जउत्त ! रायधूया ते पौडणिज्ज, ति ।
एवं भाणिऊणमवपन्ता । ततो तेणं देवाधिदेवाणं पणामं काऊण दाहिणेणं दूरयेणं हत्थं से
दाहिणं चेत्थूण अंके निवेसिया, उज्जुअ य धणियं । सा वि सधंणेण ऋणंतिवरोमइया नय-
पावसमेपपावहिइया इव धरणी सहावमुवयंगी अंगेहिं से समं हिययमइगया । तजो तेण

१ पन्नो हा हा कथं उ २ ॥ २ रायधू उ २ विना ॥ ३ तुहो सव्वं उ २ विना ॥ ४ पत्थत्थमि क ३
ने ३ ॥ ५ णाए सुरे धां विना ॥ ६ यधूमणो धी ३ ॥ ७ रणा य आणत्तो विठ्ठ उ २ विना ॥
८ पयत्तमं धी ॥ ९ तागे क ३ ने ३ ॥ १० पयिऊ उ ३ कथं विना ॥ ११ उ २ विनाऽवध—
कमलविमलाए धी ३ ने ३ । कमलाविमलाए क ३ ॥ १२ रुणेअ धी ३ ने ३ ॥ १३ पयत्तं प २ ॥

रहरसायणतण्हाइएणं पाविया रइसुहं रायकन्ना । एवं च तेसिं रइपसत्ताणं अइहंता सा रयणी ।
अन्नोन्ननेहाणुरागरत्ताण य सुहेण अइकमइ कालो ।

अह अन्नया कयाइ रहरसायणपणयसंधिविगहकृवियं विमलं पसायंतेण भणिया—पिप
घसंततिलए ! मा अइरुसणा होदी, भत्ते जणे अणुग्गहं पसायं च करेहि ति । ततो सा
अपुववयणो ईसारोससंजायवेविरैसवंगी ‘अणज्जव ! कहिं सा ते घसंततिलय ?’ ति । माहा-5
गयलोयणाए य पुन्नसगगरहिययाए, ईसिंदंतगग्गद्दाहराए, तिवलितरंगमंगुरं निडाळे भिवडिं
रपऊण अघत्तकरं भणंतीए, आकंपित्तमंगाए, विर्यण्णकेसहत्थाए, पढंतवैकायंतकुसुमाए,
समोसरत्तरत्तंसुयविलग्गंतमेहलावामफलावाए; विविहमणिविचित्तमुत्तियावत्तजालोवसोहिएणं,
सैसइरंदंतनेडररवेणं, अणुपुवमुजायअंगुलीदंलेणं, कमलदलकोमलेणं, रत्तासोर्धयवयसभिभेणं,
पुंगालत्तरसोत्तकोववससंजायसेएणं चलणेणं आइओ । रोसपरायत्तहिययाए य भणिओ—10
यच ता, सा चेय घसंततिलया ते परित्तायत्त ति ।

ततो सो तीसे ईसारोसवक्खेवजणियतुट्ठी अट्ठितरासुहेणं हियएण हसिऊण निग्गओ
घराओ, डेवट्ठिओ रायमगां, अपच्छिमजामवेलाए य पेच्छइ रायपहम्मासे अद्धपिहिय-
कषाडधुयारं दीवलंयंत-सुरहिडग्गंतकालागुरुपवरधूयं नागपरं । तओ सो तहिं पविट्ठो पण-
मिऊण नागदेवयाणं निविट्ठो अच्छति हियएण बहुविहाइं धितयंतो । पेच्छइ य गहियप-15
डलगाहत्थं पडियारियाए समं ईतिं तरुणि सरसुग्गिभजंतनवजोवणं दारियं । सा य देवउले
अषेडमागया, घोवहत्थ-पाया य पविट्ठा नागपरयं, अशिओ य णाए नागिंदो, पणमिऊण य
भणिओ—भयवं ! सुपसन्नो होहि ति । ततो तेण भणिया—सुंदरि ! हियइच्छिया ते मणोरहा
पूरंतु ति । चट्ठिया य ससंभत्ता, पेच्छइ य धम्मिहं । तेण वि य दिट्ठा (मंयाग्रम्-१७००) तव-
जोवणसालिणी, समुग्गिभजंतरोमराई, आपूरंतपरिवट्ठुमाणपओधरा, तुंगायेतेणं नासावंसएणं, 20
अभिनवनीलपुलपत्तसच्छहेहिं नयणेहिं, विवकलमुजायरत्ताधरेणं, सुद्धदंतपंसिएणं, समत्तपु-
मिमायंदसरिसेणं वयणेणं । तं च दहूण परं बिम्हयमुवगतो । तीए य भणिओ—कत्तो अज्ज-
मिस्ता पंति ? ततो तेण उविया—सुंदरि ! कुसग्गपुराउ ति । ततो सा सविम्हयं तं पेच्छि-
ऊण हरिणवधुसरिसनयणा नीसत्तिऊण अहोसुही वामंगुट्ठएणं भूमिं विलिहमाणी संठिया ।
भणिया णेण—सुंदरि ! कस्स तुमं ? ति । ततो तीए मट्ठुईमासिणीए भणियं—‘अज्जउत्त ! 25
अत्थि इह नगरीए सत्यवाहो नागवसू नाम, भज्जा य से नागदिण्णा, ‘दीए धूया हं
नागदत्ता नाम, भाया य मे नागदत्तो. अहं च नागंदाओ हियइच्छियं वरं पत्येमि,
ईहं च अरणं कावं पइदिवसमागच्छामि. ततो मम भागधेज्जेहिं तुम्मे इहमागया, दिट्ठ-

१ होहि उ २ ॥ २ णाईं ही उ २ ॥ ३ विषसं उ २ ॥ ४ शा० विनाज्जव—विहण्णं उ० ।
विवण्णं ही उ क २ गो ३ ॥ ५ उक्कयंतं क ३ गो ३ ॥ ६ समइरइदत्तनेडरं उ २ विना ॥ ७ ठीएण
उ २ ॥ ८ पपलयवपसं ही ३ ॥ ९ उव्वट्ठिय रां शा० विना ॥ १० पूरुड ति उ २ विना ॥ ११ पदि-
घदमां उ २ विना ॥ १२ रीणं अधरेणं सुद्धं उ २ ॥ १३ रवयणमासिणीए उवियं उ २ ॥ १४ तीसे
य अहं सुया नागं उ २ विना ॥ १५ अहं च ही ३ ॥ इहं च क २ गो ३ ॥
व० हि० ९

मेत्तं चैय मे हियं पविट्ठा. पुण्णो य मे मणोरहो' त्ति भाणिऊण नियधरं गया । तत्थ य
णाए माऊए सधं परिकहियं । परितुट्ठा य से माया पिति-सयण-परियणो य । वित्तं से
कल्लणं णगरीए पगासं ।

- तत्थ य नयरीए कविलस्स रत्तो धूया कविला नाम, सा य नागदत्ताए वयंसिया ।
५ ताए य सुयं, जहा—नागदत्ताए वरो लब्धो, कल्लणं च से वत्तं ति, सो य किर पुरिस-
शुणनिहाणभूओ नवजोषणो य । ततो ताए मयणसरसोसियहिययाए माया भणिया—अम्मो !
पसायं करेह, सिग्घं मे सयंवरं पयच्छह ति । ततो तीए वि धूयवच्छलाए राया विण्ण-
विओ—कविलाए सयंवरो दिज्जउ त्ति । ततो तेण उवियं—एवं कीरउ । तओ रण्णा
सोहणदिणे आणत्तो सयंवरो कविलाए । ठाविया य सविमववेसालंकिया ईसर-कुडुंथियपुत्ता,
१० अण्णे य जहाविभववेसधारिणो इच्चपुत्ता, धम्मिल्लो वि य विणीयवेसाहरणो तहिं गतो ।
ततो सा रायकन्ना पउमसंढवत्यवा विव लच्छी जणस्स रुव-कंतीहिं दिट्ठिं सारंघमाणी.य
आगया मयंवरामंडवं । दिट्ठा य धम्मिल्लेणं रुवाइसयसंपन्ना रायकण्णा । तीय वि य
वेवकुमारोवमसिरीओ धम्मिल्लो निद्ध-महुराए दिट्ठीए अवलोइओ । ततो सा मदनसराहय-
हियया तस्स सगासं गया । ततो से सुरभिपुप्फदाम 'सेवासं' (?) उरे उलएइ, अक्खए य
१५ से सीसे छुइइ । तओ तं दहूण परं विम्हयं जणो उवगओ । वत्तो य सयंवरो, रण्णो य
आणत्तीय अइणीओ भवणं । तओ रायकुलाणुरूपं वत्तं से कल्लणं । एवं च ताव एवं(यं) ।

- तओ विमलसेणा तस्स विओगेण पेदिदुच्चलरामकयोला सोगसागरसंपविट्ठा अच्छइ ।
तओ सो बिंतिपदिवसे रण्णो सम्मण्णं सह कविलाए परियणेहिं हिंढाविओ । सो य
सविट्ठि-सविमवेण हिंढमाणो विमलसेणाए घरस्स अगगदरं संपत्तो । ततो मिश-परियणो
२० 'से रण्णो धूया केण परिणीय ?' त्ति सोऊण निग्गओ, नवरि य धम्मिल्लं पेच्छंति, ससं-
भमं तेण य गंतूण विमलाए कहियं—सामिणि ! धम्मिल्लो रण्णो जामाउओ जाओ । तओ
सा तं वयणं सोऊण ईसार्यसवेविरेसरीरा मुपरिगणियं हियए काउं 'किं मम इह अच्छि-
यवेणं ?' ति हत्थे पाए य पक्खालेऊण सुद्धवासाभोगा सोवण्णेणं गयमुहेणं भिगारेणं अग्घं
पेत्तूण निग्गया । पयक्खिणं आणयं काऊण ततो णाए तस्स दाहिणो हत्थो ऊसवेऊण
२५ मणिओ—भट्टिदारग ! दिट्ठा ते' विहिं ति । ततो तेण सा तम्मि चैव हत्थे पेत्तूण जाणयं
पिलईया, ततो य रायपरं, उईण्णो जाणाओ, कयकोऊयमंगलो य कमलाए विमलाए य
समं सुहं सुहेणं अनुभवतो चिट्ठइ ।

अद अण्णया कयाई रण्णो आसो उवणीओ । सो य तं दमेउं पयत्तो । ततो य आस-
पडिपारगेदि रिण्णे सुईमंउणे, समारोविण-रुटिणे, मत्तसन्नचययद्धे पढताणे, उप्पीटिए

• १. १ मित्ता य मुमे दा० निना ॥ २-१ ११११११ ॥ ४ सकारं उरे दा० ॥ ५ पदिदु० उ २ निना ॥
१ विउएपदि० दा० निना ॥ ७ रायपूया टी १ ॥ ८ वेस० टी १ ॥ ९ विपम० उ २ ॥ १० ते विट्ठि ति
दा० ॥ ११ पण क १ निना ॥ १२ इग्ग क १ निना ॥ १३ इमहणे उ २ निना ॥ १४ सत्तमंउए० दा० ॥

उरपट्टए, लंघियासु कण्ठ्यासु, यत्थासु सुहसोदियासु चामरासु, फए पंचत्थासकमंडणामंडिए; तओ सो कुप्पासयसंचुयसरीरो, अट्ठोरुयकयवाहिचलणो, सुरहिकुमुमयदसेहरो, विचित्त-सोमंतसधंगो, कयवायामलघुसरीरो विहगो विव लीलाए आरुढो । गहिओ य णेणं याम-हत्थेणं यग्ग रज्जुमंडियं (१), विसंदमउय (१) दाहिणेणं कसा, उप्पीलिय आसणं, संगहिओ-रुजुयलेणं संवाहिओ थोवंतरं । कुलिणैयाए य सारहिवित्तरक्कीए णायं थ से तेण चित्तं । 5 ततो अत्थित्तो तात्तिओ य कमेणं पयट्ठो य महुँरसंदाइऊणं (१) अइवंतो य पंचमधारं अप्पहि-याओ आसायणो जाओ । ततो तेण चित्तिऊणं तस्स वसाणुवत्तणं कयं । सो वि दूरं गंतूण विसम-समभूमिभाए अइक्कमेऊण कणगवालुयाए नदीए अदूरसामते अप्पणो छंदेणं परि-संठिओ । ततो सो सइरमोइण्णो, छेहिंयं थ से पढताणं, उसासिया से जहाजंतिया पएसा, विसज्जिओ सो तुरओ, आलइयं रुक्कसाहाए संधं तुरयमंडयं । 10

ततो सो अणधेयकरंतो य पट्ठिओ दक्खिणं दिसाभायं । अइक्कमिऊण य कणगवालुया-नदीप्पएसं, पेच्छइ रुक्कसाहालंधियं सुयद्धमणिविचित्तलट्ठमुट्ठिं गेवेज्जविचित्तितं पफावरस-च्छविं कमलोगुंडियं असिं । चित्तियं थ णेणं—कस्स इमो होहि ? ति । दिसावलोयं थ फाऊण गहिओ णेण असी, घेत्तूणं विफोसीकओ । दिट्ठा य तिलतिहघारासच्छमा, अय-सिकुमुमअच्छिनीलसप्पभा, अच्छेरयपेच्छणिजा, भमति थ पसण्णयाए, उप्पयति थ लट्ठ-15 ययाए, विज्जुमिव दुप्पेच्छा दरिसणिजा य । दट्ठूण य असिरयणं विन्दिओ जाओ । चित्तिं थ णेणं—विक्रयं थ से परिक्रामि ति । आसण्णो य कट्ठिण-परुद्ध-निरंतरमूलवद्धअइयु-डिलजालपवरो दिट्ठो वंसगुम्भो, अन्नोन्नसंवट्ठियघणवंसो, पलंबसाह-पत्तोडाइयपेरंतो । तस्स अन्नासं गंतूणं यइसाहट्ठाणट्ठिएणं यद्धपणमुट्ठिणा वाहिओ असी । कयसिगंधिया इव साट्ठिं वंसा असिलट्ठिणा अइप्पमाणपएसा, ते य छिण्णा दट्ठूणं विन्दिओ जाओ । 'अहो!!! 20 एयस्स असिस्स विक्रया, अयि भंगे वि अपदिहय' ति चित्तेऊण पयाहिणं थ वंसीकुंडं करंतो गंतुं पयत्तो । पिच्छइ य कस्सइ पुरिसस्स सकुंडलं सरुहिंरं सीसं छिण्णं, तस्स वंसीकुंड-गरस्स मज्झदेसभाए धूमकुंडं । ततो तेण चित्तियं—'अहो ! अकजं कयं' ति हत्थे पुणिऊण, असिलट्ठिं थ पवंधिऊण 'अहो ! असिजंतस्स-बहुदोसकारा' ति भाणिऊण अइवंतो ।

पेच्छति य पुरओ हरियपत्त-पल्लव-साहं बहुरुक्करोवसोहियं वणप्पएसं, नाणाविहविहग-25 सुहलसदालं कमल-कुमुदोप्पलोवसोहियं पंसण्ण-सच्छ-सीर्यलजलपाणियं वावीं, तस्स य तीरे अच्छेरयपेच्छणिजरूपं दारियं । ततो चित्तियमणेणं—किं इमस्स वणसंदस्स देवया होज्ज ? ति । एवं चित्तयंतो उवागतो तीए सगासं । दिट्ठो य तीए । पुच्छिया य णेणं—सुयणु ! का सि सुमं ? कय वा अच्छसि ? कओ वा एसि ? । ततो तीए महुँर-मिउभासिणीए मणिओ—सुण अज्जउत्त !—

१ पट्टए उ २ विना ॥ २ सद्धं मउयवाहणेणं क इ उ २ ॥ ३ ण्याए उ २ विना ॥ ४ रंमंदा गो ३ उ २ ॥ ५ असायणो उ २ ॥ ६ ममाए उ २ विना ॥ ७ केट्ठि उ २ ॥ ८ सम्मं आसमंढ उ २ ॥ ९ पयस्सं सी ३ ॥ १० पसप्पसं दा ० ॥ ११ यलपाणियं उ २ ॥ १२ दिट्ठा थ णेणं, पुच्छिया थ—सुंदरि ! का सि उ २ विना ॥

अत्थि इह दाहिणंदाए विज्जाहरसेदीए संखतरं नाम विज्जाहरनयरं । तत्थ य राया
 पुरिसाणंदो नाम, तस्स मज्जा सामलया, तीसे पुत्तो कामुम्मत्तो नाम, तस्स य दो
 धूयाओ—विज्जुमती विज्जुलया य । ततो किर अण्णया कयाइ विज्जाहरसेदीए कणग-
 गिरिसिहरे-समोसदो धम्मघोसो नाम चारणसमणो, सो य अइसयनाणोवगतो । ततो
 ५ तस्स आगमणं सोऊण सवे विज्जाहरा वंदेया निग्गया । तत्थ य धम्मवच्छल्लयाए कोऊहलेण
 य विज्जाहरी सामलया गया । तं च भयवंतं दमियराग-दोस-भोहं वंदिऊणं धम्मं सोडं पयत्ता ।
 कहावसाणे य पुणरपि वंदिऊण चारणसमणं पुच्छइ—भयवं! धूर्यते मे भत्ता को भवि-
 स्संइ? ति । ततो तेण अइसयनाणविसेसेण आमोएऊण लवियं—जो ते कामुम्मत्तविज्जा-
 हरं चापहिति तस्स भारियाओ भविस्संति । ततो सा साहुययणं सोऊण हरिस-विसायय-
 १० यणा वंदिऊण नियगमवणं पडिगया । सो य विज्जाहरो भगिणीहिं समं विज्जाडवचरणत्थं
 इहागतो वणसंडे । कणगयालुयापडिवेसेणं एत्थ य तेण विज्जाए भवणं विउवियं । ततो
 खेड-नयर-पट्टणे हिंदंतो राय-सिद्धि-इन्ध-सत्थयाईमुयाओ सोलस जणीओ आणेइ । 'सिद्ध-
 विज्जो य एयासि पाणिगहणं काहामि' ति अन्हे इहं ठवियाओ । अण्णया य इहं अन्हं
 सुहोवइह्वाणं भगिणीय से विज्जुमतीय सव्वं निरवसेसं परिकहियं, जं ते अज्जउत्त! मए सिद्धं ।
 १५ अन्हाणं च सव्वाणं पढमा सिरी विव रूपेणं सिरिचंदा नाम १ सव्वंगसुंदरी विचक्खणा २
 सिरीसेणा [य] ३ गंधवगीयकुसला सिरी ४ नट्ट-गीय-वाइयवियाणिया सेणा नाम ५
 गंधवरयणकुसला विजयसेणा ६ मल्लसंजोयणकुसला सिरीसोमा ७ देवसुत्तसणरया सिदि-
 देवा ८ सेज्जारयणवियाणिया सुमंगला ९ अक्काइयापोत्थयवायणकुसला सोमंमिच्छा १०
 कहाविण्णाणअइसयनद्विविचवियाणिया मिच्छयई ११ सयणोवयारनिउणा जसमती १२
 २० विविहवक्खणमवियाणिया गंधारी १३ पत्तच्छेज्जरयणवियक्खणा सिरीमई १४ उदग-
 परिकम्मकुसला सुमिच्छा १५ अहं च मिच्छसेणा १६ । तजो अज्जउत्त! अन्हे इह भवणे
 अच्छामो । 'जया किर तेण विज्जाओ साधियाओ होहिंति तया अन्ह पाणिगहणं काहिति'
 ति भगिणीओ से एयं भणंति । अन्हे वि य सव्वाओ नवजोयणाओ, ईसीसिसमुभिज्जमाण-

१ 'भिरि समो' उ १ विना ॥ २ वंदया आगया थी ३ गो ३ । वंदिउं आगया क ३ ॥ ३ 'उहलेण उ
 १ । 'ऊहलेण थी ३ ॥ ४ 'याय मे व ॥ ५ 'रूपति ति हां ॥ ६ 'हपूया' उ २ ॥ ७ 'मदत्ता
 उ १ विना ॥

* आठो पोद्दाकन्यकानामभिधानान्याऽऽञ्जलिजयशेखरपरिमिते धम्मिहचरित्रे एवम्—
 मन्त्रीमलेषाहमापवइयाः कन्याः स पोद्दा । मेळयित्वाऽत्र सवीका विषादेवीरिषामुपग ॥
 धीचन्द्रा श्रीम गांधारी श्रीसोमा च विचक्षणा । सेना विजयसेना च श्रीदेवी च सुमद्रणा ॥
 सोममित्रा मित्रवती श्रीमती च यशोमती । सुमित्रा वसुमित्राश्च मित्रसेनाऽपि पोद्दाती ॥

तथाऽऽयरीपलपुधम्मिहचरित्रे एवम्—

एवदेव गोदमा नो विदुमस्तववीदिति । अक्काहामाभि धैतानि शसत्तामि विदांउद ॥

धीचन्द्राऽऽया सुमद्राऽय श्रीसेना च सुमद्रणा । सेना मित्रवसेना च श्रीः सोमा च यशोमती ॥
 श्रीदेवी च सुमित्रा च श्रीमती मित्रवत्यपि । सोमद्रणा च गांधारी मित्रसेनाऽहमन्तिमा ॥

रोमराईओ, समुण्णमंतयणजुयलाओ, कामरइरसायणकंसियाओ तस्स विज्जाहरस्स सिद्धिं फंसमाणीओ अच्छामो । सो य एत्थ वंसीकुडंगे अच्छइ ।

तओ धम्मिहेग चितियं—सो चेन विज्जाहरो जो मए मारिओ सि । ततो (प्रन्याप्रम्—१८००) तेणं सा लविया—सुयणु ! मए सो छिज्जकोऊह्णेण छिण्णो मारिओ य । ततो सा तं सोऊण विसण्ण-दीणमणसा मुहुत्ताणं विसायमुवगया । लवियं च णाण—नत्थि पुणविहियाणं 5 कम्माणमइफामो सि । ततो तेण लवियं—मुंदरि ! मा विसायं गच्छादि । तीए लवियं—‘अहो !!! अपडिफामणिज्जं साहुवयणं, न अण्णहा होहिति सि; तं अज्जउत्त ! अहं वसामि, इमं युत्तं तस्स भगिणीणं निवेदेमि. तओ जइ तुज्ज अणुरत्ताओ होहिति ततो अहं भवणस्स उयरिं रत्तं पढाणं उस्सवेहामि, अहं किंचि विराणं यचिहिति ततो सेयं पढाणं उस्सवेहामि, ततो तुमं अवयमिज्जासि’ सि भाणिऊणं गया । ततो सो तीइ पढाणपरित्तिपरायणो भव-10 णाभिमुहो अच्छति । मुहुत्तंतरस्स य दिट्ठा ‘सेता पढाणा ।

ततो सो ‘तातो समोवरिं विरत्तमावाड’ सि जाणिऊणमवकंतो कणगयालुयनदिमणु-सैरंतो संपत्तो संघाहणाम अडविकन्नडं । तत्थ य मुदत्तो नाम राया धंपेज्जयस्स रत्तो भाया कविलाए अत्तओ परिवसति, भज्जां य से वसुमत्ती, धूया य से पउमावई नाम । तं च सो कव्यडं पविसइ, पेच्छइ य—एगा इत्थिया सूळरोगेण परिवेवंती अच्छति । तं च 15 दट्ठणं जायाणुकपेणं वायं-पित्ताणुलोमिये जाणिऊणमणुकुलमोसहं दिण्णं । तेण य सा परि-निष्ठया जाया । ततो पविट्ठो तं नयरिं । सुयं च रण्णा पुत्रत्ताणं तस्स कम्मावदायं । ततो राइणा भवणं नीओ, नेऊण य अप्पणो धूया पउमावत्ती तज्जायरोगेण विरुवियसरीए तस्स समप्पिया, लवियो य—अज्जउत्त ! एयं तुमे चोक्खीकरेहे सि । ततो तेण मुंदरतिहि-करण-मुहुत्ते समाडत्ता किरिया । अप्पणो कम्माणमुवसमेणं दव्वजणिणं च पोराणयसरीए 20 सिरी विव रुवस्तिणी जाया । ततो तेण राइणा तुट्ठेणं तस्स चेव दिण्णा । सोहंणे दिवसे पाणिगहणं फयं । ततो तीए समं इट्ठे सद-फरिस-रस-रुव-गंधे पंचविहे भाणुस्सए काममोगे पण्णुभवमाणो अच्छइ ।

तओ अन्नया कयाइ सो राया भणइ—को मे आवणा सद्धिं संधिं करेज्जं ? सि । ततो तेण विण्णविओ—सामि ! अहं करेमि साम-भेदोवप्पयाणेहिं उवाएहिं. वीसत्थो होहि ति । 25 ततो राइणा परितुट्ठेण मत्थए अग्गाइऊण विसज्जिओ, पियजणदंसैणुओ पत्थिओ । तओ गामंतरवसहीहिं वसंतो संपत्तो धंपं नयरिं । ततो सुसत्तणपूइज्जमाणहियओ अइगतो नगरिं, रायमग्गमोगादो वषइ ।

१ भगियं छी ३ ॥ २ ‘उत्त सि छी ३ ॥ ३ ‘आ साहुवपणा ण अण्णहा होति सि उ २ ॥ ४ सेयपडां शां विना ॥ ५ ‘सरितो क २ गो ३ ॥ ६ ‘वासं नाम शां विना ॥ ७ वायुपिं उ २ विना ॥ ८ विट्ठरू उ २ विना ॥ ९ ‘इत्ति शां ॥ १० ‘इणदिं उ २ विना ॥ ११ ‘अं ति उ २ विना ॥ १२ ‘सगसु-स्सुओ क २ गो ३ ॥

- तत्थ य जणकोऊहल्लउ^१हुट्ठिसीहनादिशं च पुरओ निसामेति । पुच्छियो य णेण एगो नयरजुवाणो—वयंस ! किं एस सडो ? ति । ततो तेण लवियं—एस रण्णो मत्तकरी इह अच्छति, आलाणरंभं भंजिऊणं च पत्तो । ततो सो तं सोऊण वीसत्थो पयाओ, पेच्छइ य तत्थ एगस्स नायरजुवाणयस्स इम्मपुत्तस्स अट्ठहिं इम्मकुलवालियाहिं समं मंगलेहिं ५ कोऊयसयविंसिट्ठेहिं ण्हाणयं कीरइ । पुच्छियं च णेणं—कस्स इमो वीवाहो ? ति । ततो एकेण वियाणएणं भणिओ—इंददमसत्थवाहमुत्तस्स सागरदत्तस्स पिउणो मणोरहेहिं^२ इम्मकुलकन्नगोहिं समं वीवाहो कीरइ, तं जहा—देवईए १ धणसिरीए २ कुमुदाए ३ कुमुदाणंदाए ४ कमलसिरीए ५ पडमसिरीए ६ विमलाए ७ वसुमतीति ८ ति । जाव य सो परिकहेइ ताव य बाइयकोलाहलरवेणं जुगंतकालपुरिसो विव संपत्तो मत्तहत्थी तं पएसं ।
- १० विपलाओ य समंतओ सो वेवाहियजणो । सो वि य वरो ताओ दारियाओ छडेऊण पलाओ । ताओ वि य रुवस्सिणीओ वागुरपविट्ठाओ विव हरिणीओ समंतओ उव्विग्गमाणसीओ, जीवियस्स निरासाओ, पलोएमाणीओ, भयभीयसमुप्पिहियहिययाओ, गंतुं अचायमाणीओ तत्थेव ट्ठाणे ट्ठियातो । हत्थी य ताण अच्चासमागतो । ततो तेण लवियाओ—मा धीहेह ति । हैत्थे य पेत्तूण सयं धरमुवणीयाओ । ठविऊण य ताओ पुणरवि निग्गओ,
- १५ दिट्ठो य णेण गयवरो, तं च हत्थिसिक्खाकुसलो खेत्तावेऊण उवरिमारुडो गतो खंघपएसं । ततो हत्थी पुणियं पयत्तो, तेण य आसणथिरयाए कंठम्मि से रज्जु छूटा, गहिओ अंकुसो, आणिओ य धसं । उव्वगयी य गणिया य गणियारीउ च हत्थिग्गहणनिमित्तं । तओ सो बाइयकणेदग्धो(धओ) परिसंठिओ, आरुडो सिरारोहो । ततो धम्मिल्लो उइण्णो । राइणा य मुयं—सामि ! गहिओ मत्तहत्थी अफालवहो धम्मिल्लेणं ति । ततो विम्हयं गतो राया नायरजणो य
- २० 'अहो !!! अच्छेरयं'—भणंतो पुणो पुणो अहिनंदंति । ततो राइणा पूइय-सम्माणितो विमज्जितो समवणं गतो विमल-कमलदंसणुसुओ । समागमणेणं परो आणंदो घरजणस्स जातो । ततो तेण पच्छा मुयं—तेहिं किर बैरइत्तएहिं पुणो परिणेऊण आट्ठत्ताओ पुघ्नरस्स ताओ छूओ । ताहिं किर भणियं—अम्हे परिचत्तातो एण्णं, छेड्डउण णं पलाओ. वं अलाहि अम्ह एण्ण नाममेत्तपदिणा, जेण मे(ने) जीवियं दिन्नं सो णे भत्ता होउ ति । ततो किळ ताणं
- २५ घवदारो रायकुले जातो, जित्तं च ताहिं । ततो राइणा धम्मिल्लगिहे विसज्जियातो, सडो य तासि सयण-परियणो आगतो, यत्तं च ताहिं समं वसाणं । जुअया गोट्टियमित्तजणो य सडो आणंदिओ ।

तओ धम्मिल्लेण संवाहंपइणो रत्ता सह संधी काराविया । ततो तेण पडमावती पे-सिया, तीए य सह समागमो जाओ । ततो धम्मिल्लेण विमलाए पायनालणो-ग्गिग-

१ उट्ठिसीहनायं उ २ विना ॥ २ विसेत्तहिं ८० ॥ ३ हिं अट्ठकुलं ८० ॥ ४ गणय समं उ २ विना ॥ ५ एयेण पे ८ २ विना ॥ ६ दाड गणियासीओ हियं ८० ॥ ७ वरत्तएहिं उ २ विना ॥ ८ सो अम्हाणं भत्ता क १ ॥ ९ जित्तं धी १ ८० ॥ १० ह्वनयं उ २ विना ॥ ११ ८० ॥ विनाज्जय—आट्ठग्गिगयं क १ ॥ १२ उ २ ॥ १३ जत्तग्गिगयं धी १ ॥

मणप्पभिद्दं सधं निरवसेसं पुणरागमणं च वयंसयाणं परिक्हियं । एवं च सो चंपापुरीए राइणा कविलेण सुपरिगहिओ सुहं भोए अणुभवंतो अच्छइ ।

अणया कयाइ आगासतलए सुहनिविट्ठस्स एका आगासतलेण विज्जाहरदारिया आगया । सा य से पुरतो ठिया विज्जुलया विव दुप्पेच्छणिज्जा तेय-रूवसंपयाए । ताते य भणियं—
अज्जउत्त ! उवलद्धं तत्थ मे—किर अहं भाया विज्जाहरो नियमत्यो अणवराहो चेव विणि-5
घाइओ, ते जुत्तं नाम तुज्झं साणुकोसस्स पयइवच्छइहियस्स अणवराहं हंतुं ? । ततो तेण लविया—सुंदरि ! अकामकारणेण, अयाणयाए य वंसगोच्छो छिण्णो, तत्थ य सो तुम्हं भाया मारिओ, तत्थ ममं नत्थि दोसो, भवियघयाए कम्मार्णं सो विवन्नो । सुतो तीए लवियं—
'अज्जउत्त ! एवमेयं, मम वि य दारियाए सधं निवेदितं, ततो सा अम्हेहिं भणिया—सुंदरि !
आणेहि णं ति, ताम् य तुज्झं पुव्वदिण्णसण्णाए हरिसिंतुरियाए सेया पडागा ऊसविया, ततो 10
तुमं दइण तमैपफंतो, तओ 'अइचिरौयसि' ति काऊण अम्हाहिं सघाहिं सुसंभंताहिं मगिओ,
न चेव दिट्ठो, ततो ताहिं अहं पट्ठविया—वय तस्स पुरिसस्स ममाण-नावेसणं कैरेहि ति,
ततो हं तुव्वं गामा-SSगर-नगर-खेड-कव्वड-मडंवेसु इत्थाय स्थाणमग्गण-नावेसणं करेमाणी
इमं चंपाउरिं संपत्ता, दिट्ठो सि मया पुव्वसुकयावसेसेणं, आपत्तिकारिणा य ते अहं सह
भगिणीए, ताओ य सोलस कन्नयाड' ति भाणिऊण मीलुप्पलवलसन्निगासं आगासं डप्प-15
इया । गंतूण य मुहुत्तंतरेण पडिनिवत्ता तस्स सगासमागया । ताहि य सघाहिं समं वत्तो
वीवाहो । वत्तकल्लाणो य ताहिं समं पीइसुहमणुहवंतो अच्छइ ।

ततो अजया कयाइ विज्जुमतीए परिहासपुवं विमला लविया—जुत्तं नाम विमले !
तुमे अज्जउत्तो ईसारोसमुवगयाते पाएणं आहंतुं ? । ततो तीए लवियं—हला विज्जुमती !
किं व न जुत्तं अणमहिलाकित्तणं करेमाणस्स ? । ततो विज्जुमतीए लवियं—जुत्तं वड-20
भस्स सुहयस्स जणस्स नामं चेत्तुं, तुज्झं पुण पायतालणाणुरूवो दंडो कीरड ति । ततो
विमलाए हसिऊणं भण्णइ—हला विज्जुमति ! जइ मे अज्जउत्तो पाएण न तालिओ होंवो
तओ तुम्हे अज्जउत्तरइरसायणपार्यं कत्तो पोविंताओ ? ति, तं तुव्वे सघाओ वि ममं पाय-
स्स पूया-सक्कारं करेह ति । ततो ताओ सघाओ हसिऊण तुण्हकाओ द्वियातो । ततो विसें
परिहासे विज्जुमतीए लवियं—अज्जउत्त ! का सा वसंततिलया नाम ? । ततो तेण लवियं—25
विज्जुमइ ! बीहेमि तीए नामं गेण्हमाणो, रूसणो इहं जणो परिवसति । ततो हसिऊण
विमलाए भणियं—अइमीरंओ इयाणिं, सुहयजणो कयावराही होहिइ वा मा वीहेइ, अमयं
ते, वीसत्यो साहेहि । ततो तेण विज्जुमइ लविया—सुण सुयणु !—

१ 'सेण वि' उ २॥ २ 'हसियत्तु' ज्ञा० ॥ ३ 'महं' उ २ विना ॥ ४ 'राइयमि' ज्ञा० । 'राइसि' उ ॥
५ 'कैरेहि' ति उ २ विना ॥ ६ ज्ञा० निनाज्जयव—उत्थाय मग्गं कइ गो ३ । उद्धानमग्गं ली ३ ।
उत्थाय उत्थाय मग्गं उ ॥ ७ आहतो क ३ ॥ ८ 'णमयं' ज्ञा० ॥ ९ पावतीओ उ २ ॥ १० वत्ते
उ २ ॥ ११ 'या' क ३ ॥ १२ 'रू' इ' उ २ ॥

अत्थि कुसग्गपुरे नयरे अमिच्चदमणस्स रज्जो गणिया वसंतसेणा नाम । तीए धूया वसंततिलया नाम रुय-लायण-विण्णाणोवैयारेहिं समंति (समत्ते) चेव कामभोग-रइवि-सेसे जाणइ । ततो विज्जुमतीए लवियं—वचामि तीसे अज्जाए वट्टमाणीं वोढुं, जइ अज्जउ-त्तस्स सा रोयइ । ततो तेण भणिया—रोसणो जणो पुच्छियव्वो ति । ततो तीए लवियं—
 5 किं पमायं सुप्पेण छाइज्जइ ? ति । ततो गया आगया ये आगासपरिकम्मेण ।

अज्जणुवइओ य राया अहयं जोवण्णदरिसणीयं जुवाणरुक्कं संसट्ठवित्थरोववण्णं गणि-
 चासु जोगं फाऊण अइगया ताए भवणं । विट्ठा य वसंततिलया उम्मुक्कसच्चामरणा, पिय-
 विरहदुव्वलंगी, मइल-परिजुण्णवसणा, तथोलपरिवज्जिएण, थाहभरंतनयणा, खामकवोला,
 परिपंडुरेणं वयणेणं, एगवेणिवट्ठेणं केसहत्थेणं जुण्णमुयंगैमायमाणेणं, केवलं मंगलनिमित्तं
 10 दाहिणहत्थेणं सुइएणं । संभासिया य मे ‘सुहं ति ?’ ति । वित्तकम्महिंदिया विव जक्कर-
 पडिमा एकचित्ता अच्छइ । चित्तिं य मे—‘अज्जउत्तगयहियया एस तयस्सिणि ति पुरि-
 ससंकित्तणं पि न सम्मण्णइ’ ति भावं से जाणिऊण पुरिसवेसं विप्पजहाय परिणतमहि-
 लारुक्कवेसघारिणीए पुणो वि से संभासिया—वसंततिलए !, सुंदरि !, धम्मिल्लो ते खेम-
 कुसले वट्टमाणीं पुच्छइ ति । ततो सा संजायहरिसरोमफूवा, पवेयमाणगायलट्ठी, हरिसाग-
 15 ययाहंप्पुत्तच्छी, सुज्जे चेव चित्तयंती सहसा अम्मुट्ठिया; सगगारं ‘पिययमे !’—ति भणंती
 धाविरुण धणियं मं अयगूहिऊण एवं पठुणा जहा णाए मम वि आकंपियं (मंयाप्रमू—१९००)
 हिययं । सुचिरं य रोयइतुणं पुच्छति मं सा हरिसिया—सामिणि ! कहिं सो जणहिययहरो
 अइसोहगमतो अज्जउत्तो अच्छइ ? ति । ततो से मया परिकहियं—चंपापुरीए अच्छइ ति ।
 ततो तीए ममं अज्जउत्तगयं विप्पजोगजणियं दुक्कं परिकहियं ।

20 ततो सो विज्जुमईए तं वयणं सोऊण दंसणसमुस्सुओ जाओ । ततो विज्जुमतीए ऊसु-
 यहिययं जाणिऊणं भणियो—‘अज्जउत्त ! कुसग्गपुरं गमणुस्सुओ दीतस्सि ?’ ति । ततो तेण
 लवियं—सुंदरि ! एवं मे मणो परिसंठिओ जइ तुमं पसन्ना । ततो विज्जुमतीए सच्चपिया-
 जणं-परिजणसहिओ आमंतियसव्वजणो अप्पणो विज्जारिद्धिविसेसेण विउविएण जाणविमा-
 25 णेणं सुहत्तंतरेण कुसग्गपुरं नीओ, पवेसिओ य वसंतसेणाए भवणं । राइणा य अमि-
 च्चदमणेण सच्चं सुयं । ततो रत्ता परितुट्ठेण तिमाओ रज्जस्स दिण्णो, भवणं य सच्चविमयसं-
 पन्नं फारियं, जाणवाहणं परियणो य जहाविमघाणुरुथो दिण्णो । ततो सच्चपियासहिओ य
 पविट्ठो भवणं । धणयसुसत्तयवाहो पट्ठो धम्मिल्लस्स आगमणेणं ति, तेण वि सा जस-
 मती आगिया । ततो सो सच्चपियाजणसहिओ आयंविट्ठवफलविसेसे इट्ठोए चेव अणु-
 हयंतो अच्छइ अमरजुवाणो विव अमरवयणेसु ।

१ वतागेहिं ही १ क १ ने १ । २ वतागेहिं जां ॥ ३ य से परिकम्मेण जी १ गो १ दां ॥ ४ ये
 परिकहियं कम्मेण ७ ॥ ५ विमुक्कं ७ १ निना ॥ ६ लपिठं ७ १ ॥ ७ यापमां ७ ॥ ८ भायं
 दां ॥ ९ भायं ७ ॥ १० वट्टमाणीं ७ १ निना ॥ ११ वट्टमाणीं ७ १ निना ॥ १२ ये जं इहं ७ १ निना ॥

अन्नया कयाइ पियजणसहिओ अम्मितरिहे चाउसाले अच्छइ । वसंततिलयाए भ-
णिओ—अजउत्त ! अपुवो हु ने हिंजो वेसालंकारो इह अइतेण कामभोगरमणीओ कओ सि ।
ततो तेण चित्तिऊण आसंकियहियएण भणिया—सुंदरि ! तुम्हं विम्हावणनिमित्तं ति । एयं
च भणंतो निग्गओ । ततो तेण चित्तियं—नूणं खु अण्णपवेसो इहं भवणे नत्थि, तओ मेज्झ
पडिरूववेसधारी विज्जाहरो भविस्सति । तस्स य वह्णोवायं चित्तेवं सब्भभवणप्पएसेसुं सिंदूरो 5
विकिओ, गहियपहरणो य तस्सागमणं पडिच्छमाणो अच्छति । ततो मुहुत्तंतरस्स दिट्ठो य
णेणं तस्स पयसंचारो । ततो य पयमग्गामणुसरंतेण बाहिया असिलट्ठी । ततो छिण्णो दुहा-
कओ पडिओ धरणियले, दिट्ठो य विज्जाहरो विसज्जाविओ, सप्फारिओ य सो भूमिप्पएसो ।

तओ धम्मिल्लो पुरिसवयासंकियहियओ रइं अविंदतो अण्णदिवसे अण्णो उववणं
पविट्ठो, उवविट्ठो य सुहलंसच्छमे असोयसमझीणे पुढविसिलापट्टए पच्छातावसंतत्तहियओ 10
तं चेव चित्तयंतो अच्छइ । ताव य असोयमंजरीहिं सौपच्छाइयसरीर, तयजोवणसालिणी,
धणभरोनमित्तियगायलट्ठी, पीवरजहणमरं समुवहमाणी, सणियं चलणे समुप्पिबमाणी,
रत्तंसुयएकवसणा, अच्छेरयपेच्छणिज्जरूवा, येव-महग्गामरणा उवागया तस्स सेमीवं ।
दिट्ठा य णेण अविइण्हपिच्छणिज्जरूवा-उतीवगरत्तधिंवाहर-सुद्धचारुदंतपती 'पसन्नेदंसणा ।
सा पुण—'अजउत्त ! अबहियो पुण—अत्थि इहं चेव वेयहुपवयस्स बाहिणिण्णए सेटीए 15
सन्निविट्ठं विज्जाहरनयरं असोयपुरं । तत्थ य विज्जाहरराया मेहसेणो नाम, मज्जा 'से
सत्तिप्पभा नाम, ताण य दुवे पुत्तमंडाणि—मेहजवो पुत्तो, अहं च मेहमाला । तओ
विज्जाहरराया अम्ह नाऊए सह संपहारेइ—को मम इह अवसाणे राया भविस्सइ ? ।
आमोएऊणं विज्जाए वट्ठूण भणिया णेण अम्मा—'एस अविणीओ मेहजवो मेहमालाय
भत्तारेण विणासिज्जिहि ति अण्णो य इहं राया भविस्सइ' ति भणिए अम्मा विसण्णा 20
सो वि मेहजवो मज्झं नेहाणुराएण उज्जाण-काणण-नदि-गिरिवरे, रमणीयाणि खेत्तणयाणि
पइदिवसमाणेइ, मुहुत्तं पि मम विरहं नेच्छइ । अहमवि भाउणो नेहाणुरत्तहियया तस्स
विरहे सुदंसणूसुया होमि । एयं च णे वचइ फालो । ततो अज्ज सो तत्तिए दिवसे निग्गतो
ममं पुच्छिऊण 'मेहमाले ! कुसगापुरं वचामि' ति । ततो अहं तस्स अणागमणलोभेण
इहमागता । सुयं च मे, जहा—विज्जाहरो धम्मिल्लेणं मारिओ सि । ततो अहं संजायरोसा 25
इहं असोयवणियमुवगया । ततो तुमं मए दिट्ठो, दिट्ठे य समाने णट्ठो मे रोसो, छंजा य मे
संजाया, तं पसीयइ, ममं असरणाए सरणं होहि' ति भाणिऊण चलणेसु से निवडिया ।
सा य णेणं वरहत्थीहत्थसण्णिमाहिं बाहाहिं छित्ता गंधघेणं विवाहधम्मणेण विवाहिया,
रतिविणोएण य धणियं उवगूढा । तो सा ववगयभावसोगा जाया, पाविया य मणुस्सयसो-
मन्थसारं । ततो तं गहाय नियगभवणं पविट्ठो ।

ततो तत्थ सव्वपियाजणसहिओ अवितण्हमोइयवो कालं गमेइ । बहुए वि काले समइक्केते विमलसेणाए रायधूयाए पुत्तो जाओ, नामं च से कयं 'पउमनाहो' ति । सो य कमेण संवद्धिओ, गहियविज्जो य पिउणा पुव्वकम्मपुण्णोदयनिविट्ठं(ट्ठं) अप्पणो य सुकयकम्मविसेसो-दयं अणुहवंतो अच्छइ । एवं च से मित्त-वंधु-पुत्त-पियाजणसहियस्स सुहेण कालो वोलेई ।

- 5 अह अत्रया कयाई बहुजणवणसु विहरमाणो जिणोवइट्ठेण विहिणा, सव्वजगजीवसारणीओ, सुओवइट्ठेणं विहिणा धम्मं उवदिसंतो, बहुसीसपरिवारो, समणगणगामणी धम्म-रुई नाम अणगारो कुसग्गपुरं नाम नगरं आगओ, वेभारसेलसिहरे समोसढो, साहु-जोगो फासुए वेसभागे अहापडिरुवं उग्गहं ओगेण्हित्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणो विहरइ । सुयं च रण्णा अमित्तदमणेणं—अज्ज किर चउनाणोवगओ भयवं मेघहुंदुभि-
- 10 समनिग्घोसो धम्मरुइमणो धम्मरुई नाम अणगारो इहं समोसढो ति । ततो हरिसवस-समुल्लसियरोमकूवो धम्मरागमती कोऊहट्ठेण गतो राया णगरजणो य । धम्मिल्लस्स वि य तस्स भयवओ आगमणं कोहुंबियपुरिसेहिं निवेइयं । तओ सो हट्ठमणसो सभंतो निय-गपरिवारसंपरिवुढो पत्तो वेभारगिरिसमीवं, पेच्छइ य तव-वरण-करणोवसोसियसरीरेहिं उवसोहियं गिरिसिहरपायमूलकंदरं समणगणेहिं, ते य भयवंतो पणमंतो पणमंतो अइक्क-
- 15 मति; पेच्छइ य पुरओ समणगणगंधहत्थि मिउ-विसद-महुर-मणहरेहिं वयणेहिं धम्मं परि-कहेत्तं, उवगंतूण य णेणं पणमिओ । ततो तेहिं भयवंतेहिं समग्गसग्गसोवाणभूपैहिं धम्मोणं बद्धावितो, कहिओ य णेहिं सव्वजगसुहावहो धम्मो । कहावसाणे य धम्मिल्लेणं वंदिऊण तवविहिं पुच्छिओ भयवं तीय-पडुप्पन्नम-ऽणागयजाणओ—किं मया पुव्वभवे कयं जेण अहं सुह-दुक्कसपरंपरं पंतो मि ? । ततो साहुणा भणियं—

20 धम्मिल्लपुव्वजम्मकहाए सुनंदभयो

- धम्मिल्ल ! तुमं इओ य तईयमवे—इहेव जंवुहीवे दीवे भारहे वासे भरूयञ्जुं नाम नयरं । तत्थ य राया जियसत्तू नाम, भंज्जा से धारिणी नाम । तत्थ य नगरे गहवाई कुल-रूवाणुविहवो महाधणो नाम जिणसासणमुइपरियजियमईओ, तस्स य भज्जा सुनंदा नाम, तीए पुत्तो—सुनंदो नाम नामतो आसी । कमेण य परिवट्ठिओ सात्तिरेगमट्ठपास-
- 25 जायओ अम्मा-पिउहिं फलायरियस्स उवणीओ । तत्थ य जह्वाणुरूवो फलासु अच्चासो फओ ।

- तओ फेणइ फालंतरेण तस्स दारयस्स अम्मा-पिऊणं पुव्वसंमैया पियपाट्ठणया आगया । ततो तेहिं ससंभमं उवगूढा, आमासिया य निद्ध-महुरेहिं वयणेहिं, कुलपयऽणायरोम-कुस-लेणं संपूइया, विदिण्णाऽऽसणा य उवविट्ठा, दिण्णपायसोया य सुहंसुहेण दीसत्था अच्छंति ।
- 30 ततो सो दारओ पिउणा भणिओ—पुत्त ! सोयरियपाट्ठयं गंतूणमामिसं आणोदे ति । ततो सो पाट्ठणयपुरिससहिओ भोहं गहाय गतो सोयरियपाट्ठयं । तत्थ य तदियससंपत्तीए

आमिसं न जायं । ततो सो पाहुणयमणुस्सो तं दारगं भणइ—सामि ! केवट्टोडयं वचामो
ति । तेण य पडिस्सुयं । तत्थ पंच मच्छया जीवता चेव लद्धा । ततो तेण पाहुणगमणुस्सेणं
वारिज्जेतेण वि गहिया । घेतूण य मच्छए पडिनियत्ता जहागयमगेणं । ततो सो जल-
व्भासे तं दारगं भणइ—एए मच्छए घेतूण वच, मयं अमाओ पडिवालेजासि, जाव अहं
सरीरोवरोहे वचामि । ततो सो दारओ ते मच्छए जलव्भासे फडफडायंते दट्ठणं जायाणु- 5
कंपो भवियद्वयाए कम्मोवसमस्स पाणिणं विसज्जेति । ते वि य मच्छए निघाणं पिय खीण-
कम्मंसा लहुयाए गया । सो य पुरिसो आगतो तं दारगं पुच्छइ—कहिं ते मच्छय ? ति ।
ततो तेण पडिभणिओ—पाणिण छूढ चि । तओ तेण भणियं—सामि ! ‘अकज्जं कयं’ ति पिया
ते हसिहि ति । ततो ते दो वि जणा घरं गया । ततो सो पिठणा पुच्छिओ—आणीयं
आमिसं ? ति । ततो तेण कम्मगरपुरिसेण भणिओ—आमिसस्स अमावे जीवंतया मच्छा 10
आणीया, ते य एएणं आणतेणं पाणिण छूढ चि । ततो सो दारगो भणिओ—किं तुमे म-
च्छया मुक्क ? ति । ततो तेण भणियं—अणुकंपा मे जाया मच्छएस्स फडफडायंतेस्सु, तो
पाणियम्मि मुक्का, करेह जं इदार्णि कायघं ति । ततो सो एवं भणिओ मिच्छतोवहयमुद्धी
आसुहत्त-कुविय-वंडिभिओ तिबलितं भिडहिं निडाळे काज्ज निराणुकंपो तं दारगं लपाए
हंतुं पयसो, वारिज्जेतो वि मित्त-वंघव-परियणवगेणं नेव विरेजो, नवरि अप्पओ कम्मेणं 15
विरेजो हंतुंवाओ । ततो सो दारगो सारीर-भाणसदुक्करसंततो, तेण बहूहिं तज्जण-निगम-
च्छणा-डवनाणगाहिं निगमच्छिज्जेतो, परिहायमाणसरीरो कालगओ ।

धम्मिल्लपुब्बजम्मकहाए सरहभवो

ततो सकम्मनिवधियाडओ विसमगिरिकडयनिविट्ठा[इ]महद्धुग्गकंदरापरिचित्ते, हस्स-
लया-वंसगुम्मगहणे, पावजणावासकम्मनिलए, एगस्स वि य दुग्गमो होइ संपवेसो, तत्थ 20
सनिविट्ठा अत्थि विसमकंदरा नाम चोरपट्ठी । तत्थ य पडिगणगामकूडो चोरसेणावती
सकम्मवित्थारियपयावो मंदरो नाम नायेणं, तस्स य अज्जा घणमाला नाम, तीसे उदरे
आयाओ । फालेण य पुण्णेण जातो, णामं च से कयं पिठणा ‘सरहो’ ति । ततो सो सुहं-
सुहेण परिवट्ठिओ वाहपुत्त(मयाप्रम्-२०००)परिवारिओ य सकम्मनिरज्जो अच्छइ । ततो
सो अण्णया कयाइ तस्स पिया आसुक्कौरणयेगेणं कालधम्मणा संजुत्तो । पुत्तेण य मित्त- 25
वंघवसहिएणं सक्कारिओ, लेइयाणि य किच्च-करणिज्जाणि कयाणि । ततो सो दारओ पडि-
महत्तरएहिं पडिसेणावई अहिसिचो, परिवारिओ य सयण-परियणेणं पडिजगमणुपाल-
यंतो सुहंसुहेण कालं गमेइ ।

अह अण्णया कयाई तस्स सुहोवविट्ठस्स चिंता समुप्पजा—वाहिं ता निगच्छामि ।
ततो सो एगवत्थो घणुं गहाय पट्ठीए नाइदूरं गतो, पेच्छइ य परिदुच्चलसरीरे केणावि 30
वावडगाहत्थे भग्गपरिग्गहे पुरिसे परिममंते । चित्तिं च गेणं—के एते भविस्संति ?

ति । ते अणां ऽहं हृदये परिकल्पित्वा अणायरो से जाओ, अन्मासं च गओ । ततो वेहिं भगवंतेहिं सग्गमग्गसोवाणभूएहिं हिय-सिक्ख-सुह-नीसेसकरोहिं महुए-पुव्वभासीहिं धम्मला-भिओ । ततो षण्णमिऊण पुच्छिया अणेणं—के तुम्हे ? कओ वा ? कहिं वा वव्वहं ? ति । तेहिं भणियं—सच्चारंमविरया धम्मद्विया ‘समण’ ति बुद्धामो । तेण य भणिया—को धम्मो ? ५ ति । तेहिं भणियं—परस्स अट्ठक्खकरणं । ततो तेण ते समणा प्हं समोयारिया गया य । सो वि य पल्लि पविट्ठो ।

ततो कथं पृथिं दिवसेहिं बह्वंतेहिं चोरवन्दुपरिवारितो गामघायं काठं गिगञो, गञो जणवयं । सत्यं यं गामन्मासे दिवसायसेसवंचणनिमित्तं एगम्मि विसम-दुग्गमग्गगहणे अच्छति । चित्तिं वं णेणं—‘अहम्मो परदुक्खस्स करणेणं, धम्मो वं परस्स सुहप्पया-
10 णेणं’ ति समणा एवं भणंति. ततो, ‘किं मम परस्स दुक्खकरणेणं दिण्णेणं ?, तं मे होउ जं परस्स सुहप्पयाणेणं’ ति चित्तिज्जं सव्वप्परहणाणि परिहइज्जं जणवयं सो व्वगतो ।

ततो सुहसीलसमुदायारो साणुकोसो अमच्छरी सवसत्तेसु साणुकंपो कालगतो समाणो इह
कुसगापुरे नयरे सुरिंददत्तस्य सत्यवाहस्य सुभहाय कुच्छिसि पुत्तचाए पद्यायाओ । ततो
तुज्जं गम्भगयस्स समाणस्स धम्मकरणे माऊए दोहलो जातो । ततो तुमं विणीयदोहलाए माऊ-
16 याए णवण्हं मासाणं अद्धइमाणं यं राहवियाणं सुखो दारओ जातो । ततो तुज्जं अम्मा-पिउद्धिं
निवत्तयारसाहस्स इमेयारुणं गोण्णं गुणनिष्कलं णामधेयं कयं—जम्हा णं अम्हं इमम्मि दारए
गम्भगए धम्मदोहलो आसी, तं होउ णं एयस्स दारगस्स नामधेयं 'धम्मिहो' चि । समेवं
तुने धम्मिहो । पुव्वमे जीयस्स रक्खरणपीएणं इमा एसिसी मणुयरिद्धी लद्ध चि ॥

२० ततो तस्स धम्मिहत्तस्साहुसगावाओ वं वयणं सोवं ईहा-अपूह-मग्गण-नावेसणं
करेमाणस्स सण्णिस्स पुब्बाईसरणे समुप्पण्णे । ततो सो संमारियपुब्बाईसरणे दुरुणाणि-
यतिवसवेगजायसद्धो आणंदमुप्पणनयणो अणिययं बहुदुक्खयं च भाणुस्सं संजोगविप्पओगे
यधितिरुज्जं निब्विण्णकामभोगो वरसेव पायमूले पडइओ, सामाइयमाइयाणि एकारस अंगानि
अहिज्जिओ । ततो यहूणि वासानि सामण्यपरियागं पाउणित्ता मासियाए संछेइणाए अ-
प्पाणं शोसेत्ता सट्ठि भत्ताई अणसणाए छेदिता अद्दुए कप्पे देधिदसमाणो पावीससागरये-
२५ यमहिइओ देवो जाओ । गाओ य देवलोयाओ धइत्ता महाविदेहे चासे सिन्निहिति ॥

एवं खलु धम्मिल्लेणं तयोक्त्तमेणं सा इह्मी लब्धा ॥

॥ धम्मिह्महिंसी सम्मत्ता ॥

अभिज्ञानाद्वितीयस्यासम्—

ਸ਼੍ਰੀ ੧੫੦੪ ਯਮ ੨੦.

सर्वप्रन्याप्रम्—

શ્રી. રા. રા. જા. ૫.

[पेठिया ।]

* इयाणि 'वसुदेवेण कंह परलोगे फलं पत्तं' ति पुच्छिओ रण्णा भगवं परिकहेइ । *
 ✕ इयाणि पेठिया, एवमहांतो(महतो) इतिहासपासाइस्स पेठमूया ॥
पज्जुणसंवकुमारकहासंवंधो

अत्थि पच्छिमसमुदसंसिया निउणजणवन्नियगुणा चत्तारि जणवया । तं जहा—^१आणहु 5
कुसट्टा सुरट्टा सुकरट्ट ति । तेसिं च जणवयाणं अलंकारभूया, सुट्ठियलवणाहिबदे-
 वत्तमग्गा, धणवहसइनिम्माया, धामीयरपायारा, नवजोयणवित्थिण्णा, धारसजोयणायाता,
 रयणवरिसंयाय दुक्खिअदारिदोसा, रयणप्पहापडिहयतिमिरा, सुरभवणपडिरुवचक्कबहु-
 भोमपासायसहस्समंडिया, विणीय-विण्णाणबहुल-महुराभिहाण-दाण-दय-सुवेसभूत-सीलसा-
 लिसजणसमाउला नयरी धारवती नाम । तीसे य बहिया रेवओ नाम पवओ रयणकं-10
 तिवित्तसिहरकरविलिहियगगणदेसो । सो य नंदणवणगुणगणावहासिणा जायवजणमणाSS-
 णंदणेणं नंदणवणेण उज्जाणेणं मंदरो इव सुरनंदणेणं परिकिखत्तो । धारवईए नयरीए धम्म-
 नेया इव लोगहिया दस दसारा परिवसंति । तं जहा—

समुद्विजयो अक्खोभो, धिमिओ सागरो हिमवं ।
 अयलो धरणो पूरणो, अभिचंदो वसुदेवो ति ॥

15

तेसिं च सम्मओ उग्गसेणो राया सुराण विवं सक्को अणइक्कमणीओ । तत्थ समुद्व-
 विजयस्स रण्णो नेमि-दढनेमिप्पमुहा पुत्ता, सेसाणं उज्जयाई । वसुदेवस्स य
 अकूर-सारणाग-सुहदारगाविणो । तेसिं च पहाणा राम-कण्हा निज्जल-सजलजलद-
 च्छविहरा, दिवसयरकिरणसगमावमुद्धपुंडरीयनयणा, गहवइसपुण्णसोम्मवरवैयणचंदा,
 सुयंगभोगोवमाणसुसिलिहसधी, दीहधणु-रहजुग्गवाह, पसत्थलक्खणंकिय-पडवसुकुमा-20
 लपाणिफमला, सिरिधच्छुत्थइय-विउलसिरिणिलयवच्छदेसा, सुरेसरायुधसरिच्छमज्झा,
 पयाहिणावत्तनाहिकोसा, मयपत्थिवत्थिमिय-सठियकडी, करिकरसरिसथिर-वट्ठितोरु,
 सामुग्गणिमुग्गजाणुदेसा, गुढसिर-हरिणजंघा, समाहिय-सम-सुपइट्ठिय-त्तणु-त्तंवनत्तलचलणा,
 ससलिलजलदरवगाहिर-सवणसुहरिभितवाणी ।

१ शां० विनाज्यय—एवं महतोत्तो इति० ली ३ गो० यो ३ । एव महतो इति० कस० सस० । एवं
 महंतरेपो इति० उ० ॥ २ सायस्स शां० ॥ ३ अणहा कुण्हा शां० ॥ ४ विम्मविया टी ३ ॥ ५ साय-
 रपा० ली ३ ॥ ६ णायामा ली ३ ॥ ७ सय(ए)ण दुक्खं शां० विना ॥ ८ रसु० उ २ ॥ ९ ण देउज्जा-
 णेण परि० यो ३ उ० ॥ १० विव शां० । विज उ० ॥ ११ निजल० क ३ गो ३ । विजल० शां० ॥
 १२ रचदवय० उ २ विना ॥ १३ च्छोच्छइ शां० ॥ १४ णिसुमा शां० विना ॥

* पुत्रयन्तर्गतोऽयं श्रुत सर्वेष्वपि लिखितपुस्तकेषु “धम्मिच्छदिदी सम्मत्ता” इत्यस्मात्पूर्वं वर्तते ॥

राम-कण्हाणं अगमहिशीणं परिचओ

तत्थ रामस्स बलदेवस्स रेवई अगमहिसी । सा उण रेवयस्स माउलस्स दुहिया रती विव रुवसिणी ।

कण्हस्स उगसेणस्स दुहिया (सच्चभामा) णाम सची विव सफस्स बहुमया ? ।

5. रिट्टपुरे य रुहिरस्स रण्णो देवी सिरी, तीसे दुहिया पउमावती । तीसे य पिउणा सयंबरो दिण्णो ति । वासुदेवस्स चारपुरिसेहिं निवेइओ सयंबरदिवसो । देवदिण्णेणं र्हेणं दारुगसहाओ गओ सयंबरभूमिप्पएसं । निगया य कुमारी सद्विज्जकयपरिवारां । मंचा-
रुद्धा य राय्णो तीसे दंसणूसुया द्विया । उइण्णो य कण्हो रहाओ । दिद्धा य णेण पउमावती पउमवणनिगया इव पउमनिलया, पउमवरमणहरमुही, कण्णालकखणविण्ण-
10 पूजितकोमलचलणारविंद-जंघोरु-सोणिमंडला-नाभि-मज्झ-यणजुयल-बाहुलतिका-करतलकि-
सलय-सिरोधरा-दसर्गवसण-उच्छि-कण्ण-नासा-कबोल-सिरकेस-नामण-भासित-हसिया, कय-
ली-लवंगकंती । रुइया य से विट्ठीए नवजलदावली विय मयूरस्स । तीसे वि सो चक्कु-
विसयमागतो । वित्तिंयं च णाप-फयरो मण्णे एस देवो सयंबरकोऊहृत्तेण इहमागतो ? ।
जाव सा एवं संकप्पेइ ताव कण्हेण रुवाइसैयविन्धियहियणं भणिया पउमावती—
15 अहं वसुदेवमुतो हरामि ति न ते भाइयवं ति । वणलया इव वणगपण उक्खित्ता दुयं
विलइया रहं । ततो दारुगसारहिणा घोसियं—सुणंतु सयंबरसमागया रत्तिया !, दसार-
कुलकेऊ वासुदेवो हरइ कुमारिं, जो न सहइ सो पच्छओ लग्गव ति । तयणंतरेण दा-
मोयरेण कुसुमफलावधवलो पंचयण्णो संतो उद्धंतो । तं च सहं सुणंती पउमावती
सहसा भीया कण्हस्स वच्छत्थलमहीणा, तेणै य समासासिया । अपुवसहसम्मोहिया य
20 रत्तियसेणा । पउरा य मण्णंति—किण्णु परियत्तइ भूमी ? जोइसचकं व निवडइ धर-
णिवट्टे ? समुदो या वेलमइफमइ ? ति । जाय ते सत्या न भवंति साय बहूणि जोयणाणि
यइपंतो, निवापाएण पत्तो चारवतिं । रोहिणी-देवईहि य परितुट्ठमाणसाहिं बहुस-
कारेण य सपारिया (पउमावती) दत्तो से पासाओ देवनिम्मिओ परिचारियाओ य ।
पिउणा वि पेसिओ अत्थो विउलो किंफरीओ य २ ।

- 25 सिंधुविसण वीइमयं नगरं । तत्थ य मेरु राया, चंदमती देवी, तीसे दुहिया (गौरी) ।
तेण य रण्णा पेसियं कुलगराणं—कण्हस्स कुमारिं, देमि, संबंधाणुगहेण मं अणुगेण्ह
ति । वेहिं अभिचंदो पेसिओ । सो विउलफोस-पेसवगं गहेऊण आगतो । वासुदेवो य
तीसे पाणि गादिओ बुद्धेहिं कुलगरेहिं । तीय वि दिण्णो रयणपासाओ ३ ।

- गंधारज्जणय पोकरलवावईनगरीए नगई नाम राया, देवी य मरुमती, तीसे धीस-
30 सेणो पुत्तो जुवराया, तस्स भगिणी गंधारी रुववती रुवगण गंधये य परिनिट्ठिया । धीस-

१ 'णामवत्त' दां० विना ॥ २ 'राजवृत्तेन इहमागत' ? ति दां० ॥ ३ 'सवहियं' दां० विना ॥

४ 'रत्ता' दां० विना ॥ ५ 'ण सा य दे० ॥ ६ 'चारओ य दां० विना ॥ ७ तीय क २ ॥

सेणाणुमईए रामसहिओ कण्हो गंधारिं सपरिवारं गहाय चारवत्तिमुवगतो । सा वि
बहुसकारेण पूह्या जऊहिं । दिण्णो से पासाओ विमाणोवमो ४ ।

सिंहलदीवे राया हिरण्णलोमो, तस्स देवी मुकुमाला नाम, तेसिं दुहिया लक्ख-
णलया (लक्खणा) णामं, पुत्तो य तस्स रण्णो जुयराया दुमसेणो । दूओ य पेसिओ कण्हेण
सिंहलदीवं, सो आगतो कहेइ—देव ! हिरण्णलोमस्स रण्णो दुहिया देवया विव रुव-5
स्तिणी, सा तुम्ह जोग्गा. सा य किर दाहिणवेयालीए समुदमज्जणं सेवमाणी देवचणव-
क्खेवेण मासं गमेहिइ दुमसेणेण सारक्खिया. ता कीरउ आयरो रयणसंगहस्स । तस्स
वयणेण राम-केसवा गया समुदतीरं, दुमसेणं हंतुं सपरिवारं लक्खणकुमारिं गहाय
सपुरिमागया । हिरण्णलोमेण य रण्णा विउलो अत्थो पेसिओ, 'पुबचित्तिओ मे मणो-
रहो संपुण्णो ति पणओ हं आणाविघेउ' ति ५ ।

10

अरक्खुरीए नयरीए रट्टवज्जणो राया, तस्स देवी विणयवती, पुत्तो णमुई नाम
जुवराया, तस्स भगिणी (सुसीमा) सुसीमा इव वसुमती मणोहरसरीरा । सा सुरट्ठाविसए
पभासतित्थं मज्जिउं गया णमुइसहिया । सा कहिया चारपुरिसेहिं माधवस्स । गतो राम-
सहिओ, नमुई हंतूण सपरिवारं सुसीमं घेतूण लच्छिं पिव बित्थिं जायवपुरीमागतो ।
सा वि सकारिया कुलगरेहिं, दिण्णो य पासादो ६ ।

15

गगणनंदणे (मंथाप्रम्-२१००) नयरे जंववंतो राया विज्जाहरो, तस्स य भज्जा सिरि-
मई, पुत्तो जुवराया दुप्पसहो नामा, धूया य से (जंववती) सा चंदा-उरविंदाणि मुहसो-
हाए अइसयति, णयणजुयलेण य सभमरकुबलयजुगलं, थणजुयलेण य पीणुणाय-निरंतरेण
पालतालफलसिंरिं, लताओ य सपलवाओ बाहाजुयलेण, मज्जेण य तिवलिविमंगुरेण वज्ज-
मज्जं, जहणविथारेण भागीरहिपुलिणदेसं, ऊरुजुयलेण गयकलभतासाभोगं, जंघाजुयलेण 20 ✓
कुरुविंदावत्तसंठितिं, कमजुयलेणं कुम्भदेहागितिं, मुकुमालयाए सिरिसकुसुमसंचयं, वयण-
महुरयाए वसंतपरहुपंदायं । सा चारणसमणेण 'अदमरहाहिवभज्जा भविस्सइ' ति आदिट्ठा ।
ततो सो जंववंतविज्जाहरराया 'तं गवेसिंस्सामि' ति गंगातीरे सन्निवेसे सन्निविट्ठो । सा य
कुमारी अभिक्खं गंगानदिं मज्जिउं एइ सपरिवारा । विज्जाहरेण य इक्केण सेवानिमित्तं कण्हस्स
निवेदिता । सो अणाहिट्ठिसहिओ तं पएस गतो, दिट्ठा अणेण गंगापुलिणे कीलमाणी, 25
रुवमुच्छिण्णं ॥ हिया । निवेइया रण्णो, सो रुसिउ आगतो सयं, जुज्झिउं च अणाहि-
ट्ठिणा सह संपलग्गो । भणिओ य णेण राया—अयाणुओ सि तुमं, कण्हस्स चासुदेवस्स
नेऊण कुमारी देया, तं जइ तेण सयमेव हियाणु सोहणं. किं न थाणसि से पहावं ? देव-
प्पसायं च ? ति । ततो सो उवसंतो, भणितं [च]—सुहु कुमार ! भणसि. मम वि चार-
णसमणादेसं पमाणं करंतस्स एसेव अहिप्पाओ आसी. तं अहं तवोवणं गमिस्सं, दुप्पसहो 30

१. १ 'या लक्खणा' शा० विना ॥ २ मणहं शा० ॥ ३ 'सिरि' शा० विना ॥ ४ 'अणिणायं' ली ३ ॥
५ 'सिस्सं' ति चि शा० ॥ ६ 'याणासि' शा० ॥

ते, य परिपालणीओ, खमह मे अयाणओ अतिकर्म । तओ ते जंबवर्ती धिति पिब वितियं गहेऊण वारवत्तिमुवगया । पूइओ य जायवेहिं समारिओ । दुप्पसहो य कुमारो जंबवईपरिचारियाओ विउलं च वितं गहाय उवगतो, पणओ राम-केसवाणं । तेहि वि मंधुवहारेण पूइओ गतो सपुरं । जंबवतीए दत्तो पासादो कण्हेण ७ ।

- 5 वियब्भाजणवए कुंडिणिपुरं नाम नयरं । तत्थ भेसगो राया, विज्जुमती देवी, तेसि पुत्तो रूपी कुमारो, रुप्पिणी य दुहिया । सा य वासुदेवस्स नारएण निवेदिता, भणइ—
कण्ह ! सुणाहि—मया रायतेउराणि बहुयाणि विट्ठाणि, जारिसी पुण कुंडिणिपुरे रुप्पिणी नाम कण्णया चारिसी थीया नै होज्ज ति सक्केमि । सा सहस्सरस्सरंजियसयवत्तकंतवयणा, वयणकमलनालभूयचउरंगुलपभाणकंधरा, मउय-मुवट्ठित-सिलिट्ठ-संठिय-तणुय-मुकुमाल-
✓ 10 सुमलकरणसणाह-किसलैयुज्जवाहलतिका, करपरिमिय-वट्टहारपहसिय-पीणयणजुपलभार-सीदमाणवल्लिभंगैवलियमज्झा, ईसिमउलायमाणवरकमलवियडणामी, कण्णालक्खणवियक्ख-णपसंसियमदणसरनिवारणमणुज्जसोणिफलका, रंभणिभ-यरमसुकुमाल-थिर-वरोरु, मुली-णजाणुप्पएसा, गूढसिर-रोमगोपुच्छसरिसजंघा, नवनलिणिकोमलतल-कमलरागसप्पभन-हमणिमासियपसत्थचलणा, सवण-भणग्गाहिरिभित्तवयणवियक्खणा, आलओ गुणाणं ।
15 एवं च नारदो रुप्पिणिं कण्हस्स हियसाहीणं काऊण उप्पइओ । रुप्पिणीए अणेण वासुदेवगुणा कहिया ।

- एयम्मि य देसयाळे रुप्पिणी सिमुपालस्स दमघोसमुयस्स दत्ता । रुप्पिणिपिउच्छाप य एयं पवित्तिं सोऊण विरहे भणिया—पुत्ति रुप्पिणि ! सुमरस्सि जं ति बाळभावे दो वि अइमुत्तएण कुमारसमणेण णमचारिणा भणिया ‘वासुदेवस्स अग्गमहिंसी भवित्सेत्ति’ ति ? ।
20 तीए भणियं—उमरामि । सा तं भणइ—युत्त ! जह यागरियं तेण मुणिणा तहा तं, न पत्थ संसओ. धलदेव-वासुदेवो अवरंते सुव्वंति, समुरेण फिर से मग्गो दिण्णो, धणदेण जयरी णिम्मिया धारवती, रयणवरिसं च बुद्धं. ‘वासुदेवो य फिर सिमुपाल-जरासंधे बहे-हि’ ति याओ पवत्तइ चि. चेइपंइणो य तुमं ति दत्ता रुप्पिणा. सिमुपालं हंतूण वि तुमं कण्हो गेण्हंतगो, तं मा ते वयणीययं होहिति. जइ उवाणुमयं दामोयरस्स पेसेमि
25 अहं ति । रुप्पिणीए भणिया—पिउच्छा ! तुम्मे ममं पभवहा पिउणो अणंतं, जं च मे हियं हत्थ तुम्मे मे पमाणं ।

ततो तीए पच्छणं पुरिसो पेसिओ धारवती लेहे गहेऊण, ते विवाहदियसनिदत्तपट्ठिओ वित्तिनचां कुमारीवाणस्सफला, सिमुपालधंचणनिगुवयणा य लेहा उवणीया कण्हस्स । ‘धरदानदीतीरे य नागपरचणववदेसेण कुमारिनिग्गमो, तत्थ मिलिययं’ ति कहियं छेहि

१ ‘वती दे०’ पा० निमा ॥ २ कुंडिणिपुं पा० निमा ॥ ३ न दिह चि की ॥ ४ ‘उठउण’ उ १ ॥
५ ‘गहटि’ पा० ॥ ६ ‘ए’ भवारिणा उ २ की ॥ ७ ‘समसि’ चि पा० निमा ॥ ८ पुसि क १ ॥
९ ‘उ’ निमाउपप-‘हि’ ति बाओ, ‘वेह’ पा० । ‘हिति’ वेह’ की १ क १ मो १ ॥ १० ‘पयग्गो’ पा० ॥
११ ‘उपवट्ठिणा’ कुं उ १ ॥ १२ ‘वरणा’ उ १ ॥

पुरिसेहिं । आगया य कुंडिणिपुरं, वण्ण-चिंधपभावा य कहिया जेहिं कुमारीए सपिउच्छाए,
 निच्छियाऽऽगमणं कण्हस्स । बहुमाणं सिमुपालो आगतो द्विओ वरदानदीपुवतीरे । पम्-
 विस्रया रुप्पिणी सखालंकारभूसिया नीणीया नागवरं भद्दगमहेत्तुरगपरिवुडा । सा अ-
 णच्छलेण पुणो पुणो तीह । दिट्ठा य णाए ताल-गुरुडज्झया जहा कहिया दूरहिं । तुट्ठाए य
 भणिया रुप्पिणी पिउच्छाए—पैहि पुत्त ! पसण्णाणि ते देवयाणि । पैहि, कुणसु पइविरणं ५
 देवउलस्स मंदं मंदं परीति । चासुदेवेण य कुमारिं दट्ठूण भणिओ दारुगो—तूरह तुरगे ।
 तेण य चोइया नागपरंतेण । कण्हेण य तीए पैमाणं करंतेण आरोविया रहं । ठिया य भद्द-
 गोण विज्जुलया इव नवजलदहीणा दिट्ठा । आफ्फालियं च गेण धणुं । ‘कहिं ववसि सूर !
 कुमारिं गहेऊणं ?’ ति भणंतो भणिओ कण्हेण—मा मर, वच, रुप्पिस्स पवित्ति नेहिं,
 किं ते उज्जमेण ? भण—‘राम-गोविंदा रुप्पिणिकुमारिं हरिति’ ति । सो भीओ रवंतो 10
 गओ रुप्पिसमीवं । दो वि सपरियणा निगया । रुप्पिंरणा पइण्णा कया—भगिणिं अमो-
 एउं न पविसिस्सं नयरिं । पत्थिओ सहत्ता बलसमुदणं रहमग्गेण । रुप्पिणी य विमणा
 पुच्छिया कण्हेण—किं देवि ! नाभिरुइयं तेमया सह गमणं ? । सा भणइ—देव ! सुणह, मम
 भाया धणुवेयनिही, सयलो य आगतो, तुम्हे पुण दुवे जणा, तत्थ मे पीलं आसंकामि ।
 कण्हेण भणिया—देवि ! न जुत्तं इत्थिसमीवे अप्पा विकस्येउं, तह वि पुण तवाऽऽसासण- 15
 निमित्तं भणामि—पस्स मे थलं । तत्थ नाइदूरे महापरिणाहा पायवा पंतीए ठिया, ततो
 गेण एकसरेण विणिभिण्णा । अणंतरिया य जे जे तीए संदिट्ठा ते ते विदारिया । यहरं
 य से अंगुलिमुहाए चूरियं अंगुट्ठंगुलिसन्निवाणं । पत्तं च अग्गाणीयं । भणिओ य बल्लो
 कण्हेण—भाउग ! तुम्हे सुण्हं गहाय वचह, अहमेते णियारेमि । रामेण भणिओ—कण्ह !
 तुमं वहुसहिओ वष वीसत्थो, अहं एयं कागबलं प्रोएमि । ततो रुप्पिणीए जायमयाए 20
 विण्णविओ कण्हो—देव ! जहा मे वयणीयं न होइ—‘भाउगं मारावेऊण गय’ ति, तहां
 कुणसु पसायं, संत्ता तुम्हे सक्कं पि जेउं । एवं विण्णविण्णं दामोदरेण रामो भणिओ—
 भाउग ! सुण्हा ते भाउगस्स अमयं मग्गति, कीरव से पसाओ । रामेण य से ‘तह’ ति
 पडिवत्तं । रुप्पिभूपयलं च दलदेवमभिमविउमारद्धं । तेण य देवदिण्णो संखो समुद्धंतो ।
 तस्स सहेण निदुराज्जिय-खुभियमगरागरंसरिच्छेणं दलतिभाओ निराणंदो उज्झियाउहो 25
 ठितो । रुप्पी य अणुयाति अमरिसिओ, दूरं गंतूणं य सरजालं पवुट्ठो रोहिणिमुयरह-
 चरोवरि । तेण य लहुहत्थयाए छिण्णा सरेहिं सरा, तुरगा सारही य पैडिविट्ठा । विणा-
 सियरहो वि जाहे न मुयइ धिट्ठयाए चाहे से धणुं, विणासियं, अंगुट्ठो य दाहिणो विट्ठो ।
 ततो सुहीहिं कहिं कहिं वि निवारिओ—‘सामि ! एस रामो पभवंतो’ वि तेन विणासेइ, अलं
 जुज्जेणं’ ति नियत्तिओ । पइण्णापूरणत्वं भोजकूडं नयरं निवेसेइ । इयरे वि सिद्धकजा 30

परं पीडमुबहता अणुविगा वचंति, कहियं च रुप्पिणीए—अणहसरीरो ते भाया नियतो
 सयं जणवयं । दंसिता पुर-पत्तय-देसे य रुप्पिणीए, पत्ता एगं सन्निवेसं । तत्थ कण्हो जेइ
 भणति—रमणीयमुववणमिणं, वसामु इहं ति । तेण 'तह' ति पडिस्सुयं, संदिहो ये सिद्धत्थो
 सारही—वेच्छ! भणसु पउरवगं, सिग्गं विवाहगमंढगं धवणेह ति । सो गतो । जाव
 5 नागरा सज्जेति ताव य जक्खेहिं धू-वरं घेवाहिणेण सकारेण पूइयं । पत्ता नागरया, वट्ठण
 विन्दिता । सं च देवतानयरं जायं । पउर-जक्खपरिगयाण य अतिच्छिया रयणी । कमेण
 य पत्ता धारुणं । वत्तो य रुप्पिणीए सभयणस्स उत्तर-पुरच्छिमो पासोओ ८ ।

रोहिणी-देवगीहिं वत्था-55भरण-पडिचारिकाजणेण पूइया । देविपरियणस्स य पवि-
 सिद्धो पवेसो । भणिओ य सच्चभामाए वामुदेवो—देव ! हरिसिज्जठ कुमारी जा तुम्हेहिं
 10 भागीया । सो भणइ—का कुमारी ? कओ वो ? जओ पइस्सइ । जाहे निवधं करेइ
 ताहे णेण भनिया—रेवयपत्तयसमीवे णंदणवणे दच्छिहं ति । संदिहो अणेण लेल्ले-
 कारो—उज्जाणे सिरिपरे सिरिपडिमं अवणेऊण पेदिगं छुं सज्जिता आणं पच्चिणादि ति ।
 तेण जहाणत्तं अणुदियं । दिण्णा य आणत्ती अंतरेउरणं उज्जाणनिगमणे । पच्चूसे रडे करे-
 ऊण रुप्पिणिं दारुगसहिओ गतो नंदणवणं केसवो । सिरिपरे य णेण ठविया रुप्पिणी,
 15 भनिया—'देवि ! देवीणं आगमणसमए पेदियाए निवळा अउत्तमु जाव निगयाउ' ति वोत्तु-
 'णमयवत्तो' रहसमीवे चिट्ठवि । पत्ताणि य अंतरेउराणि, सच्चभामा पुच्छइ—देव ! कहिं
 सा कुमारी ? । भनिया—गया सिरिपरं, वचह, तत्थ णं दच्छिहं । ताओ गयाओ 'अहो !
 भयवसीए रुवं णिम्मवियं सिप्पिण' ति भणंतीओ पणयाओ । उवाइया य सच्चभामाए—
 'भयवइ ! कुमारी आगंतुगा हिरि-सिरिपरिवज्जिया होउ, तवो पूयं करिस्सं' ति निगया,
 20 भगिया य समंघतो । चेदीओ भणति—सामिणीउ ! सा कस्स[इ] अडविराणो धूया हो-
 हिति. का सत्ती तीए पुग्गं पुरओ ठाइवं ? गुम्मे कम्मि वि लीणा ठिया होदिति । गयाओ
 य कण्हसमीवं भणति—देव ! न दीसए सा तुम्हं वट्ठइ । तेण भनियाओ—अवस्सं तत्थेव
 होदिति, पणामो, दच्छिहणं । गओ य केसवो 'देवी(मंथामम्—२२००)सहिओ सिरिपरं ।
 सा उट्ठिया, 'देव ! संदिसइ, काओ पणमामि ?' ति । तेण सच्चभामा दंसिया । रुप्पिणी
 25 य सीसे पणया । सा भणति—तुमं ति अम्हेहिं पुवं यंदिया । वामुदेवेण भनिया—कइ
 कइ ? ति । सच्चभामा भणति—'जइ अम्हेहिं भगिणी बंदिया तुम्हं किं इत्य पत्तवं ?' ति ।
 सकलुसाप पि वत्था-55हरणेहिं पूइया ।

पञ्चणकुमारजन्मो उदयहारो गवेसणा य

रुप्पिणी क्याइ य सीहं मुदे अइगच्छमाणं सिमिणे पासित्ता करेइ । केसवेण पहाण-

१ य गा० ८१० विना ॥ २ वच, अ० ८१० ॥ ३ 'पूयं देवगीए य वत्था' ८१० ॥ ४ या कुमारी जन्मो
 ८१० विना ॥ ५ उज्जाणो क १ गो १ ॥ ६ उज्जाणो १ ॥ ७ 'ओ रेवयसमी' ८१० विना ॥ ८ गुमि
 ८१० विना ॥

पुत्तलंभेण अभिणंदिया । पुणरवि य उज्जाणं गतो सउरोहो माहवो । विररमाणीए य रुपिणीए दिट्ठो णहवारी समणो^१ हाणनिच्चळणयणो, पुच्छिओ य णए बंदिऊण—भयवं^२ उदरे मे साहह किं होहिइ ? ति । सच्चभामाए वि तयणंतरे पुच्छिओ तवेव । सो हाणवाघायभीरु 'कुमारो होहि' ति भणंतो अदरिसणं गतो । ततो तासिं विवाओ समुत्पण्णो—अहं पुत्तलंभेण गुणिणा आदिट्ठा, अहं आविट्ठ ति । रुपिणी भणइ—मया पढमं पुच्छिओ । इयरी भणइ—सधं, तुमे पढमं पुच्छिओ, न पुण तेण किंवि भणियं । मया पुट्ठेण बागरिं ति, सेण ममं पढमं पुत्तो होहि, ण तुहं ति । एवं तासिं विवदंतीणं सच्चभामा भणति—जीसे पढमो पुत्तो जायइ तीसे वरकोउए इयरीए केसेहिं दत्तकजं फायवयं^३ ति । रुपिणी य पच्छण्णगत्ता, ततो णं सच्चभामा धाहइ । निगंवे य कए पट्टिवन्नं—एवं नाम भविस्सइ ति । ततो दो वि जणीओ गयाओ वासुदेवसमीवं । फहिओ अणाहिं चार-10 गावेसो पणयं च । वासुदेवेण भणियाओ—सुद्धं दुण्ह वि जणीणं कुमारा होहिंति, अलं विवाणं ति । ताओ निग्गयाओ । तासुं च निग्गयासुं दुज्जोहणो वत्तरावहराया सेविडमइगतो दामोयरं । कहियं च अत्थाणीगयाण राईणं कण्हेण देवि विवायवत्थुं । दुज्जोहणेण भणियं—देव ! जीसे पढमं पुत्तो जायइ तस्स मया धूया विण्णा । एवं परिहासे कए अइगओ धारवत्तिं सपरिवारो जवणाहो ।

15

रुपिणी य पुण्णे पसवणसमए पसूया पुत्तं । कयजायकम्मस्स य से बद्धा मुदा वासुदेवनामंफिया, निवेदितं च परिचारियाहिं कुमारजम्मं कणहस्स । सो रयणदीविकावेसियमगो अइगतो रुपिणिभयणं । चक्खुविसयपट्ठिओ य से कुमारो देवेण अक्खित्तो । फओ य अकंदो चेडीहिं—कुमारो केण विं हियो ति । रुपिणी य कण्हं वड्ढूण मुच्छिया, सत्था पुत्तसोगदुहिया विळविवमादत्ता—देव ! निदी मे दिट्ठ-नट्ठो जातो, मे मंदभागाए अज्ज 20 नुवुगगतो घालचंदो राहुणा धत्थो, निरालोयासु दिसासु कत्थ णं मग्गामि ? परितायसु मं सामि ! । देवताण मे को फओ अवराहो जेण मे पुत्तको अवहियो ?, न याणं, मरिसिंदु । तो एवं च रोयमाणी देवी आसासिया जवपइणा—'देवी मा विसायं वच, गवेसामि ते पुत्तगं, जेण ममं परिभविऊण हिओ तस्स दिट्ठमेत्तस्स अणपिणंतस्स मारं विणयं फरिस्सं' ति बोत्तुण सभयणमुवगतो ।

25

पत्तयं सकुलगरो चिंतापरो अचछइ । नारओ य यत्तो तं पएसं । वप्पित्तचित्तेण य चिरस्स दिट्ठो, भणिओ य जेण—सागयं रिसिणो ?, चिंतापरेण ण मए त्वं दिट्ठा । सो भणइ हसमाणो—कण्ह ! मइती ते चिंता—कस्स भण्णे राइणो कण्णा रुवस्तिणी होज्जा ? रयणं वा ? को वा न सेयइ ? को वा जरासंधपक्खिओ ति ? । सो भणइ—अएयं, सुणह कारणं—रुपिणीए जायनेत्तओ केणावि हिओ कुमारो, तस्स परिमग्गणनिसित्तं मे मइती 30

१ विहट्ठो क १॥ २ ओ सिच्चळणायणं शां विना ॥ ३ होत्ता, अलं तां ॥ ४ वि हरिओ क १॥
५ ओ हियो क १॥

चिंता । नारओ दंतप्पमापरिभिन्नक्खरं भणइ—कण्ह ! सोहणो संधी जाओ, जओ सच्च-
भामाए आसण्णो पसवणकालो । तीसे य चारणोवदिट्ठो धुवं कुमारो होहिति, ततो रुपि-
णीए केसमुंढणं दूरओ परिहरियं । ततो वासुदेवेण भणिओ—अलं परिहासेण, वच्चइ;
देवी धीरवेह ति । ततो सो तत्थेव परिहसंतो गओ, रुपिणीए भणिओ^१—अज ! आसि
५ मे आसा 'तुम्हे मे पुत्तगस्स पवत्ति आणेहि' ति । तं जइ तुम्हे एवं आणवेह, निराणंदा
मि संवुत्ता । ततो जायाणुकंपेण नारएण भणिया—रुप्पिणि ! मुय सोगं, अहं तव पुत्तस्स
गवेसणं अक्काऊण न ते पुणो इच्छामो । एस निच्छओ ति । वप्पइओ फसिणकुबळय-
पलासरासिसामं गगणदेसं ।

सीमंधरजिणं पइ पञ्जुणवहारविसया नारयस्स पुच्छा

१० चितियं च णेण—'अण्णया अइमुत्तो कुमारसमणो इहं अइसयनाणी संसयपांडिपुच्छा-
दायगो आसी, संपयं पुण अवरविदेहे सीमंधरो नाम तित्थयरो विहरति, तं गच्छामि
तस्स पायमूळं । सो मे^२ एयमहं वागरेहिइ' ति संकप्पेऊण गतो खणेण अरहओ समीयं । ति-
गुणपयाहिणपुंषं च वंदिऊण पुच्छति—भयवं ! चारयतीए कण्हस्स वासुदेवस्स रुपिणीए
अगमहिंसीए पुत्तो जायमेत्तओ हिओ केण ? ति ।

१५ भयवया भणियं—धूमकेलुणा जोइसियदेवेण पट्टिणीययाए अवहरिऊण भूयरमणाइ-
वीए सिलायले उज्झिओ 'एत्थ एसो सूरायवेण सोसं गमिस्सइ' ति । विजाहरमिहुणं च
पधूसे तस्सोवरिएण अमइच्छइ—कालसंवरो कणगमाला म । तस्स य दारगस्स चरि-
मसरीरनिष्कतिभविषययाए तेसिं गती पडिहया । ताणि संकियाणि 'किं मण्णे एत्थ कोइ
अणगारो तवरओ संठिओ होज ?' ति प्रवइयाणि, पस्संति वालं सतेयसा मुहारयणमरी-

२० इपयेरेण य दिप्पमाणं परमदंसणीयं । 'अहो ! अच्छेरे एरिसेण रूवेण तेयसा य न होइ एसो
पायभावयो' ति पसंसमाणो भणइ कालसंवरो—देवि ! वचामो ति । सा न थलइ । सो
पिज्जाहरेण भणिया—किं देवि ! एण ते अट्ठो देवकुमारस्सणभेणं दारणेणं ? ति । सा भणइ—
अज्जउत्त ! तुम्हेहिं दिज्जंतेणं ति । ततो तेण तुट्ठेण से अंके निक्खित्तो 'एस ते पुत्तो मया दत्तो'
ति । ताणि वं गहेऊण निदिमिव दरिहाणि गयाणि । वेयहुदाहिणसेटीए पच्छिमदिसंतेणं

२५ मेहकूटं नाम नयरं अमरावतीदेसो, फओ य ऊसयो, पयासियं च—कणगमालाए देवीए
तिरिक्खरणीविन्नाए पुंषं पच्छाइओ गच्चो, संपयं जातो कुमारो दित्तो, 'पञ्जुन्नओ'
ति य से नामं कयं । सो तत्थं परिक्खइ । सोलसवरिसो अम्मा-पिऊदिं सदे समेहि ति ।
पञ्जुणपुंषं भवपुच्छा

पुणो पुच्छइ—भयवं ! कइ तस्स जायमेत्तगस्स पट्टिणीओ उप्पओ ? ति । भयवया भणिओ

१ 'इपयं ति । तं दां ॥ २ 'ओ अण्ण मे दां ॥ ३ आणेइ दां । विना ॥ ४ उ १ विनाउपप-
त्तं काऊण ते टी ३ ॥ ५ भयमुं दां ॥ ६ पट्टिउ २ ॥ ७ मे पयवमहं क ३ ॥ ८ 'ए भीसगाइ'
टी ३ ॥ ९ 'ययो बालो ति टी ३ ॥ १० 'य घरे वइ' क ३ उ ॥ ११ तमं र' क ३ ॥

नारओ—अणाइसंसारवत्तिणो जीवस्स तासु तासु जोणीसु कारणवसेण सधे सत्ता वंधना आसी सत्तू य. पुण तस्स दारगस्स सम्मत्तलंभकाले जो पिता तस्मि समए आसी, सो से जहा जन्मंतरे पच्छा सत्तू जातो तं सुण—

पज्जुण्ण-संघपुब्बभवकहाए अग्निभूइ-चाउभूइभवो

भरहे मगहाजणवए सालिग्गामे मणोरमुज्जाणं । तत्थ सुमणो नाम जक्खो, तस्स ५ असोगपायवसंतिया सिळा सुमणा, तत्थ णं जणा पूयंति । तत्थ य गामे सोमदेवस्स माहणस्स अग्गिलाए भारियाए दुवे पुत्ता अग्निभूइ-चाउभूइ अणेगसत्थऽपहयम-तिणो, तस्मि मंडले लद्धपंडितसहा, यहूजणसम्मया परिवसंति ।

तस्मि य काले णंदिवज्जणो अणगारो चोदसपुष्ठी समुप्पण्णोहिनाणी समणो विहर-माणो मणोरमउज्जाणे समोसरियो । तस्स य समीवे समंततो जणो आगम्म केवलपिभत्तं 10 धम्मं सुणइ, संसए य पुच्छइ । सो य भयवं जिणो विव अवितहं वायरेइ । तं य तहा जणमुवसेपमाणं उवलद्धूण सोमदेवपुत्ता भणंति—अयाणओ एस छोगो अन्हे वइक्कमि-ऊण समणसमीवसुवंगम्मति. कयरं तं नाणं जं अन्हं, अविवितं ? ति । तेहिं पिया आपु-च्छिओ—ताय ! मणोरमे उज्जाणे मुणी किल कोई द्वितो, तत्थ छोगो वचइ. तं तेण सह धायं करेसु, अणुजाणइ ति । तेण भनिया—तुम्हे मया उवज्जाए अत्थदाणतोसिए काऊण सिक्खा-15 विया, कीस परिभवं सहइ ? पराएह समणं । ते गया जणपरिवुडा णाइदूरद्विया भनिया—भो समण ! तुमे समं यादत्थी आगया अन्हे. भण, किं जाणसि ? जा ते पडिवयणं देमो ति । तेसिं य आयरियाणं सीसो सच्चो नाम ओहिनाणी वादलद्विसंपण्णो सुमणसिळास-मीवे पसण्णचित्तो अच्छइ । तेण सहाविया—भो माहणा ! मा होइ महिससमाणा. जं भे वत्तवं तं भणइ । इओ ते गया तस्स समीवं भणंति—भो समण ! किं भणियं होइ 'महि-20 ससमाणा' ति ? । सच्चेण भनिया—सुणइ—

महिसाहरणं

एकस्मि रण्णे पाणीयं एकमेव, तं चउप्पयाणि आरण्याणि तण्हाभिभूयाणि आगम्म आगम्म सदेसद्वियाणि पीयपाणियाणि निबुयाणि जहागतं वधंति । महिसो पुण तत्थाव-गाहिऊण सिंगेहि आहणइ ताव जाव कलुसितं । ततो ण वि तस्स, ण वि अत्तेसिं पाणजोगं 25 होइ । एस दिहंतो । जहा सा अबवी तहा संसाराढवी, उदगसरिसा आयरिया, मिग-सरिसा धम्मसवणाभिलासिणो पाणिणो ॥

तुम्हे वाधायं धम्मकहाए करेमाणा महिससरिसा मा होहि-त्ति मए एत्थ सहाविया ॥

तओ भणंति—एएण मुणिणा सह वायत्थी आगया. जइ तुमे पराजिए एस ते गुरु परा-जिओ होइ, तो तुमे सह जुत्तो आल्लवो. इहरहा हि महिससरिसा अन्हे तुमे कया सीह-30

१ °वहम्म° शां ॥ २ कोयि द्वितो शां ॥ कोइ पत्तो ली २ ॥ ३ °राजपु° ली ३ ॥ ४ °भे धम्मक-हापापायं करे° ली ३ ॥

सरिसा कयाइ भवेज्जामो । सच्चो भणियं—एवमेयं जइइ सं । ते भणंति—जियस्सं को निग्गहो ? । साहुणा भणियं—जो तुम्हं रुइओ । ते भणंति—जइ अम्हे जिणसि तो ते घयं सीसा । तुमे पराजिए तुम्हेहिं सबेहिं निगंतवं इओ । एवं ठिए समाणे पासणिगसमीवे सच्चो भणिया—पुच्छइ ममं जं ते अहिप्पेयं । ते भणंति—अम्हं न कोइ संसओ विदित-
 ५ वेदाणं । तुमं पुच्छ जं ते पुच्छियवं । साहुणा भणियं—जइ मया पुच्छियवा, कहेइ—क-
 ओ इय इहमागया ? । ते भणंति—अम्हे इहेव संवुत्था । जो चंदा-५५इहे ण थाणइ सो
 अम्हे न याणिज्जा । साहुणा भणिया—जाणामि, जहा तुम्हे सोमदेवस्स माहणस्स पुत्ता
 अग्गिलागम्भजाय त्ति । एये कहेइ—तं गम्भं कओ त्यमागया ? । ते भणंति—एयं पि किं
 कोइ जाणइ ? । साहुणा भणियं—वाढं । ते भणंति—जइ तुमं जाणसि एयं तो जिया णाम
 १० अम्हे सुणामु । सच्चो भणइ—तुम्हे दो वि जणा अणंतरभवे सियालपिइका आसी ।
 ते भणंति—को पचओ ? । भणइ सच्चवादी सच्चो—अत्थि पचओ—
अग्गिभूइ-याउंभूइपुघभवसंवंधो ।

इइ नाइलो नाम गहयती । तस्स कम्मकरेहिं छेत्ते हलताडो पम्हुटो नागोहपायधंस
 हेहो, सत्ताहिगा य (प्रयागम्—२३००) बहला जाया । तुम्हे सीयवायहयां चं निग्गोहम-
 १५ स्तिया । छुहावसेण य भे सो नाडो रइओ । तस्स अपरिणामेण विसूइया जाया । तेण
 परिवावेण दो वि मया अग्गिलागम्भे दो वि जमला जाय त्य । न एत्थ संदेहो ॥

तं सोऊण संक्रिया । भणियं च पासणिगेहिं—पुच्छिजव नाइलो । गया य पुच्छगा ।
 कहियं गहयइणा—अत्थि यत्तपुधं, नाडो अद्धभक्तिरओ य, सियालजुयलं च विट्ठपुधं मयं
 दुइणिते । ततो ते माणुस्सा आगच्छमाणा भणंति—जिया माहणदारगा अइसयताणिप्पा ।
 २० आगपहिं कहियं जहाभूयं । साहुणा भणिया—वितियं पचयं सुणइ—
राहुगयलामूगकहासंवंधो

उज्जेणीओ पंच पुरिसा इहमागच्छंति । तेसिं च तिसिं इब्भदारगा, दुवे जत्ताभयत्ता ।
 इब्भंमुओ एगो अवदायसामो राहुगो नाम यलामूको सेयंवरु, दुवे अबदाया चीणपिट्ट-
 रंजितवसणा । कम्मगरा य फाल-सामा, तत्थेगो कंबलेण पाहेयं बत्थाइं पोह्लयइयाइं च
 २५ पएइ इयरो अ दसिपूरयरोणं । जो सो मूओ सो मया अणुसट्ठो इहं उल्लेहेहिइ पययस्सइ
 य । जेण पुण फारणेणं इमं देसमागतो ते अहं कहेमि जाय इहं न पायेइ—
राहुगपुघभवकहा

उज्जेणीए तावसो नाम सेट्ठी आसी । तस्स तिमिच्छिंए अत्थि फोसलं । सो आय-
 पयपरियट्ठी फरिसणारभवविस्तचित्तो अट्टगहाणी फालगतो सूयरो जाओ । सरप य
 ३० सो जूरेण पए सालिभग्गणनिमिचं रेतं पुणमुत्तमागतो । तावसफालमुपण य सरो-
 कओ, पलायं तं जूहं, सो य सूयरपिद्धओ अवलोइतो पुचं दट्ठण ममुप्पमज्झमरो तस्मेव

समीपमागतो । तेण अणुक्पाय ण पाडिओ, दिण्णो य से खीरोदणो, पुवसिणेहाणुरागेण
य पुत्तमणुसरंतो' नयरमागतो परिवह्णिओ । अण्णया वद्धो पसुत्ते सण्णे साणेहिं मारिओ,
रसंतो रोससंपलित्तो वत्थेव नयरे सण्णो जाओ । परिभमंतो य तं परं सणं च विट्ठपुव्वं
पत्तमाणो जाईसरो जाओ । न भुयइ य तं पपसं ममत्तेण । संचरंतो विट्ठो लउडेहिं पाइओ
पुरिसेहिं । तदवत्थो जीवियत्पी, अवसरिओ, ^३ तं वेदणं सारीरं वेण्वे भित्तेइ—को एणसिं ५
वोत्तो ? अदिजाई भयजणणी. अहवा सयं कयं भूण कम्मं परपीवानिमित्तं, तं अणुम-
वामि । एवं मइयमुचगतो कालगतो पुत्तस्स पुत्तो जातो । सुमरियपुव्वमवो य तं जणं पत्त-
माणो वित्तेइ—कहं पुत्तं 'वाओ'ति भणिस्सं, सुण्हं वा 'अम्मो' ति, तं सेयं मे मूयत्तणं ।
परिवह्णिओ य सयणस्स आउरस्स तेइच्छं लिहिऊण उवविसति, सम्मओ पूयणिज्जो य ज्ञातो ।

एयम्मि देसयाले एणो देवो सोहम्मकप्पवासीं णंदीसरमहिमाए अवइण्णो विदेहं केवळिं १०
पुच्छइ—भयवं ! अहं किं भविओ ? सुलहयोही ? दुल्लभयोहिओ वा ? । केवल्लिणा भणिओ—
तुमं सि भविओ, किं पुण तुमे गुरू अयासाविओ तेण दंसणमोहणिज्जं अजिणं ते वुल्लह-
मोहित्तणहेऊ । सो भणति—कहं पुण बुद्धिज्ज ? ति । अरहया भणिओ—तुमं इओ
चइऊण उज्जोणीए जंबुदीपे भरहवत्तणीए बलामूगस्स राहुकस्स इव्वपुत्तस्स भाउपुत्तो
होहिसि. सो ते अन्नमत्थिओ घोहेहि ति । एवं सोऊण गतो देवो राहुगसमीयं । वत्त णेण १५
अवो दिण्णो । भणिओ य—अहं तव भाउगस्स पुत्तो भविस्सं. मम भाउए अकाले अंव-
फलोहलो होहिति, तीसे तुमे इमेहिं ओसहेहिं फलपागं कारूण तेइच्छं करिजासि. 'समए
ओ इत्थ दारगो जायइ सो मम दाववो' ति पडिघण्णेसु पडियारं करेजासि. जायं च ममं
साहुसमीयं अभिक्खं अभिक्खं नेजासि । 'जइ न बुद्धेज्जा वो इमाणि कुंडलाणि मे निय-
गनामंकियाणि दंसेजासि' ति वेयड्ढपवयसिद्वाययणसमीपे पोक्खरिणीए पक्खित्ताणि नेऊण २०
तं पपसं 'पुणो सुमरेजासि' ति; पुणो स नयरे साहरिओ ।

जहासंविट्ठो ण होइलविणोओ कओ दारगलंभस्सफलो । जायं च तं साहुसमीयं नेइ
पीठावंतो । सो इट्ठूण साहमो मइया सदेण रसति । ते भणंति णं—सावगं ! सत्तायन्माण-
वापायं करेइ एस वालो । ततो सो वत्त बोद्धणत्थं इहं एइ । अन्नया तन्निघेण तवं चरि-
स्सति । पवइओ य थोवं कालं साहुधम्ममणुपालेऊण देवो भविस्सइ । संगारं च सुमरिऊण २५
उज्जोणिमागतूप साइरेगट्ठवासजायस्स रोगं उदरेहि वि । वेज्जपडियाइक्खित्तं सयं विणि-
च्छगरुवं कारूण भणिहि वि—जइ णं मम देह सीसगं तो णं नीरोगं करेमि ति । तेहि य
पडिवन्ने इट्ठस्स सत्थकोसं बोद्धणं देइ । सो य सिल्लगुरुगो, सो णं ण तरति बोहुं, 'वय-
ज्जाय ! ण मे सत्ती परिसं मारं पदमवि संचारेउं' ति । ताहे भणिहि वि—जइ समणो पध-
यादिसि तो ते विसज्जेमि ति । वहुप्पयारं भणमाणो न पडिवज्जिस्सइ । एवं कयपयत्ते ३०

अंतो वेयङ्गं नेऊण कुंडलाणि दंसिहिति । ततो सो सुमरियपुव्वभवो जायतिव्रसंवेगो दारओ
सामण्णमणुचरिहिति ।

एयम्मि य कहाववच्छेदे आलोइया पुरिसा कोऊहलिका य गया तेसिं समीवं । जह-
कहिया य साहुणा दिहा, पुच्छिया मूयं दंसेंति जहामणियं । 'पराइया माहण' ति भणंता
५ पुरओ परिसमुवगया जहादिहं-सुयं कहिति । ते वि पुरिसा कमेण पत्ता, बंदिरूण
आसीणा । भणिओ य मूओ साहुणा—राहुग ! पुव्वभवतावस ! मरिरूण सूयरो सि जाओ.
तत्थ वि साणेहिं रसमाणो बहिओ उरगो सि जाओ. तओ लउडेहिं हम्ममाणो नट्टो मओ,
तओ पुत्तस्स पुत्तो माणेणं अम्मा-पियरो नालवसि. एवं से कालो गओ. ततो 'देववयणं
कायवं' ति इहागओ सि. संसरमाणस्स य ऐगमेगस्स जंतुणो तिरिय-मणुयमवेसु अम्मा-
१० पियरो सब्बे जीवा आसी, देव-नारैएसु नत्थि, एत्थ सेट्ठी वि. जहाणुभूया य से (ते)
जातीतो [*साहुणा*] सपच्चयं कहियाओ. तावसकाले जा तं माया आसि ति तं कहं
जाणासि जहा एसा जम्मंतरेसु वि आसि ? ति. संसरमाणेण जंतुणा सब्बसंबंधा अणुभूय-
पुवा. एस सब्भावो । सोऊण उद्धुसियअंसुपुण्णयणो पडिओ साहुणो पाएसु—भयवं !
विदिया तुज्झं सब्बसंसारगय ति । तस्स य वयणं सोऊण सहायपुरिसा परमविन्धिया
१५ भणंति—अहो !!! अच्चेरियं, एस अहं सह यद्धिओ जम्मप्पभिइ मूओ इयाणि साहुवयणं
सोऊण उल्लवेवं पयत्तो ति ॥

भणिया य ते अग्गिभूय-चाउभूर्ह सपवाइणा सच्चेणं—एस यितिओ पपओ, जहा
तुम्हे सियाळा आसि ति । पासिणिगेहि वि 'तह' ति पडियन्नं । विमणा य ते माहणा भणं-
ति—निचयणा वयं, छिण्णो संसओ, जियं समणेणं भवंतरवियाणएण । पसंसंती सत्ता
२० गया परिसा । तेहिं सोमदेवस्स अग्गिलाए य कहियं । वाणि रोसपलित्ताणि भणंति—
पुत्ता ! जेणं वो समणेणं महाजणमज्जे ओहामिया तं पच्छन्नं जीवियाओ ववरोवेह । तेहिं
भणियं—किह एरिसो महप्पा तयस्सी बहिज्जइ ? । वाणि भणंति—अहं यग्गा, मा पडि-
कूळा होहि-त्ति । ते तं पमाणं कुणंता निसीहे गया वं पएसं । सच्चो य सुमणसिलापएसे
सव्वराइयं पडिंमं वोसट्टकाओ ठिओ । यहपरिणया य अक्खेण भासिया—'दुरापारा ! रिसि-
२५ पायगा ! विणट्ठ' ति भणंतेण थंभिया छेप्पकम्मनरा इय । पमाए अणेण दिहा तदवत्था,
थंघवज्जणेण य । सच्चो जाइओ—महरिसि ! खमह, से कुणह य जीविएण पसायं ति ।
सारयसरसलिलविमलहियएण य साहुणा भणियं—गाहं कुग्गामि एपधिं, सुमणो जफसो
कुवियो, वेण थंभिया । पसाइजमाणो य जफसो भणइ—एपधिं एत्थ सुतियवं पायकम्मोहिं,
नत्थि से जीवियं ति । भणिओ जदिहो भासमाणो ओहिंदंसणिणा सच्चेण—एए जिणव-
३० यणवादिरा अण्णाणिओ, खमसु से, सुयसु कोयं ति । ततो वयसंतो । जाया म सामाविया ।

वितियं पाणेदि—अहो ! साधवो दयासारा अम्हारिसेसु वि निगियेसु साधुकेपा
वसति. एण सिद्धिमगो जं एते दंसंति ति । पडिया सच्चस्म पाणसुं, भणंति य मुद्धहि-
यया—भयं ! गुग्ग संतिया पाणा, अन्नप्पभिइं च गुग्ग सीसा मो. साट्ठधम्मं पुण न
सत्ता पाळेवं, गिहिधम्मं पुण गिण्हंमो । ततो अणुवयधरा सावया जाया, अदिगया य
जिणवयणममयभूयं । गया साहुणो विहरमाणा । 5

ते वि सीलरया जिणपूवारया अम्मा-पियरो पण्णवेंति—पडियज्जह मगं अरहंतदेसियं
ति । ताणि भणंति—पुत्ता ! गया य. ते समणा, जाणं ते मण्ण पडिवन्नो धम्मो. अलं भे तेगं
ति । तेहिं भणियं—निगुणेसु अम्म-ताय ! पडिनिवेसो मूढया. सणो अविसंयादी नेवाणसं-
पावओ य जिणवरदेसिओ धम्मो. मा होह अयाणुयाइं. पडियज्जह सप्पहं. मा दुग्गतिं वधि-
हह ति । ताणि भणंति—तुब्भे ताण समणाणं सोऊग अन्हे कुट्टयम्माओ वेउत्ताओ फेहेउं 10
हउह. जइ एयं पडियज्जा कुगइं ययामो, गया णाम ति । ताणि पडिवज्जंति तेहिं पुत्तेहिं
वउइसमाणं । ते पुण दहधम्मा कालगया सोहम्मे पंचपलिओवमट्ठितीया देवा जाया ।

पञ्जुण-संचपुव्वभवकहाए पुण्णभद्-माणिभद्भवो

ततो चुया गयपुरे जियसत्तू राया, धारिणी देवी, अजियसेणो जुयराया । सेट्ठी
पुण अरहदासो, तस्स भज्जा पुंफसिरी, तीसे गब्भे जाया जिह्म-कणिट्ठगा पुण्णभद्-15
माणिभद् ति । कयाइ महिंदो नाम अणगारो सगणो हत्थिणाउरे समोसरिओ । तस्सं-
तिण धम्मकहं सोऊण राया सेट्ठी य पवइया । अजियसेणो य राया जाओ, पुण्णभद्दो
सेट्ठी । साहवो विहरिऊण बहुणा कालेण पुंणरवि गयपुरमागया । पुण्णभद्-मा-
णिभद्दा य वंदिवं पत्थिया, अंतरा य पस्संति सोवागं सवणपंजरं रंथे काऊण पिंगलाए
मुणिगाए अणुगम्ममाणं । तेसिं च ताणि द्दहूण अतीव सिणेहो जाओ । ततो से पिंता 20
जाया—किं मण्णे एस द्दहूण सिणेहो यहुइ ? पुच्छीहामो गुरुयो ति । सो य नेहिं
सोवागो भणिओ—जाय अन्हे साहुसमीरं ययामो नियत्तामो य ताव य पडियालेहिं, तो
ते किंचि दाहामो । सो ‘जहाऽऽणवेहं’ति द्वितो । ते गया महिंदं अणगारं वंदिऊण विन-
एण पुच्छंति—भयं ! सोवाए मुणिगाए य परो सिणेहो, कहेह कारणं ? । ओहिणा मुदिहं
च साहुणा कहियं, जहा—गुच्चं पुव्वभवे अम्मा-पियरो आसी. यहुं पावं समज्जिगिता काट्ठ-25
(ग्रन्थाम्—२४००) गयाणि सप्पावत्ते नरए पंचपलिओवमाणि दुक्कमणुमविक्रम उव्वट्ठानि
इहाऽऽणयाणि । सपययमेयं सोऊण समुप्पण्णजाईसरणा वंदिऊण सोनागसमीयमागया ।
णीओ अणेहिं सगिहं, कहियं च पुव्वभवचरियं । मोवागेण मुणिगाए य सुमरियं । भ-
णिओ य नेहिं सोवागो—अन्हे ते विरिं देसु जेण जीवसि, अलं ते पावर्जाणिणं, मा पुनो
नरगे वचिहिसि । ततो सो अंसूणि मुयमाणो भणइ—णाऽहं सत्तो इयानिं गरहियाए जातीए 30
कालं गमेउं. कयभत्तपरिषाओ मरिस्सं । कए निव्वंथे तेहिं दिमपयक्कराणो द्विओ । पिंग-
लाए उव्वणीयं भोयणं, सा णाऽभिलसइ । ततो भगिया सेट्ठिणा—पिंगळे ! तुमे वि भत्तं

पञ्चकलायं जंओ न भुंजसि ? । ततो णाए सीसं कंथियं । सा सत्तरत्तस्स कालगया । सोवागो
 अट्टारसण्हं दिवसाणं नंदीसरे दीवे देवो जाओ । सुणिया अजियसेणस्स रण्णो दुहिया
 जाया सुदरिसणां णामं । तेहिं पुण्णभद्-भाणिभद्देहिं सिणेहेण सूहया । कालेण य
 'अग्गिले ! पिंगले !' ति आलवन्तेहिं बोहिया । सेट्ठी य रण्णो सरीरभूओ, तओ तेण चो-
 5 इया पवइया पियदंसणागणिणीसमीवे, काऊण सामज्जं गया देवलोयं । ते य पुण्णभद्-
 भाणिभद्दा सावयधम्ममणुपालेऊण समाहीए कालगया गया सोहम्मं ।
पञ्चुण संबुधभवकहाए महु-केढवभवो

'तत्थ दो सागरोवमाइं दिव्वे भोए भुंजिऊण चुयां गयउरे विस्ससेणस्स रण्णो सुल-
 वाए देवीए पुत्ता जाया जेढ-कणिट्ठा महु केढवो य । कमेण य महु राया जातो । नंदी-
 10 सरदेवो वि संसारं भमिऊण घडपुरे कणगरहो नाम राया जाओ । सुदंसणा वि संस-
 रिऊण तस्सेव भारिया चंदाभा नाम जाया । महु अहिराया, तस्स आमलकप्पाहिवो
 भीमो नाम राया आणं न सम्ममणुपालेइ । तेण जत्ता गहिया, घडपुरं य पत्तो । कण-
 गरहेण य बहुमाणेण सगिहमाणीओ । कणगभिगारेण य उदगमायजिउं चंदाभा देवी
 पादे धोवइ । ततो महु तीसे रुवे पाणिपल्लवकासे य रजमाणो बम्महवत्तघयमुवगतो,
 15 संबरंतो आगारं विह वि अच्छिओ, जह य तह य मुत्तभोयणो निग्गतो गतो आयासं ।
 निउणेण य मंतिणा पुच्छिओ—सामि ! अण्णारिस्सी भे मुहच्छाया लक्खिजइ. अइवीसं-
 भमाणा मा छलिया होजइ. कहेइ, भे सरीरे वियारो । सो भणइ—साधु तक्किंतं, कारणं
 साहेमि ते—कणगरहस्स देवी चंदाभा, सा मे'हियमइगया. 'जइ सा नत्थि अह-
 सवि नत्थि' ति निच्छओ. एतीए चिंताए विवण्णया वयणस्स ठुमे दिट्ठा । तेण भणिओ—
 20 सामि ! षळकारेण कणगरहस्स भारिया जइ हीरइ तो अम्हे एकलगा वज्झा होइमो. तं
 विण्णत्तेमि—उवाण्ण चंदाभा पेप्पहिवि. पण्णो यद्वाविजउ कणगरहेण समं, अंतेउरा
 पेत्तिज्जु, अकल्लगं च दरिसिजउ. ततो गइरगईए वीसंभेय संजोगो निरयाओ भविस्सइ ।
 तहा य कयं. अकल्लं तं सोऊण कणगरहो सह चंदाभाए अभिकरणं एइ । भीमो य
 कणगरहस्समाणं सोऊण उवइओ । नियत्तो महु गयउरं गओ । कणगरहो भणिओ—
 25 किंचि फालं समयं अच्छिऊण मनयरं मे (से) नेहिसि ति । तेण 'तह' ति पटिवज्जं । केसु
 वि दिपसेसु गएसु गयपुरं गया रायाणो कयपूया समारिया विसज्जिया । अंते कणगरहो
 पूरओ, चंदाभा आभरणसज्जगयवएसेज कट्ठा । सुयं य णाए, जहा—नत्थि मे निग्गमो ति ।
 ततो णाए पवइया हासी पेसिया कणगरहसमीयं । सो य णायपरमत्तो भीओ अवजंतो पु-
 च्चाम रजं दाऊण ठापमो पवउओ । चंदाभा चंदप्पमा इव चंदस्स महुस्स पट्टमया जाया ।
 30 पट्टमा य कालेण कणगरहो णायमरूपपाटी गयउररायमणे दिट्ठो चंदाभासंविगाए
 पेरीए, निवेइयं य णाए—सामिणीओ ! मया राया जज्जं दिट्ठो पि । तीए भणिआ—कया

१ पट्टमा गो १ विवा ॥ २ मयु दां । ३ पवनेमइ ॥ ४ अजियं चं दां । विवा ॥ ५ ते दां । ६ य ओ
 वधारिजइ दां । विवा ॥ ७ गइय वीइवी दां ॥ ८ हो दागीय चंदाभासंविगाए, निवे दां ॥

पुन तुमं रायं न पेच्छसि ? । सा भणइ—सामिणि ! कणगरहो नाम तावसो । तीए भ-
 णिया—कहिं ? दंसेहि मे । तीयं वितहिं ठियाए दाविओ । सा चिंतावरु अप्पाणं निंदंती
 अच्छइ—अहो ! एस राया मम मंदभागाए दोसेण एरिसीं अवत्थं पत्तोत्ति । महुं य पत्तोत्तं
 पएसं, पुच्छिया य जेण—देवि ! किं आयेण निज्झायसि ? चि । तीए तत्थुप्पणं भणिओ—
 देव ! एते नगरस्स बहिया सुत्तविभत्ता इव के दीसंति चि चित्तेसि । राया भणइ—देवि ! 5
 एयाणि जणस्स नयरवासिणो खेत्ताणि आजीविओसहिंसंपाहुणनिमित्तं । सा भणति—देव ! एत्थ
 अन्हं कयरं खेत्तं ? । सो भणति—जाणि पस्ससि सुत्ताणि विभयमाणाणि ताणि अन्हं खेत्ताणि ।
 सा भणइ—एएसु एवंतणुएसु कि होहिति जेण जीवीहामो ? । राया भणइ—एस मज्जा-
 या 'मेर' चि बुद्धति । जो एयं भिंदति सो अवरही । ततो से विणयत्थं दंडो दोसाणुरो,
 सो अन्हं फोसं पविसइ । बायाणो मज्जायारक्खमा । ततो तीए हिंसग-मिच्छावादि-तेण-पार- 10
 वारिगाण निगाहो पुच्छिओ । कहिए य णं भणइ—देव ! तुम्हेहिं जाणमाणेहिं कणगर-
 हस्स वारहरणं करेतेहिं अजुत्तं कयं । ततो णाए दाइओ तावसो सचरंतो—एस अन्हं फए
 एरिसं दुक्खमणुभवइ । महुणा य पडियन्नं—आमं देवि !, अजुत्तं मया कयं । चंदाभा
 भणइ—मम दोसो, न तुज्झं, जौं णं जीवं तथा न परिचयामि, ता विसज्जेह मं, करिस्सं
 परलोगहिं । तेण भणियं—अहं पि परिचयासि रज्जसिरिं ति । केढवो सदाविडं निमं- 15
 तिओ रज्जेण भणइ—तुमं अणुपवइस्सं । ततो पुत्तसकामियरिद्धी महुं सह केढवेण चंदा-
 भाए य चिमलवाहुणस्स अणगरस्स समीवे पवइओ, गहियसुत्तज्ज्यो संविगो, दुवा-
 लसविहतवजुत्तो यहं कालं सज्जमिऊण कालगतो महासुके इंदो जातो । सो पुन केढवो
 तस्सेय सामाणो जातो । देवी सोहम्मे उववण्णा । कणगरहतावसो कालगतो धूमकेऊ-
 विमाणे देवो जाओ । घेरमणुसरंतो महुं अवलोएइ, न य णं पस्सइ अप्पिद्धिगत्तणेण । 20
 इंदो महुं सत्तरससागरोवमक्खण चुओ रुप्पिणीए कणहुग्गमहिंसीए कुच्छिसि पुत्तत्ताए
 वयवन्नो । कणगरहदेवो विपुलसंसारं भमिऊण पुणरवि तम्मि काले धूमकेऊ देवो
 जाओ । सुमरियपुष्वेरेण अणेण महुं आहोइओ जायमेत्तो । तओ जेण जायरोसेण
 अकिरत्तो उज्झितो सिलायले, विज्जाहरमिहुणेण पीओ सपुरं । एम पडिणीयया ॥
 ततो नारत्तो छिण्णसंसओ आगतो रुप्पिणिसमीयं । तीए य जेण कहिओ—पुत्तो ते 25
 देवि ! जीवति, विज्जाहरपरिगहिओ वहुइ । समागमकालो य जेण सिद्धो भययया जहा
 मणिओ । ततो नारदो उप्पइओ ।

पञ्जुओ विज्जाहरपुरे वहुइ, कला य जेण उदीरियमेत्ताओ पुष्पभवपरिचियाओ गहि-
 याओ । आपूरमाणजोषण-छायणं पञ्जुणमायवेत्तसमसिरं, अवमासियपुंडरीयनयणं, जण-
 नयणवीसामभूयं, दिवायरविन्नालिं गियणलिणमणहरमुहं, सिरिदुमल्लणवच्छयलं, आयत- 30
 पसत्थबाहुजुयलं, दससतणयणकरकमलसंगमसुभगवज्जमज्झं, मिगवइसरिसकडिदेस, करि-

१ एए उ पुरस्स गा० विना ॥ २ पायण० ली ३ गा० ॥ ३ जीविस्सामो गा० ॥ ४ जा अह जीव-
 सया सं परि० ली ३ । जा इ (ए) अहं जीवं तथा न परि० क ३ गो ३ ॥ ५ विपु लि० ली ३ ॥ ६ मुग्गे
 अ० गा० ॥ ७ जायारो० क ३ गो ३ उ० ॥

- कलभससणसमऊरुजुयलं, महुसरिसर-त्तणुकपरुद्धरोमाणुगतवट्टजंघं, सोभणलक्खणसमुच्चि-
 तसुकुमालपायपउमं, सुइसुह-गंभीरभासणं, हंससमंगमणं च पत्तमाणी कणगमाला चित्ते-
 इ—पञ्जुणसामिणो रुवसरिसो विज्ञाहरलोए वित्तिओ पुरिसो न हु होजा. जय णं
 कामिज ततो मे सफलं जीवियं होजा. सो पुण विणीओ वियक्खणो य पायगभीरु, ण
 ५ इमं इच्छेजा. कहेमि से सव्मावं, तं पि पत्तिइज्ज वा न वा। एवं भयणपरवसा संकप्पे-
 भाणी अगह्णिगा जाया। पुच्छिया य पञ्जुण्णेण—अम्मो! का मे सरीरपीडा जेण असत्थाओ
 दीसह?। सा भणइ—सामि! मां मं 'अम्मो'स्ति भणाहि. जीय सि पुत्तो सा ते अम्मा।
 सो भणइ—कीस विवरीयाणि जंपेसि? कीस चा अहं न पुत्तो जमेवं ववदिससि?। सा
 भणइ—सुणाहि, अम्हेहिं तुभं दोहि वि जणेहिं सिलतल्लुज्झिओ वासुदेयनामंकमुइसहिओ
 10 विट्ठो, आणीओ य गिहं. सुणामि पुण 'कण्हउममहिंसीए रुपिणीए पुत्तो जायमेत्तो चेव
 केण वि हिओ' तं कालो संवयति. मुदा य कण्हसंतिगा, तेण जाणामि तीसे पुत्तो ति.
 इमा य पुण मे अवत्था तुभं अहिलसमाणीए। ततो पञ्जुण्णेण भणिया—अम्मो! न मया
 सुयमेयं जं तुब्भे भणह. धुवं ते धातुविसंवादो जं तुज्जे अजुत्तं जंपह। ततो भणइ—हरि-
 दिण्णग! मरामि जइ मं अवमण्णसि। तेण भणिया—तुब्भं किं मरियवं?, ममं मारावेवं
 15 इच्छहा? जओ एवं संलवह। ततो भणइ—किं रण्णो वीहेसि?। तेण भणिया—वीहेमि।
 कणगमालाए भणिओ—किह वीहेसि?, सुणाहि—अत्थि णल्लैणसहं नयरं, तत्थ राया
 कणगरहो नाम, मालवई देवी, पुत्तो कणगकेऊ, अहं च कणगमाला दुहिया. सो
 राया पुत्तस्स रजं दाऊण तवोवणं गतो. मज्झं च वड्डियाए दिण्णा णेण विज्ञा सिद्धा
 चेव पण्णत्ती. तं ते कुलपरंपरागयं देमि जहा दुद्धरिसो भवसि। पञ्जुण्णेण भणिया—एवं,
 20 कुणसु मे पत्तायं। सा पहट्ठा ण्हाया कयबलिकम्मा। दिण्णा य से तीए सिद्धा पण्णत्ती।
 तओ सा भणइ—इच्छसु मं इदाणि ति। तेण भणिया—अम्मो! दुब्भासियं ते, पढमं ताव त्थ
 तुब्भे मम मायाओ. अहया जा जीवियं देइ सा किह ण माया? जइ वि तुज्जं उदरे ण
 बुद्धो मि. वित्तिर्य विज्ञापयाणेण गुरु त्थ. सुयह एयं विगारं।

- तओ सा रट्ठा 'हयो मि रागेण' ति कंचुइज्जं भणति—कहेहि रण्णो, एस पञ्जुण्णो दुट्ठो
 25 इच्छइ ममं लंघेवं, कीरउ से णिग्गहो ति। राया तं सोऊण धयणं पञ्जुण्णस्स विणयप-
 षण्ण न कुविओ। तओ णाए कालसंवरसुयाणं कहियं—एस राया विवरीओ जो दिण्णगं
 न निगेण्हइ. अपत्थियपत्थगं तुब्भे णं लहुं विणासेह ति। तेहिं दोहिं कवहुज्जएहिं पडिदण्णं
 'तह' ति। भणिओ य णेहिं पञ्जुण्णो कलंचुगाए वावीए सुलं णिहंतूण—एहि, मज्जामो
 समगं ति। तेण भणिया—तुब्भे मुहिया, वषह, मज्जह. ममं किं जणणीए दूसियस्स मज्जि-
 30 एणं? ति। तेहिं भणिओ—रोसेण जं देवी भणइ को तं पत्तियत्ति?। एहि, वषामो (मंथा-

प्रम्-२५००) ति । णीओ य वेहिं । सा य वावी अंतो विसाला, सुहे संकुचिया, मग्ने य नेहिं
पञ्जुणो ठविओ, 'समगं पयायं देमो' ति दिण्णो । पञ्जुणो [*पण्णत्ती*] सुलहीणो
ठिओ । चित्तिं च णेण—सूला मारेउकामेहिं ममं ठविया होज्जति । पण्णत्तिं चित्तिं भणिया
य—भगवद् ! होउ पिहं जाव से चेद्वियं पस्सामो ति । तहा कयं पण्णत्तीए । इयरे उति-
ण्णा, 'धुवं सो सूले लग्गो' ति पासाणवरिसं मोत्तूण 'हओ सि वल्लम !' इति पट्टिया । 5
पञ्जुणो पच्छओ द्विण भणिया—सूरा होह, इयाणिं विणट्ठ त्य. पहरह जो भे पाणो ।
परावत्ता, 'एस अविओ' ति दीसत्ता सबे जुज्झंता यहिया । कालसंवरो सुयवहपरिकु-
विओ पट्टिओ, भणिओ य देवीए—कुणसु पयत्तं । सो मणइ—सो भरणियोयोरो किं करि-
स्सइ मे ? ति । तीए पण्णत्तिदाणं कहियं । निवारिओ ये मंतीहिं—देव ! सुयमारणं ण
जुज्झइ राईणं कुलतंतुरक्खणनिमित्तं । सो य पञ्जुओ चिंतावरो अच्छति—कयावराहस्स मे 10
पिउसमीयं गंतुं जुज्झइ ? न जुज्झइ व ? ति ।

पञ्जुणस्त अस्मापिउहिं सह समागमो

इओ य वारवत्तीए सच्चभामा देवी दुज्जोहणरावदुहियाए सह सुयस्स विवाहारं
कावमारत्ता । रुप्पिणीए नारओ भणिओ—अज्ज ! इमो सो तुग्गेहिं मम पुत्तस्स
समागमकालो निदिट्ठो. सच्चभामासुयस्स वीवाहो, तं जइ सबं तुग्गेहिं भासियं तं कुणह 15
पसायं. वंसेहि मे पञ्जुणं पुत्तगं । एवंभणिओ नारदो भणति—वेवि ! अज्जेय पुत्तं
आणीय दच्छिहं ति । उप्पइउ गगणपहेण विज्जाहरगईय पत्तो य मेहकूडं । दिट्ठो णेण
पञ्जुणो एगागी, आमट्ठो य—कुमार ! किं विमणो दीससि ? ति । तेण से कयप्पणामेण
भावमरणं कहियं, 'महंतो अवराहो कओ' ति वाडलचित्तया मे । नारएण भणिओ—
जे तुमं मारेउं चिट्ठिया ते सत्तू, ण भायरो. किं व सुणाहि—तुमं ति कण्हस्स धामुदेवस्स 20
पुत्तो रुप्पिणीए देवीए पुत्तगो जायमेत्तओ अवहिउ धूमकेउणा सिलाए उज्झियओ ति,
एएण कालसंवरेण सभारिण गहिओ 'पुत्तो' ति. तव पुण गम्भत्थस्स मायाए सह
सच्चभामाए सबत्तीए पणीयं आसि—'जा पढमं पुत्तं पयाइ सा इयरीए तस्स कल्लाणदि-
पसे केसमुंढणं कारइ' ति. तुमं च जायमेत्तो हिओ. सच्चभामा न सहइ. तीसे पुत्तो
जाओ. तं अज्ज दिवसो जणणीय ते जसो वट्ठेयवो. वचामु सिग्गं कणगमालापुवकहि- 25
यकारणो । सो मणइ—नारदसामि ! एवं एवं जहा भणह तुग्गे. किह पुण जम्मा-पियरो
ममं जाणिहिंति ? । नारएण भणिओ—मया तेसिं पुंवं कुमार ! कहियं जिणोवदेसेण.
अविलंबियं गम्भउ ति । नारएणं विमाणं विवधियं, पत्तिया ओलोयंता भरहं, वंसेइ य
से नारओ नगरा-SSगरा-SSसम-जणवए । पस्संति च खइराडवीए खंधावारं । पुच्छियं
च पञ्जुणेण—कहिं मण्णे एस खंधावारो वषइ ? ति । तेण भणिओ—दुज्जोहणेण रण्णा 30

१ दिण्णा य पण्णत्तीए पञ्जुणो सुल० कसं० उ० ॥ २ उ० ति अहं ही ३ ॥ ३ उ० ति क ३
उ २ ॥ ४ उ० मो मासो तु० क ३ ॥ ५ पुंवं कहिं शां० ॥ ६ ति घववइ० उ २ विवा ॥

- पुत्तनिमित्तं विवायं वासुदेवकहियं सोऊण तव एसा दत्ता गम्भत्तस्स य. एसा पुण संपयं सच्चभामासुयस्स भाणुस्स णिज्जए तव माउकेसहारिणी । ततो कुट्थो भणइ—पस्सह करेमि से पूयं ति । विउवियं णेण णिव्वहणं पडिलेमं । तत्थ माहणो सूकरजाणविलग्गो विगय-रूवो ररकुकुडजाणसहिओ । कुमारीसंतगेहिं भणिओ—वेयालरूव ! मा अभिमुहं एहि, 5 अवसर अप्पसत्थ ति । सो भणइ—जइ अहं अमंगलो को हु कल्लाणो ? ति. जस्सेसा समीवं निजइ भाणुस्स सो किं ममाओ पइविसिट्ठो ? । ततो ते पुरिसा निम्भच्छंति णं—बडुक ! अयसर, मा पलवसु बहुयं ति । ततो णेण पुलिंदा विउविया । तेसिं भएण दिसो-दिसिं नीओ रंधावारो । नारओ अणेण भणिओ—तुम्हे ममं माउसमीवमुवंगत्तूण मे-लाहिइ. अहं ता पस्सामि परिजणं, कुमारे य भाणुसहाए । ‘एयं होठ’ ति सो अइकंतो ।
- 10 पञ्जुण्णेण य चारवत्तिवाहिं एगत्थ वणसंडे वाणरओ दंसिओ रक्खापुरिसाणं । भणिया अणेण—एस वानरो च्छाओ अहिलसउ एत्थ फलं पुफं या । ते ण सम्मण्णंति—निव्वहणं इह, ण वीसगियधं ति । तेण से सुवण्णखंडं विण्णं । कयविसग्गेण वाणरेण रणेण निपुक्क-फलो फओ । तओ रक्खपुरिसा चिंतंति—अइरा अम्हे विणासिय ति । पञ्जुण्णेण भणिया— 15 ण जायइ तिची कयिस्स, किं भणइ ? ति । ते वि विण्णविति विमणा—देव ! जारिंसी 16 एयस्स सत्ती दीसति एस चारवत्तीए वि ण तित्तो होज्जा. अम्हं पुण रायकुलाओ विणासो मक्कडरूवी उवट्ठितो. अलं णे सुवण्णेण, पलामो ति । भीए जाणिऊण ते भणिया—अच्छह वीसत्था, जहापुराणो वणसंडो भविस्सइ वि । तदवत्थो य जाओ । थोवंतरेण घोडगो धीयवालाण दंसिओ—चउ त्थोवं छाओ आसो । निव्वहणववपसेण ण देंति, ते वि तद्देव छोभिया, मुहुत्तेण गित्तणं कयं करणं, पण्णत्तिमायाए पणयाण कयं साभावियं । वाविमु- 20 यगतो—पिबउ पाणीयं आसो ति । न देंति, सुवण्णलोहीए पडियन्ना, मुहुत्तेण कया गिरो-दया, भीया उ, जाया साभाविया । थोवंतरे भाणुकुमारो धहुजणपरिवारिओ चारवत्ति-वाहिं फीलति । पण्णत्तीए कहिओ य दिट्ठो पञ्जुण्णेण । भाणुणा य सपरियणेण पञ्जु- 25 ण्णो दिट्ठो उत्तमतुरयारूढो मंदरूवो परिणयवओ । पुच्छिओ कुमारेहिं—अज ! विक्का-यइ आसो ?, घडासु मोहं । पञ्जुण्णेण भणिया—बोज्जं आसस्स सोहं करेइ, परिच्छइ 30 ताय । ते आरूढा कमेण, इच्छियं यहइ आसो । भाणू विलग्गो, भणिया य पन्नत्ती पञ्जु- 31 ण्णेण—जइ न विणस्सइ तहा होउँ भयवति ! । समकडफीमाणं कडिलं (?) तहा अक्खित्तो जहा जतो सोइयसो परियणस्स । पच्छागए य सुक्का तुरगवत्ती । पञ्जुण्णो चारवत्तिमुव-गतो, पविट्ठो य वसुदेवचरं मंदुहगं गहेऊण । कयपणिवाओ य पुच्छिओ वसुदेवेणं— 32 चारग ! विन्नागमणं ? । भणति—देव ! तुम्हे मिदगलक्करणं जाणइ. जइ पसत्थो एस चरन्मो 33 तो णं गेण्हिस्सं । तेण जिज्झाइओ, भणइ—चारग ! लक्करणजुतो । ‘सत्तं से परिच्छामि’ ति अंगुलीए आगारिओ णेण । पञ्जुण्णमएण य आसणाओ पाडिउ, दूमाविओ जाण-

१ ०रूवो मा दां० कत्थं० विना ॥ २ ०ण माणुपुरो । भाणुणा क ३ ॥ ३ ता णं । ते दां० ॥

४ ०उ रिसमकंड० दां० । ५ ०अ भयवति । समकंड० कर्त्त० ॥

देसे । भणिओ तेण—देव ! पुणो विण्णणं अक्खहं त्ति । हसिऊण अइगतो गिहं । पज्जुण्णो
 माहणदारुगुरूवं काऊण सच्चभामागिहमुहे मालागारेण विण्णपुप्फपीलो सुज्जाए विसुज्जी-
 फयाए विलत्तो, भत्तं भग्गमाणो णिवेदितो चेडीहिं सच्चभामाए—को वि माहणदारुगो
 रूवस्सी तेयरसी भोयणं भग्गइ त्ति । तीए भणियं—भुंजउ अइनेहेणं । वद्धावेऊण य भणति
 देवि—जइ मे तितीए भोयणं अइमुक्खियस्स दिज्जइ तो भुंजिस्सं । तीए भणियं—
 कामओ जिमेहिं । निविट्ठो आसणे, उवणीया कंचणपत्ती, भिक्खा दिण्णा दिण्णा पैलइतो
 भणइ य—देवि ! एयोओ चेडीओ सयं खायंति, भग्गं ण देंति । तीए संदिट्ठाओ—देह से
 जाव इच्छइ । ताओ भणंति—सामिणि ! वलवामुहं माहणरूवं एयं भवणं पि ते गसेज्ज त्ति
 तर्कमो । एयम्मि अंतरे सुयं देवीए सच्चभामाए—निव्वहणं पुल्लिदेहिं विट्ठंसियं ति । भणिया
 य पज्जुण्णेण—देवि ! जइ मे न दिज्जइ तितीय भोयणं तो वयामि रुपिणीए भवणं । 10
 तीए भणिओ—अण्णेण कजेण अहं आदण्णा, 'सुमं रुपिणियाए वां सुवण्णियाए वा गिहं
 वय्याहिं' त्ति दत्तायमुणो णिग्गतो, खुइगरूवी अइगतो रुपिणीए समीवं । तीए वंदिओ
 आभंतिओ य—किं दिज्जइ सुइ ! ? त्ति । सो भणइ—साविए ! मया महंतो उववासो फय-
 झओ. चित्तेमि, माउए वि मे थणो न पीयपुट्ठो त्ति. पारणगनिमित्तं देहि मे पायसं हुयं ति ।
 तीए भणियं—एवं होउ, वीसमसु सुहुत्तं जाव, नत्थि, सह त्ति । सो वासुदेवसीहासणे 15
 उवविट्ठो । भणिओ य रुपिणीए—सुइग ! एयमासणं देवयापरिगहियं, मा ते को थि
 उवधातो भविस्सति, अण्णम्मि आसणे णिसीये त्ति । सो भणइ—अन्हं वयस्सीणं ण
 पमवति देवता । आणत्ता य चेडीओ देवीए—सिग्गं पायसं साहेह, मा किलम्मउ तवस्सी ।
 पज्जुण्णेण य अग्गी थंभिओ, न तप्पती खीरं । कासवणो य सच्चभामाए पेसिओ विण्ण-
 येइ—देवि ! देह किरि केसे त्ति । पज्जुण्णेण भणिओ—कासव ! जाणसि सुंढं काडं ? । सो 20
 भणइ—आमं । तेण भणिओ—वदरसुंढं जाणासि ? । सो भणइ—न याणामि । कुमारेण
 भणिओ—एहि, जा ते दाइज्जउ । ततो से अणेण सच्चम्मगा बाला अवणेऊण सिराओ हत्थे
 दिण्णा, 'परिसं वदरसुंढं वयति' । सो ठहिरं किण्णसरीरो गतो । देवी य खुइएण सह आलार्थ
 फरंती त्तरावेंती य चेडीओ आगयपण्हया पफुल्लोयणा संवुत्ता, खुइगो य मायं पस्तमाणो
 पफुल्लमुहो । जायवउट्ठा य कासवगसहिया उवागया, दत्तासणा पमणंति—देवेण पट्टविया भो, 25
 देह किर देवि ! केसि त्ति । रुपिणीए भणियं—जाव खणिगा होमि ताव दिजंति केसा.
 अतीह हुग्गे त्ति । पज्जुण्णेण भणिया—भो ! पुच्छामि ताव, जायवाणं एस किं कुलायारो
 केसेहिं विवाहे कोरगाणि कीरंति ? । ते भणंति—सुइय ! ण एस आयारो, पणियं किर
 देवीणं आसी । ततो लग्गाणि से आसणाणि किर वत्थेसु । खुइएण भणिया—किं लेसियाणि

१ 'अं' दुक्खियस्स क १ गो ३ उ० । २ 'अं' अइमुक्खियस्स की ३ ॥ ३ परिक्खित्ता भ० थां० ॥ ४ 'या वे'
 क ३ विना ॥ ५ 'केसु' थां० ॥ ६ 'वासुदेवसंविवाहं' गिहं थां० ॥ ७ 'तावमाणो' की ३ ॥ ८ 'भो य'
 अइगतो य—किं उ २ विना ॥ ९ 'पत्तं' निविसि त्ति । सो थां० ॥ १० 'यह' । सो थां० विना ॥ ११ 'देहि'
 की ३ विना ॥ १२ 'पत्तीणसं' कसं० विना ॥

मे वत्थाणि आसणहरणमिमित्तं ? । ततो ते विलक्खा विणिग्गया । ण्हाविया णेण वुत्ता—
अरे ! जं, त्य देवीए आणत्ता-मुंडणं तं करेह सिग्गं । ततो ते मोहिया अण्णोणं मुंडेउमारद्धा,
चीरिकांमुंडा अद्धमुंडिया खंडदादिगा केसहत्थगया निग्गया ओहसिजंता चेदीहिं ।

तयणंतरं णारओ उवट्ठिओ । भणिओ य रुप्पिणीए—अज्ज ! अल्लिभाणग त्थ संबुत्ता ।

- 5 नारएण भणिआ—देवि ! किं कीरउ ? जइ पासगयं पुत्तं न याणसि । ततो पञ्जुण्णेण सकं
रुवं दंसियं, पणओ य अंसुपुण्णयणो । माऊए चिरकालरुद्धं च वाहं मुयंतीए अवतासिउ,
'सागयं पुत्त, जीवसु बहूणि वाससहस्साणि' ति अभिणंदिउ, उच्छंणे निवेसाविऊण विण्णो
मुहे धणो । देविपरियणो य पायपडिओ परुण्णो । णारएण य भणिओ—मा कुणह कोळा-
हलं. सुण कुमार !—न जुज्जइ तुब्भं पागइयपुरिसस्सेव पिउसमीवं गांतुं । पञ्जुण्णेण भणियं—
10 किह उण गंतव्वं ? । भणइ—देविं हरासु, ततो जायवचदं पराजेऊण (अन्थाप्रम्-२६००)
पगासो कुलगरयंदणं करिस्ससि । रुप्पिणीए भणियं—अज्ज ! बलवंतो जायवा. मा कुमारस्स
सरीरपीला भविस्सइ. अलमेएण मम पवाएणं ति । नारएणं भणिआ—देवि ! न याणसि कुमा-
रस्स पभायं. एस पण्णत्तिपरिग्गहिओ सएण वीरिएण मया य सहाएण समत्थो सधे
प्रत्थिवे जोहेउं, किमंग पुण जायवे ? । मा भाहि, एवंकए उज्जलओ मेलओ होहिति पिया-पु-
15 त्ताणं । णारयमयाणुवत्तीए य पडिपन्नं देवीए । विउरुविओ रहो नारदेणं, विलग्गा रुप्पिणी
अह परिचारिगाहिं । आघोसियं नारएणं महया सहेण—रुप्पिणी हीरइ, दंसैइउ बलं रुहि-
त्ति । गय-तुरय-रहेहि य निज्जाया जायवजोहा । पण्णत्तीपभावेण य से पञ्जुण्णो कुणह
हयहिए कुंजर-तुरंगमे, आउहाणि अमोहाणि । ततो ते अभिभविउं अचएंता विरहा पेच्छगा
विह द्धिया । वासुदेवो य अतो, गहिओ णेण संखो । पण्णत्ती संदिद्धा पञ्जुण्णेणं—बालु-
20 कार्पे भरेहिं संखं ति । असेहो य पविट्ठो [*णेण*,] । ततो सो सरेहिं छाएउं पवत्तो । कुमारो
य से सुरप्प-इद्धचंदेहिं खंडाखंडि करेह । 'रुसिएण य कण्हेण चकं मुक्कं । भीया देवी नारएण
भणिआ—मुय विसादं, चकं कुमारसरीरे णावरज्जइ ति । सुदरिसणं पञ्जुण्णरहं पयक्खि-
णीकाऊण नियत्तं । वासुदेवेण भणियं—अकयकज्जं कीस मम समीवे एत्ति ? ति । चका-
हिट्ठिया जक्खेण भणिओ—देव ! मा कुप्प, आउहरयणाणं एस धम्मो—'सत्तू विवाडेयवो,
25 बंधू रक्खियवो सामिणो' ति. एस य तुब्भं पुत्तो रुप्पिणीए देवीए अत्तओ नारयरिसिणा
अज्ज आणीओ. तस्स य मएण देवी अवहिआ । उवसंतो कण्हो 'करिस्सं ते पूयं पियनि-
वेदगस्स' ति घोत्तूण संठिओ पीइय पिवंतो विव पञ्जुण्णं । नास्एण भणिओ—पञ्जुण्ण !
भिण्णं रहस्सं चकरयणेण, उवसप्पसु पियरं ति । ततो नारयसहिओ उवगतो ति । पणमंतो
य आणंदंसुपुण्णयणेण पिउणा अंकमारोविउ अग्धाओ य सिरे, अभिनंदिओ य महाफ-
30 लाहिं आसीसाहिं, महया इहूए पवेसिओ नयरं । कुलगर-जायवपत्थिव-जणतयणमालावि-
लुप्पमाणरूपो रुप्पिणिमवणं च आइयजसो विव भरहगिहमणुपविट्ठो । ठविओ जुय-
राया । दुज्जोहणदुहिया अणेण भाणुस्स विसंजिया । सच्चभामाए विज्जयाए पूहओ ।

ततो 'रूपस्सी पिउमो विणीओ पियाभासी सत्तजुत्तो सरणो दाया पञ्जुण्णो' ति चारवतीजणेण पसंसिज्जमाणो जहासुद्धमभिरमति । कण्हेण वि अनिच्छंतो वि परं पीइ-
मुपहंत्येण विजाहर-धरणिगोवरपटिवियकण्णाणं सरिमज्जोगुणाणं पाणिं गाहिओ पामाय-
गतो दोगुंदुगदेवो इव भोए मुंजमाणो निरुविमो विहर ।

कयाइ च सच्चभामा कण्हं सगिहगयं विज्जवेइ—देव ! जा फिर इतिवया भत्तुणो ण 5
यहुमया तीसे अवघाणि मंदरूवाणि गित्तेयाणि भवन्ति । जा पुण वट्ठमा तीमे भत्तारमरि-
सरुव-गुणाणि । तं अहं तुच्छं वेसा, रुप्विणी भे गोरविद्या, तेण से विसमुहपरिगयाए मे-
इणीए विलयभूओ पुत्तो दत्तो । वासुदेवेण भणिया—देवि ! मा एयं अंपसु, तुमं सि मयं-
तेउरजेद्वा, कीस एवं संलवसि ? । तो भणइ—जइ एयं तो पञ्जुण्णसरिसं पुत्तं देह ।
कण्हेण भणियं—देवि ! जइ 'तुच्छं एरिसो अभिप्पाओ तो आराहेमि देवं हरिणेगमेसिं', 10
जहा तुमं सफलमणोरहा होहिसि ति । कुलगरविदितं काऊण द्वितो पोसहसालाए अट्टमेण
भत्तेण । आकंपिओ देवो भणइ—अरेह घरं, जम्मि ते मुमरिओ । सो भणइ—देवी पञ्जु-
ण्णसरिसं पुत्तं इच्छेइ, कुणसु पसायं । णेगमेसी भणइ—जीए देवीए सह पढमसमागमो
ते तीए पञ्जुण्णसरिसो पुत्तो होहिति । इमो य हारो से दायओ सि । गतो देवो ।

विदितं च एयं कारणं कयं पण्णत्तीए पञ्जुण्णस्म । पारिपतवो च कण्हो वासपर- 15
मुवगतो । पञ्जुण्णस्स चिंतां जाया—सच्चभामा अम्मयाए सह समच्छरा, जइ तीसे मम
सरिसो पुत्तो होइ ततो तेण सह मम पीई न होज्ज, किह कायवं ? । भितियं चाणेण—जंघ-
यती देवी अम्माय माउसंयंघेण भगिणी, तं वषामि तीसे समीवे । गंतुं जंघयइमवणं प-
णओ, दत्तासणो भणति—अम्मो ! तुच्छं मम सरिसो पुत्तो रोयइ ? ति । तीए भणियं—किं
हुमं मम पुत्तो न होसि ? । सच्चभामानिमित्ते देवो नियमेण द्वितो, किह मम तव सरिसो 20
पुत्तो होइहि ? ति । सो णं विण्णवेइ—तुज्जं अहं ताव पुत्तो, पित्तिओ जइ होई णसु सो-
हण्येरं । सा भणइ—केण उवाएण ? । पञ्जुण्णेण भणिया—'तुच्छं सच्चभामासरिसं रूपं हो-
इत्ति संज्ञादियमसमए, जाव पसाहण-देवयश्चणविकिरत्ता ताव अविलंबियं देयसमीवं यणे-
जाहि'-ति बोत्तूण गतो नियगभवणं पञ्जुण्णो । पण्णत्तीए च जंघयती सच्चभामासंरिमी ।
कया । चेडीए भणिया—देवि ! तुच्छे सच्चभामासरिसी संवुत्ता । ततो तुट्ठा छत्त-चामर-भिगा- 25
रथरीहिं चेडीहिं सह गया पतिसमीवं, पवियारसुहमणुमव्जिऊण य हारसोहिया दुतमव्रजंता ।

सच्चभामा य अलंकिय-विभूसिया कयकोउय-मंगला उवगया कण्हसमीवं । भणिया य
णेण—देवि ! किं इमं परियट्ठियनेउत्ता सि पुणो आगया ? । सा कुविद्या—नूणं का वि ते कय-
संकेया हिययसाहीणा आगया, जओ मं उवाळमत्ति । तेणं भणिया—देवि ! परिहासो कओ, मा
कुप्प, का सत्ती अण्णाए अज्ज इहागंतुं ? । ततो पसण्णमुही संवुत्ता, वसिऊण य गया मयणं । 30

वासुदेवेण विचितियं—वंचिया कीय वि तवस्तिणी, उवळभामि ताव ति । अंतेउरमवलो-
इउमारद्धो । पत्तो य कमेण जंघवत्तिसमीवं, पस्सति सरय-कालविपहणं विव हंसावलिओ-

दियं हारेण विरायमाणं । मणया य णं विण्णवेइ—देव ! सुणह, मे अज्ज जारिसो सुमिणे दिट्ठो । तेण भणिया—कहेहि । सा मणइ—अहं किर तुज्ज समीवमुवगया, तुब्भेहि य मे हारो दिण्णो, पडिबुद्धा य जाय हारं सरम्मि पस्सामि । साहइ सुमिणेफलं । तेण चितियं—पञ्चुण्णचिट्ठियमिणं । ततो तेण भणिया जंववई—देवि ! जायवकुलस्स अलंकारभूतो ते भवि-
 ॥ रसइ पुत्तो । सा कयंजली मणइ—देव ! अवितहमेयं जं जंपह ति । केट्ठवदेवो य तीसे गम्भे षववण्णो । पुण्णेसु य भासेसु पयाया पुत्तं पसत्थलक्खणं कियपाणि-पायं, विबुद्धपोंडरीयलयणं, णवचंदमणोहरवयणचंदं । तं समयमेव मइसायर-अजियसेण-दारुगाणं पुत्तजन्मं निवेदितं च कणहस्स । जंववइसुयाणंतं भणिया य ते—एते वयंसमणुस्सा जंववइदेविनंदणस्स ति । कयजायकम्माणं कयाणि नामाणि संबो बुद्धिसेणो जयसेणो सुदारगो ति । ततो
 10 संबो देवकि-रुप्पिणि-जंववतीहिं पञ्चुन्नसिरिणा य लालिज्जमाणो सुहेण परिवड्ढइ ।

कयाइ वासुदेवपायवंदओ णीओ, खेहावेइ णं कण्हो । कालिंदसेणा सुहिरणं दारियं पाएसु पाडेइ । पुच्छिया य वासुदेवेणं—कालिंदसेणे ! इमा वय दारिया ? तीए 'जहा-
 ॥ ५५॥ वेइ' ति पडिबन्नं । भणिया य—निक्खिब ता णं कुमारसमीवे । तीए पायपीठसमीवे' ठविया । कीलंतेहि य एकमेको अवतासिओ । कणहेण मंती पडोइओ । तेण भणिओ—
 15 जुत्तं ति । कालिंदसेणाए य लद्धपसराए विण्णवियं—देव ! एसा दारिया हेमंगयस्स कंच-
 णपुरादिपस्स दुहिया । जइ मम पसाओ अत्थि वो कुमारस्स सुस्सुसिगा होउ । कणहेण 'एवं' ति पडिस्सुयं, फोडुंबिया य सदिट्ठा—सुहिरण्णा दारिया मम सुण्हा, कुमारसरि-
 सीए 'पडिबत्तीए णं उवक्खेयवा । विसज्जिया थड्ढइ । संबो तेहिं वयंसएहिं समेओ सुमुहस्स कलायरियस्स षवणीओ सिक्खइ कलाओ ।

20 पञ्चुण्णो य भाउपायवंदओ गतो पस्सइ अंसुहिं रोचंतीं रुप्पिणीं । पुच्छिया अ-
 णेणं—अम्मो ! साहइ देवं मोत्तुण जेण भे मंतुं कयं, जेण तं सासेमि । तीए भणिओ—
 पुत्त ! मया ते रुप्पिस्स भाउलस्स पेसियं । तस्स दुहिया वेय्यम्भी नाम सुयां मया खव-
 वती. सो मणइ—'अयि य णं अहं पाणाणं देमि, न य रुप्पिणीसुयस्स' ति. तो मे मणुं
 'जायं । पञ्चुण्णेण भणिया—अम्मो ! मा अधिइं करेह, दाहिति णं पाणाणं । गतो य सैथं
 25 गदाय भोजकहं नगरं, पाणणेत्थिया द्विया चंदट्ठाणवभासे, गायंतेहिं णं विग्गहं नीओ
 लोओ । हत्थी य भत्तो तेणेव मग्गेण पाणियं पावकामो आगतो, आरोहेण य भणिया—
 हरे पाणा ! अयसरह सिग्गं, मा हत्थिणां चमडिज्जिहि-त्ति । तेहिं मणिओ—सा छुट्ठं इओ
 एतं भेदहत्थिं, मा कुदुरेहिं रज्जिहिति । ततो रुट्ठो, छुट्ठो जेण हत्थी । पण्णत्तीवसेण य
 - छुकुप से समंतओ विलग्गा, तेहिं कवोल-मुह-नासापसेसु खज्जमाणो सहारोहेण परा-
 30 भग्गो । तेण य अण्णे हत्थी भीया, तेण परोप्परं भमंता, सूरत्थमणवेलाए य घर-फडग-

पडलाणि भंजमाणा, पावसफालबलाद्वा इयं गुलगुलेमाणा, नयरज्जं रालिय-पडिय-विसं-
 दुलं हय-विहलवयणं वीसरमरोरसियं 'सामि!', भाय!', मातुल! परित्तायसु' ति पलायण-
 परं कुणमाणा समंततो परिभमिया । रुप्पिणा ससंभमं पुच्छियं—को इमो नयरस्स रोमो ? ।
 ततो से कहियं उवल्लङ्घकारणेहिं पुरिसेहिं—देव ! चंडालकुकुरेहिं हत्थी राइओ, तेण भीएण
 पलायमाणेण हत्थिणेो भीया. तेहिं भीएहिं परिभमंतेहिं परियत्तियमिव नयरं । तओ 5
 चिरेण पसंतं । मूसएहिं रइयाओ वरत्ताओ हत्थीणं, तओ ते उदामा भमिउमाडत्ता । कुमा-
 रपाणेहिं य वरत्ताओ दंसियाओ, ताओ महग्घाओ पणेत्ता पकासा जाया । संवस्स य बुद्धिगा-
 रुवं कर्यं, पविट्ठा य रुप्पिसमीवं । पणत्तो य संवस्स निरिस्सया भणइ—देव ! मुणह,
 'मुयमग्घेहिं—तुग्घे किर पेदग्घिं कुमारिं पाणाण पेह ति. ण य रत्तिया मिच्छावाइ. जइ
 य अवस्सं पाणाणं दायत्ता कण्णा, मज्झ दारयसरिसं वरं न लभिमहिं अण्णं. जंपह जं पवं । 10
 तवो रोसरत्तनयो भणइ—घघइ, अतीव, चिंतेमि ताव ति । अवगएसु य पडिहारो सहा-
 यिओ, भणिओ य—फ़िस ते पाणा पचेसिया ? । सो भणइ—देव ! न पासामि णं पविसंते,
 फेयलं अइगया (ग्रन्थाप्रमू—२७००) दिट्ठा । सभागया मणुस्सा भणिया—पाणा इह कण्णा-
 निमित्तं पलवन्ति, ण कोइ णे ते निम्मच्छेइ ? । ते भणन्ति—सामि ! वीसे पाण्येरीए अच्छी-
 हिंतो मसगयट्ठीओ निगच्छन्ति, तेहिं मसगेहिं णे नयणाणि छाइयाणि, तेहिं राजमाणा 15
 मूगा इय संवुत्ता मो. मायंगयुट्ठीए सह गया मसगा । तवो तस्म रण्णो मंतीहिं सह सम-
 पाओ जातो—पाणहवी को होज्ज सो वरुणो ओयंसी ? । हत्थी कुकुरेहिं वस्स संतिपहिं
 भग्गो । तत्थ फेइ भणन्ति—देव ! कोइ देवो विज्झाहरो वा एएण वेसेण कुमारिं वरेइ. जइतो
 निगच्छन्तो वा न दीसति, नत्थि एत्थ संसओ. न फइसेयवो सो पाणो, किंचि उरययं
 फरेज्ज ति । 'को पुण उवाओ तेसिं निवारणे ?' ति राया पुच्छइ । मंतीहिं भणियं—20
 'कुमारी दिण्णसयंबरा अम्ह' ति वत्तवं । विवियदियसे रयणहत्था बुद्धा पुरतो द्विया राइणो,
 मिहीयाणि रयणाणि अहिगतेहिं । मायंगयुट्ठा भणति—देव ! किं चित्थियं वे ? , भणइ, तौ
 सकाले अण्णत्थे चित्थियं काहामो । रण्णा जिज्झाइया सभा, मुणव्वयघरी दिट्ठा । तवो णेणं
 भणिया मातंगी—विदिण्णसयंबरा कण्णा पेदव्वमी, तीए ण पभवामि अहं । मायंगयुट्ठाए
 भणियं—जइ एवं पस्सउ मे दारगं, सा णाम पमाणं । रण्णा भणियं—एवं होउं ति, अतीह 25
 ति । अदिट्ठाणि जिग्घयाणि पाणाणि । पुच्छिया सभागया रण्णा—कीस भे किंचि न
 भणइ ? । ते भणन्ति—देव ! किं भणामो ? , इदीणि अम्हे सचेयणा संवुत्ता. देव ! एएण रुवेण
 छलिउकामो न फइसेयवो । पंजुण्णेण व वेयव्वोए दंसिओ अप्पा । तीए दिट्ठा हो चि
 जणा । पुच्छिया अणाए—फे तुग्घे देवरुविगो इहमइगया ? किमद्वं वा ? । ते भणन्ति—
 अम्हे पज्जुण्ण-संवा जइ ते सुया. मातुलेय भणिया—'पाणाणं देमि वेयग्घिं, न य पज्जु-30

१ 'यमारं नयरं कुं दां० निना ॥ २ दां० निनाज्जय—हत्थी रोमिया, तेहिं पुर पतेपपंतेहिं परि-
 यत्तियमेव । तओ क २ उ० ॥ ३ 'मारदा दां० निना ॥ ४ पत्तेता पं० दां० निना ॥ ५ 'यय चित्तं कां०
 दां० ॥ ६ तेण दां० ॥ ७ 'तेहिं ति दां० ॥ ८ 'दायां म्हा स' दां० ॥

पणस्त' ति. ततो अम्हेहिं पाणवेसेहिं जाइओ भणति—दिणसयंवरा कण्णा. तं जइ ते रुइयं अम्हेहिं सह गंतुं, भण णं, हरामु अम्हे । ततो पञ्जुणरुवमोहिया भणति—पिडणा विसज्जियाए तुंम्मे मे पभवह ति । ते निग्गया, पुणो रयं चोएंति—पुच्छिज्जउ कुमारी, किं चिरेणं ति ? । सदाविया वेयन्मी, पाणे पत्सइ साभाविए, एवं पुच्छिया—पुत्त ! एतं पाणं 5 वरेहि जय ते रोयइ । सा भणइ—तुम्मेहिं अहं पुवमेव दत्ता पाणाणं, इयाणिं किं पुच्छिज्जामि ? । ध्रुवं मण्णे—पाणीए होयव्वं, जओ तुम्भं एरिसी वाया निग्गया । ततो रुसिएण रुपिणा भणिया—जइ ते एरिसं चित्तं, वव्व, मा मे पुरओ चिट्ठसु ति । ततो सा एवंभणिया रुपिणो भवणाओ निग्गया पडमसंडाओ विव सिरी पणमिय पिड्ढणो, पञ्जुण-संघसहिया गया पाणकुंडं । दीसंताणि य जणेण रुव-गुणहयहियएण तिज्जि विज्जाणि भोयकडाओ निगंतूण 10 विज्झगिरिसमीवे पण्णत्तीए उवणीयमोयणाच्छायणोणि वुत्थाणि । पञ्जुण्णेण य पाणिग-हणत्थं विडविंयं विवभूतिजुयं रयणेंभंडियं पासायं । पट्टविया य आभरण-यसनपद्दानभूसिया पुरिसा । ते रायाणं सपरिवारे माहण-णागरे य निमंतंति—कलं तुम्मेहिं आगंतव्वं वट्ठए अक्खए छोटुं, जइ अम्हेहिं सह संबंधो इच्छिज्जइ पीई वा । ते गया । छट्ठा य चारपुरिसा । तेहिं विट्ठो पण्णत्तीपरिवारो, विन्दिहहि य कहियं रण्णो जहादिट्ठं । माहणाणं णागराण य सम- 15 वाओ—रण्णो जामाया अवजाणिओ मा रुसिंहिति अम्हे, कुट्ठो विणासेज्ज, वच्चाओ ति । रण्णो विदितं माहणा णागरा ईसरा य गया, संपूइया वत्था-SSभरणेहिं, भुत्तमोयणा नियत्ता पाणगुणगणविन्दिहया । इयराणि गयाणि चारवत्तिं रण्णेण । संवेण य भणिओ पञ्जुण्णो—देव ! पाणीयेसेण वेदव्भी अइणिज्जव वारवत्तिं ततो मे पीई भविस्सइ, जहा वयं भोयकडे चंडाला आसी । वेदव्भी भणइ—संघसासि ! किं मया चंडालो कओ जओ 20 एवं जंपसि ? । पसिय, मा मं विडंवेहि इहमाणेऊण । ततो भणति—अम्भासमीवे सुहुत्त-मेत्तं कीरउ से चंडालवेसो, विक्किणउ तंतीओ । पञ्जुण्णेण भणियं—एवं होउ ति । दंसिया वेदव्भी रुपिणिभयणदुवारे । संबो अइगतो कयप्पणामो भणइ—अम्मो ! एस चंडाली दुवारे द्विया तंतीउ विक्किणइ । तीए भणिओ—पुत्त ! केण एस एत्थ अइणीया ? । चेडीहिं दिट्ठा, निवेइया य देवीए—सामिणिओ ! जइ एरिसी सिरीभयवतीओ तो अच्छेरं, पेच्छइ 25 ताव मार्यगि ति । तीए अवलोइया, पञ्जुण्णो य पडिओ भावपाएसु भणइ—अम्मो ! दि-ण्णा मामेण वेयव्भी पाणाणं ति । पुच्छिओ 'किहं ?' ति जहावत्तं कहेति । विदितं कयं फेसवत्स, तुट्ठा य रुपिणी, तेण वि 'पियपुत्तओ' ति बहुमंओ, कओ सफारो वहर । संवो कलाओ आगमेइ सवयंसो । कमेण य पत्तो जोवणं यितियवासुदेवो नमो । बुद्धि-

१ °म्मे पेह ति दा० ॥ २ °रायं जंपंति एी ३ । राइ चोएंति दा० ॥ ३ °कुटी दा० विना ॥ ४ °णागि पञ्जुण्णेण य पाणिगाह° क इ गो ३ । णादिगाह° एी ३ ॥ ५ °मंडयं पट्ठ° दा० ॥ ६ °हिंति दा० विना ॥ ७ पाणवे° दा० विना ॥ ८ °सी भयवन्ती सिरीओ तो दा० ॥ ९ °हिंति क इ गो ३ ॥ १० °भयं दा० ॥

सेणो य परिवासियं पुफसेहरणं कुमारसंतियं मगिऊण जेइ कहिं पि, तहा वत्थपरियट्ठं, मोदके य भुत्तसेसे एगते^१ खाइस्सं ति । एवं वच्चइ कालो ।

कंचुकीओ य आगतो रहं गहाय विण्णवेइ—कुमार! संदिहं देवेण—रयणकरंडए उ-
ज्जाणे गणियादारिगाओ सुहिरण्ण-हिरण्णाओ नट्टं उवदंसेद्विन्ति, तत्थ मे पासणिएहिं गं-
तघं । तुट्ठो संबो सवयंसो आरूढो रहं, सुदारओ सारही, मग्गे जाणस्स अक्खो सज्जिजइ ।^{१५}
तत्थेगा पडिह्वा कण्णा, तीए संवकुमारस्स कओ पणामो । बुद्धिसेणेण य कुमारो सणि-
यंगं भणिओ—अज्जउत्त ! मउडस्स पयरगाणि ललंति, दोहि वि हत्थेहिं णं उण्णामेहि ति ।
तेण तहा कयं । जाणे ह्यत्तदो जातो, पडिच्छिओ संवेण, पुच्छिओ य बुद्धिसेणो—का
मण्णे एसा जा णे पगासा चिट्ठति ? । तेण भणिया—कुलकण्णा होहि वि ति । गया उज्जाणं,
सभाए उवविट्ठा पासणिया । तहिं नालियागलएहिं सब्बा नट्टविही उवदंसियवा । हिरण्णाए^{१६}
इंसिया । उदयपरिक्खए सम्मत्ते सुहिरण्णा इंसं पयत्ता । बुद्धिसेणो द्वितो संबस्स
पुरओ, जयसेणेण भणिओ—अवसर एकपांसं । सो मणइ—एए मम पेच्छगा पेहति ।
विहीए इंसिया सुहिरण्णाए बत्तीसतिनट्टमेया । नालियासेसेण उदएण उवज्जाएण
पहिया । अवसरिओ बुद्धिसेणो । दिट्ठा य कुमारेण सिरी विव कयाभिसेगा, तीय वि
सायरं विट्ठो रईए विण कामो । पत्थिओ य पुरिं रहारूढो सवयंसो संबो ।^{१६}

पुरिसभेया

जयसेणो मणइ—अज्जउत्त ! बुद्धिसेणो तवस्सी अप्पपाणो वयणसारो, जो पेहणं
न सहइ कपुरिसो ति । तेण भणिओ—तुमं पुरिसविसेस न याणसि अंघो इय रूव-
विसेसं । जयसेणेण भणिओ—तुमं जाणसि, निउणो सि, कह पुरिसा ? मणसु, ततो
विण्णाणं पगासं होद्विती ? । सो मणइ—अत्थ-धम्म-कामेसु पुरिसविमत्ती वितिजइ, उत्तम-^{२०}
मज्झिमा-उधमा. तत्थ अत्थे उत्तमो जो पिउ-पियामइऽज्जियं अत्थं परिउंजंतो बह्वावेइ, जो
ण परिहावेइ सो मज्झिमो, जो खवेइ सो अधमो. धम्मे दुवे पुरिसा—उत्तमो मज्झिमो य,
सयं पुट्ठो पुट्ठवोहिओ य. कामे वि तिभि—जो कामेइ कामिजइ सो उत्तमो, जो कामेजइ
ण कामेइ सो मज्झिमो, जो कामेइ न कामिजइ सो अधमो । जयसेणेण भणिओ—एएसु
अज्जउत्तो कयरो ? । सो मणइ—अत्थ-धम्मोसु न ताव पारं वचइ, कामे पुण मज्झिमो ।^{२५}
सो मणइ—तुमं कयरो ? । सो मणइ—अहं उत्तमो । सो कट्ठो—अरे पंडितमणि ! अप्प-
संभाविओ सि. साहिं भणसि 'मज्झिमो' ति, कायवो ते विणओ । बुद्धिसेणो मणइ—तुमं
अयाणओ सि, जो कामेज्जमाणो न कामेइ सो मज्झिमो होइ । सो मणइ—साहु, को
कामेय णं ? । सो मणइ—न कहेमि, जदि मं सयं पुच्छति तो साहामि । कुमारेण भणिओ—
फहेहि । सो मणइ—

- अहं कयाइ देवं सेविऊण निग्गतो पस्सामि पुत्तलिवासणहत्थे पुरिसे । ते भणंति—संदिट्ठा मो देवेण 'वारवतीए पंडिए मुक्खे य लिहिऊण साहेह मे' ति । तं एसो बुद्धिसेणो एयं रहं जइ दुरुहति तो णं पंडियाण अगलेहे लिहामि, जइ णारोहति वो मुक्खाणं ति । मया चित्तिर्यं—एयं लेहं देवसमीवे वाइजंतगं जइ मुक्खपुरओ लिहंति मं तो मे उवावणा उ होज्जा ।
- 5/को वा दोसो रहाऽऽरोहणे ?' ति विचारेमि । रहसारहिणा भणियं—अज्जउत्त ! विलगह रहं ति । आरुढो मि पस्समाणो णयणाभिरामाणि रूवाणि । पुरतो मत्तगयारुढो आधोरणो भणति—अज्ज ! उसरह, अविहेओ मे गओ ति । सारहिणा ववयणं सोऊण परावत्तिओ रहो गणियाऽऽवासगमज्जेण पत्थिओ, ईसित-खिज्जित-पसाइताणि सुणमाणो तरुणयगस्स पत्तो य एगं भवणं सत्तेरणं कयवलिकम्मं, भणिओ—ओयरह, अईह भवणं ति । अइगओ
- 10 मि, विट्ठा मया कण्णगा चेडीहिं परिवारिया सरस्सती विव विज्जाहिं । तीय वि कयप्पणामो आभट्ठो—बुद्धिसेण ! सागयं ? ति । कयपायसोयं च आसणगयं पुच्छति—बुद्धिसेण ! कसो आगच्छसि ? । मया भणियं—देवपायमूंलाओ । तओ णाए ततोमुही अंजली कया । ततो पुच्छति—बुद्धिसेण ! केण विणोएण दिवसे गंमेह ? । मया, भणियं—ऊलापरिचएणं ति । तत्थ, चेडीओ, पासवत्तिणीओ, तासु मे दिट्ठी न पसज्जइ । ततो अण्णा आगया, 'सा
- 15 पडिहव' ति तीए मे दिट्ठी निवेसिया । ततो णाए भणिओ मि—बुद्धिसेण ! गुरुजणसमीवं न गंतव्वं, वीसमसु, एसा भोगमालिणी ते चित्तेइ ति । अइगयाय भणिओ य भोगमालिणीए—अज्जउत्त ! रहजाणेणं त्थ परिरसंतं, गम्भगिहे सयणीयं, एत्थ वीसमह ति । पविट्ठो मि, सयणगयस्स मे पाए संवाहिऊण भणइ—अज्जउत्त ! वच्छत्थलं मे संवाहामि । मया चित्तिर्यं—निउणा चेडी, जा पाए संवाहिऊण उरं इच्छति छिविउं । तो भणइ—'यणेहिं वो
- 20 उरं संवाहिस्स' ति पीढेइ यणेहिं । अत्थि महंतो विसेसो करयलसंवाहणाओ वि पओहर-फरिसे । एवं उवाएणिं मिणा य कणेरुयाए विव वणगतो रइं कारिओ मि । कमेण य निग्गतो, पणयपडियंघेण य अभिक्खणं ववामि तं भवणं । अण्णया भणइ मं भोगमालिणी मणोणुकूल-महुरमासिणी—अज्जउत्त ! जाणह फारणं जेणेत्थमाणीया ? । भणिया मया—ण याणं, फहेहि सुंदरि ! ति । भणइ—सुणह,
- 25 अम्ह सामिणी सुहिरण्णा बाला चेव कुमारस्स दिण्णा संवसिरिणो । दैयं च पस्सइ पगानं, पवट्ठिया कमेण, देवेण य आणत्तं—कालिंदसेणे ! दारिया ममं अन्नंतरो (प्रन्था-प्रम्-२८००) वत्थाणे पस्सउ इयाणिं ति । कयाइं च पत्थिया अम्माए समं, तीए निधारिया 'न ते गंतव्वं' ति । ततो णाए गयाए अम्माए विरहिए गम्भगिहे वेदासीकओ अप्पा । मया य देवनिओएण दिट्ठा उवउक्खित्ता, रंजुपासं उज्झिऊण सयणीए निम्भित्ता आस-
- 30 त्या । णाए पुच्छियं—कहि म्हि भोगमालिणि ! मया भणिया—सयणीए सयणहिदणुय ।

पुणो पुच्छति—केण त्ति इहमाणीया ? । मया भणिया—देवतेहिं मया य । ततो मया
 भणिया—सामिणि ! मरियघे किं कया बुद्धि ? , कहेह मे । [सा भणइ—] सुण सहि ! ,
 अहं मिर बाला चेव कुमारस्स इत्ता. धम्मिया य देवोपत्थाणे कयाइ कुमारं गया पस्सामि.
 'इयाणि मे ददुं पि ण लब्धमइ' त्ति निच्छओ कओ । मया भणिया—सामिणि ! अलं
 निसाएण. सुणइ—तुम्हेहिंतो अण्णा कण्णा कयरी विसिट्ठुवा जा से हिययसाहीणा ४
 भविस्सइ ? . अचिरेण से हियइच्छियमणोरहसंपत्ती भविस्सइ । एवं आसासेऊणं णं
 अम्माए कहेमि । तीए य मित्तेहिं सह हत्थारोइ-लेहएहिं समयाओ कओ । ते भणंति—
 अम्हे देवस्स बीहामो. बुद्धिसेणो कुमारस्स पथयमूओ, सो कण्णागुणे निवेदंतो सोमइ.
 अम्हे णं एएणं उवाएणं इमं आणेम, तुम्हे णं उवाएणं गेणइह, सो कज्जं काहति त्ति ।
 ततो थ रहिणा लेहएहिं महामत्तेण य उपायपुल्लं पवेसिओ । मा य भे चित्तं ठाउ 'एसा 10
 गणिगाधारिय' त्ति । सुणइ—

गणियाणं उत्पत्ती

आसि किर पुवं भरहो नाम राया मंडलवत्ती, सो एगाए इत्थीए अणुरत्तो । सामंतेहि
 य से कण्णाओ पेसियाओ, ताओ समगं पेसियाओ । दिट्ठाओ य पासायगयाए देवीए सइ
 राइणा । पुच्छिओ अणाए राया—कस्स एसो खंपावारो ? । तेण य से कदियं—कुमारीओ 15
 मम सामंतेहिं पेसियाओ । तीए वितियं—'अणागयं से करेमि तिगिच्छियं, एत्तियमि-
 तीसु कयाइ एगा बहुगा धा धम्मभाओ होज्ज'त्ति चित्तिऊण भणइ—सामि ! मुयामि पासाउ
 अप्पाणं । तेण भणिया—कसि देवि ! एवं भणसि ? । सा भणवि—एयाहिं इहमंतिग-
 याहिं सोयग्गिणा डज्जमाणी दुक्खं मरिस्सं । राया भणइ—जइ तुज्ज एस निच्छओ तो न
 पविसिहंति गिहं । सा भणइ—जइ एतं सखयं तो याहिरोवत्थाणे सेवंतु । तेण 'एवं' नि 20
 पडिक्खणं । सो छत्त-चामरधारीहिं सहियाउ सेवंति । कमेण गणाण निदिण्णाओ । एसा
 गणियाजणस्स उत्पत्ती ॥

इमा पुण अमियजसाए पसुइबहुसु य अईयासु कालिंदसेणाए दुहिया हेमंगयस्म
 रण्णो. जहा कुमारो से जाणइ वर्ति वहा करेह ।

मया पहिवण्णं—युष्क-गंध-वत्थ-तंबोलाणि नेमि तासि पत्तियावणहेउं. जा उज्जाणे 25
 दिट्ठा सा वि सा चेव. जं पि अज्जउत्तपुरओ ठिओ मि नथमाणीए तं फारणं सुणइ—
 सामिणि(णी) अज्जउत्तनिवेसियदिट्ठी मा नट्टविदिकम्मं पुक्केज्ज त्ति । तीए य कहाए
 पत्ता आवासं ।

पओसे य संवो बुद्धिसेणं भणइ—वथ, आणेहि णं तं सुहिरण्णं. अहं पि उत्तमो
 होमि, कामेमि णं ति । तेण भणिओ—महं चाओ न पत्तिज्जिहिन्नि, जयसेणो ने 30
 सहायो दिज्जउ त्ति । गया दुवग्गा वि । बुद्धिसेणेण भनियाओ चेडीओ—पट्टविओ मि

कुमारेणं, गंतव्यं सामिणीए । तातो भणति—को तुज्झं पत्तियइ ? ति । तेण से जयसेणो
 दंसिओ । तेण वि कहिओ कुमारसदेसो । विदितं च कयं कालिंदसेणाए । तीए भणियं—
 वीसमह मुहुत्तं जा पसाहिज्जति दारिया । सा गया जंववइसमीवं, निवेदितं च तीए । देवी
 परिचितेऊण गया कण्हसमीवं, कहिओ संवाहिप्पाओ । तेण भणिया—पच्छा रायदारि-
 5 गाहिं सह सफारो कीरहि ति, सेवतु णं सुहिरण्णा । विसज्जिया कालिंदसेणा जंवव-
 तीय । कयविसरगाय पेसिया दारिया पवहणेण । बुद्धिसेणेण कुमारस्स निवेदितं, भणिओ य
 णेण—अज्जउत्त ! निज्जणा होज्जह । तेण भणिओ—कहमणुवत्तीलक्खणा पीई ? । सा अइगया
 दासगिहं, उवविट्ठा सयणीए । निगगतो बुद्धिसेणो सवरियदुवार काऊण गम्भगिहं । सा
 य केस-वसण-भूसणं संवस्स जं जं पंचजइ तं तं संबो वि अणुकरेइ । ततो तीए सुय
 10 इय सारियाए सेहविओ । गया से रयणी परमपीइमुघहंताणं । उवगतो बुद्धिसेणो, भणिओ
 संवेण—निज्जउ एसा मे गिहं अविण्णाया गुरुजणेणं ति । पत्ता य पइक्कम्मयारीओ देवीए
 पट्टवियाओ पसाहण-सुवण्णवत्थाणि गहेऊणं दोण्ह वि जणाणं । ततो 'विदियमागमणं
 तीसे अम्माए' ति वीसत्थो संबो । तीए य सह मणाणुकुलवत्तिणीए पंचलक्खणविसय-
 सुहमोदियस्स वचइ कालो ॥

15

॥ एसा पेदिगा ॥

पेदिगाग्रन्याग्रम्—

श्लो० ८१० अ० १२.

सर्पग्रन्थाग्रम्—

श्लो० २८४४ अ० १७.

[मुहं]

एतो मुहं—

संव-सुभाणूणं कीडाओ

संव-भाणूणं कयाइ सभाए कीलंताणं पणी(णि)यं समुप्पण्णं—जस्स सउणो विचित्तं वासति सो जिणति कोडि ति । ठविया पासणिगा । वितियदिवसे भाणुणा मुओ आणीओ, 6 संवेण सारिगा पंजुणगिहलालिया कंतसंजोइयसुहुमविदिहवणपिच्छच्छयणा एगदेमु-द्वियरोमखयखारसेगा । सुगो पकट्ठिओ सिलोगजुयलं—

सवेसु जायते सूरु, सहस्सेसु य पंडिओ ।

यत्ता सयसहस्सेसु, दाया जायति वा ण वा ॥

इंदियाण जए सूरु, घम्भं चरति पंडिओ ।

10

यत्ता सधवओ होइ, दाया भूयहिण रओ ॥

ति पभणिउ सुओ ठिओ । सारिया संवेणं चोइया—मयणे ! भणसु तुमं किंचि सुमा-सियं । सा भणइ—

सधं गीयं विलवियं, सधं नट्टं विडंभियं ।

सधे आभरणा भारा, सधे कामा दुहावहा ॥

15

ततो एवारसित्ते पएसे छित्ता रसिउमारद्धा, भणइ य रसियावसाणे—देय ! को वि मं पीलेइ, परितायसु, मरामि, मा मं उवेक्ख । तिगिच्छगा सदाविजंतु लहुं ति, ते मे परि-चाथापडिगारं करंति. नेहि मे देविसमीवं । एवमाइ कलुणं विलंबंती पुणो वि चोइया—सुंदरि ! अलं विसाएण, भणसु किंचि, ततो जं योच्छसि तं सधं कीरइ । ततो भणइ—

उक्कामिध जोइमालिणि, सुमुयंगाभिव पुत्थियं लवं ।

20

विबुघो ओ कामवत्तिणि, सुयई सो मुहिओ भविस्सइ ॥

सारे छिक्का पुणो रसइ विलवइ य । पुणो भणिया—पढसु ताव किंचि । ततो भणति—

न सुयणवयणं हि निहुदं न दुरहिगंधवहं महुप्पलं ।

न जुवइद्वियम्मि धीरया, न य निवतीसु य सोहियं थिरं ॥

‘एवं सा विचित्तं वासइ’ ति जियं संवेण । ‘मुओ सिलोगजुयलमेव लवइ’ ति पय-25 जिओ, भोयणवेलाए य सदाविओ सुभाणू रुद्धो ‘पणिए कोडिं देहि’ति । सुयं सच्चभा-माणं, कयं च कणहस्स विदियं । पेसिओ कंचुकीओ संवं भणइ—कुमार ! सुवड, ‘भाणू सुत्तभोयणो दाहिति’ति देवो आणवेइ । संवो भणति—ओ सिणेहिओ सो दाऊण णं नेउ,

१ एतो शां० पिना ॥ २ भासु की० टी २ ॥ ३ कोडि ति उ २ पिना ॥ ४ पच्छिम २ उ २ पिना ॥ ५ पंजुणगिहलालिया ॥ ६ इति० गो १ शां० ॥ ७ लवति शां० ८ उ० मे० निमज्जयइ—‘पपदं म० बी ३ ॥

अथवा एस जाणइ जं कायधं । सुभाणू भएण ण वच्चइ, णिवेइयं कण्हस्स, दिण्णे विस-
ज्जिओ । दुइता पूइया संवेण, पियपुच्छगाण य दीणाणाहाण य दत्तं वित्तं ।

केसु वि दिवसेसु गतेसु पुणो भाणू भणइ—संव ! होउ पणीयं, जरस्स उक्कडा गंधा सो
जिणइ दोन्नि कोडीउ । संवो भणइ—अलं तुमे सह पणिण्ण. तुमं जिओ देवस्स कहेसि ।
5 सो भणइ—अंवाए कहियं देवस्स, न मया । ततो ‘एवं होउ’त्ति कया सकखी । संवेण
चित्तिंयं—गंधजुत्तीसु भाणू न जिणिज्जा, देवसंतएहिं गंधेहिं सो विळिपिज्जा. करेमि घाण-
पडिलोमद्वसंजोगं ति । ततो णेण पलंडु-लसुण-वेकड-हिं गूणि छगलमुत्तेण सह रुइयाणि
सरावसंपुडेण आणीयाणि । सुभाणू य पुव्वपविट्ठो समं सुरहिविलेवणो । पसंसिओ गंध-
विहाणकुसलेहिं । संवो य सभादुवारि विलित्तो घाणपडिक्खलेणं लसुणादिजोएण । तेण य
10 गंधेण परब्भाहतो सभागओ कुमारलोओ संवरियनकदुवारो समंतओ विपलाओ—संव-
सामि ! अइउक्कडा गंधा, पसीय, विसज्जिजंतु, कुणह पसायं । तेण भणिया—भणह निव-
यणं । ते भणंति—जियं तुमे । भाणू भणइ—दुरहिं गंधा एयस्स । संवेण भणियं—उक्कडस्स
पणियं, न य विसेसो सुभा-सुभेसु कओ । पासणिएहिं संवपक्खो उक्खित्तो । जिओ
भाणू रद्धो । देवीए रडंतीए घासुदेवस्स कहियं । तेण पेसिए ण मुक्खो, दिण्णे विस-
15 जिओ । संवेण परियणस्स दिण्णो विभत्तो अत्थो, दिण्णं दुइंताण य ।

पुणो केसु वि दिण्णेषु गएसु भाणू संवं भणइ—होउ पणियं चउसु कोडीसु, जरस्स
जुत्तीए अइसयंति विभूसणाणि सो जिणइ । संवेण भणिओ—अलं तुमे समं पणिण्ण,
देवसि उयट्ठायंतओ जिओ वि । निवंधेकए पडियन्नो संवो । निरुविया सकखी । गतो य
संवो पज्जुणसमीवं, कहिओ य णेण पणियालावो । तेण भणिओ—होउ कुमार ! जिओ
20 तुमे सुभाणू. जइ तुमं जिंप्पिहिसि इयारिं तो दिज्जिहिति से जहामणियं । संवो भणइ—
देव ! भाणुकेण जियस्स कि मे जीविण्ण ? , कुणह पसायं जहा मे जओ होइ । पज्जु-
ण्णेण पडियन्नं—एवं कीरहिति, अच्छह जहासुहं ति । गतो य पज्जुन्नो सिवाए महा-
देवीए पायमूलं, कहियं च से संव-सुभाणुपणियं, विण्णविया य णेण—अज्जिए ! देह-
जाइतगाणि आभरणाणि, जाणि अम्ह चुल्लपिउणो सामिणोऽरिद्धनेमिस्स देवेहिं दत्ताणि ।
25 तीए भणिओ—सुत्त पज्जुण्ण ! न तव किंचि अदेयं, ताणि भूसणाणि चुल्लपिउणो ते ण
रात्तिए पिणज्जंति, तेण जाइयगाणि ३० हेहि, इहरहा दत्ताणि णाम तव स्ति । पणओ चेत्तूण
गतो, संवस्स य णेण दत्ताणि, तेहिं विभूसियदेहो गतो समं । पुव्वपविट्ठो य सुभाणू
महग्गाभरणमंडिओ पसंसिओ पासणिएहिं—युवं तुमं इदाणि जिणिसि ति । संवकुमारो
नपरत्तमालाविराइयवच्छट्ठयलो सोमिओ विज्जुलयालंकिओ इव यलाहगो, तस्म य
30 भूसणजुइयं सूरूपमाए इव रज्जोयजुती पडिइयां सुभाणू(णु)भूसणच्छाया । ‘जियं संवेण’
ति विषोसियं पासणिएहिं । सुयं च सच्चभामाए, विण्णविओ कण्हो रोवंतीए—संवो

गुज्जणएण यद्धभयाएण ण देव मे दारयस्स जीविं. निवारिज्जव जइ तीरइ । एवं विण्णविण्ण
मेसविओ कंचुगी । तेण संवो भणिओ—कुमार ! 'सुयह सुभाणुं(णुं), मा णं वाहह' एवं
देवो आणवेइ । संवेण भणियं—पणिए जिओ, एत्थ किं देवस्स वा दाणवरस्स वा वत्तधं.
अथराधी विणेयघो पमुणा, णायकारी पालेयघो । कंचुकी गओ, कहियं तेण संववयणं । देवी
भणइ कण्हं—देव ! सत्तस्सेण वि मे मोइ(भयाप्रम—२९००)जउ दारगो जइ अत्थि पसादो । 5
तीए घोइओ गओ कण्हो समं । पुच्छिया य तेण सभासया । तेहि संवजओ कहिओ । दिट्ठो
य णेणं संवो सुरवई इय पसाहियसरीरो । भणिओ तेण—विसज्जेहि सुभाणुं, अन्हे दा-
हामो पणियं । संवेण भणियं—सीदस्स दंवा केण गणेयघा ? , जइ 'बल्लहो' ति निज्जेइ णीओ
णाम. जया मज्जाया भविस्सति तदा दाहिवि । कण्हेण भणिओ—मज्जाया तुमम्म इयाणि,
णऽणत्थ. ण देसि एयस्स दारयस्स जीविं, एसो तुमे खलीकओ वि न चिरज्जइ ति—10
निगाओ सहाओ फरिसेऊण णं । दिण्णे कोहिचउको विसज्जिओ भाणू ।

वितियदियसे संवो गतो सच्चभामाभयणं केसवसिरिमुवहंवो नक्खत्तमालाविभू-
सिओ य, तीए आलोए ठिओ मुज्जं अंगुलीए सहावेइ । सो य 'कण्हस्स वेस-भासा-
यणा-ऽऽगितीहि बहुत्तरिसो' ति न निघडिओ तीए । भणिया अणेण सुजा—मया सु-
मिणो विट्ठो तस्स पडिघाओ फायघो. देवि भण—'पंचगवेणं मं अतितयं वारेंतं पि ण्हाणेह' 15
ति—अचकंतो । तीए तुरियं संपाइओ संदेसो । अहंतो य कण्हो 'घ(घ)डउ' ति घेडीए प्छा-
विओ 'किं इमं करेइ ? , अवसरह' ति भणंतो । ततो पच्छ मंगलेहि ण्हाविओ । परिसं-
ठिएय परियणे भणिया सच्चभामा कण्हेण—मया तुमं सवतेउरपुजा ठविया, जइतिरिओ
उल्लंतीमिच्छसि सो मया खेहसि । तीए भणिअं—देव ! कीस मं एवमुवालभइ सयं आण-
घेऊण ? । कण्हेण भणिया—कवा मया भणिअं ? अलिअं भणसि । सा भणइ—सुजा मे 20
सहाविऊण संदिट्ठा. मया पुण दिट्ठ थ नक्खत्तमालाविभूसिओरत्थला. सो मे फेडिया(यो)
एतिओ वि संवाओ । ततो कण्हो पइसिठ भणइ—संवसिरी होदिसि 'सो कलं मया फर-
सिओ' ति । तं य सोऊण रुद्धा देवी भणइ—'अहं पुत्तमंदाणं खेहावणिया संवुत्ता, किं
मे जीविएणं ?' ति जीहं पकड्डिया । कहिंवि निवारिया य, भणिया य कण्हेण—देवि !
अविणीयस्स कलं काहं निगहं, वीसत्था भवसु ति ।

25

जंवयती सहाविया, भणिया य—तुज्ज पुत्तेण वि अहं ओदामिओ । सा भणइ—तुमं
जाणसि अत्तणो पुत्तस्स चरियं । देवेण भणिया—तुमं पि जाणावइस्सं । अण्णदियहे गोउ-
लियवेसं फाऊण जंववइसहिण दिट्ठा(ट्ठो) । रुवस्सिणी संवेण पुच्छिया—तक्कं लभेइ ? ।
सा भणइ—आमं । 'नेण्हामि णं' इत्थे गहिया । देवो रुवं दंसेइ, संवो पलाणो, न एइ
य देवसमीवं । वितियदियसे कुलगरसमक्कं संवो सहाविओ । सो खादिउसंऊं नग्गरेण 30

१ वियं शां० मे० विना ॥ २ भाणू ली ३ विना ॥ ३ भागवत शां० मे० ॥ ४ अजो फी० शां० मे०
विना ॥ ५ सिरिओ उल्लंती ली ३ । सिरि उल्लंती शां० ॥ ६ इहाइ रुं शां० विना ॥ ७ सि-
हामि शां० मे० विना ॥ ८ सापरं सं० शां० ॥

तच्छित्तो अतिगतो सभं । वासुदेवेण पुच्छिओ—संबसामि ! किं इमं ? । सो भणइ—जो पञ्जोसियं आलावं करेइ तस्सेसो मुहे संकु आहम्मइ ति । वासुदेवेण भणिया कुलगरा—
 ५ सुयं मे, अहं एएण हिज्जो पंचगव्हेण ग्हाण्याविओ. तं किर अहं तुज्झं जइ कहेमि तो मे संकु मुहे आहम्मइ. तो निग्गतो जं काहिसि तं काहिसि, मा वस वारवतीए । वसुदेवेण
 ७ भणियं—कण्ह ! खमाहि, सो एस केलीकिलो अग्धाणं कुलस्स अलंकारभूओ, जइ रिसीणं प्यारदो । ततो कण्हो भणइ—एस तुम्हेहि उबिक्खिओ, जेण मया वि खे-
 ९ सेइ. न इहं वसियधं । कुलगरेहिं भणिओ—संघ ! निग्गमउ नयरीओ । सो भणइ—
 ११ कालो ठबिज्जउ, जच्चिरं मया धाहिं अच्छियधं । कणहेण भणियं—निच्छुभंतस्स को फाल-
 १३ परिच्छेदो ? । सो भणइ—‘तुम्हे इहं सबे वसह, मया पुण अपरिमियं फालं धाहिं अच्छे-
 १५ पधं’ ति अणयट्टिए काले ण णीमि ति । कणहेण भणियं—जया ते सच्चभामा अहं व
 अन्मत्थेऊण अइणेषु तदा धारवइं अहंसि ।

ततो ‘एवं’ ति बोत्तुणं पियामहाण कयपणिपातो निग्गतो गतो पञ्जुणसमीयं । कहियं
 च णेण निविसयकारणं सावराहं । तेण भणिओ—पियरं अच्चासार्यतेण ते महंतो अव-
 १७ राहो कओ. वधसु ताव. वधसंतं देवं विण्णवेहामि ति । ततो संघो भणइ—देव ! जइ
 तुम्हेहिं पि विसज्जिओ. ता मे पण्णात्तिं जाइयं देह । पञ्जुण्णेण भणिओ—पण्णात्तिपरि-
 १९ ग्गहिओ किंचि काहिसि दुण्णयं, ततो मज्झ पि उवालंभं होहिति ति । ततो संघो भणइ—
 न करेहामि अविणयं, कुणह मे पसायं । दिण्णा य से पण्णात्ती—भयवइ ! बहिंयसं-
 तस्स संबस्स होहि सहायिगा । ततो तस्स कयप्पणामो विसज्जियदुहंतो निग्गतो पगागी
 २१ मुरड्ढाविसए विहरइ ।

२० कहेइ से धारवइवट्टमाणि पण्णात्ती, जहा—देवीए सच्चभामाए वासुदेवो विण्णविओ—
 जाव संघो निग्गतो ताव सुभाणुस्स एगदिवसे अट्टसयाणं रायकण्णार्णं समयं वीवाहो
 होउ निव्विग्यं ति । त्ताण य सत्तुत्तरसयं कुल-रुव-विण्णाणसालिणीणं मेलवियं ति । सत्थो य
 धारवतिं पचइ, पण्णात्तीसंगहिओ कण्णारुवधारी सत्थयाहमल्लीणो धाइसहिओ । सो धाईए
 भणिओ—एसा गणियादारिया इच्छइ तुब्बे संसिया धारवतिं पविसिवं. तत्थ एगस्स इच्छि-
 २३ यस्स भत्तुणो भारिया होहिति ति । सत्थवाहेण परिग्गहीया पत्ता धारवतिं । दिट्ठा सु-
 भाणुमणुस्सेहिं, निवेइया णेहिं कुमारस्स । सो रुवाइसयसवणविम्हिओ आगओ, तस्स
 इंसिओ अप्पा इंसि ति । सो उम्माइओ, पुणो तं पवदति । सा वि ‘संदेसेइ अप्पाणं
 ‘गणियादारिग’ ति, पविलोभावेऊणं विमवेणं मरिउं ववसति । न इच्छइ य जाहे ताहे
 २५ समयणे पडिसिद्धभोयणो ठिठो । उवलद्धं च देवीए, तीय वि महत्तरगा पेसिया । तेहिं
 ३० यट्टप्यारमणुणीया न पडियज्जइ । ततो संगसेणो सच्चभामाए पायवट्टियाए विण्णविओ

गओ संघदारिगासमीधं । तेण वि कुल-रूव-विभवे सुभाणुस्स वण्णतेण विलोभिया तद्देव
मरणं ववइसइ, भणइ य—अज्ज! तुम्हं देवतम्भूयाणं जइ वि य वयणं करेज तो ताहिं
रायधूयादासीहिं 'खोटीहिं तुला एस'ति परिमधिज्जिस्सं, तुम्हे कत्थगए उवट्ठावेज्जा? तं
अस्तीत, मा मं घम्मं जाणंता अग्गिम्मि छुहह । ततो सो गतो । सच्चभामाए य कण्हो
अवभत्थिओ—दारगस्स जीवियहेउं भण्णउ सा दारिगा । कहं वि कण्हेण पडिवन्नं । गएहि 5
य अवभत्थिया सच्चभामाए—पुत्ति! पुत्तभिक्खं मे देहि । सा भणइ—मया तुम्हं वयणेण ९
ट्टो अप्पा वेधणे. 'अहं पुण कुमारेण सव्वार्हि ठविज्जं' ति जातं मे सल्लं को
अवणेहेति? तेहिं भणिया—तुमं पुत्त! दारयसमीवे, सेसा तुम्हं अवसाणे । 'एवं नाम'
ति अइणीया कुमारिमज्झं, छट्ठपसरा य भणइ—अहं ताव गणियादारिया बला वि
आणिज्जामि. तुम्हे णाम रायधूया होइऊण अण्णेसु जायवकुमारेसु देयरूवीसु विज्जमा-10
णेषु सुभाणुगस्स दिज्जिर्यंता । अईयमज्जाया ताओ णं मणंति—तुमं सच्छंदा, 'अहं
अम्मा-विउवत्ताओ, किं करेसु? । ततो सा संवगुणे वण्णेइ । वओ तीए कहाए रज्जमा-
णीए जाणिऊण फाहिंचि सयं रूवं दरिसेइ । पाणिगहणदिवसे भाणुसमीवे ठविया,
सेसा पंतीए । सो रूवविम्हिओ निज्जायि णं, संवं पस्सइ, अवसरइ य 'एस संबो'ति
अंपमाणो, पुणो कण्णं पासइ । सा रोवइ—अहं किर संबो परिजणेण भण्णइ. संघं कत्थ 15
वि गयं उप्पस्सय ति । पुणो पुणो एवं दंसेइ से, परिजणस्स अंतरियस्स दंसेइ रूवं अप्पाणं
य । निवेदितं कण्हस्स । सो भणइ—रुप्पिणिं जंववइं च सदावेह. जदि संबो होहिति
दंसेहिति से अप्पाणं । कहियं च, ताओ इत्थियाओ आगतुं जायवबुद्धा य आगया । दंसिओ
णेण अप्पा । पुच्छिओ तेहिं—संव ! कीस इहं अइगतो? । [सो भणइ—] देवेण
अम्माए य बला अइणीओ मि, तो पत्थिओ सगिहं । भाणू भणिओ—पट्टए ठिओ ण्हायसु 20
पट्टसहिओ ति । सो भणइ—अलं मम एयाहिं, संवेण एयाओ उइलियड्डियाउ ति । तो
सप्पहासेहिं कुलगरेहिं संवो सुहिरण्णयासहिण अट्टसएण कण्णायं ण्हविओ । विण्णा य
से कण्हेण पण्णासं कोडीओ सुवण्णस्स, वत्था-ऽऽभरण-सयणा-ऽऽसण-जाण-वाहन-भायण-
विही-परिचारियाओ । ततो सो पासायगतो ताहिं रायतणयाहिं सहिओ निरुसुओ ताडएहिं
उवगिज्जमाणो वेगंनुगदेवो विव निरुविग्गो माणुस्सए भोप मुंजमाणो विहरइ ति ॥ 25

॥ मुहं कहाए ॥

मुहंमयाग्रम्—

सो० १३४ अ० १२.

सर्वप्रयागम्—

सो० २९७८ अ० २९.

[पडिमुहं]

पडिमुहमओ—

- केसु वि दिवसेसु गएसु पज्जुणो गतो वसुदेवघरं, अन्तरोवत्थाणे य वसुदेवरू-
काऊण उवविट्ठो आसणे। देवीहिं कयप्पणामाहिं परियंचिओ पुच्छिओ य—देव ! कत्थ अ-
5 च्छिय त्थ ? । भणइ—गाओ मि जेट्ठस्स राइणो गिहं । ताओ भणंति—का तत्थ कहा आ-
सी ? । भणइ—तत्थ चारणसमणो णमंगणाओ उव्वैओ, वंदिओ संभंतेहिं, फट्ठासणे आसीणो ।
पुच्छिओ राइण—फओ भयवं आगओऽत्थ ? । सो भणइ—राय ! धायइसंडदीवभरहा-
ओ । ‘तं केरिसं ?’ ति पुच्छिओ साहइ—जो चक्खुणा पस्सेज्ज ति किंचि खेतं पव्वं वा सो
ण जाणइ विक्खंभा-ऽऽयामपरिमाणं पि, जहा सव्वजू वण्णंति तहा साहामि—लवणसमु-
10 इ-कालोद-उसुक्कार-बुल्लहिमवंसपरिक्खित्ताणि दुवे भरहाणि चत्तारि चत्तारि जोयणसय-
सहस्साणि आयामेणं, लवणसमुदंतेण छ जोयणसहस्साणि छ च सयाणि चोदमुत्तराणि जो-
यणाणं सयं च एगूणवीस दुसत्तवारसुत्तरभागाणं, कालोदसमुदंतेण एगूणवीसं जोयण-
सहस्साणि तिभि य सयाणि एगाणउयाणि एगूणसत्तरिं च भागे । एवं च कहेइ ।
- वसुदेवो य अतिगतो निवारिओ अन्तरोपडिहारेहिं—अहं राया अंतेउरगतो, तुम्हे-
15 के तस्स सरिसरूवा ? , ण मे पंचिसियधं ति । ततो सो भणइ—किं पलवह ? ति—घला
अइगतो, सुणइ य गंभीरसइ । दिट्ठो य पज्जुणोण, सामावियरूवो य पडिओ अज्जगस्स
पाएसु । कयासीसो भणिओ—नत्तुय ! अज्जियाहिं सह को फओ आलावो ? । भणइ—तुम्हं
परिवालेंतेणं तुज्ज रुवेणं मोहियाओ सुहुत्तं । तओ पइसियाओ भणंति—णत्तुय ! देवो
विव इच्छियरूवधरो सि, जीव चिरं गहूणि वाससहस्साणि । ततो भणति—अज्जय ! तुम्हे-
20 [हिं] वाससयं परिभमंतेहिं अहं अज्जियाओ लद्धाओ. पस्सह संबस्स परिभोगे, सुभा-
णुस्स पिडियाओ कण्णाओ ताओ संबस्स उवट्ठियाओ । वसुदेवेण भणिओ पज्जुणो—
संवो कूयददुरो इव सुहागयभोगसतुट्ठो. ‘मया पुण परिभमंतेण जाणि सुहाणि दुक्खसाणि
वा अणुभूयाणि वाणि अण्णेण पुरिसेण (मन्थाप्रम-३०००) दुक्करं होज्जंति पितेमि । ततो
पणओ पज्जुणो विण्णवेइ—अज्जय ! कुणह मे पसायं, कहेइ जहा दिट्ठिय त्थ । भणइ—
25 फस्स वा कहेयधं ? को यामे तुमांए पिसिट्ठो नत्तुओ ? , किं पुण तुमंति अण्णेसिं सार्हि-
तओ, सो मे पुणो बाहिहिंति ते ; तो जस्स जस्स अत्थि इच्छा सोवं तं तं मेलावेहि. ततो
तुमं पुरओ काऊण कहेइ । ततो तेण तुट्ठेण कुलगरा अकूरा-ऽणाहिट्ठि-सारणगणा य
राम-केसवादी य निमंतिया । ते समेया सहाए पट्टमणसा । तेसिं च मज्झगओ वसुदेवो
यहस्सती विव कोविदाणं पज्जुणपमुहाणं धम्म-ऽत्थ-काम-लोग-वेद-सर्भयदिट्ठ-मुता-ऽणुभूयं
30 पकहिओ सुयणसयणणंदिणा सरेणं । सुणइ—

अंधगवण्डिपरिचओ

इहं आसी हरिवंसगगणचंदा-ऽऽदिश दुवे भायरो—सोरी वीरो य । तस्य सोरिणा
रणा सोरियपुरं निवेशियं, वीरेण पुण सोवीरं । ते य अण्णोण्णाणुरत्ता अविमत्तरज-
फोस-कोट्टागारां बुहंकारा णिरुवहुयं रत्नसिरीमणुभवमाणा विहरंति । तस्य सोरिस्म
रादो पुतो अंधगवण्डी पडाणो, भद्दा देवी य, दस पुत्ता समुद्विजयादो; दुवे य 5
दुहियाओ—कोंतो मदी य । वीरस्स भोयवण्डी पुत्तो, तस्म जगसेणो, जगसेणस्स
बंधू-सुबंधू-कंसमादीया ।

सुपइट्ठो य अण्णारो गणपरिवुडो विहरमाणो सोरियपुरस्स णादूरे सिरियणे
उज्जाणे ससोसरिओ । सोरी वीरो य दो भायरो तस्सागगणहरिसिया निग्गाया पंडिउं,
पणया य सुणंति साहुमुहनिग्गायं नमिजिणमयं, जहा—जीया राग-रोमवसगया धहुं पावं 10
समिजिणिया तरग-तिरिय-कुमाणुम-देवदुग्गतीसु सारीर-माणसाणि दुक्कसहस्माणि अणु-
भवमाणा धहुं कालं किलिरसंति । कम्मलापवेण य अरहंतवयणं भवसयसहस्सदुद्धं सु-
णिता सदहंति, सदहमाणा य संपरियासवदुवारा वज्झ-ऽद्धमंतरतवविधिसोधितमला
सिद्धिसधिसाहीणा भवंति, सावसेसकम्मा वा केह विउलं सुरमुहमणुमविज्जा परि-
सेण कालेण दुक्कससमुदपरतीरगामिणो भविरसंति । ततो ते एवंविहं सुपइट्ठमुजिनयणं 15
सोऊण जायतिवसंयेगा पुत्तेसु संकामिपरजसिरी पवइया, अप्परिपडियेवग्गा जहोवइहं
शुरुसदेसं संपाडेमाणा विहरंति । यहुणा य कालेण शुरुसदिया सोरियपुरमागया । पंदिया
य परमपीइसंपउत्तेण अंधगवण्डिणा, उवासिऊण य गतो सपुरं ।

साहुसमीवे अट्ठुरत्तसमैए देवोयवणनिमित्तं उडिउलओ आसि । ततो अंधगवण्डी
जायकोऊहलो निज्जाओ, विणयपणओ पुच्छइ सुपइट्ठमणगारं—भयं ! किंनिमित्तो देवु- 20
जौतो आसी ? साहुणा भणियं—एगस्स साहुस्स पडिमागयस्स सत्तरत्तंवरओ देवो
पडिणीओ उवसगं कासी य, ततो तस्म विसुग्गमाणलेस्स अज्ज ओहिणागं समुप्पन्नं,
तन्निमित्तं परितुट्ठेहिं देवेहिं मूहिउ पराजिओ पडिणीओ. पयं उज्जोनकारणं । दाहे पु-
च्छति—किंनिमित्तं कइं वा तेसि वेरं नासी ? सुपइट्ठेण मुणिणा भणिजो—यमसु, सो
चेव साहु सयमणुभूयं णाणेण य उवइहं साहेति ति । ततो गया सवे वि तस्म मनीयं, 25
पंदिऊण य विणएण राया पुच्छइ वेरकारणं । साहु भणइ—मुणादि राय !—

उप्पन्नोहिणाणिणो मुणिणो अप्पकहा

कंचणपुराओ दुवे सामवाइगा यानियगा लंकादीवे रयणोपादागं पाऊनं पच्छण्णानि
य आणेऊण संज्ञाकाले कंचणपुरं संपत्ता । ततो तेहिं 'अवेलाए मा पमाओ होदिति' ति
विट्ठवाइंगणिमूले निक्खित्ताणि, अइगया यत्ते रत्तं नमिदामि । यानि पुन मूत्ता यानिय- 30

गेण पहाए गहियाणि । ते आगया रयणाणि अप्पस्समाणा अण्णोण्णं संकिउं पवत्ता । तेसिं फरुसवयणावसाणे कर-चरण-दंत-पत्थरनिवाएहिं तिबरोसपरिगयाणं जुद्धं संपलगं । ते रोहज्झाणा मया समाणा रयणप्पभपुढवीनेरइया जाया । तत्थ दुक्खवहुला उव्वट्ठिया समाणा वणमहिंसा जाया; कमपरिवट्ठिया अण्णोण्णदंसणरुसिया सिंगमोवसगिगयदेहा तिबदे-
 5 यणाभिभूया मया समाणा गंगातीरे जोयणंतरिएसु गोठेसु वसहा जाया; परोप्परदंसणजा-
 यतिबकोवा सिंगनिवायजजरियसरीरा कालगया कालंजरवत्तिणीए वाणरजूहवयिणो जाया; वियरंता य जम्मंतराणुसारेण अमरिसेण, गह-दसण-कट्ट-पासाणेहिं अभिहणमाणा अण्णोण्णसंभित्तमत्थगा रुहिरपरिसित्तगत्ता पडिया महीयले ।

विज्जुसंपाड व चारणसमणो तस्मि पएसे उवइओ, दिट्ठा य गेण तदवत्था, भणिया
 10 य—भो वाणरा ! किं भे कयं कोववसुट्ठेहिं ? सच्छंदपयारस्स तिरियविसयाण य अणाभागी जात त्थ, तं मुयह वेराणुबंधं, मा णरय-तिरियं-कुमाणुसेसु दुक्खसंकलापडियट्ठा चिरं कि-
 लिस्सिहिह, उवसमह, जिणवयणं पवज्जह, उवसंता य पाणाइवाय-मुसावाया-ऽदिण्णादा-
 णाओ नियत्तह, तो सुगइगामिणो होहेह । एवंभणिए एगो उवसंतो पडिबण्णो जिणमयं,
 'साहु भणइ एस मुणि' ति कयंजली ठितो वेयणाभिभूओ वि । ततो से दिण्णाणि घयाणि,
 15 मणिओ य—परियसु आहारं सरीरं जूहं भावओ ति । सो पडिबण्णो । गओ चारणो ।
 सो वाणरो पसन्नचित्तो कालं काऊण सोहम्मे देवो जातो । इयरो सामरिसो बहूणि तिरि-
 यभवगाहणाणि संसरिओ । सोहम्मदेवो सुओ माणुसं विगाहं छहिरुणै गुरुसमीये जिण-
 वयणं सोऊणं समणो जातो, सो अहं । जो सो तिरियगविवत्तिवाणरो सो अकामनिज्ज-
 राबलेण आहुणिओ जोइसियदेवो जातो, सो मे सामरिसो भयजणणेहिं सरीरपीडाकरेहि य
 20 रुवेहिं पीडेइ । अहं अविचलियपसत्थसंकप्पो अद्वियासेमि । तओ मे अज्ज ओहिणाणं
 समुप्पण्णं, सो पराजिओ, देवाऽऽगमणं च तस्मिन्नि । एयं पडणीयकारणं ॥

पुणो राया पुच्छइ—किं मण्णे मया सम्मतं लट्ठपुषं ? को वा अहं आसी ? । ततो साहुणा आमोएऊण मणिओ—सुणाहि—

अंधगवण्डिपुत्रभवसंघो

25 ससहस्स अरहओ तित्थे साकेए नयरे धणदत्तो सत्थथाहो साबंगो, तस्स णंदा
 भारिया, तेसिं पुत्तो सुरिंददत्तो । तत्थेव नगरे वहस्सई नाम माहणो, तस्स सोमिला
 भजा, तेसिं पुत्तो रुहदत्तो । सुरिंददत्त-रुहदत्ता वालवयंसा । सुरिंददत्तो यहणेण
 समुदभवतरिठकामो 'यहुपञ्चवाओ पवासो' ति चित्तेऊण रुहदत्तस्स हत्थे तिन्नि कोटीओ
 'जिणायणे पूयाउवओगं नेयघाओ' ति दाऊण गओ संववहारेणं दीवंतराणि । रुहद-
 30 त्तेण तं घणं जूय-वेसपसंगेण णासियं । तओ चोरियं पकओ जणविदिट्ठो उक्कामुहपोर-
 पडिं पविट्ठो, कालेण तेसिं अद्विती जातो निग्विणो निस्संसो । परिवारेण य तेण साकेयं

पिडियं निसीहे, आदीवियाणि घराणि । दिट्ठो संचरंतो नागरेहिं, 'इमो रुद्धत्तो अहं
विणासाय उघट्ठितो, ने एस पमादियघो' ति निच्छियं जुज्झंतेहिं मारिओ । तेण य जं
सुरिंदत्तनिसिट्ठं चेइयट्ठाए दधं तं विणासितेणं जे जिणधियपूयादंसणाऽऽनंदितदिय-
याणं भवसिद्धियाणं सम्मदंसण-सुय-ओहि-भगपजव-केयलनाण-निवाणलंभा ते पडिसिद्धा;
जा य तप्पमवा सुर-माणसरिद्धी, जो य महिमासमागयस्म जणस्स साहुज्जाओ धम्मो-5
धम्मो तिस्थानुमज्जणा य सा वि पडिसिद्धा । ततो णेण दीहकालठितीयं दंमणमोहणिनं
कम्मं निवदं असातवेयणिजं च । रोहज्जाणमस्सिओ य संगिहीयनिरयाऊ अपतिट्ठाणे नरण
उयघणो । तस्य दुक्खमविस्सोमं अणुभविऊण मन्ठो जातो । ततो नरग-तिरियमवे फासितो
बहुणा कालेण मगहाजणवए सुग्गामे गोयमस्स माहणस्स अणुहरीए भज्जाए पुत्तो जातो ।
गम्भच्छस्स य पिया मतो । ततो 'निस्सिरीयगोयमो'ति वहुइ । छम्मासजायस्स य 10
माया मया । माउच्छियापइणा य सगिहमइणीओ । तीए भणिअं—मा मेतं अलस्सणं
गिहं पवेसेहि, अच्छउ वाहिं ति । एवं सो अणाटिओ कह वि जीविओ, कमेण य जोघणं
पत्तो, साहुसमीवे सुयधम्मो पघइओ, अलाभपरीसहं सहवि । विमुदमाणलेस्स य से-
अपरिघडियवेरगास्स चत्तारि लद्धीओ समुप्पण्णाओ—कोट्टबुद्धितं सीरामवत्तं अरुत्ती
णमहाणसियत्तं पयागुसारितं ति । ततो पण्णरस्स वाससहस्साणि कयसामण्णो महासुक्के 15:
फप्पे देवो इंदसामाणिओ जाओ ॥

तं राय ! एवं जाण—जो य रुद्धत्तो जो य निस्सिरीयगोयमो जो य महासु-
क्कसामाणो सो तुमं ॥

यसुदेवपुत्रभवपुच्छा

ततो वंदिऊण पुणो पुच्छति—भयवं ! जो मे एसो दसमो पुत्तो यसुदेवो, एस सय-26
णस्स परियणस्स य ईइय वट्ठो, किं अणेण सुकयं कयं पुंघभवे ? साहइ ति ।

॥ एयं पडिमुहं ॥

पडिमुहमन्याग्रम्-

श्लो० १०० अ० १२.

सर्वग्रन्थाग्रम्-

श्लो० ३०८६ अ० ९.

१ मा से पमा० शा० मे० विना ॥ २ उच्छउ पु० ही ३ ॥ ३ णलाभा उ २ विना ॥ ४ जा य शा०
विना ॥ ५ स्सामो अ० ही ३ विना ॥ ६ पुदरी० ही ३ । पुंघरी० शा० । पुदरी० मे० ॥ ७ उम्मि-
यापयणा य स० उ० । उस्सियाण य णायं स० क ३ गो ३ । उलियाण य णायं स० ही ३ ॥ ८ इमारो०
शा० मे० विना ॥

य० हिं १५

[सरीरं]

पदमो सामा-विजयालंभो.

अथो सरीरं—साहुणा भणिओ—मुणाहिं—

समुद्विजयाईणं नवणहं वसुदेवस्स य पुघभवचरियं

- 5 विंझगिरिपायमूले सीहगुहा नाम चोरपट्टी आसि । तत्थ अपराजिओ सेणाहिवो आसी, तस्स वणमाला भारिया, तीसे दस पुत्ता—सुरूवो विरूवो मंदरूवो सञ्ज्ञो अवञ्ज्ञो दाहो विदाहो कुसीलो विसीलो करंको ति । पत्तेयं कयसन्निवेसा बहु पावं समज्जिणित्ता सत्तमाए पुढवीए नेरइया जाया । ततो उवट्टिया तिरियभवंतरिया सव्व-पुढवीओ फास्सेऊण जल-थल-सहयरतिरिएसु चउरिंदिय-वेदिय-वेदिएसु य तवभवजोग्गाणि
- 10 दुहाणि भोत्तूण साहारणवादरवणस्सतीसु उववण्णा; तत्थ बहु कालं वसिऊण पतणुकय-कम्मसंवया भदिलपुरे मेघरहो^१ राया, तस्स सुभहा देवी, देहरहो पुत्तो । तत्थेव नयरे धणमित्तो नाम सेट्ठी समणोवासगो, तस्स भज्जा विजयनंदा, तीसे गव्वे ते साधारणवणस्सतिजीवा एगरहिया कमेण णव पुत्ता जाया, तेसि नामाणि—जिणदासो जिणपुत्तो जिणदेवो जिणदत्तो जिणपालिओ अरहदत्तो अरहदासो अरहदेवो
- 15 धम्मरुइ य ति, पियदंसण-सुदंसणाओ दुवे दुहियाओ ।

- तस्मि य समए मंदरो नाम अणगारो सगणो भदिलपुरे सीअलजिणस्स जन्मभूमि-ए ससोत्तरिओ । ते य नव भायरो सह पिउणा तस्स समीवे पवइया । राया सपुत्ते कय-रज्जनिकेवो (मंघाप्पम्—३१००) निक्खंतो । विजयनंदा अंतरवत्ती धणदेवं पुत्त जणेऊणं, बारस्स घासाणि पालेऊणं, लद्धसेट्ठिहाणं च निक्खिविऊण सह धूयाहिं पवइया । सेट्ठी
- 20 राया य धुयकम्मा निव्वुया । सेसाणि अञ्जुए कप्पे उववण्णाणि । विजयनंदा 'होज्ज मण्णे एएहिं मे पुत्तेहिं धूयाहि य पुँणो वि सवंधो' ति सिणेहाणुरायपड्विवद्धा तस्स ठाणस्स अणा-लोइअ-उपट्ठिकंता कयसरीरपरिणागा अञ्जुए कप्पे सह धूयाहिं देवत्ताए उववण्णा । ततो घुया पुघं महुराए नयरीए अइवलस्स रण्णो सुणेत्ताए देवीए भहा नाम दारिया जाया, परिवन्धिया तय दत्ता, तीसे गव्वे अञ्जुया देवा घुया कमेण य पुत्ता जाया समुद्विजयाई,
- 25 दुवे य धूयाओ—कोंती मही य, पंडु-दमघोसाणं दत्ताओ ।

वसुदेवपुघभवकहाए नंदिसेणभवो

- जे पुण ते पुषकहिया दस साधारणवादरवणस्सइजीना तत्थेगो उवट्टिओ मगधाजणवए पलासपुरगामे दरिदस्स क्खंदिलस्स माहणस्स सोमिलाए भारियाए पुत्तो जातो नंदि-सेणो नाम । घालस्स चेव य से अम्मा-पियरो कालगया, 'सो अप्पसत्थो' ति परिहरिओ
- 30 जणेण । पिँटोलगत्तणेण य से वस्मिं वि काले गए माउलगेण अहियाविओ, तस्म य तिमि

१ १८३३ तिं जां ॥ २ १८३३ तिं रां लां ३ ॥ ३ दशरोधो पुं रां ॥ ४ दशरोधो ये ॥ ५ १८३३ तिं स०
६ १ गो ३ ५० ॥ ५ १८३३ तिं कां रां ॥ निना ॥

पूयाओ धनुमगजायाओ । माउलगेण भणिओ—नंदिसेण ! अच्छं बीसत्थो, अहं त्वं धूयं दादामि, गावीण विट्तिं वहसु ति । सा य दारिया पत्तजोषणा 'दमगस्स दिज्जामि' ति सोउण मणइ—जइ एयस्स एवंगयस्स दिज्जामि ति तो मारेमि अप्पाणं । सुयं च नंदिसेणेण । भणिओ य माउलगेण—पुत्त ! मा अधिट्ठिं करेहिं. जा तुमं निच्छइ किं च तीए तुज्जं ? अहं ते वित्तिं दादामि ति । पत्तसमए वीयाए वि नेच्छिओ । एवं सत्तियाए वि ५ निच्छिओ । माउलेण पुणो भणिओ—जइ वि सि तुमं तिहिं वि निच्छिओ, तं मा बाहि-रमाओ होहि. अहं तव अण्णत्तो वि विसिद्धवरं संबंघं काहं. निव्वुओ होहि । ततो नंदिसेणेण वित्तिं—जो इं एयाहिं वह्महिं निच्छिओ, पराओ ममं किह इच्छिहिंति ? । परमेण मणसंतावेण निगाओ गामाओ रथणपुरमागतो, यसंतो य बट्टए, पस्सए य तरुणे इच्छियजुवइसहाए उववणेसु रममाणे । ततो निंदमाणो अप्पाणं 'अहो ! अहं दूमगसेणा-10 वती, किं च मे एयारिसेणं जीविणं ?' ति संपहारेण जायनिच्छओ एगं उववणं नगर-त्ताऽदूरे असंपायं हस्स-गुच्छ-गुम्मा-ल्लयागुबिलमइगओ ।

वत्य य एगम्मि लयाहरे सुद्धिओ नाम अणगारो साइसयो पसत्थज्जाणोपगतो चिट्ठ-वि । नंदिसेणो य तं अपस्समाणो मरिक्कामो तस्साऽऽसणे लयापासं बंधति । साहुणा य साणुकूपेण निगारिओ—नंदिसेण ! मा साइसं ववससु ति । तेण समंतओ अवलोइयं 15 ज्ञायाऽऽसंकेण—गामाओ मे कोह पच्छओ आगओ होजा जो मं पडिसेइति । अपस्समाणो य कंचि पुणरवि वंधेऊण पयत्तो, पुणो वि वारिओ, सहदिसाभाएण वं पएसं गतो, अभि-मायणं काऊण आसीणो । भणिओ नियममुद्धिणं सुद्धिणं—सावय ! अकयधम्मो गतो परलोयं दुक्खनिविण्णो किह सुही भविस्ससि ? ति । ततो भणइ—को पबओ जहा अरिय परलोगो ? धम्मेण वा कएण सुहं लब्भइ ? ति । ततो साहू ओहिणाणपगासियंभावो 20 भणइ—अरिय पबओ, सुणाहि—

परलोणपच्चए धम्मकलपच्चए य सुमित्ताकहा

घाणारसीए हयसत्तू राया । तस्स दुइया सुमित्ता बालभावै गिम्हं पुचावरण्हकाले श्रुतभोयणा पसुत्ता, पाणियपडिफोसिबताळविंटेण वीइज्जमाणी सीयलजलकणगसित्ता 'णमो अरहंताणं' ति भणंती पडिबुद्धा, पडिचारिगाहिं पुच्छिया—सामिणि ! के अरहंता ? जेसि 25 मे नमोकारो कओ । सा भणइ—न थाणं, अवस्सं पुण नमोकारमरिहंति । ततो पाए घाई सहाविवा, भणिया य—अम्मो ! गवेसेसु ताव 'के अरहंत ?' ति । तीए पुच्छंतीए समणीओ दिद्धाओ अरहंतसासणरयाओ, आणियाओ य कुमारिसमीवं । पुच्छियाहिं अणाहिं कहिया—भरहेरवययांसे विदेहयासे य संगवो धम्मादिकरणं, इमं च विमलस्स अरहओ तिरियं । ततो सा भणइ—अज्ज मया पडिबुज्जंतीए कओ नमोकारो । ततो ताहिं भणिया—तुमे अ-30 रहंतनमोकारप्पमावेण इमा रिद्धी पत्ता णूयं, जओ ते पुबभावयाए कओ नमोकारो । 'एवं' ति

पडिसुणित्ता पडिवन्ना जिणदेसियं भग्गं, पवयणकुसला य जाया। वड्डियाए य से सयंवरो दिण्णो पिउणा। ततो णाए उमयलोगसुहोवलंभिणी इमा गीइगा विउणो निवेदिया—

किं नाम होज्ज तं कम्मयं, बहुनिवेसणिज्जं अलज्जणिज्जं च।

पच्छा य होइ पच्छ(त्य)यं, न य नासइ नट्टे सरीरयम्मि ? ॥

५ ताय ! जो मे एईए गीइगाए अत्थं, सुणाचेज्ज तस्स मे अहं दायव्वा। तओ पगासियाए गीइयाए पाणाविहाणि वत्थूणि सुणार्विति विउसा, तीए अहिप्पायं न लहंति। एगेण य पुरिसेण सुणाविया—

कम्मैयाण तवोकम्मयं, बहुनिवेसणीयं अलज्जणीयं च।

पच्छा य होइ पच्छ(त्य)यं, ण य नासइ नट्टए सरीरयम्मि ॥

१० पुच्छिओ भणइ—तुम्हे जाणह जो भावत्थो. मया पुण त्थ सुणाविया। भोया-विओ मज्जाविओ य पुच्छिओ भणति—रयणउरे पुरिसपंडिएण एवं भणियं. मे का सत्ती वुत्तुं ? ततो पूइओ ‘दूओ सि तुमं’। तीए विसज्जिओ। सुमिताए य पिया विण्णविओ—तात ! पुरिसपंडिएण लखिओ ममाऽहिप्पाओ. जइ मं अत्थेण पत्तियावेइ ता अहं भज्जा नाम तस्स, न सेसकाणं। गया य रयणउरं बहुपरिवारा, आवासे पुद्यसजिए ठियौ।

१५ सदाविओ गओ य पुरिसपंडिओ सुप्पभो, पुच्छिओ य—कहं तवो बहुनिवेसो सलाह-णिज्जो ? पच्छाकाले य पच्छो(त्थो) ? सरीरविणासे य फलं पइ(य)च्छइ ? त्ति। तेण भणिया—सुणाहि—

इंभदारयदुगकहासंवंधो

इहं दुवे इंभदारया—एणो सययंसो उज्जाणाओ नयरमतीति, अण्णो रहेंण निग्ग-
२० च्छइ। तेसिं नयरदुयारे मिलियाणं गव्हेण ओसरिउमणिच्छंवाणं आलायो वड्डिओ^१। सत्थेणो भणति—तुमं पितिसमज्जिएण अत्थेण गविओ, जो सयं समत्थो अजेडं तस्स सोइइ अहंकारो। भित्तिओ सहेय। तेसिं च अत्तुकरिमनिमित्तं जाया पइन्ना—‘जो अपरिच्छओ निग्गओ वहुधणो एइ वारसण्हं वासणं आरओ, तरल इयरो सबवंसो दासो होहिति’ त्ति वयणं पेत्ते लिहिरुणं गेगमहत्ये निक्खिण्णविज्जणं एणो तहेयं निग्गओ; विसयंते
२५ फलानि पत्तपुडे^२ गहेऊण पट्टणमुपगतो, कयविकयं करंतो जायपक्खेयो संजत्तगमस्सिओ, पोएण वयहरंतो पेत्ते विउले धणसंचए मित्ताणं पेसेइ। वीओ पुण वयंसेहिं चोइज्जमाणो न नीइ ‘नो तवस्सी जं वटुणा कालेणं विउवेइ तमहं अप्पेणं’ ति। वारसमे संवच्छरे वत्सा-ऽऽगमणं मोऊण दुक्खेग निग्गओ घराओ चित्तेइ—‘मया किलेसभीरणा विसयलोलुएण य वटुकाळो गमिओ. इयाणि संवच्छरुमंतरओ केत्तियं समंजेइ ? ति, तं सेयं मे सरीर-

१ ‘मिष्ट गीयए शा० ५० ॥ २ ‘म्माण तजो’ शा० पिना ॥ ३ ‘ज्जणिज्जं च ए’ ३ ॥ ४ अहं दत्ता ना’ शा० पिना ॥ ५ ‘या निवेदए सहा’ शा० पिना ॥ ६ ‘ओ ति। तं’ शा० ५० पिना ॥ ७ ‘पत्तडिदियं मेग’ शा० ॥ ८ ‘उ भरेऊ’ शा० पिना ॥ ९ पत्तडिउलवणसंचओ मि’ शा० ॥ १० विविभो शा० ॥ ११ ‘मेहिइ ?’ सं शा० ॥

परिचायं काउं ति कयसंकेओ साहुसमीयमुवगतो सुयधम्मो पञ्चइओ । विनिवृत्तयोक्कम्-
परिखवियसरीरो कयभत्तपरिचाओ नवमासपरियाओ कालं काऊण सोहम्मे देवो
वाओ । ओहिणिसया उवलद्धकारणो य विसयंते सत्यं विउरुत्थियऊणं पेसइ मिचाणं । ते
असद्वंता चारपुरिसं पेसेंति । तेणोवलद्धकहियवित्तवित्थारा गयात्तस्स समीवं । पूइया वत्या-
55भरणेहिं पत्ता सनगरं । इयरेण पुव्वागएण राया दिट्ठो, धणं च समंडमाकलियं । देव-5
दव्वं पुण यहुगुणं इयराओ, तेण राया रयणोवणएणं तोसिओ । जो वारस वासाणि किलिट्ठो
सो जिओ समित्तो । ऊसवे समचे देवसत्थवाहेण मित्ता भणिया—जाणह जह मया विदत्तं
दव्वं ? । ते भणंति—न याणासु । तेण कहियं—तवेणं ति । दासभावपडिया वि तमयं
बोहिया दिव्वं पभावं एंसेऊण, भणिया—जइ पव्वयह वित्तजागि । वो तेहिं समित्तेहिं तव-
पभावविन्निहएहिं पणएहिं देवो भणिओ—अइ भे कओ पसाओ सपञ्चरं तवविभूतिं 10
एंसेतेहिं, जइ सचेयणा भविस्सामो काहामो हियं ति । योहेऊण गतो देवो । ते सुट्ठियस्स
अणगारस्स समीवे पव्वयंति संपयं । एएण कारणेण तवो बहुनिव्वेसो पूयणिजो य तवस्सीणं,
सरीरविणासे य तवकलं मुरलोए; इयरस्स अप्पनिव्वेसं कम्मं, सरीरणासे य णासइ ति ॥
एवं तेण नंदिसेण ! स्स (से) कहियं । कुमारी य ताणि सर्वाणि वि इहं वट्ठूण पत्तियति—
अत्थि परलोगो, अत्थि य धम्मकलं ॥ 15

एवं कहिए पत्ता इच्चमसुया साहुसमीवं पव्वइया थ । कुमारी वि साहुं वंदियऊणं सुप्पभं
यिण्णवेइ—तुप्पे मम पमवह, धम्मकामए मे विग्घो न कायबो ति । तेण 'तह'ति
पडियन्नं । गतो नयरं रायसुओ सह कुमारीए ॥

नंदिसेणो विट्ठपच्चओ पचइओ परमसंविग्गो अहिगयसुत्तथो पंचसमिओ तिगुत्तो^१
तपुज्जओ वियहुमाणसद्धो^२ अपरिवट्ठियवेरग्गो विहरति । लभंतवरायणओवसमेण य जं 20
इच्छति जहा य जत्तियं च तं लभति । गहिओ य णेण अभिग्गहो—वेयावचं थ मया
कायवं सव्वसत्तीए ति । एवं सो महावत्सी खाओ भरहे ।

सको य देवराया सभागतो तस्स कयंजली गुणकित्ठणं पकओ—नंदिसेणो वेयावयु-
जओ न सको देवेहिं विरोभेवं ददव्ववसायो । तं च वयणमसद्वंता दो देवा कयसाहुरुवा
उवागया । एणो सन्निव्वेसवाहिं गिलाणत्तणविलंबगो, वित्तिओ गतो नंदिसेणानसंहिं । तेण 25
य उत्तर-कहस-निहुरेहिं वयणेहिं निव्वच्छिओ, भणिओ अणेण—वाहिं गिलाणो^३ अच्छइ,
हुमं वेयावच्चअभिग्गहं गहेऊण सुवंतो अच्छसि । तओ उट्ठिओ संभंतो—संदिसइ जेण
कजं । तओ देवसमणो भणइ—अइसारगहिओ सिताभिभूजो वाहिं गिलाणो अच्छइ, जं
जाणसि तं करेहि ति । ततो अकयपारणो 'पाणमं गवेसामि'ति निम्मतो । अशुकंपा55इ-
पियहिययो देवो अणेसणं करेइ । तं च जिणेऊण गहियपाणग्गो गओ गिलाणसमीवं । तेण 30

^१ 'वयणसि हां० मे० विना ॥ २ 'ओ य उट्ठुओ हां० विना ॥ ३ 'ओ पट्ठिरितवेर' हा० ॥

^४ 'हुवप' हा० ॥ ५ 'ओ चिह्वि, तुमं हा० ॥ ६ 'यसम' क ३ गो ३ उ० मे० ॥

- अफुटो—अहमेरिसीए अवत्याए तुमं उदिसिऊण आगतो. तुमं भुंजियवलोलो न मं अवलो-
 एसि, 'वेयावचकर'सदेणं तूससि मंदभांग ! ति। ततो पसण्णचित्तेण पणएण विण्णविओ—
 खमह (अन्यामम्—३२००) अवराहं, कुणह मे विसगं, करेमि परिकम्मं ति। धोओ णेण मल-
 मलिणो, भणिओ णेण—णेमि भे उवस्सयं, तहा करिस्सं जहा नीरोगा भविस्सह। ततो तेण
 5 उक्खित्तो पए पए अणोसइ—दुक्खावेसि मं, धुणसि, विसमं गेण्हसि ति। सो जंतिओ
 जयं रीयति। देवेण य तस्सुवरिं परमदुब्धिगंधी उयारो कओ, 'वेगविवाओ ते कओ,
 दुट्ठ ! मारेसि मं'ति। सो पसण्णमुहवण्णो 'कहं गिलाणस्स सुहं होज्ज?'ति मणसा धितेइ,
 न गणेइ कडुयवयणाणि, न वा तविहं गंधं, भणइ य—कहं भे ठवेमि?, संदिसह, किं वा
 फीरउ ? ति, धोवामि वा ?। ततो देवेण सार्णुसएण सो असुभपोगगलोपचओ सणेण अव-
 10 दिओ, घाण-मणसुहा य पुप्फवुट्ठी मुफा। विसज्जियसाहुरूया य देवा दिवरूवी भवित्ता
 तिगुणं पयाहिणं फाऊण पायवडिया पुणो पुणो समार्वेति, वेंति य—भयवं ! तुज्झं सक्को
 देवराया गुणफित्तणं करेइ तं असइहंतं वयमागया परिकस्सनिमित्तं, तं सचं भणियं मघ-
 वता. वरेइ वर, किं पयच्छामो ? ति। तेण भणिया—जो परमदुल्लहो मग्गो जिणपण्णत्तो
 मोक्खस्स य सो मया लद्धो. न मे केण वि पओयणं ति। ततो बंदिऊण देवा गया।
 15 इयरो वि नंदिसेणो लाभंतरायखओवसमेणं वेयावचं करेमाणो जो जं साहू (जो
 साहू जं) इच्छइ तस्स तं लद्धूण देइ। एवं तस्स सज्जम-तव-भावणाए गयाणि पणपणं
 आससइस्साणि सामण्णमणुपालेमाणस्स। सुभग-सुस्सर-सुभा-ऽऽदेय-जसनामकम्मोवचिओ
 भत्तपरिण्णाफाले धितेइ—'अहं तिहि वि दारिगाहिं दोहग्गदोसेण न इच्छिओ'ति सुमरि-
 ऊण नियाणं करेइ—'जइ अत्थि इमस्स तव-नियम-यंभचेरवासस्स फलं ततो आगमिस्से
 20 मणुस्सभवे रूवत्सी इत्थीजणवल्लहो य होमि'ति बुत्तूणं फालगतो महासुफे कप्पे इंदसामाणो
 देवो जातो। ततो चुओ तुब्भं पुत्तो जातो दसमो ति ॥
 एवं सोऊण ससारगैति राया अंधगरण्ही जेद्वपुत्ते सकामिय रायलच्छिं पवइओ,
 विमुज्जमाणचारित्तो अपरिवडितवेरगो अवियर्थाइकम्मो समुप्पण्णकेवलनाणविधुतरय-
 मलो परिनिव्वुओ ॥
 25 ततो अहं अट्ठवांसो जातो कलायरियस्स उवणीओ, विसिट्ठमेहा-मतिगुणेण य तोसेमि
 'गुरवो। रसवाणियणेण य मे दारगो उवणीओ 'कुमार! एस कंसो सेवउ तुब्भे'ति। मया
 पडिवन्नो सह मया कलासंगहं करेइ।
 जरासंधेण य दूओ पेसिओ अम्हं गुरुणो जेद्वस्स—सीहपुरादियं सीहरहं जइ गेण्हसि
 तो ते जीवजसं दुर्हियं नगरं च पहाणं पयच्छामि ति। तं च पपत्ति सोऊण मया कंस-
 30 सहिएण राया विण्णविओ—देव ! विसज्जेह मं, सीहरहं पंधिऊण उवणेमि तुब्भं ति। रण्णा

१ भागो ति घां० विना ॥ २ णुणएण उ २ विना ॥ ३ ता इरमाणं जां० विना ॥ ४ णो ज
 न ३ गो ३ ॥ ५ पाय रां जां० मे० विना ॥ ६ पायऊ उ २ ॥ ७ खजां घां० ॥ ८ हियमईय
 पहां ही ३ ॥

भणियं—कुमार ! अदिट्ठसंजओ सि, अलं ते गणं । निच्छए कए विसज्जिओ मि बहुपरिचारो । सीहरहेण वि अहं आगमणं सोऊण मेलावियं नियगवलं । संपलंगे य जुञ्जे वारंति ममं रायसंदिद्धा महत्तरा । सीहरहो सीहो विव गयजूहं विगाहमाणो मदीयं बलं विस्तोभेइ । तदवत्थं च सीयमाणं नियगवाहिणिं दहूण कंससारहिपरिग-
हिओ रहो मया सीहरहभिसुहो पयट्ठिओ । जुञ्जेउं पयत्तो मि सह तेणं । सो य 5
कयकरणो विसेसिओ भया लहुइत्ययाए । विद्धा य से तुरगा सत्तारहिया । कंसेण य से फलिहण्णहारेण रहधुरातुंडं भगं । सो य उक्खिविऊण नियगरहमाणीओ । ततो भगं से थलं । लद्धजओ य तं घेतूण कमेण सपुरमागतो मि । पूइओ रण्णा तुट्ठेणं, कहेइ य मे विरहिए—कुमार ! सुणाहि—कोट्टेकिनेमिती पुच्छिओ जीवजसाकुमारीए . लक्खणविणि-
च्छयं, तेण मे कहियं—सा उभयकुलविणासिणी, तो अलं ते कुमारीए ति । मया विण्ण-10
विओ—कंसेण देव ! सीहरहो गहेऊण मम उवणीओ, तं कहं तस्स पुरिसयारो नासि-
ज्जइ । ततो राहणा भणियं—जइ वि एवं, कहं रायसुया वाणियगदारगस्स दिज्जिहिति ? ।
'एयंस्स य परक्कमो रत्तियस्सेव दीसइ, ता भवियधं एत्थ कारणेण' ति सदाविओ रसवा-
णियओ—कहेहि दारयउप्पत्ती । ततो पणओ विण्णवेइ—सामि ! एस मया जुञ्जंतो जउ-
णाए कंसमंजूसगतो दिट्ठो, एसा य मुदा उगसेणणामंकिया, एत्थ सामिणो पमाणं । ततो 15
कुलगरेहिं वियारेऊण नीओ रायगिहं । जरासंधस्स य मया कंसपरक्कमो कहिओ ।
'एस उगसेणरायसुओ' ति सपषए कहिए तुट्ठेण, दिण्णा जीवजसा कुमारी । सोऊण
'वज्जिओ अहं जायमेत्तो' ति रुसिउं वरेइ वरं महुरानयरिं । पओसेणं य तेण पियरं वंधे-
ऊण रज्जं पत्तासति ।

वसुदेवस्स गिह्वाओ

20

अहमवि जोवणस्स उदये नयनवेहिं तुरग-क्षय-णेवत्थेहिं विसामि निज्जामि उज्जाणसिरि-
मणुभविऊण नागरजणेण विम्हयवियसियणयणेण पसंसिज्जमाणो रुवमोहियजुवइयणदि-
ट्ठिपहकराणुवज्जमाणो ।

अण्णता य मं जेट्ठो गुरु सदावेऊणं भणइ—मा कुमार ! दिवसं भमाहि पाहिरओ,
धूसरमुह्छायो दीससि, अच्छसु गिहे. मा ते कलाओ अहुणागहियाओ सिडिलियाओ 25
होहिंति । ततो मया 'एवं करिस्सं' ति पडिस्सुयं ।

कयाइं च रण्णो धाईए य भणिणी मुज्जा गंधाहिगारणिउत्ता वण्णगं पीसंती मया
पुच्छिया—कस्स इमं विलेवणं सज्जिज्जइ ? ति । सा भणइ—रण्णो । मया भणियं—अहं
किं न होइ ? ति । सा भणइ—कयावराहस्स राया तुवमं ण देइ विसिट्ठं पि वत्थमाभरणं
विलेवणं च ति । गहिओ से वला वण्णओ चारंतीए । सा रुद्धा भणइ—एएहिं चेव 30

आयारेहिं रुद्धो, तद्वावि न विरमसि अविणयाओ । मया पुच्छिया—साह, केण अवराहेण रुद्धो मि ? । सा न साहइ 'रणो वीहेमि' ति । अंगुलियगदा[णे]णं अन्मत्थियाऽणुगमिया साहइ—राया विरहे नेगमेहिं विण्णविओ—देव ! सुणह, कुमारो सारयचंदो विव जणयणसुहओ सुद्धचारित्तो जाए जाए दिसाए निज्जाइ ततो ततो तरुणिवग्गो तेण समं 5 तफम्मो भमति । जा य तरुणीओ ताओ यायायण-नावक्खजालंतर-दुवारदेसेसु 'नियत्त-माणं पत्तिस्सामो' ति पोत्थकम्मजकलीओ विव दिवसं गमेति । सिमिणायुंतीओ वि भणंति—'एस वसुदेवो, इमो वि वसुदेवो' ति । जातो पत्त-साग-फलाणि नेण्हंति ताओ भणंति 'कइ वसुदेवो देसि ?' ति । दारगुत्तवाणि कंदमाणाणि वि कुमारदिण्णदिट्ठीओ विवज्जत्थं नेण्हंति—'बुट्टे(छुट्टो) वच्छो' ति दामेहिं वंधंति । एवं देव ! उम्मत्तओ जणो जातो घरफज्जमुक्क- 10 वावारो देवा-ऽतिहिंपूयासु मंदायरो, तं कुणह पसायं, मा अभिक्खं णीउ उज्जाणाणि त्ति । रण्णा भणिया—यइह वीसत्था, णिवारेमि णं ति । भणिओ य जो तत्थाऽऽसि परियणो, जइ—कोइ कुमारस्स न कहेइ एयं परमत्थं । तं निहुओ होहि त्ति, ततो रणो उवा-लंभो न भविस्सइ । मया भणिया—एवं करिस्सं ति ।

चितियं च मे पुणो—'अहं जइ पमाएण णिग्गतो होंतो तो मि वंधं पावेंतो । अहवा 15 एस वंधो चेव, तण्ण मे सेयं इहमच्छिउं' ति संपहारेऊण सर-रण्णभेयगुलियाओ काऊण वल्लहेण दारणेण सह निग्गतो सल्लाकाले नयरवाहि । सुसाणासण्णं च अणाहमयगं दट्ठूण भणिओ मया वल्लहओ—नेण्हसु दादगाणि, सरीरपरिचायं करिस्सं । तेण आणावियाणि कट्ठाणि, रइया चिया, भणिओ य वल्लहओ—यच्च सिग्धं, रयणकरंडं मम सयणिज्जाओ आपेहिं । दाणं दाऊण अग्गि पविसिस्सं । सो भणइ—जइ एस निच्छओ मे तो देव ! अहं 20 पि अणुपविसिस्सं । मया भणिओ—जं ते रोयइ तं करिस्ससि, मा य रहस्सं भिंदसु, सिग्धं च पहि त्ति । सो गतो 'जइ आणवेह' ति वोत्तूण । मया वि अणाहमयगं पक्खिउण्ण अस्सीविवा उज्जल्ल, सुसण्णेयसिग्धमल्लगं गहेऊण सुसण्णलेहे जिहिओ सुसण्णं देवीण य—'सुद्धसहावो होऊण णागरेहिं मइलिओ' ति निवेदणं काऊण 'वसुदेवो अग्गि अइगतो' । मसाणखंभे पत्तं वंधिऊण दुयमवकंतो, उम्मग्गेण य दूरं गंतूण वेगेण मग्गंमोइण्णो ।

25 आणेण य एगा तरुणजुवई ससुरकुलाओ कुलघरं सिज्जइ, सा ममं दट्ठूण बुद्धं वित्तिजियं भणइ—अम्मो ! एस माहणदारगो परमसुकुमारो परिस्सतो आरुभउ जाणं । अहं गिहे वीसत्थो, अज सुहं जाहिइ ति । भणिओ य मि बुद्धाए—आरुहह सामि ! जाणं, परिस्सत थ । मया चितियं—'जाणद्धितो पच्छण्णं गमिस्स'वि—आरुद्धो मि । पत्ता सुगामं सूर-त्थमणवेलाए । तत्थ मज्जिय-जिमिओ अच्छामि । तस्स य गिहस्स नाइदूरे जक्खाययणं, तत्थ 30 लोगो सठिओ । आगया य नयरओ पुरिसा, ते कहंति—सुणह जयज वचं नयर—वसु-देवो कुमारो अग्गि पविट्ठो । तस्स वल्लभगो नाम चेडो वंछमगो । सो किर चित्तं जलंति

ददृण अकंदमाणो पुच्छिओ जणेण भणइ—चसुदेवो कुमारो अगिमइगओ जणयायभीओ.
तस्स य वयणं सुणमाणो समंतओ जणो कंदिउमारद्वो. 'तं च रुण्यसदं सोऊण रायाणो
णव वि भायरो निग्गया. दिट्ठं च जेहिं कुमारस्स हृत्यलिहियं रमावणपत्तं. तं च वाणऊणं
रुवंता घय-महुणा परिसिंचित्ता चित्तं, चंदणा-उगुरु-देयदारुकट्टेहिं छाणऊणं पुणो पज्जालिउ
कयपेयफज्जा सगिहमणुपविट्ठ ति । तं च मे सोऊण चित्ता समुप्पण्णा—गूढो संघी, निधि-
संका मे गुरवो 'मओ' ति परिसमगणायरं न काहिति. ततो सच्छंदं निधिगंधं जायं वियरियधं
ति । रत्तिमतिवाहयित्ता अवरेण पट्टिओ, कमेण पत्तो विजयस्वेडं नयरं । नातिदूरे य नय-
रस्स समासण्णे एगम्मि पायये दुवे पुरिसा चिट्ठंति, ते मं भणंति—सामि ! वीसमह ति । अहं
संठिओ । ते पुच्छंति—के तुम्हे ? कओ या एह ? मया भणिया—अहं माहणो गोयमो, कुस-
ग्गपुराओ विज्जागमं काउं निग्गओ. तुम्हे पुण किंनिमित्तं पुच्छह ? । ते भणंति—मुणह— 10

सामा-विजयापरिचओ

इह राइणो जियसत्तुस्स दुवे पूयाओ—सामा विजया य, रुयस्सिणीओ गंधवे नट्टे
य परिणिट्ठियाओ विदिण्णसथंबराओ. तासिं पइण्णा—ओ णे आगमेण विसेसिज्जा सो णे
भत्त ति. तओ रण्णा चउसु वि दिसासु मणुस्सा संदिट्ठा—ओ जुवाणो रुयस्सी सविज्जो
माहणो सत्तिओ (अन्यामम्—३३००) वा सो मे आणेयघो ति. तं अहं रायनिओएण इह 15
अच्छामो. तुज्जं पुण जइ अस्थि समो गंधवे णट्टे वा ततो णे सफलो परिस्समो होजा ।
मया भणिया—अवस्सं समयसिच्चं जाणिस्साम ।

ततो तेहिं तुट्टेहिं मीओ मि नयरं, वंसिओ रण्णे । तेण वि परिओसपुण्णहियण पूहओ मिं ।
पत्ते य अणि(णु)ओगदिवसे दिट्ठाओ मया कण्णगाओ सामा-विजयाओ मिद-सुहुम-कसि-
ण-निद्धसिरयाओ, सरसतोयरुहरमणिज्जमुहीओ, विच्छिण्णयणजुयलाओ, पातितुंगसंगय-20
नासायंसाओ, पवालदलदालिमप्पसुयसण्णिहोहीओ, कोमल-तणु-अमिरदाहियाओ, सुकु-
मोल-सतंबकरजुयलाओ, निरंतरुसिय-पीण-पिंजरपओहराओ, 'कालमुत्तसरिस्सरोमराइरं-
जियकरंसंगिज्जमज्झाओ, पिहुलसोणिमंडलाओ, गयकलभनासाकारसुकुमारोरुओ, गोपुच्छ-
संठियगूढसिररोमजंघाओ, सूरमिरीइपरिलीढकमलकोमलचलणकमलाओ, फलहंसललि-
अगमणाओ, फलरसपुट्टपरपुट्टमहुरभासिणीओ । ताओ य मया गंधध-नट्टसमयनिउणाओ 25
वि नट्टे गीए अ विसेसिआओ । ततो तुट्टेण रण्णा सोहणे दिणे तासिं पाणिं गाहिओ मि ।
विहिणा, अद्धं च रज्जस्स निसिद्धं । ततो अहं ताहिं सहिओ वणगओ विअ कणेरुहिं सच्छंदं
विहरामि । परिषयं च कणमाणं संगामिआसु विज्जामु भणंति मं—अज्जउत्त ! जइ तुम्हे
माहणा कीत्त संगामिआओ भे कलाओ गहिआओ ? । मया भणिया—सधे वि आगंमा वु-
द्धिमओ न विरुद्धा । रुद्धपणयाण च तासिं 'अरहस्सं' ति छउनिग्गमो कहिओ । तओ 30
तुट्ठीय वसंतमासचूअलयाओ विव् अदिअं सोदिआओ । कमेण य विजया आवन्नसत्ता जाया,

अविभाणितडोहला फाले पसुआ कुमारं । तस्स कयजायकम्मस्स कयं नाम 'अकूरो'ति ।

सत्य य मे वसंतस्स समतिकंतं वरिसं । समतिच्छिन्नं उज्जाणं च निगच्छमाणो ममं
वैसिको पुरिसो ददूण धित्तिअस्स साहति—अहो अच्छरियं!!! एरिमी नाम सारिक्खया
मवति । तेण मणिओ—कस्स? ति । सो भणइ—वसुदेवस्स कुंमारस्स ति । तं च
५ सोऊण मे चिंता जाया—न मे सोमइ इहं अच्छिउं, अवफामो ति ।

॥ इति श्री(सिरि)संघदासगणिविरचिते(रहए) धमुदेवहिंदी(डीए)

सामा-विजयालंभो पढमो सम्मत्तो ॥

सामो० प्र०—२३१-२४. सर्वप्र०—३३२३-१.

पीओ सामलीलंभो

- 10 ततो अहं ताओ धीसंभेऊण एगागी निगओ, मगं मोत्तूण दूरमइवइओ उत्तरदिशि ।
हिमवंतपषयं परसमाणो य पुष्वदेसं गंतुमणो कुंजरायत्तं अडविं पविट्ठो । मईतमंद्धा-
णमइवाहेऊण परिस्संतो तिसिओ य एगं सरं पत्तो विंगयपंकं पंकयसंछण्णतोयं वारिच-
रविहगमणहरभणियं । चितियं मया—अहं परिस्संतो जइ तण्हावसेण उदगं पाहामि सो मे
अपरिट्ठिओ मारओ सरीरे दोसं उप्पाएज्जा, धीसमामि ताव मुहुत्तं, सिणाओ पाणियं पाहिं(हं)
15 ति । एयम्मि अंतरे हत्थिजूहं कालमेहवंद्रमिव पाणियं पाउकामं सरमवइण्णं, फमेण
पीओदगं उत्तिण्णं । अहमवि मज्झिं पवत्तो । जूहयइ य फणेउपट्ठिओ ईसिमंदजलदीस-
माणसुरभिकपोलदेसो सरमवइण्णो । निव्वण्णिओ य मया उत्तमभइलक्खणोववेओ । सो
गंधहृत्थी गंधमणुसरंतो ममं अणुवइउमारद्धो । चितिअं च मे—जलेण तीरिंहिति गओ
'जोहेउं, एस उत्तमो आसण्णे पत्तो विहेओ होहिति । तओ उत्तिण्णो मि । सो वि मे
20 पच्छओ लगो । मया य करमगं वंचेऊण गत्ते अफालिओ, सिग्घयाए य णं धंचामि ।
सो मं सुकुमालयाए कायगरुयाए य णं संचाएइ गहेउं । तहिं तहिं चैव भया छगलो
विव भामिओ । परिस्संतं च जाणिऊण उत्तरीयं से पुरओ खित्तं, तम्मि नितण्णो । अह-
मवि अमीओ मईहायस्स दंते पायं काऊण आरुद्धो तुरियं । पत्तासणस्स य सुसीसो इव
विधेओ जाओ, उत्तरीयं च गिण्हाविओ, वाहेमि णं जहिच्छं ति । गहिओ थ मि आका-
25 सत्थिएहिं दोहिं वि पुरिसेहिं बाहासु समगं उक्खित्तो, णिवि णं गगणपदेण फहिं पि ।
चितियं च मया—एए ममाओ किं मण्णे अहिया ऊण? ति । दिट्ठा य दिट्ठिं साहरंति, ततो
'ऊण' ति मे ठियं । सदयं च वट्ठंति 'साणुकंप'ति संभाविया । उप्पण्णा मे बुद्धी—जइं संगुलं
फाहिंति तो णे विवाडिस्सं, अलं चावहेण । आरुहिओ मि तेहिं पवयं, उज्जाणे णिक्खित्तो,
पणया य नामाणि साधेऊण—पवणप्रेग-उच्चिमालिणो अम्हे ति । तओ दुतमवक्कंता ।

१ णं ममं गच्छमाणं समं वैसिकं डी ३ क १ गो ३ ७० । २ णवित्तिगच्छमाणं ममं मे० ॥ ३ सामा-
विजयालंभो सम्मत्तो इत्येतावन्मात्रेण पुष्पिका आ० ॥ ३ कं विकसिपयंकं मे० ॥ ४ ट्ठिए मारुए सरी-
आ० ॥ ५ सो हस्पी आ० ॥ ६ सहागं आ० ॥ ७ ति नित्तिउं । स० टी ३ ॥

सामलीपरिचओ

मुहुत्तरेण य इत्थिगा मज्झिमे यए पवत्तमाणी सित-मुहुमदुगुहपरिधानुत्तरीया
आगया, पणया य त्तामं साहिऊण—अहं मत्तकोकिला रण्णो असणिवेगत्त दुहियाए
सामलियाए विज्जाहरफण्णाए बाहिरिया पडिहारी. सुणह देव !—रइणो संदेसेणं सचिवेहिं
पयणवेग-ऽच्चिमालीहिं आणितं त्य. रण्णो दुहिया सामली नाम माहवमाससंज्ञादुपलभं- 5
सामा, लक्खणपादगपसंसियमुपइट्ठियसभावरत्ततला, खलाऽणुपुव्ववैट्ठियं गुलीतं वनहपायजु-
यला, दुबिभावणीय-पिड्डिय-वट्ट-सुकुमाल-गूढरोमजंघा, पीणसंनाहितकतलीलंभसन्निभोरु,
पीवर-थिरनितंबदेसपिहुलसोणी, दाहिणावत्तनाही, मंडलगयतणु-ऊसिणरोमराईपरिमंडिय-
फरमितमज्जा, पीणुणयंहारहसिरहितयहरसंहितपओहरा, गूढसंधिवेसैसण्णिभूतणमाणसं-
गयबाहुलतिका, चामर-मीणा-ऽऽयपत्तसुविभत्तपाणिलेहा, रयणावलिसमुचितकुंदुकंधरा, पयो- 10
धरपडलविणिगयपुण्णवंदसोमवैदणचंदा, रत्तंतधवलकसिणमज्जनयणा, विंयकलोवमरमणि-
ज्जाऽधररुवगा, कुंडलोवभोगजोगसंगयसवणा, ण्णयपसत्थनासावंसा, सैवणमणसुभगमहु-
रमणिया, परिजननयणभमरपिज्जमाणलायणरसत्ति. तुम्हं राया दाउकामो, मा ऊसुगा होह ।

सत्यं य बावी आसण्णा, रारका य आकासेणं तं बाविं जयरंति । मया चित्तियं—किं
मण्णे सिरीसिवा विज्जाहरी होज्जा, जओ इमा रारका आकासेणं चरंति । मत्तकोकिला 15
य मम आकूयं जाणिऊण भणइ—देव ! न एस रारका विज्जाहरी. सुणध फारणं—एसा
बावी शरिम-निद्ध-पत्थवाणिया 'मा चउप्पयगम्मा होहिति' त्ति फलिहसोमाणा कया. जइ
य पाणियं पावं अहिलसह तो जयारेमि ते । मया 'आमं'ति भणियं । ततो इं तीए समगं तं
सोमाणवीहिं उइण्णो बाविं । पीयं मया पियवयणामयमिव मधुरं शुक्कवयणमिव पत्थं
तिसिएणं पाणियं । उत्तिण्णो मि । आगओ परियणो रायसंदेसेणं ण्हाणविहि-वत्था-ऽऽम- 20
रणणि य गृहेऊणं । णयरदुवारे य फलहंसी नाम अब्भंतरपडिहारी, तीए ण्हविओ
सपरियणाए, अलंक्रिओ पविट्ठो नयरं जणेणं य पसंसिज्जमाणो । विट्ठो मया राया अस-
णिवेगो, ऊओ य से प्रणिवाओ । तेणं अब्भुट्ठेऊणं 'सुसागयं'ति भणंतेणं अद्वासणे निवे-
ज्ञाविओ । सोहणे मुहुत्ते दिट्ठा मया सामली रायकण्णा जहाफहिया मत्तकोकिलाए ।
तीए वि तुट्ठेण राइणा माणिं गाहिओ विहीए, पविट्ठो गम्भागारं । 25

वत्तेसु य कोउगेसु निरदे मं सामली विण्णवेइ—अज्जउत्त ! विण्णवेमि, देहि मे वरं ।
मया भणिया—पिये ! विण्णवेयान्ना, जं तुमं विण्णवेसि सो ममं पसाओ । त्ता भणइ—
अविप्पज्जेणं तुम्मेहिं सत्तं इच्छामि त्ति । मया भणिया—एस मज्झं त्तरो ज तुमं त्ति ।
सा भणइ—फारणं सुणह—

१ अनुलसामा भा० ॥ २ उट्ठियं गो ॥ ३ समुहं ली ॥ ४ बहारहरिसिरहितयहरिसि-
रपओ भा० । ५ तिसिरहहारसहितपओ ॥ ६ ॥ ७ देसामणिभू ली ॥ ८ ॥ ९ पयणवंदा भा० ॥ १० स-
उगणणसु भा० निग ॥ ८ छि ॥ ११ निग ॥ १२ मज्जासण्णे ली ॥ १३ ॥

अंगारकपरिचओ

- इहं वेयडूपवयस्स दाहिणहाए सेटीए नयरं किण्णरगीयं नाम, तत्थ राया अचिमाली विच पावगो तेयस्सी अचिमाली णाम, तस्स देवी पभावती नामं, तीए दुवे पुत्ता— जलणवेगो असणिवेगो य । जलणवेगस्स विमलाभा नाम महादेवी, तीए अंगारको 5 कुमारो । असणिवेगस्स सुप्पभा देवी, तीए अहं दुहिया । कयाइं च अचिमाली राया सह देवीए वेयडूसिहरितले विहरिऊण नियगपुत्तजाणे उवइओ, एगपएसे मुहासीणो मिहो कहाहिं अच्छति । नाइदूरे यं से हरिणो ठितो अच्छति । रण्णा सायगो खित्तो मिगस्स, पडिनियत्तो य, न य चलिओ मिओ । ततो अमरिसेणं वितियं संघेमाणो अदि- द्वाए देवयाए थोहिओ अचिमाली—नंद-सुभंदा भयवंतो चारणा एत्थ पसत्थग्गणो-
- 10 वगया लयापरे चिट्ठंति, तेसिं आसण्णो तुमे मिओ तकिओ । रिद्धिमंतो अणगारा जंतुसयं रक्खंति । तत्थगए य जो सत्ते विथाडेज्जा तस्स जइ कुप्पंति णं य णं देवा वि परित्ता- यंति । जाहि, खामेहि चारणे, मा विणस्सिहिसि—सि भणिओ भीओ गओ चारणसमीयं । वंदिऊण भणइ—भयवं ! मरिसेह, मया मिओ हुन्नं पायसमीयं ठिओ विथाडेउं तकिओ । तओ णंदेण साहुणा भणिओ—राय ! कीलमाणा पाणिणो अट्टाए अणट्टाए य पाणिवहं
- 15 फाऊण अहरगइं गया यहं कालं विषसा दुक्खसहस्साणि पावंति, तं विरमह पाणिवहाओ । विगयवेरो भविस्ससि । अवराही(हि)जीवं जो वहिज्ज सो वि ताव पावसंचयफलं भवसएहिं न नित्थरइ, किं पुण जो अणवरदुकुडैपायगो ? । ततो सो एवंविहोपदेससंजणिअवे- रगो जेहसुयस्स जलणवेगस्स पण्णत्तिं रज्जं च दाऊण पवइओ संयिग्गो विहरति । वहुणा य कालेण विहरंता पुणो वि भयवंतो णंद-सुभंदा किन्नरगीयमुवगया । जलण-
- 20 वेगो निग्गओ धंदिउं । तओ चारणेहिं अणुसट्ठो अणिबयं विभूतिं उयवंसंतेहिं, निविण्ण- कामभोगो य डहुरगं च भाउयं सहावेऊण भणति—अहं विरागमगमोइण्णो पवइउकामो, तुमं पण्णत्तिं रज्जं वा वरेहि सि । ततो णेण भणियं—कुमारो बालो, न जुत्तं भमं वरगहं गहेउं, सो ताव गिण्हउ जं से अहिप्पेयं । सो भदाविओ, पुच्छिओ य भणइ—जं अम्मा निहिसिहिसि तं गिणिहस्सं । तीए भणिओ—पण्णत्तिं गिणिहजाहि, जो विजाहिंको सो
- 25 रज्जसामी । तेण माउउवएसेण पण्णत्ती गहिया । असणिवेगो राया जातो । विमलाभा य जहा पुरा पगतीओ करं गिण्हति । ततो रायाणमुवट्ठियाओ—देव ! अन्हं सुप्पभाए देवीए संपदं उवायं करेसु, विमलाभा वि मग्गइ करं, दो पुण अण्णत्ता अन्हं संविसह ति । सा सहाविया—(अन्याप्रम्-३४००)मा पगतीओ बाहसु ति । भणइ—अहं पुत्तमाया अरि- हामि उवायस्स ति । पारिजमाणी पीलेइ, पुत्तं च से दीवेइ । सो धलकारेणं जं से
- 30 रोचइ तं मुज्जइ । एवं विरोधे वड्डमाणे विजावलेण असणिवेगं मम पियरं पराजेऊण णिवत्तो । कयामिसेओ भमं सहावेऊण भणति—सामलि ! अच्छसु तुमं वीसत्था, भाउगसिहिं

१ य सिहरिणो ठितो मिगो अच्छं शा० विना ॥ २ ण तं दे० शा० ॥ ३ णंदो भा० शा० मे० विना ॥

४ गेण्ह, जो शा० ॥ ५ हितो सो शा० मे० विना ॥ ६ अवेप्पं शा० मे० ॥

अणुभवादि, न ते किंचि परिहाहिति । मया भणियं—देव ! पावासंकीणि धंधुहिययाणि-
तुम्हे त्व मया संगामाओ पडिनियत्ता अक्खयसरीरा दिट्ठा. तुम्हेहिं विसजिया तातं
पस्सेजं ति । अंगारओ भणति—वच्चमु, जदा रोयति तदा एज्जासि । सपरिजणा य म्हि
अट्ठावयपघयसंनिविट्ठं तातं मिलिया । कतिवासरेण य जिणायतणे अंगीरमो नाम चारणो
वंदिऊण तातेण पुच्छिओ—भयवं ! अत्थि मे पुणो रज्जसिरी होज्जा ? संजमं वा अणुपाले-5
ऊणं जोगो होज्जामि ? ति । एवं पुच्छिणं चारणेण भणिओ राया—अच्चिमाली राय-
रिसी मम धम्मभाया ततो ते कहेमि—न ताव ते पव्वज्जाकालो, रज्जं पुण ते होहिति ।
रण्णा पुच्छिओ—भयवं ! कहं होहिति रज्जसंपय ? ति । साहुणा अहं वंसिया—एतीए
सामलीए कण्णाए जो भत्ता तओ ते पुणो रायसिरी होहिति, सो अट्ठभरहाहियपिया ।
पुणो राया पुच्छति—भयवं ! कहं सो मया वियाणियवो ? । साहुणा भणिओ—जो कुंज-10
रायत्ताववीए सरसमीवे सह वणगएण जुज्झिहिति सो जाणियवो । तं च वंदिऊण कुंज-
रायत्ते ठिया मु । पइदिवसं च दुवे दुवे पुरिसा तम्मिः पदेसे संचरति रायसंदेसेणं ।
तहिं च मे विट्ठा जहादिट्ठा साहुणा, आणीया य । एमो य आएसो अंगारगस्त मम
भाउगस्त कण्णपहमागतो । ततो सो पटुट्ठो तुम्हे पमचे विनाडेज्ज । अम्हं च विज्जाहराणं
समओ नागराड्ढा ठविओ—जो फिर अणगारसमीवे जिणवरे भज्जासहियं वा सुत्तं विवा-15
डेज्जा सो भट्ठविज्जो होहिति । एएणं फारणेणं विण्णवेमि ‘मया सहिए तुम्हे सो न लंघेइ’ ।

मया य भणिया—अंगारको न किंचि मम करेइ, बायाए वाहेज्ज. जं पुण तुम्हं रोयइ
तं मया कायवं ति । एवं तीए सहिअस्स मे सुरपण्णो विव इच्छियविसयमुहनं वणोवग-
यस्स वचइ कालो । गंधवं च सविसेस सिक्खिओ मि सामलियाए अहं, दुवे विज्जाओ
सिक्खाविओ, वंधणविमोक्कणं पत्तलहुइयं च । ताओ य मए दुवे वि सरयणे साहिआओ । 20
वीसरथो होमि हितगारिणीए सामलीए सह पमुत्तो हीरमाणो विमुट्ठो, पस्सामि च
पुरिसं, सामलिमुहाकारसारिक्खयाए य तक्किओ मया ‘अंगारको होज्ज’ ति । तओ मया
चित्तिंयं—जो सत्तुं विवाडेइ सो उतमो, जो तेण सह विवज्जइ सो मज्झिमो, जो सत्तुणां
विवाडिज्जइ सो अधमो; तं ताव मज्झिमो होमि, सह णेण विवज्जामि. मा य ऊणो—ति
पहरिउमणो थंभियगतो अहं न संचामि । चिट्ठिउं भणइ मं अंगारगो—कुमार ! भुयंगमं 25
फो अविज्जो गेण्हेइ ? , थंभिओ सि मय ति ।

एयम्मि देसकाले सामली उवागया भणति—देव ! नारिहसि मे भत्तारं विणासेउं,
तुम्हं एस पुज्जो ति । हुंकारेण निब्भच्छिया पुणो अणुणेइ—मुयइ मे भत्तारं, जइ न मुयइ
अहं सयणधम्मं छट्ठेमि । ततो रुट्ठेण अहं पविट्ठो पडिओ मि पडालपरिपूरिए जिण्णकूवे,
पस्सामि जुज्झमाणाणि भाउमंडाणि । तओ असिणा सामली दुवे खंडाणि कया अंगार-30

एण । मया चित्तिर्यं—अहनिगिणो भगिणीपायगो ति । वज्रो दुवे सामलीओ जावाओ । तीय वि आहतो रग्गेण, सो वि दुवे अंगारगा जाया । मया चित्तिर्यं—माया एसा एएसिं, न विणट्ठा सामलि ति । गयाणि य अदरिसणं जुञ्जमाणानि । अहं पि दवओ निसण्णं भावूसियं काउस्तगं ठिओ निरुवसगानिमित्तं । वतो विज्जादेवया हसिऊण अवरि-
 5 सणं गया । अहमयि जालंतरगयं दीवुज्जोवं पासमाणो चित्तेमि—एस वग्घो ति । वतो मे पुणो चित्तिर्यं—जइ एस वग्घो होंतो वो पडियं ममं लंघेंतो, न एस वग्घो ति । नित्संसयं नाइदूरे पासाएण होयधं वि, जओ एस दीवुज्जोवो निवमुद्धि ति । ममाए उत्तिण्णो मि ति ॥

॥ इति संघदासगणिविरहए सामलिलंभो विहओ ॥

सामलीलंभमं०—११८-४. सर्वमं०—३४४१-५.

तइओ गंधर्वदत्तालंभो

10

उत्तिण्णो मि कूवाओ, दिट्ठो मया मणुस्सो मज्झिसे वयसि वट्ठवाणो, सो मे पुच्छिओ—
 सोम ! किं नामो जणवओ ? नयरंवा इहं किं नामधेयं ? । सो भणइ—भइमुह ! कमेण जणो
 जणवयाओ जणवयं संकमइ, तुमं पुण किं आगासाओ पडिओ ? जओ पुच्छसि जणवयं
 नयरं च ति । मया भणिओ—सुणाहि, अहं मागहो गोयमसगोत्तो खंदिलो भ्राम माहणो.
 15 जक्खिणीहिं समं मे मणओ, वतो एगाए निज्जमाणो इच्छियं प्रपसं विइयार्दं ईसायमा-
 णीए अणुपइऊण सा गहिया. तासि कलहंतीणं अहं पडिओ, तेण ए जाणासि भूमीप-
 एसं । सो भणइ ममं अवलोएऊण—होज्ज, न अच्छरियं, जं तुमं जक्खिणीओ कामेवि
 ति । तेण मे कहिओ—अंगा जणवओ, चंपा नयरी । वतो विहं मया आययणं, वत्त
 भयवओ वासुपुज्जरुव अरहओ पैयकिविं पायपीडे नामंकिं पस्सामि । वं च बहुसाणव-
 20 णओ पचक्खसिवं सित्थयरं वंदिऊण कयत्थसिवं श्रप्पाणं मण्णामि ।

विगाओ य हिं ज्ञायमणाओ । पस्सामि य वीणाहत्थगयं स्रहणजणं किंवि सपरिकारं,
 वीणासगइं च स्रहणपरिवारियं विक्कयनिमित्तं । वतो मे पुच्छिओ एको मणुस्सो—किं एस
 विसयागारो ? वडाहु कारणं ? जेण वीणासगारो दीवति लोको । सो भणइ—इहं ब्राह-
 दत्तसिद्धिणो भूया गंधर्वदत्ता परमरूववती गंधर्ववेदपारंगया. सो य इहो तेसमणसु-
 25 माणो. वं तीसे रुवमोहिया माहण-वत्तिन्न-वत्तसा गंधर्वे दत्ता, वं च जो जिणइ
 सिक्खिणं स्रस भज्जा होदिवि पुण्णमागिणो. मासे मासे गप य अणुओगं देइ विउसाणं
 पुरओ. कलं च ससुदओ आसी, पुणो मासेण भविस्सइ ति । मया चित्तिर्यं—वट्ठदिवसा
 गमेयुवा, पुच्छामि ताव णं—मो ! अत्थि इहं उवज्जाया गंधर्वपारता ? । सो भणइ—
 अत्थि, तेसि पुण पहाणो सुग्गीवो जयग्गीवो य ।

१ 'वुदिस' ली ३ ॥ २ 'चित्ते' सा° ऊ ३ गो ३ ली ३ मे० । 'चित्ते' बसुदेवदिदी सा° उ० ॥ ३ श्रीओ
 सर्ममो उ० ॥ ४ 'ए' संविहयाए ई° क ५ दिना ॥ ५ 'णि' चा० विता ॥ ६ प्रहकिं शा° ॥
 ७ त दिवयवट्ठं ली ३ ॥

ततो मे घुद्री आया—तेहि गिहे अविरुद्धा दिवसा गमेमि । आभरणणि पच्छण्णे भूमि-
माए णिहिएऊणं अइगओ मि नयरं । पत्तो उवज्झायगिहं मुक्कपत्तं विलंबतो । कयपणि-
वाओ भणिओ तेण 'सामयं' ति, पुच्छिओ यं—कओ एसि ? किंनिमित्तं वा इहागओ सि ?
ति । कहियं थ से मया—णामं खंदिलो त्ति, गोयमो पुण गोत्तेणं, गंधर्वं सिक्खेजा ।
तेण 'जुहो' ति अयणा कया । मया माहणीए कइयं दिअं पहाणरणयदीवियं । सा तं 5
वृद्धूण भणइ—पुत्त ! धितिं करेहि, अक्खाहिं अ जं ते अभिण्णं भोयण-उच्छायण-सय-
णेसु, न काह चित्ता । तेण कहिअं । भणिओ अणाए सुग्गीवो—सामि ! सिक्खा-
वेहि खंदिलं, मा अच्छउ रिओ । सो भणइ—एस जुहो, कि एस सिक्खिअहिं ? ति ।
तीए भणियं—मेहावीहिं न मे पओअणं, एयस्स करेहिं पयत्तं—ति कइगं से दंसेइ । ततो
पडिबओ, मुंबुरु-नारयाणं कया पूया । ततो अप्पिया मे वीणां पंदणकोणं च, भणिओ 10
य—छिवसु तंतिउ त्ति । मया वहां आइयाओ जहा छिण्णाओ । उवज्झाओ माहणि भण-
ति—पस्स ते पुत्तस्स खंदिलस्स विण्णाणं । सा भणति—एयाओ जुण्णाओ दुव्वलाओ, कीरंतु
धूराओ सिं अण्णाओ धिराओ, से कमेण णाहिति त्ति । ततो सज्जियाओ से सीसेहिं धु-
छाओ संतीओ । भणिओ यं उवज्झाएण—सणियं छिवेसु तंतीओ । तओ दिण्णं च गीयर्य—

अह गियंठा सुरहं पविट्ठा, कविट्ठस्स हेट्ठा अह सन्निविट्ठा ।

15

पडियं कविट्ठं भिण्णं च सीसं, अब्बो ! अब्बो ! त्ति याहरंति हसति सीसा ॥

ते मया पुच्छिया—सा इभकण्णा गीयगं एयं जाणति ? न जाणइ ? ति । ते भणति—
न जाणति । मया भणियं—जिणामि एएण गीयणं ति । ततो एरिसेहिं वयणेहिं हसा-
वेमि । वचंति वियसा । पत्तो अणुओगसमओ । ससीसो उवज्झाओ वचति, समं भणति—
हुमं अण्णम्मि काले वच्चिहिस्सि । मया भणियं—जइ सा अण्णेण जिप्पइ अहं कीस 20
सिक्खामि ? ति, वच्चामि त्ति । ते न दिंति गंतुं । मया चितियं कइगमाणेऊण माहणीए
दत्तं । सा हुट्ठा भणति—जइ ते निवारंति किं तुहं वेहिं ? वचसु, जिणसु तयं ति । दिण्णं
च णाए पंदरं महगं च वत्थजुयलं समालभणं पुप्फ-तंधोलाइ ।

ततो नियत्य-पाउओ गओ समं चारुदत्तसतियं । आसणेसु रइएसु सभाए आसीणा
विज्झा, इयरो जणो भूमीए । उवज्झाओ ससीसो जिज्झाइ गं ससुविओ—मा समं पास-25
मुवेहि त्ति । अहं सममुवगतो । तत्थ य चारुदत्तो नयरपहाणमाणस्ससहिओ अच्छति ।
वृद्धूण य सभासन्निवेशं मया भणियं—विज्झाहरलोए एरिसो सभागारो, न इहं ति । ततो
निज्झाइऊणं हुट्ठेण मे दिण्णमासणं । आसीणो मि । पस्सति मं जणो बिम्हयविकसमाण-
णयणो । विट्ठं च मया भितीए हत्थिजुयलं छिहियं । भणिओ य मे सेट्ठी—कीस मझे
एस हत्थी चित्तकम्मकरेहिं अण्णाऊ छिहिओ ? । सो भणइ—सामि ! कि चित्तकम्मे वि 30

आवपरिक्रता अत्थि ? । 'आधं' ति मया भणियं—जइ संवेहो आणिअउ पाणीयं बालरु-
वाणि य । ठवियं पाणियभाषणं भित्तिसंसियं । कीलंसेहिं धालेहिं उदगं गहेऊण हरी
 फुसिओ । उकुट्टं सभागएहिं पुरिसेहिं—अहो ! अच्छेरियं ति । उवज्झाओ विन्दिओ ।

- आगया य गंधवदत्ता जवणिअंतरिया ठिआ । न वि को वि उच्छहति वीणं छिविउं ति ।
 5 चारुदत्तेण य सेट्टिणा वागारियं—अईति हु दारिगा, जइ न, कोइ उवट्ठाह गाइउं ति । तो
 चिरं अच्छिऊण विदुसेहिं भणियं—अईउ ति । तम्मि समए मया भणियं—फीस अईइ ?
पासासु से सिक्खियविसेसं । ततो पेच्छगेहिं विट्ठीहिं अणुवद्धो मि 'न एस धरणिगोयरो,
 एस देवो विज्जाहरो वा अइपगच्चो तेयस्सी रुववंतो' ति । ततो सेट्ठीवयणेण उवणीया
 वीणा, अविपया य पुरिसेहिं, सा मया पडिसिद्धा 'एसा सगन्भा, ण य जायइ छिविउं' ति,
 10 वीमिया तंती, दंसिआ धाला । अण्णा उवट्ठविआ, 'इवगिदद्धाओ दाहओ निम्मविआ
 फरुससहा एसा' । सिप्पिणा पुच्छिएण कहियं. 'सबं' ति । अण्णा उवट्ठविआ, सा जलनि-
 सुद्धाशरनिम्मविआ 'गंभीरसहा न होइ' ति पडिसिद्धा । विन्दिहा परिसा । ततो आणीया
 वीणा कपचंदणचच्चा (मन्थापम्—३५००) मुग्गभिकुमुग्गदामालंकिया सत्तंसरतंती । तं वट्ठूणं
 मया भणियं—उत्तमा वीणा, आसणमिणं अणणुरुवं । तओ उवणीयं महरिहमासणं ।
 15 ततो भणति सेट्ठी—सामि ! जइ जाणइ विण्हुगीयगं तो गिज्जं । मया भणियं—
 जाणामि । ततो सभागया पुच्छंति—किं विण्हुगीयगं ? । मया पुण साहूणं रिद्धीसु गिज्ज-
 माणीसु पुवं सुयं विण्हुमाहणं गीयगं च । ततो पक्खिओ मि—सुणइ—
विण्हुकुमारचरियं विण्हुगीइगाए उप्पत्ती च

आसि हत्थिणापुरे नयरे पडमरहो राया, तत्स लच्छिमती देवी, विण्हु महा-
 20 पडमो च दो कुमारा । धम्मस्स अरहओ पओप्पण सुवओ नाम अणगारो, तत्स समीवे
 राया सह विण्हुकुमारेण पधइओ । महापडमो राया रजं पसासवि । पडमरहो परम-
 संविमो विधुतरयमलो परिणिबुओ । विण्हुकुमारो वि अणगारो अपरिवडियधम्मसद्धो
 साहं वाससइस्साईं परमं दुच्चरं तवमणुचरति । ततो से लद्धीओ समुप्पण्णाओ—विडव-
 णिट्ठी सुद्धम-धावर-विविहरूपकारिणी अंतद्धाणी गगणगामिणी ।

- 25 महापडमस्स रण्णो णमुई पुरोहिओ । सो साहूहिं महायणमज्जे धाट्थी सत्थेण
 पराजिओ, पट्टहो रायं तोसेऊण लद्धवरो रायतं वरेइ । वासारत्ते ठिया साहू गयपुरे ।
 सो कयाभिसेओ पगतीहिं माणिओ समणे सहावेऊण भणइ—अहं तुम्हं असम्मओ, जओ
 मं न जयावेह ? । साहूहिं भणिओ—किं अहं वयणेण तुम्हं जओ होहिति ण वा ?
 सज्झाय-ज्झाणवक्खित्तेहि य न, याणिओ तुम्हं अहिसेउं ति सज्भावो । सो भणति—किं
 30 यहुणा ? मम रज्जे ण वसियवं तुम्हेहिं । ते भणति—रायं ! वासासुं विरुद्धं संकमिउं,

अन्हे सरदे गमिस्तामो । सो भणइ—मत्तरत्तस्स परओ जो अच्छति सो मे वन्तो ।
तेहिं भणियं—समवाएऊणं तुम्हं कहेहामु त्ति ।

तेहिं मिलिपहिं थेरेहिं संपिट्ठं—अजो ! जस्स भे रिद्धो अत्थि सो कहेउ, संपकणं
गुरुकमुप्पणं । तत्थेगेण साहुणा भणियं—मम आगामगमणसत्ती अत्थि, आगवेह जं
करणिजं । संचथेरेहिं भणियं—वध तुमं अजो !, विण्हं अंगमंदराओ कसं आणेहि । सो ५
'तह'त्ति पडिमुणेऊणं रणेणं गतो । निवेदिया गेण संधाणत्ती । विण्हुणा भणियं—वीस-
मह भंते !, हिज्जो जाइस्सामो । पमुत्तं च तं गहेऊण गतो गयपुरं । कहिओ य से नमुइ-
पुरोहियनिच्छओ 'निव्विसया होहि'त्ति । विण्हुणा विण्णविओ—संपो मुनिव्वुओ होउ,
मज्झ भारो इयानिं त्ति । गतो य णमुइसमीनं । अच्चुट्ठिओ नमुइणा । ततो भणइ विण्हू—
अच्छंतु साहू वासाकालं । ततो नमुई भणति—तुम्हे सामी महापउमस्स रण्णो, किमंग 10
पुण ममं ? । तुम्हे, ण भणामि, 'समणा मया निव्विसया कायव्या' निच्छओ । विण्हुणा
भणिओ—पाणवहुला नेदणी इमम्मि समए, विरद्धं जइजणस्स संचरिवं, जइ तपाणुमए
उज्जाणगिहेसु वासाकालं गमेऊणं पुरमपविसमाणा परदेसं वमिहितिं सो पि ते मम
वयणं कयं होहिइ । नमुई भणति—जे मम चाएवव्या ते उज्जाणेसु मे कहिं पसिहितिं ?
त्ति । विण्हुणा भणिओ नमुई—भरहारीहिं राईहिं साहबो पालिया, विसेसेण पूइया य. 15
तं अइ न पूएसि णाम, जं पुण भणसि 'वहेयव'त्ति तं ण रायचरियं, दस्सुणं पि एयं न
वीसए. उवसम, गए वाससमए विहरिस्सति अण्णपत्थिवरज्जाणि त्ति । ततो भणति—जं
भणइ 'न एयं रायचरियं, पुवपुरिसा य साहुपूअगा आसि'त्ति तं जो रायसुओ विउ-
पियामहपरपरागयं रायसिहिं अणुभवति तस्सेसा धम्मया होज्ज. अहं पुण पढमराया निय-
गवसे, किं मम परचरिएणं ? । न मे कज्जं समणेहिं. सत्तरत्तपरओ जं पस्सामि संचरंतं न 20
सो जीविहिति. अतीह, तुम्हे न भणामि किंचि, सेसाणं नत्थि जीवियं इओ पि परउ त्ति ।

तओ अणगारो विण्हू चित्तेइ—अहो ! नमुई दुरप्पा साहू वहेउमिच्छति, न मे जुत्तं
एसा संपपीढा उवेक्खिवं त्ति । ततो गेण णमुई भणिओ—नमुइ ! जइ सि एयं वयसिओ
तो मे एणं वयणं करेहिं—देहि मे विवित्ते पएसे तिग्गि विकमे, तत्थ तयोहणा ठिया
पएसे पाणपरिचायं काहिति. नुं से कएइ इमम्मि काले विहरिवं. एयंपमाणे भूमिपदेसे 25
दिण्णे मम वयणं कयं होइ, तव य वहपइणा णाम । ततो परितोसवियसियच्छो
भणति—जइ सधमेयं, ततो भूमिपमाणाओ जीवता जइ न निग्गच्छंति तो वेमि ।
विण्हुणा सामरिसेणं 'तह'त्ति पडिस्सुयं । निग्गया य नयरवाहिं । नमुइणा 'दत्तं
मया, मिण्णसु'त्ति उदाहरियं । विण्हुणा वि पडिच्छियं त्ति । ततो रोसयसपज्जलिओ
मिणिउकामो विउवियसरीरी पवड्ढिओ, उक्खित्तो य चलणो । नमुई मयमोहिओ 30

१ 'पुण्ड्रं अणगार मद्' उ० ॥ २ अतो एी ३ विना ॥ ३ 'एसा भणियं वृत्तं मां' विना ॥ ४ 'मिज्जु
उ २ विना ॥

पायवडिओ लग्गो पाए—समह मे भयवं! अवराहं ति । तेण धुओ पट्टिओ, खणेण
 य दिघरूवो संवुत्तो—मठडेण मणिमऊहरंजित्तदिसामुहेण गिम्हे मज्झण्हदिवसो विय
 दुंप्पिक्खो, कुंडलजुयलेण दोलायमाणेण उभयपासगतो इव गहभोइओ सम्मत-
 मंडलो, हारेण धवलमहाभोगिभोगसच्छंमेण विच्छिण्णवच्छयलविलसिरेण सारइय-
 5 बलाहगसणाहसाणुदेसो इव मंदरो, कडग-केयूरभूसियमुयाजुयलो य इंदायुधचिंधित इव
 गगणदेसो, पालंधोचूलइयमुत्ताविहाणो य जोइसमालाधरो इव तिरियलोओ । बहुमाणं तं
 पस्तिऊण भयविसंतुलो अंतरा सिलाजालाणि पन्वयसिहराणि महंते पायवे पहरणाणि य
 खिवंति । ताणि य हुंकाराणिलसमुद्धयाणि समंतओ पणिवयंति । तं च अदिट्ठपुब्बं महाव्रोंहिं
 पस्तमाणा किण्णर-किंपुरिस-भूय-जक्ख-रक्खस-जोइसालया महोरगा भीय-हित्थ-प-
 10 थिया विलोलनयणा गलियाभरणा अच्छरासहाया 'को गुमो? कत्थ पत्थिओ? किं च का-
 उकामो?' ति कायरा विरसमालवंता परोप्परं तुरियमुषहंता; तेहि य वेवंतसव्वगत्तेहिं संचा-
 रिमो मंदरो व विम्बियमुहेहिं खहचरेहिं दिस्समाणो खणेण जोयणसयसहस्ससमूसिततणू
 जावो । केहिय रिद्धिपहुलयाए जलियजलणसंधायभूओ दिट्ठो, केहिं पि सारदसमत्तमंडल-
 मियंकमणहरतरसोमवयणवंदो । विवहुमाणस्स य जोइसपट्ठो षरदेसे णाभिदेसे कडिभाए जा-
 15 णुदेसे य आसी । तओ चलिया भूमी । कओ य णेण मंदरसिहरोवरि दाहिणो चलणो । परावत्तेण
 य समुज्जलं उल्लियं । समाहया दो वि करतला, तेण सहेण वितत्था आयरक्खा ।

एयम्मि देसयाले चलियासणेण विपुलावधिविसयविण्णायकारणेण मघवया देवसमक्खं
 भणिया गंधव्व-नट्टाणीयाहिवइणो—भो! सुणह—एस भयवं विण्हुअणगारो नमुइ-
 पुरोहियाऽणायारपरकमकुविओ समत्थो तेलोक्कमवि मिलिवं, ता णं साणुणएण उवसमेह
 20 गीय-नट्टोपहारेण तुरितं । ततो सोहम्मवइणा समाणत्ता पणधिया तिलोत्तिमा-रंभा-
भेणोव्वसीओ चक्खुविसए मुणिणो, पवादिआणि य वादिताणि, पगीया तुंबुरु-णारद-
 हाहा-हूह-विस्सावसू य सुविमहरं सवणासण्णं थुणमाणा 'उवसम भयवं!' ति जिणणा-
 माणि खमागुणे य यणंता । महिद्धिया य वेयहूसेटीनिवासिणो विज्जाहरा देवसमूहं सुरव-
 तिसदियं भयवतो विण्हुकुमारस्स पसायणनिमित्तं समागयं दिव्वमइचोइया विजाणिऊण
 25 इयं सुरसमित्तिमुवगया । ते वि तहेव थुणंति, आगमाणुरूवाणि गीयगाणि य गायंता चल-
 णमुक्खिरत्तं कमलदलसंचयच्छविधरं कमलमिव रसमुच्छिद्या महुयरा समुद्धियंता । तुट्ठेहि
 य तुंबुरु-णारदहिं भणिया—अहो! अच्छरियं, अहो! माणुसमित्तेहिं नाम होइऊण देवेहिं
 सह कओ संयवो दच्छया य दंसिय ति । विज्जाहरा भणिया—करिस्सं मे पसावं गंधवे
 तो परा रती भविस्सत्ति । सर्त्तसरत्तंतिनिस्सियं गंधारगामं मणुस्सलोगदुल्लहिदाणि विण्हु-
 30 गीयकोवनिपद्धं उवहारेह—

॥ पट्टिओ शां विना ॥ २ हुणिणिरिक्खो ली ३ ॥ ३ भोगमोमिसं शां ॥ ४ छहेण ली ३ मे ॥
 ५ ला वि ओं शां मे ॥ ६ राहत्ते उ २ मे विना ॥ ७ मासोमोव्वं शां १ मासमोव्वं क ३
 मे १ ली ३ ॥ ८ सरत्तं उ २ मे ॥

उपसम साहुवहिद्या !, न हु कोसो वणिओ त्रिनिदेहि ।

हुंति हु कोवणसीलया, पांनि पट्टनि जाइयहां ॥ गीनिका ॥

वेदि पणहि 'परो जे अणुगहो' ति गहियं गीयं ।

राया य महापउमो भयवओ विष्णुम्म वहागवधिदियं नमुईपुरोदिअनुज्जयनिमित्तं
सोऊण, दहूण य दिवविउत्थियमहासरीरेण गगननन्मनुज्जं, भीओ सपुज्जगओ कंठ-5
गयप्पाओ गतो सरणं संधं, भयगगिरं गिरो भयइ—गम मरणं संघो. अहं कयागुवओ
समणोपासयो सुवयस्म भयवओ अणगारस्म सीमो, परितायह मं । तओ सपेग भनिओ—
'अपत्तं रत्ने ठयेसि, न य वुत्तवं वहसि, पमत्तो मिंति भनंनो विमउमहाओ समन-
संघो—रमितं अन्हेदिं रायं !. अवमाणं अहं पयं, तय विमयपमत्तस्म अनुपेस्मओ दि-
संमं जायं कारणं, जेण तेहोपं पि संसइयं. उउसमेसुं विष्णुकुमारगमनं । संठिया य घर-10
यलंजलिपुडा—उवसम विष्णु !, रमितं संधेग महापउमस्म, गाहर रुवं, मा य पन्तं
फंदेहि, पलइ गहियं तय तेयप्पभावेग पविसइ रमायलं, अइपुरहिओ से पलनम्मासे
समगसंधो । तं य साहुजणोदीरियं ययणं न सुगइ अइयंमोयविगयरुओ भययं कुमा-
रसमणो विष्णु । ततो भंहेवेदिं सुयधरेदिं भनियं—न सुगइ सरं नूनं दुवाउमओयगव-
रओ. फहिय गगंमोए सोठिरियं से पट्टति, जओ न सुगइ. परं ॥ जोयगमयगदम्म-16
मूसिया विवयणा, जओ उचित्तियं अइगतो ततो रुवविसयो पट्टर. अन्धलेह से पायं, ततो
अपस्स अवलोपहिति. दहूण य समगसंधं पज्जुवासंत्तं वरमनिदिनि । ततो जमगसमगं
अप्पलिओ चलणो साहुदि । फाभियलदसण्णेग विष्णुणा महरिसिगा अबलोइयं घर-
नियले । दिहो य जेग महापउमो राया मओरोहो सपरियगो मरणमुगवो संपस्म,
साहुणो य कयंजलिपुडा पवाहरंता 'उउसमेह' ति । ततो जेग विजियं—गवणीयनिय-20
गिदुसहाया, चंदणमिन्न सीयलदियया, महापउमस्म रण्णो मपरियारस्म पीढं परि-
(मन्थोपम—३६००)हरंतेदिं रमितं वेदिं असंसयं. न जुज्जइ संधं ऋषमिउं ति । देव-
यणेदि य मइईकयदियओ संपगुरुयाण. उउसंहरिउ साहरिउं रुवं वमुहावले संठिओ
सारइयचंदो इय सुइदंसणो । देव-आगवगगा य सविज्जाइरा पयया भयवओ 'विष्णुस्म,
कुमुमपरिसं मुइऊणं गया य सयानि ठागानि ।

25

ततो सहावहिओ सिज्जिओ, महापउमो राया भनिओ य—गाउरिहसि रज्जसिहि ।
पुत्तो य से जेण संदिहो—पियरं बंधिऊण नाएण पयापालनं कुगमु ति, धम्मे य सायतो
होदि ति । सो पयाहिं परिग्गहिओ कयपसाओ भयवया । नमुई मारिज्जानानो निवारिओ
साहुसंधेग निविसओ कओ । विष्णु वि अणगाओ पासमपसइस्मं वरननुचरेऊण पूयरओ
समुपण्णकेवलनाण-दंसणयरो परिनिज्जुतो ॥

30

१ अयइयं हां. मे. विना ॥ २ ही १ विनाउवव—रिसतो हां. संघं. ॥ ३ असंघं. ॥ ४ ते १ उ. ॥
५ तेन सुपयरेण मं हां. ॥ ६ आमोए उ २ विना ॥

जं च गीयं विण्हुकुमारनिसिष्यं देव-गंधधमुहुगयमवधारियं विज्जाहरेहिं, तं पद्मा-
णेसु रायकुलेसु धरेइ. तं च मया सामलीए समीवे वट्टमाणेण पुषसिक्खियं गीइयं सत्त-
सरत्तंतीयं वीणापरिवियाए. तं मे^३ परिकहिंयं विण्हुगीइयं ॥

तओ तं विण्हुगीइयं गंधधत्ता अहं च वीणं छिवित्ता गंधारग्गाममुच्छणाए पगीया
५ मो रत्तं विट्ठाणकरणसुद्धं ताल-लयगहसमं । अवसाणे गीयस्स घुट्टं नागरेहिं—अहो!
समं सुकुमालं च वाइयं गीयं च त्ति । ततो पुच्छिया परिओसविसप्पियमुद्देण सेट्ठिणा
तस्मि अहिगारे निउत्ता आयरिया—कैरिसं गीयं वाइयं च ? त्ति । ततो तेहिं भणियं—जं
अज्ज दुहियाए गीयं तं वाइयं पडुजाइणा, जं गीयं पडुजाइणा तं वाइयं अज्ज दुहियाए
त्ति । ततो उसारिया अर्द्धितरजवणिया । भणियं नायरएहिं—ठिओ दाणिं संचंसो, खीणो
१० ऊसओ नयरस्स, नियत्तो वीणावाधारो, पत्ता भत्तारं गंधव्यदत्ता । ततो नायरा सेट्ठिणा
परेण सत्तारेण पृहत्ता विसज्जिया ।

अहं चारुदत्तेणं भणिओ—तुम्हेहिं दिवेहिं पुरिसक्कारेणं लद्धा दारिया गंधधदत्ता,
एईसे दाणिं अबिग्घेणं पाणिं गेण्हह. एसा लोणसुई—माहणस्स किल चत्तारि भारियाओ—
माहणी खत्तिणी वइसी सुदि त्ति. 'एसा पुण मे अणुरुवा भारिया, कारणओ पुण विसिट्ठवरी
१५ व होज्ज तत्तेमि । ततो मे विंता समुप्पणा—केण मण्णे कारणेण भणियं सेट्ठिणा 'इमा
विसिट्ठ्ठा दारियं' त्ति ? । पवेसिओ य म्हि अर्द्धितरि, उवट्ठियाओ पडिक्कम्मकारिगाओ,
साहिं मे कयं रायाणुरुवं पडिक्कम्मं, दिण्णाणि अहयाणि वत्थाणि, तओ म्हि परिहिओ,
कयाणि य वरकोउगाणि, आगओ मि वुड्डजणपरिवारो चाउरं वगं आकुलं बंधुवगेण सेट्ठि-
स्स । पससइ मं इत्थियाज्जो—जइ वि चिरस्स लद्धो वरो गंधधदत्ताए तो वि अणुरुवो,
२० अहवा निरुवमरूवो कामदेवो एसो त्ति । ततो मे आणीया गंधधदत्ता सरस्सती विव
रूववती, वरुणरविमंडलप्पहासा, कुंडलजुयलप्पभाणुलित्तनयणलोभणवयणकमला, महा-
निवेसनिर्तरहारपरिणद्धवालकलाणुकारिपओहरा, पओहरभरविलसमाणवलिसोहियतणुय-
मज्झा, पवनिणिपलासपिहुल-मंसलसोणिफलगा, पवमपत्तसुकुमाल-सहिय-पीवरोरु, पवम-
वंतुकलावमडयभूसणुज्जलमणहरतरहत्थकिसल्यवाहुलइया, पासत्तसणाहगुहसिरजपदेसा,
२५ सरससररुहकोमलपसत्थचलणा, समदललितकलहंसगमणा । अणिज्जमाणी इव लज्जाए पासे
य मे कया अम्मगाहिं लच्छी इव कुवेरस्स । भणियं च सेट्ठिणा—सामी ! किं तुब्भं कुल-
गोत्तेण ? हुवठ हुयवहो उदाहो दारिगा य त्ति । ततो मया चितियं—एसा इब्भदुहिया,
केण मण्णे कारणेण सेट्ठी एवं भासइ ? त्ति । मया विम्हयं काऊण भणिओ—एत्थ कारणे
तुमे पमाणं । ततो सो गहियाकारो ममं मणइ—सामि ! कदिसं मे कारणं, जेणेत्थ मया
३० विण्णविया. आभरणयाणमपत्तं रयणं विणासिणं होइ । तओ विहिणा हुओ हुयवहो । गा-

दिओ मि पाणिं गंधवदत्ताए सेट्टिणा । मंगलेहिं अङ्गीओ मि गम्भग्निहं सह पियाए ।
सुदितमणस्स य मे पवियारसुहफला अइच्छिया राई ।

गएसु य वरकोउयदिवसेसु सुग्गीव-जसग्गीवा उवट्टिया चारुदत्तसमीवं, तेहिं
भणियं—गहवति! सामा विजया य दारियाओ गंधवदत्ताए सहीओ, तीसे अणुमए
भयंतु ते जामाउयं । ततो तेण मम निवेदितं कारणं, मया च पिया कया पमाणं । तीसे 5
अणुमए ता वि बहुसक्कारं पाविया दो वि । रमामि य तिहिं वि सहिओ भारियाहिं, विसे-
सओ पुण गंधवदत्ताए बहुइ मे पीती, गुणा मं रमाविति न किंचि परिहायइ परिभोगस्स ।

गएसु बहसु दिवसेसु कयाइ भुत्तभोयणो अच्छामि आसण्णगिहे सावत्तयासणनिसण्णो ।
ततो उवगतो सेट्टी चारुदत्तो, सो मं अंजलिकम्भेण पूएंतो लवति—जयंतु सामिपाया!,
प्राससहस्साणि धो पया आणं पालेंतु सह पियाहिं । ततो मया पूइओ गुरुभावेण, विदिण्णे 10
आसणे णिसन्नो । ततो मं भणइ—सामि! जं मया पुवं वुत्तं 'एसा दारिया तुम्हं अणुसरिसी
विसिद्धा वा होज' ति तं कारणं कहइस्सं, संदितह । मया मणितं—सोवग्घायं कहसु
ति । ततो पभणिओ—सुणह सामि!—

चारुदत्तस्य अप्पकहा गंधवदत्तापरिचओ य

आसी य इह पुरीए चिररूढपरंपरागओ उभयजोणिविमुद्धे कुले जातो सेट्टी भाणू 1!
णाम सनणोयासओ अदिगयजीवाजीवो साणुकोसो । तस्स तुलकुलसभवा भद्दा नाम भा-
रिया, सां उच्चपसथा पुत्तमलभमाणी देवयणमंसण-तवस्तिजणपूयणरया पुत्तत्थिणी विहरइ ।

कयाइ च सेट्टी सह घरिणीए पोसहिओ जिणपूअं काऊण पज्जालिएसु दीवेषु दम्भसं-
धारगओ धुइमंगलपरायणो चिद्धइ । भयवं च गगणचारी अणगारो चारुनाम उवहओ ।
सो कयजिणसंथवो कयकायविउत्तग्गो आसीणो, सेट्टिणा पच्चमिण्णाओ । ततो ससंसमसु-20
ट्टिण 'सादरं धंदिओ 'चारुमुणिणो' ति भणंतेण । तेण वि महुअभणिण भणिओ—सा-
वग! निरामओ सि? अविग्घं च ते तव-वयविहिंसु? ति । सेट्टिणा भणिओ—भयवं तुम्ह
चलणप्पसाएणं । *तित्थयरस्स नमिसामिणो चरियसबद्धं कहं कहइमारद्धो ।

कहंतरे य घरिणीए कयंजलिबुद्धाए विण्णविओ—भयवं! अत्थि णे विउलो अत्थो. जो
तस्स भोत्ता कुलसंताणहेऊ लोगविट्ठीए सो णे पुत्तो होज? । संदितह तुम्हे अमोहवंसी 25
ततो भययया चारुमुणिणा भणिया—'भदे! भविस्सइ ते पुत्तो अप्पेणं कालेण' ति वोत्तूण
'सावय! अप्पमादी होज्जासि सीलवणसु' ति गतो अदरिसणं ।

ततो केणइ कालेण घरिणीए आहुओ गम्भो । तिगिच्छगोपदिट्ठेण भोयणविहिणा वड्ढि-
ओ गम्भो । अविमानियदोहला य पसवणसमए पयाया दारवं । कयजायकम्मस्स य नाम-
करणदिवसे कयं च से नामं 'शुरुणा चारुमुणिणा वागरिओ दारओ भवउ चारुदत्तो' 30

१ सुदित° क ३ गो ३ ॥ २ °णय स° शां ॥ ३ सोवग्घायं कहइ ति शां ॥ ४ सा हुव° शां ॥
५ °मुणि ति शां विना ॥ ६ °विधेसु शां ॥

* अत्र कियौचित् पाठवृत्ति इति सम्भाव्यते ॥

ति । ततो धाहपरिक्खित्तो परियणेण लालिज्जंतो मंदरकंदरुग्गओ विव संताणकंपायवो
निरुयसग्गं वड्ढिओ । तस्स य सिद्धिस्स वयंसा सरीरस्सेव पंच भूया निरंतरसोहिया पंच
रूवाइगुणा इव संबद्धा । तेहिं पुत्ता मम सहवड्ढिया परुडसिणेहा, तं जहा—हरिसीहो
चराहो गोमुहो तमंतगो मरुभूइगो । तेहिं सह कीलमाणो रमए चारुदत्तो, तं ताव
५ मं जाणह चारुदत्तो ति । ततो सामि ! कलोरियस्स उवणीओ, गहिया य मे फळाओ ।
गहियविज्जो य पिउणा सावयधम्मं गाहिओ वयंससहिओ अच्छामि ति ।

कयाइं च कोमुइयाचाउमासिणीए कोऊहसेण जिणपुष्कारुहणनिमित्तं निग्गओ मि सब-
यंसो अंगमंदिरं उज्जाणं । तत्थ चेइयमहिमा वट्टए । आणाकरदारय-पुष्कचयकुमारसहिओ
य पादचारेण पस्सामि उववणोणि रमणीयाणि पस्सवणाणि य, वणराईओ मेहनिडरुंबभू-
१० याओ सउणगणमहुरभासिणीओ । वंसणोलुयाए य दूरम्मि गया रुक्ख-गुच्छ-लयागहणं
पसन्नसलिलवाहिणीं सहिण-धवलपालुयं रयंतवालुयं नाम नदीतीरं पत्ता मो । गहि-
याणि पुष्पाणि इच्छियाणि । विस्तज्जिया दासचेडो—वचह, अंगमंदिरे उज्जाणे आयत्तण-
समीवे पडिबालेह ति । ते गया ।

अहमवि सबयंसो नदीतीरे ठितो । मरुभूई उइणो भणइ—उयरह, कीस विलंबह ?
१५ ति । गोमुहेण भणिओ—तुमं न जाणसि कारणं । सो भणति—किं ति णं ? । गोमुहेण
भणियं—तिगिच्छगा घणंति—अद्धाणं परिक्खमियं ण सहसा जलमवयरियव्वं दुवे किर
पायवलसंसियाओ सिराओ उड्डुगामिणीओ गीवं पाउणिय भिज्जंते । तत्थ दुवे नेत्तगामि-
णीओ, तासिं रक्खणट्ठा उसिणाभितत्तसरीरेण नावयरियव्वं अलं । अयतरंतो वा विरुद्ध-
याए खुज्जत्तं बधिरत्तं अघत्तं वा पाविज्ज ति, एएण कारणेण वीसमंतेण उयरियव्वं ति ।
२० ततो भणइ मरुभूई—बहुकुडुंविओ गोमुहो, उयरह, धौवह पाए ति । ततो अन्हे
पक्खालियचलणा कीलिउं पयत्ता एगदेसहरितसंसियाणि पडमाणि गहेऊण पत्ताण य सच्छं-
दमईवियप्पियपत्तछिजेहिं रमिमो । ततो अण्णं नंदीसोत्तं अइगया मो । गिहीयं गोमु-
हेण पडमपत्तमन्मंतरयं पाणिपुढाभोगसंठियं निक्खित्तं सोए, दिण्णा एथं जुत्तपमाणा
सिकया, वचइ य नावा विव सिग्गं । मरुभूइएण वि पडमपत्तं गहियं, छूढा बहुसिकया,
२५ भारेण य निव्वुढा तस्स कमलपत्तनावा, हसिओ वयंसेहिं । ततो लद्धोवाएण अन्नं कमल-
पत्तं निक्खित्तं, सोरंसिग्गयाए य जिओ गोमुहो । न पावइं मरुभूई पडमपत्तणाव्वं,
अइवयंतो दूरं गतो पहरिसेण वाहरति सो णे—

एह एह सिग्गं, देच्छह अच्छरियं ति । ततो मया भणियं—सुंदर ! साहसु केरिसयं ?

१ 'कम्पपा' शां० विना ॥ २ 'छावति' शा० ॥ ३ 'पक्काभरण' शां० ॥ ४ 'वच' शां० विना ॥ ५ 'णा-
भिर' उ २ विना ॥ ६ 'यणवा' शां० ॥ ७ 'चेडो' शा० विना ॥ ८ 'मिउ ण' शां० विना ॥ ९ 'त्ताणि स'
शां० विना ॥ १० 'मयवि' शां० ॥ ११ 'दीसुत्तं' शा० विना ॥ १२ 'एय पत्त' शां० मे० ॥ १३ 'ते सि'
शां० ॥ १४ 'वेच्छ' ली ३ ॥

ति । ततो भणइ—चारुसामि ! एसिं मे न दिद्वपुवं, जइत्थ दहुकामा इहमागया दन्ति-
 हि-त्ति । ततो भणिओ गोमुहेण—चारुसामि ! न एत्थ अच्छरियं, पुवं एण्ण चरुं नरवि-
 णिग्गयं पायवमूलं दिद्वं होद्वि, ततो से बुद्धी उप्पण्णा—(पन्थापम्-३७००) एवंपोमलेण
 फहं भिण्णो पासाणो ? ति. अघया मराली पिद्वकणि चारिती दिद्व होन, ततो बहुत्तया
 विन्दिओ. अहवा सिद्धिगारवं निमुय 'दहुरियाए एवमहंतो महो' ति अच्छेरे मण्णए । ततो 5
 पुच्छिओ मया—एत्तो अन्नतरं होन ? ति । सो भणइ—जं अच्छेराणं पि अच्छेरे, एं किं मे
 पिचारेणं ? दच्छिहिद्व ति । तस्स य बहुमाणेण गया मो तं पएसं । दाण्ण य मरुभूतीओ
 सोयसलिलपरिक्खित्तं अघंतमुद्धमसिकया पुलिणं पाचरणंतरविणिग्गयमिअ जायपरसंपुं
 जुयतिपओहरं । ततो गोमुहेण भणिओ—पुलिणरंहे किं अच्छरियं ? संति परिमाणि उद-
 गपरिणद्वानि ति । ततो भणति—जमेत्थ अच्छेरे तं पस्सह—त्ति पयाणि दंसेइ दुवे । ततो 10
 भणिओ—जइ एयाणि अच्छेरयं ततो अहं जाओ पयवीहीओ ताओ अच्छेरगसयाणि
 ति । ततो भणति—एयाणि साणुंधाणि यहुणि पयाणि, इमाणि पुण थोच्छिउण्णमग्गाणि
 ति. ततो ताणि आयरेण पस्सिमो । ततो हरिसीहो भणति—का एत्थ बिंवा ? जइ पुण
 कोइ पुरिसो एयं तीरजायं ककसमावहिय साहाओ साहं संकमंतो लयामउयाए पुलिणं
 अवइण्णो, पुणो पायवं चेव आरुढो ति । ततो गोमुहेण भणियं वियारेऊण—न एयं 15
 जुज्जइ. जइ पायवाओ अवइण्णो होतो ततो हस्य-पायसंपट्टणापरिमहिण्ण तरुण-जरद-
 परिणएण पत्त-पुप्फ-फलेण पुलिणं सलिलं च अफुण्णं होतं । ततो भणिओ हरिसीहेण—
 फस्स उ इमाणि पयाणि ? ति । ततो भणियं गोमुहेण—आगासगामिस्स पयाणि ति । ततो
 भणियं हरिसीहेण—किं देयस्स ? रक्खसस्स ? चारणसमणस्स ? रिद्धिमतो रिसिस्स ? ।
 भणियं गोमुहेण—देवा किर चउरंगुलभूमिं न छिवंति. रक्खसा महाघोद्वी, तेसिं महप्प-20
 माणाणि पदाणि. पिसायाणि जलयहुलपदेसभीरुणि, ण वियरंति इयम्मि पदेसे. रिसी तय-
 सोसितसरीरा, तेसिं कित्तयाए मज्झदेमुण्णयाणि होति. चारणा दयतीरे जलचरसत्तपरि-
 तासं परिहरंता न संचरंति । भणियं हरिसीहेण—जइ न एसिं पदाणि, कस्स णं इमाणि
 पयाणि ? ति । गोमुहेण भणियं—विज्जाहरस्स ति । हरिसीहेण भणियं—जइ पुण विज्जा-
 हरी होज्ज । ततो भणियं गोमुहेण—पुरिसा सत्तवंतो उच्छाहगामिणो, तेसिं हिययगर-25
 चाए पुरओ पयाणि पीलियाणि भवंति. इत्थीणं पुण कलत्तगुरयताए पण्डियासु उविद्वानि
 भवंति, तेण कारणेण ण इमाणि विज्जाहरीए । पुणो भणति गोमुहो—चारुसामि ! तस्स
 विज्जाहरस्स भारो अत्थि । पुच्छिओ हरिसीहेण—किं पणओ सो भारो होज्ज ? उदाहु
 सज्जजुधो पादवो ? आठ पुषावगही छिदे आसाइओ अरी होज्ज ? । भणियं गोमुहेण—
 जइ गिरिसिहरं होज्ज तओ गुरुययाए णिमग्गाणि पदाणि होज्ज. जइ पायवो होज्जा ततो 30

१ 'वको' शं० विना ॥ २ 'भारती' शं० ॥ ३ 'मुत्तं' कं० शं० विना ॥ ४ 'ओ सलिलमोपप' शं० ॥

५ 'अच्छत्तं' सु० शं० विना ॥ ६ 'रिद्धाणं' ति ली ३ क ३ । 'रिद्धाणि' ति शं० ॥ ७ 'कम्मं' क ३ गो ३
 मे० ॥ ८ 'पु' शं० ॥

- महियलपत्ताहिं साहाहिं बहुनिक्खेवो होजा. न य अरी रम्मं अवकासमाणिज्जति । ततो भणियं हरिसीहेण—जइ वि हु एत्तो एफतरं पि कारणं ण होइ, को हु से भारो अत्थि ? त्ति । भणियं गोमुहेण—अम्मय त्ति । हरिसीहेण भणियं—न जुजइ एस भारो त्ति, विजाहरीओ वि आगासगामिणीउ त्ति । भणियं गोमुहेण—सा धरणिगोयरी पिया ५ तत्तस्स त्ति, ततो तीए सह रमणीयाणि थाणाणि संचरति । भणियं हरिसीहेण—जइ से पिया, कीस णं विजाओ न गाहेइ ? त्ति । भणियं च गोमुहेण—मच्छरी सव्वाहिसंकि- यकामो ‘मा साहीणविजा सच्छंदगमणा होहिस्ति’ त्ति न गाहेइ णं विजाओ । भणियं हरिसीहेण—एयं पुण कहां जाणसि—अम्मगा से अत्थि अविजाहरी य ? त्ति । भणइ गोमुहो—इत्थीओ अधोकायगुरुईओ, पणयग्गहणदच्छो य यामहत्यो, ततो एयं किंचि १० उव्विं वामपावं । हरिसीहेण भणियं—जइ इत्थीसहिओ, कीस णेण इमं उव्वइऊण सु- क्कमपरिमुत्ता ? गोमुहो भणइ—इमं पुलिणं आलोकरमणीयं सलिलपरिक्खेयं पायबंधका- रेण य हरियमणिवेइयालंबणपरिक्खेवमिष पत्तेणं वित्तिं अजोगं रतीए. अविक्किणमप- याए अवत्स तेण आसण्णेण होयब्बं. रमणीओ अयं पएसो दुक्खं परिचइवं. मग्गेजइ से वीहि त्ति । दिट्ठाणि य अण्णत्थ अवगसे चत्तारि पदाणि, वंसियाणि से । विभत्ताणि १५ गोमुहेण—इमाणि इत्थिपयाणि खिरिणिमुहनिपडियाणि पण्हत्थणूपुरेकिंचिंविंयाणि य दीसति. इमाणि विभत्ताणि पुरिसस्स त्ति । ततो तं मिहुणपयपंति अणुसज्जमाणा गोमुह- वयणविन्दिह्या यवामो । दिट्ठो य णेहि कुसुमिओ सत्तिवण्णो पायवो भमरभरिओ अज्जण- धावकुम्मांसो इव रययपव्वओ सरयकालसस्सिरीओ । भणियं च गोमुहेण—चारुसामि ! इमं पत्ताए सत्तिवज्जं तीए इत्थीए इमीए साहाए गुलुको विच्छिओ. अपावंतीए पिओ २० पणइओ । मया भणिओ—विह एयं ? त्ति । भणति—इमाणि से पयाणि मुक्कपण्हियाणि गुलुकं कंरंतीए त्ति. विजाहरो य वारोही, गहिओ णेण अयत्तेण गुलुको, जम्हा से अभिण्णलेहाणि पदाणि पुलिणे दीसति. सो य दाणि अणेण भत्तुणा ण दिट्ठो तीसे. न य - चिरकालवइसंतो लक्खिजइ, जेणत्थ पर्यैरभंजणपवत्ता अज्ज वि खीरं मुयंति पुफविट् त्ति । ततो भणिओ हरिसीहेण—गोमुह ! जुजइ कारणं अविरमगस्स थवगस्स. ण उ तीसे २५ अम्मगाए ण दिण्णो त्ति, कहां पियाए पणइओ न दाहिति ? भणियं गोमुहेण—कामो पणय- लोलो, तीए य भण्णे ण किंचि पणइयपुव्वो, ततो णं रमते जायणालोलं पस्समाणो. सा वि णे सव्वओ परीइ ‘देहि मे पिय !’ त्ति जायमाणी. एयाणि तस्स पयाणि तीसे पयपरिक्खि- त्ताणि दीसंति. चारुसामि ! सा तस्स विजाहरस्स अविजाहरी कुविया पडिहयपण्यं त्ति । हरिसीहेण भणिओ—एयं मिह जाणसि ? त्ति । भणइ गोमुहो—एयाणि तीसे पदाणि ३० कोहसमुत्थाणि विणिक्खित्ताणि, इमाणि य विजाहरस्स अणुधावमाणस्स, तं एसा विक्किट्- थपयसंचारा पयपद्धती तीसे य पयं रुद्धं तस्स. ओसक्खियवीसमणपीडिएण य पंथो रुद्धो.

इमं च सा अइगया सहासनिरुद्धं गयपचागया वाणी. अण्णं च मया चारुसामि! मुहु
 भणियं 'सा अम्मगा अविज्जाहरि' ति. एयाणि से पदाणि गय-पचांगयाणि. जइ विज्जाहरी
 होंति(ती) कुविया आगासेण वचंती. दिण्णो य से तेण कोहसमुत्थाणे सत्तिवण्णगुल्लको. सो
 अणाए गहेऊण तस्सेव उरें पुण्णोकोओ (पुण्णोडिओ), समं च कोहेण अवकिण्णो, प-
 डिओ य से पाएसु. एस से दीसए तीसे पदसमीवे मउडगंठिनिपीलिओ सिरुयासचओ. सा 5
 य सुकुमालकोपता जं च लहुं से पसण्ण ति लक्खित्तंति, जओ से अटंताणं पुलिणे अहि-
 लिहियाणि विय पर्याणि दीसति पदपञ्चाय. चारुसामि! तीसे सवराय पाओ परिकित्तो
 विज्जाहर पस्समाणीयं. सा य 'वैयाणापरिगय' ति तेण संभमेण से उक्खित्तो चरणो. तीय
 वि य वैयाणागुरुययाए अंसेऽलंविओ. एवं दीसए—अम्मगाय एगं पदं, दुवे विज्जाहरस्स
 ति. ततो णेण अयणीया सा सरुहिरा सक्क. भणिओ हरिसीहेण—जइ पुणं केणइ 10
 अलत्तरससम्मोइया अघळूट ति। गोमुहो भणति—कडुओ अलत्तरसो, न तत्थ मच्छि-
 याओ नीलित्ति. विस्स मधुरं मंसनिस्संदसज्जकखयसोणियं, ततो मधुरकयलयमिव एसा सक्करा
 गहिया मच्छिगाहिं. चारुसामि! तेण विज्जाहरेण सा उक्खित्तता अम्मगा बाहूदिं. हरिसी-
 हेण भणियं—किइ जाणसि? ति। भणियं च गोमुहेण—वोच्छिण्णाणि एयाणि पदाणि इ-
 तीए, पुरिसपयाणि दीसति ति. किंच चारुसामि! एस मम बुद्धी—जो एसो अम्हं पुरओ 15
 भमरगुंजमाणकुसुमलयापरिकित्तो समभूमिभागत्थिओ आवासो विष सिरीए लयाघरओ,
 एत्थ तेण विज्जाहरेण सजुवइएण भवियवं. इहेव द्वियां भयायु। 'न जुज्जए रहोगतो वुहुं' ति
 ठियामो' ति। तओ य फस्सइ कालस्स लयाघराओ बहुवण्णपिंलच्छोदितो मयूरो निग्गतो सह
 सहचा(च)रीए वणपरिचयनिस्सको। ततो भणियं गोमुहेण—चारुसामि! न इत्थ लयाहरए
 विज्जाहरो। भणिओ हरिसीहेण—एत्थियं वेळं 'सुदुतिड' ति वोत्तूण भणसि 'नत्थि' ति। 20
 ततो भणति—एस मोरो निबियारो निक्खंतो. जइ मणुस्सो एत्थ होंतो ततो भयत्थयाए सवि-
 यारो णंतो। तओ हं गोमुहवयणं पमाणं करंतो [गतो] लयाहर सवयंसो, पस्सामि यऽत्थ
 मंदरंमणीयं कुसुमसत्थर अचिरकालमुत्तयाए अर्चुससत्तमिव। ततो भणियं गोमुहेण—
 अचिरकालनिक्खंतो इओ विज्जाहरो, एयाणि से दीसति तस्स पत्थियस्स पदाणि. अवस्सं
 खु तेण इहाऽऽगतवं. इमं से पादवपुंघलुगं दीविचम्मकोसरयणं रागं, एएसिं फज्जे अन्न-25
 स्स निरत्तियवं। तं च पदपद्धतिं निज्झायंतो गोमुहो भणइ—चारुसामि! महंतं हु संसए
 वत्तए सो विज्जाहरो, अवि णाम न जीवेज्ज ति। पुच्छिओ मया गोमुहो—कहं? ति। भ-
 णति—एयाणि किण्ण पस्सह अदीसमाणनिग्गमाणि आगासउपयणेण ऊसियसिकयाणि
 अवराणि दुवे पर्याणि?। सो नूणं विज्जाहरो इह पाडिओ, एस से अक्खित्तपाडियस्स सरी-

१ एया मो हास्स नि० क ३ ली ३ गो ३। २ एया साहसं नि० मे० ॥ ३ एहि णिपु० उ ३। ४ एज्जति
 शा० ॥ ४ एणे आलियाणि शा० विना ॥ ५ एगहिय उ २ विना ॥ ६ ली ३ विनाऽन्य-० मो सत्तिप। तं
 शा०। ७ मो ति। एत्तं क ३ गो ३ उ० मे० ॥ ८ रमाणी० उ २ मे० विना ॥ ९ मयुसत्तमि० शा० ॥ १० ए
 उवत्तसो घत्तए उ० मे० ॥

- रविददंसणकओ अवगासो. दोण्ह वि मग्गसूयगो य सिकयाविकसेवो दीसए इओ पक्-
 द्विओ. इमाणि इत्थिपदाणि उवयंताणि दीसंति, ततो साणुकंपा अणुवैयामु कट्टणिमग्गं ।
 दिट्ठाणि य पकिण्णाणि भूसणाणि, मारुयाकंपिओयंसच्चावोच्छेओ य इव पीयकं रोमं ।
 ततो भणति गोमुहो—अहो चारुसामि ! सो विज्जाहरो पच्छा अवरेण अरिणां समासाइओ
 5 वीसत्थो. सा य भारिया से अविज्जाहरी असमत्था पइकारे धरणिगोयरएणं भावेणं ति ।
 भणिओ य मया मरुभूओ—गेण्हसु एयाणि खोम-भूसणाणि, एयं च चम्मरयणं खग्गं.
 जहिं दच्छीहामो तहिं से अप्पिस्सामो ति । पत्थिया मो कट्टणिं अणुसज्जंता, अण्णत्थ
सहइकोट्टरे दिट्ठा लगा मुद्धजा । भणिओ गोमुहेण हरिसीहो—अग्घायसु ति । ततो तेण
 अग्घाइया, थिरग्घा य ते, आयवैत्तत्ता य णीहारि ति । गोमुहेण भणियं—चारुसामि !
 10 इमे केस-वत्थत्थाइणो गंधा दीहाउणो समुप्पण्णस्स. इमे य मुद्धया सुग्ंधा (मन्याप्रम-
 ३८००) सिणिद्धा अणुक्खयमूला य, तेण कारणेण सो विज्जाहरो दीहाउं उत्तमो य. अणेण
 रायाहिसेओ पावियवो, तं अणुमग्गामु णं । ततो अम्हे पत्थिया । दिट्ठो य विज्जाहरो
 कयंयपायवसंसिओ पंचहिं आयसेहिं खीलेहिं विट्ठो पंचहिं व इंदियत्थेहिं अंतराया—एको
 मउडसंधिमि, दो दोसु हत्थेसु, दो दोसु पाएसु । तस्स य मे दुक्खं दह्ण अत्तणो मे
 15 दुक्खं जायं । ततो मया तस्स वेयणापरिगयस्सावि णिज्जाइया अविषण्णा मुहच्छाया,
 सोन्मा गत्तच्छवी; आयसकीलुप्पालिण्णु वि हत्थपाएसु लोहियं न निग्गच्छति, तिष्ठवे-
 यणापरिगयस्स वि अमंदो ऊसासो । ततो इं एगंते विसण्णो पायवच्छायाए, भणिया य
 मया वयंसा—सुयपुषं मया साहुसमीवे विज्जाहरकहासु पवत्तासुं—विज्जाहराणं किल चम्म-
 रयणमंडुकीसु ओसहीओ चत्तारि अत्ताणं रक्खिउं. ततो चम्मरयणमंडुकीं निज्जायह ।
 20 ततो सा वयंसेहिं विघाडिया, दिट्ठा ओसहीओ, न उण जाणामि विसेसं, ततो मया
 भणिया वयंसा—ओसहीओ सिलासु घसिउण खीरकक्खे सहं निवेसेह. तत्थ परिच्छिउण
 विज्जाहर जीवावेह । ततो तेहिं परिच्छिउयाओ सण्णयाओ य—इमा विसहकरणी; इमा
संजीवणी, एसा संरोहिणी । ततो ते गया उवट्ठिया विज्जाहरे ओसहीओ पत्तपुडेसु
 काउण, तस्स य ओ पाणहरो कीलो उत्तमंगे सो मक्खिओ विसहीकरणीए, ततो पडिओ
 25 महीतले आयवत्तत्तं पिव कमलं, अणोयत्तं च से वयणकमलं, ततो तं अवलंबियं मरुभू-
 इएण । ततो लद्धुद्धिविसेसेहिं दो वि चाम-दाहिणा हत्था मोइया, ते अवलंबिया हरि-
 सीह-तमंतएहिं । सो य अरिणा मम्मत्थाणाणि परिहरतेण बद्धो परिक्खेसवुद्धीए, तेण सो
 न वियण्णो । ततो पाएहिंतो विमोतिओ, कयलिपत्तसत्थरे य सन्निवेसिओ पीयंवरुत्तरीओ ।
 अहं पुण गोमुहसहिओ पुरत्थिमेण णाइदूरे अवकमिउण ठिओ पायवंतरिओ, दत्तां य
 30 संरोहिणी वणेसु । भणिया य वयंसा—कयलिपत्तेहिं णं सलिलकणेहिं वीएउण लद्धसणं
 नाउण मम समीवं एज्जह ति । तेहिं जहा भणियं तं कयं । पद्यागयसण्णो य सहसा

६०५

उद्वाइओ, भणियं च णेण गंभीरेण सरेण—ऊहि ठहि धूमसिह !, दुरायार ! कहिं ते गओ मुधिहिसि ? । ततो तं न पस्सति जस्स कुद्धो, अपडिसूर च गज्जिऊण विलिओ । अम्हे पुण णीसदा ठिया । ततो दिसावलेयं काऊण कं वि अपस्समाणो कमलसंडमंडियं तदासण्णं सरमवतिण्णो, उत्तिण्णो य ण्हायसरीरो तहेव पीयंवरो कणगाभरणभूसिओ अम्भुजलिओ विय कोमुइसमओ । कओ य णेण उत्तरदिसिमभियुहेण कस्स वि नमोकारो । 5

गोमुहेण भणियं—चारुसामि ! इदाणि जाणति मित्ता-ऽरिविसेस ति । कओ अम्हेहिं आलावो अण्णोणसद्धि । ततो सो उवगतो अम्ह समीवं, भणियं च णेणं—ओ ! अहं अरिणा यद्धो केण मोइओ ? ति । भणिओ गोमुहेण—अम्हं इब्भपुत्तेण चारुसामिणा साहुसमीवाओ विण्णायओसहिपभावेणं ति । ततो तेण कओ मम पणामो, भणियं च णेण—अहं तव जीवियकयक्कीओ दासो ति । भणिओ मया—मा एवं भणसु, भाया सि 10 ममं । अहिनंदिओ य निसण्णो घरणियले, पुच्छिओ हरिसीहेण—केण इमं सि आवतिं पाविओ ? केण वा कत्तेणं ? ति । ततो पवत्तो कहेउं—

अमियगतिविज्जाहरपरिचओ

अत्थि दाहिणाए सेठीए सिचमंदिंरं नाम नयर, तत्थं विज्जाहरराया लोयचहुमओ महिंदविक्कमो नाम, तस्स देवी सुंजसा नामा, तीसे पुत्तो गहियविज्जो आगासगमण- 15 दच्छो अमियगती नाम, तं ताव जाणह ममं 'अमियगतिं' ति । सो इं सच्छंदगमण-लालसो अण्णया कयाइ धेयङ्गुपायमूले सुमुहं नाम आसमपयं धूमसिह-गोरिपुंडेहिं ययं-सेहिं सह गतो । तत्थ मम मायाए जेद्धो भाया सत्तियरिसी हिरण्णलोमो नाम तावसो, सो य मया वंदिओ । सो भणइ—'पुत्त' अमियगति ! सागयं' ति ति भणंतेण रूवस-पण्णा सहावसिणिद्धगत्ता सिरिसमुदए वत्तमाणा उवणीया कण्णगा । भणिय च णेण—20 अमियगइ ! एसा मम दुहिया सुकुमालिया नाम दारिया, जइ ते रोयइ एसा तो मए दत्त ति । तं च रूवस्सिणिं ददूण मया अम्मा-पिऊहिं अणुण्णाए रागेण भणिय—पडि-च्छिया मया गुरुवयण पमाणं करेतेणं ति । ततो वोहिणा गहिओ से मया पाणी । कुल-धम्मेण रमामहे सह तीए, आणीया य नयर, पूइया य राइणा । ण तं विज्जाओ गाहेमि 'मा सच्छंदगमणा होहिति' ति । धूमसिहो य मम विरहे समयणो दुग्गादेइ सुकुमालियं 25 सा वि कहेइ तस्स विकारा-ऽऽकार-भासियाणि, अहं न सइहामि, अत्थि पुणो मे सका ।

कयाइ च कयपडिक्कमस्स मे केसे सठवेइ पिया धूमसिहो य, अहं पुण सयं आयं-सकं घरेमि । पिट्ठो य ठितो धूमसिहो अंजलिं करेइ से पत्थणापुवं । सो मया आयं-सयच्छायाए दिट्ठो । ततो मया रूसिएण भणिओ—अणज्जसरिसो ते मित्तभावो, अवक्कम, मा ते विवाडे हं ति । सो पडिभिण्णो सकिओ निग्गाओ, न मे दंसणमुवेइ । सह पियाए 30

१ जाहि जाहि टी ३ । याहि याहि शा० मे० ॥ २ त्व राया विज्जाहरलोयं शा० ॥ ३ मामि य सह टी ३ ॥ ४ अ ! धुरिं टी ३ ॥

उदुसुहाणि य अणुमवमाणस्त अप्पमत्तस्स वञ्चए कालो । अज्ज म्हि सदारो इहमागतो,
 ओवइओ वद्धूण आलोयरमणीयं इमीए नदीए पयोधरभूयमिव पुलिणरंढं । ओवतियस्स
 अपज्जत्तीरमं रईय त्ति परिचत्तं । ततो गोमुहपरिकहियं सधं परिकहियं—पय-कुविय-
 पसादित-रमणीयाणि जाव लयाघराओ निग्गतो. समासांदिओ मि विज्जाविरहिओ सत्तुणा
 5 धूमसिहेण यद्धो. नीया य सुकुमालिया विकोसमाणी. तुम्हेहिं अम्हे सयाए बुद्धीए ओ-
 सहिवलेण जीवाविया. तं तुम्हे त्य मे चारुसामी परमबंधू. आणवेह किं पियं उप्पाएमि?
 लहुं च मे विसज्जेह. सा (मा) तवस्सिणी सुकुमालिया मम जीवियगिरासा मायामयं
 तेण उवणीयं ममं कलेवरभूयं पस्समाणी पाणे परिचएज्ज, तं परित्ताएमि णं, तस्स य
 धूमसिहस्स पडियरेज्ज त्ति । ततो मया भणिओ—‘वञ्च, सुमेहि भारियाए सह, सुहय-
 10 सोहणेसु कज्जेसु सुमरिज्जासु’ त्ति विसज्जिओ ममं पणमिऊण उप्पइओ ॥

अम्हे वि उट्ठिया उज्जाणविभूतिं पिच्छमाणा जिग्गया घणाओ, उवगया अंगमंदिरं,
 पविट्ठा जिगाययणं, चेडेहिं उवणीयाणि पुप्फाणि, कयमच्चणं पडिमाणं, धुतीहिं वंदणं
 कयं, निग्गया मो जिणभवणाओ, पत्थिया मो नयरं. ततो हरिसीहो लवइ—चारुसामि-
 णा अमियगतिं मोयंतेण घम्मो पत्तो जीवियदाणेण । गोमुहो भणइ—सधं घम्मो पत्तो,
 15 अधम्मो वि पुणेत्थ दीसए—अमियगती गतो धूमसिहं साणुबंधं विणासिज्जति । तमं-
 तगो भणइ—अत्थो ह पत्तो चारुसामिणा मित्तमूलो । गोमुहो भणइ—सधं एवं,
 अणत्थो य दीसति धूमसिहपक्खाओ । हरिसीहो भणति—तो किं खु पत्तं ? । गोमुहो
 भणति—कामोत्ति । तेणं भणियं—कहं ? । भणइ—कामो नाम इच्छा, अमियगतिजीवि-
 यमिच्छियं चारुसामिणा, तं णूणं पत्तं जीवावितेण । एरिसीए कहाए पत्ता मो भवणं,
 20 अयगयपरिस्समा ण्हाया कयवलिकम्मा, भुत्तभोयणाणं गतो विवसो, वञ्चइ य उऊ सुहेणं ।

अण्णया कयाइ अम्मा गया भाउयस्स सबट्टस्स गिहं, तस्स-य दुट्ठिया मित्तवती
 नाम रुववती, भोर्यणकाले य अम्मा रुव्वंती य सगिहं पत्थिया ‘बहुं मे कायच्चं’ति भणंती ।
 माउलेण भणिआ—कीस एवं निसिणेहा सिं, जइ वि माउज्जायाए सह न ते समाह्वी
 ममं पत्तायं करेहि त्ति । सा भणइ—जइ मे दारियं देसि तो संठिया पीई, इहरहा
 25 वोच्छिण्णा इहं पीई सपयं । तेण पणएण भणिआ—को अण्णो पभवति तुमं मोत्तूण दारि-
 याए ? जओ एवं भणसि. जइ पुण मम पसण्णा सि तो दिण्णा मय त्ति । एवं भणिए
 परिट्ठा भुत्तभोयणा सभवणमागता । संदिट्ठा य णाए घरमयहरया ठियपडियानिमित्तं ।
 ताओ पुण तं समयं रायकुले अच्छति । ततो पियपुच्छयजणस्स दिज्जए गंधपुप्फं ।
 तातो गिहागओ वट्ठाविओ जणेण दारियासंपयाणेण य पसंसावयणेहिं । पुच्छियाए य
 30 अम्मयाए से कहियं—मित्तवती सबट्टेण दत्त त्ति । तातेण भणियं—दुट्ठ ते कयं दारियं
 पडिच्छंतीए, चारुसामिणा अट्ठणा गहियाओ कलाओ, विसयपसत्तस्स य से सिट्ठिलाओ

होज्जा । अम्माए भणियं—कहं कण्णं लब्धं अवमण्णेसि ? ति । तं च मे कहियं चेडीहिं । ततो सोहणे दिवसे संवच्छराणुमए य मुहुत्ते पाणिं गाहिओ मि विहिणा तातेण । मित्तवतीय कयाणि कोऊयाणि कुलसरिसाणि । रमामि हं गंधवे नट्टे आलेक्खे य ।

कयाइं च मित्तवती सगिहं गया, तत्थ मावुल्लणीए य नियगाणि भूसणाणि दाऊण मज्जिय-पसाहिया-जिमिया विसज्जिया, अम्ह संतगाणि आभरणणि वत्थेव ठवियाणि, 5 गिहागयस्स माउल्लगस्स दंसियाणि विकाले—इमाणि मित्तवतीए ससुरकुलसंतगाणि भूसणाणि, मया से अत्तयाणि दत्ताणि ति । तेण भणिया—कीस न पेसियाणि वीवाहिणीते ? भणिही ‘परियट्ठएण दिण्णाणि आभरणणि’ ति । तीए भणियं—पबूसे सयमेव पवप्पिणिरसं ति । तस्स य वयणेण माउल्लणीया पभायसमए अम्ह घरमागया । अहं उवज्झायसमीवं गतो । पडिबुद्धा य मित्तवती उवगया माउयाए समीवं । पवप्पियभूसणाए य मावुल्लणीए 10 दिट्ठा अपरेमल्लियविलेवणा, ततो गाए पुच्छिया—पुत्ति ! चारुसामी किमिह अज्जनं पुच्छो ? अथवा कुविओ ते ? कीस एगागिणी पुच्छो ? । ततो तुण्हिक्का चिरमच्छिऊणं भणइ—पिसायस्स दाऊणं याहसि मं । तं च अम्माए सोऊणं सरोसं भणियं—हळा ! पावत्तरिकलापडिओ वि चारुसामी तव पिसाओ ? । सा भणइ—पिउच्छो ! मां कुप्पह, 15 जो विरत्ते वि एगागी नबइ, गायइ, साहुकारे कस्स वि देइ, हसइ य, सो किह साभा- रिओ ? । अहं छिण्णि कळे विं पस्समाणी पिछाएण कह विन चेप्पामि ति । तं च वयणं सोऊण अम्मका से रुद्धी अम्मं भणइ—तुम्हेहिं जाणंतीहिं मम वेरनिज्जायणं कयं, जं पुवं न कहिओ दारगस्स दोसो । अम्माए य भणिया—होउ, सह धूयाए अवत्तवाणि वदसि, न ते (ग्रंथान्नं—३९००) सोहणं भवति. जह चिरं सोचिहिसि तह करेमि. वध, मा मे वंसणपट्टे ठाह ति । ततो सा विमणा सभवणं गया । तीसे ण मएण माउलो सव्वट्ठो 20 जाणंतूण अम्मं किर भणति—कीस दारगस्स चारुसामिणो ताणे किरिया ण कीरति ? कीस उवेक्खह ? ति । ततो अम्माए फुरसिओ—धूयं भजं च रक्खसु ति जहा पिसाएण ण चेप्पंति. घरिणीए सोऊण मम पलीवेसि. वध, अवेहिं, मा छलिओ सि नामं ति । सो गतो । एयं पि मे सेज्जापालीए कहियं सपरिहासं ।

ततो अम्माए कुवियाए मम वयंसा गोमुहादी सहावेऊण भणिया—कुणह मे पियं, 25 चारुसामी गणिवाधरे पवेसह ति । गोमुहेण भणियं—अम्मो ! ताओ णेण रुसि- हिति, वसणपडिओ ण दुम्मोयओ य होहिति, अलं गणिवाधरपवेसेणं ति । ततो भणति—जइ सेट्ठी रुसिहिति मज्झं रुसिहिति. तुम्हे अपडिक्कूला मम वयणं करेह. किंच वो वसणवोसकहाए ? । ‘वसणी अत्थं विणासेज्ज’ ति सो मण्णे मम चिरविंतिओ मणो- रहो ‘पुत्तो मे अत्यपरिमोत्ता कहं होज्ज ?’ ति. सो जातो. जति वित्तं विणासेइ वेसवसं 30

पत्तो ततो पुण्णो मे मणोरहो । ततो तेहिं पडिवण्णं । मम य कहिओ एस संलावो चे-
डीए—अज्जउत्त ! इदाणि किर तुम्हे गणियाघरे वसिहिह ततो अम्हं दुल्लहदंसणा होहिह त्ति ।

- गएसु य कइसु वि दिवसेसु विण्णविति मं वयंसा—चारुसामि ! वच्चाओ उज्जाणं,
तत्थ भुत्तभोयणा कीलुअण एहामो त्ति । मया भणिया—जइ भोजं कीस ममं पढमं
५ न कहियं ? । ते भणंति—अण्णवक्खेवेणं, तं वा तुह किण्ण होइ जओ विहत्तं करेसि ? ।
ततो हं तेहिं सह पत्थिओ, पत्ता य मो उज्जाणं, 'आयवदोसेण तिसिओ मि' त्ति
भणंतो ठितो मि पायवसंसिए एएसो वीसामकयपुद्धी । ततो हरिसीहो समीवपोक्कर-
रणिमवतिण्णो, मुहुत्तमेत्तं अच्छिअण वाहरति मं—एह, अच्छेरयं पेच्छह त्ति । गओ
मि तस्स वयणेण, अवइण्णो पोक्करणिं, भणिओ य—साह, किं ते अच्छेरं विहं ? ति ।
१० ततो तरणिजुवतिवयणलावणचोराणि पढमाणि दंसेइ—पस्सह, पढमेसु कमलरागच्छवी
रसो अविट्ठपुत्रो भया, को होज्ज ? त्ति । गोमुहेण गिञ्जाइअण चिरं भणियं—एयं,
पोक्करमधुं देवोपभोगं इह किह विं संभूयं. गिण्हह णं अविलंबियं पढमिणिपत्त-
पुडेहिं त्ति । तओ गहियं, जाओ य से समयाओ—एयं मणुस्मलोयदुल्लहं, किं
फायधं ? ति । हरिसीहेण भणियं—रण्णो उवट्ठवेसु, ततो काहिति- तुहो भित्तिविसगं
१५ ति । वराहो भणति—रायाणो दुक्खं दीसंति, दिट्ठा वि लहुं न पसीअंति. अमच्चस्स
देसु, सो णे कज्जकरो भविस्सति । तमंतगेण भणियं—किमन्ह अमच्चेणं ? , अमच्चा
राइथो कोसबुद्धिसमुज्जया वित्तेण सच्चा तोसेवं, न दुल्लहदवेणं त्ति । मरुभोईतो
भणति—नयरगुत्तियस्स देसु, सो विकालचरियाए कज्जकरो भित्तवं उवेहिति त्ति । ततो
गोमुहेण भणिया—अयाणगा तुम्हे. अम्हं राया अमच्चो आरक्खिओ य चारुसामी
२० सबकज्जसाहगो. एयस्स एस दुल्लहदवस्स भायणं, एयस्स चैव पसाएणं अम्हेहिं वट्ठंति ।
ततो णेहिं सबेहिं भणिओ मि—पियसु कुल्लाणेहिं त्ति । मया भणिया—किन्न जाणह ममं-
मधु-मंस-मज्जाणं अविण्णायरसे कुले पसूयं ? तो मं महुं पजेवं इच्छह त्ति । गोमुहेण
भणिअं—चारुसामि ! जाणासु एयं, किह य अकिच्चे तुम्हे निओएसु ? , न एयं मज्जं, अमयं
त्ति सुवति देवंपाओगं. मा ते अण्णहा बुद्धी भवउ. अपविक्खेंतो मंगलबुद्धीए पियसु,
२५ ण ते आथारातिकमो । ततो हं सामियाया ! तेसिं अत्तसमाणं वयणेणं पडिवण्णो पावं ।
पक्खालियपाणि-पाओ य आयंतो य पाईणमुहो पीओ य पढमिणिपत्तपुडएणं 'अमयं' ति
मण्णमाणो । तं च सबगत्तपल्हायणं पीयस्स तुद्धी जाया । आयंतो य भणिओ वयंसेहिं—
वच्च ताव पुरओ वीसमंता, अम्हे पुप्फाणि गेण्हिस्सामो त्ति । ततो पत्थिओ मि ।
अपुव्वयाए य पाणस्स मयसमारंमंते मंमंते इय पायवे पस्सामि, चित्तेमि य—किं मण्णे
३० अमियस्स एरिसो परिणामो ? उदाहु उवायपुवं महुं पाइओ मि ? त्ति । एवं च चित्तेमि
ताव असोयपायवसंसिया दिट्ठा य मया अम्भया महम्मूसणालकियसरीरा, सुद्धाणि

सोमाणि परिरहिया, पढमे वए वत्तमाणा । सा मं बाहरइ अगंगुलीहिं, गतो मि से
 पासै, 'रुववती का एस ?' ति चिंतेमि । सा 'सागयं' ति भणति । पुच्छिया मया—
 भदे ! का तुमं ? ति । सा भणइ—इच्चपुत्त ! अहं अच्छरा देवरण्ण तुह सैमीवं पेसिया
 सेविवं । मया भणिया—ममं देवराया कहं जाणइ ? जओ तुमं पेसेइ ति । सा भणइ—
 सेट्ठी महागुणो तव पिआ पयासो, तस्स पीइनिमित्तं पेसियं जाणसु. मा य ते संभेमो 5
 होउ, अम्हे सवस्स ण वंसणं देमो, ण वा अकयपसाओ अम्हे मणुस्सो पस्सिवं समत्थो
 ति. जइ न पत्तियसि एए तव वयंसा ममं न पस्संति, तुमं पि मम पभावेणं ण दच्छंति,
 केवलं सुण्हिक्को होहि ति । दो ते पासगयं पि ममं अपस्समाणा पुणो पुणो बाहरमाणा अइ-
 च्छिया, थोवंतरगया पडिनियत्ता 'नत्थि पुरओ', उव्वत्तो मण्णे होहि' ति 'चारुसामि !
 कत्थ सि' ति जंपमाणा । ततो सा भणइ—पेच्छ-मे^{३१।८-३१।} पहावं, इयाणि तुमं पस्संतु 10
 ति । ततो दिट्ठो^{३१।८-३१।} मि जेहिं । भणंति—कत्थ सि अच्छिओ ? अम्हेहिं इओ योलंतेहिं न
 दिट्ठो ति । मया भणिया—इहेव ट्ठिओ मि ति । ततो भणंति—यच्चाओ ति । पत्थिओ मि,
 खल्ल मे गती मयदोसेण । सा मं भणति—वयंसा ते ममं न पस्संति, वीसत्थो होहि ।
 अवलंविओ मि जाए दाहिणेण हत्थेण बाहू, सीसं । मया वि य खलंतगतिणा कंठे अव-
 लंबिया । गत्तफरिसेण य 'धासवअच्छरा एस धुव' ति संजायमयणो कटयियसवंगो तीए 15
 परिगहिओ पत्तो मि सवयंसो कम्मगरपुरिससज्जियं भोयणत्याणं । निसण्णाण य दिण्णं भत्तं
 पत्तेयं सवोसिं, सा मया सह निसण्णा आसणे, भुंजामि, निहाए बाहेजामि, मयदोसेण सि-
 मिणायमाणो इव मुणामि तेसिं वयणं—एसो ते अस्सिओ अम्हेहिं । वतो य [अचिंतेमि] 20
 पवहणमारुहिय नीओ सह तीए, पत्तो मवणं, अवयारिओ य तीए पवहणाओ,
 संरिखयाहिं तरुणीहिं परिवितो मि । सा मं भणइ—इच्चपुत्त ! आणीओ सि मे विमाणं, 25
 अणुभवसु मया सह विसए निरुस्सुओ । ततो ताहिं समेतो गतो इव कणेरुहिं महुर-
 बाइणीहिं ताहिं मि पाणि गाहिओ । अइणीओ गुब्भगिहं गायमाणीहिं । 'अच्छर' ति
 निच्छिओ रइपरायणो पसुत्तो, विवुद्धो मयपरिणामे, पस्सामि य वसंततिलयाभुवणं ।
 सा मया पुच्छिआ—कस्स इमं गिहं ? । सा भणइ—इमं विमाणं मम । मया भणिया—
 माणुसगिहसरिसं, न एयं देवभवणं ति । सा भणइ—'जइ हु एवं वो सुणाहि जो इत्थ 25
 सच्चावो—इच्चपुत्त ! अहं वसंततिलया गणियादारिया कण्णयाभावे वत्तमाणी कलासु.
 पसत्ता गमेमि कालं. न मे घणे लोभो, गुणा मे वल्लहा, तुमं च मे हियण वरिओ, ततो
 अम्माणुमएण गोमुहादीहिं तव वयंसेहिं उज्जाणे उंवायपुवं मम समप्पिओ सि' ति भणंती
 वट्ठिया, कओ य वत्थपरियट्ठो, उवगया य ममं कतंजली विण्णवेइ—इच्चपुत्त ! अहं वो

१ परिहाणि पढं उ १ मे० ॥ २ ससीवे ली ३ ॥ ३ संसओ उ० मे० ॥ ४ ओ अजवत्तो मं ली ३
 संसं० ॥ ५ मे इमं यं ली ३ । मे इ वं क र गो २ शा० ॥ ६ ट्ठो मण्णेहिं ली ३ क र गो ३ ॥
 ७ रहिओ मि णी० उ० मे० । रहिक्कय य णी० क र ॥ ८ हिं वि पां शां० विना ॥ ९ रत्तनिं शां० ॥

सुस्तुसिया, पडिच्छह भं भारियाधम्मेण, पयाणि वो खोमाणि कण्णामावदंसियाणि, अहं ते जावजीविया उयायकारिणि ति । ततो मया संबंघरणेण भणिया—भइ! तुमं सि मे सवसरस अवसरस वा मे भज्जा । ततो तीए सहिओ सच्छंदं विहरामि, परिभोगं च अम्माविसज्जियं जोगं दंसेइ मे वसंततिलया, दुक्खरणं पि सहस्सं अट्ठहियं, जसवेसु पुण सयसहस्सं अट्ठ-
5 सहस्साहियं । एमेव ताए सह रममाणस्स विसयसुहसोहियस्स गयाणि दुवाळस वरिसाणि ।

अण्णया पाणं पाळण सह पियाए पसुत्तो, विबुद्धो य सीयमाखयवीइओ न पस्सामि वसंततिलयं । उट्ठिओ मि 'कृत्य मण्णे वत्तामहे' ति चित्तयंतो पस्सामि भूयघरणं रच्छामुहकयं । पच्चमिणायं च पुवदिट्ठं, 'वज्झिओ हं गणियाए, जाव न कोइ पस्सति ताव सगिहं वयामि' ति । पच्चसो य वट्ठए, पत्थिओ मि, पविसंतो य नियगभवणं
10 निवारिओ दारट्टिण—मा पविस, को तुमं ? । मया भणिओ—सोम ! फस्सेयं भवणं ? ति । सो भणइ—इभरस्स रामदेवस्स ति । मया भणिओ—न सेट्ठिणो भाणुस्स ? । सो भणइ—तस्स सेट्ठिस्स दुपुत्तो जाओ चारुदत्तो, सो गणियाघरं पविट्ठो, तस्स सोएण सेट्ठी परिचत्तगिहो पवइओ. स्त्रीणे य घणे घरणीए घरं आडच्चं, गया य भाडगस्स गिहं सवट्ठस्स ति । सो य आलावो सुओ रामदेवेण अम्भंतरगणण । पुच्छिओ अणेण
15 दारिट्ठो—को एसो ? ति । तेण कहियं—कोइ भाणुसेट्ठिस्स भवणं पुच्छइ, होज्ज से पुत्तो ति । सो भणइ—अलच्छीओ मा मे घरं पविसव ति । ततो हं लज्जिओ दुयमइकंतो सोगभरसमुच्छओ गतो भवणं सवट्ठस्स ति । पविट्ठो य, दिट्ठा य मे अम्मा दरिद्वेसा दीण-विमणवयणा । ततो से चलणेसु अहं पडिओ, तीए पुच्छिओ—को तुमं ? ति । मया भणियं—अहं चारुदत्तो ति । ततो तीए अवलंबिओ, परण्णो सो । रुदितसहेण
20 उवगतो सवट्ठो, सो वि य परण्णो । ततो संठविवा सो परियणेणं । दिट्ठो मि मित्तव-तीए तक्खणमल्लिवसणाए, भट्ठचित्तमिच्छी इध गयसिरीया पायपडिया मे रुयइ । सा वि मया भणिया—अलं रुदितेण, सचेट्टिण सि किलिट्ठा । भणिया य संठिया । वीहीओ निष्फादे आणेऊण सज्जियं भोयणं । मुत्तभोयणेण य पुच्छिया मया अम्मा—अम्मो ! किं सेसं घणस्स ? ति । सा भणइ—पुत्त ! अहं न याणं निहाणपउत्तं वा वट्ठिपउत्तं वा परि-
25 जणपवित्तरपउत्तं वा. सेट्ठिम्मि गए पवइवं विण्हं दासी-दासगयं, तुज्ज परिभोगे सोलस हिरण्णकोडीओ मुत्ताओ, अम्हे जहा तहा वट्टामो ति । ततो मया भणिया—अम्मो ! इहं 'अपत्तं' ति दाइज्जमाणो जणेण न सत्तो परिवसित्तं. वयामि दूरं, अज्जेऊण विभवं आगमिस्सं, तुज्जं पादप्पसादेण अवस्सं उवजेहं ति । सा भणइ—पुत्त ! तुमं अखे-दण्णो ववहरिउं, निदेसे कहं वसिहिस्सि ? । अम्हे दुवे जणीओ तुमं अणिगगयं वट्टावे-
30 हामि-त्ति । मया भणियं—अम्मो ! मा एवं (ग्रंथाग्रं—४०००) संलवह, अहं भाणुसे-ट्ठिस्स पुत्तो एवं वट्टीहामि ? ति. मा तुम्हं एयं मणसी होव, विसजेह मं । ततो भणइ—पुत्त ! एवं होव, संपहारेमि ताव सवट्ठेण समं ति ।

कयनिच्छओ यं सह माउलेण निगओ नयराओ पायचारेण वहुं चितयंतो वेसवाम-
 दोससंगद्धं । पत्ता मो उसीरावत्तमंविमासणं गामं । तस्स घट्टि ठविओ मि माउलेण ।
 अतिगतो य सो गामं, कस्सय काउस्स निगतो पुरिसेण अत्तंगणा-SSच्छादणा-लंकार-
 यत्थहृयेणाणुगममाणो । ततो ण्हायो मि नदीये, कयपणामो लोमुत्तमानं जिणानं ।
 अइगया मो गामं, पस्सामि य फम्मंतवावारे गामे पवट्टिए य देम-कालनिघेसे विपणीण ५ ६५,
 उयवणेण नयरमिय सो गामो लक्खित्तति । पविट्ठा य मो एणं विमत्तरच्छंतरं गेहं । विस-
 सायकासे कयपायसोया भोयणत्याणे गामवाससुलमं भोयणं गोरसवहुलं मुत्ता मो । रतिं
 प धितापरो तत्थ युत्थो, रयं गया य सवरी । भणिओ मि माउलेण—चारुसामि । इगो
 दिसासंवाहो गामो कहुहभूओ जणवयस्स । विसिट्ठो य ववहारो इहं ववहरिउउ । इहं प
 ते तायस्स कम्मंतसम्भदा अत्थि कुउम्भिणो, जेहिंतो सक्का हिरणं चेत्तुं ति । मया पट्टि-10
 पणं—एयं होउ ति । ततो अंगुलेयगकीएण मंडेण तत्थ ववहरंतो वट्टमओ मि जाओ capita
 जणस्स गामवासिणो । उवहुभति भंडं माउलो सवविदेससंठियं मुत्तं रुओ य । अणुगया
 य विगाडे पैओसे मूसणेण पत्ती हरंतेण रुओ पलीविओ । कहंचि निगाओ मि आव-
 णाओ । वहुवहु य आवणा परिचाइयं जणेण जं सावसेसं । पभाए समासासिओ मि गामे-
 यगेहिं । पुणो ववहरंतेण संपिडियं मुत्तं रुओ य, भरियाणि सगढाणि, गया मो सत्थेण 15
 समं उक्कलविसयं, तत्थ गहिओ कप्पासो, भरियाणि सगढाणि, पत्थिया मो तामलित्तिं,
 कमेण पविट्ठा मो अट्ठविं, संठिओ य सत्थो गहुणासणपएसे, अइवाहियवलेण बीसत्थो watch
 जणो । सूरत्थमणे य ओवइया तबर, उद्धंताणि अणेहिं सिगाणि, आहया पढहा, मुट्ठत्तं
 भरिया अइयादिपहिं, विदग्गा य सह सत्थिएहिं, पुणो य विकाले पलीवियाणि सगढाणि,
 विलुं पंति मंडाणि थोरा । तस्मि य सेंभमे अहं गहुणमतिगओ सवट्ठं न पस्सामि । वंसलयाए 20
 अंधकारस्स धूमेण पच्छाइयामु य दिसामु वण्णगुंजियसदपरिभूओ य अवकांतो ततो पदे-
 साओ । वयगिणा परिवट्टमाणेण य मयदुयकप्पडियसहायो य किच्छेण अइच्छिओ अइ-
 थिं । न जाणं पुण 'कहिं गतो सवट्ठो?' ति । चितियं च मया—न सकां अपरियणणं गिहं
 वहुं, 'वच्छाहे सिरी वसति, दरिदो य मयसंगो, सयणपरिभूओ य घी जीवियं जीवइ, सेधं
 चिट्ठिउं ति । जणवयाओ जणवयं संकम्मंतो कमेण पत्तो पियंगुपट्ठणं । ण्हाओ य अतीओ 25
 बीहिं पस्समाणो आमट्ठो वणिणं मज्झिमे वए वट्टमाणेणं सोमदंसणेणं—भो इत्थमुत्तं चारु-
 दत्तो भवसि तुमं ? ति । मया भणिओ—आमं, होमि ति । ततो परितुट्ठेण भणिओ—आरु- Come
 हसु आवणं ति । आरुओ मि आवणं, अवतासिओ जेण अंसुणि मुयमाणेण । निसण्णो
 आवणे । भणइ य ममं वणिओ—अहं चारुसामि ! सुरिंदत्तो नाम नावासंजत्तओ तुम्हं

१ 'परिया । अ० शां० विना ॥ २ पदेसे शां० विना ॥ ३ रुवो प० शां० विना ॥ ४ उक्कल० शां०
 विना ॥ ५ समए अ० शां० ॥ ६ 'परीसीओ शां० ॥ ७ 'ह्य प० शां० ॥ ८ सेठं वि० शां० विना ॥
 ९ 'इदत्तसामि ! इदत्तो उ २ भे० विना ॥
 य० हि० १९

- अंतेवासी. सुयं च मया 'सेट्टी किल पवइओ, तुमं गणियाघरे वट्टसि' त्ति, तं कहेहि इह-
 मागमनकारणं ति । ततो से मया कहिओ सबो पबंधो । ततो तेण अम्हि भणिओ—मा
 वच विसायं, इमो विहवो तव, अहं च ते विवेयो त्ति । नीओ य अणेण गिहं, ण्हाय-
 जिमिण्ण य मया भणिओ—ता देहि मे सतसहस्सं पक्खेवं, सेसं तुम्हं ति । तेण दिण्णं
 5 तुट्ठेण । ततो नियगघरे इव वसतेणं सज्जियं जाणवत्तं, भरियं भंडस्स, गहिया किंकरा सह
 संजत्तएहिं, पेसिया य खेमवट्ठमाणी सवट्ठस्स, गहियो य रायसासणेण पट्ठओ, अणुकू-
 लेसु वात-सउणेसु आरूढो मि जाणवत्तं, उक्खित्तो धूवो, चीणत्थाणस्स सुकं जाणवत्तं,
 जलपट्ठेण जलमओ विव पइमाइ लोगो, पत्ता मु चीणत्थाणं । तत्थं वणिजेऊण गओ
 मि सुवण्णभूमिं । पुव्वादिणाणि पट्ठणाणि हिंदिकूण कमलपुरं जवणदीवं सिंहले य
 10 वलंजेतूण, पच्छिमे ये वव्वर-जवणे य अजियाओ अट्ट कोडीओ । भंडलगाओ ताओ
 जलपट्ठगयाओ दुरुणाओ हवन्ति, ततो जाणवत्तेण सोरट्टकूलेण वव्वमाणो आलोइयकू-
 लस्स य मे ष्ण्णायमारुयाहओ विणट्ठो सो पोतो, मया विरेण पत्तं आसादियं, अवलं-
 यमाणो वीइपरंपरेण विच्छुब्भमाणो सत्तरत्तस्स वव्वरावइयेलाए विच्छूढो म्हि समु-
 हाओ उत्तिण्णो, खारत्तलिलपंडरत्तरीरो, संठिओ कुडंगस्स हेट्ठा, निसण्णो वीसमामि ।
 15 उवगतो य तिदंडी, तेण उवणीओ गामं अवलंबतेण, नियगावसहे य दिण्णो अवमंगो,
 पुच्छियं इमं—कहं इम्मपुत्त ! इमं आवत्ति पत्तो सि ? । मया निग्गमो विणियाओ य
 संखेवेण कहिओ । ततो रुट्ठो भणइ—हुं, मे णीहि आवसहाओ अलच्छीड त्ति ।
 निगतो य तम्मि वि षणे, ओवंतरं च गतो नियसिओ त्ति—पुत्त ! मया विणयणत्थं निम्म-
 20 च्छिओ. अजाणओ सि ओ मयुत्थाणे छुमसि अप्पाणं. जइ घणत्थिओ सि अम्ह विहे-
 ओ होइ. उवासतो ते अकिलेसेण होहिति वित्तं ति । तओ ण्हविओ मि तस्स किंकरेण
 मणुस्सेण, पीओ जवागुं, एयं मे गया कइवइदिवसा । संघुक्कियमग्गिं काऊण समं भणइ
 परिवायगो—पेच्छ । तओ णेण फाललोहं मक्खियं रसेण, छूढं अंगारेसु, धत्तं भच्छएण
 य जायं पहाणं सुवण्णं । ततो भणइ—पुत्त ! दिट्ठं ते ? । मया भणियं—दिट्ठं अब्बमुयं ।
 ततो भणति—अहं जइ अहिरण्णो सुवणिणओ य महंतो. तुमं पुण मे वट्ठूण पुत्तसिणेहो
 25 जातो. तुमं च अत्यनिमित्ते किलिस्ससि, तं गच्छामि तव विसित्तं. रसं आणेसु सयस-
 हस्सवेहिं. ततो तुमं कयकज्जो सगिहं गमिस्ससि त्ति. एस पुव्वगहियो रसो आसी ईसि
 त्ति । ततो हं परितुट्ठो लुट्ठो—ताव ! एवं कीरउ त्ति । तेण य सज्जिया उवक्खरा पाहेयं
 च । ततो कालरत्ति निग्गया गामाओ पत्ता अडविं साधयवहुलं, रत्ति गच्छामो, दिवा
 पच्छण्णा अच्छामो पुलिदाणं मएणं । कमेण य पव्वयकंदरं विणिग्गया पत्ता मो एकं तण-
 30 पच्छण्णं कूवपदेसं । तत्थ विट्ठितो परिवायगो, अहं पि णेण भणिओ—वीसमह त्ति ।

ततो सो चम्मकुप्पासयं परिविज्जण पविसिउमारदो । मया भणिओ—किं इमं ताव ?
 ति । सो भणइ—पुत्त ! कूवो तणच्छण्णो अहोमुहमद्दगसंठिओ । एवस्स मज्जे वदरकुंडं,
 तव्य सो रसो निस्संदति । अहं उयरामि, तुमं ममं उंवेही आसंदगोपलगां, पच्छा तुं
 अहं भरेमि रसस्स ति । मया भणियं—अहं उयरामि, मा तुच्चे । तेण भणिओ—मा
 पुत्त ! धीहेजासि ति । मया भणिओ—न वीहेमि । पविट्ठो मि चम्मकुप्पासयं । तेण य 5
 जोगवत्तिं पठीवेउ उलंखिओ मि, पत्तो मि तलं कूवस्स, दिहं रसकुंडं, उंविओ तेण
 तुंयो, मया कडुच्छण्ण भरिओ, छुहो आसंदए, उविरत्तो परिवायणेण चालिए रज्जुमि । अहं
 पडिच्छामि—पुणो आसंदयं ओलंखिहिसि मम निमित्तं ति । अहं याहरामि—तात ! अयउंवेहि
 रज्जुं ति । दूरमोगाढो कूवो, गओ य परिवायगो ममं महापसुं पस्सिउविज्जण कूवस्स ।

मया वि तओ चितियं—मओ मि अहं छुहो, जो न मँओ सागराँओ । विज्झायाओ 10
 जोगवत्तीओ दीवियाओ । ततो विभाए ण दीसति रवी, मज्झण्हे य पगासिओ कूवो ।
 पस्सामि य हेट्ठा अईव वित्थयं संकुचितमुहपएसं । चिरस्स य निज्झायंतेण दिट्ठो नाइदूरे
 हुंडस्स पुरिसो किंचिसेसप्पाणो । सो मया पुच्छिओ—किंहि सि इहागतो सि ? ति । तेण
 महया दुक्खेण भणिओ—अज्ज ! परिवायणेण । मया भणियं—अहमवि तेणेय । तओ
 पुच्छिओ मया—वयंस ! होज्ज कोइ उवायो निगंतुं ? ति । सो भणइ—इहं रविरस्सिप-15
 गासिए कूवे महती गोहा आगच्छति ऐतंसि विवरए उदयं पाउं, तेणेव चिय भरणेण
 णीइ । अहं भीरु असाहसिओ य खीणपायपाणयाए न निगतो । उइ साहसं भयसि
 तीए पुच्छे लग्गसु, सो होज्ज निगमो ति । ततो अहं उदयसमीये पडिच्छामहे गोहं, आ-
 गया य महतीं विकिड्वट्ठा गोधा सुरंगादारेण, पीयं जलं, निगच्छंती य मया पुच्छे अय-
 लंविथा । ततो सुरंगाविलेण कंडकगुतीए सा ममं कट्ठंती दूरं गंतूण निगया । चम्मकु-20
 प्पासगुणेण न्हि निच्छोडिओ । ततो मुक्कगोहापुच्छो विमग्गामि कूवं, न पस्सामि, रत्तिं
 आणीओ न याणामि पएसं ति । ततो हं विमग्गमाणो लोभाभिभूओ यणमहिसेण
 उंविओ, सो मं पैधावेइ, तस्स पलायमाणो आरुहो महंतं सिलासंचयं अगम्मं महिस्स ।
 सो कुट्ठो, अमरिसेण महंतेण आहया णेण सिला, तस्स पहायमिधाएण निगगतो महंतो
 अयगतो, तेण गहिओ महिसो पच्छिमभाए, ठिवो निर्दुहो । अहमवि भीओ महिस्स 25
 सिरे पायं दाऊण लीणो एगते ।

तओ पलाओ यणे कंटकेसु पुरीमि तण्हा-छुहामिभूओ, दहूण चउपहं संठिओ, 'अवस्स
 एव्य भरणेण कोइ एहि' ति । दिट्ठो य मया रुहदत्तो, सो मं पाएसु पडिज्जण पट्ठणो
 भणइ—तुच्चं अहं अंतेवासी, कओ सि इहागतो चारुसामि ! ति । ततो से मया सवो

१ ति । सो गतो, अहं दां० विना ॥ २ सुओ आ० ॥ ३ ए । वि० दां० ॥ ४ किहमिहा० दां० ॥
 ५ एतस्मि दां० ॥ ६ एती कविहवण्णा गो० दां० विना ॥ ७ परिधाटेइ दां० विना ॥ ८ क ३ विना—यय—
 निपत्तो दां० ॥ ९ ण दीणो दां० विना ॥

- तुत्ततो कहिओ अइक्षंतो । ततो दिण्णं कैरगोदगं तेण, पाहेयं च णेण । सत्थं च ममं भणइ—अहं भे इदाणिं पडियारैगो, कीरठ वाणिज्जं, वच्चा मु रायपुरं ति । ततो गया राय-पुरं रुद्धदत्तमित्तपरे वीसमामु । गहियं भंडं रुद्धदत्तेण—पडिसिराओ, भंडणगं, अल-त्तगा, रत्तेहगाणि पोत्ताणि, कंकणाणि ति । भणइ य ममं—चारुसामि ! मा विसायं ५ वचह. तुब्भं भागधिजेहिं अप्पेण पक्खेवेण सरीरचिट्ठागुणेण वहुं दध उवज्जेयधं. एस जणो दब्बोवज्जणाए सत्थो गच्छति, उट्टेह, अम्हे वि तेण समं वच्चामो ति । ततो मिलिया मो, पाविया य सत्थं, फमेण उत्तिण्णा मो सिधुसागरसंगमं नदिं, वच्चामो उत्तरपुवं दिसं भय-माणा, अतिच्छिया हूण-खस-चीणभूमीओ, पत्ता मो वेअहुपायं संकुपहं, ठिया सत्थिया, कओ पागो, यणफलाणि य भक्खियाणि, मुत्तभोयणेहिं य कोट्टियं (मन्यामम्-४१००) बुद्ध-
 10 चुण्णं सत्थिगेहिं । गणिया पुरंगमेण—चुण्ण परिगेण्हह, परिकरेण वंधह चुण्णस्स उबोलीओ, भरेह भंडं पोट्टलए, कक्कत्तपएसे वंधह. ततो एत्त छिण्णटंकं कडयं विज्जयाणदिहह अत्थग्घमे-गदेसे सधुकयालंबणं संकुपहं कमिस्सामो. जाहे इत्था पसिजंति ताहे तुंबरं परामुसिज्जइ, ततो फरसयाए हत्थाणं अवलंबणं होइ, अण्णहा उवलसंकूओ नीसरिय निरालंबणस्स छिण्णदहे पडणमपारे भविज्ज ति । ततो तस्स वयणेण तुंबरुचुण्णाइगहणमुवं सधं कयं,
 15 उत्तिण्णा मो सधे संकुपहं, पत्ता मो जणवयं, ततो पत्ता मो उसुवेगनदिं, तत्थ ठिया, पक्काणि वणफलाणि आहारियाणि । ततो पुरंगमेण भणियं—एसा नदी वेयहुपघयपवहा उसुवेगा अत्थग्घा. जो उत्तरेज्ज सो उसुवेगगामिणा जलेण हीरिज्ज, न तीरए तीरिच्छं पविसिडं ति. एस पुण पहो गम्मइ वेत्तलयागुणेण. जया उत्तरो वाऊ वायइ ततो पवयं-तरविणिगयस्स भावयस्स एगसमूहयाए महवा गोपुच्छसठिया समावओ मिड-थिरा
 20 वेत्ता दाहिणेण णामिज्जंति. नामेज्जमाणा ‘उसुवेगनदीए दक्खिणकूलं संपावेंति’ ति अवलं-विज्जंति. अवलंबिएसु वेलुयपव्वाउदरा हुब्भंति. ततो जओ दाहिणो वाऊ अणुयत्तो भवइ ततो सो उत्तरं सल्लभइ. सल्लभमाणेसु वेलुपवसरणेसु पुरिसो उत्तरे कूले हुब्भइ ति गेण्हइ वेलुपव्वे. मारुयं पडियालेह ति । तस्स मएण गहिया वेलुपव्वाउदरिया, बद्धं भंडं परिकरा य । मारुयं पडियालेत्ता जहोपदेसं दक्खिणवाउविच्छूटवेत्तवंसोवतरणेण ठिया मो उत्तर-
 25 कूले । वेत्तलयागुविलं च पव्वयकडयं सोहयंता मगं अदच्छिया, गया टंकणदेसं । पत्ता
 30 मो गिरिनदीतीर, सीमंतम्मि संठिओ सत्थो । मुत्तभोयणेहिं पुरंगमवयणेण नदीतीरे पिहपिहं विरइयाणि भंडाणि, एगो य कट्टरासी पलीविओ, अवयंता य मो एगंतं, अग्गि सधूमं दट्ठूणं टंकणा आगया, पडिवण्णं भंडं, तेहिं पिं कंओ धूमो, ते गया पुरंगम-यणेणं नियगट्ठांणं, निवट्ठा छगला फलाणि च गहियाणि सत्थिएहिं । तओ पत्थिओ सत्थो

१ कट्टहदगतेण शा० ॥ २ अम्हे इदाणिं पडियारगा शा० ॥ ३ णिगो ली ३ ॥ ४ एसमं शा० विना ॥ ५ ‘वरचु’ ली ३ शा० । एवमपेज्जि ॥ ६ उबेली० ली ३ गो ३ । उबेली० क ३ ॥ ७ ‘पुग्ग’ शा० विना । एवमपेज्जि ॥ ८ णेण पुं शा० विना ॥ ९ पिहो वं शा० विना ॥ १० ‘ट्ठानिनिविट्ठा’ छं शा० ॥

सीमानदीतीरेण, पत्ता मो अयपहं, वीसंता कयादारा पुरंगमवयणेण अच्छीणि धंविऊण
छगलमारुढा वज्जकोडोसंठियं पव्वयं उभओपासच्छिण्णरुद्धं अइकंता । सीयमागयाऽऽहय-
सरीरा संठिया छगलगा, मुक्काणि अच्छीणि, वीसंता समे भूमिमाए, कयादारा य भुनिया
पुरंगमेण—मारुह छगले, चम्मचभंत्ये सरुहिरे ठवेह, अयमंसं पइत्ता भुक्कोह, वद्धकटिच्छु-
रिया भत्यंगमु पविसह. तओ रयणदीवाओ मारुंडा नाम सउणा महासरीरा इहाऽऽग-5
च्छति चरिउं. ते इहं वग्घ-ऽच्छभल्लहयाणं सत्ताणं मंसाइं एावन्ति, महंतमंसपेसी निलयं
नयन्ति. ते यो सरुहिरे भत्यगपविट्ठे 'मंसपेसि' चि करिय उक्किरविय णेइसंति रयण-
हीयं. निक्खित्तमेतेहि य भत्यया फालेयच्चा छुरियाहिं. तओ रयणसंगहो पायव्वो, एस
रयणदीवगमणस्स उवातो ति. रयणसंगहं च काऊण वेयहूपायसमीवे सुवण्णभूमि-
मागम्मसि. ततो जाणवत्तेण पुव्वदेसे आगम्मइ ति । ततो सत्थिया तस्स वयणेण छगले 10
मारुंडं पवत्ता । मया भणिओ रुहदत्तो—नाऽहं एसं वाणिजं जाणामि. जइ जाणंतो न
एंतो. तं ममं छगलं मा विवाडेह. एएण अहं कंताराओ नित्थारिओ, तो एयस्म उवयारो
जुतो । रुहदत्तो भणति—किं तुम्हे एगागी करिस्सह ? । मया भणिओ—विहीए देहपरि-
चायं करिस्सं । ततो सो ममं मरणमीरु सत्थियंसहिओ सं छगलं मारुवकामो । अइमेगागी न
समत्थो निवारुंडं । सो पुण छगलो ममं निवारणुज्जयं दीहाए दिट्ठीए निःसाएइ एगगच्चित्तो । 15
ततो मया भणिओ—हे छगल ! असत्तो हं तुहं रम्मिउं. सुण पुण—जइ ते वेयणा,
अत्थि तुमे पुघकओ नूणं मरणमीरुणं सत्ताणं व्हो. ततो सयंकडकम्माणुभरणं, ण ते
पओसो निमित्तभूए फायव्वो. भववंतो अरहंता वीयरग-दोस-भोहा अहिंसा सयं अदि-
ण्णदाणविरत्ती धंभयरियं निम्ममत्तं च संसारयोच्छेदं भासंति. तं सयं सावज्जं जोगं वो-
सिर सरीरमाहारं च, 'नमो अरहंताणं' ति य वयणं चित्ते निवेसेहि, ततो ते सोगाती 20
भविस्सति । एवं च भणंतस्स य मे छगलो अंसुपुण्णमुहो पणओ ठिओ । मया वि से
उधारियाणि वयाणि, पज्जकत्तायं भत्तं, अरहंतनमोकारो य सिद्ध-साहुसहिओ उद्धारिओ ।
ततो सो संविगो चित्तलिहिओ विव निप्पकंपो विवाडिओ तेहि । कया मत्था, रुह-
दत्तेणं पायव्वेडिएण पवेसिओ भत्थं, सत्थिगा वि पविट्ठा णियगे । ततो कीय वि वेडाए
उवत्थिया सउणा, ते सदेण तप्पिया, तेहि आमिसलोलेहिं उक्किरत्ता भत्यगा, अहं पुण 25
वोहिं मारुंडेहिं गहिओ । कहं पुण जाणामि ? , आगासे हल्लविज्जमाणो कंदुगो विव
उवायो पाएहिं निज्जामि, दूरं च णीओ । भंढमायाणं तियामारिस्ससंपलगात्थं पडिओ वय-
णाओ महद्देह । पडंतेण य मए भिण्णो भत्यओ छुरियाए, पवंतो उत्तिण्णो जळओ । ततो
गगणं निज्जामि, पस्सामि य सत्थिए गच्छमाणे विहंगमत्थजाणेहिं । मदीयं च भत्थं
सउणा गहाय गया । चित्थियं च मया—अहो ! कयंतो मं वाहति, अहवा पुराडुचरिएण 30
मे इमा अवत्था । ततो मे चित्ता जाया—न मे समं पुरिमगास्म, अहं मरिउं आरुहामि

पवयं, जओ समो भूमिमागो तओ पवजिस्सं । ततो कयववसाओ दुरुहिवमारद्धो पवयं,
साहामिगो इव हत्थ-पाएहिं लमामाणो कहंचि पत्तो सिहरंतलं ।

- निज्झायमाणेण य मया दिट्ठं सेयं वत्थं चलंतं मारुएणं । चित्तिं च मया—कस्सेयं
घत्थं होज ? ति । निवण्णयंतस्स य मे ववागया सण्णा—एस्स साहू एकपादो ऊसवियवाहू
5 आयावयंतो चिट्ठइ ति । चित्तिं च मया—सफलो मे पुरिसयारो साहुदंसणेण जातो ति ।
परितुट्ठो पत्तो मि साहुसमीवं, निसीहियं काऊण तिरुणपयाहिणायुवं वंदिऊण संठिओ
मि से अभिमुहो पससंतो हियएण—अहो!!! कयत्थो जोगपट्ठिओ ति । सो मं चिरं
निज्झाइऊण भणति—सावय ! तुमं चारुसामी इम्मस्स भाणुणो पुत्तो होजासि ? ति ।
मया भणिओ—भयवं ! होमि ति । ततो भयवया मणियं—कहं सि इह आगओ ? ति ।
10 ततो से मया गणियाघरपवेसादी पवयारुइणपजंतं सव्वं परिफहियं । ततो साहुणा समत्त-
नियमेण आसीणेण भणियं—मम जाणेह ? , अहं अमियगई, जो तुव्वेहिं मोइओ
मरणाओ ति । मया भणियं—भगवं ! किं ते पच्छा कयं ? , कहेइ से । ततो मे कहयति—
अमियगतिणो अवसेसो परिचओ ।

- अहं तुम्ह सयासाओ उप्पइओ, आवाहिया य विज्जा, कहियं च मे तीए—वेयहुप-
15 षए कंचणगुहाए ते पिया अरीहिं समं अच्छए । ततो गओ मि कंचणगुहं । विट्ठा
मया सुकुमालिया मिर्ळाइमाणं इव पुष्कमालिया दुक्खसमुदमवइण्णा । वेयालविज्जाए
ममं सरीरं मयं वंसेऊण भणइ—एसो ते भेत्ता अमियगई, ममं भजसु ति, अहव जलंतं
पावयं पविससु ति । सा भणइ—अणुसरामि भुत्तारं अमियगतिं ति । तेहिं महंतो
कओ कट्ठरासी, दिण्णो पावगो, सबं पक्खित्तं, पिया सबं परिसज्जिऊण मिसण्णा ।
20 तंसि वेलाय अहं पत्तो, मया य हुंकारियं, पलाया ते, उक्खित्ता पिया चित्तगाओ,
विन्ध्यं गया 'अहं जीवामि' ति । ततो मया ते निद्धाडिया पविट्ठा म्हुण्णयं । ततो हं
नियत्तो गतो पिउसमीवं, कहियं तायस्स । ततो पिउणा मे धूमसिहो णिकायबुद्धेहिं अस-
भासो. कारिओ विज्जाहराणं । एवं अहं अच्छामि ।

- अण्णया य मे पिउणा विज्जाहररायसुया मणोरमा नाम कण्णा-आणीया । कयपाणि-
25 गहो हं भज्जाहिं सह रमामि । तओ य मइ रज्जघुर निसरिऊण हिरण्णकुंभ-सुवण्ण-
कुंभचारणसमणाणं समीवे पव्वइओ णिस्संगो तवरओ विहरति । ममं च सीहजस-
वराहगीवा दुवे पुत्ता जाया, दारिया गंधव्वदत्ता । अहमपि सीहजसस्स रज्जं दाऊण
सुयपिउपरिणेव्वाणो पव्वइओ तेहिं चेव समीवे चारणसमणाणं । अहिगयसुत्तो अहं
कंठयदीने कंकोडयपव्वए आयावयामि, रत्तितेण गुहए परिवसामि ।

- 30 वं सुहु जं सि महमुह ! इह मिलिओ मया सह । इयाणि ण ते किंचि परिहादिति ।

सम सुया इहं दिणे दिणे घंदगा आगच्छति, तो ते सुता इह सनयरे सुस्सुसं करिस्संति, चंपं य विडलेण अत्थेण सह नइस्संति चि ॥

एवं य मे भयवं कहेइ अचिरस्स ति पत्ता य विज्जाहररायणो सीहजसो वराहगीवो य, तेहिं पिया पयस्सिणीकओ वंदिओ य । साहुणा भणिया—पुत्ता ! तायस्स मे चिरस्स ५ ताव कुणह पणामं, किह वि एस इहाऽऽगतो । तवो ते भणंति—तात ! किं एस चारु-६ सामी भविज ? ति, जं भणह 'सो मे घम्मओ पिय' ति । तओ तेण भणिया—आमं, एसो थाण-धणपरिक्कहो सम दंसणमागओ चिरस्स ति । सवं तेसिं तेण परिकहियं । तओ तेहिं अहं पिडसरिणीए पडिवत्तीए वंदिओ, वीसंमंतो य, भणिओ य—इदाणि अन्हे दुप्प-डियारस्स दुमोक्खस्स तावजीवियदाणोवकास्सि सत्तीए पैच्चुवंगारं करिस्सामो, अन्हं नागधिजेहिं तुम्हे इह आणीया; घोलीणो मे इदाणि किल्लेसो । एवं च ते सलवंति । 10

देवो य पडिक्खो कच्चिराऽऽमरणभूसिओ अरयंवरो तेयवं उवगतो । सो मं हरिस्स-वंतो 'नमो परमगुरुणो'ति वंदंतो पणओ । पच्छा णेण अमियगई वंदिओ । पुच्छिओ य विज्जाहरेहिं—देव ! कसं पुच्छामो—किं साह पुषं वंदणीया ? उयाहु सावय ? ति । तेण ०२ भणिया—साहवो वंदणीया, पच्छा सावगा. अहं पुण भत्तिराणेण कमचुको. एसिं मया पसाएण इमं देवसरीर लद्धं रिद्धी य ति । विज्जाहरेहिं पुच्छिओ—कहं ? ति । तओ भणइ—15 अहं छगलभावे जाइस्सरो छ जम्माणि सुमरमाणो एतेहिं धम्मे निजोजिओ. सुणह—पढमं धाव अहं अहव्येयपवत्तेहिं भवनिओगेहिं आहूओ जलणे पंचवार, छट्ठं यणिपहिं मारिओ ति । तओ पुच्छिओ विज्जाहरेहिं—(मन्थाम्म-४२००)देव 'कहं अहव्येओ' समुप्पणो ? केण वा कओ ? ति । तओ भणति—महाकालो नाम देवो परमाहम्मिओ, तेण सगर- । पवट्ठेण पमुचहो तस्स निरयगमणहेऊ पगासिओ. सो य पिप्पलाएण परपरएसेण गहिओ, 20 तओ णेण तैत्तिस्साए अहव्येओ पणीओ. सुणह य पिप्पलायपभव—

पिप्पलायस्स अहव्येयस्स य उपत्ती

अत्थि वाणारसी नाम नगरी, तत्थ सुलसा नाम परिधाइया बहुसिस्सिणीपरिवारा दागरण-संसंस्त्यकुसला बहुसंमया परिवसह । जन्नवको य विवंडी वायत्ती वाणा- २१(१२) रसिमागओ । तओ तेसिं आलावो जाओ । तओ सुलसा नाणमएण भणति जन्नवकं—20 जई सि मं जिणसि वाए तओ छम्मावे पावयाओ बहामि ति । आओ य पासणियस्स-मक्खं वाओ । सा जिया सदसत्थे जन्नवकेण । माणं अवकिरिय सुस्सुसं पवत्ता काठं । तओ तेसिं मिन्नकहासु पवत्तासु अन्मासजोएण धैयकरो जाओ । तओ सिस्सिणीहिं परि- १ चत्ता 'असील' ति । एगा नंदा नाम विरसंगया भगिणीमावे बट्टमाणी ठिया । सुलसाए

१ कारस्स शां० निवा ॥ २ अतीए उ० मे० ॥ ३ अन्मुक्खं ली ३ शा० निवा ॥ ४ पागमेण ग० शां० ॥ ५ तस्स सिस्सा० शां० ॥ ६ पसव शां० ॥ ७ समया क ३ शां० निवा ॥ ८ इ मम शां० ॥ ९ बट्टकं शां० ॥

गव्भो आहूओ । सा 'मा पगासगव्भा परिभूया भविस्स' इत्तिं तित्थजत्तावयंसेण निग्गया
 नंदाए संदिसिऊण ठाणं । गंगातीरे सह जन्नवक्केण पिप्पलपायवस्स घणकुडंगपरिक्खि-
 त्तस्स अहे ठिया अच्छत्तिं । नंदा य से उदंतं ववइ । सा जाव पसवणदिवसा इत्तिं ताव
 निविण्णा । जन्नवक्कमुत्सूसाए काले पसूया दारगं, 'तं सि ण्हायं' जन्नवक्कस्स पासे,
 5 ठाविऊण गंगातित्थे उयरामिं' ति अवक्कंता । 'किं मे दारगेणं? ति, अलं च मे जन्नव-
 क्केण' ति चिरायेंतीए दारगो रोवइ । जन्नवक्केण अवलोविया उचिए तित्थे, 'णत्थि, गय',
 ति चितापरो 'कंहं पासेमिणं?' ति अच्छत्ति । वायचलिओ पिप्पलो पडिओ मुहे दार-
 गस्स, तेणं सो आसाइओ, संठिओ रुत्तुं । चित्थियं जन्नवक्केण उज्झिडकामेण—इयाणि
 'आहारं काउमारद्धो पिप्पलं अयइ, 'पिप्पलाओ भवइ' ति नामं सिलाए आलिहिऊण
 10 गओ । इओ नंदा सिणेहेण पसवणदिवसे जाणिऊण घयं गहेऊण तं पपसं पत्ता । सो
 दारगस्स पिप्पलो भट्ठो मुहाओ चलमाणस्स, पुणो रोवइ, सुओ सहो नंदाए रुणस्स,
 चित्थियं च णाए—पसूया सुलसं ति । बुद्धा आगया कुडंगमंडवं, दिट्ठो अणाए दारगो,
 नामं च वाइयं 'पिप्पलाओ' ति, न पस्सइ य दो वि जणाइं, परिमग्गिऊण 'गहिओवक्क-
 रणाणि गयाणि' ति अणुकंपाए दारगं गहेऊणं अइगया वाणारसिं । दिण्णपीहइं कहेइ
 15 आसण्णजणस्स—गंगातीरे दिट्ठो ण्हाइवं गयाए । तेहिं भणिया—साहु कयं, अन्हे ते
 उवग्गहे वट्ठिस्सामो । जत्तेण से कओपिग्गहो वेड्ढाविदो तीए, अहिज्जिओ अक्खरसंजोगं,
 गहिया अणेण वेया संहंगेहिं ।

तओ वणिगाए कलहसीलो बालभावे नंदाए णं भण्णइ—अण्णेहिं जणिओ ममं
 चाहकरो जाओ ति । तओ तेण पुच्छिया—अम्मो! कहय कस्साऽहं पुत्तो? ति । सा
 20 भणइ—ममं ति । निबंधे कए कहिओ पभवो । तओ सो पदुट्ठो माया-पियरस्स, कओ
 अणेण अहव्वेओ, मातुमेह-पिउमेग्ग विकप्पिया, अभिचारुगा मंता, सो य लोकयहु-
 मओ समिद्धो जाओ । पुणो य जण्णवक्को आगतो, सो य पिप्पलादेण अहिणवबुद्धिणा
 पराजिओ, नीओ सगिहं सम्माणिओ अच्छत्ति । पुच्छिओ—कस्स तुमं पुत्तो? सो पि-
 25 प्पलं साइइ । तेण णाओ—एसो मम पुत्तो ति, कस्सऽण्णस्स परिसी सत्ति? ति ।
 तेण भणिओ—अहं पिप्पलं जाणामि, जइ पुण तुव्वं पुत्तो ति तो कयत्थो मि । सक-
 खुसो य णं उवचरति । कालेण य वहुणा सुलसा नंदाए वट्ठमाणी बोडुमागया, दिट्ठा
 अणाए नंदा पिप्पलायभवणे संक्कंता । पुच्छंतीये से कहिया पिप्पलायपरिवट्ठी । तस्स
 चियं नंदाए विदिता कया—एसा वे पुत्त! माया सुलसं ति । तेण माया वि सिच्छोव-
 चारेण उवचरिया । भणिओ अणेण जण्णवक्को—ताय! तुव्वे महंता पिउमेहेण दिक्खि-
 30 जइ ति । तेण भणिओ—पुत्त! जं मे हितं तं कुगसु ति । ततो दिक्खिओ विजणे गंगा-

तीरे जंतो, भणिओ य—जीहं ताव! दंसेहि चि । सां य से लहुइत्थयाए कत्तीए छिण्णा । ततो अवायस्स सारसित्तेहि सरीरावयवेहि कण्णणासोद्ध-कर-चरणादीहि अग्गी-
हुओ, साविओ य—दुराचार! किं मया तव जायमेत्तेण अवरद्धं जं विजणे उच्चिओ मि? चि. कीस कंस्तइ न कओ विदितो जहा जीवाविति? तुमं सि मे सत्तु चि । निचिट्ठो छूढो गंगाजले, गंधोदयसित्ता य कया भूमी, पयासियं च 'गतो विमाणेण' ति ।
एवं सुलसा विषाडिया । एवं तस्स पिउ-मायघायगस्स पिप्पलादस्स अहं सिस्सो वड्ढली नाम, सो हं अहवेयविदू माहणे पाढेमि, मओ य छगलो जातो ।

इओ य मिहिलाए जणगो राया । तस्स सुणगमेधो तावमो उवञ्जाओ । तेण अहं पुरोहिण रत्तो संतिनिमित्तं हतो पुणरवि जातो छगलो । एणं पंचवारे सुणकमेधेण हुओ । सुमरामि य वड्डलिप्पभवाओ जातोओ । पुणो टंकणदेसे छगलो जातो । यणि-10
एहि य तम्मि हम्मामि ति एएण मे उवइट्ठो अहिंसाविधो धम्मो । तवो मे विवियं—होइ एसो सुट्ठो उवएसो धम्मस्स, वेदसत्थोवदेसस्स फलं इमं छट्ठं मरणमणुभवामि ति । एएण वयणं जिणदेसियं भावेण रोइयं, ठिओ मि बोसट्ठकायो अरहतनमोच्चारपरिणओ, मारिओ यणिएहिं । ततो हं नंदीसरदीवे जातो देवो । तमहं इच्चपुत्तस्स गुरुपूयं कावकामो आगतो ॥

ततो विज्जाहरेहि भणियं—देव! अहं पुवं करेसु पूयं. चारुसामी अहं तावस्स 15
जीवियदायगो, पच्छा तुब्भं धम्मोवदेसगोत्ति । सो भणइ—अहं ताव पूयमि, ततो तुब्भे काहिह सम्माणं ति । विज्जाहरेहि भणिओ—देव! तुब्भेहिं पूयाए कयाए का सत्ती अहं अतिसएवं? अहंहेहिं पुण पूइयस्स सुत्सूसापुवगं तुब्भे काहेह पूयं. कुणह पसायं ति । एवं देवं अनुमाणेऊण जीओ हं विज्जाहरेहिं सियमंदिरं नगरं । देवो वंदिऊण 'चारुसामि! चंपागमणुसुओ भमं सुमरसु' ति गतो । ततो हं नियगपदे इव सीहजस-वराहगीवेहि 20
पिउसम्माणेण उवययिमाणो अच्छामि ।

अण्णया य भणिओ मया राया—सुमरामि अम्मणं, गच्छेमुं ति । तवो मं भणंति दो वि जणा—तात! ण मे गंतुमणे घारेवं जुत्तं अहं, जह तुब्भं समाही तह होउ. एवं पुण सुणह—इहं सावेण अमियगइणा इहगण धूयाए विजयसेणादेवीअत्तियाए कारणे नेमिती पुच्छिओ. तेण आदिट्ठा—'उच्चमपुरिसमारिया भविस्सति, जो सविज्जा-25
हरं दाहिणभरहं भौच्छिहिति. सो य चंपाए एयं दारियं गंधवेण जिणेहिति चारुदत्त-
गिहे ठियं. चारुदत्तो य भाणुसेट्ठिपुत्तो कारणेण इहं एहिति, तस्स समप्पिया तं पावि-
हिति. तं फहं नज्जिहिवि?—गयमिहुणस्स चित्तकम्मलिहियस्स आविसेस नाहिति,
वीणाओ य सो दूसेहिति सकेसतंति-दङ्गु-उदगाहवदारुनिम्भियाओ, सत्तसरतंती भणि-
हिति, एवं नायवो, तं नेह दारियं ति । मया पडिवण्णं । ततो णेहिं दिण्णो घरणिगोयर-30

दुहो रयण-हिरण्णरासी । पत्याणकाले य विजयसेणाए देवीए सुया मे अपिया सप-
रिच्छदा सदास-पडिचारगा 'गंधवदत्ता एसा धूया राइणा पवयंतेण संदिद्धा, तुब्भं
धम्मेण धम्मनिकखेवो' ति ।

चित्तिओ य मया देवो सणियमेण उवागतो । विमाणेण तेण आणियो पुरिं चंपं
5 सविहवो सह गंधवदत्ताए परिचारिगासहियाए अद्वरत्ते । दिण्णो णेण विवलो अत्य-
सारो ति निक्खित्तो उववणे पुरिवाहिं, पडमंडवेसु य पसुत्तो परिचारियवगो । 'रायं
संदिसामि तय निमित्ते, कजे य मे सुमरिज्जासि' ति वोत्तूण गतो देवो । विज्जाहर-
देवदिण्णा वेसर-ररा उट्टा य संठिया, सगइणि य ठवियाणि विविहमंडोवक्खर-
मरियाणि । देवसंदिट्ठो य राया आगतो पच्चूसे दीविगापरिविओ अप्पपरियणो । मम
10 निवेदितं, पूइओ अग्घेणं, 'ते णाहं परिस्संतो, इयाणि तुब्भेहिं अहं सणाहो गिहं पवि-
सिज्जउ, मोयमि णं अहं ति । उइए आइघे सुयवुत्तंतो माउलो आगतो, 'सो मे परि-
स्संतो, भणियं च णेण—अहो ! ते कुलं उण्णामियं, कओ ते पुरिसयारो । पुच्छिओ—
अम्माणं को पव्वतो ? । साइइ—सुणह—तुब्भेसु पवसिएसु वसंततिलयां तुब्भे अपस्स-
माणी गिहे, असोगवणियं च हिंडिकण पुच्छिया चेडिगाओ—कहिं गओ चारुसामि ?
15 ति. ताहिं कए निबंधे कहियं—अम्माहिं 'अत्यहीणो' ति काऊण उज्झिओ जोगपाण-
पीओ भूयगिहे. ततो उवलभिउं वत्तं गया धरिणिसयासं. अपस्समाणीय तुमं पव्वो
वेणीबंधो, दिण्णो निकओ रण्णो, पडियग्गया धरिणिं, मित्तवती य वयं रक्खमाणी
अच्छइ ति, राइणा य मोइयं गिहं । ततो हं पव्वो पवेसिओ नेगमेहिं पूइजमाणो
नियगघरं, वंदिया अम्मा, मित्तवती उवगूहिया, वेणीबंधं मोइया वसंततिलया, धरि-
20 याणि य रयणाणि मंडगिहेसु । संपुण्णजोवणा य गंधवदत्ता कमेण जाया । ततो मयां
सभामंडवो कारिओ, गंधववइणा(गंधवपइणा) य दारियाए पगासिये मुहं परिमग्गण्ठाय
गयमिहुणं कारियं, 'सिप्पिणा य लेक्खं कारियं । ततो हं कुलधम्माणुवरोहेण भोरो
मुंजमाणो विहरामि, मित्तसुयविज्जाहरसंदेसं च मासे मासे अणुट्ठेमि ।

ते एसो अत्यो जे मया तदा भणियं—दारिगा कुलेण तुब्भं समीं वा विसिद्धा वा होज्ज
25 ति, अग्गिहुणणकारणं च पुच्छिया ॥

एवं सोऊण मया सेट्ठी पूइओ विसज्जिओ य । अहमवि मुंजामि मोए गंधवदत्तं
लालंयतो, तीसे अणुमयाओ य सामा-विजयाओ सामवहुल-मिय-मदुरभासिणीओ
कलासंपुण्णाओ । एवं मे सिद्धिभवणे निरुवसग्गं वचइ कालो ।

१ 'मेवं उ' शां० विना ॥ २ 'चारुव' शां० ॥ ३ 'रेजासु' ति शां० ॥ ४ 'तेणाहं' शां० ॥ ५ 'सोम
५' शां० ॥ ६ 'सो मं' ५' ५' मे ॥ ७ 'यवतं' शां० ॥ ८ 'या उं' ५' शां० विना ॥ ९ 'उत्ति' इति ली ३ ।
१० 'उत्ति' इति ५ ३ गो ३ ॥ ११ 'ओ सिहं' मे' शां० विना ॥ १२ 'वपणा' ५' दा' शां० विना ॥ १३ 'सियं
शां० विना ॥ १४ 'सेट्ठिणा' ५ ३ विना ॥ १५ 'समाणा' ५' ली ३ ॥

ववत्थिओ य पहाणो रिऊ वसंतो, संसाहिओ सिसिरो, भमइ कुसुमसुरभिरओ, सुवप सवणसुहयं परहुयारुयं, सुहोपभोगाईं सललियाईं मयणवसमुवेइ तरुणसत्थो, घुटा य सुरवणे जत्ता । चंपाहिवस्स पुवकराइणो देवीए समुइमज्जणदोहलविणोयणत्वं सरो संचारिमसलिलवित्थरिओ 'समुदो' चि दंसिओ उवायपुं । तीए संपुण्णदोहलाए पुत्तलंभपरितोसपुण्णमुहीय विणोयत्थाय संवच्छरजायं (ग्रंथाग्रम्—४३००) पुत्तं गहाय ५ पवरसहियाए फिर पवत्तिपाय अणुवत्तए वहुं कालं ।

ततो सिट्ठिणो अणुमए कयं मे उरगुणसाहारणं परिकम्मं । आगया गंधवदत्ता सह-रिहाऽऽभरण-वसणा परियणाणुवद्धा, वंदिऊण पासे मे निसण्णा । सेट्ठिसंदिट्ठं च मे पवहणं उवट्ठियं, उवगतो मि बाहिं भवणस्स, आरुढो य समं गंधवदत्ताए, गहिया बुट्ठेण से रत्तीओ, पत्थिओ मि रायमग्गेण, याहण-पुरिससंघाहेण किट्ठेण निग्गओ नयरीओ । 10 अणुवद्धं मे पवहणं परियणेण, धिमियं गम्मए पस्समाणेहिं कित्तुणाणि । यथंति णागरया विभवे दंसंता । कमेण उववणपरंपरदंसणमणो पत्तो जणो महासरं । तत्थ घासुपुज्जस्स अरहओ आयतणं, तत्थ पहाणो जणो कयपणिवाओ संठिओ तेसु तेसु पवेसेसु सैरासण्ण-कुसुमियपायवगहणेसु । अहमवि सेट्ठिस्स णाइदूरे अवइण्णो पवहणाओ सह गंधवद-त्ताए, पुवसज्जिए आसणे ठितो, धीसंताण य दिज्जए अण्ण-पाणं, विहिए उवमुंजामहे सह 15 परिजणेण । भुत्तभोयणो य सह पियाए पस्सामि वसंतकालजणियसोमे सहयार-तिलय-कुवय-चंपगपायवे, ते य दंसेमि गंधवदत्ताए ।

दिट्ठं च मे असोणपायवस्स अहे सण्णिसण्णं नागकुलमिव चण्डालकुलं । मायंगे तत्थ मल्लदामालंकिए, चंदणाणुलिचे, चुण्णमुकलंडियवाहु-सीसे, कुवलयकिसलयतणसोहियक-यकणपूरे मत्ते विय मायंगे पासामि । तेसिं च भज्जे कालिया सिणिद्धछविया सुइभा-20 विया बुद्धा य पसत्थगंभीरा दसिणासंधायसुकुमालाणि वत्थाणि परिहिया विट्ठा य मया पीडिकासण्णिसण्णा रायलच्छीविहूसिया । अण्णम्मि य अवगोसे सममऽसमीवे दिट्ठा य मया कण्णा कालिगा मायंगी जलदागमसम्मुच्छिया विव मेपरासी, भूसणपहाणुरंजि-यसरीरा सणक्कत्ता विय सबरी, मायंगदारियाहिं सोमरूपाहिं परिविया कण्णा । ततो ममं पस्समाणी संठिया, भणिया य सहीहिं—सामिणि ! नट्टोपहारेण कीरव महासरसेवा 25 ततो घवलदसणप्पहाए जोण्हामिव करंतीए ताए भणियं—एवं कीरव, जइ तुम्हं रोयइ ति । कुसुमियअसोणपायवसंसिया मंदमारुयपकंपिया इव लया पणधिया । चाओ वि णं निसण्णाओ महुयरीओ विव उवगाइवं पवत्ताओ सुइमधुरं । ततो सा घवलेण लोयणजु-यलसंचारेण कुसुयदलमयं दिसावल्लिभिव कुणमाणी, पाणिक्कलविच्छोभेणं कलकिसलय-सिरीर्मावहंती, कमागयपालद्धारेणं सारसारससोममुषहंती नइइ ।

30

१ सवरेणे (सरवणे) शा० विना ॥ २ 'मुपपण्णदो' ली ३ ॥ ३ सागरासं शां० ॥ ४ 'सुमियसु पवेसेसु सनयरासण्णकुसुमियपाय' शां० विना ॥ ५ 'से भम ली ३ शां० मे' ॥ ६ 'ए णाए शां० ॥ ७ 'पं कोम' शां० विना ॥ ८ 'रिमोहावंती शां० ॥ ९ 'संरससोम' क ३ गो ३ ॥ १० 'संरसरससोम' ली ३ मे ॥

तं च मे दहं चिता समुष्पण्णा—अहो! इमा मायंगदारिया समयं अमुंचमाणी सि-
क्खियगुणे दंसेइ. रूक्खिणी वियक्खणा य जातीए दूसिया. कुडिला कम्मगती, जेण इमं
रयणं अत्थाणे णिक्खित्तं । अहं च तीए रत्तहियओ पस्सामि । पुच्छइ य मं किं पि गंध-
घदत्ता, मया य तं नट्टगुण-गीयसहेण न सुयं । ततो कुविया 'मदवसेण मायंगी पस्समाणे
५० ण मे पडिवयणं देहि'त्ति आवासमतिगया । अहं पि लज्जिओ कहंचि मायंगकण्णगाओ
दिट्ठि निवारैऊण आवासमतिगतो । सा वि दारिया ममं पस्समाणी सह सहीहिं नियग-
त्थाणमुयगया, मायंगवुद्धा य पणमिऊण संठिया ।

ततो अयरं पतिलंबिए दिणयरं गंधघदत्ता परिजणेण आरोविया पवहणं, पयक्खिणं
पत्थियं पवहणं । कमेण अतिगतो मि पुरिं सह सेट्ठिणा, पमुयगतो परिजणेण, ओरुभिया
१० गंधघदत्ता, अहगया वासपरं, ठियाय सयणीए । भणइ मं गंधघदत्ता—दिट्ठा ते चंडाली ?
सा य बुद्धा ?, न रमति किं कमलवणे हंसो ? ति । ततो मया सा ससवहं पसाहिया—सुंदरि!
नहं विसेसओ दिट्ठं मया गेयं च सुयं, न मायंगि ति । एवं मे सा रयणी अइच्छिय ति ॥

॥ इति श्रीसंघदासगणिविरचिते वसुदेवहिंडौ गंधव्वदत्ता
लंभो तहओ सम्मतो ॥

15

गंधव्वदत्तालंभप्र० ८९८-१३. सर्वप्र० ४३३९-१८.

चउत्थो नीलजर्जसालंभो.

पभायौ य सव्वरीए कयपरिकम्मो अत्थाणगिहे अछए । उवट्ठिओ मं दाराहिगतो—
सामि ! देवीओ भे दंसणं अभिलसंति, संदिसइ ति । मया भणितं—पस्संतु छंदओ ।
ततो हं मुहुत्तमेत्तस्स पस्सामि पुव्वदिट्ठं मायंगवुद्धं । सा भणइ—'पुत्त ! सुहं ते ?, जीव
२० बंहुणि वाससहस्साणि' ति बोत्तुण पडिचारगोपणीए आसणे असंकिया आसीणा । ततो
मया चितियं—'किं मण्णे राइणो एसा कयप्पसादा, जओ जणगिहाणि पविसइ ? ति,
आसणेसु निवेसइ ?' एवं च चित्तेमि । बुद्धो य पभणिआ गंभीरमद्वुराए सरस्सतीए—
भइसुह ! जा ते सरसहे नक्षमाणी दिट्ठा कण्णगा तं भे दाउकामा अहमागया. पडिच्छसु
५० णं ति, जया एसा जोग्गा तव ति । मया भणिया—सरिसवण्णसंबंधं पसंसंति पंडिया,
असमाणोत्तं न पसंसंति । ततो भणति—जयइ भयवं सुरासुरपइपूइयपायपउमो आइगरो
वंसाणं उसभजिणिंदो. तस्सेव च्छलणाणुगाहेण परिवहियविमलकित्तिसमुदओ अहं वंसो
जयति । ततो मया भणिया—को तुब्बं वंसो ? ति । ततो भणइ—सुणाहि, जहा मया सुयं
पुव्वपुरिसपरंपरागयं पढमजिणचरियवण्णणाहिगारेण । मया भणिया—कहेइ । ततो भणइ—

१ 'हणं कमेण शां० विना ॥ २ 'ण उरूओ पवहणाओ परिजणेण ओरु' शां० विना ॥ ३ 'यायं च
सग्वरी कयं कय' क ३ गो ३ ॥ ४ 'उदिं शां० विना ॥ ५ 'ट्ठाय पभणियं गं' टी ३ ॥ ६ णं । सा 'तह'
ति मया भणिया शां० विना ॥ ७ 'सज्जसं' टी ३ ॥ ८ 'परिपू' टी ३ । ९ 'पहयपू' उ २ ॥

उसमसामिचरियं

इदं भ्रष्टं इमां ओसपिणीं छ कालभेदा, तं जहा—मुसमसुसमा १ सुसमा २
सुसमदूसमा ३ दूसमसुसमा ४ दूसमा ५ दूसमदूसम ६ ति । तत्थ जा य तदया समा
तीसे दोसागरोयमकोडाकोडीपरिमाणे पच्छिमतिमाए, नयणमपोहर-सुगंधि-मिठ-पंचव-
णमणि-रयणभूसियसरतलसमरम्भभूमिमाए, महु-मदिरा-सीर-सोदरमसरिसविमलपाग-5
डियतोयपडिपुणरयणवरकणयचित्तसोमाणवाचि-मुक्खरिणी-दीहिगाए, सत्तंगय-भिग-तुटि-
य-दीवसिह-जोइ-चित्तंग-चित्तरस-चित्तहारि-मणियंग-नोइसत्थमत्थमाधूतिलगभूयकिण्णकप्प-
पायवसंभयमहुरमयमज्झभायणसुइसुहसइप्पकासमल्लयकारसातुरसमत्त-भूसण-भयण-विकप्प-
वरयत्थपरिभोगसुमणसुरमिहुणसेविए काले बहुकालवण्णणिजे विदेहिंका दुये सत्थवाहपत्ता
सह बह्विया, सह पंसुकीलिया, निरंतरसिणेहसंवद्धा, सहियसंववहारिणो, पगाइमदया; 10
एगो पुण कारणे कम्हिइ माती । ते सहावमदया कालगया समाणा अद्धभरहमग्गदेसे
एगो जातो मिहुणपुरिसो, धीओ पुण मायापहाणयाए तहिं चेव धयलो हत्थी जाओ ।
कमेण पत्ता जोवणं । सातिसयसोहपुघकंहियपउमसरसमागया अण्णोण्णदंसणविबह्विय-
पीइजोगा जाईसरा जाया । ततो तेण करिणा पहरिसपुण्णहियणं नरमिहुणं रंवे समा-
रोवियं । तेण य एरावणरूविणा चउदंतेण हत्थिरयणेण बिंयरमाणो सो पुरिसो 'विमल-15
वाहणे एस अच्छति, एसो' एइ ?' ति मिहुणेहिं विन्हियमुहेहिं दीसमाणो पगासो जातो,
उत्तमसंघयण-संठाण-लक्खणोववेयदेहो, नवधणुसयसमुस्सिओ । कालाणुभावेण य मणु-
याणं तेहिं 'मम इमा, ण तव भूमी; मम इमो गेहागारो पुवं अहिदिओ कलदुमो पुम्पर-
रिणी व'त्ति । कयाइं च विमलवाहणपुण्णोइयचोइएहिं मिहुणेहिं समागएहिं कयंजलिपुढेहिं
विण्णविओ—विमलवाहण ! अजो ! होहिति णे एमाणं गियगा-ण्णुगाहेसु, तव संदेसेण 20
वट्ठिस्तामो. न मो थयं सत्ता परोप्पराभिभवं निवारें. तुमं पभवसि णे जीविदाणं, कुणसु
पसायं ति । ततो तेण 'तह' ति पट्ठिमुयं । विमत्ता य मज्झदेसवत्तीणं नरमिहुणाणं भूमि-
भागा दुमा य वावीओ य । भणियां य—सम्मए परेण उवकसियघं, न विकमेणं ति । जो
य मजायमतिक्रमति तं विमलवाहणो मिहुणसमक्खं ह्कारेइ । ततो सो ह्कारओ आम-
रणंतं दंढं सुमरमाणो नातिक्रमवि । विमलवाहणस्त भारिया चंदजसा पंदप्पहापपर-25
विमलजसा दसभागावसेसजीविया पसुया मिहुणं चक्खुमं च चंदकंतं च । विमल-
वाहणो कुलगरो पल्लिओवमदसमाणं जीविऊण कालगतो । चक्खुमं कुलगरो सुराण वि
चक्खुहरसुंदररुवो ह्कारदंढणीतीये सविसेसतरं मिहुणेहिं पदजमाणो असंत्ताओ वासको-
डीओ सामित्तं फरेमाणो विहरइ । ततो चंदकंता वि चक्खुमंतो भारिया निवगाउदस-

१ 'सोहर' गो ३ ॥ २ 'सोवाण' ही ३ ॥ ३ 'मिहिय मा' क ३ गो ३ ॥ ४ 'ओ मिहुणरपी ।
कमेण गो ॥ ५ 'सादुपु' क ३ गो ३ ॥ ६ 'विचरना' ही ३ । विरायना' दां ॥ ७ 'सो वाह' धि
ही ३ ॥ ८ 'सीपु' सी ३ उ ॥ ९ 'तीय' स' दां ॥

- भागसेसे जसभायणं जसवंतं रुवसालिणिं च सुखं वि मिहुणं पसूया । चक्खुमं
अट्ठधणुसयससुस्सिओ जसमंतं कुलगरवावारे णिजुंजिऊणं समाहीए कालगतो । कालेण
य मिहुणा हक्कारठितिं भिंदंति, जसवया मक्कारो दंडनीई पउत्ता । सुरूवा वि चंदमिव
मिहुणयणाणंदणं अभिचंदकुमारं पडिरुवं च रुविणं मिहुणं पयाया । जसवं असंखेज-
5 वासकोडिजीवी सत्तधणुसयमूसियतणू अभिचंदसंकामियाहिगारो अतिकंतो । अभि-
चंदो हक्कार-मक्कारेहिं मिहुणाण सासणं कुणमाणो सुहेण बिहरति । पडिरूवाए य
मिहुणनयणकुसुवसरयचंदो पसेणई नाम कुमारो, सुरबहूणं पि चक्खुरमणरूवा चक्खु-
कंता य नाम कुमारी मिहुणं जणियं । अहिचंदो वि कुलगरो अट्ठसत्तमधणुसयवरु-
बदेहो गणणातीतवासकोडीपरिमियाऊ कालगतो । पसेणैतिणा य हक्कार-मक्कारवहक्कमे
10 धिक्कारो तैइया दंडनीती पउत्ता । तस्स भारिया चक्खुकंता कमेण य मणुयदेवं मरुदेवं
नाम कुमारं, सिरिकंतं च सिरिमिव रुविणिं कुमारिं मिहुणं पसूया । पसेणई कुलगरो
छट्ठणुस्सजबिद्धदेहो असंखिज्जवासजीवी समारिओ मरुदेवसंकामियसिरी सुहेण काल-
गतो । मरुदेवकुलपरो अट्ठच्छट्ठधणुसयपमाणतणू तिहिं दंडनीतिहिं मिहुणाणि पालयंतो
सुर इय मणुयमोए भुंजइ । सिरिकंता य कंवरुवं मणुयलोकनाभिभूयं नामिकुमारं,
15 मरुदेवी य देववहुपरिवंदियगुणं कुमारी मिहुणं पसूया । ततो मरुदेवो कुलगरो (मन्था-
प्रम्-४४००) संखातीतवासकोडीजीवी नाभिसमप्पियपयापालणवावारो कालगतो । णाभी
तिहिं वंडनीतीहिं फरुसययणाहियाहिं रक्खइ मिहुणजणं, पणुवीसादिगपंचधणुसकसियमणो-
हरसरीरो संखे ज्जवासकोडीजीवी सुहेण बिहरति पसत्थवाणी ।

मरुदेवाए सुमिणदंसणं उसहसामिजम्मो य

- 20 कयाइं च भयवती मरुदेवा महरिहे सयणीते सुहपमुत्ता सिमिणे पासति वसभं नहं-
गणाओ ढवयमाणं । ततो धितेइ—किं संचारिमो रययपवओ होजा ? अहवा धवल्लो
बल्लोहओ होजा ? ति । पत्तो य समीवं, पिच्छइ य णं पसत्थमुह-नयण-कण्ण-सुर-सिंग-
ककुह-पुच्छं मणोहरं विम्हिया, जंमायंतीए मुहमतिगतो । तवो धितेइ य—‘एवं सुंदररुवो
महप्पमाणो वसहो मुहमतिगतो, इमेण मे न काय पीळा सरीरस्स, परमा य निवुइ’ ति
25 पडिमुद्धा १ । पुणो य सिमिणे तदणंतं गलियजलजलदधवलतरदेहमूसियं, चउविसाणं
पिच्छइ एरावणं गयवरं २ । ततो य हारनियरच्छविं, जलणकविलकेसरचिराजितं, सुपस-
त्थरुवं सीहं सम्मुहं नियच्छए सा ३ । अभिसिंचइ य विगेसितसतपत्तमुहनिसण्णं, दि-
सागयंदेहिं चउहिं लच्छिं णमंगणाओ उवयंतं ४ । दामदुयं पवरकुमुमसंचयनिम्मवियं,
सुरभिगंधवासियदिसाविमागं ५ । उदिते, जोण्हापभांकरंतदित्तिनिलये, सकले जुगवं च

१ भाओ से० ही ३ क ३ ॥ २ सगंवं शा० ॥ ३ कारियाठिं शा० विता ॥ ४ णइणा शा० विना ॥

५ ततिया शा० ॥ ६ सुरवइ इव मणु० ही ३ । सुरो इव मणु० शा० ॥ ७ लाओ उ २ मे० विना ॥

८ वेच्छति शा० ॥ ९ वियसियसयवत्तपत्तं शा० विना ॥ १० भाफीरंतं ही ३ ॥

चंद-सूरे पेच्छइ ६-७ । सक्कज्झयं च गगणतलमणुलिहंतं, मणिरयणोद्धितविसिट्टकुडभी-
सहस्समंडियाभिरामं महप्पमाणं च ८ । कणगकलसं जलमरियं, कमलसुट्ठियं, पंकयपि-
हाणं ९ । ततो सरं कमल-कुमुद-कुवलयंसित्तसोगयरदरितणिज्जं, कुसुमासवल्लभमरपरि-
भुजमाणसुभगं १० । पुणो समुद्धं च कुंद-कुमुददलनियर-रजतसमवण्णसालिलं खीरोदं,
मउयमारुतेरिततरंगहत्थेहिं नच्चमाणं ११ । तओ य सुंदरमुहीहिं सुरसुंदरीहिं सेविजमा-5
णमुत्तमं, कंचण-मणिजालभासुरं विमाणं पेच्छइ; नागभवणं च सुनिपुणनागवधूगीयस-
मुद्धलं १२ । ततो ससि-सूरकंत-फलिह-कमलरायिंदणीलवहुलं रासिं रयणाणं मंदर-
समं १३ । पेच्छइ य विधूमं जलणमाहुतिपदिप्पमाणं महप्पमाणं १४ ।

दृष्ट्वा य एरिसे विबुद्धा चोदस सिमिणे पसण्णचित्ता । ततो चित्ते—एरिसयं अन्धुययं
अज्जस्स कहेमि, सो फलं नाहिंति । कहियं च णाए नाभिस्स सुमिणदंसणं । तं च सोऊण 10
नाभी परं परितोसमुवगतो सैमतीए विचारेऊण भणति सुइरसायणं वयणं—अजे ! तुमे उ-
त्तमा सुमिणा दिट्ठा, धण्णा, मंगहा. तुमं नवसु मासेसु अतीतेसु अहं कुलयएरिसप्पहाणं,
भरहुवासतिलयं, तिलोपपयासं पुत्तं पयाहिसि । ततो तीए परितुट्ठाए ‘अज्ज ! एवमेयं, जं
तुमे वयहिं’—त्ति पडिस्सुयं । ततो भयवं उसभसामी पुवभवे वइरनाभो तित्थयरनामगो-
यकयसंगहो सब्बट्ठसिद्धाओ विमाणाओ तेत्तीसं सागरोवमाइं विसयमुद्धमणुत्तरं अणुहवि- 15
ऊण मरुदेवाए कुच्छिसि उववण्णो उत्तरासाढजोगजुत्ते निसायरे । ततो नाभिकुलयरपत्ती
मरुदेवा देवेहिं देवीहि य पूहजमाणी सुहेण तित्थयरगन्धं परिवहइ । पुण्णे समये पसूया चे-
त्तवहुलद्धमीए विस्सदेवानकस्सत्ते पुत्तं पुरिसाहत्तयं, सब्बमंगलालयं, तत्तववणिज्जपिंजरसरीरं ।
दिसाकुमारिविणिम्मिओ उसभसामिजम्भूसवो

ततो अहेलोगयत्यद्याओ दिसाकुमारीओ चलियासणाओ ओहिणा तित्थयरजम्भं जाणि-20
ऊण तक्खणमेव—

भोगंकरा भोगवती, सुभोगा भोगमालिणी ।

तोयधारा विचित्ता [य], पुष्पमाला अर्णिदिया ॥

अहं वि जोऊणप्पमाणेहिं आभियोगदेवयेउबिपहिं विमाणेहिं सामाणिय-महत्तरिया-परिसा-
ङ्गीका-ऽऽयरक्खपरिवियाओ उच्छिद्धाए दिवाए देवगतीते गोहाकारमणुपत्ताओ । तित्थयरं म- 25
रुदेविं च बंदिकुण विणएण जम्भणमहिमविमित्तं संवट्ठगवायपूयं जोयणपरिमंडलंतं एएसं
काऊण परिगायमाणीओ चिट्ठंति । ततो उट्ठलोगवत्यद्याओ अहं दिसाकुमारिमहत्तरियाओ—

मेहंकरा मेहवती, सुमेहा मेहमालिणी ।

सुवत्था वत्थमित्ता य, वारिसेणा बलाहगा ॥

एयाओ वि तेजेव कमेणं समागयाओ गंधोदगं वारिसिऊण तदेव परिगायमाणीओ चिट्ठं-30
ति । तदेव पुरिस्थिमरुयगवत्यद्याओ, तं जहा—

नंदुत्तरा य नंदा य, आणंदा णंदिवद्धणा ।

विजया य वेजयंती, जयंती अपराजिया ॥

ताओ वि तहेव पणसिऊण आयंसहत्याओ गायमाणीओ चिट्ठंति । तओ दाहिणरु-
यगवत्यवाओ—

5 समाहारा सुप्पतिण्णा, सुप्पसिद्धा जसोहरा ।

लच्छिवती सेसवती, चित्तगुत्ता वसुंधरा ॥

एयाओ विणयपण्याओ भिगारहत्याओ चिट्ठंति । ततो पच्छिमरुयगवत्यवाओ—

इलादेवी सुरादेवी, पुहवी पउमावती ।

एगणासा णवमिगा, भद्दा सीया य अट्टमी ॥

10 एयाओ वि तहेव उवागयाओ वालियंटगहत्याओ विणएण संठियाओ । ततो उत्तर-
रुयगवत्यवाओ—

अलंबुसा भीसकेसी य, पुंडरिणिणी य वारुणी ।

हासा सव्वपभा चेव, सिरी हिरी चेव उत्तरओ ॥

ताओ वि य चामरहत्थगयाओ चिट्ठंति । ततो रुचगविदिसिवत्यवाओ चत्तारि विज्जु-

15 कुमारिमहत्तरियाओ—

चित्ता चित्तकणगा सतेरा सोतामणी ।

ताओ य तेणेव विहिणा चउसु विदिसासु दीबियाहत्थगयाओ परिगायमाणीओ ठियाओ ।

तओ य रुयगमज्जवत्यवाओ दिसाकुमारीओ चत्तारि—

यैगारु रुयगसहा सुरूवा रुयगावती ।

20 ताओ वि भवपच्चओहिनाणेवयोगविदियतित्थयरजम्मणाओ जाण-विमाणरयणारूढा-

ओ, सपरिवाराओ दुत्तमागंतूण कयबंदणाओ जिणजणणीए निवेइयागमणकारणाओ तित्थ-

यरस्स चउरंगुलवज्जं णाहिं कप्पेति, कप्पेत्ता निहणंति, रयणपरिपूरियं ततो दुव्वावेढं

बंधंति । ततो स मरगयमणिसामले कयलिघरे तिदिस्सिं विउद्धिंति दाहिण-पुरत्थिमु-

त्तरथाणे भूसणभूसिए गेहागारदुमस्स कयलीघरमज्जदेसेसु य हेमज्जालंकियाणि पाउसा-

25 लाणि विउव्वंति । ततो एताओ तित्थयरमायरं ससुयं मणींकिरणकरंभियसीहासणमु-

ट्ठियं कमेण सिणेहउमं(वमं)गुव्वट्ठियं काऊण, दाहिण-पुरत्थिमे तिविहसलिलहणायं सुम-

णसं काऊण, उत्तरचाउस्ताले गोसीसचंदणारणिसंभवं अग्गिं हुणंति, कयरक्खाकम्माओ

जम्मणभवणे साहरंति । ततो मंगलाणि गीयाणि उदीरेमाणीओ ठियाओ ।

• देवविणिम्मिओ उसभजम्मूसवो

30 तम्मि य समए सणो देवराया, बालरविमंडलजुहणा पालएण विमाणेण वितिमिरं गग-

१ सुणंदा शां ॥ २ मितके ० शी ३ । सेसके ० क ३ गो ३ ॥ ३ पुंडरिणी य शां ० विना ॥ ४ णीओ
शां ० विना ॥ ५ रुयंगा रुयंता य सुरू ० शां ० विना ॥ ६ णिकरकर ० शां ॥ ७ छाणि शी ३ ॥

णदेसं कुणमाणो, सपरिवारो जिणजम्मभूमिमुवगतो; तित्थयरजणणिं सुइमणहराए भार्हीए
 संथुणित्ता, दिण्णैवसोवणीपै मरुदेवीए कुमारपडिरूवए विउत्तिवयपासत्थिए वीसत्थाए
 परमादरविहियपंचरूवी भयवंतं करकमलपुडमुपरिगाहियं काऊण, मंदरगिरिवरचूलमणि-
 भूयाए चूलिगाए दाहिणदिसामायपइट्ठियाए अइपंडुकंवलसिलाए खणमेत्तसाहरियं, चउ-
 विहदेववंदकयसण्णेज्जं भयवंतं सासयसीहासणसुहासीणो सहस्सनयणो ठितो । ततो 5
 अञ्चुइंदो परितोसवियसियमुहारविंदो विहीए खीरोयसायरसलिलमरिण्ण कणयकलसट्ठ-
 सहस्सेण अहिंसिंचए, कमेण सञ्चोसहि-तित्थोदणहि य अहिंसिंचइ । अहिंसिंचेते य लोग-
 णाहे देवा पसण्णहियया रयण-मैणि-कुसुमाणि वरिसंति । अञ्चुइंदो भयवंतं विहीय
 अहिंसिंचिऊण, पयओ अलंक्रिय-विहूसियं काऊण, ततो मंगलाणि आलिहइ सौत्थिया-
 र्णीणि; धूयं घाण-मणदइयं संचारेऊण, सुइमहुरं थोऊण भयवंतं पज्जुवासति । पयं पाण-10
 यादिया वि सुरपइओ भत्तिवसचोइया धुयभयं भवियकुमुदचंदं सघायरेण पूएऊण पर-
 ममुमणत्ता धुइपरायेणा-ठिया । ततो सक्केण तेणेव विहिणा खणेण भयवं जम्मणभयणे
 मावसमीवे साहरिओ । अयणीयसुयपडिरूवगा य पडिबुद्धा-देवीहिं कयजयसहा मरु-
 देवी । लोमजुयलं कुंडलजुयलं च ऊसीसगमूले निक्खिबइ सुरपती, सघविघसमणं
 सिरिभायणमिध सिरिदामगंढं दिट्ठिसमासासनकरं उल्लोयंसि निक्खिबइ, विउलं रयणरांसि 15
 दाऊण रक्खानिमित्तं घोसेऊण भयवं गतो सणिलयं । देवा सेसा य जिणप्पणाभसमजि-
 यपुण्णसंचयौ गया णियट्ठाणाणि ।

ततो भयवओ(वं) पलिओवमट्ठितियाए देवयाए सुरवतिसंदिद्धाए परिगाहिओ कुहसंभव-
 फल-रससुरवइविदिण्णकयाहारो वड्डइ सुहेण मिहुणंगणकुमुदवालचंदो । सुमिणदंसण-
 निमित्तं अम्मा-पिऊहिं कयं नाम 'उसभो' ति । भयवओ संवच्छरजायगस्स म्र सहस्सन-20
 यणो^१ धामणरूवी उच्छुक्कलायं गहेऊण उवट्ठिओ नाभिसमीवं । भयवया य तिविहणाण-
 प्पहावेण विण्णाओ देविंदाहिप्पाओ । ततो णेण लक्खणपसत्थो इत्थो दाहिणो पसारिओ ।
 ततो मघयया परितुट्ठेण भणिओ—किं उच्छु अगु^२ ति । अगु मक्खणे य धाऊ । जम्हा य
 इयखू अभिलसिओ तम्हा 'इक्खागुवंतो' ति^३ ठाविओ । ततो भयवं सुमंगलाए समं -
 वड्डइ । तस्मिं समए मिहुणं जायमेत्तयं तालरक्खस्स हेहा ठवियं, तत्थ दारगो ताल-25
 फलेण विहाडिओ, सा दारिया विवड्ठिया णाभिस्स निवेइया य । सा यं चकिट्ठसरीए देव-
 कण्णगा विव णाभिंणा सारन्निखा । तप्पभिइं च अकालमणू पवत्तो । जंमगेहिं लोणं-
 तिणहि य समाणरूवेहिं सेविज्जमाणो परिवव्वति । कुलगरा य चक्खुमं जसमं पसेणइ
 य पियंगुसामा कुलगरमारियाओ य; सेसा सुयंतकणगप्पहा । उसभसामी पत्तजोवणो

१ 'रदीए क १ गो ३ ॥ २ दिण्णोव' शा० ॥ ३ णीते छी ३ ॥ ४ 'ए कण' छी ३ विना ॥ ५ 'मयाणि कु' उ
 २ संस० विना ॥ ६ 'यादी वि शा०' विना ॥ ७ 'या सयाणि ट्ठाणाणि शा०' विना ॥ ८ 'णमण' छी ५० क
 ३ गो ३ । 'णज्जण' डे० ॥ ९ 'णो वंसणरू' छी ३ ॥ १० 'ति पयासिओ शा०' ॥ ११ 'य अइरकि' छी ३ ॥

* "अगु मक्खणे य धाऊ" इत्येतत् टिप्पनकमन्तः प्रविष्टमासीति ॥

य छत्तसरिससिरो, पयाहिणावत्तकसिणसिरोओ, सकलगहणायगमणोहरवयणो, आयव-
 मुमयाजुयलो, पुंडरियवियसियनयणो, उज्जुयवयणमंडणणासावंसो, सिलप्पवालकोमला-
 (अन्याप्रय—४५००) ५हरो, धवल-विसलदसणपंती, चउरंगुलप्पमाणकंबुगीवो, पुरफलिहदी-
 हवाह, लक्खणजालंकियपाणी, सिखिच्छंकियविसालवच्छो, गयवज्जमज्जो, अकोसप-
 ५ उमनाभी, सुवद्ध-यट्ठियकडिप्पएसो, तुरगगुज्जदेसो, करिकरांकारोरुजुयलो, निगूढजाण-
 मंडलो, कुरुविंदावत्तसंठियपसस्यजंघो, कणयकुम्भसरिसपादजुयलो, मधुरगंभीरमणहरगिरो,
 वसभल्लियगमणो, पभापरिक्खित्तकंतरुवो । ततो देवराइणा सदावेण आगंतूण भयवओ
 विवाहमहिमा कया । ततो फिट्ठिओ मिहुणधम्मो । गयाणि य छ पुबसयसहस्साणि । देवोवणीय-
 परिभोगसुमणसस्स उसभस्स सुमंगलाए देवीए भरहो वंभी य मिहुणगं जायं, वाहु-
 १० वली सुंदरी [य] सुमंदाए । पुणो य एगूणपन्नं पुत्तजुयलकाणि सुमंगलालया सुमंगला
 पत्त्या । वीसं च पुबसयसहस्साणि वडंति सुहसागरगयस्स उसभसिरिणो ।

उसहसिरिरजाभिसेओ

कुलगरपउत्ताओ य वंडनीईओ अइक्कमंति कालदोसेण पुरिसा, उवट्ठिया य भयवया
 भणिया—इम्मि राया जइ होइ तस्स उग्गा वंडनीई होइ. तीए य पया पालेडं सका । ते
 १५ पुच्छंति—केरिसो राया ? किह वा सो उवचरियवो ? ताहे कहेइ विदिं सोवयारं । ते
 भणंति—होइ राया, तुम्हे जोग्गा । तओ नाभिसमीवं पेसिया । तेणं भणियं—उसभं
 रायाणं ठवेह । ‘एयं होव’ त्ति गया । [भयवया भणियं—] गच्छह पडमसरं, पडमिणि-
 पत्तेहिं जलमाणेऊणं जाव अभिसिंचह मं, जयसहं च पडंजह । ते जाव गया तमाणं संपाएडं
 वाव सक्केण लोयपालसहिण रायाभिसेणं अहिसित्तो, सवालंकारभूसिओ य । दिट्ठो अ-
 २० नेहिं परिओसवियसियमुहेहिं देवसंपरिवुडो । चित्तेऊण पापसु सलिलं छोडूण कयज-
 चजयसहा ठिया कयंजलिवुडा । ‘अहो ! विणीया इमे पुरिसि’-त्ति चित्तेऊण संदिट्ठो सक्केण
 वेसमणो—‘इमेहिं विणीयाणं विणीयं रायहाणि निम्मवेह. जं च रायजेमं तं च सयं
 पट्ठणो विहेहि’-त्ति संदिसिऊण कयपणामो गतो सुरवती । वेसमणेण य दुवालसजोयणा-
 यामा णवजोयणवित्थिण्णा निम्मविया नयरी । ततो पढमं राइणा चित्ता चत्तारि गणा—
 २५ उग्गा भोगा राइण्णा नागा । जे उग्गा ते आयरक्खा, भोगा भोगे मुंजंति, राइण्णा
 जे सामिणो समवैयसा, नागा जे कज्जनिवेयगा । एवं च गणसमग्गो कोसलाजणवयं
 पालेइ । ततो जणवयसयं पुरसयं च पुत्ताणं विदिण्णं । कय्यं य संवद्धा सम्माणिया
 य सुयाहिं समं पुत्ताणं ।

उवट्ठियाओ पयाओ—ओसदीओ णे ण परिणमंति, संदिसउ पट्ठु त्ति । भयवया
 ३० भणिया—पाणीहिं परिमलिय गीतुसाओ आहारेह त्ति । पुणो कालंतरेण उवट्ठिया भणिया—

मिथुसाओ पत्तपुडेसुं तीमियाओ पत्तपुडेसुं चन्द्रवियाओ आहारेद ति । पुनो चन्द्रविया,
भयवं च इत्यिरंघवरगओ निग्गओ, अग्गी अ पादवसंपरिससमुट्ठिओ निवेदिओ ।
मणिया य मणुया—एस अग्गी इयानिं समुट्ठितो. एसो पयण-मयासण-इहणगुनो चरगा-
रायं यो संवुत्तो. चवणेह य मट्ठियं । तेहिं पुत्तरिणीओ मित्रपिंडो उवणीओ, इत्यिंभे
य आइतो । मणिया य जिणेण—एरिसयाणि पत्तानि फाऊण अगनिदग्गानि, ततो उदयसंजु-5
त्तपरिक्कमयियाओ ओसहीओ पयह. ततो उवउत्ताओ सरीरपत्थाओ भे मभिरसंति ति ।
तेहि य मेहावीहिं षट्ठप्पयाराणि वियप्पियाणि, तत्त कुंभगारा उप्पण्णा । जे य अय-रयय-मुय-
ण्णाहिं मायणाणि वियप्पंति, [तत्त लोहगारा उप्पण्णा] । वैतककरोसु परीणेसु कुत्रिंओ-
पवेसो फओ, तेहिं वत्तविहीओ वियप्पियाओ । गेहागारदुमपरिक्कय षट्ठगीओ कम्म-
गरो । प्हायिओ रोम-णह-परिवट्ठीए । एयाणि य पंच मूलसिम्मानि, एकेकं धम्मइभेदं । 10 ✓
कम्मणि तणहारगादीणि ततो येव उप्पण्णाणि । विभूसा वि, राइणो विभूसं देवेहिं विदियं
इहण लोगो वि तहवे चेद्वि । धंभी-सुंदरीणं भयवया संक्रमवट्ठियानं दादिण-यामेहिं
हत्थेहिं लिवि-मणियाणि उवइहाणि । रूपं भरहस्स चवइहं । चित्तकम्मं बाहुवल्लिम्म,
छक्कणं इत्थि-पुरिसाईणं । कमेण य कलाओ कुमारणं मगिरयणापमूसणेसु मोसिगादीन
य । रोगतिगिच्छा वाणिज्जाओ य पयत्ता अयरिमूवचित्तपट्ठियार य । 15

सप्तदशमिपद्यजा

एवं च भरहे गामा-SSगर-नयरमंडिते तेषां च पुत्रसयसहस्रां रजपाठनरागारं
फाऊण, संवच्छरं किमिच्छियं दाणं दाऊण, लोगतियपडिबोदिओ भरदादीणं पुत्तानं
रखं दाऊण, कच्छ-महाकच्छादीणं रत्तियराईणं चउहिं सहस्सेहिं समं सुरोइणीयाए
सुदंसणाए सिधियाए सिद्धत्थयवणे एफं देवदूसमायाय पयइओ भयवं भोगेण विहरइ । 20
पारणगकाले भिक्खत्थे पविट्ठस्स कणगगाओ कणग-दूस-भूसनानि जासे इत्थं य जणो
णीणेइ । ते दुहाभिभूजा वयणं पि अलममाणा विविज्जा मागेनं भरहस्स रण्णो मएण
भरणेसु मूल-कलाहारा ठिया तावसा वकला अजिनपरा जाया ।

ममि-विनमीणं विज्जाहररिद्धिपत्ती

ममि-विनमी य भयवओ संपर्षिकुमार अत्योनिवेदानु दो वि रग्गनागिनो सेवंति 25
अपरितंवा । धरणो य नागराया तित्थयरवंदगरयो पत्तइ पं विगएण पञ्चुराममाना ।
कोइहलेण य पुच्छिया—किमत्थं सेवह सामिं ? ति । ते भगंवि—सामिना पुत्तानं रत्ति-
याणं विदिज्जाओ भूमीओ, अण्हे पुन दूरत्वा आसि, तं इयानिं सेवंतानं आदित्ति पे
पसायं पट्ट. ति । एवं भणिए ईसिं सप्पहात्तो मनइ पणजगयई—ओ ! सुनइ—भयवं मन-
रोस-ओसो, सरीरे वि जिम्मजतो, अकिंचनो, परनजोनी, निरुद्धासो, कम्मवडासनिह-30

१ एव मे सं० दा० ॥ २ तस्य क० ही इ ए १ दे० ॥ ३ सज्जक० भी इ ॥ कम्मव० दो इ दा० ॥
४ एवे क० ही इ दा० ॥ ५ एयाने वे० दा० विना ॥

वलेवचित्तो. चिरं जं भे उवासिओ तस्स भे फलं देमि—वेयहुपवओभयपासट्टियाओ दुवे विज्जाहरसेटीओ दोण्ह वि जणाणं. ताओ य न सक्का पादचारेण गंतुं, ततो भे गगण-गमणजोगाओ विज्जाओ देमि, ताओ य महप्पभावाओ. विज्जाहि य विलोहेऊण जणं नेहि-त्ति । ते एवं भणिया पणया भणंति—पसादो ने, देह विज्जाओ । ततो तेण गंधव-

- 5 पणयाणं अडवालीसं सहस्साणि दिण्णाणि, महारोहिणी-पन्नत्ती-गोरी-विज्जुमुही-महा-जाला-तिरिक्खमणि-वहुरुवाइयाओ । ततो ते लद्धपसाया वेयहुवत्तरसेटीए विणमि सट्ठि णगराणि गगणचल्लहप्पमुहाणि निवेसेइ, णमि दाहिणसेटीए रहणेउरचक्कवालादीणि पण्णासं निवेसेइ । जे य जओ जणवयाओ आणीया मणुया तेसिं तंनामा जणवया जाया वेयहे । विज्जाणं च सप्पाहिं निकाया जाया, तं जहा—गोरीणं गोरिका, मणूणं मणु-
10 पुवगा, गंधारीणं विज्जाणं गंधारा, माणवीणं माणवा, केसिगाणं केसिगपुवगा, भूमीतुंडगविज्जाहिवयओ भूमीतुंडगा, मूलवीरियाणं मूलवीरिया, संकुयाणं संकुंका, पंडुगीणं पंडुगा, कालगीणं कालंगेयं, मायंगीणं मायंगा, पवईणं पवैया, वंसल-याणं वंसलया, पंसुमूलिगाणं पंसुमूलिगा, रुक्खमूलिगाणं रुक्खमूलिया, कालि-याणं कालकेसा, एवं एएहिं विणमि-णमीहिं विभत्ता अट्ठ य अट्ठ य निकाया । तओ
15 ते देवा इव विज्जाबलेण सयण-परियणसहिया मणुयदेवा भोए सुंजंति । पुरेसु य भयवं उसहसामी देवयं सभासु ठाविओ, विज्जाहिवती य देवया सगे सगे निकाए । दोहि वि जणेहि य विभत्ताणि पुराणि सुयाणं खत्तियाण य संबंधेणं ।

सिजंसस्त उसभसामिणो इक्खुरसदाणं

- भयवं पियामहो निराहारो परमभित्ति-बल-सत्तर्सागरो सयंभुसागरो इव धिमिओ
20 अणावलो संबच्छरं विहरइ, पत्तो य हत्थिणाउरं । तत्थ य बाहुबलिस्स सुओ सोम-प्पहो, तस्स य पुत्तो सेज्जंसो । ते य दो वि जणा णयरसेट्ठी य सुमिणे पासंति तं रयणि । समागया य तिण्णि वि । सोमस्स समीवे य कहेइ सेज्जंसो—सुणह अज मया जं सुमिणे दिट्ठं—मेह किल चलिउ इहाऽऽगतो मिलायमाणप्पभो, मया य अमचकलसेण सित्तो साहाविओ जातो. पडिबुद्धो । सोमप्पभो कहेइ—सुणाहि सिजंस ! जं मया दिट्ठं—
25 सूरु किर पडियरस्सी जातो, तुमे य से उक्खित्ताओ रस्सीओ, ततो पभासमुदयो जातो । सेट्ठी भणति—सुणह जं मया दिट्ठं—अज किर कोइ पुरिसो महया दस्सुपलेण अभि-भूओ, सेयंससामी य से सहाओ जातो, ततो णेण पराजियं परबलं. एयं दहूण पडिबुद्धो । ततो ते सुमिणफलनिष्फत्तिमर्बिदमाणा गिहा निग्गया ।

१ °ह सि दां० । हेत्ति मे० ॥ २ °विज्जामु° ली ३ । °विज्जामु° उ० । °विज्जामु° दां० ॥ ३ °या ली° दां० ॥ ४ °णं विज्जाणं° दां० विना ॥ ५ °कुजा° ली ३ । °कुजा° दां० ॥ ६ कसें° उ० मे० विनाज्यं—°ल्लगया° ली ३ मो० सं० गो ३ । °ल्लगा° दां० ॥ ७ °या, सामगीणं सामगा, मायं° दां० विना ॥ ८ °सारा° दां० ॥ ९ °मप्पभसमी° दां० ॥ १० सोमो क° दां० विना ॥

भयवं पि अणाउलो सेयंसंगिहमविगतो । ततो सो पासायगतो आगच्छमाणं पियामहं
पस्समाणो चिंतेइ—‘कत्थ मण्णे मए एरिसी आगिई दिट्ठपुवं?’ ति, मगगं करेमाणस्स
तदावरणराओवसमेण जाईसरणं जावं । संमतो उट्ठिओ ‘एयस्स संघसंगविवज्जियस्स
भत्त-पाणं दायवं’ ति भवणंगणे पस्सई इक्खुरसकलसे पुरिसोवणीए । तओ परमहरिसिओ
पडिळाहेइ सामिं खोयरसेणं । भयवं अच्छिइपाणी पडिगाहेइ । ततो देवेहिं मुक्का पुष्क-5
वुढी, निवडिया वसुधारा, दुंदुहीओ सभाहयाओ, चेलुक्खेवो कओ, ‘अहो! दाणं’ ति
आगासे सद्दो कओ । जत्थ य पदेसे भयवं संठितो पढमजिणो तत्थ पेण मणिपेडिया
कारिया ‘शुरुचरणथाणं पूयणिज्जं’ ति । तत्थ भोयणकाले अघणं करेइ । तओ लोगो पि
जत्थ जत्थ ठिओ भिक्खं नेण्हति तत्थ तत्थ णं मणिपेडिगाओ करेइ । एत्तो पाएण वंभ-
स्थलपवत्ती जाया । सेयंसो इमीए ओसप्पिणीए पढमजिणभिकखादाया । 10

सिज्जंतसं पइ सोमप्पभादीणं भिक्खादाणविसया पुच्छा

तं च जिणपूयणं सेयंसस्स सोऊण रिसओ रायाणो य सोमप्पभादयो परमेण कोउइहेण
पुच्छंति सेयंसकुमारं—सुमुह ! कहं तुमे विण्णायं जहा ‘भगवओ परमगुरुस्स भिक्खं दायवं?’
ति. कहेहिं पे परमत्थं । ततो भणति—सुणह जह मया जाणियं अण्ण-पाणं दायवं पमुस्स
ति । सेयंसो पढिओ सवणमुइसुहेण सहेण—मम पियामहस्स विक्खियस्स रुववंसणे 15
चिंता समुप्पणा—‘कत्थ मण्णे एरिसं रुवं दिट्ठपुवं?’ ति. विचारेमाणस्स बहुमवियं जाईसरणं
समुप्पणं. ततो मया विण्णायं भयवओ भिक्खादाणं । ततो ते रायाणो परमविट्ठिया
भणंति—(ग्रन्थाम्-४६००) साह, केरिसो सि केसु मवेसु आसि ? । तओ भणति—
सिज्जंतकराय उत्तभसामिसंबज्जं पुवभवचरियं

इओ सत्तमे भवे मंदर-गंधमादण-णीलवंत-मालवंतमज्जवत्तिणीए सीयामहा-20
नदीमज्जविभक्ताए उत्तरकुत्ताए अहं मिहुणइत्थिया, भयवं पुण मिहुणपुरिसो आसी ।
ततो तम्मि देवलोयभूए इसविइकपतरुप्पभवभोगोपभोगपमुइयाइं कयाइ उत्तरकुत्त-
इहवीरदेसे असोमपायपच्छायाए वेकलियमणिसिंलायले नवनीयसरिससंफासे सुइनिसण्णाइं
अच्छामु । देवो य तम्मि हरए मज्जिउ उप्पइओ गगणदेसं । ततो पेण गियगप्पमवेण
दस दिसाओ पमासियाओ । ततो सो मिहुणपुरिसो ‘तं वर्षजलकं पस्समाणो किं पि चिंते-25
ऊण मोहमुवगतो । इत्थियाए य ससममुट्ठियाए पत्तपुडगहिण सलिलेण सिंत्तो उट्ठ-
सण्णो भणइ—हा ! सयंपभे ! कत्थ सि ? हा ! सयंपभे ! कत्थ सि ? , देहि मे पढिवयणं
ति । तं च तस्स पढिवयणं सोऊण इत्थी वि ‘कत्थ मण्णे मया सयंपभादिहाणं अणुमूयपुवं?’
ति चिंतेमाणी तदेव मोहमुवगया, पशागया भणति—अज्ज ! अहं सयंपभा, जीसे मे

गहियं नामं ति । ततो सो पुरिसो परं तुद्धिसुवहंतो भणति—अजे ! कहेहिं मे, कहां तुम सयंपभा ? । ततो सा भणइ—कहेस्सं भे, जं मयाऽणुभूयं—

मिहुणित्थियाऽऽवेइया पुव्वभविआ अत्तकहा

अत्थि ईसाणो णाम कप्पो, तस्स मज्झदेसाओ उत्तरपुरत्थिमे विसीभाए सिरिप्पभं ५ नाम विमाणं । तत्थ य ललियंगतो नाम देवो पभू, तस्स य सयंपभा अगमाहिंसी बहूमया आसी । तस्स य देवस्स तीए सह दिवविसयसुहसागरंगयस्स बहू कालो दिवसो इव गतो । कयाइं चिंतावरो पक्कायमल्लदामो अहोविट्ठी ज्ञायमाणो विण्णविओ मया सह परिसाए—देव ! कीस किं विमणा दीसह ? को भे मणसंतावो ? । ततो भणति—मया पुव्वमवे थोवो कओ तवो, तओ मे ‘तुब्भे विप्पयुंजामि’ त्ति परो संतावो । ततो अन्हेहिं 10 पुणरवि पुच्छिओ—कहेह, तुब्भेहिं कहां थोवो तवो कओ ? कहां वा इमो देवमवो लद्धो ? त्ति । ततो भणति—

ललियंगयदेवकहिया पुव्वभविआ अत्तकहा

जंबुद्वीवे अवरविदेहे गंधिलावतिविजये गंधमादण-वक्खारगिरिवरासणे वेय- ५ क्कुपए गंधारओ नाम जणवओ । तत्थ जणसमिद्धसेवियं गंधसमिद्धं नयरं । राया 15 राजीवविद्युद्वयणो जणवयहिओ सयवलस्स रण्णो नत्तुओ अइवलस्स सुओ महा-बलो नाम; सो अहं पिठ-पियामहपरंपरागयं रज्जसिरिमणुभवामि । मम वि बालसहो सत्तियकुमारो सयंबुद्धो जिणवयणमावियमती; संभिण्णसोओ पुण मे मंती बहूसु कजेसु परिपुच्छणिज्जो ।

समत्थिलिए काले बहुम्मि कयाइं गीयं-वाइयपडिरओ नच्चमार्णि णट्ठियं पस्सामि । सयंबु- 20 द्धेण य पण्णविओ—देव ! गीयं विलवियं विजाणव पुरिसस्स, नहं विडंभणा, आभरणा भारा, कामा दुहावहा, परलोगहिए चित्तं निवेसेयव्वं, अहिओ विसयपडिबंधो असासए जीवियं ५ त्ति । ततो मया रागेण भणिज्जो—कहं गीयं सवणामयं विलावो ? कहां वा नहं नयणंमुदयं विडंभणा ? कहां वा देहभूसणाणि भारं भाससि ? लोगसारभूए कामे पीइकरे दुहावह ? त्ति । ततो असंभंतेण सयंबुद्धेण भणियं—सुणह सामि ! पसन्नचित्ता जहा गीयं पलावो—

25 जहा काइ इत्थिया पवसियपइया पइणो सुमरमाणी तस्स समागमकंखिया समतीय भत्तुणो गुणे वियप्पमाणी पओस-पच्चसे दुहिया विलवइ । भिच्चो वा पसुस्स कुवियस्स पसायणनिमित्तं जाणि वयणाणि भासइ पणओ दासमावेण अप्पाणं ठाविऊण, सो य विलावो । तहेव इत्थी पुरिसो वा अण्णोणसमागमाहिलासी कुवियपसायणनिमित्ते जावो काय-मण-वाइगीओ किरियाओ पठंजियाओ कुसलजणचित्तियाओ विविहजाइनियदाओ 30 ‘गीयं’ ति बुधइ । तं पुण चितेह सामि ! ‘किं विलावपक्खे वट्टइ ? न वट्टइ ?’ त्ति ॥

इदाणि णट्टं सुणह जह विडं वणा—इत्थी पुरिसो वा जो जक्खाइटो परवत्तयो, मजे पीए वा जातो फायविकसेवजातीओ दंसेइ, जाणि वा वयणाणि भासति सा विलं वणा । जइ एवं, जो य इत्थी पुरिसो वा पट्ठणो परिओसनिमित्तं निजो जित्ठ धणवइणो वा विउत्तज-णविद्वं विदिमणुसरंतो जे पाद-सिर-नयण-कंधरादि संचालेइ सा विलं वणा परमत्थओ ॥

आभरणाणि भारो त्ति गहेयवाणि—जो सामिणो निओए कडकाईणि आभरणाणि ५ येहागयाणि येहेजा सो अवसं पीडिज्जइ भारेण । जो पुण परविहयनिमित्तं ताहं चैव जोगेसु सरीरत्थाणेषु सण्णिवेसियाणि बहति सो रागेण णं गणेइ भारं, अत्थि पुणो ते । जो य परपरिओसनिमित्तं रंगयरो नेवत्थिओ सुमहंतं पि भारं वहेज्ज 'न मे परिस्समो' भायेयाणो । कज्जगुहययाए ण मण्णेज्ज वा भारं, तत्थ वि भारो परमत्थओ ॥

कामाणं दुहावहंतं

10

कामा दुविहा—सहा रूवा य । तत्थ सदमुच्छिओ मिगो सई 'सुहं' ति मण्णमाणो मूढ-याए अपरिगणियविणिवाओ बह-धंध-मरणाणि पावइ । सहैव इत्थी पुरिसो वा सोविंदि-यवसागतो सहाणुवाई सदे साहारणे ममत्तपट्ठमुद्धी तस्स हेवं, सारकत्तणपरो परस्स फलु-सहियओ पट्ठस्सइ, ततो राग-दोसंपधंपडिओ रयमाइयइ, तन्निमित्तं च संसारे दुक्ख-भायणं होइ गीयरागा । तद्वा रूवे रत्तो रूवमुच्छिओ साहारणे विवयसमुदे ममत्तमुद्धी 15 रूवरकत्तणपरो परस्स पट्ठस्सइ, संकिलिद्धचित्तो य पावकम्मं समज्जिणइ, तप्पमधं च संस-रमाणो दुक्खभायणं भवइ । एवं ओएसु वि गंध-रस-कासेसु सज्जमाणो परंति पट्ठमंतो मूढयाए कम्ममावयति, तओ य जम्म-जरा-मरणबहुलं संसारं परीइ । तेण दुक्खापदा कामा भोगा म परिचइयवा सेयत्थिणा ॥

एवं भणंतो सयंबुद्धो भया भणिओ—मम हि ए वट्ठमाणस्स अहिओ सि, दुट्ठमई 20 वट्ठसि, जो मं संसत्तियपरलोगमुहेण विलोभंतो संपयमुहं निदंतो दुहे पाडेवमि-च्छसि । ततो संभिन्नसोएण भणिओ—तामि ! सयंबुद्धो जंबुग इव मच्छफरंती मंस-पेसिं विहाय जहा निरासो जातो, तद्वा दिट्ठसुहं संदिट्ठसुहासया परिपंठो सोइहिवि । सयंबुद्धेण भणिओ—जं तुमं तुच्छं-कप्पणामेत्तमुहमोहिओ भणसि, को वं सचेयणो पमाणं केरिजा ? जो कुसलज्जणसंसियं रयणं सुहागयं कायमणियमणुसरंतो न इच्छइ 25 तं केरिसं मण्णसि ? संभिण्णसोय ! अणियं जानिऊण सरीर-विमयाइणं पीए मोए धजहिय तवस्सी संजमे य निवाण-सुत्तमुहसंपायणे जयंति । संभिण्णसोओ मणति—सयंबुद्ध ! सण्ण मरणं होहिवि सुसाणे ठाहं तुमं, जहा टिट्ठिमी गगणपट्ठण-संकिया धरेउकामा उद्धपाया सुयइ तद्वा तुमं किर 'मरणं होहिवि' ति अइपयत्तकारी संपयसुहं परिचइय कालिं पत्तेसेसि. पत्ते य मरणसमए परलोगहियं जायस्सिआमो 130

सयंबुद्धेण भणिओ—मुद्ध ! न जुद्धे संपलगे कुंजर-सुरगदमणं कज्जसाहगं, ण वा णगरे उववद्धे जवसपत्तिधणोपायाणं, ण य गिहे पलित्ते कूवखणणं कज्जकरं. जइ पुण दमण-भरण-खणणाणि पुव्वरूपाणि भवंति, ततो परबलमहण-चिरसहण-जलणणिद्यावणाणि सुहेण भयंति, तदेव जो अणागयमेव परलोगहिणं ण उज्जमत्ति सो' उक्कमंतेसु पाणेसु, छिज्जमाणेसु मम्मथाणेसु विसंवदितदेहवंधो परमदुक्खाभिभूओ किह परलोगहिंयं अणु-द्वेहिवि ? एत्थ सुणाहि विंयक्खणकहिंयं उवएसं—

घायसाहरणं

एक्को किर हत्थी जरापरिणओ' उम्हकाले किंचि गिरिनइं समुत्तरंतो विसमे तीरे पडिओ । सो सरीरगुरयाए दुब्बलत्तेण य असत्तो उट्ठेउं तत्थेव य कालगतो । घृग-सियालेहिं 10 य अवाणवेसे परित्तइओ, तेण मग्गेण घायसा अतिगया मंसमुदयं च उवजीवंता ठिया । उण्हेण उज्जमाणे कलेवरे सो पवेसो संकुचितो । घायसा तुट्ठा—अहो ! निराबाहं जायं वसियधं । पावसकाले य गिरिनदिवेण निल्लममाणं महानइसोयपडियं पत्तं समुदं, मच्छ-मगरेहि य छिण्णं । ततो ते जलपूरियकलेवरावो घायसा निग्गया तीरम-पत्तमाणा तत्थेव णिघणमुवगया । जइ पुण अणागयमेव निग्गया होंता वो दीहकालं 15 सच्छंदप्पयारा विविहाणि मंस-सोणियाणि आहारंता ।

एयस्स दिट्ठंतस्स उवसंहारो—जहा घायसा तहा संसारिणो जीवा । जहा इत्थिकले-धरपवेसो तह मणुस्सघो'दिल्लामो । जहा तदम्भंतरं 'मंसोदगं तहा विसयसंपत्ती । जहा मग्गस्स निरोहो तहा त्थम्भवपडियंधो । जहा उदयसोयविच्छो'हो तहा मरणकालो । जहा, घायसनिग्गमो तहा परमवसंकमो ॥

20 एवं जाण संभिन्नसोय ! जो तुच्छए निस्सारे थोवकालिए कामभोगे परिचइत्ता तव-संजमुज्जोयं काहिइ सो सुगतिगतो न सोविहिवि. जो पुण विसएसु गिद्धो मरणसमयमु-दिवस्सइ सो सरीरभेदे अगहियपाहेजो चिरं दुहिओ होहिवि. मा य जंबुफ इव तुच्छक-प्पणामेत्तसुहपडियद्धो विपुलं दीहकालियं सुहम्भवमण्णसु । संभिण्णसोओ भणइ—कहेहि णे, का जंबुकसुहत्तुच्छकप्पणा ? सयंबुद्धेण भणिओ—सुणाहि—

25 जंबुकाहरणं

कोर्ये किर वणयरो वणेसंचरमाणो' वयत्थं हत्थि पासिऊण विसमे पएसे ठितो । एग-कंडप्पहारपडियं गयं जाणिऊण घणुं सजीवमवाकरिय, परसुं गहाय, दंत-मोत्तियहेउं गयमच्छियमाणो हत्थिपडणपेलिएण महाकाएण सप्पेण खइओ तत्थेव. पडिओ । जंबुएण य परिम्मंतेण दिट्ठो हत्थी मणुस्सो सप्पो घणुं च । भीरुत्तणेण य अवसरिओ, मंसलो- 30 लुयाए पुणो पुणो अहीणो 'निज्जीवं' ति य निस्संको तुट्ठो अवलोपइ, चित्तेइ—'हत्थी मे

जावन्नीविर्यं भक्तं, मणुस्सो सप्पो य किंचि फालं होदिति, जीयावंधणपदं ताव ग्यायामि' ति उपरओ भंवुद्धी घणुकोडीए छिण्णपडियद्वाए वाउदेसे भिण्णो मओ । जइ पुण अण-
सारं छदेवं हत्थि-मणुस्सोरगकलेवरेसु सज्जंतो तो वाणि अण्णाणि य चिरं खायंतो ।
एवं च जो माणु-(मन्यामम्-४७००)स्सए सोक्खे पडियद्धो परलोगसाहणनिरवेस्सतो सो
जंमुक इय विणरिसिद्धिति ॥

जं पि जंपह 'संवेदं परलोयं, तत्पंभवं च सोक्खं' तं अत्थि. सामि ! तुम्हे कुमार-
फाले सह मया णंदणवणं देवुज्जाणमुपगया. तत्थ य देवो उवइओ. अग्गे तं दहूण
अपसरिया. देवो य विघाए गतीए खणेण पत्तो अन्ह समीपं. भनिया अणेग अग्गे सोम-
रूविणा—'अहं सयचलो, महच्चल ! तय पियामहो रज्जसिरिं अवेगिरूण विण्णयओ
वंभलोए कप्पे अहियइं जातो, तं तुम्हे वि मा पमाई होद, जिणवयणेण मावेह अप्पाणं, 10
ततो सुगावं गमिहइ' ति. एवं थोत्तूणं गतो देवो. जइ सामि ! तं सुमरइ ततो 'अत्थि
परलोगो' ति सहइह ।

मया भणिओ—सयंवुद्ध ! सुमरामि पियामहवरिसणं । छद्धानकासो य भणति पुणो
वि सयंवुद्धो—सुणइ पुत्रवित्तं—

महाबल-सयंवुद्धपुत्रजाणं क्हासंवंधो

15,

तुम्हं पुत्रको राया कुरुचंदो नाम आसि, तस्स देवी कुरुमती, हरिचंदो
कुमारो । सो य राया णाहियवादी, 'इंदियसमागममेत्तं पुरिसकप्पना, मज्जंगसम-
वाए मयसंभव इय, न एत्तो परमवसंकमणसीलो अत्थि, न सुकय-दुकयफळं देव-नेर-
इएसु कोइ अणुभवइ' ति यवसिओ, बहूण सत्ताग पहाय समुद्धिओ, सुर इय पक्क-
घातो, निस्सीलो, निब्वओ । तओ तस्स एयकम्मस्स बहू कालो अतीतो, मरणकाले य 20
असायावेयणीययहुलयाए नरयपडिरूयपुंगलपरिणामो संवुत्तो—गीयं सुइमद्धरं 'अकोमं' ति
मण्णइ, मणोहराणि रुवाणि विक्रित्ताणि पस्सति, गीर-खंड-सकरोरयं 'ईहं' ति मण्णइ,
चंदणागुलेवणं सुम्भुरं ययइ, हंसतूलमवयं सेजं केटगसादासमानं वेदेइ । तस्म य
तहाविहं विवरीयमावं जानिऊण कुरुमती देवी सह हरिचंदेण पण्डणं पडियइ । सो
य कुरुचंदो राया एवं परमदुक्खिओ कालगतो । तस्स य नीहरणं पाऊण हरिचंदो सयं 25
नयरं गंधसमिद्धं जाएण अणुपालेइ । ततो य तहामूयं पिबगो मरणमनुपितयंवरस्म एवं
मती समुप्पणा—अत्थि सुकय-दुकयफळं ति । ततो तेन एगो गत्थियकुमारो बाल-
यंसो संविद्धो—भइगइ ! तुमं पंडियजणोवइहं धम्मसुयं मे कइयसु, एसा ते सेवं ति ।
तओ सो तेण निओगेण जं जं धम्मसंसियं बयणं सुणेइ तं तं राइगो निजेइ । सो ति

१ इंदे वेप ७०० विना ॥ २ कणं ॥ ३ ३० विना ॥ ४—पि बबडरं ॥ ५ सं० को १ । पि न ७००
ही १ ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥
५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥

- संहितो सुसीलयां तद्वै पदिवर्जति । कयाइ च नगरस्स नाइदूरे तहारुवस्स साहुणो
केवलनाणुपत्तीमहिंमं काउं देवा उवागया । तं च उवलभिऊणं सुबुद्धिणा सत्तियहुमा-
रेण रण्णो निवेदितं हरिचंदस्स । सो वि देवाऽऽगमणविम्हइओ जैयणतुरगारुदो गतो
साहुसमीवं, वंदिऊण य विणएण निसण्णो सुणइ केवलमुहुमायं वयणामयं । संसारकइं
5 मोक्खसुहं च से सोऊण 'अत्थि परमवसंकमो'त्ति निस्संकियं जायं । ततो पुच्छइ कुरु-
चंदो राया—मम पिया भयवं! कं गइं गतो? त्ति । ततो से भयवया कहियं विवरीय-
विसउवलंभेणं सत्तमपुढवीनेरइयत्तं च—हरिचंद! तव पिया अणिवारियपावाऽऽसवो
घहुणं सत्ताणं पीढाकारी पावकम्मगुरुत्ताए णं णरां गतो. तत्थ परमदुविसहं निरुवम-
निप्पडियारं निरंतरं सुणमाणस्स वि सचेयणस्स भयजणं दुक्खमणुभवति । तं च तहाविहं
10 केवलिणा कहियं पिउणो कम्मविचागं सोऊणं संसारभीरु हरिचंदो राया वंदिऊण पर-
मरिसिं सनयरंमइगतो । पुत्तस्स रायसिरं समप्पिऊण सुबुद्धिं संदिसति—तुमं मम सुयस्स
उवएसं करेजासि त्ति । तेण विण्णविओ—सामि! जदि अहं केवलिणो वयणं सोऊण
सह तुव्मेहिं न करेमि तवं तो मे न सुयं. जो पुण 'उवएसो दायवो' त्ति संदिसह तं
मम पुत्तो सामिणो कहेहि त्ति । राया पुत्तं संदिसइ—तुमे सुबुद्धिसुयसंदेसो कायवो
15 धम्माधिकारे त्ति । तुरियं निग्गओ सीहो व पलित्तगिरिकंदराओ, पवइओ केवलिसमीवे
सह सुबुद्धिणा, परमसंविमो सज्झायपसत्थचित्तणपरो परिखवियकिलेसजालो समुप्प-
ण्णनाणत्तिसओ परिनिव्वुओ त्ति । सुणिमो—तस्स य हरिचंदस्स रायरिसिणो वंसे
संखातीतेसु नरवईसु धम्मपरायणेषु समतीतेसु तुव्मे संपदं सामिणो, अहं पुण सुबुद्धिवंसे ।
तं एस अन्ह नियोगो बहूपुरिसपरंपरागतो धम्मदेसणाहिगारो ॥
- 20 जं पुण स्थ मया अयंडे विण्णविया तं कारणं सुणइ—अज्ज अहं नंदणवणे गओ
आसि, तत्थ मया विट्ठा दुवे चारणसमणा आइच्चजसो अमियतेओ य. ते मया
वंदिऊण पुच्छिया—मयवं! महावलस्स रण्णो केवइयं आउं धरइ? त्ति. तेहिं निरिद्धो—
मांसो सेसो. ततो संभंतो मि आगतो. एस परमत्थो. ततो जं जाणइ सेयं त्ति तं
फीरउ अकालहीणं । ताणि य उवसमवयणाणि सयंबुद्धकहियाणि सोऊण अहं धम्माभि-
- 25 सुहो आउपरिक्खयसुतीय आममट्टियाभायंणमिव सलिलपूरिज्जमाणमवसण्हियओ भीओ
सहसा उट्ठिउ कयंजली सयंबुद्धं सरणमुवागतो—वयंस! किमियाणि भासावसेसजीवी
करिस्सं परलोगहियं? त्ति । तेण न्हि समासासिओ—सामि! दिवसो वि घट्टओ परि-
चत्तसवसावज्जजोगस्स, किमंण पुणो मासो? । तओ तस्स वयणेण पुत्तसंकामियपयापा-
लणवावारो ठिओ मि सिद्धाययणे कयमत्तपरिशाओ संयारमसमणो सयंबुद्धोपदिट्ठजिण-
- 30 महिमासंपायणसुमणसो अणिश्चयं संसारदुहं पाउवगमणं च वेरग्गजणियाणि सुणमाणो
कोलंगतो इह जातो । एवं थोवो मे तवो विण्णो त्ति ॥

एवं च अजललियंगण देवेण कहियं मम सपरिवाराए । ईसाणदेवरायससीवाओ
य दढधम्मो नाम देवो आगतो । सो भणइ—ललियंगय ! देवराया नंदीसरदीवं
जिणमहिं कांडं बधंति त्ति गच्छामि अहं, विदिं ते होउ त्ति । सो गतो । ततो
अहं अजललियंगयदेवसदिया 'इंदणत्तीए अवस्स गमणं होहि त्ति इयाणि, चेव
वत्तामो' त्ति गया पुण नंदीसरदीवं खणेण । महिमा कया जिणायणेसु, तिरियलोए 5
य तित्थयरयवणं करेमाणो सासयचेइयपूयं च चुओ ललियंगओ । परमसोगिण्डस्स-
मायहिययघरा य अहं विवसा गया सपरिवारा, सिरिप्पमं विमाणं । परिहायमाण-
सोहं च ममं दड्डुण आगतो सयंनुद्धो देवो मणति—सयंपभे ! जिणमहिं, क्कुणसु,
वयणकालो, घोहिलाओ भविस्सइ त्ति । वस्स नयणं, परिगंहेऊण नंदीसरे दीवे तिरिय-
लोए य कयपूया अहमवि चुया समाणी जंबुद्वीपकविदेहे पुक्खलावइविजए पुंडरगि-10
णीए तयरीए बइरसेणस्स चक्कट्टिस्स वसुमतीए देवीए इडिया सिरिमती नाम जाया ।
सा हं पिडभरणपडमसरयायहंसी धावीजणपरिगहिया जमगपवयसंसिया इव लया सुहेण
वड्डिया । गहियाओ य कल्लओ अभिरामियाओ ।

कयाहं च पओसे सवओभद्वं पासायमभिरूढा यस्सामि नवरवाहिं देवसंपायं । ततो
'विंसापरायणाए मे सुमरिया देवजाती, सुमरिऊण य दुक्खेणाऽऽहया मुच्छिआ । परि-15
, चरिगाहिं जलकणपडिसित्ता पथागयचेयणा विंतेसि—'कथं मण्णे पिओ मे ललियंगतो
'देवो ? त्ति, तेण य मे विणा किं जणेण आभट्ठेण' त्ति मूयत्तणं पँकयं । भणइ परियणो—जंम-
'पहिं से थाया अक्खित्ता । कओ य तिमिच्छपहिं पयत्तो, कयाहं वलि-होम-मंत-रक्खाविहा-
णाहं । अहं पि मूयत्तणं न मुयामि, लिहिऊण य आणत्तीं देमि परिचारियाणं । उववणायं
य ममं जम्मधाती पँडिया नाम विरहे भणति—पुत्त सिरिसइ ! जइ कारणेण केणइ 20
मूई ततो मे अजंतिया साह, ततो सत्तीए कज्जसाहेणे पयइस्सं. अत्थि मे विज्जायलं,
जेण कणुत्तलोए साहीणं पयोयणं सपाइस्सं. अहं पुण सबमूई देवदोसेण थो किं सक्का
कावं ? । तीय वि एवं अणिअ मया विंतिर्यं—सुहु भणइ थाई, मम हिययगयं अत्थं को
साहेइ ? तं कहेमि से सत्तामं । तओ मया भणियं—जम्मो ! अत्थि कारणं, जेण संपइ-
कालं मूयत्तणमं करेमि त्ति । ततो सा जुहा भणति—पुत्त ! साहसु मे कारणं, तं य सोऊण 25
जइ भणसि वहं चेड्डिस्सं त्ति । ततो मया भणिया—सुणाहि—
सिरिमइनिवेइया निण्णामियाभवसंवज्जा अत्तकहा

अत्थि धायइसंडे दीवे पुत्रविदेहे मंगलावइविजए नंदिगामो. नानं सण्णिवेसो ।
तत्थ अहं इओ तइयमवे दरिइल्ले सुलक्खण-सुमंगल-धणिणयाउस्सिगाईणं छहं

भगिणीणं पच्छओ जाया, न कयं च मे नामं अम्मा-पिऊहिं 'निन्नामिय'ति भण्णामि ।
सकम्मपडिबद्धा य तेसिं अवसाणं जीवामि ।

ऊसवे य कयाइं अङ्कडिमाणि नाणाविहमकपहत्थगयाणि सगिहेहिंतो निग्गयाणि ।
ताणि य दट्ठण मया माया जाइया—अम्मो! देहि मे मोयगे अण्णं वा भक्खयं ति,
5 डिंभेहिं समं रमासि ति । तीए रुद्धाए हया निच्छूढा य गिहाओ—कओ ते इहं भक्खा? ।
वच्चसु अंचरतिलयं पवयं, तत्थ फलाणि रायसु मरसु थ ति । ततो रोवंती निग्गया मि ।
सरणं विमग्गमाणीए दिट्ठो य मया जणो अंचरतिलयपवयाभिमुहो पत्थिओ । गया मि तेण
सहिया । दिट्ठो य मया पुहवितलतिलयभूओ, विविहफलभरत्तमिरपादवसंकुलो, कुलहरभूओ
सडण-मियाणं, सिहरकरेहिं गगणतलमिव मिणिं समुज्जओ अंचरतिलगो गिरिवरो ।
10 तत्थ य गेण्हइ जणो फलाणि, मया वि पक्क-पडियाणि सादूणि फलाणि भक्खियाणि ।

रमणिज्जायए य गिरिवरस्स संचरमाणी सह जणेण गंभीरं सुणिमो सहं अइमणोहरं । तं
च अणुसरंती गया मि तं पदेसं सह जणेण । दिट्ठा मया जुगंधरा नाम आयरिया, विविह-
नियमधरा, चोइसपुवि-चडणाणिणो, तत्थ य जे समागया मणुया देवा य तेसिं जीवाणं
बंध-भोक्खविहाणं कहयंता, संसए थ विसोधिता । ततो हं तेण जणेण सह पणिवइऊण
15 निसण्णा एगदेसे सुणाभि तेसिं वयणं परममहुर । कहंतरे य मया पुच्छिया—भयधं! अत्थि
ममाओ कोइ दुक्खिओ (मन्यामम्-४८००) जीवो जीवलोए? ति । ततो तेण भणियं—णि-
ण्णामिए! तुनं सदा सुभा-ऽसुभा सुतिपहमागच्छंति, रूखाणि य सुंदर-मंगुलाणि पाससि,
गंधे सुभा-ऽसुभे अग्घायसि, रसे वि मणुण्णा-ऽमणुण्णे आसापसि, फासे वि इट्ठा-ऽणिट्ठे
संवैदेसि, अत्थि थ ते पडियारो सी-उण्ह-त्ण्ह-सुहाणं, निहं सुहागयं सेवसि, निवाय-
20 पवायसरणासओ वि य ते अत्थि, तमसि जोतिप्पगासेण कज्जं कुणसि । नरए नेरइयाणं
निधं असुभा सह-रूव-रस-गंध-फासा, निप्पडियाराणि परमदारुणाणि सी-उण्हणि सुहा-
पिवासाओ य, न खणं पि निहासुहं दुक्खसयपीडियाणं, निबंधयारेसु नरएसु चिट्ठमाणा
निरयपालेहिं कीरमाणाणि कारणसयाणि विवत्ता अणुह्वमाणा वहुं कालं गमयंति । तिरिया
वि सपक्क-परपक्कजणियाणि सी-उण्ह-सु-प्पिवासादियाणि य जाणि अणुभवंति, ताणि थ-
25 हुणा वि कालेण नसक्का वण्णेवं । तव पुण साहारणं सुह-दुक्खं । पुवसुकयसमज्जियं अण्णेसिं
रिद्धिं पस्समाणी दुहियमप्पाणं तक्केसि ति । जे तुमओ हीणा बंधणागारेसु किलिस्संति,
जे य दास-भयगा परवत्तवा नाणाविहेसु देहपीडाकरेसु कम्मेसु णित्ता किलिस्संति,
आहार पि तुच्छमणिट्ठं भुंजमाणा जीविंयं पालेति, ते वि ताव पस्ससु ति । मया पण-
याए 'जहा भणध ति तहा' पडिसुयं । तत्थ धम्मं सोऊणं केइ पवइया, केइ गिहवास-
30 जोगाणि सीलवयाणि पडिवण्णा । मया वि विण्णविया—जस्स णियमस्स पालणे सत्ता
मि तं मे उवइसह ति । तओ मे तेहिं पंच अणुवयाणि उवइहाणि । बंदिऊण परितुट्ठा

जणेण सह नंदिरगामं गया, पालेसि वयाणि संतुहा । कुट्टंबसंविभागेण य परिणयाय संतीय चवत्थ-छट्ठ-उट्ठमेहिं खमामि ।

एवं काले गए कम्हिइ कयभत्तपरिचाया राईए देवं पत्तामि परमदंसणीयं । सो भ-
णति—णिण्णामिण् ! पत्त मं, चित्तेहि य 'होमि एयस्स भारिय' ति, तओ मे देवी
भवस्ससि, मया य सह दिव्वे भोए भुंजिहिसि ति । एवं वोत्तणं अदंसणं गओ । अह-5
मवि परिओसवियसियहियया 'देवदंसणेण लभेज्ज देवत्तं' ति चित्तिअण समाहीए कालगया,
सणियाणा ईसाणे कप्पे सिरिप्पभे विमाणे ललियंगयस्स देवस्स अगमहिंसी सयंपभा
नाम जाया । ओहिणाणोपओगविण्णायदेवभवकारणा य सह ललियंगएण जुगंधरगुत्थो
घंदिउमवइण्णा । तं समयं च तत्थेव अंबरतिलए मणोरमे उज्जाणे समोसरिया सगणा य ।
तओ हं परितोसवित्तप्पियमुही तिउणपचाहिणपुधं णमिअण णिवेइयणाना णट्टोवहारेण 10
महेअण गया सविमाणं, दिव्वे कामभोए देवसहिया णिरुसुगा बहुं कालं अणुभवामि । देवो
य सो आवपरिक्खएण अम्मो ! चुओ ण याणामि कत्थं गओ ? ति । अहमवि य तस्स
विओगदुहिया चुया समाणी इहाऽऽयाया, देवउज्जोवदंसणसमुप्पणजाईसरणा तं देवं
मणसा परिवहंती मूयत्तणं फरेमि 'किंमेतेण विणा संलावेणं कएणं ?' । एस परमत्थो ॥

लद्धमणुस्सजम्मणो ललियंगयदेवजीवस्स गवेसणा

15

तं च सोअणं अम्मघाई ममं भणति—पुत्त ! सुहु ते कहियं. एवं पुण पुत्रभवचरियं पंडे
लेहिअणं तओ हिंजावेमि. सो य ललियंगओ जइ माणुस्सए भवे आयाओ होहिंति तओ
सचरियं दइण जाई सुमरिहिति. तेण य सह णिवुया विसयसुहमणुमविस्ससि चिं । तओ
तीए मएणाऽणुसज्जिओ पढो विविषवण्णाइं पट्टियाहिं दोहि वि अणीहिं । तत्थ य पढमं
पंदिग्गामो लिहिओ, अंबरतिलगपधयससियसुकुमुसियाऽसोगसणिसण्णा गुरवो य, 20
देवमिहुणं च वंदणागयं, ईसाणकप्पे सिरिप्पभं विमाणं सदेवमिहुणं, महव्वलो राया
सयंबुद्ध-संभिन्नसोयसहिओ, णिण्णामिगा य तवसोसियसरिया, ललियंगओ सयं-
पभा य सणामाणि । तओ णिक्कण्णे लेक्खे घाई पट्टगं गहेअण 'घायइसंडं दीवं पचामि'
ति तीसे विज्जापभावेण आगासगमणं उप्पत्तिया जुवतिवेसपास-कुवलय-पलाससामं
नइयळं । खणेण य पचागया पुच्छिया मया—अम्मो ! कीस लहुं णियत्ता सि ? ति । सा 25
भणइ—पुत्त ! सुणह कारणं—इहं अम्ह सामिणो तव पिउणो धरसवट्टमाणिणिमित्तं विज्ज-
यवासिपायाणो बहुका समागया, तं जति इहेव होहिंति ते हिययसादीणो दइओ तओ
कयमेव कज्जं ति चित्तिअण णियत्ता. तम्मि य जइ ण होहिंति इह परिसगणे करिस्सं जत्तं
ति । सुट्टियहिययौ मया भणिया । अवरज्ज(ण्ह)ए गया पट्टगं गहेअण पचावरण्हे आगया
पसण्णमुही भणइ—पुत्त ! परिणेवुया होहि, दिहो ते मया सो ललियंगओ । मया 30

- पुच्छिया—अम्भो ! साह—सो कहं ? ति । सा भणइ—पुत्त ! मया रायमाणे पसारिओ पट्ठओ । तं च पस्समाणा आलिकखकुसला आगमं पमाणं कर्त्ता पसंसंति, जे अकुसला से वण्ण-रूवाणि पासंति । दुमरिसणरायसुओ दुदंतो कुमारो, सो मुहुत्तमेत्तं पासि-
 ५ भणइ—चरियं' नियगं पट्ठलिहियं दट्ठूण य मे सुमरिया जाई—अहं ललियंगतो देवो आसि, सयंपभा मे देवि ति । मया पुच्छिओ—पुत्त ! साहसु को सणिवेसो ? । भणइ—
 पुंडरिगिणी नयरि ति । पवयं 'भेरुं' साहति, अणगारो को वि एस विस्सरइ से नामं, कप्पं सोहम्मं कहेइ, राया मंतिसहिओ को वि एस ति, का वि एसा तवरिसणी न जाणं से नामं ति । ततो 'ईशावगो' ति जाणिऊण मया सणिओ—पुत्त ! सच्चं सच्चं, जं ते जम्मंतरे
 १० वीसरियं तेण किं ? । सच्चं तुमं सि ललियंगतो । सा पुण सयंपभा नंदिग्गामे पंगुली केण वि कम्मदोसेण जायां । एवं च णाए चरियं लिहियं तव यत्तमग्गणहेवं । मम य धायइसं-
 डगयाए दिण्णो य पट्ठओ । मया य अणुकंपाए तीसे तव परिमग्गणं कयं । एहि पुत्त ! जाव ते नैमि धाइसंडं ति । अवहसिओ भित्तेहिं, 'गम्मड, पोसिजव पंगुलि' ति । तओ अव-
 १५ रणेसु असमाणो ति वइरजंधो भणइ । सो उवागतो पट्ठगं दट्ठूण ममं भणति—केणेयं लिहियं चित्तं ? ति । मया भणियं—किनिमित्तं पुच्छसि ? । सो भणइ—ममं एवं चरियं—
 अहं ललियंगतो नाम आसि देवो, सयंपभा देवी । 'असंसयं तीए लिहियं ति, तीए य वा वषदेसेण' तक्केमि । ततो मया पुच्छिओ—जइ ते चरियं, साहसु य को एस सन्निवेसो ? ।
 सो भणति—नंदिग्गामो एस, पवओ अंवरतिलओ, जुगंधरा य आवरिया, एसा
 २० रमणकिलंता णिण्णामिया, महब्बलो राया सयंबुद्ध-संभिण्णसोएहिं सह लिहिओ, एस ईसाणो कप्पो, सिरिप्पमं विमाणं, ऐयं सच्चं सपवयं परिकहियं तेण । तओ य मया वुट्ठाए भणिओ—जा एसा सिरिमती कुमारी पिउच्छाए दुहिया सा सयंपभा, जान रण्णो निवेएमि ताव ते लब्भइ ति सुमणसो गतो । ततो मि कक्कजा आगया । पुत्त ! रण्णो निवेएमि, ततो ते पियसमागमो भविस्सइ ति । एवं बोत्तूण गया । निवेदितमणाए रण्णो ।
 २५ ततो हं सदायिया रण्णा, देवी य वसुमई । तओ दोण्ह वि राया पकहिओ—सुणइ, जो सिरिमतीए ललियंगओ देवो आसी । जहा णं अहं जाणं ण तहा सिरिमती—
 वइरसेणकारिओ ललियंगयदेवपरिचओ

इहेव जंबुदीवे अवरविदेहे सलिलावतिविजए वीयसोगा नयरी, जियंसत्तु नाम

१ वइह ही ३ ॥ २ आलेखं दां ० ॥ ३ दुमसेणरायं ली ३ । दुमविसणरायं मो० स० गो ३ ॥
 ४ किं य सुं क ३ । किं पसुं ली ३ ॥ ५ प्यं पि तिं दां० विना ॥ ६ उदभावं ली ३ ॥ ७ व्या आग-
 मेसु कुसला एय दां० ॥ ८ प्यं चित्थियं ति ली ३ ॥ ९ एय स० दां० ॥ १० विजयस० दां० ॥

रागं, तस्मै मणोहरी य केकई य हुवे देवीओ, वासि अचलो विहीसणो य पुता ।
परए विठम्भि विजयदं मुंजंति बलदेव-वासुदेवा ।

मणोहरी य बलदेवमाया कस्मिय काले गए पुत्तं आपुच्छति अयलं—अणुभूया मे
भतुणो सिरी पुत्तसिरी य. पव्यामि, परलोगहियं करिसं, विसजेहि मं ति । सो नेहेण
न विसजेह । निब्बंघे कए मणति—अम्मो ! जह निच्छओ ते' कओ वो मं देवलोचम-
५ राए वसणे पडिबोहेयओ चि । तीए पडिवनं । पवइया य परमपितिवलेण पगारसंगैघरी
वासकोडी तयमणुवरिऊण अपरिवडियवेरमा समाहीए कालगया लंतए कप्पे इंदो
आधाओ । वं ताव जाणेह ममं ।

बल-कैसया य बहुं कालं पमुइया भोए मुंजंति । कयाइं च निग्गया अणुयत्तयं आसेहिं
रायजोगेण अयहिया अडविं पवेसियौ । गो-रहसंपारेण य न विण्णाओ मग्गो, जाय णं 10
इं गंतूय आसा विषण्णा, विभीसणो य कालगतो । अयलौ नेहेण न जाणइ, 'मुच्छिंओ'
ति णेइ णं सीतलाणि वणगहणाणि 'सत्थो भविस्सइ' चि । अहं च लंतगकप्पगतो
पुत्तसिणेहेण संगारं च सुमरिऊण रणेणं आगतो विहीसणरुवं विठ्ठिवऊण । रहगतो
मणिओ' बडो—भात ! अहं विजाहरेहिं सह जुविसं गवो, ते मे पधाहिआ. तुम्हे पुण
अंतं जाणिऊण केण पि मम रुवेणं मोहिआ, वचिओ नयरं. एयं पुणो 'अहं' ति वुच्चेहिं 16
वृद्धं कलेवरं, सपारोसु णं । वं डहिऊण रहेण सनयरमागया पुरुजमाणा जणेणं, घरे य
पक्कासणनिसण्णा ठिआ । वओ मया मणोहरीरुवं संसियं । संमंभो य अयलो मणति—
अम्मो ! वुच्चेत्थ कओ ? । पवजाकालो संगारो य सबो परिकहिओ, विभीसणमरणं,
'अहं लंतगाओ कप्पाओ संपवडिबोहणनिसितं इहमागतो, परलोगहियं वितेहि अणिघं
मणुपरिद्धिं जाणिऊण' । गतो सकप्पं लंतगइंदो । 20

अयलो पुत्तसंक्रामियरायसिरी तवमणुवरिय ईसाणे कप्पे सिरिप्पमे विमाणे ललि-
यंगओ नाम सुरो जाओ । अहं पुण सदेवीयं पुत्तसिणेहेणं अभिक्खरणं लंतयं कप्पं
नेमि चि जाहे जाहे सुमरामि । सो पुण ललियंगगतो देवो सत्तनवमाणे सागरोवमस्स
देवसुहं परिभोत्तूणं तवो सिरिप्पमाओ विमाणाओ चुओ, तत्थ अण्णो वयवण्णो । वं
पि अहं पुत्तसिणेहेणं वेव लंतयं कप्पं नेमि । एवं सत्तरस ललियंगयां अईआ । एओ 25
वि य जो मे सिरीमतीए ललियंगजो अट्टारसमो लंतयकप्पं नीअपुन्वो बहुतो, जागामि
णं । तओ लंतयकप्पाओ चुओ हं चइरसेणो जावो ॥

राया मणइ—सइवेह चइरजंघं ति । आणत्तो कचुंगी गतो । आगतो य चवरजंघो ।
दिट्ठो य (प्रथमपृष्ठ-४९००) मया परितोसविधसियच्छीए अच्छेरयभूओ, सरपरयणि-

१ मे अं० विना ॥ २ 'या वसणे पडिबोहेय चि वां० ॥ ३ 'मवी वां० वां० निच ॥ ४ 'त्तं वां०
वां० विना ॥ ५ 'या । तो इहं वां० ॥ ६ 'ओ मोहिं की ॥ ७ 'जमाग' वां० ॥ ८ 'ओ अयको-
क ॥ ९ 'तं जहिं सव' वां० निच ॥ १० तव डी २ वां० ॥

यरसोभवयणचंदो, तरुणरविरस्त्रिबोहियपुंडरीयनयणो, मणिमंडियकुंडलघट्टियपीणगंडदेसो,
 गरुलाऽऽययतुंगनासो, सिलप्पवालकोमलसुरत्तदंसणच्छयणो, कुंदमउलमालासिणिद्धदसन-
 पंती, धयत्थवसभनिभखंघो, वयणतिभागूसियरयणावलिपरिणद्धगीवो, पुरफलिहाऽऽयाम-
 दीहवाहू, नयरकवाडोवमाणमंसलविसालवच्छो, करसंगेज्जमज्जदेसो, विमलवरपंकयस-
 ५ रिसनाभी, मिगपत्थिव-तुरगवद्वियकडी, करिकरणिमऊरुजुयलो, निगूढजाणुपदेससंगतह-
 रिणसमाणरमणिज्जंघो, सुपइद्वियकणगकुम्मसरिसलक्कणसंवाहचलणजुयलो । पणओ य
 रायणो । भणिओ य—पुत्त वइरजंघ ! पडिच्छसु पुवभवसयंपहं सिरिमत्तिं ति । अव-
 लोइया णेण अहं कैलहंसेणेव कमलिणी । विहिणा य पाणिं गाहिओ मम ताएण 'वइ-
 रजंघो !' ति मड्डुरमाभासमाणेण, दिण्णं विउलं धणं परिचारियाओ य । विसज्जियाणि य
 १० अम्हे गयाणि लोहभगलं । भुंजामो निरुविग्गा भोए ।

वइरसेणो वि राया लोगतियदेवपडिवोहिओ संवच्छरं किमिच्छियं दाणं दाऊण निय-
 गसुएहिं नरवईहिं य भत्तिवससमेतेहिं सह पवइओ पोक्खलपालस्स रजं दाऊण ।
 उप्पण्णकेवलनाणो य धम्मं देसेइ-१ मम वि कालेण पुत्तो जातो, सो सुहेण संवद्धिओ ।

कयाई च पोक्खलपालस्स के वि सामंता विसंवइया । तेण अम्हं पेसियं—एउ वइर-
 १५ जंघो सिरिमत्ती य ति । अम्हे विउलेण खंधावारेण पत्थियाणि पुत्तं नयरे ठवेऊणं । सर-
 वणस्स य मज्जेणं पंथो पडिसिद्धो जाणुकजणेण—दिट्ठीविसा सरवणे सप्पा, ण जाति तओ
 गंतुं ति । तं परिहरंता कमेण पत्ता पुंडरिणिणीं । सुयं च णेहिं नरवईहिं वइरजंघाऽऽ-
 गमणं । ततो ते सकिया पणया । अम्हे वि पोक्खलपालेणं रण्णा पूएइण विसज्जिया,
 पत्थियाणि सनयरं । भणइ य जणो—सरवणदज्जाणमज्जेण गंतवं, सप्पा निविसा जाया,
 २० केवलनाणं तत्थ ठियस्स साहुस्स उप्पण्णं, देवा य उवइया, देवुज्जेण य पडिहयं दिट्ठीगयं
 विसं सप्पाणं ति । ततो अम्हे पत्ताणि कमेण सरवणे आवासियाणि । सागरसेण-मुणिसेणा
 य मम भायरो अणगारा सगणा तत्थेव ठिया । ततो अम्हेहिं दिट्ठा तवलच्छिपडिहत्था
 सरयसरजलपसण्णहियया सारयसगलससिसोमवयणा । ते य सपरिवारा परेण भत्तिवहु-
 माणेणं वंदिया । सपरिवारा य फासुएणं असण-पाण-साइम-साइमेणं पडिलाहिया ।

२५ ततो अम्हे तेसिं गुणे^३ अणुगुणेंताई 'अहो ! महाणुभावा सायरसेण-मुणिसेणा,
 अम्हे विमुक्करज्जधुरावावाराई कया मण्णे णिस्संगाई विहरिस्सामो ?' ति विरागमग्गमो-
 इण्णाई कमेण पत्ताई सनयरं । पुत्तेण य अम्हं विरहकाले भिक्खग्गो दाण-माएहिं रंजिओ,
 वासधरे य विसधूमो पओइओ । विसज्जियपरियणाणि य विगाटे पओवुं अइगायाणि
 वासगिहं, साहुगुणरयाणि धूमदूसितथावूणि कालगायाणि इह आयाई उत्तरकुराए ति ।

३० तं जानाहिं अज्ज ! जा णिण्णामिका, जा य सयंपभा, जा य सिरिमत्ती सा अहं

ति जाणेह. जो महवलो राया, जो य ललियंगओ, जो य बहरजंघो राया ते तुम्हे ।
एवं जीसे नामं गहियं भे सा अहं सयंपभा ॥

ततो सामिगा मणियं—अज्जे ! जाइं सुमरिऊण वेवुज्जोयइंसणेण चित्तेमि 'देवमवे
वट्ठाहि' चि, ततो य से सयंपभा आभट्ठा. तं सचं एयं जं तुमे कहियं । परिओसमाण-
साणि पुषभधसुमरणसंभुक्खियसिण्हेहाणि ति सुहांगयविसयसुहाणि तिणिण पठिओग्गमाणि 5
जीमिऊण कालगयाइं सोहम्मे कप्पे देवा जाया । तत्थ वि णे परा पीई आसि । तिपटि-
ओवममियं ठिति अणुपालेऊण घुया वच्छावइविजए पइंकराए नयरीए तत्थ सामी
पियानहो सुविहिद्विजपुत्तो केसवो नामं जातो, अहं पुण सेट्ठिपुत्तो अभयघोसो, तत्थ
वि णे सिण्हेहाधिकया । तत्थेव नयरे रायसुओ पुरोहिदसुओ मंविस्सुओ सत्थनाहसुओ य,
वेदिं वि सह मित्ती जाया । कयाइं च साह पडिभापडिबण्णो निमिडुट्ठी दिट्ठो समाग-10
एहिं, भणिओ य पंचहिं वि जणेहिं केसवो परिहासपुवं—तुम्हेहिं नाम परिसाणं तव-
रसीणं तिगिच्छं न कायवं, जे अत्थचंता जणा ते तिगिच्छियव ति । सो मणवि—यदंस !
अहं धम्मियजणो निरुज्जो कायवो, बिसेसेण पुण साहवो पडिचरियवा. एस पुण साह
ओसहं पावं नेच्छह छट्ठियदेहममत्तो, सो अन्नंग-मत्सरणेहिं पडिचरियवो चि, तत्थ मम
तिहं अत्थि सयसहस्सनिष्फणं, गोसीसेणं चंदणेण कज्जं कंवलरपणेणं च ति । अन्हेहिं 15
पडिबन्धं—कीरव, सणं पि. संपाडेमो । रायपुत्तेण कंवलरपणं दिण्णं, चंदणं च गहियं ।
परिमाए दिओ साह विण्णविओ—भयवं ! अन्हे ते हितपुट्ठीए जं पीढं करेसु तं एमसु
रि । अठमंतिओ तेहेण, तेणाऽहिगतंरं किमी संचालिया, ते परसवेदणं चदीरंता निगया,
सुच्छिओ ववत्सी कंवल्लेण संवरिओ, तं सीयलं ति तत्थ लग्गा किमी, पणोदिपा
सीयले पवेत्ते, चंदणेण छित्तो, पयागओ पुणो वि मक्खिओ, तेणेनु कमेण किमी निगया, 20
चंदणेण सत्यो कओ, जाइे द्दीणा किमी ताहे चंदणेण छिपिऊण गया ओ सगिहाणि ।
सुयधम्मा च सवे पडिबन्धणा सावयधम्मं, केसवो साहुदेवावयपरो बिसेसेण तान चग्गेहिं
सीलवय-तवोवहाणेहिं अप्पाणं भावेऊणं समाहीए कालगया अणुए कप्पे ईदसमागा
देवा जाया । दिवं च सुहमणुगविऊणं ठितिरपण घुया कमेण केसवो बहरसेणरम
रणो पुक्खलावइविजए पुंडरिगिणीए नयरीए मंगलावतीए देवीए पुवो बहरनामो 25
नाम । रायसुयाइं कणागनाम-रुप्पनाम-पीढ-महापीढा कमेण जाया कुमार । अहं च
तत्थेव नयरे रायसुओ जावो, वाळो जेव बहरनामं समदीणो सारही जातो मुजसो
नाम । बहरसेणो बहरनामाईणं रजं दाऊण लोमंतिवदेवपडिधोदिओ संनच्छरं कयवि-
चविसगो पवइओ, समुप्पणकेवलनाणो धम्मं देसेह सयंपुट्ठो । बहरनामो समचवि-
जयाहिओ चक्रवट्ठिओए मुंजवि । भयवं तित्थपरो पुंडरिगिणीए अणुजागे समोत्त-30
रिओ । बहरनामो वंदितं निज्जाओ सपरिवाणे, निजमासियामयपरिसिचदियमो सनु-

पुष्पणवेरगो पुत्तसंकामियरज्जसिरी ससहोयरो पंवइओ । अहमवि पुवसिणेहाणुरागेण वइ-
रनाभमणुपवइओ । ततो वइरनाभो लद्धिसंपन्नो येवेण कालेण चोदसपुवी जातो, कण-
गणाभो वेयावधकरो । भयवया य 'वइरनाभो भरहे पढमतिथयरो उसभो नाम
भविस्सइ' ति निहिट्ठो, 'कणगणाभो चक्कवट्ठी भरहो नाम तव पुत्तो भविस्सइ ति,
रुप्पणाभाई एगमणुस्सभवलाभिणो अंतं करेस्संति' । पुवभवियकेसवादीणं चरियं
सील-संजयासंजयभावुज्जलं कहियं । ततो अम्हे ण पि. जणा बहुगीओ वासकोडीओ
तथमणुचरिऊण समाहीए कालगया, कमेण य सव्वट्ठसिद्धे देवा जाया । ततो चुया इहं
जाया । मया य पियामहल्लिगदरिसणेणं पोरानाओ जाईओ सरियाओ । विष्णायं च
अण्ण-पाणं दायवं ति, न दवं तवस्सीणं ॥

10 एयं च कहं सोऊण सेज्जंओ पहट्ठमणसेहिं पूइओ नरवइपभिईहिं । ततो उसभसा-
भिणो वाससहस्सेण केवलनाणं दंसणं च उप्पणं । सम्मत्ताइसेसपयासो भवियाणं धम्मं
देसेइ । नमि विनमी य बहुं कालं देवा इव सच्छंदगमणालया निरुविग्गा भोए भुजंति ।
समुप्पण्णवेरग्गा य पुत्ताणं नयराणि सविभजिऊण जिणचंदसमीवे पवइया, जेसिं मया
वंसकित्तणा क्या ॥

11 नीलजसापरिचओ

णमिस्स य वंसे संखातीताणि णरवत्तिसयाणि समतीताणि, जाणि रायसिहिं तणमिव
पढगलर्गा पयहिऊण पवइयाणि । तम्मि य वंसे अपरियावत्ते विहसियसेणो नाम राया,
तस्स पुत्तो पहसियसेणो णाम, तस्साहं भारिया हिरण्णमती नाम विकखाया विजाहरलोए
नल्लिणिसभनगरताभिणो हिरण्णरहस्स सुया पीईयद्धणाए देवीए अत्तिया । मम य
20 सीहदादो पुत्तो, तस्स य दुहिया नीलजसा दारिया पहाणकुलसंभवा कीलापुवं विजाणु-
वत्ती मायंगवेसा, जा तुमे दिट्ठा । पज्जासि ति तं पएसं, ततो ते सोहणं भविस्सइ ति ।
मया भणिया—जाणीहामो ति । ततो बिमणा णिमाया 'जाणिहिसि' ति वोत्तूणं ।

अहमवि गंधवदत्ताकोयपसायणोवायधिवापरो दिवस गमेऊण पदोसे सन्निविट्ठो सय-
णीए हत्थफासेण पडिबुद्धो चित्तेमि—अपुवो हत्थफासो, न एस गंधवदत्ताए ति । तं
25 उम्मिहियलयो यो दीवमणिपगासियं पस्सामि वेयालं भीसणरूवं । चित्तियं मया—सुणामि,
दुविदा वेयाला—सीया उण्हा य. जे उण्हा वेयाला ते सत्तुं पवजंति विणासेउकामा.
सीया वेयाला पुण जेइ आणेइ तिं णित्तियं—ति एवं चित्तेमि । कट्ठति मं वेयालो बला वि
कंयाइ । मम वि चिंता जाया—नेउ ताव मं, जेणाऽऽणत्तो ति तस्स समीवं. तेण सह जं
पत्तकालं तं करिस्सं. णीओ मि जेण गच्चमिहाओ, चेडीओ पस्सामि पमुत्ताओ । चित्तेमि—
30 ओसोविया वेयालेण, जं पाएहिं वि छिक्का न चेवंति । पत्तो य दुवार, अगच्छियं जेण

१ 'एस हिरण्णमती नाम अहं भारिया विकखा' शां० ॥ २ 'ण्णधरस्स' शां० ॥ ३ 'मेस' उ २ वि० ॥
४ ति य एवं शां० । ति णित्तियं ति एव क ३ गो ३ उ० ॥ ५ 'एवावि' वि उ २ मे० नि० ॥ ६ न
विहति ए ३ क ३ गो ३ । न विदंति उ० ॥ ७ अवाप' शां० ॥

वीसरियाणि कवाडाणि, निगाणं संमिलियं मुहं, संवरियं दुवारं । चितियं मया—वेया-
लेण कओ अवकारिणा वि उवगारो सेट्टिभवणं संवरियदुवारं करेतेणं ति । निगायस्म मे
सिरिदामगंडं पाएसु लमं, तं च बंदप्पभापगासियं दट्ठूणं 'से सोहणं निमित्तं' ति परिग-
हियं । थोवंतरे सेओ वसभो अणुलोमो दिट्ठो, तं पि से परिग्गहियं सुंदरबुद्धीए । थोवं-
तरे हत्थी सतीतो दिट्ठो, रायगिहे य थेरियाए सहाविओ—एहि वचामो, सा ते पियौ पुत्त ! 5
पडिच्छइ त्ति । एहिं तुमं, हत्थिस्स उवरिं अच्छसु मुहुत्तं जावमहमागच्छामि । सा आरुढा,
उट्ठिओ य हत्थी, सा भीआ, (मंथापम्—५०००) आहोरेणेण भणिआ हसंतेण—सोभिता
सि भयवति ! त्ति । ततो मे वप्पण्णा चिंता—इमो 'संजोयसंलावो पसत्तं निमित्तं । पत्तामि
य चेइयपरं, साहुत्तदं च सुणामि । ततो एवंविहेहिं पसत्तयसवणेहिं अणुमणिगयामणो
इय नीणिओ वेयालेणं, संपाविओ पिबवणं । दिट्ठा य मया मायंगबुद्धा किं पि जंपंती ! 10
भणिओ अणाए वेयालो—भइसुह ! संपावियं ते पयोपणं, सुट्ठु कयं ति । ततो ममं मो-
त्तूणं हसिऊण अदरिसणं गतो । अहं पि णाए आभट्ठो—पुत्त ! मा ते मणुं भवउ 'वेया-
लेणाऽऽणीओ.' अहं जाणामि ते सत्तं पभावं च. न ते मया परिग्गहियस्स कायि सरीर-
पीला. 'अवमण्णसि मम' ति तो मे एवं आणीओ. नयामि ते वेयहुं, मा किंचि भणा-
सि त्ति । मया भणिआ—तुम्हे जाणह जं पत्तकालं । ततो अणाते उक्खित्तो । णेइ मं 15
मणोणुक्कलाणि वयणाणि भासंती । एगम्मि य पएसे कणयधूमं पियंतं पुरिसं पत्तामि ।
पुच्छिया मया—देवी ! को एस पुरिसो ? त्ति । सा भणइ—पुत्त ! एस अंगारओ विज्जाभट्ठो
साहणं कुणति विज्जाए. वचासु से समीवं, उत्तमपुरिसदंसणेण सिज्जंति विज्जाओ. पत्तउ
तुमं ति, तो कयत्थो होहिति त्ति । मया भणिआ—दूरेण परिहरह, न एवं दट्ठुमिच्छामि ।
ततो तीए तं परिहरंतीए आणीओ मि रणेण वेयहुं । उज्जाणे म निक्खिअविऊण गया मं 20

ततो मुहुत्तंतरस्स आगया पडिहारी, तीय मि सपरिचारीए कोउयसएहिं ण्हविओ,
अइणीओ मि नयरं । पत्तइ मं जणो पसंसमाणो रुवाइसयविम्हिओ 'न एस ना-
गुसो, देवाणं अण्णतरो' त्ति । पत्तो मि रायभवणं, पूजिओ मि अग्घेण, पविट्ठो मि
अम्मंतरोवट्ठाणं, दिट्ठो य मया राया सीहदादो सीहासणत्थो । चितियं मया—
अवस्स शुरुजणो पूएयवो त्ति । मया य से कओ अंजली । पहट्ठवयणेण राइणा 25
उट्ठिण्ण नमंतो छित्तो वाट्ठसु । ततो उवणीए आसणे उवेसाविओ मि रण्णा सयट्ठ-
माणं । ततो विज्जाहरवुंहेहिं पत्तत्तांसिस्स पुरोहिण्ण उदीरिओ पुण्णाहो । ततो निगया
नीलजसा रायदुहिया पीलबलाहकसंकडाओ विव नवचंदलेहा, हंसलक्खणाणि धवलाणि
खोमाणि निवसिया, सियकुसुमदुवापवालसणाहकेसहत्था, महग्गाऽऽभरणालंकियां,

१ 'रिदत्तं गंडं पालएसु शा० विना ॥ २ 'था पिवा पडि' शा० ॥ ३ आसादा वेदिओ य हत्थी उ २
कसं० मोत्त० विना ॥ ४ 'संजायसं' छी ३ । संजोयसं' शा० ॥ ५ 'रिवाराए' छी ३ ॥ ६ 'ट्टेण प' शा०
विना ॥ ७ 'त्तासीसस्स' शा० ॥

सहिजणपरिवारा दिसादेविपरिवारा इव वसुमती । संवच्छरेण भणियं—देव ! पसत्यं
निमित्तं, सुहुत्तो य सोहणो, सामिपादा नीलजसाए पाणिं गिण्हसु त्ति । ततो पडुप्पा-
इयाणि तूरसयाणि, पगीयाओ अविघवातो, पढंति सुयमागधा । वतो हं उवगओ, विरइयं
ण्हाणपीढं । ततो नियगपक्खेण उवणीया नीलजसा । निंकायवुद्धेहिं अविह्वाहि य
५ कणगकलसेहिं सुरभिसलिलभरिणहिं कओ जे अमिसेओ । हुओ हुयवहो मंतपुरोरोहिं,
गहिओ मे पाणी रायदारियाए, पयक्खिणीकओ हुयवहो, पक्खित्ता लायंजलीओ, पड-
त्तासीसाणि हंसलक्खणाणि खोमाणि परिहियाणि, पेच्छाघरनिसण्णाण य कयं पडिकम्मं,
पज्जालियकणगदीवं अइगया मो वासगिहं सह परिचारिगाहिं । ततो सुरपतिनीलमणिमु-
कयचक्कवालं, नवकणयचियसुकयफुल्लविरत्तगंधं, नाणारागभत्तिरइयं, रयणचित्तं, चित्तक-
१० म्मविबोयणं, विपुलतूलीयंवेणसमुच्चणं(?) अच्छुयं, भागीरहिरम्मपुलिंणोवमं, पीढिया-
परंपरागयं, अभिरोहिणीयं, सुकयउडोयं, आविद्धमल्लदामकलावं, महसुहं सयणीयमभिरुढो
सि । अतिच्छिया मे रयणी सुहेण पवियारसुहसण्णाधा । पडिबुडो मि मंगलेहिं विभाए ।
कयं मे पडिकम्मं कुसळाहिं कम्मपडिगारियाहिं । निगओ मि पेच्छाघरं, उवट्टवियं मे
कलमभोयणं पत्थं सुहपरिणामं च, भुत्तो मि सह पियाए, गहियमुहवासओ अच्छे ।

१५ सुणामि य कोलाहलं बहुजणस्स समुदारायभूयं । पुच्छिया मया पडिहारी पभावहिं
नाम—किंनिमित्तो एस समुहोवमो सहो महाजणस्स ? त्ति । सा मं विण्णवेइ—

सुणह सामि !, णीलगिरिम्मि सगडामुहे नयरे अंजणसेणाए देवीए नीलधरस्स
विज्जाहररण्णो दुवे पुत्तमंडाणि—नीलंजणा दारिया, नीलो य कुमारो । तेहिं बाळभावे
कीलंताणं इमो आलावो आसि—अन्हं जया पुत्तमंडाणि होहिंति सवो चेव विबाहियाणि
२० होहामो त्ति । णीलंजणा य नीलंधरेण पत्तजोडणा अन्हं सामिणो सीहदाढस्स दत्ता ।
नीलकुमारो वि सविसए राया, तस्स नीलकंठो नाम पुत्तो जाओ । अन्हं पुण सामि-
णीय नीलजसा । इण्णा य सीहदाढेण ब्रह्मस्सत्तिसम्मो लस नेसिती पुच्छिओ—
दारिगा कस्स देया ?, केरिसं वा भत्तारं पाविज्जा ?, तुब्भे णाणचक्खुणा अवलोपऊण
संदिसह त्ति । तेण निमित्तबलेण भणियं—राय ! एस कण्णा अड्डभरहसामिणो पिवस्स
२५ भज्जा भविस्सइ त्ति । राइणा पुच्छिओ—सो किंत्थं ? किह व जाणियवो ? त्ति । तेणं
भणियं—चंपाए चारुदत्तगिहे अच्छत्ति संपयं, महासरजत्ताए दट्टवो त्ति । ततो देवीओ
निकायसहियाओ कुमारिं गहाय गयाओ, आणीया य तुम्हे इमं नीलगिरिं । नीलो
य निकायवुद्धेसु उवट्टिओ—मम दारिया पुवदत्ता सीहदाढेण धरणिगोयरस्स दत्ता,
पिच्छह नायं ति । तेहिं पुच्छिओ—किह तुहं पुवविदिण्णा ?, कहयसु त्ति । सो भणइ—

बालभावे अहं नीलंजणा य कीलामो. ततो अहं संलावो आसि—जस्त मो एगयरस्त दारिया होजा दारगो वा ततो वेवाहिगाइं होहामि—त्ति. मम य नीलकंटो पुत्तो जाओ, नीलंजणाए देवीए नीलजसा दारिया जाया, सा मम समयओ अजाया चेव पुव्वदत्ता । तेहिं भणियं—न जुजइ द्वाणं. कण्णा पिउवसा, पिउणा अविदिण्णा न पभवति किंचि दाउं. अजाया तव कहं दत्ता दारिया ? दिण्णा कण्णा भत्तुणो वसा ण पभवति अवधानं. माया ६ उवरए भत्तुणो आभवेज्ज. तं जइ राहणा सीहदाढेण दत्ता पुर्वि, पच्छा धरणिगोयरस्त देइ, ततो अडवहारी होजा. मिगतण्हाए जलं पत्थेमाणो मोहं किलिस्सइ ति । एवं बुहेहिं भणिओ निव्वयणो ठिओ । एयनिमित्तं सामि ! कलकलो आसि ति सा गया कहेऊण ।

अहमवि पियाए नीलजसाए सह नीरुसुओ पंचलक्खणविसयसुहसायरावगाढो विहरामि । कयाइं च भणइ ममं नीलजसा—अज्जउत्त ! 'तुम्हे अविज्ज' ति विज्जाहरा परिभ-10 वेज्जा, तं सिक्खइ विज्जाओ, ततो दुद्धरिसा होहिइ ति । मया भणिया—एवं भवउ, जं तव रुयियं । ततो तीसे अणुमए विज्जागहणनिमित्तं अवइण्णो मि धेयइं । वत्थ य रमणीयपएसे पियासहिओ विहरामि । दिट्ठो य अणाए संचरमाणो मोरपोयओ, सिणिद्धमणहरो, पिच्छ-च्छादणो, ईसिंविभाविज्जमाणचंदकविचित्तपेहुणकलावो । सो य अहं आसन्नेण संचरइ । तं च दहूणं नीलजसा भणति—अज्जउत्त ! चेप्पउ एस मोरपोयओ, कीलणओ भविस्सइ 15 ति । मया भणियं—एवं होउ ति । अणुवयामि णं । सो य पायवसंकडाणि वणविधराणि पविसइ, सिग्गयरं च गच्छति । ततो मया भणिया—असत्तो हं मोरं घेनुं, अइसिग्गयाए नस्सइ, तुमं चेय णं गिण्ह विज्जामलेणं । सा पघाविया विज्जापभावेण उवरिं सि ट्ठिया । मोरो य तं पिट्ठीए घेत्तूणं दूरं च गंतूण अंतरं लहिऊण य उप्पइओ । मया धितियं—रामो मिणेण छलिओ, अहमवि मोरेण, नूणं हिया पिया नीलकंटेण । अहं पि अडवीए दिहामि ति ॥ 20

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरहयाए पसुदेवहिंडीए चउत्थो
नीलजसालंभो सम्मत्तो ॥

नीलजसालंभप्र० ७१४ अ० १४. सर्वग्रन्थाम्रम्—५०७४.

पंचमो सोमसिरिलंभो

25

दिहंतो पत्थिओ मि एगाए दिसाए । विट्ठा य मया मिगा, ते उप्पइया दूरं गंतूणं सउणा इव निवइया । ततो मे उप्पण्णा चित्ता—एते वायमिगा विट्ठा पसत्थयंसणा गहंतं लभं वेदिहि ति सुवए विउसजणाओ । ते अइकंतो मि । विट्ठा य मया गावो जूहगयाओ, पाओ ममं पस्तमाणीओ गंधेण उव्विगाओ पक्करेण ममं उव्वगयाओ । तारिं सम्गहं

१ ओवजाया शा० निगा ॥ २ ओज्जालेण शा० ॥ १ ओं देहिति ति शु० धी १ । २ ओं वेदिदिति शु० उ २ मे० ॥

परिहरं यो अहं आराणं दहरं दुखो । तावो वि परिवारेऽप्युद्गीतो दित्याओ । तावो
तदपराय पस्तिऊण गोवा डंडहत्वा तं पदेसमुपागया । दिदो य पेहि अहं । ततो पेहि
गाओ पारदाओ, अहं य पुच्छिओ—कयरो सि इवाणं ? कहेहि अच्छलेणं ? ति । मया
भणिओ—अहं गाणुसो, मा भाद, इहं जक्किरणीणं दोण्हं फलहंतीणं पडिओ ? मि. साह, को
६इमो गामो ? नयरं वा आसणं ? ति । ते भणंति—इहं वेदसामपुरं नयरं, तस्य कविलो
राया, इहं पुण सतीचे गिरिकूडं नाम गामो । मया भणिआ—कयरो मगो तस्य गंतुं ? । ते
भणंति—न कोइ परो, किमंग पुण जा दुद्धवादिपहि पदपजा कया तीएऽपुसज्जमाणो ववहु
ति । तीए पदपजाए पत्थिओ दूरं गंतूणं वाकि-पुकरसिणि-मणसंडमंडियं पको मि गामसनीयं ।

पस्सामि विचाइओ तेसु थाणेषु सभागए वेदपरिषयं जुजमाणे । गओ मि कं पुक्खरिणि,
१० अवरालो तस्य सिणाओ । आभरणाणि चेलंते बंधेऊण अइगओ गिरिकूडं गामं । आय-
यणं च रमणीयं पस्तिऊण पविदो य । तस्य च माहणवारया वेगपयाणि उचारंते खलि-
याणि भिरंति । ते य वद्धूण वहाणए पुच्छिओ मया माहणो—किं एते विचाइयो इह आय-
यणे वेगपयाणि अरुमसंति ? पुणो पुणो य निमाच्छंति खलियां ? कहेहि कारणं । सो
भणति—सोम्य ! सुणहि—इह देवदेवस्स गाममोइवस्स बुद्धिआ सोमसिरी नाम सोम-
१५ जेह व अभिमया, मणोहरसरीरा, कमलनिलया इव सिरी कमलविरद्धिया, पत्तत्थकर-वरण-
नयण-वयणा. सा उक्तपपुरिसभारिया आदिहा नेमिचिणा. नुहविबुधपुरओ वेदिकपुच्छं
दाहिति तस्स वायवधि. एवो तीसे रुवा-ऽऽगमविन्दुया माहणा वेदमगयंति. एवं कारणं ।
तवो मया सो पुच्छिओ—को एत्थ उबयसाओ पहाणो ? । सो भणति—बंभइसो पहाणो,
तस्स य सत्तोरणं गिहमाळोयए, गच्छ, तस्य अहीय धि । तवो मया विचित्यं—आगमो
२० महापुणो पुरिसेण सव्वपयत्तेण य आगमेवओ । एवं संपहारेऊण ततो मि बंभयत्तस्स गिहं,
दिदो म मया मज्झिमवए वट्टमाणो विणीयवेसो । मया बंरिओ ‘अहं खंदिलो गोयमो’
ति (मन्यामग्—५१००) भणतेणं ति । तेज भिदं सहुरसामदो—भइगुहं । आगयं ?
निविससु आसणे ति । माहणी य निगया गिहदेवया इव रुदिणी मंगलमेतभूतपालंकिवा ।
तीए मे कयो पणिवाओ । सा भणइ ममं अवलोएऊण—जीव पुत्त ! धम्मो वाससहरसाणि
२५ ति । संदिद्धा अणाए चेडी यत्तं पादलोयमिचित्तं । कयपायसोएय य मया दिण्णाणि कडयाणि
माहणीए ‘इमामि मे इन्निस्सणाए उद्धाणि तुब्बो परिमुंजइ’ ति । सा वाणि वद्धूण परितो-
समागया । दुंसियाणि अणाए बंभयत्तस्स । सो भणइ मं—केणं ति आगमेणं पि
अत्थी ? जमइ जाणासि तस्स पमवसि ति । मया भणिओ—वेयलं पदेजा तुब्बं जपु-
मए । सो भणइ—एवं भवउ, वेवा हविहा, आरिया आणारिया य, कयरे सिन्तरसि ? ति ।
३० मया भणिथं—सुणामि विसेसं । सो आचारिय(आरिय)मेतुप्पात्तिं कहेइ—

१ ‘अतो ति । सा’ की २ ॥ २ ७० मे० विनाज्जय—‘हे वेग साम’ क १ तो १ की १ । ‘हे देवसाम’
अ० ५ ॥ २ ‘दिक्कं’ अ० १ । एवमेव ॥ २ पदकया पजा, तीपु अ० १ ॥

आर्यवेदवेत्ता

इदं तिल भर्हो मिहुणकुमुवंदा कुलमरा आसि विमलबाहुणादि सत् । सत्तमस्त
नाभिस्त मरुदेवा य भारिणा, उसभो नम मिहुयणगुरु इक्स्वागवंसतिळओ पुत्तो आसी ।
सो य तिर जामेतो पेव मेरुसिहरे सुरेहिं तित्यवरान्निसेण अहिंसितो । विवकुमाणो य
कटाविद्धानि सिप्पसयं पराहिओ उवसिचा, रायधम्मं पवत्तेऊण, वीसं सयसहस्ताणि 5
पुषाणं कुमारावासञ्जाऽऽवसिऊणं, तेऽहिं पुषसयसहस्ताणि रायसिरिमणुमविऊण, पुत्त-
समस लणअर्यसत्तं विमसिऊण चवहिं रायियसहसैहिं सह निक्खरंतो । वाससहस्तेण य
पुरिमहाले उप्पाइयकेवलणो भरहसुयं उसमसेणं पढमगणहरं उवेऊण, वंभी य
भरहभणिणी पवतिणीपर, ततो मसिप विवोहेमाणो सरत्तकाले रवी विव कमलायरे ।
विहरति वसुहं निरुवसमां ।

10.

मरहो य भयवओ उसभस पढमतुओ । तस्स सामिणो केवलुप्पत्तिदिवसे रय-
णानि पत्तादीमि समुप्पण्णाणि । उप्पण्णयमेण य सट्ठीप वाससहस्तेहिं भरहमोयवियं ।
ततो विणीयाप महारायान्निसेयं पत्तो । भयवं च उसहसिरी चवरासीतीप रिसिह-
स्तेहिं तीहि य अज्जासयसहस्तेहिं सहिओ विणीयाप नगरीप समोसरिओ । ततो भुर-
हेण रण्णा तिरि सट्ठाणि सूयसयाणि संदिहाणि—जाय भयवं तित्यवरं वंविमो जामि 15
ताव साहुजोगं विविहं भत्त-पाणं उवट्ठावेजाह ति । पत्तो य भरहो भयवंतं परमगुहं
वेदिऊण ववासप । सकादुओ य देवा उवासया । तदंतरे उवट्ठिया महापसाहिगया—सा-
मि ! धाणीयं भोयणं ति । ततो भरहो वंविऊण विण्णवेद—ताव ! रिण्हंतु साहवो साहु-
णीओ य भत्त-पाणं ति । उअयसामिणा भणियं—भरह ! साहुसिमितं भत्त-पाणं परयेव
आणीयं गुयविओ य पीडनकरं वयाणं, न कप्पइ अईणं । एवं भयवया भणिए 'तातेहिं 20
अहं सबद्धा परिचत्तो' ति चितेऊण किसण्णो ठिओ । सहेण य देवराइणा तस्स चित्तपसा-
यणनिमित्तं भयवं पुच्छिओ—कतिविहो उगाहो ? ति । सामिण्य भणियो—सक ! पंचविहो ✓
रगाहो—देविगोमहो राउगाहो गहवइउगाहो सामारिउगाहो साहान्निउगाहो । ततो
भयाति देवराया—भयवं । भरहे अहं यभवासि णं ? ति । भयवया भणियं—चक्कट्टिभोय-
काले न एमयति इंदो, चक्कट्टिविरहे पुण एमवइ ति । ताहे भणति—जया अहं परमसिस्सं 25
तया मए अणुण्णाओ उगाहो साहूणं—दुधवो जं ववं उवउलद, खेचओ पुण जाय लोयंवे,
अलओ दो सामरोपमाइं, भावओ वि सुहभा विसेसा । ततो भरहेण चितियं—सओ
जया परमसिस्सं तदाणुजाणिहिंति । अहं वि ताव पुच्छासिं उदेऊणं । वंदिऊणं भियं पुच्छ-
ति—दाव ! अहं प्रभवामि भरहे वासे कितियस्स ? ति । सामिणा भणियो—भरह ! तुभं पर-
वसि सयलस भरहविजयस्स । तवाणुणप भरहे पवावेमि मणुप. अणुजाणंओ तुभं विपुल्लेणं 30
णिजरापल्लेयं सुलुनिहिंति. जया अचित्तं दवरं समणाणं उवओणे वयति तस्स सुभं सामी ।

तओ पइहो विण्णवेइ—ताय ! मया पन्वइउकामो मणुस्सो इत्थी वा अणुण्णाया, जइ इत्थीरयणं पन्वयइ, जं वा दब्बं उवउज्जति साधुवग्गस्स । एवं भणिए तित्थयरवयणा मयसित्ताइं भरहस्स पंच पुत्तसयाइं सत्त य नत्तुयसयाणि पन्वइयाणि सयरहं; तं अब्भुयमिव आसि ।

भणिओ य सको भरहेणं—देव ! अहं तित्थयरसमीवे वट्टमाणं वंदण-संसयपरि-
५ च्छेओ य साहीणो, तुन्हं मणुस्सलोअमागंतवं वंदितं ति । सको भणइ—जो संसओ विविमिरो न होदिति तन्निमित्तं तित्थयरसमीवमागंतवं, जा पुण वंदण-पल्लुवासण-पूया तत्थ वि सा सिद्धाययणसन्निहिवासु पडिमासु पजुज्जति तित्थयरचित्तं निवेसेऊणं ति । एवं सोऊण जिणाययणाणि कारावियाणि बहुइरयणेण । सक्कसंदेसेण य 'सावया' 'तवं-सील-फलिय' ति समोसरणैमया भोइया साहुज्जणुदेसिककळं भत्त-पाणं ।

१० पुणो अणेण पुच्छिओ इवो—देव ! आरिसं तुम्म रुवं देवलोए तं मे दंसेहि ति । सकेण भणिओ—भरह ! मम दिवं रुवं पिहुज्जणो न सत्तो दहुं, तुज्ज पुण एगदेसं दंसेमि ति । ततो णेण परमरूधस्स नियगस्स पदेस्तिणी भूसणा दंसिय ति । दहूण य सा आ-गिती ठाविया, महिमा य कया, ततो इंदमहो पवत्तो ।

साधगा णेणें संदिद्धा—पइदिबसं मुंजंतु मम गिहे, भुत्ता य ममं भणंतु 'जितो भव'
१५ ति । ते परमण्णं मुंजिऊण रायरायं दाहिणहरयेण समुस्सवेऊण भणंति 'जितो भव' ति । ततो चित्तेइ—मया सागर-हिमवंतगिरिमेरगं निजियं भरहं, को मं जिणइ ? ति । पुणो से समतीए विचारंतस्स एवं मणसी भवइ—सद्धं, जिणंवि ममं इंदियविसयपसत्तं अणि-वारिया राग-दोस ति ।

एवं च काले वड्डमाणे रायदरिसणं देवदरिसणमिव मण्णमाणो कोऊहुल्लिगो जणो सावगेहिं
२० तमं पवित्तति, आसीसं पवजति । भोगणाहिगारे य हुवारनिवत्तेहिं पुरिसेहिं ते तद्दागए जाणिऊण रण्णो निवेदितं—देव ! सावगवधएसेण बहुतरा भोगणत्थाणं तुम्मे दहुं पविस्संति, एत्थ सामी पमाणं ति । ततो भरहेण चित्तिऊण भणिया—होउ, करिस्सं विसेसणं ति । तेसिं च पइण्णा—णं हंतवा पाणिणो, 'मा हणह जीवे' ति तओ माहण' ति जुबंति । सदा-वेऊण राइणा पुच्छिया—एयाणि सीलाणि जस्स जावंदियाणि सो तावंदियाणि कहेउ ति ।

२५ पत्तेयं कहेति तव-सील-गुणव्वयाणि । तत्थ जे पंचाणुव्वया तेसिं एणं कागणिरयणेणं वेग-च्छिगं रेहं करेति, जे य तिज्जिगुणव्वय-अणुव्वयघरा तेसिं दुवे रेहाओ करेइ, जस्स अणुव्वय-गुणव्वय-सिक्कजावयाणि तस्स तिज्जि रेहाओ करेइ, एवं च माहणा अंकिया पगासा जाया । तेसिं जा आयाएधम्मया सा सयसहस्सेण निवद्धा । ततो ते एकारसउवा-सगपडिमाविहाणसहिं, सीलव्वय-नियमवियप्पमूसियं, मरणविहि-सुगतिगमण-सुकुलपषा-
३० याइ-योहिलामफलं, जिब्बाणगमणोवायदेसणासारं वेयमारियं पढंति परमरिसिदेसियं ।

॥ मीये समगं शां ॥ २ ॥ या वत्तसीं क ३ गो ३ । ॥ या बंमसीं उ० मे० ॥ ३ ॥ जमागयां उ २ मे० ॥ ४ ॥ सा अंगुली डां वी ३ । सा आगती डां डां ॥ ५ ॥ ज आदिं शां ॥ ६ ॥ णो माहण ति पुं डां कसं त्ति ॥ ७ ॥ हिसं पं डां ॥

उसहसामिनिवाणं

मयवं च जयगुरु उसमभसामी पुव्वंसयसहस्सं वाससहस्सुणयं विहरिऊण केवली
अट्ठावयपव्वए सह दसहिं समणसहस्सेहिं परिनिव्वाणमुवगतो चोदसेणं भत्तेणं माघव-
हुले तेरसीपक्खे अभीइणा णक्खत्तेणं एण्णपुत्तसएण अट्ठहि य नत्तुयएहिं सह एगसमयेण
निव्वुओ । सेसाण वि य अणगाराणं दस सहस्साणि अट्ठसऊणगाणि सिद्धाणि तम्मि चेव 5
रिक्खे समयंतरेसु बहुसु । ततो भरहो राया परमसंविग्गो सुरा-5सुराहिवा सहस्सनयणा-
दयो तीसु सिधिगासु थावेऊण सिद्धसरीराणि तित्थयर-इक्खप्पागयंस-सेसाणं अणगाराणं,
महया तूरन्तिआणं कुसुमवरिसाणि वरिसंता नाइदूरं नेऊण, गोसीसचंदणचितीसु थावेऊण,
जहाकमेण थुणंता सुतिमहुराहिं शुतीहिं प्रयाहिणं कर्त्ते देव-नांधव्या सअच्छरणा ।
ततो सक्कसंदिट्ठेहिं अग्गिकुमारेहिं देवेहिं अग्गिमुहाणं विठव्विय अग्गी उप्पाइया, उप्प-10
मिहं रुंडं लोए 'अग्गिमुहा देव' ति । ततो सुरहिगंधदव्वपट्ठमारं घयं महुं च पक्खिवित्ता
वहंति सिद्धसरीराणि देवा । उयहिकुमारेहिं य खीरोदसायरसलिलेण निवाविआओ चिया-
ओ । गहिया य देविंदेहिं जिणसक्काओ मंगलत्थं, नरवईहिं य सिद्धसरीराययवा, जणेण
माहणेहिं य अग्गी नीओ चियगार्हितो । पिहप्पिहा य थाविडे पयत्तेणं सारक्खंति । जस्स ✓
य उग्गा काय सरीरपीडा सो तीए भूईए छित्तो सत्थो भवति । ततो ते तमग्गी चंदण-15
कट्ठेहिं सारक्खंति । भरहो य राया पूएति । तेहिंतो अग्गिकुंडउप्पत्ती माहणाणं । धूमा ✓
य कारिया भरहेण जिणपरिणिवाणभूमीए, महिसं च करेइ । माहणा वि जिणमत्तिं(त्ति)-
चक्कवट्ठिअणुमसीए महंति, समागया वि जिण-चक्कवट्ठीहिया । आइच्चजसादीहिं य सुवण्ण-
सुत्ताणि दिण्णाणि माहणाणं ।

एवं आरियाणं वेयाणं माहणाणं च भरहाओ पढमचक्कवट्ठीओ उग्गमो । 20
सावयपण्णत्ती, वेदो कालेणं संखित्तो बुच्छो धरति ।

॥ एसा आरियवेदउप्पत्ती ॥

खंदिल ! इदाणि सुणह अणारियाणं वेदाणं उप्पत्तिकारणं—
सगरसंवंधो

अंत्थि चारणजुवळं नाम नयरं । तत्थ अयोधणो नाम राया । तस्स दित्तिनाम महा-25
देवी । तीसे सुलसा नाम दुहिया, सा परमरूववती, सुरजुवईणं पि विम्हयज्जणणी, रूवळ-
च्छीए लच्छी विव कमलवणविणिग्गया । तं च दट्ठूणं तहागयं जाणिऊणं पिठणा से अजो-
धणेण सयंवरो आदिट्ठो । विदितकारणा समागया रायाणो । अपराजितं-जियभय-भीम-
अरिंद-सम-भीसण-मघवं-सुजांत-महुपिगल-हिरण्णवम्म-घणरहपभित्तओ अणेरो कुल-
सील-विण्णाणसालिणे समागया रायाणो । अहिराया य तं समयं साकेए नयरे सगरो नाम 30

१° विद्या अ° शां° विना ॥ २° रुडिं ली ३° उ० मे० ॥ ३° ठ चेव णं सा° शां° विना ॥ ४° काइ स°
उ० मे० ॥ ५° रिताणं शां° ॥ ६° रिस्वे° शां° ॥ ७° तरुमय° ली ३° मो° सं° यो ३° । तरुमय° कसं°
उ० मे० ॥ ८° सम्म° उ० मे० ॥ ९° सुजातमहु° शां° विना ॥ १०° ण्णधम्म° शां° विना ॥
व० हि० २४

राया । तस्स पडिहारी बहुमया मंदोदरी नाम । पुरोहिओ पुण बहुस्सुओ विस्सभूती ।
ततो सगरेण पडिहारी अयोधणगिहे पेसिया (अन्व्याप्रम्-५२००) 'एवढमसु सयंवरदिवस'
ति । अतिगया सा दितिदेवीगिहं । सा य पमयवणे सह सुलसाए आलावं करंती
अच्छति छाहरे । मंदोदरी य देवीए परिजणेण न निवारिया पमयवणमतीति । सा

- ५ आसण्णा ठिया तासिं पच्छण्णा 'सुणामि ताव सिं माया-दुहियाणं रहस्स' ति । एय-
म्मि वेढाए दिती परंदंती सुलसाए भणिया—अम्मो ! मा रोवह, कण्णा पिइ-मायाहिं
विण्णाओ अवस्स अम्मा-पिऊहिं विजुज्जंति चि । सा भणति—नाऽहं पुत्त ! 'तुमे विजु-
ज्जोहामि' ति रोवेमि. 'तुहं विदिण्णो सयंवरो पिठणा, अम्हं कुलधम्मं वड्ढकमेज्जासि' ति मे
माणसं हुच्चवं उप्पण्णं । कण्णाए भणिया—कीस एवं संलवसि ? अमंगलं करेहि वा ? कह-
10 तिहं कुलधम्मं वड्ढकमंते संका ? । दिति भणति—सुण पुत्त !—

- इहं सुरासुरैर्विद्वंविचलणारविंदो उत्तमो नाग पढमो राया जगप्पियासहो आसी ।
तस्स पुत्तसयं । दुवे पहाणा—भरहो बाहुवली य । उत्तमसिरी पुत्तसयस्स पुरसयं जण-
घयसयं च दाऊण पड्डओ । तत्थ भरहो भरहवासच्छामणी, तस्सेव नामेणं इहं 'भर-
हवास' ति पवुवति, सो विणीयादिवती । बाहुवली हत्थिणाउर-तक्खसिलासामी ।
15 भरहस्स य रण्णो आउहपरे चकरयणं समुप्पण्णं । ततो चकरयणदेसियमग्गो गंगाए
महानैतीते दाहिणेण कुलेण भरहमभिज्जिणमाणो, पुरत्थिमेण भागहत्थिक्कुमारेण पूहओ
'अहं देवस्स अंतवालो आणाकरो' ति, दक्खिणेण वरदामत्थिक्कुमारेण पणपण पूहओ,
पश्चत्थिमेण पभासेण सम्माणिओ, ततो सिंधुदेवीए कय्यण्णामो, वेयड्ढकुमारपणमिओ,
तिमिसगुहादिवकयमालदेवदत्तविचारो, उत्तरहुभरहनिवासीचिलायपक्खियमेहुसुहा
20 देवा मेहवरिसोवसम्मनियारणं छत्तं चम्मरयणं सुपुड्ढकयं व खंवावारकयपरिस्ताणो, हिम-
धंतकुमारविणयसम्माणिय-पणमिओ, उत्तमकूडे नियनामंकिंयं, सिंधु-हिमयंतैतरे
सेणाधतिकयविणओ, नमि-विनमिबिज्जाहरादिवोवणीयजुवईरयणो, गंगादेवीकयपणानो,
हिमवंत-वेयड्ढविवरंगानादीविजितपुवभागो, खंडप्पवायगुहाविणिग्गओ, नवनिदिक-
यपूओ, गंगा-वेयड्ढंदरनादिवसंपेसियरयणमरियकोसो विणीयणयरिमणुपत्तो ।

- 25 'एत्तो महत्तरमहारायाहिसेओ अट्ठाणउत्तिं भायरो भणति—सट्ठीए वाससहस्सेहिं निज्जि-
यं मया भरहं सविज्जाहरं. तुम्हे मम विसयवासी सेवह मं, अहवा निविसया होह ति ।
वे भणंति—तातेण विदिण्णविसर्याणं अम्हं आणं दावं नाऽरिह ति । जांहे सेवानिमित्तं
पुणो पुणो चोएह ताहे वे उत्तमसामिणो गया समीवं, पणया विण्णवेंति—ताया ! तुम्हेहिं
कयप्पसाया, याहति णे भरहो, संदिसह जमम्हेहिं कांयधं ति । मयवया य वेरगाजण-

१ 'इदित्ता सु' शा० ॥ २ 'अहिस्ति री' ३ क १ गो १ । 'जिहिस्ति' उ० मे० ॥ ३ 'जुमाहिमि' शा० ॥

४ 'पुरवंपेदि' शा० ॥ ५ 'नदीए' दा० शा० निज्ज ॥ ६ 'अपयाणो वेय' क० मे० संघं उ० मे० ॥

७ 'वंतुत्तरे' शा० ॥ ८ 'अं' गुरहे आ० शा० ॥ ९ 'जाये' शा० ॥ १० 'करिणं' ति शा० ॥

गेहिं वयणेहिं अणुसासिया अणुत्तरदेवमावं च संमारिया । ततो ते चरिमसरीरा तित्थयर-
भासियामयसित्थहिया वेयालियवित्तसंबोहिया विमुक्कवाद्वावारा समणा जाया ।

वाहुवलिस्स भरहेण सह जुज्झं दिक्खा णाणुप्पत्ती य ।

तथो तेसिं च पुत्ते रब्बे ठवेऊण भरहो तक्खसिल्लाहिवस्स पेसेइ—सेवसु ममं ति ।
वाहुवलिणा य दूओ भणियो—होव, जियं भरहेण भरहं, को वा अण्णो अरिइति 5
पहुत्तं?, जं पुण ममं तातेण भूमीभागं विइण्णं इच्छति सेसपत्थिवसमाणं काउं, तं न
सुहु संलब्धं ति । ततो दूओ गहिववयणत्थो गओ भरहसमीवं । निवेइयं अणेण सव्वं ।
ततो भरहो सव्ववलेणं तक्खसिल्लाविसयं पत्थियो । वाहुवली विसयाओ विणिग्गओ ।
समागया उ रज्जसीमंते । तो तेसिं च परिणिच्छिए उत्तमे जुज्जे दिट्ठीपराजिओ जिओ
वाहुवलिणा भरहो । ततो मज्झिमं मुट्ठीजुज्झमादत्तं । सत्थ जियमप्पाणं जाणिऊण भरहो 10
चित्थइ—किं मण्णे अहं न होज्ज चक्कवट्ठी? वाहुवली ममाओ अहिगवलो ति । एयस्मि
समए देवयाए से चक्कं करे पक्खित्तं । तं च तहागयं दइण्ण वाहुवली भणति—तुमं अहमजुद्ध-
मस्सिओ, मुट्ठीजुद्धेण निज्जिओ आवहं गिण्हसि । सो भणति—न सम कामचारो, देव-
याए पक्खित्तं सत्थं हत्थे । तओ भणति वाहुवली—जइ तुमं लोउत्तमसुओ होऊणं
मज्जापमत्तिक्रमसि पिहुज्जे के गणणा? अहवा न तुमं दोसो, विसयलोळुयाए तुमं 15
सि अपइं कारिओ ‘वसभसिरिसुतो’ ति जणेण पसंसिज्जमाणो । जइ य तुम्हंविहा णं पि
पहाणपुरिसा णं विसयवसगा अक्कज्जया भवंति तो अलं मे एरिसपज्जवसाणेहिं भोगेहिं ।
परिचत्तसघसावज्जोगो ठितो । ‘अहं अणुप्पन्नकेवल्लाइसओ य कहं दहरए भाउए दच्छिस्सं?’
ति योसट्ठकाओ ठितो । ततो भरहो जायाणुसओ अणुणेइ । सो वि मयवं मंदरो इव थिरज्जय-
साओ न हु ताणि अणुणयवयणाणि पसत्थज्जाणमस्सिओ चित्तं निवेसेइ सयलेण विं भरह- 20
विसएण निमंतिओ । ततो भरहो राया सोमप्पहस्स रज्जं दाऊण सनयरमागतो । सो वि
वाहुवली संवच्छरं थोणूओ विट्ठति, अइमुत्तयवहिए य समीचजायाए पायवो विव
वेडिओ । भयवं च उसहसामी सगणो विहरमाणो तक्खसिल्लाए समोसरिओ । वंभीए
य अज्जाए पुच्छिओ—भयवं! वाहुवलिस्स परमजोगिणो दुक्कतवुज्जयस्स पुट्ठी विव
सव्वभासविसहस्स केवलं कहं नोप्पज्जए? । भयवया भणियं—अज्जे! तस्स माणपघयारुद्धसं 25
न केवल्लानांलो, तस्स ‘कहं दहरए भाउए कयकज्जा वंदिस्सं?’ ति परिणामो, ततो निय-
त्तस्स वप्पज्जइ नाणं । तीए भयवं पुच्छिओ—पडिचोइओ गया विमदो उभेज्ज केवल्लानां?
ति । ततो भयवया भणिया—आमं ति । ततो वाहुवली अवरोहसहिया वंभिमयवती गया
तं पएसं, जत्थ ठिओ महप्पा वाहुवली । पडिमं तितो दिट्ठो य णाए ववतेयसा दिप्प-
माणो तावसेहिं ‘एस अम्हं देवय’त्ति मण्णिज्जमाणो सबहुमाणं, पलासपट्टपरिहिओ विव 30
सकज्झओ, जडाहिं ममरावलीरुवचोरीहिं कणगपवइओ इव सिरपवत्तंजणयाउघरो,

एकपोगालपइद्वियविसरियनिसित व पसण्णविट्ठी । देवीहि य 'अहो! अच्छरियं, सामी जं जंगमपवरो होइरुण थावरो सि जाओ, सुहोइएण य तए कहं सी-उण्ह-वरिसनिवायं सहियं?' करुणं भणंतीहि वंदिओ । तओ य णाहिं वलीओ वेड्डिया । वंभीए सरस्सईए व पच्चक्खेणं भणिओ—जेट्ठज! ताओ आणवेइ—न मायंगामिरूढस्स केवलनाणसंपत्ती हवइ.

- 5 गम्मउ तित्थयरसमीवं । तं च से वयणं अमयमिव सुइपइमुवगयं विमुज्झमाणलेस्स । 'दुट्ठु कयं, जं तिलोगगुरुपादमूलं न गओ' धितयंतो अपुवकरणं पविट्ठो । चलियमो-
हावरणंतराएण य पादो चालिओ, उप्पण्णं च से केवलं, ताहिं वंदिओ । अहासणिणएहि
य देवयणहिं मुक्काओ पुप्फवुट्ठीओ, थोवं च सुत्तिमट्ठरं पवत्ता । सो वि बाहुवली सवण्णू
गतो भयवतो उस्सभसिरिसमीवं, अइगओ केवलपरिसं । वंभी वि सपरिवारा गया
10 तित्थयरपादमूलं साहियकजा ।

कयाई 'च आइच्चजसेण रण्णा सोमप्पभेण य कओ सैमवाओ—अम्ह रायाणो
भिचा, जइ तेसिं घूयाओ दाहाओ तओ गविया भविस्संति । अम्हं दुवे कुलाणि प्पभवंतु,
परोप्परं च कण्णादाणं तओ सोहणं भविस्सइ ति । बाहुवलिंवसे थ अँजिय-जय-संजय-
विजय-वेजयंत-संख-मेहरह-समविंदु-धुंधुमारअतीतेसुं असंखेजेसु, सणकुमार-संति-
15 कुंधु-अर-सुभोमेसु य चक्खट्ठीसु अतीतेसु, भवसिद्धीयनरवईसु य, पगासे बाहुवलीवंसे
तिणपिंगू नाम राया आसि; तस्स अहं भगिणी । तस्स पुण तव पिबणो अयोधणस्स
भगिणी सच्चजसा नाम महादेवी, तीसे पुत्तो महुपिंगलो नाम राया ।

- तं पुत्त! एवं काले अतिच्छिए भरह-बाहुवलीवंसगामिणीओ कण्णाओ आसि. 'तुमं
भरहस्स पढमचक्खट्ठिणो वंसे जाया, ण जाणामि कं रुवमोहिया वरइस्सति' तिं मे कण्णं ।
20 ततो सुलसाए भणिया दितिदेवी—अम्मो! न ममाओ कुलधम्मो विगस्सिहिति. अहं महु-
पिंगलं चेव रायमज्जे वरइस्सं ति ॥

- एवं सोरुण मंदोदरी 'एस से परमत्थो' ति धितेऊण थोवंतरे सनोत्तरिऊण देवीस-
मीयमुवगया । दितीए सभवणमइणेऊणं पूह्या विसज्जिया य । सगरस्स णाए कहियं—
निम्माओ देव! सयंवरो ति । तेण पुच्छियं—कहं? ति । तीए जहासुयं कहियं ति । 'केरिसी
25 ता दारिय?' ति पुच्छिया साहति—तिलोयधुंदरि ति, न सका तीसे एकाए जिन्माए रुव-
सिरि वण्णेउं. सिरि जइ तारिसी 'कयत्थ' ति तकेमि, सुरवहूणं पि विम्हयजणणी । जइ
जइ य वण्णेइ मंदोदरी सुलसारूवातिसयं तइ तइ सगरो मदणयाणभायणं जातो ।

- विस्सभूइयस्स णेण विरहिदेहिं कहियं—सुलसा कण्णा जइ मम न होहिति भारिया
किं मे रजेण रायभावेण य?, किं च मे जीविण? भग्गमणोरुओ ति. तं पितेहिं, कहं मम
30 सा हत्थवर्मासं पावेज्ज? ति. विक्रमेण? उवादेण? ति । तेण भणिओ—मुण राय!, जइ
घला हरसि कण्णं तो वज्झो भविस्ससि रायसेण्णस्स. उवायं तहा हं पितेमि जहा तुमं

१ संकेओ एी ३ ॥ २ °दाणं भणि° कयं° जा° विना ॥ ३ अत्रियजस-जय-विजय° एी ३ रांत° ॥

४ °सु संके° जा° विना ॥ ५ ति तओ मे एी ३ ॥ ६ °सं मरिम इति जा° ॥

सुलसं कण्णं लब्धिसि. अकल्लकं करेहि ततो सयंवरदिवसो अतिच्छिदिति. उवाओ य सुसंधी भविस्सति. ततो 'अकल्लो अहिराया सगरो' ति संविग्गो अंओधणो भविस्सइ, समागओ य खत्तिरंजणो ति । तेण विस्सभूइमण गेलण्णं-दरिसियं । इयरेण तंवपत्तेसु तणुगेसु रायलक्खणं रएऊणं तिहल्लारसेणं तिम्मिऊण तंवमायणे पोत्थओ पक्खित्तो, निक्खित्तो नयरवाहिं दुघावेढमज्जे । सगरेण य विस्सभूइमण से उवागया रायाणो 5 भणिया—जावाइं सहो होमि ताव सहिया कत्थइ पदेसे वावीओ पोक्खरिणीओ रणावेह कित्तिहेइं । 'तमेवं भवउ' ति सवेहिं पडिवण्णं । विस्सभूइणा य निहाणभूमी दंसिया—इमा आसण्णोदगा । तत्थ य णं खम्ममाणे कलसो दिट्ठो । आणीओ य रायसमीवं । 'किं होज्ज एत्थं ?' ति उग्घाडिओ, (मन्याप्रम्-५३००) दिट्ठो य पोत्थओ । 'धुवं एत्थ निहीपरिमाणं लिहियं' ति उग्घाडिओ पोत्थओ, परिमज्जिओ पाइओ य विस्सभूइणा । तत्थ लिहियं—10

कंको रिसी जयसत्तुणा पोयणाहिवेण रणा पुच्छिओ 'भयवं! जयनामा चकवट्टी बोली-
णो, पुरओ केरिसा रायाणो भविस्संति आगमिस्से जुगे ?' भणति—सामेयाहिओ सगरो नाम राया भविस्सति । तस्स य जा सरीरागिती सा लक्खणसंजुत्ता वणिगया । [* सगरो हिईणि-
द्विखयं च *] तस्स य सुलसा नाम अगमहिसी भविस्सइ अओहणरायडुहिया, सा य मंदो-
दरीअहाकहिया वणिगया । जे य पहाणा रायाणो जेसु जेसु देसेसु तेसिं पि य जहादिट्ठाणि 15 पसत्थाणि लक्खणाणि निवद्धानि । महुपिंगलो य सबहा णिलक्खणो वणिगओ सुज्ज-काण-
गाण, मूयं-उध-बहिर-वडभेहिंतो [महु]पिंगलो अहमो विणीणिओ अब्भसिउ ण सक्को ति ।

ततो 'महुपिंगलो राया पुवरिसिनिदिओ' ति निब्भच्छिओ परिसामज्जे लज्जिओ निग्गतो । सगरो राईहिं पसंसिओ । खत्तियाणुमए य 'सुलसा पुवरिसिनिदिइ' ति दिण्णा सगरस्स । महुपिंगलो वि तेण निवेएण पुत्तस्स रजं दाऊण तावसो पवइओ, तवमणुवरि- 20 ऊण जमस्स लोगपालस्स अमओ परमाहम्मिओ महाकालो नाम देवो जाओ । सगरो य सुलसाए सह भोगे भुंजति । महाकालो देवो विण्णायकारणो पडुट्ठो सगरस्स य, राईणं च जेहिं निब्भत्थिओ, विस्सभूइस्स य, सुलसाए य 'जं इमिणाए पढमो वरिओ, जा भम गती तीए सा अणुयत्तियवा होइ,' 'असमत्ययाए वा पाणपरिचाओ फायवो' ति पडुट्ठो वहेवकामो वि 'थोवडुक्खाणि मारिज्जमाणानं होहिंति' ति नरयगमणहेइं तेसिं 25 धित्तंतो उवेक्खति दलियं विमग्गमाणो ।

नारय-पच्चयग-चसूणं संवंधो

इओ य चेईविसए सुत्तिमतीए नयरीए खीरकयंवो नाम उवज्झाओ । तस्स य पध-
यओ पुत्तो, नारओ नाम माहणो, वसू य रायसुओ । सेसा (सीसा) य ते सहिया वेयमारियं पढंति । कालेण य विसयसुहाणुकूलगतीए कयाइं च साह दुवे खीरकयंंधरे भिक्खस्स 30 ठिया । तत्थेगो अइसयनाणी, तेण इयरो भणिओ—एए जे तिणिण जणा, एएसिं एक्को

- राया भविस्सइ, एगो नरगगामी, एगो देवलयगामिं ति । तं च सुयं खीरकदंबेण पच्छ-
ण्णदेसट्टिएण । ततो से चिंता समुप्पण्णा—वसू ताव राया भविस्सइ । पद्य-नारयाणं
फो मणे नारगो भविस्सइ ? ति । तेसिं परिच्छानिमित्तं छगलो णेण कित्तिमो करिओ ।
लक्खरससगम्भं च कारिऊण णारओ णेण संदिट्ठो—पुत्त ! इमो छगलो मया मंतेण
॥ यंभिओ, अज पडुलट्टमीए संता(झा)वेला, वधसु, जत्थ कोइ न पस्सति तत्थ णं वहेऊण
सिग्घमेहि ति । सो नारओ वं गहेऊण निग्गओ 'निस्संचाराए रच्छाए तिमिरगणे पच्छ-
ण्णं सत्थेण वहेमि' ति चित्तेऊण 'उवरिं तारगा नक्खत्ताणि य पस्संति' ति वणगहणम-
तिगतो । तत्थ चित्तेइ—वणस्तइओ सचेयणाओ पस्संति । देवकुलमागतो, तत्थ वि देवो
पस्सति, ततो निगतो चित्तेति—भणियं 'जत्थ न कोइ पस्सति तत्थ णं वहेयवो' तो अहं
10 सज्जेव पस्सामि । 'अवज्जो एसो नूनं'—ति नियत्तो । उवज्जायस्स जहाविचारियं कहेइ ।
तेण भणिओ—साहु पुत्त ! नारय ! सुहु ते चित्तिंयं । वध, मा कस्सइ कहयसु ति एयं
रहस्सं ति । चित्तिंयारिए य पद्यओ वहेव संदिट्ठो । तेण रत्थामुहं सुण्णं जाणिऊण
सत्थेण आहतो, सित्तो लक्खारसेण 'रुहिरं' ति मण्णमाणो सचेळं ण्हाओ, निहमागतो
पिडणो कहेइ । तेण भणिओ—पावकम्म ! जोइसियदेवा वणक्कतीओ य पच्छण्णचारिय-
15 शुज्झया पस्संति जणचरियं । सयं च पस्समाणो 'न पस्सामि' ति विवाडेसि छगळगं.
गतो सि नरगं । अवसर ति । नारदो य गहिअविओ खीरकपंबं पूएऊण गओ सयं
ठाणं । वसू इक्खिणं दावकाओ भणिओ उवज्जाएण—वसू ! पद्यकस्स समाउयस्स
रायमावं गतो सिगेहजुत्तो भविज्जासि । एसा मे इक्खिणा, अहं नहंते ति । वसू य
राया जातो चेईए नयरीए । अट्टवीए य वाहेण 'मिगं वहेमि' ति सरो छुटो । आगास-
20 फलिहपत्थरिओ मिगो न विट्ठो, नियत्तो सरो । संकिण्ण वाहेण सरपहजाइणा विण्णा-
ओ फलिहो । 'एस रायजोग्गो' ति रुक्खे तच्छेऊण अभिण्णाणनिमित्तं वसुमंतिस्स
कहेइ । तेण पूइओ । आणाविओ फलिहपत्थरो । तत्थ ठवियं रायसिंहासनं । जेहिं आणीओ
मणी ते सद्धारा विणासिया रहस्सभेदमीएण मंतिणा । सीहासणट्ठितो य आगासत्थिओ
दीसइ जणेणं । ततो रगइं गतो 'उवरिचरो वसु' ति । खीरकदंबो य फालगतो । पद्य-
25 यओ उवज्जायत्तं कहेइ । पद्यसीसा य कयाइं णारयसमीवं गया । ते पुच्छिआ नारएणं
वेयपयाणं अत्थं वितहं वण्णंति, जए—'अजेहिं जत्थियव्वं' ति, सो य अजसरो छगलेसु
तिवरिसपज्जुपसिएसु य वीएसु वीहि-जवाणं वट्टए, पद्यसीसा छगले भासंति । नार-
एण चित्तिंयं—वज्जामि पद्यसमीवं । सो वितहवादी दोएयव्वो, उवज्जायमरणदुक्खिओ य
इट्ठव्वो—ति संपहारिऊण गतो उवज्जायगिहं । वंदिया उवज्जायिणी । पद्यओ य संभा-
30 सिओ—अप्पसोगेण होएयव्वं ति । कयाइं च महाजणमज्जे पद्यओ 'रायपूजिओ अहं'

ति गतिओ पण्णवेति—अजा छगला, तेहि य जइयत्वं ति । नारएण निवारिओ—मा एवं
 भण. समाणो वंजणाहिलावो, अत्यो पुण धण्णेसु निपतति दयापक्खण्णुमतीए य ति । मो न
 पटिवज्जति । ततो तेहिं समच्छरे विवादे वट्टमाणे पद्यओ भणति—जइ अहं वितहयादी
 ततो मे जीहच्छेदो विउसाणं पुरओ, तव वा । नारएण भणिओ—किं पइण्णाए १, मा अधम्मं
 पडिवज्जह. उवज्झायस्स आदेसं अहं वण्णेमि । सो भणति—अहं वा किं समईए भणामि १, अहं 6
 पि उवज्झायपुत्तो, पिउणा मम एवमातिविसयं ति । ततो नारएण भणियं—अरिये ने तइयओ
 आयरियसीसो रत्तियहरिकुलेप्पसूओ वसू राया उवरिचरो, तं पुच्छिओ, जं ने सो छवति
 तं पमाणं । पयइएण भणियं—एवं भवउ ति । ततो पयएण माऊए कहियं निवाइएण १ ।
 तीए भणिओ—पुत्त ! दुद्दु ते कयं. नारओ पिउणो ते निजं सम्मओ गहण-धारणासं पण्णो ।
 सो भणति—भा एवं संलयसि. अहं गिहीयमुत्तत्यो नारयकं वसुवयणपैदिहयं छिण्णजीहं 10
 निवासेमि. वच्छिहिसि ति । सा पुत्तस्स अपत्तियंती गया वसुसमीवं । पुच्छिओ य तीए
 सदेहयत्थुं—किह एवं उवज्झायमुहाओ अवधारितं १ ति । सो भणति—जहा नारओ भणति
 तह तं, अहमवि एयंवादी । ततो सा भणति—जइ एवं तुमं सि मे पुत्तं विणासेतओ, तओ
 तव समीवे एव पाणे परिचयामि-त्ति जीहं पगट्टिया । पासत्येहि य वसू राया भणितो—
 देव ! उवज्झाइणीए वयणं पमाणं कायजं. जं चेत्यं पावणं तं समं विमंजिस्सामो 15
 ति । सो तीसे मरणनिवारणत्वं पासत्येहि य माहणेहिं पययगपक्खिण्णहिं गाहिओ । ततो
 केह्वि पडिवण्णो ‘पद्ययपक्खं भणित्सं’ ति । ततो माहणी कयकजा गया सगिहं । विजिय-
 दिवसे जणो दुहा जातो—केइ नारयं पसंसिया, केइ पद्ययं । पुच्छिओ वसू—भण किं
 सयं १ ति । सो भणति—छगला अजा, तेहिं जइयत्वं ति । तस्मिं समए देवयाए सयपक्खि-
 काए आहयं सीहासणं भूमीए ठवियं । वसू उवरिचरो होऊण भूमीचरो जातो । अवलो-20
 इया णेण पोत्याहका द्विया । तेहिं भणिय—सो चेव ते वाओ अवलंघियवो ति । सो मूढ-
 याए भणति—जं पद्यओ भणति तहा सो अत्यो । नारएण भणिओ—राय ! अनुयत्तिओ
 पद्यओ. इयाणि पि सच्चमवलंबह द्विओ य धरणिवट्टे । तैवो दियचोतिओ ‘ते उद्धरामो अह्मे’
 ति भणंतो चेव रसातलं अहिगतो । धिक्कारिओ पद्यओ ‘विणासिओ णेण राय’ ति । तदंवे
 अवकंतो नारओ । कुमार य वसुमुया अहं कमेण अहिसिस्सा विणासिया देवयाए । एयस्मि 25
 समए महाकालो देवो ‘लद्धो सहाओ’ ति माहणरूवं काऊण पद्ययसमीवमुवगतो । रोयमाणो
 पव्वयकेण पुच्छिओ—किं रोवसि १ ति । सो भणति—मुणाहि पुत्त !—विण्ह उदंको पव्वत्तो
 खीरकयंव संडिल्लो ति गोयमस्स सीसा पंच. तत्य अहं संडिल्लो ति. मम य खीरकयंवस्स
 य अतीव पीई आसि, तं मयं सोऊण तुह समीवमागतोऽहं. जं तेणाऽऽपमियं तं ते गाहेमि
 ति । तेण ‘तह’ ति पडिवण्णं । ततो देवो सुत्तिमतीए मारिं उवदंसेइ, पसुवहमते य 30

- रण्ण भणति—पव्वयय ! पुत्त ! संति करेहि जणस्स, इमे पढसु मंते ति । सद्धिं च देवसहस्साणि आभिओग्गाणि पव्वययपचयए तथा संसिया कहंति—पसू अम्हे देवा जाय ति । विमाणेयया दंसंति अप्पाणं । विम्हिओ जणो—अहो ! अच्छरियं ति । मारी पसरिया घरे घरे । वसु वि य ससरीरो दरिसिओ जणस्स । मंतप्पभावपडिरत्तो पडिओ संहिल्ल-
 5 देवस्स पव्वययस्स य । ततो सगरविसए मारी विवविया । सुयं च सगरेण—चेदीविसए माहणा संतिकरा अत्थि ति । अन्मत्थिया य गया पव्वयय-संहिल्ला । तत्थ य पसूहि संती कया । दंसंति य आहिओग्गा देवा—अम्हे पसवो आसी, पव्वययसामिणा मंतेहि ह्या देवा जाय ति । सगरो दट्ठण पाडिहेरं भणति—सामि ! जहा हं सुगतिगामी भवानि तहा मे कुणह पसायं । संहिल्लेण भणिओ—तव रज्जं पसाहमाणस्स दट्ठं पावं. सुण, विहीए
 10 जहा सगगामी भवंति मणुस्सा । ततो अस्समेह-रायसुयाइहि कया विहाणरयणा, सुणाविओ य सगगमणफलं च । जायसद्धो सगरो सेसया रायाणो विस्सभूती य । सगरो आसमेहेण दिक्खिओ, सुलसा य पत्ती; विस्सभूती उवज्झायो सत्ताणं च बहूणं बहं कारा-
 15 विओ । अंते य सुलसा आसमेहेण भणिया—जोणं फुससु, तो विमुक्कपावा सगगामिणी भविस्ससि ति । देवेण य (प्रन्यामम्-५४००) तेणं गहिया, सुमराविया य सयंवरमहुपिगुज्झणं ।
 16 सा ति व्ववेयणापरिगया मच्चसहावयाए धरणगंमहिस्सी जाया । रायसुएण य दिक्खिओ सगरो । जणसंभारं च गंगा-जउणसैमागमे दिवायरदेवो रायसुओ नारयवयणेण गंगाए पक्खियति । संहिल्लो पुच्छिओ—को संभारं अवहरइ ? ति । भणइ—रक्खसा देवपीणयं असहंता अवहरंति. थावेज्जउ उसभसामिपडिमा । यविया य जणरक्खणनिमित्तं । ततो दिवायरदेवो नारयं भणति—अज ! इयाणि मम एएसिं पावकम्माणं न जाइ विग्घो काउं.
 20 विज्जापडिआओ भवति विज्जोहराणं जिणपडिमाय अवराहं करेत्ताणं. तं इयाणि मज्झत्था होहामो. किं वा अम्हे एएहिं दुक्कणं संबञ्जिस्सामो-त्ति ठिओ सह नारएण । ततो सो संहिल्लो सगरं भणति—कीरंतु मे इट्ठया, कलेवरणि जंगमाणं सत्ताणं विविहंणि पक्खि-
 25 विज्जण कइमवावीसु, कुहियाणं अट्ठीणि उट्ठरिज्जंतु ; जादे किमिपुंजा इव जाया संतो सीए मट्ठियाए य इट्ठां किज्जंति अक्खनिबंधपमाणाओ, तओ अंगुलं सेसपागेहिं हीणाओ
 30 भवंति । गाहाविओ सगरो । ततो घय-महु-वसाओ आवागे रयंतेहिं पक्खिपंपंति धरे धरे । सेण वीसगंधेण सिरीसिवाणि उंठंति किमि-पिपीलिका य । ताहि य इट्ठकादिं चिती कीरइ अगापयपयट्ठियपुरिसपमाणा । छगला आसा पुरिसा य वहिज्जंति पयाग-पइट्ठाणमस्से

१ कसं० संसं० विनाज्यय—ससेहेण मे० । ससेहेण जा० । ससोहेण ए ३ मो० गो ३ ॥

२ एण महिं कसं० संसं० गो० मो० वा० विना ॥ ३ संगमे जा० ॥ ४ ज्ञायंमणं त्रिं जा० ॥ ५ जा०

विनाज्यय—कीरंतु जी ३ क ३ गो ३ । कीरंतु उ० मे० ॥ ६ एहणं प० जा० विना ॥ ७ उपरिं जा० ॥

८ ततो तेमवसिकाय इट्ठिं जा० ॥ ९ गा विज्जं उ० मे० ॥ १० मियदप० जा० ॥ ११ यरं यर जा० ॥

१२ अट्ठि क १ गो ३ उ० मे० ॥ १३ पयपहिट्ठियं जा० ॥

एगुणपणं दिवसे । फडाकहिं च पंच पंच वहुंति; वितिओ आएसो—चउसंहाय पंच पंच वहुंति सत्ताणि । दक्खिणलोमीय य समागया बहवे दिया पसंसंति पयय-संडिहे ।

नारएण य भणिओ सगरो राया—पययणेण वसुराया णिहणमुवणीओ. मा एतस्स पावकम्मस्स सोऊण पाणवहं करेह ति । सो भणवि—संडिहसामी पव्वयओ य मम हिया कामं, जं एते उवदिसंति तं मे पमाणं, तव न करेमि वयणं. जेण सि अत्थी तं गि-5 णिऊण येषसु, अयसरत्ति । सो एवभगपणओ दयाए दिवाकरदेवेण सह रायसुएण अव-पंतो । सगरस्स य दढकरणत्थं रातीण य वसू महाकालेण दंसिओ विमाणगतो । धीसंभूती य 'विहिं' ति पुवं पज्जाइओ । सगरं पि गहियनिरयगविसंबलं जाणिऊण, 'ससरीरं सगं नेमि' ति भावेऊण, संभारिय चेरकारणं निवाडेति अंकमुदी सेणमुदी महाचुली य किर-यरुविणीओ । तत्थ य सोमवली, तं छिदिऊण सोमपाणं । एत्थ य किल पयारया बहुका 10 तं 'दित्तिपयाग'न्ति युचति तित्थं । परमत्थमयाणमाणेहिं य 'पयागं' ति पयासियं ।

दिवागरदेवो य कुमारो य वेदसामपुराहिवो जातो । बुह-विबुहाणं च साहूणं तन्मि समए गिरितढे केवलनाणुप्पत्ती । अहसन्निहिया य देवया य महिमानिमित्तं उवागया । देवज्जोयविन्धिओ य दिवाकरदेवो राया नारयसहिओ वसुवगतो । वंदिय केवलं मुच्छइ सगरगतं । केवलीहिं य से नरगगमणं बेरनिज्जामणं च महाकालदेवपवत्तं कहियं । तं 15 च सोऊण णारओ पयइओ भीओ संसारगमणस्स । सिद्धा य बुह-विबुहा केवलियो । इहेव नारयसुयाणं दिवाकरदेवेण गिरितडगामो विण्णो । तेहिं बुध-विबुहोहियाओ पडिमाओ थावियाओ आययणे ।

एवं महाकालदेवधरियं इह परंपरागयं ति । जा संडिहऽढाणुमयाणुसारिणी गंध-रयणा सो अर्णागिओ वेओ ॥

20

घंसुदेवस्त वेयञ्जयणं तप्परिक्खाय

इहं च आसि नारओ, तस्स सुओ सारओ, ततो वहुरओ, परओ मरुमरुओ मरुभूई नारओ वीसदेवो सूरदेवो ति परंपरेण सामिणो इमस्स गामस्स. ततो खंदिल! देव-देवस्स सुया सोमसिरिदारिया परंमरुवयती न सक्का पागयमाणुसेण बुह-विबुहपुरओ वेयं समज्जिणंति(ती) । तओ मया भणिओ—वेयं दुविहं पि पढामि ति, कुणइ पसायं ति तेण 25 तहवभेय(?)समार्गएसु वेयवाईसु ममं पस्सिऊण देवदेवो वंभदत्तं पुच्छति—कओ एए आगय? ति । तेण भणियं—मम गिहे सञ्जायपसंणेण चिट्ठंति मागह ति । तेण भणियं—दुडु कयं जं त ममं कहियं । तओ न कोइ वेयविऊ अणुओगं दावमिच्छति । सुसिणीया परिस्ता विमियसागरो इव द्विया । भोइएण भणियं—जइ ता कोइ न उच्छइइ वुत्तं, गच्छंतु जहागयं माहणा. पुणो समागमो भविस्सइ ति । ततो मया भणियं—पुच्छंतु अहि-30 कया, कयाइ अम्हे भणिस्सामो । पुच्छिओ य । मया सरोववणं अखलियं भणियं, तस्स

- परमत्थो अवितहाणुवाई अत्थो ति । तओ^१ भोइएणं लवियं—भो ! सुणह वेयपारगा !, जो वा अहियविजो, अब्भुवगच्छइ इमेसिं वेयपारगाणं बुद्धाणं पुरतो पुच्छं णिवत्तेव । ततो न कोइ वेयविज्ज अणुओगं दावमिच्छति । तुसिणीया परिसा यिमियसागरोवमा ठिया । तओ अहं लविओ उवज्झाएणं—भइसुह ! पावसु पुच्छाए कन्नारयणं ति । तओ ५ समुद्धिओ, कओ मे प्रणामो जिणाणं । दिट्ठो हं बहुजणेण अणुओगसमागएणं कोमुइचंदो गीवाससुद्धसंतजन्नोइयएवित्तो । तओ मे लविया वेयत्यपारया बुद्धा—पुच्छह वे जत्थ संसओ^२, जत्थ जं वा पुच्छेयवयं । तओ गंभीरयानिग्घोसवायं सोऊण विन्धिया अणुओगगया लवंति—सम्माणिओ एणं पुच्छाहिकारो ति कहेइ से इमा कुडविसय-क्खर राय ति । तओ हं लविओ बुद्धेहिं—भो पियसेरुव ! कहयसु, को वेयस्स पर- १० मत्थो ? ति । ततो मया लवियं—नेरुत्तिया मणंति—विय जाणे; वं वियंति, तेण वा विदंति, तन्दि वा विदंति वेओ मण्णति. तस्स परमत्थो अवितहाणुवाई अत्थो ति । तओ परितुट्ठा वेयपारगा, लवियं च—तस्स किं फलं ? ति । मया लवियं—सो विन्नाण-फलो ति । तेहिं लवियं—विण्णाणस्स किं फलं ? । मया लवियं—विरई फलं ति । तेहिं लवियं—विरई किंफला ? । मया लवियं—संजमफला । तेहिं लवियं—संजमो किंफलो ? । १५ मया लवियं—अणासवफलो । तेहिं लवियं—अणासवो किंफलो ? । मया लवियं—तवोफलो । तेहिं लवियं—तवो किंफलो ? । मया लवियं—तवो निज्जपफलो । तेहिं लवियं—निज्जया किंफला ? । मया लवियं—केवलनाणफला । तेहिं लवियं—केवलनाणं किंफलं ? । मया लवियं—अकिरियाफलं । तेहिं लवियं—अकिरिया किंफला ? । मया लवियं—अओगफला । तेहिं लवियं—अओगया किंफला ? । मया लवियं—सिद्धिगमणपञ्चवसाणं अवाधाइसुहफला व ति । २० तओ परितुट्ठा वेयपारगा । जमगसमगं मम साहुकरेण पूरियं गगणं परिसापहाणेहिं । बुद्धेण भोइएण 'देवाण नूणं एको तेसीसाए' ति पत्तंसिज्जमाणो नीओ परं, पूइओ वत्था-ऽऽभरणेहिं । सोहणम्मि य दिणे सोमसिरी दिक्खिया, अहं च । उवणीयाणि मो चावरांतयं । विट्ठा य मया सोमसिरी पसत्यमुह-नयण-दसण-कर-चरण-जहण-थणकलस मज्जणविहीए । तीसे पाणिं गाहिओ मि । रमामि य तीए सहिओ रईए विव कामो । पस्सइ मं माहणो देवय- २५ सिप । बुह-विबुहाण य णिकेतो कयाइ दियौवओ पुच्छंति य मं आगमेसु । अहमवि पमवंतो चउगयस्स भणामि निन्नयं । एवं मे तत्थ गिरित्ठे वसंतस्स वसति सुहेण फालो ति ॥

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरहए वसुदेवहिंढीए

सोमसिरिलंभो पंचमो सम्मत्तो ॥

सोमसिरिलंभं ३९८ अ० ९. सर्वग्रन्थाम्—५४७२-९.

१ टी ३ विनाअन्यत्र—ओ भाएणं क ३ गो ३ उ० वे० । ओ भाणएणं दां० ॥ २ भो ! जं दां० ॥ ३ ओ जं दां० ॥ ४ पुहुं दां० विना ॥ ५ या पुं दां० विना ॥ ६ गिरिट्ठे क ३ ॥ ७ सोमसिरी-अंभो पंचमो सम्मत्तो वसेवरूपा उपिना दां० ॥

छट्टो मित्तसिरि-धणसिरिलंभो

कयाहं च पस्सामि धदिया गामस्सं इंदजालियं । तेण णागकुमारा णग्गोहपायवम-
 रिसिया दंसिया । मया चित्तियं—एस विज्ञाहरो केणइ कारणेण इहागतो, एएण सह का-
 यधो संगमो त्ति । पुणो य मे बुह-विबुहायतणे य दिट्ठो । सो मं आयेरेण पुणो पुणो
 निज्जायइ । मया पद्यभिन्नाओ—एस सो विज्ञाहरो त्ति । पुच्छिओ य—भणइ किमाग- 5
 मणं ? किं वा कीरउ ? त्ति । सो पुण सुणेऊणं चिरहे ममं भणति—भदमुह ! अहं विज्ञा-
 हरो, अरिय मे दुये विज्ञाओ सुहसाहणाओ सुंभ-निंभुंभाओ उप्पय-निप्पयणीओ, ताओ
 तव देमि । तुमं सि चासिं भायणं. जं पुण बलिविहाणं तं अहं सबं उवणेमि. तुमं कालच-
 उहसीए एगागी ममं मिलसु. अट्टसहस्साऽऽवसिया य ते विज्ञा सिञ्जिहिति त्ति । मया
 पडियणं । उवहसीए य उववासिओ । गदियाओ विज्ञाओ । भणिया य मे सोमसिरी— 10
 नियमो मे को वि, आययणे वसिंस्सं त्ति । सोमसिरिं आपुच्छिऊण ‘मा फस्सइ कहे-
 ज्जासु’ त्ति निग्गओ वियाले । तेण णीओ मि पद्यविवरं छिण्णकडगसंसिंए य पएसे ।
 कयं बलिविहाणं । भणति—आवत्तेह विज्जं, अट्टसहस्से य पुणेणे विमाणं उवयति तं
 आरुह गिस्संको. सत्तट्टतलगाणि उप्पइओ य इच्छाए निवत्तणि आवत्तेति ततो उवयइ.
 सिद्धा एय ते विज्ञा. अहं नाऽइदूरे रक्खानिमित्तं अच्छिस्सं-ति अवकंतो । अहं पिं 15
 जवामि एगचित्तो । उवइयं च विमाणं पंटाजालकणरबं वविहकुसुमदामसुरहिगंधं ।
 तत्थ य मज्जे आसणं । मया चित्तियं—सिद्धा य मे विज्ञा, आरुहामि विमाणं-ति संपहा-
 रेऊणं आसीणो आसणे । उप्पयत्ति य सणियं सणियं । थोवंतरमुप्पइयं तं पद्यकडगाणुसारेण
 ‘पत्तं समं’ त्ति तक्केमि । पउत्तं एकदिसाहिमुहं, णीणुअएसु रत्तं ववत्ति । उप्पण्णा मे
 चित्ता—जहा पद्यभित्तिमणुसरति, गिण्णुण्णयं च गच्छति रत्तलमाणगतियं, तहा कोइ पवोगो 20
 होज्जा. तो उवयणिं आवत्तेमि त्ति । आवत्तिए वि ववत्ति । मणुस्साण य परिस्समजणिय-
 सुस्साससइमाकण्णेमि । विमायं च, दिट्ठा य मया तत्थऽवक्खेवेण मणुस्सा कइं पि मं
 निति । चित्तेमि—रज्जुओ ओसारियं नूणं एयं कित्तिमं विमाणं केण वि पुरिसेण पउत्तं फस्स
 वि मएणं त्ति । अवइण्णो मि विमाणाओ । पच्छओ य मे लग्गा मणुस्सा ‘देव ! मा भाहि,
 मा पलायसु, कइं वा गच्छसि त्ति अग्गेहिं अणुषज्जमाणो ?’ त्ति जंपमाणा । अहं पि सित्थं 25
 पलायामि । तत्थ मंदायंति तत्थ वीसमामि । एवं तेहिं चिरं अणुगतो, न चातिओ गहेवं ।

दूरं च भमिऊण अवरण्हे सूरत्यमणवेलाए परिस्संतो तिलवत्तयुगं नाम सन्निवेसं
 पत्तो । दुवारं च संवरियं । न देति मणुस्सा पवेसं । मया भणियं—अहं माहणो अद्वाणेण
 परिस्संतो, देह मे पवेसं त्ति । ते भणंति—(ग्रन्थाम्रम्—५५००) अग्गे पोरिसायस्स वीहेमो.

१ ‘स्स मागइ इंद’ शा० ॥ २ शा० विनाऽप्यत्र—‘निपयणी’ उ० मे० । ‘निओयणी’ क २ गो ३ डी ३ ॥
 ३ ‘सिपध्वं शा० ॥ ४ ‘सिपध्वं पए’ शा० ॥ ५ ‘अणे अणुणे वा विमा’ शा० ॥ ६ पि क्षापमि शा० ॥

- माहणो समणो वा होहिति, अवेलाए जो संचरति सो रसंतो खज्जति रक्खसेणं ति । एवं
 निरणुकंपे जाणिऊण गामेयगो, णातिदूरें गामस्स आययणं, तत्थ य मि गतो । अइगंतूण
 य संवरियदुवारो पमुत्तो मि । अट्टुवत्ते आगतो पुरिसो, सो च महया सहेण भणति—
 उग्घाडेसु दुवारं पहिय !, मा ते क्वाढं भंजेऊण वहिस्सं ति । तेण सहेण पडिबुद्धो मि ।
 ५ मया भणियं—अवसरह, मा मे उणिहयं करेह, मा ते सिक्खावयं काहं ति । ततो रुद्धो
 सुदुयरं रवति । मया य उग्घाडियं दुवारं । परसामि य पुरिसं लउडहत्थं, 'महाकायं,
 अचेलं, परूढनह-केस-भंसुं, भायुरदसणं च, नरवसाविस्सगंधियं, खंभेण गहिरतरदंसणं ।
 महया केसभारेण विलुलिण तेण मे लउडो मुक्खो, सो मया वंधिओ ।' गीवापएसे य
 पराटुत्तो, ततो सुद्धिजुद्धं लग्गो । आहम्ममाणो य मया महया सहेण रसति, 'ओस-
 १० रिओ य पुणो पुणो अभिहवति । अहमवि तस्स गायफरिसं परिहरंतो मुट्ठीय अग्गहत्थेहिं
 निवारेमि । गामजणो य तेण रवियसहेण पडिबुद्धो पडइसहं कलकलसहं च कैरेह । गहिओ
 य अणेण अहं । मया 'एस णं परिभवियओ' ति पुरिसाओ बाहुंजुयलेहिं पीलिओ रहिरं व-
 संतो महया सहेण रसंतो पडिओ । अहमवि देवकुलमतिगओ, 'पमाए ण्हाइस्सं' ति ट्ठिओ ।
 संसाकाले य सावहो वहुओ गामलोओ निगगहो । दिट्ठो य णेहिं पुरिसाओ बाहिं
 १५ देवकुलस्स गओ विव गेरुयघाउभूसिओ पडिओ । सरो य णेहिं कओ । मया य अवलो-
 इओ जणो, निगतो म्हि । समकं तेहिं मे कओ पणामो—'देव ! जीवह वहुणि वाससय-
 सहस्ताणि' ति । भणति—अन्हेहिं नायं—माहणो रक्खसेणं खइओ 'रवंतो भवसि' ति । तं
 सामी ! तुम्हे देवा, जेण इमस्स विसयस्स अकालमचू पुरिसाओ विणासिउ ति । ततो
 णेहिं सन्निवेसवाहिं परितुट्ठेहिं इमस्स कलसऽट्ठसएहिं पुर्वि माहणेहिं ण्हविओ मंतपूएण य
 २० मारिणा, पच्छा बुद्धाहिं धयलपडसंबुयाहिं । ततो पच्छा कण्णाहिं विचिचवत्थम-महा-ऽणु-
 लेषणाहिं दिसादेवयाहिं विव समागयाहिं वत्था-ऽऽभरणभूसिओ, तुडियनिनाएण य महया
 रहं सेयबलिवहसंपउत्तं आरोविओ मि । मंगलवयणाभिणंदिओ कयतोरणविभागं च पढा-
 गमालोवसोहिं पविट्ठो मि तिलवत्थुयं । कयवंदणमाला-पुण्णकलससस्तिरीए आवासपडि-
 दुवारो अवइण्णो मिं रहाओ । अइगओ आवासं वित्थिण्णसयणा-ऽऽसणं । आसीणो मि
 २५ आसणे । ततो महत्तरएहिं समवाएऊणं कण्णाओ रूववतीओ सदक्खिणां मालंक्रियाओ
 उयट्ठवियाओ । विण्णवेंति य ममं—सामि ! तुम्हेहिं परिचातिओ इमो जणो तुहं इयाणि
 आणाविहेओ अल्लप्पमितिं । एयाओ दारियाओ । पहाणकुलसंभूयाओ, ताओ भवंतु सुस्स-
 सिफाओ । पसायं कुणह ति । ततो मया भणियं—मुणह, अहं माहणो सन्नायनिमित्तं
 निग्गओ । अलं ममं वारियाहिं । वूजिओ नाम अहं एतीए य पडिचत्तीए । एसा मे तुट्ठी

१ टी १ विनाज्जय—'रिसो-मह' जां० । 'रिसो उ मह' क १ । 'रिसाओ मह' गो १ मे० ॥
 २ संघियमंणेण गहिरं उ २ मे० निनां ॥ ३ करोति जां० ॥ ४ 'इयुगले' री ३ क १ गो १ ॥ ५ 'तेहिं
 सह' दां० निना ॥ ६ मि सयणासणे दां० कसं० निना ॥ ७ 'णम्मो अलं' दां० निना ॥

जं तुम्हं सिवं. विसज्जिया य गया सुहभागिणीओ हांतु-त्ति कण्णायदं विसज्जियं । ताओ ममं पुप्फेहिं देवमिव अवकरेऊण गयाओ सगिहाणि । पच्छिमकाले य अन्नेसिं दिज्जमा-
णीओ यि न इच्छंति भत्तारं 'अम्हं स एव भत्ता' ।

पुच्छिया मया बुद्धा—को एस पुरिसाओ ? ति । ते भणंति—सुणह—

सोयासपुरिसायस्स उप्पत्ती

5

कंचणपुराहिवस्स रण्णो एस पुत्तो सोयासो नाम मंसलोळो । रण्णा य कयाहं अमा-
धाओ घोसिओ । वओ सोयासमणूसा घंसगिरीओ मऊरे आणंति कुमारस्स मंसनि-
मित्तं । सूपस्स य वक्खित्तस्स कप्पिओ मऊरो विरालेण हितो । सो भीओ कुमारस्स
निगतो मंसहेउं—कथं छभेज्ज भक्खमभक्खं वा ? । तेण वालरूवं परिहाए सज्जमयमु-
ज्जियं दिहं, तस्स मंसं चक्खं, भोयणकाले कुमारस्स सोयासस्स दिण्णं । 'रसियं' ति 10
मुत्त-भोयणो सूर्यं भणति—तुमं जाणमाणो अण्णया मम एसिं न पयसि फीस ? ति । तेण
अमएण विण्णविओ—देव ! विरहे वो कारणं कहस्सिं ति । तेण कयंजलिणा सच्चूर्यं
कहियं । सो तुट्ठो, पूजितो तेण सुदो भणिओ य—सोम्म ! अलं अण्णेण मंसेण, पइदि-
यसं कीरउ जत्तो ति । ततो सयंमयाणि धारस्खाणि गवेसंति से मणूसा, अलभंता य
पच्छण्णं वहंति धालणि । सो य गिट्ठो माणुसमंसस्स सेसाण न इच्छइ । पउरउवद्वे य 15
रण्णा पच्छण्णं रक्खपुरिसा उविया । तेहिं गहिया कुमारमणूसा । तेहिं पुच्छिपहिं कहि-
यं—सोयासस्स सामिणो नियोगेण अम्हे अणाहमयगाणि जीरंताणि य विद्याहेऊण मंसं
उवणेनो ति । परिंभितेऊण रुट्ठेण रण्णा निविसयो आणत्तो । एगागी मारेऊणमाऽऽमं
पडलियं च माणुसमंसं रायइ । रक्खसेण अहिदित्तो भमंतो इमं भूमिमागतो । विसओ
तस्स भएण इहमावासिओ । तो जं पत्तति तं एहेजेव लउडप्पहादेण मारेऊण रायति । 20
सावहं पि जजं न गणेइ । तो तुम्हेहिं जणो परित्ताइओ ति ॥

उवणीयं मे भोयणं । समागयाणं दीणा-ज्जाहाणं दिण्णं भोयणं, दिण्णसेसं भुंजामि ।
वसिऊण य तत्थ निग्गओ, गओ मि अयलगगामं । तत्थ रायपहे एक्खं सत्थवाहस्स
आवर्णं अल्लीणो । तेण अट्ठमुट्ठेऊण दिण्णं आसणं । मुहुत्तवरेण य लभो मंहंतो लट्ठो ।
तेण वि नीओ सगिहं । मज्जिओ मि सोवयारं । मुत्तभोयणस्स य मे पणओ कहेइ— 25
सुणइ सामि !—अहं धणमित्तो नाम वइसजाइओ, सिरि मे भज्जा सरिसकुलसंमया,
तीसे दुहिया मित्तसिरी दारिया । सा मया नेमित्तिवस्स कहिया—पस्स ताव दारिकं,
केरिसी से भवियवया ? । तेण लक्खणाणि पत्तिऊण भणियं—एस पुहइपइणो भारिया
भविस्सति । मया भणिओ—कथं सो ? कहं वा विण्णायतो ? ति । सो भणति—जम्मि
ते पात्तहिं सयसहरसगुणो लभो भविस्सति, तक्खणादेव तं जौणिज्जासि ति । तं एस 30
दारिया तुम्हं सुस्सुविया होउ ति ।

ततो सोभणे दिवसे पाणिग्गहणवेलाए आणिया मित्तसिरी सिरीसकुसुमसुकुमालसरीरा, सरसररदहनंयणलोभणमुही, सुहकमलभूसणकसणतारकालंकियनयणजुयला । विहीय पाणिग्गहणे वित्ते उवट्टविया सोलस कोडीओ सत्थवाहेण । ततो रमामहे सह तीए मधुर-तरभासिणीए ।

- 5 तस्स य गिहस्स समीवे सोमस्स माहणस्स दइया सुनंदा नाम माहणी । तीसे पंचण्हं दारगाणं अणुमग्गजाया भणिणी धणसिरी नाम दारिया । पुत्तो य से एक्को, सो मेहावी लहो । ततो मे कहेइ मित्तसिरी—अज्जवत्त ! सोमस्स सुओ एस दारओ असत्तो वेयं पडिउं, तेण दुक्खियाणि माहणाणि. सक्केज्ज वो तिगिच्छं काउं जेण अज्जयणजोगो भवे । मया भणिया—तव पियनिमित्तं पत्तिस्सामि त्ति । ततो से मया कत्तरीए जीहा-
10 तंतु सिग्गयाए कसिणा छिण्णा, रोहणाणि से पउत्ताणि । ततो विसदवाणी संवुत्तो । वुट्ठेहि य मे धणसिरी महमासवणसिरी विव रुविणी उवणीया—देव ! जीवाविया अण्हे दारयं तिगिच्छंतेहि । सो य मे दारओ वेयं पाडिओ, थोवेण कालेण बहु गयं । ततो हं दोहिं वि मित्तसिरी-धणसिरीहिं सहिओ कीलमाणो तत्थ वसामि किञ्चि कालं ति ॥

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरहए वसुदेवहिंहीए मित्त-

15

सिरि-धणसिरिलंभो छट्ठो सम्मतो ॥

मित्तसिरि० ग्रन्थाम्—१००-६. सर्वग्रन्थाम्—५५७२-१५

सत्तमो कविलालंभो

- उत्पण्णवीसंभाण य सिं दोण्ह वि जणीणं कहिओ मे पुच्छंतीणं पभवो सच्छंदविहारो य । ततो परिओसविसप्पमाणतोभासमुदयाओ संवुत्ताओ । अण्णया य पयहिज्जण निग्गतो
20 मि^३ गओ वेदस्सामपुरं । तत्थेव वदिया 'वीसमामि' त्ति उज्जाणमतिगतो । पस्सामि य तरुणजुवत्ति एवाए वुट्ठाए दहरएहि य चेदरूवेहिं सहियं उववणदेवयामिव किं पि हियय-
गयमत्थमणुर्धितयंती लेप्पयजुवतिमिव निचलच्छी शायमोणी अच्छइ । ततो सा ममं परस्समाणी सहसा उट्ठिया, कंठे गहेऊण परदिता—सहदेव ! यलह ! देवर ! कओ सि ? त्ति । ततो कु-
25 मियाऽमोगच्छायासणिसण्यस्स मे कहेइ रोवंती—इहं कविलस्स रण्णो महऽस्सपती पिया मे वसुपालिओ नाम, तस्साहं दुहिया वणमाला णाम. सा हं पिउणा कामरूवातो नरवइनिओण कयाइं दोवेण रा(आ)यस्स सुरदेवस्स कामरूवगस्स दिण्णा, सो ममं गहेऊण सगिदगागतो. ततो हं सहदेव ! तुमंसि पवसिए कहिं पि सुरदेवेण सुत्तरस्स सुमरमाणी वस्सइ कालस्स इहाऽऽणिया. थोवस्स य कालस्स सो चाहे सुरदेवो अप्पणो मम वा मंदभागयाए पाणेहिं विउत्तो. ततो हं परमदुक्खिया गिहे रतिं अविदमाणी
30 इमीए धहिरयुट्ठाए बालरूवेहिं सहिया उज्जाणमिहमागया सोगविणोयनिमित्तं. तुमं, प

१ 'णुपुवजा' शो० विना ॥ २ मित्तमिदि धणसिरीय लंभो छट्ठो सम्मतो शो० ॥ ३ मि पडिओ मि वेदं शो० ॥ ४ चित्तिअर्था शो० ॥ ५ 'आ' पिच्छइ शो० विना ॥ ६ यदि तु शो० विना ॥

मे दिट्ठो, इयाणिं भिहं लभिस्सामो-त्ति एणं कहेइ । अहं पिणं 'हुं हुं' ति करेमि । धितियं च मया—कयमिमीए देवरनाडयं, तं पस्सामि ताव से परिणामं ति । सा य भणति—वशामो गिहं ति । ततो पत्थिया मो वेदसामपुरमज्जेण । विम्भितो जणो पेच्छति मं 'को एु एसो देवरूवि?' ति । अइगतो मि वसुपालियगिहं ति । वणमाला कहेइ घर-जणस्स—एस मे देवरो सहदेवो चिरपवसिओ दिट्ठो ति । तुट्ठेण य घरजणेण अच्छेरे- 5 यमिव दिस्सहे । कयपायसोयस्स य सिणेहऽभंगं-सम्महण-पयंसण-सिण्हाणाणि वणमाला कहेइ सयं । सिणेहऽभंगगतस्स परिहियवत्थंस्स य चिरायमाणे वसुपालिए ववणीयं मे भोयणं । भुत्तभोयणो य आसणगतो अच्छा मि । आगओ वसुपालिओ । तेण मे कओ पैणिवाओ दंसणेणेव । कहियं च से वणमालाए—ताय ! एस मे देवरो सहदेवो ति । सो भणति—सागयं ते ? ति । पुणो पुणो य मे पस्सति । तीए य भणिओ—ताय ! 'तुम्हे 10 चिरायह' ति सुत्तो सहदेवो. कहाऽवक्खेवो आसि ? ति । सो भणति—सुद्धु कयं जं भुत्तो, मम पुण वक्खेवं सुणाहि—

कविलो राया मिगुणा नेमित्तिणा अण्णया भणिओ—राय ! कविला कण्णा सत्थका-राण्णुमयलक्खणोववेया अट्ठभरहाहिघणित्तमज्जा भविस्सति । रण्णा पुच्छिओ—कथ सो होज्जा ? कहं वा नायवो ? ति । सो भणति—निमित्तवलेण भणामि—(मन्थाप्रश्-५६००) 15 जो फुल्लिगमुहं आसं दमेहिति तं जाणसु. सो पुण गिरित्ठे संपयं अच्छति देव-देवस्स गिहे । तं वयणं परिघेत्तूण महरिहवत्थाऽऽहरणा जे कुसला मणुस्सा ते भणिया—को तं गिरित्ठोओ इहाणेज्जा अविजाणियं ? । तत्थ इंदसम्मेण इंदजालिएण पडिवण्णं—अहं आणेमि तं तव नेमिच्चीकहियं जामाडगं ति । सो सपरिवारो गतो अज्ज बहुयस्स कालस्स आगतो कहेइ राइणो—देव ! अहं गतो गिरित्ठं, दिट्ठो य मया सो पुहवित्तलैति- 20 लओ भणस्स अच्छेरयभूओ. विज्जासाहणववणसेण य निणीओ गामाओ पव्वयकडयसंक्षिंए य पपसे. विमाणं जंतमयं रत्तुपडिवद्धं विलइओ राओ. तवो णं गगणगमणसठियं निस्संदं नेमो. विमाए च नाऊण 'हीरामि' ति पलाओ, महाजवो न सक्किओ गहेउं. इमो य मे कालो परिभंसत्ताणं, ण य से सुत्ती वि लद्ध ति निवत्ता मो । तं एयमहं सोऊणं राया विमणो 'कहं तस्स पडिवत्ती होज्ज ?' ति वियारेमाणो अच्छति. तस्स समीचे अहं आसि । 25 ऐसाऽवक्खेयो-त्ति तेण वणमालाए कहियं ।

तं च वयणं सोऊण मे धिता जाया—जातं इहं अच्छियद्धं ति । अवरत्तुके य वसुपालियसमक्खं वणमाला ममं भणति—सहदेवसामि ! सकेह फुल्लिगमुहं आसं दमेऊणं ? । मया भणिया—आसं दट्ठूण तस्स पगती विण्णायए । वसुपालिएणं भणियं—पस्सह आसं

१ गगतस्स उम्महं शा० विना ॥ २ त्यनियत्थस्स शा० ॥ ३ पणामो दंसणेण । कं शा० विना ॥ ४ ति सुरदेव शा० ॥ ५ लसं(मं)गलत्तिल शा० ॥ ६ मणुस्सअ शा० ॥ ७ उ० मे० विनाज्जन—स्ति. थपणं ही १ शा० ॥ ८ तिपए य पए क ३ गो ३ ॥ ८ से पडत्ती वि क ३ गो० ॥ ९ एमो व शा० विना ॥

ततो सोमणे दिवसे पाणिगहणवेलाए आणिया भित्तसिरी सिरीसकुसुमकुमालसरीरा, सरससररुहनेयणलोभणमुही, मुहकमलभूसणकसणवारकालंकियनयणजुयला । विहीय पाणिगहणे वित्ते उवट्टविया सोलस कोडीओ सत्यवाहेण । ततो रमामहे सह तीए महु-
तरभासिणीए ।

- 5 तस्स य गिहस्स समीवे सोमस्स माहणस्स दइया सुनंदा नाम माहणी । तीसे पंचण्ह दारणाणं अणुमरगजाया भगिणी धणसिरी नाम दारिया । मुत्तो य से एको, सो मेहावी लहो । ततो मे कहेइ भित्तसिरी—अज्जउत्त ! सोमस्स मुओ एस दारओ असत्तो वेयं पढिउं, तेण दुक्खियाणि माहणाणि । सक्केज वो तिगिच्छं काउं जेण अज्जयणजोगो भवे ? । मया भणिया—तव पियनिमित्तं धत्तिस्सामि ति । ततो से मया कत्तरीए जीहा-
10 तंतु सिग्घयाए कसिणा छिण्णा, रोहणाणि से पउत्ताणि । ततो विसदवाणी संवुत्तो । वुडेहि य मे धणसिरी महुमासवणसिरी विव रुविणी उवणीया—देव ! जीवाविया अग्हे दारयं तिगिच्छंतेहिं । सो य मे दारओ वेयं पाढिओ, थोवेण कालेण बहु गयं । ततो हं दोहिं पि भित्तसिरी-धणसिरीहिं सहिओ कीलमाणो वत्थ वसामि किंवि कालं ति ॥

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरहए वसुदेवहिंदीए भित्त-
सिरि-धणसिरिलंभो छट्ठो सम्मत्तो ॥

15

भित्तसिरि० ग्रन्थाग्रम्-१००-६. सर्वप्रन्याग्रम्—५५७२-१५

सत्तमो कविलांभो

- अपण्णवीसंभाण य सिं दोण्ह पि जणीणं कहिओ मे पुच्छंतीणं पभवो सच्छंदविहारो य । ततो परिओसवित्तपमाणसोभासमुदयाओ संवुत्ताओ । अपण्णया ध पयहिऊण निग्गतो
20 मि^३ गओ वेदसामपुरं । तत्थेव वदिया 'वीसमामि' ति उज्जाणमत्तिगतो । पत्तामि य तरुणजुवतिं एणए बुद्धए दइएहि य चेइरुवेहिं सहिरं उदवणहेयममिअ किं पि हियय-
गयमत्त्यमणुविंयंती लेणयजुवतिमिव निघलच्छी ज्ञायमौणी अचउइ । ततो सा ममं पत्तमाणी सहसा उट्टिया, कंठे गहेऊण परुदिवा—सहदेव ! वल्लह ! देवर ! कओ सि ? ति । ततो कुसु-
मियाऽमोगच्छायासणित्तणस्स मे कहेइ रोवंती—इहं कविलस्स रण्णो महस्सपती
२५ पिया मे वसुपालिओ नाम, तत्साहं बुहिया वणमाला णाम. सा हं पिउणा कामरूवातो नरवइनिजोएण कयाई दोषेण रा(आ)यस्स सुरदेवस्स कामरूवगस्स दिण्णा, सो ममं गहेऊण सगिहमागतो. ततो हं सहदेव ! तुमंसि पवसिए कहिं पि सुरदेवेण कुलपरस्स सुमरमाणी कस्सइ कालस्स इहाऽऽणिया. थोवस्स य कालस्स सो तादे सुरदेवो अप्पणो मम था गंदभागयाए पाणेहिं विउत्तो. ततो हं परमदुक्खिया गिहे रतिं अविंदमाणी
30 इमीए बहिरुद्धाए थालरुवेहिं सहिया उज्जाणमिहमागया सोगविणोयनिमित्तं. तुमं ध

१ 'पुपुप्पजा' शो० विना ॥ २ भित्तसिरि धणसिरीय लंभो छट्ठो सम्मत्तो शो० ॥ ३ मि पयिओ मि येइ शो० ॥ ४ पित्तिजोती शो० ॥ ५ णो पिच्छइ शो० विना ॥ ६ यदि पु शो० विना ॥

मे दिहो, इयाणिं धिदं लभिस्तामो-त्ति एवं कहेइ । अहं पिणं 'हुं हुं' ति करेमि । पितियं च मया—कयमिमीए देवरत्नाडयं, तं पस्तमि ताव से परिणामं ति । सा य भगति—वशमो गिहं ति । ततो पत्थिया मो वेदसामपुरमशेण । विम्हितो जणो पेच्छति मं 'को पु एसो देवरुवि ?' ति । अइगतो मि वसुपालियगिहं ति । वणमाला कहेइ घर-जणस्स—एस मे देवरो सहदेवो चिरपवसिओ दिहो ति । तुट्ठेण य घरजणेण अच्छेर-5 यमिव दिस्सहे । कयपायसोयस्स य सिणेहऽज्जमंगं-सम्मइण-पधंसण-सिण्हाणाणि वणमाला करेइ सयं । सिणेहऽज्जमंगमत्तस्स परिहिंयवत्तंस्स य चिरायमाणे वसुपालिए चवणीयं मे भोयणं । सुत्तभोयणो य आसणगतो अच्छामि । आगओ वसुपालिओ । तेण मे कओ पैणियाओ दंसणेणेव । कहियं च से वणमालाए—ताय ! एस मे देवरो सहदेवो ति । सो भणति—सागयं ते ? ति । पुणो पुणो य मे पस्तति । तीए य भणिओ—ताय ! 'तुच्चे 10 चिरायह' ति सुत्तो सहदेवो, कहाऽवक्खेवो आसि ? ति । सो भणति—सुद्धु कयं जं भुत्तो, मम पुण वक्खेवं सुणाहि—

कविलो राया भिगुणा नेमित्तिणा अण्णया भणिओ—राय ! कविला कण्णा सत्थका-राऽण्णमयलक्खणोववेया अबुभरहादियपिठमज्जा भविस्सति । रण्णा पुच्छिओ—कय्य सो होज्जा ? कहं वा नायवो ? ति । सो भणति—निमित्तपलेण भजामि—(पन्थायम्-५६००) 15 जो फुल्लिगमुहं आसं दमेहिति तं जाणमु. सो पुण गिरितडे संपयं अच्छत्तिं देव-देवस्स गिहे । तं वयणं परिचेत्तुण महरिहवत्थाऽऽहरणा जे कुसला मणुस्सा ते भणिया—को तं गिरितडाओ इहाणेज्जा अविजाणियं ? । तत्थ इंदसम्मेण इंदजालिएण पडिबण्णं—अहं आणेमि तं तव नेमिचीकहियं जामाडगं ति । सो सपरिवारो गतो अज्ज वहुयस्स फालस्स आगतो कहेइ राइणो—देव ! अहं गतो गिरितडं, दिहो य मया सो पुहवितळेंति-20 छजो मैणस्स अच्छेरयभूओ. विज्जासाहणववएसेण य निणीओ गामाओ पव्वयकडयसंतिंए य पएत्ते. विमाणं जंतमयं रज्जुपडिबद्धं विलइओ राओ. ततो णं गगणगमणसंठियं निस्संदं नेमो. विमाए च नाऊण 'हीरामि' ति पलाओ, महाजवो न सक्खिओ गहेउं, इमो य मे काळो परिभ्रमंताणं, ण य से सुती वि लद्ध ति नियत्ता मो । तं एयमट्ठं सोऊणं राया विमणो 'कहं वस्स पडिबत्ती होज ?' ति वियारेमाणो अच्छति । तस्स सभीये अहं आसि । 25 ऐसाऽवक्खेवो-त्ति तेण वणमालाए कहियं ।

तं च वयणं सोऊण मे बिंवा जाया—जातं इहं अट्ठिलव्वं ति । अवरज्जुके य वसुपा-लियसमक्खं वणमाला ममं भणति—सहदेवसामि ! सपेह फुल्लिगमुहं आसं दमेऊणं ? । मया भणिया—आसं ददूण तस्स पगती विण्णायए । वसुपालिएणं भणियं—पस्तह आसं

१ भागवतस्स उम्महं शां० विना ॥ २ एयमय्यस्स शां० ॥ ३ पयामो दंसणेण । कं शां० विना ॥

४ ति सुरदेवो शां० ॥ ५ लसं(मं)मलत्तिलं शां० ॥ ६ मणुस्सजं शां० ॥ ७ उ मे० विनाऽद्वय—सि-पपप ही ३ शां० ॥ सियए य पपप क ३ गो ३ ॥ ८ से पट्ठती वि क ३ गो० ॥ ९ एमो वं शां० विना ॥

सच्छदेणं । विद्वो य मया फुलिंगमुहो थालकुमुयपत्तरासिवण्णो, उक्किट्ठप्पमाणो, पण्णत्तरि
 अंगुलाणि ऊसिओ, अट्ठसयंगुलपरिणाहो, वत्तीसगुलितयण्णे, आवत्तमुद्धो, पत्तरयत्तुर वण्ण-
 कैस-सर-सठाण-णयण-जंघो, अतितेयस्सियाए अणारोहणीओ । तं दट्ठण य मया भणिओ—
 सक्का आसं दमेऊण वि । वसुपालितो भणति—रण्णा पुव सदिट्ठो मि—जो इच्छति आसं
 ५ दमेऊण तस्स रियंरह कामओ. दमियं च मम निवेदेसुं त्ति. तं संदिमह जं पत्थं कायव्वं ।
 मया से वत्तिविहाण सदिट्ठ, कुंचमुहीओ संकला पडिपद्धाओ 'सूईओ वत्तारि कारह' त्ति ।
 तेण जहासदिट्ठ वयं । अहं पि कयमंगलो फुलिंगमुहममिहो । सूईओ सकलिय पद्दा-
 णस्स चउसु अगेसु सन्निवेशियाओ । जओ पडिउमिच्छति ततो सूतीपडिपेल्लिओ ठाति ।
 उद्धाइओ निवारिज्ज, न य से रेयं होति । ततो ठाउं इच्छवि, तं वहिउमारद्धो । राया
 १० अवलोयणगतो पस्सति । चायगज्जो य सिक्कलाकुमलो विन्दिओ य पस्सति साहुआर-
 सुहलो । तओ मया तोसिओ य राया, दमिओ फुलिंगमुहो । इंदसम्मो य पस्सिऊण ममं
 पडिओ पाएसु—रामह जं अहेहिं तुम्हं भवियव्वं अयाणमाणेहिं चेद्वियं गिरित्ठे ।

ततो सोहणे दिवसे कविला रायकण्णा दिक्खिया, अहं च । उवणीया य मे समीवं
 कणगसुबोयतिम्मिया विव देवया, निव्वयणिज्जमणोहरसरीरा, सरयपत्ताहियसंकोमलकंस-
 १५ उवयणा । तओ हुओ विहिणा ह्यासणो पुरोहिण्ण । गाहिओ मि पाणि कविलाए राय-
 वरकण्णाए कविलेण । ततो मे परमपरितोसविसप्पियनवणजुयलेण पथक्खिणीकओ जलण-
 देवो, छ्वा लायंजलीओ । उवणीया वत्तीस कोडीओ विलिण्ण कविलेण । धुवदंसणसुम-
 णसो य कविलाय सह मुरितो वसामि कविलरायगिहे । तस्स य सुओ अंसुमंतो नाग
 कुमारो, सो न सेयति विणीओ । गाहेमि णं कलासु विसेस । कविलासुणपडिरत्तस्स
 २० निरत्तसुयस्स य मे ववति कालो । जणेमि णं तत्थ ह कविलं नाम कुमार ॥

॥ इति सिरिसंध्यासगणिविरहए वसुदेवहिंदीए
 कविल(ला)लंभो सत्तमो सम्मत्तो ॥

कविलासगणव्याग्रम्—श्लोक ६३ अ० १७. संध्याग्रम्—श्लोक ५६३६

